Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Buikslotermeerplein 2000
1025 XL Amsterdam

Postbus 37608
1030 BB Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 37608, 1030 BB Amsterdam

De Vries en Vet Automaten BV
t.a.v. [redacted]
[redacted]

Datum	24 JAN. 2019
Ons kenmerk	N18-00185 Buikslotermeerplein 408-414 Lucky Jack
Behandeld door	Afdeling Vergunningen, 020 252 9500, horeca.sdn@amsterdam.nl
Bijlage	Openingstijdenkaart
Kopie aan	Politie, Handhaving
Onderwerp	rectificatie besluit exploitatievergunning speelautomatenhal

Geachte [redacted]

U heeft op 12 juli 2018 een aanvraag ingediend voor een verlenging van uw vergunning voor een speelautomatenhal gevestigd Buikslotermeerplein 408-414, 1025 WP Amsterdam. Ook heeft u een aanvraag ingediend voor het bijschrijven en/of uitschrijven van leidinggevenden op en van uw exploitatievergunning.

Rectificatie besluit
Per abuis zijn in het besluit van 30 augustus 2018 onjuiste openingstijden vermeld.
Hierbij ontvangt u een rectificatie met de juiste tijden. Ook ontvangt u hierbij de verlenging aanwezigheidsvergunning kansspelautomaten. Het besluit van 30 augustus 2018 komt hiermee te vervallen.

Hebt u nog vragen?
Neem dan contact met mevrouw A.Németh.

Hoogachtend,

De burgemeester van Amsterdam,
namens haar,
De teamleider vergunningen stadsdeel Noord,

M.P. Rademaker

Exploitatievergunning speelautomatenhal

Besluit
De burgemeester van Amsterdam verleent aan:

De Vries en Vet Automaten B.V. te Den Ilp
vertegenwoordigd door:
De Vries en Vet Beheer B.V. te Den Ilp
vertegenwoordigd door:
- [redacted]
- **Jatavere Beheer B.V. te Landsmeer**
  vertegenwoordigd door:
  [redacted]

een vergunning voor het exploiteren van een speelautomatenhal. De exploitatievergunning is toegekend op grond van de Verordening Speelautomaten(hallen). U zal in uw bedrijf maximaal 45 speelautomaten plaatsen.

Voor

de locatie:	Buikslotermeerplein 408-414 1025 WP Amsterdam
speelautomatenhal:	Lucky Jack
geldig tot:	1 september 2021

Openingstijden

maandag t/m zaterdag	10:00 uur tot 24:00 uur
zondag	13:00 uur tot 24:00 uur

Het bedrijf wordt geëxploiteerd als: amusementenhal
additionele horeca
dagzaak

Als beheerder/bedrijfsleider treden op:

Naam	voornamen	geboortedatum	geboorteplaats
[redacted]			

Naam	voornamen	geboortedatum	geboorteplaats
[redacted]			

Vergunningvoorwaarden en voorschriften

Op deze vergunning zijn van toepassing: hoofdstuk 3, paragraaf 5 van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV); Wet op de Kansspelen; Speelautomatenbesluit 2000; Verordening Speelautomaten(hallen); en het daarop gebaseerde beleid. Hieronder volgen enkele belangrijke bepalingen daaruit.

1. Het is niet toegestaan het bedrijf op andere tijden dan hierboven vermeld open te hebben voor bezoekers.
2. Op Hemelvaartsdag en Eerste Kerstdag gelden de openingstijden zoals op zondag.
3. Samen met de beheerders/bedrijfsleiders bent u verantwoordelijk voor de goede gang van zaken in het bedrijf en de directe omgeving. Als vergunninghouder zorgt u dat het komen en gaan van bezoekers ordelijk verloopt.
4. (Eén van) de bovengenoemde beheerders/bedrijfsleiders moet als leidinggevende in het bedrijf optreden. Dat betekent dat zolang het bedrijf open is voor publiek er een beheerder/bedrijfsleider aanwezig moet zijn die verantwoordelijk is voor de gang van zaken.
5. Wijzigingen van personen die als beheerder/bedrijfsleider in het bedrijf optreden geeft u door aan de gemeente. Dit moet via het daarvoor bestemde aanvraagformulier bijschrijven en/of uitschrijven leidinggevende(n). Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
6. De speelautomaten mogen alleen worden opgesteld als de eigenaar van de automaten beschikt over een geldige vergunning als bedoeld in artikel 30h, eerste lid van de wet.
7. De kansspelautoma(a)t(en) moet(en) voorzien zijn van een door de raad van bestuur van de Kansspelautoriteit afgegeven merkteken, zoals bedoeld in artikel 30r van de Wet op de kansspelen.
8. Personen onder de 18 jaar wordt geen toegang verleend. Deze regel moet van buitenaf voor bezoekers duidelijk leesbaar zijn bij de ingang van het bedrijf.
9. U zorgt dat het publiek het bedrijf op het sluitingstijdstip heeft verlaten en voor bezoekers gesloten is.
10. Bij het toelaten en de bejegening van uw publiek mag niet gediscrimineerd worden. Dit geldt ook voor de bedrijfsvoering.
11. In de speelautomatenhal mogen alleen alcoholvrije dranken worden verstrekt uit automaten.
12. U mag in het bedrijf geen alcoholhoudende dranken verkopen, te koop aanbieden of in voorraad hebben.

13. Handelen in strijd met een aan deze vergunning verbonden voorschrift of beperking is strafbaar en kan leiden tot intrekking van de vergunning.
14. Als u zich niet houdt aan de regels, kan de gemeente maatregelen nemen op grond van de geldende Handhavingsstrategie. Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
15. Aanwijzingen van politie en toezichthouders moeten onmiddellijk worden opgevolgd. U moet politie en toezichthouders altijd onmiddellijk tot het bedrijf toelaten. U geeft hun deze vergunning op eerste verzoek ter inzage (digitaal mag ook).
16. Als u muziek draait in uw bedrijf, mag u geen geluidshinder veroorzaken voor omwonenden. Dit betekent dat er geen geluid van(uit) uw bedrijf te horen is in naast- en/of bovengelegen woningen en/of woningen aan de overkant van de weg.
17. Uw bedrijf en de directe omgeving van uw bedrijf (tot 25 meter afstand) moet schoon gehouden worden en in goede staat van onderhoud zijn.
18. U mag geen terras exploiteren. Dat betekent dat uw bezoekers buiten geen consumpties mogen gebruiken en dat u buiten geen terrasmeubilair mag plaatsen.
19. Deze vergunning blijft van kracht, zolang de hierin omschreven exploitatie niet verandert.
20. Deze vergunning is niet overdraagbaar aan andere (rechts-)personen.
21. Beëindiging of overdracht van het bedrijf moet u binnen twee weken schriftelijk melden aan de afdeling vergunningen van de gemeente.

Amsterdam, 24 JAN. 2019

Hoogachtend,

De burgemeester van Amsterdam,
namens haar,
De teamleider vergunningen stadsdeel Noord,

M.P. Rademaker

Niet mee eens?
Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u **binnen zes weken** na de bekendmaking van dit besluit bezwaar maken. Als datum van uw bezwaar geldt de poststempel op uw bezwaarschrift.

Stuur uw bezwaarschrift naar:
De burgemeester van Amsterdam
T.a.v. Juridisch Bureau
Postbus 483
1000 AL AMSTERDAM
Of per mail naar: bezwaarenberoep@amsterdam.nl

Vermeld in uw bezwaarschrift altijd:

- uw naam, adres en telefoonnummer
- de datum waarop u het bezwaarschrift schrijft en uw handtekening
- het besluit waartegen u bezwaar maakt, met datum en kenmerk van het besluit
- waarom u bezwaar maakt.

Na ontvangst informeert de gemeente u over de manier waarop zij uw bezwaarschrift gaat behandelen.

Schorsende werking

Het indienen van een bezwaarschrift heeft **geen** schorsende werking. Dat wil zeggen: het besluit waartegen u bezwaar maakt, blijft geldig totdat over uw bezwaar is beslist.

Spoed? Voorlopige voorziening

Bij grote spoed kunt u (tegen kosten) een zogeheten voorlopige voorziening aanvragen. Dat is een spoedprocedure waarmee het genomen besluit tijdelijk kan worden ingetrokken en/of andere maatregelen kunnen worden getroffen. Een voorlopige voorziening vraagt u aan bij:

College van Beroep voor het bedrijfsleven
t.n.v. de Voorzieningenrechter
Postbus 20021
2500 EA DEN HAAG

Meer informatie hierover vindt u op: www.rechtspraak.nl/Naar-de-rechter/Bestuursrechter.
Ook kunt u voor meer informatie bellen met de informatiebalie van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (070) 381 28 88.

Besluit
Ik heb besloten een aanwezigheidsvergunning voor 45 speelautomaten te verlenen aan

De Vries en Vet Automaten B.V. te Den Ilp
vertegenwoordigd door:
De Vries en Vet Beheer B.V. te Den Ilp
vertegenwoordigd door:
- [redacted]
- **Jatavere Beheer B.V. te Landsmeer**
  vertegenwoordigd door:
  [redacted]

Voor

de locatie:	Buikslotermeerplein 408-414 1025 WP Amsterdam
speelautomatenhal:	Lucky Jack
geldig tot:	1 september 2021

De vergunning is toegekend op grond van de artikelen 30b, 30c eerste lid, en 30d van de Wet op de Kansspelen en de Verordening op de kansspelautomaten en speelautomatenhallen.

Vergunningvoorwaarden en voorschriften
Op deze vergunning zijn van toepassing de voorschriften voortvloeiend uit de wet en de daarop berustende lagere regelgeving, waaronder: de Wet op de Kansspelen; het Speelautomatenbesluit 2000; de Speelautomatenregeling 2000, het Besluit Werving, reclame en verslavingspreventie kansspelen, de Regeling werving, reclame en verslavingspreventie kansspelen, Verordening kansspelautomaten speelautomatenhallen en de Algemene Plaatselijke Verordening.

- De speelautomaten mogen alleen worden opgesteld als de eigenaar van de automaten beschikt over een geldige vergunning als bedoeld in artikel 30h, eerste lid van de wet.
- De kansspelautoma(a)t(en) moet(en) voorzien zijn van een door de raad van bestuur van de Kansspelautoriteit afgegeven merkteken, zoals bedoeld in artikel 30r van de Wet op de kansspelen.
- Aanwijzingen van politie en toezichthouders moeten onmiddellijk worden opgevolgd. U moet politie en toezichthouders altijd onmiddellijk tot het bedrijf toelaten. U geeft hun deze vergunning op eerste verzoek ter inzage (digitaal mag ook).
- Handelen in strijd met een voorschrift uit deze vergunning of uit de Wet op de Kansspelen is strafbaar en kan leiden tot intrekking van de vergunning.
- Als u zich niet houdt aan de regels, kan de gemeente maatregelen nemen op grond van de geldende Handhavingsstrategie. Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
- Deze vergunning is niet overdraagbaar aan andere (rechts-)personen.
- De rechthebbende draagt er zorg voor dat aan personen beneden de leeftijd van 18 jaar geen toegang wordt verleend en maakt dit bij de ingang van de hal op duidelijke wijze kenbaar. De inrichting moet zo ingericht zijn dat toegangscontrole mogelijk is. Nadat is vastgesteld dat de persoon 18 jaar of ouder is wordt een entreebewijs verstrekt;
- U wijzigt de inrichting niet zodanig dat niet langer wordt voldaan aan de eisen voor een inrichting bestemd om het publiek de gelegenheid te geven een spel door middel van kansspelautomaten te beoefenen zoals bedoeld in artikel 30c, onder b, van de wet;

- U treft maatregelen en voorzieningen die nodig zijn om verslaving aan de door u georganiseerde spelen zoveel te mogelijk voorkomen;
- U heeft een beleid ter voorkoming van kansspelverslaving;
- U ontplooit geen wervings- en reclameactiviteiten gericht op personen onder de 24 jaar en andere kwetsbare groepen;
- U, de bedrijfsleider(s), de beheerder(s) voldoen aantoonbaar aan de kennisvereisten zoals beschreven in artikel 4 van de Regeling werving, reclame en verslavingspreventie kansspelen;
- U meldt wijzigingen van de gegevens die u heeft verstrekt bij de aanvraag van deze vergunning binnen vier weken schriftelijk aan de gemeente. Dit geldt in ieder geval voor wijzigingen van de contactgegevens, het vestigingsadres, de identiteit van de aandeelhouder(s) van de vergunninghouder, de bedrijfsleider(s), of de beheerder(s).

Amsterdam, 24 JAN. 2019

Hoogachtend,

De burgemeester van Amsterdam,
namens haar,
De teamleider vergunningen stadsdeel Noord,

M.P. Rademaker

Gemeente
Amsterdam
Noord

Bezoekadres
Buikslotermeerplein 2000
Telefoon
14 020

Exploitatievergunning Hoofdstuk 3 APV

Openingstijd

Maandag t/m zaterdag	10:00 uur
Zondag	13:00 uur

Sluitingstijd

Maandag t/m zondag	00:00 uur

Geldig tot	1 september 2021
perceel	Buikslotermeerplein 408-414 1025 WP Amsterdam

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.centrum.amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202 1000 AE Amsterdam

AMUSEMENTSPALEIS MACAO B.V.
[redacted]

Datum 11 JULI 2017
Kenmerk 1012LH/15
Behandeld door A. de Boer, vergunningen, 020 2564929, Anna.de.Boer@amsterdam.nl
Bijlage

Onderwerp Besluit verlenen exploitatievergunning speelautomatenhal

Geachte directie,

U heeft 9 december 2016 een aanvraag ingediend voor een exploitatievergunning voor een speelautomatenhal gevestigd Damrak 15, 1012 LH Amsterdam. In deze brief informeer ik u over mijn besluit en over wat u eventueel nog moet regelen.

Ik heb besloten u de exploitatievergunning te verlenen. Hierbij ontvangt u de vergunning en de daarbij horende voorschriften.

De gemeente Amsterdam streeft ernaar alleen vergunningen te verlenen aan ondernemers die te goeder trouw zijn en een transparante bedrijfsvoering hebben. In het kader van uw vergunningaanvraag is Bibob-onderzoek gedaan naar uw integriteit en die van uw zakenpartners. Uit dit onderzoek zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen. Derhalve is aan u het bijgesloten certificaat toegekend.

Met dit certificaat hoeft u in beginsel bij een volgende aanvraag om een exploitatievergunning voor deze specifieke vestiging, alleen te verklaren over uw eigen integriteit en eventuele wijzigingen in uw bedrijfsvoering en/of financiering door te geven. Deze gegevens vult u in op het 'Wet Bibob Verkort Formulier'. Administratieve lasten worden hiermee voor uw onderneming zoveel mogelijk beperkt.

Naast deze vergunningen zijn er mogelijk nog andere vergunningen en zaken die u moet regelen, bijvoorbeeld:

- een geluidsbegrenzer op de muziekinstallatie
- reclamevergunning
- contract ophalen bedrijfsafval
- ontheffing betalen reinigingsrecht, etc.

Informatie hierover vindt u ook in het digitaal loket
www.amsterdam.nl/ondernemen/vergunningen.

Gemeente Amsterdam
Stadsdeel Centrum

Heeft u nog vragen?
Neem dan contact met mij op via bovenstaand telefoonnummer.

Namens de burgemeester van Amsterdam,
hoogachtend,

A. de Boer,
medewerker vergunningen

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.centrum.amsterdam.nl

Exploitatievergunning speelautomatenhal

Besluit
De burgemeester van Amsterdam verleent aan:

AMUSEMENTSPALEIS MACAO B.V.; Amsterdam

een vergunning voor het exploiteren van een speelautomatenhal. De exploitatievergunning is toegekend op grond van de Verordening Speelautomaten(hallen). U zal in uw bedrijf maximaa 100 speelautomaten plaatsen.

Voor

de locatie:	Damrak 15 1012 LH Amsterdam
van horecabedrijf :	Amusementspaleis Macao BV
kenmerk:	1012LH/15

De vergunning geldt voor de volgende lokaliteiten (binnenruimtes):
Lokaliteit(en)
Benedenlokalteit

Openingstijden
maandag t/m zondag 10:00uur tot 00:00 uur

Als beheerder/bedrijfsleider treden op:

	Naam	Voornamen	Geb.datum	Geb.plaats, -land
01.	[redacted]			
02.				
03.				
04.				
05.				
06.				
07.				
08.				
09.				
10.				
11.				
12.				
13.				

*Betreft bestuurders die niet operationeel zijn als leidinggevende en geen bemoeienis hebben met de exploitatie van de speelautomatenhal.

Vergunningvoorwaarden en voorschriften
Op deze vergunning zijn van toepassing: hoofdstuk 3, paragraaf 5 van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV); Wet op de Kansspelen; Speelautomatenbesluit 2000; Verordening

Speelautomaten(hallen); en het daarop gebaseerde beleid. Hieronder volgen enkele belangrijke bepalingen daaruit.

1. Het is niet toegestaan het bedrijf op andere tijden dan hierboven vermeld open te hebben voor bezoekers.
2. Op Hemelvaartsdag en Eerste Kerstdag gelden de openingstijden zoals op zondag.
3. Samen met de beheerders/bedrijfsleiders bent u verantwoordelijk voor de goede gang van zaken in het bedrijf en de directe omgeving. Als vergunninghouder zorgt u dat het komen en gaan van bezoekers ordelijk verloopt.
4. (Eén van) de bovengenoemde beheerders/bedrijfsleiders moet als leidinggevende in het bedrijf optreden. Dat betekent dat zolang het bedrijf open is voor publiek er een beheerder/bedrijfsleider aanwezig moet zijn die verantwoordelijk is voor de gang van zaken.
5. Wijzigingen van personen die als beheerder/bedrijfsleider in het bedrijf optreden geeft u door aan de gemeente. Dit moet via het daarvoor bestemde aanvraagformulier bijschrijven en/of uitschrijven leidinggevende(n). Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
6. De speelautomaten mogen alleen worden opgesteld als de eigenaar van de automaten beschikt over een geldige vergunning als bedoeld in artikel 30h, eerste lid van de wet.
7. De kansspelautoma(a)t(en) moet(en) voorzien zijn van een door de raad van bestuur van de Kansspelautoriteit afgegeven merkteken, zoals bedoeld in artikel 30r van de Wet op de kansspelen.
8. Personen onder de 18 jaar wordt geen toegang verleend. Deze regel moet van buitenaf voor bezoekers duidelijk leesbaar zijn bij de ingang van het bedrijf.
9. U zorgt dat het publiek het bedrijf op het sluitingstijdstip heeft verlaten en voor bezoekers gesloten is.
10. Bij het toelaten en de bejegening van uw publiek mag niet gediscrimineerd worden. Dit geldt ook voor de bedrijfsvoering.
11. In de speelautomatenhal mogen alleen alcoholvrije dranken worden verstrekt uit automaten.
12. U mag in het bedrijf geen alcoholhoudende dranken verkopen, te koop aanbieden of in voorraad hebben.
13. Handelen in strijd met een aan deze vergunning verbonden voorschrift of beperking is strafbaar en kan leiden tot intrekking van de vergunning.
14. Als u zich niet houdt aan de regels, kan de gemeente maatregelen nemen op grond van de geldende Handhavingsstrategie. Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
15. Aanwijzingen van politie en toezichthouders moeten onmiddellijk worden opgevolgd. U moet politie en toezichthouders altijd onmiddellijk tot het bedrijf toelaten. U geeft hun deze vergunning op eerste verzoek ter inzage (digitaal mag ook).
16. Als u muziek draait in uw bedrijf, mag u geen geluidshinder veroorzaken voor omwonenden. Dit betekent dat er geen geluid van(uit) uw bedrijf te horen is in naast- en/of bovengelegen woningen en/of woningen aan de overkant van de weg.
17. Uw bedrijf en de directe omgeving van uw bedrijf (tot 25 meter afstand) moet schoon gehouden worden en in goede staat van onderhoud zijn.
18. U mag geen terras exploiteren. Dat betekent dat uw bezoekers buiten geen consumpties mogen gebruiken en dat u buiten geen terrasmeubilair mag plaatsen.
19. Deze vergunning blijft van kracht, zolang de hierin omschreven exploitatie niet verandert.
20. Deze vergunning is niet overdraagbaar aan andere (rechts-)personen.
21. Beëindiging of overdracht van het bedrijf moet u binnen twee weken schriftelijk melden aan de afdeling vergunningen van de gemeente.

Amsterdam,
De burgemeester van Amsterdam, 17 JULI 2017
namens deze,

A. de Boer,
medewerker vergunningen

Niet mee eens?
Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u **binnen zes weken** na de bekendmaking van dit besluit bezwaar maken. Als datum van uw bezwaar geldt de poststempel op uw bezwaarschrift.

Stuur uw bezwaarschrift naar:
De burgemeester van Amsterdam
T.a.v. Directie Juridische Zaken
Postbus 202
1000 AE AMSTERDAM
Of per mail naar: bezwaarenberoep@amsterdam.nl

Vermeld in uw bezwaarschrift altijd:
- uw naam, adres en telefoonnummer
- de datum waarop u het bezwaarschrift schrijft en uw handtekening
- het besluit waartegen u bezwaar maakt, met datum en kenmerk van het besluit
- waarom u bezwaar maakt.

Na ontvangst informeert de gemeente u over de manier waarop zij uw bezwaarschrift gaat behandelen.

Schorsende werking
Het indienen van een bezwaarschrift heeft **geen** schorsende werking. Dat wil zeggen: het besluit waartegen u bezwaar maakt, blijft geldig totdat over uw bezwaar is beslist.

Spoed? Voorlopige voorziening
Bij grote spoed kunt u (tegen kosten) een zogeheten voorlopige voorziening aanvragen. Dat is een spoedprocedure waarmee het genomen besluit tijdelijk kan worden ingetrokken en/of andere maatregelen kunnen worden getroffen. Een voorlopige voorziening vraagt u aan bij:
College van Beroep voor het bedrijfsleven
t.n.v. de Voorzieningenrechter
Postbus 20021
2500 EA DEN HAAG
Meer informatie hierover vindt u op: www.rechtspraak.nl/Naar-de-rechter/Bestuursrechter. Ook kunt u voor meer informatie bellen met de informatiebalie van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (070) 381 28 88.

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202 1000 AE Amsterdam

Intermatic Holland B.V.
[redacted]

Datum 09 JULI 2018
Kenmerk 1012LL/52
Behandeld door M. de Loos, Vergunningen, Toezicht & Handhaving, , momo.de.loos@amsterdam.nl
Bijlage

Onderwerp Besluit verlenen exploitatievergunning speelautomatenhal

Geachte heer, mevrouw,

U hebt 14 juni 2018 een aanvraag ingediend voor het bijschrijven van een leidinggevende op de exploitatievergunning voor een speelautomatenhal gevestigd Damrak 52, 1012 LL Amsterdam. In deze brief informeer ik u over mijn besluit.

Ik heb besloten u de exploitatievergunning te verlenen, met daarop de nieuwe leidinggevende te verlenen. Hierbij ontvangt u de vergunning en de daarbij horende voorschriften.

Hebt u nog vragen?
Neem dan contact met mij op via bovenstaand telefoonnummer.

Namens de burgemeester van Amsterdam,
hoogachtend,

09 JULI 2018

M. de Loos,
Medewerker Proces Unit - Vergunningen

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.amsterdam.nl

Exploitatievergunning speelautomatenhal

Besluit
De burgemeester van Amsterdam verleent aan:

Intermatic Holland B.V.; Nieuwegein

een vergunning voor het exploiteren van een speelautomatenhal. De exploitatievergunning is toegekend op grond van de Verordening Speelautomaten(hallen). U zal in uw bedrijf maximaal 60 speelautomaten plaatsen.

Voor

de locatie:	Damrak 52 1012 LL Amsterdam
van horecabedrijf :	Novoplay
kenmerk:	1012LL/52

De vergunning geldt voor de volgende lokaliteiten (binnenruimtes):
Lokaliteit(en)
Benedenlokaliteit

Openingstijden

maandag t/m zaterdag	10:00uur tot 00:00 uur
zondag	13:00uur tot 00:00 uur

Als beheerder/bedrijfsleider treden op:

	Naam	Voornamen	Geb.datum	Geb.plaats, -land
01.	[redacted]			
02.				
03.				
04.				
05.				
06.				
07.				
08.				
09.				
10.				
11.				
12.				

Vergunningvoorwaarden en voorschriften
Op deze vergunning zijn van toepassing: hoofdstuk 3, paragraaf 5 van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV); Wet op de Kansspelen; Speelautomatenbesluit 2000; Verordening Speelautomaten(hallen); en het daarop gebaseerde beleid. Hieronder volgen enkele belangrijke bepalingen daaruit.

1. Het is niet toegestaan het bedrijf op andere tijden dan hierboven vermeld open te hebben voor bezoekers.
2. Op Hemelvaartsdag en Eerste Kerstdag gelden de openingstijden zoals op zondag.
3. Samen met de beheerders/bedrijfsleiders bent u verantwoordelijk voor de goede gang van zaken in het bedrijf en de directe omgeving. Als vergunninghouder zorgt u dat het komen en gaan van bezoekers ordelijk verloopt.
4. (Eén van) de bovengenoemde beheerders/bedrijfsleiders moet als leidinggevende in het bedrijf optreden. Dat betekent dat zolang het bedrijf open is voor publiek er een beheerder/bedrijfsleider aanwezig moet zijn die verantwoordelijk is voor de gang van zaken.
5. Wijzigingen van personen die als beheerder/bedrijfsleider in het bedrijf optreden geeft u door aan de gemeente. Dit moet via het daarvoor bestemde aanvraagformulier bijschrijven en/of uitschrijven leidinggevende(n). Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
6. De speelautomaten mogen alleen worden opgesteld als de eigenaar van de automaten beschikt over een geldige vergunning als bedoeld in artikel 30h, eerste lid van de wet.
7. De kansspelautoma(a)t(en) moet(en) voorzien zijn van een door de raad van bestuur van de Kansspelautoriteit afgegeven merkteken, zoals bedoeld in artikel 30r van de Wet op de kansspelen.
8. Personen onder de 18 jaar wordt geen toegang verleend. Deze regel moet van buitenaf voor bezoekers duidelijk leesbaar zijn bij de ingang van het bedrijf.
9. U zorgt dat het publiek het bedrijf op het sluitingstijdstip heeft verlaten en voor bezoekers gesloten is.
10. Bij het toelaten en de bejegening van uw publiek mag niet gediscrimineerd worden. Dit geldt ook voor de bedrijfsvoering.
11. In de speelautomatenhal mogen alleen alcoholvrije dranken worden verstrekt uit automaten.
12. U mag in het bedrijf geen alcoholhoudende dranken verkopen, te koop aanbieden of in voorraad hebben.
13. Handelen in strijd met een aan deze vergunning verbonden voorschrift of beperking is strafbaar en kan leiden tot intrekking van de vergunning.
14. Als u zich niet houdt aan de regels, kan de gemeente maatregelen nemen op grond van de geldende Handhavingsstrategie. Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
15. Aanwijzingen van politie en toezichthouders moeten onmiddellijk worden opgevolgd. U moet politie en toezichthouders altijd onmiddellijk tot het bedrijf toelaten. U geeft hun deze vergunning op eerste verzoek ter inzage (digitaal mag ook).
16. Als u muziek draait in uw bedrijf, mag u geen geluidshinder veroorzaken voor omwonenden. Dit betekent dat er geen geluid van(uit) uw bedrijf te horen is in naast- en/of bovengelegen woningen en/of woningen aan de overkant van de weg.
17. Uw bedrijf en de directe omgeving van uw bedrijf (tot 25 meter afstand) moet schoon gehouden worden en in goede staat van onderhoud zijn.
18. U mag geen terras exploiteren. Dat betekent dat uw bezoekers buiten geen consumpties mogen gebruiken en dat u buiten geen terrasmeubilair mag plaatsen.
19. Deze vergunning blijft van kracht, zolang de hierin omschreven exploitatie niet verandert.
20. Deze vergunning is niet overdraagbaar aan andere (rechts-)personen.
21. Beëindiging of overdracht van het bedrijf moet u binnen twee weken schriftelijk melden aan de afdeling vergunningen van de gemeente.

Amsterdam,
De burgemeester van Amsterdam,
namens deze,

09 JULI 2018

M. de Loos,
Medewerker Proces Unit - Vergunningen

Niet mee eens?
Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u **binnen zes weken** na de bekendmaking van dit besluit bezwaar maken. Als datum van uw bezwaar geldt de poststempel op uw bezwaarschrift.

Stuur uw bezwaarschrift naar:
De burgemeester van Amsterdam
T.a.v. Juridisch Bureau
Postbus 483
1000 AL AMSTERDAM
Of per mail naar: bezwaarenberoep@amsterdam.nl

Vermeld in uw bezwaarschrift altijd:
- uw naam, adres en telefoonnummer
- de datum waarop u het bezwaarschrift schrijft en uw handtekening
- het besluit waartegen u bezwaar maakt, met datum en kenmerk van het besluit
- waarom u bezwaar maakt.

Na ontvangst informeert de gemeente u over de manier waarop zij uw bezwaarschrift gaat behandelen.

Schorsende werking
Het indienen van een bezwaarschrift heeft **geen** schorsende werking. Dat wil zeggen: het besluit waartegen u bezwaar maakt, blijft geldig totdat over uw bezwaar is beslist.

Spoed? Voorlopige voorziening
Bij grote spoed kunt u (tegen kosten) een zogeheten voorlopige voorziening aanvragen. Dat is een spoedprocedure waarmee het genomen besluit tijdelijk kan worden ingetrokken en/of andere maatregelen kunnen worden getroffen. Een voorlopige voorziening vraagt u aan bij:
College van Beroep voor het bedrijfsleven
t.n.v. de Voorzieningenrechter
Postbus 20021
2500 EA DEN HAAG
Meer informatie hierover vindt u op: www.rechtspraak.nl/Naar-de-rechter/Bestuursrechter. Ook kunt u voor meer informatie bellen met de informatiebalie van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (070) 381 28 88.

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202 1000 AE Amsterdam

Datum	1-6-2018
Kenmerk	1012LM/63
Behandeld door	Wesley den Broeder, Vergunningen, 020 256 4737, w.den.broeder@amsterdam.nl
Bijlage	

Onderwerp: Besluit verlenen exploitatievergunning speelautomatenhal

Geachte heer, mevrouw,

U hebt 24 april 2018 een aanvraag ingediend voor het bijschrijven en/of uitschrijven van leidinggevenden op de exploitatievergunning voor een speelautomatenhal gevestigd Damrak 63, 1012 LM Amsterdam. In deze brief informeer ik u over mijn besluit.

Besluit
De opgegeven leidinggevende(n) zijn bijgeschreven op de exploitatievergunning. Eventueel uit te schrijven leidinggevenden staan niet langer vermeld als leidinggevende. Hierbij ontvangt u de aangepaste exploitatievergunning.

Alle leidinggevenden moeten zich houden aan alle vergunningvoorwaarden en voorschriften. Deze staan in de exploitatievergunning en in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV).

Hebt u nog vragen?
Neem dan contact met mij op via bovenstaand telefoonnummer.

Namens de burgemeester van Amsterdam,
hoogachtend,

01 JUNI 2018

W. den Broeder,
Medewerker vergunningen

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.amsterdam.nl

Exploitatievergunning speelautomatenhal

Besluit
De burgemeester van Amsterdam verleent aan:

Carrousel Arcade B.V.; Amsterdam

een vergunning voor het exploiteren van een speelautomatenhal. De exploitatievergunning is toegekend op grond van de Verordening Speelautomaten(hallen). U zal in uw bedrijf maximaal 225 speelautomaten plaatsen.

Voor

de locatie:	Damrak 63 1012 LM Amsterdam
van horecabedrijf :	Carrousel Arcade
kenmerk:	1012LM/63

De vergunning geldt voor de volgende lokaliteiten (binnenruimtes):
Lokaliteit(en)
Beganegrond verdieping

Openingstijden

maandag t/m zaterdag	00:00uur tot 00:00 uur
zondag	10:00uur tot 00:00 uur

Als beheerder/bedrijfsleider treden op:

Naam	Voornamen	Geb.datum	Geb.plaats, -land
01.			
02.			
03.			
04			
05.			
06			
07.			
08.			

Vergunningvoorwaarden en voorschriften
Op deze vergunning zijn van toepassing: hoofdstuk 3, paragraaf 5 van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV); Wet op de Kansspelen; Speelautomatenbesluit 2000; Verordening Speelautomaten(hallen); en het daarop gebaseerde beleid. Hieronder volgen enkele belangrijke bepalingen daaruit.

1. Het is niet toegestaan het bedrijf op andere tijden dan hierboven vermeld open te hebben voor bezoekers.
2. Op Hemelvaartsdag en Eerste Kerstdag gelden de openingstijden zoals op zondag.

3. Samen met de beheerders/bedrijfsleiders bent u verantwoordelijk voor de goede gang van zaken in het bedrijf en de directe omgeving. Als vergunninghouder zorgt u dat het komen en gaan van bezoekers ordelijk verloopt.
4. (Eén van) de bovengenoemde beheerders/bedrijfsleiders moet als leidinggevende in het bedrijf optreden. Dat betekent dat zolang het bedrijf open is voor publiek er een beheerder/bedrijfsleider aanwezig moet zijn die verantwoordelijk is voor de gang van zaken.
5. Wijzigingen van personen die als beheerder/bedrijfsleider in het bedrijf optreden geeft u door aan de gemeente. Dit moet via het daarvoor bestemde aanvraagformulier bijschrijven en/of uitschrijven leidinggevende(n). Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
6. De speelautomaten mogen alleen worden opgesteld als de eigenaar van de automaten beschikt over een geldige vergunning als bedoeld in artikel 30h, eerste lid van de wet.
7. De kansspelautoma(a)t(en) moet(en) voorzien zijn van een door de raad van bestuur van de Kansspelautoriteit afgegeven merkteken, zoals bedoeld in artikel 30r van de Wet op de kansspelen.
8. Personen onder de 18 jaar wordt geen toegang verleend. Deze regel moet van buitenaf voor bezoekers duidelijk leesbaar zijn bij de ingang van het bedrijf.
9. U zorgt dat het publiek het bedrijf op het sluitingstijdstip heeft verlaten en voor bezoekers gesloten is.
10. Bij het toelaten en de bejegening van uw publiek mag niet gediscrimineerd worden. Dit geldt ook voor de bedrijfsvoering.
11. In de speelautomatenhal mogen alleen alcoholvrije dranken worden verstrekt uit automaten.
12. U mag in het bedrijf geen alcoholhoudende dranken verkopen, te koop aanbieden of in voorraad hebben.
13. Handelen in strijd met een aan deze vergunning verbonden voorschrift of beperking is strafbaar en kan leiden tot intrekking van de vergunning.
14. Als u zich niet houdt aan de regels, kan de gemeente maatregelen nemen op grond van de geldende Handhavingsstrategie. Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
15. Aanwijzingen van politie en toezichthouders moeten onmiddellijk worden opgevolgd. U moet politie en toezichthouders altijd onmiddellijk tot het bedrijf toelaten. U geeft hun deze vergunning op eerste verzoek ter inzage (digitaal mag ook).
16. Als u muziek draait in uw bedrijf, mag u geen geluidshinder veroorzaken voor omwonenden. Dit betekent dat er geen geluid van(uit) uw bedrijf te horen is in naast- en/of bovengelegen woningen en/of woningen aan de overkant van de weg.
17. Uw bedrijf en de directe omgeving van uw bedrijf (tot 25 meter afstand) moet schoon gehouden worden en in goede staat van onderhoud zijn.
18. U mag geen terras exploiteren. Dat betekent dat uw bezoekers buiten geen consumpties mogen gebruiken en dat u buiten geen terrasmeubilair mag plaatsen.
19. Deze vergunning blijft van kracht, zolang de hierin omschreven exploitatie niet verandert.
20. Deze vergunning is niet overdraagbaar aan andere (rechts-)personen.
21. Beëindiging of overdracht van het bedrijf moet u binnen twee weken schriftelijk melden aan de afdeling vergunningen van de gemeente.

Amsterdam, 1-6-2018
De burgemeester van Amsterdam,
namens deze,

01 JUNI 2018

W. den Broeder,
Medewerker vergunningen

Niet mee eens?
Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u **binnen zes weken** na de bekendmaking van dit besluit bezwaar maken. Als datum van uw bezwaar geldt de poststempel op uw bezwaarschrift.

Stuur uw bezwaarschrift naar:
De burgemeester van Amsterdam
T.a.v. Juridisch Bureau
Postbus 483
1000 AL AMSTERDAM
Of per mail naar: bezwaarenberoep@amsterdam.nl

Vermeld in uw bezwaarschrift altijd:
- uw naam, adres en telefoonnummer
- de datum waarop u het bezwaarschrift schrijft en uw handtekening
- het besluit waartegen u bezwaar maakt, met datum en kenmerk van het besluit
- waarom u bezwaar maakt.

Na ontvangst informeert de gemeente u over de manier waarop zij uw bezwaarschrift gaat behandelen.

Schorsende werking
Het indienen van een bezwaarschrift heeft **geen** schorsende werking. Dat wil zeggen: het besluit waartegen u bezwaar maakt, blijft geldig totdat over uw bezwaar is beslist.

Spoed? Voorlopige voorziening
Bij grote spoed kunt u (tegen kosten) een zogeheten voorlopige voorziening aanvragen. Dat is een spoedprocedure waarmee het genomen besluit tijdelijk kan worden ingetrokken en/of andere maatregelen kunnen worden getroffen. Een voorlopige voorziening vraagt u aan bij:
College van Beroep voor het bedrijfsleven
t.n.v. de Voorzieningenrechter
Postbus 20021
2500 EA DEN HAAG
Meer informatie hierover vindt u op: www.rechtspraak.nl/Naar-de-rechter/Bestuursrechter. Ook kunt u voor meer informatie bellen met de informatiebalie van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (070) 381 28 88.

Gemeente
Amsterdam
West

VERZONDEN
- 6 AUG. 2018

Bezoekadres
Bos en Lommerplein 250
1055 EK Amsterdam

Postbus 57239
1040 BC Amsterdam
Telefoon 14 020
www.amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 57239 1040 BC Amsterdam

Mario Patrick Exploit.mij B.V.
Jan Evertsenstraat 108 H
1056 EH Amsterdam

Docnr: UIT-18-66437
Zaaknr:Z-17-29706

Datum	6-8-2018
Kenmerk	Z-17-29706
Behandeld door	Mw. N. Uiterwaal, Vergunningen Gebruik, 020 - 2531072, n.uiterwaal@amsterdam.nl
Bijlage	

Onderwerp: Besluit verlenen exploitatievergunning speelautomatenhal

Geachte heer, mevrouw,

U hebt 29 januari 2013 een aanvraag ingediend voor een exploitatievergunning voor een speelautomatenhal gevestigd Jan Evertsenstraat 108 H
1056 EH Amsterdam. Op vrijdag 3 augustus 2018 hebben wij telefonisch contact gehad inzake het ontbreken van uw Exploitatievergunning. Hierbij zend ik u alsnog de benodigde exploitatievergunning met daarop de leidinggevenden en de daarbij horende voorschriften..

Naast deze vergunningen zijn er mogelijk nog andere vergunningen en zaken die u moet regelen, bijvoorbeeld:

- een geluidsbegrenzer op de muziekinstallatie
- reclamevergunning
- contract ophalen bedrijfsafval
- ontheffing betalen reinigingsrecht, etc.

Informatie hierover vindt u ook in het digitaal loket
www.amsterdam.nl/ondernemen/vergunningen.

Hebt u nog vragen?
Neem dan contact met mij op via bovenstaand telefoonnummer.

Namens de burgemeester van Amsterdam,
hoogachtend,

Mw. N. Uiterwaal,
Medewerker Vergunningen Gebruik

Gemeente
Amsterdam
West

VERZONDEN
- 6 AUG. 2018

Bezoekadres
Bos en Lommerplein 250
1055 EK Amsterdam

Postbus 57239
1040 BC Amsterdam
Telefoon 14 020
www.amsterdam.nl

Exploitatievergunning speelautomatenhal

Besluit
De burgemeester van Amsterdam verleent aan:

Mario Patrick Exploitatie mij B.V.; Amsterdam

een vergunning voor het exploiteren van een speelautomatenhal. De exploitatievergunning is toegekend op grond van de Verordening Speelautomaten(hallen). U zal in uw bedrijf maximaal 30 speelautomaten plaatsen.

Voor

de locatie:	Jan Evertsenstraat 108 H 1056 EH Amsterdam
van horecabedrijf :	Speelautomatenhal Casino City
kenmerk:	Z-17-29706

Openingstijden

maandag t/m zaterdag	10:00uur tot 00:00 uur
zondag	13:00uur tot 00:00 uur

Als beheerder/bedrijfsleider treden op:

	Naam	Voornamen	Geb.datum	Geb.plaats, -land
01	[redacted]			
02				
03				
04				
05				
06				

Vergunningvoorwaarden en voorschriften
Op deze vergunning zijn van toepassing: hoofdstuk 3, paragraaf 5 van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV); Wet op de Kansspelen; Speelautomatenbesluit 2000; Verordening Speelautomaten(hallen); en het daarop gebaseerde beleid. Hieronder volgen enkele belangrijke bepalingen daaruit.

1. Het is niet toegestaan het bedrijf op andere tijden dan hierboven vermeld open te hebben voor bezoekers.
2. Op Hemelvaartsdag en Eerste Kerstdag gelden de openingstijden zoals op zondag.
3. Samen met de beheerders/bedrijfsleiders bent u verantwoordelijk voor de goede gang van zaken in het bedrijf en de directe omgeving. Als vergunninghouder zorgt u dat het komen en gaan van bezoekers ordelijk verloopt.
4. (Eén van) de bovengenoemde beheerders/bedrijfsleiders moet als leidinggevende in het bedrijf optreden. Dat betekent dat zolang het bedrijf open is voor publiek er een beheerder/bedrijfsleider aanwezig moet zijn die verantwoordelijk is voor de gang van zaken.
5. Wijzigingen van personen die als beheerder/bedrijfsleider in het bedrijf optreden geeft u door aan de gemeente. Dit moet via het daarvoor bestemde aanvraagformulier

bijschrijven en/of uitschrijven leidinggevende(n). Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.

6. De speelautomaten mogen alleen worden opgesteld als de eigenaar van de automaten beschikt over een geldige vergunning als bedoeld in artikel 30h, eerste lid van de wet.
7. De kansspelautoma(a)t(en) moet(en) voorzien zijn van een door de raad van bestuur van de Kansspelautoriteit afgegeven merkteken, zoals bedoeld in artikel 30r van de Wet op de kansspelen.
8. Personen onder de 18 jaar wordt geen toegang verleend. Deze regel moet van buitenaf voor bezoekers duidelijk leesbaar zijn bij de ingang van het bedrijf.
9. U zorgt dat het publiek het bedrijf op het sluitingstijdstip heeft verlaten en voor bezoekers gesloten is.
10. Bij het toelaten en de bejegening van uw publiek mag niet gediscrimineerd worden. Dit geldt ook voor de bedrijfsvoering.
11. In de speelautomatenhal mogen alleen alcoholvrije dranken worden verstrekt uit automaten.
12. U mag in het bedrijf geen alcoholhoudende dranken verkopen, te koop aanbieden of in voorraad hebben.
13. Handelen in strijd met een aan deze vergunning verbonden voorschrift of beperking is strafbaar en kan leiden tot intrekking van de vergunning.
14. Als u zich niet houdt aan de regels, kan de gemeente maatregelen nemen op grond van de geldende Handhavingsstrategie. Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
15. Aanwijzingen van politie en toezichthouders moeten onmiddellijk worden opgevolgd. U moet politie en toezichthouders altijd onmiddellijk tot het bedrijf toelaten. U geeft hun deze vergunning op eerste verzoek ter inzage (digitaal mag ook).
16. Als u muziek draait in uw bedrijf, mag u geen geluidshinder veroorzaken voor omwonenden. Dit betekent dat er geen geluid van(uit) uw bedrijf te horen is in naast- en/of bovengelegen woningen en/of woningen aan de overkant van de weg.
17. Uw bedrijf en de directe omgeving van uw bedrijf (tot 25 meter afstand) moet schoon gehouden worden en in goede staat van onderhoud zijn.
18. U mag geen terras exploiteren. Dat betekent dat uw bezoekers buiten geen consumpties mogen gebruiken en dat u buiten geen terrasmeubilair mag plaatsen.
19. Deze vergunning blijft van kracht, zolang de hierin omschreven exploitatie niet verandert.
20. Deze vergunning is niet overdraagbaar aan andere (rechts-)personen.
21. Beëindiging of overdracht van het bedrijf moet u binnen twee weken schriftelijk melden aan de afdeling vergunningen van de gemeente.

Amsterdam, 6-8-2018
De burgemeester van Amsterdam,
namens deze,

Mw. N. Uiterwaal,
Medewerker Vergunningen Gebruik

Niet mee eens?
Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u **binnen zes weken** na de bekendmaking van dit besluit bezwaar maken. Als datum van uw bezwaar geldt de poststempel op uw bezwaarschrift.

Stuur uw bezwaarschrift naar:
De burgemeester van Amsterdam
T.a.v. Juridisch Bureau
Postbus 483
1000 AL AMSTERDAM
Of per mail naar: bezwaarenberoep@amsterdam.nl

Vermeld in uw bezwaarschrift altijd:
- uw naam, adres en telefoonnummer
- de datum waarop u het bezwaarschrift schrijft en uw handtekening
- het besluit waartegen u bezwaar maakt, met datum en kenmerk van het besluit
- waarom u bezwaar maakt.

Na ontvangst informeert de gemeente u over de manier waarop zij uw bezwaarschrift gaat behandelen.

Schorsende werking
Het indienen van een bezwaarschrift heeft **geen** schorsende werking. Dat wil zeggen: het besluit waartegen u bezwaar maakt, blijft geldig totdat over uw bezwaar is beslist.

Spoed? Voorlopige voorziening
Bij grote spoed kunt u (tegen kosten) een zogeheten voorlopige voorziening aanvragen. Dat is een spoedprocedure waarmee het genomen besluit tijdelijk kan worden ingetrokken en/of andere maatregelen kunnen worden getroffen. Een voorlopige voorziening vraagt u aan bij:
College van Beroep voor het bedrijfsleven
t.n.v. de Voorzieningenrechter
Postbus 20021
2500 EA DEN HAAG
Meer informatie hierover vindt u op: www.rechtspraak.nl/Naar-de-rechter/Bestuursrechter. Ook kunt u voor meer informatie bellen met de informatiebalie van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (070) 381 28 88.

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202 1000 AE Amsterdam

De Vreng Amusement B.V.

Datum	9-5-2018
Kenmerk	
Behandeld door	S.Kosedag, Afdeling Vergunningen, 14 020, s.kosedag@amsterdam.nl
Bijlage	
Onderwerp	Besluit verlenen exploitatievergunning speelautomatenhal

Geachte heer, mevrouw,

U hebt 2 mei 2018 een aanvraag ingediend voor een bijschrijving van leidinggevenden op de exploitatievergunning voor een speelautomatenhal gevestigd Korte Leidsedwarsstraat 42, 1017 RC Amsterdam. In deze brief informeer ik u over mijn besluit.

Ik heb besloten u de exploitatievergunning te verlenen. Hierbij ontvangt u de vergunning en de daarbij horende voorschriften.

Hebt u nog vragen?
Neem dan contact met mij op via bovenstaand telefoonnummer.

Namens de burgemeester van Amsterdam,
hoogachtend,

09 MEI 2018

S.Kosedag,
Medewerker vergunningen

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.amsterdam.nl

Exploitatievergunning speelautomatenhal

Besluit
De burgemeester van Amsterdam verleent aan:

09 MEI 2018

De Vreng Amusement B.V.; Amsterdam

een vergunning voor het exploiteren van een speelautomatenhal. De exploitatievergunning is toegekend op grond van de Verordening Speelautomaten(hallen). U zal in uw bedrijf maximaal 180 speelautomaten plaatsen.

Voor
de locatie: Korte Leidsedwarsstraat 42
1017 RC Amsterdam
van horecabedrijf : Jack's Casino Amsterdam City
kenmerk: 1017RC/42

De vergunning geldt voor de volgende lokaliteiten (binnenruimtes):
Lokaliteit(en)
souterrain

Openingstijden
maandag t/m zaterdag 10:00uur tot 00:00 uur
zondag 13:00uur tot 00:00 uur

Als beheerder/bedrijfsleider treden op:

	Naam	Voornamen	Geb.datum	Geb.plaats, -land
01.				
02.				
03.				
04.				
05.				
06.				
07.				
08.				
09.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				
18.				
19				

20.

Vergunningvoorwaarden en voorschriften

Op deze vergunning zijn van toepassing: hoofdstuk 3, paragraaf 5 van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV); Wet op de Kansspelen; Speelautomatenbesluit 2000; Verordening Speelautomaten(hallen); en het daarop gebaseerde beleid. Hieronder volgen enkele belangrijke bepalingen daaruit.

1. Het is niet toegestaan het bedrijf op andere tijden dan hierboven vermeld open te hebben voor bezoekers.
2. Op Hemelvaartsdag en Eerste Kerstdag gelden de openingstijden zoals op zondag.
3. Samen met de beheerders/bedrijfsleiders bent u verantwoordelijk voor de goede gang van zaken in het bedrijf en de directe omgeving. Als vergunninghouder zorgt u dat het komen en gaan van bezoekers ordelijk verloopt.
4. (Eén van) de bovengenoemde beheerders/bedrijfsleiders moet als leidinggevende in het bedrijf optreden. Dat betekent dat zolang het bedrijf open is voor publiek er een beheerder/bedrijfsleider aanwezig moet zijn die verantwoordelijk is voor de gang van zaken.
5. Wijzigingen van personen die als beheerder/bedrijfsleider in het bedrijf optreden geeft u door aan de gemeente. Dit moet via het daarvoor bestemde aanvraagformulier bijschrijven en/of uitschrijven leidinggevende(n). Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
6. De speelautomaten mogen alleen worden opgesteld als de eigenaar van de automaten beschikt over een geldige vergunning als bedoeld in artikel 30h, eerste lid van de wet.
7. De kansspelautoma(a)t(en) moet(en) voorzien zijn van een door de raad van bestuur van de Kansspelautoriteit afgegeven merkteken, zoals bedoeld in artikel 30r van de Wet op de kansspelen.
8. Personen onder de 18 jaar wordt geen toegang verleend. Deze regel moet van buitenaf voor bezoekers duidelijk leesbaar zijn bij de ingang van het bedrijf.
9. U zorgt dat het publiek het bedrijf op het sluitingstijdstip heeft verlaten en voor bezoekers gesloten is.
10. Bij het toelaten en de bejegening van uw publiek mag niet gediscrimineerd worden. Dit geldt ook voor de bedrijfsvoering.
11. In de speelautomatenhal mogen alleen alcoholvrije dranken worden verstrekt uit automaten.
12. U mag in het bedrijf geen alcoholhoudende dranken verkopen, te koop aanbieden of in voorraad hebben.
13. Handelen in strijd met een aan deze vergunning verbonden voorschrift of beperking is strafbaar en kan leiden tot intrekking van de vergunning.
14. Als u zich niet houdt aan de regels, kan de gemeente maatregelen nemen op grond van de geldende Handhavingsstrategie. Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
15. Aanwijzingen van politie en toezichthouders moeten onmiddellijk worden opgevolgd. U moet politie en toezichthouders altijd onmiddellijk tot het bedrijf toelaten. U geeft hun deze vergunning op eerste verzoek ter inzage (digitaal mag ook).
16. Als u muziek draait in uw bedrijf, mag u geen geluidshinder veroorzaken voor omwonenden. Dit betekent dat er geen geluid van(uit) uw bedrijf te horen is in naast- en/of bovengelegen woningen en/of woningen aan de overkant van de weg.
17. Uw bedrijf en de directe omgeving van uw bedrijf (tot 25 meter afstand) moet schoon gehouden worden en in goede staat van onderhoud zijn.

18. U mag geen terras exploiteren. Dat betekent dat uw bezoekers buiten geen consumpties mogen gebruiken en dat u buiten geen terrasmeubilair mag plaatsen.
19. Deze vergunning blijft van kracht, zolang de hierin omschreven exploitatie niet verandert.
20. Deze vergunning is niet overdraagbaar aan andere (rechts-)personen.
21. Beëindiging of overdracht van het bedrijf moet u binnen twee weken schriftelijk melden aan de afdeling vergunningen van de gemeente.

Amsterdam, 9-5-2018
De burgemeester van Amsterdam,
namens deze,

0 9 MEI 2018

S. Kosedag,
Medewerker vergunningen

Niet mee eens?
Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u binnen zes weken na de bekendmaking van dit besluit bezwaar maken. Als datum van uw bezwaar geldt de poststempel op uw bezwaarschrift.

Stuur uw bezwaarschrift naar:
De burgemeester van Amsterdam
T.a.v. Juridisch Bureau
Postbus 483
1000 AL AMSTERDAM
Of per mail naar: bezwaarenberoep@amsterdam.nl

Vermeld in uw bezwaarschrift altijd:
- uw naam, adres en telefoonnummer
- de datum waarop u het bezwaarschrift schrijft en uw handtekening
- het besluit waartegen u bezwaar maakt, met datum en kenmerk van het besluit
- waarom u bezwaar maakt.

Na ontvangst informeert de gemeente u over de manier waarop zij uw bezwaarschrift gaat behandelen.

Schorsende werking
Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking. Dat wil zeggen: het besluit waartegen u bezwaar maakt, blijft geldig totdat over uw bezwaar is beslist.

Spoed? Voorlopige voorziening
Bij grote spoed kunt u (tegen kosten) een zogeheten voorlopige voorziening aanvragen. Dat is een spoedprocedure waarmee het genomen besluit tijdelijk kan worden ingetrokken en/of andere maatregelen kunnen worden getroffen. Een voorlopige voorziening vraagt u aan bij:
College van Beroep voor het bedrijfsleven
t.n.v. de Voorzieningenrechter
Postbus 20021
2500 EA DEN HAAG
Meer informatie hierover vindt u op: www.rechtspraak.nl/Naar-de-rechter/Bestuursrechter. Ook kunt u voor meer informatie bellen met de informatiebalie van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (070) 381 28 88.

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202 1000 AE Amsterdam

Mario Patrick Exploitatiemaatschappij B.V.

Datum 07 JUNI 2018
Kenmerk 1012GS/1A
Behandeld door M. de Haan, Vergunningen, Toezicht & Handhaving, m.de.haan@amsterdam.nl
Bijlage

Onderwerp Besluit verlenen exploitatievergunning speelautomatenhal

Geachte heer, mevrouw,

U hebt 21 maart 2018 een aanvraag ingediend voor het bijschrijven van leidinggevenden op de exploitatievergunning voor een speelautomatenhal gevestigd Lange Niezel 1 A, 1012 GS Amsterdam. In deze brief informeer ik u over mijn besluit en over wat u eventueel nog moet regelen.

Ik heb besloten u de bijschrijvingen te verlenen. Hierbij ontvangt u de vergunning en de daarbij horende voorschriften.

Tevens vraag ik uw aandacht voor het volgende. De hee[redacted] is de afgelopen 5 jaar in aanraking gekomen met politie en justitie in verband met verschillende antecedenten. Op dit moment zijn de feiten in hun totaliteit geen aanleiding om aan te nemen dat hij niet voldoet aan de eis van goed levensgedrag die geldt voor leidinggevenden in een horecabedrijf. Echter wanneer de hee[redacted] in verband wordt gebracht met nieuwe strafbare feiten kan hij mogelijk niet meer voldoen aan de eisen die worden gesteld ten aanzien van het levensgedrag in het kader van artikel 3.11 van de Algemeen Plaatselijk Verordening en artikel 30 e van de Wet op de Kansspelen. Ik wil u erop wijzen dat wanneer de hee[redacted] niet meer kan voldoen aan de eis van goed levensgedrag en aanblijft als leidinggevende dit tot gevolg kan hebben dat uw exploitatievergunning wordt ingetrokken.

Naast deze vergunningen zijn er mogelijk nog andere vergunningen en zaken die u moet regelen, bijvoorbeeld:

- een geluidsbegrenzer op de muziekinstallatie
- reclamevergunning
- contract ophalen bedrijfsafval
- ontheffing betalen reinigingsrecht, etc.

Informatie hierover vindt u ook in het digitaal loket
www.amsterdam.nl/ondernemen/vergunningen.

Hebt u nog vragen?
Neem dan contact met mij op via bovenstaand telefoonnummer.

Namens de burgemeester van Amsterdam,
hoogachtend,

07 JUNI 2018

M. de Haan,
Medewerker Vergunningen

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.amsterdam.nl

Exploitatievergunning speelautomatenhal

Besluit
De burgemeester van Amsterdam verleent aan:

0 7 JUNI 2018

Mario Patrick Exploitatiemaatschappij B.V.; Amsterdam

een vergunning voor het exploiteren van een speelautomatenhal. De exploitatievergunning is toegekend op grond van de Verordening Speelautomaten(hallen). U zal in uw bedrijf maximaal 24 speelautomaten plaatsen.

Voor

de locatie:	Lange Niezel 1 A 1012 GS Amsterdam
van horecabedrijf :	Casino City
kenmerk:	1012GS/1A

De vergunning geldt voor de volgende lokaliteiten (binnenruimtes):
Lokaliteit(en)
Beganegrond verdieping

Openingstijden

maandag t/m zaterdag	10:00uur tot 00:00 uur
zondag	13:00uur tot 00:00 uur

Als beheerder/bedrijfsleider treden op:

Naam	Voornamen	Geb.datum	Geb.plaats, -land
01.			
02.			
03.			
04.			
05.			
06.			
07.			
08.			
09.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			

Vergunningvoorwaarden en voorschriften

Op deze vergunning zijn van toepassing: hoofdstuk 3, paragraaf 5 van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV); Wet op de Kansspelen; Speelautomatenbesluit 2000; Verordening Speelautomaten(hallen); en het daarop gebaseerde beleid. Hieronder volgen enkele belangrijke bepalingen daaruit.

1. Het is niet toegestaan het bedrijf op andere tijden dan hierboven vermeld open te hebben voor bezoekers.
2. Op Hemelvaartsdag en Eerste Kerstdag gelden de openingstijden zoals op zondag.
3. Samen met de beheerders/bedrijfsleiders bent u verantwoordelijk voor de goede gang van zaken in het bedrijf en de directe omgeving. Als vergunninghouder zorgt u dat het komen en gaan van bezoekers ordelijk verloopt.
4. (Eén van) de bovengenoemde beheerders/bedrijfsleiders moet als leidinggevende in het bedrijf optreden. Dat betekent dat zolang het bedrijf open is voor publiek er een beheerder/bedrijfsleider aanwezig moet zijn die verantwoordelijk is voor de gang van zaken.
5. Wijzigingen van personen die als beheerder/bedrijfsleider in het bedrijf optreden geeft u door aan de gemeente. Dit moet via het daarvoor bestemde aanvraagformulier bijschrijven en/of uitschrijven leidinggevende(n). Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
6. De speelautomaten mogen alleen worden opgesteld als de eigenaar van de automaten beschikt over een geldige vergunning als bedoeld in artikel 30h, eerste lid van de wet.
7. De kansspelautoma(a)t(en) moet(en) voorzien zijn van een door de raad van bestuur van de Kansspelautoriteit afgegeven merkteken, zoals bedoeld in artikel 30r van de Wet op de kansspelen.
8. Personen onder de 18 jaar wordt geen toegang verleend. Deze regel moet van buitenaf voor bezoekers duidelijk leesbaar zijn bij de ingang van het bedrijf.
9. U zorgt dat het publiek het bedrijf op het sluitingstijdstip heeft verlaten en voor bezoekers gesloten is.
10. Bij het toelaten en de bejegening van uw publiek mag niet gediscrimineerd worden. Dit geldt ook voor de bedrijfsvoering.
11. In de speelautomatenhal mogen alleen alcoholvrije dranken worden verstrekt uit automaten.
12. U mag in het bedrijf geen alcoholhoudende dranken verkopen, te koop aanbieden of in voorraad hebben.
13. Handelen in strijd met een aan deze vergunning verbonden voorschrift of beperking is strafbaar en kan leiden tot intrekking van de vergunning.
14. Als u zich niet houdt aan de regels, kan de gemeente maatregelen nemen op grond van de geldende Handhavingsstrategie. Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
15. Aanwijzingen van politie en toezichthouders moeten onmiddellijk worden opgevolgd. U moet politie en toezichthouders altijd onmiddellijk tot het bedrijf toelaten. U geeft hun deze vergunning op eerste verzoek ter inzage (digitaal mag ook).
16. Als u muziek draait in uw bedrijf, mag u geen geluidshinder veroorzaken voor omwonenden. Dit betekent dat er geen geluid van(uit) uw bedrijf te horen is in naast- en/of bovengelegen woningen en/of woningen aan de overkant van de weg.
17. Uw bedrijf en de directe omgeving van uw bedrijf (tot 25 meter afstand) moet schoon gehouden worden en in goede staat van onderhoud zijn.
18. U mag geen terras exploiteren. Dat betekent dat uw bezoekers buiten geen consumpties mogen gebruiken en dat u buiten geen terrasmeubilair mag plaatsen.
19. Deze vergunning blijft van kracht, zolang de hierin omschreven exploitatie niet verandert.
20. Deze vergunning is niet overdraagbaar aan andere (rechts-)personen.

21. Beëindiging of overdracht van het bedrijf moet u binnen twee weken schriftelijk melden aan de afdeling vergunningen van de gemeente.

Amsterdam,
De burgemeester van Amsterdam,
namens deze,

07 JUNI 2016

M. de Haan,
Medewerker Vergunningen

Niet mee eens?
Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u **binnen zes weken** na de bekendmaking van dit besluit bezwaar maken. Als datum van uw bezwaar geldt de poststempel op uw bezwaarschrift.

Stuur uw bezwaarschrift naar:
De burgemeester van Amsterdam
T.a.v. Juridisch Bureau
Postbus 483
1000 AL AMSTERDAM
Of per mail naar: bezwaarenberoep@amsterdam.nl

Vermeld in uw bezwaarschrift altijd:
- uw naam, adres en telefoonnummer
- de datum waarop u het bezwaarschrift schrijft en uw handtekening
- het besluit waartegen u bezwaar maakt, met datum en kenmerk van het besluit
- waarom u bezwaar maakt.

Na ontvangst informeert de gemeente u over de manier waarop zij uw bezwaarschrift gaat behandelen.

Schorsende werking
Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking. Dat wil zeggen: het besluit waartegen u bezwaar maakt, blijft geldig totdat over uw bezwaar is beslist.

Spoed? Voorlopige voorziening
Bij grote spoed kunt u (tegen kosten) een zogeheten voorlopige voorziening aanvragen. Dat is een spoedprocedure waarmee het genomen besluit tijdelijk kan worden ingetrokken en/of andere maatregelen kunnen worden getroffen. Een voorlopige voorziening vraagt u aan bij:
College van Beroep voor het bedrijfsleven
t.n.v. de Voorzieningenrechter
Postbus 20021
2500 EA DEN HAAG
Meer informatie hierover vindt u op: www.rechtspraak.nl/Naar-de-rechter/Bestuursrechter. Ook kunt u voor meer informatie bellen met de informatiebalie van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (070) 381 28 88.

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 020 552 4444
Fax 020 552 4433
www.centrum.amsterdam.nl

Gemeente Amsterdam
Stadsdeel Centrum

Sector Bouwen en Wonen
Afdeling Vergunningen Gebruik

Retouradres: Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

PLAY IN AMSTERDAM B.V.
Postbus 446
2040 AK ZANDVOORT

17 JULI 2007

Datum
Behandeld door Vergunningen Gebruik
Doorkiesnummer 020-5524444
Faxnummer 020-5524409

Onderwerp Vergunningen

Geachte Directie

Hierbij doe ik u toekomen de door u op 13 juli 2004 gevraagde exploitatievergunning voor de speelautomatenhal, gevestigd in perceel
NIEUWENDIJK 37 H
1012 MA AMSTERDAM, alhier.

In deze vergunning zijn voorschriften op grond van de APV opgenomen met betrekking tot de openingstijden.

Hoogachtend,
De Burgemeester van Amsterdam,
namens deze,
de senior medewerker Vergunningen Gebruik,

Ik wijs u erop dat u ingevolge het bepaalde in artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht tegen deze beschikking binnen 6 weken na verzending hiervan een gemotiveerd bezwaarschrift kunt indienen bij de Burgemeester van Amsterdam, Postbus 202, 1000 AE AMSTERDAM. Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking. Wel kan er een verzoek om voorlopige voorziening worden ingediend bij de voorzieningenrechter van de Arrondissementsrechtbank te Amsterdam (sector bestuursrecht), postbus 75850, 1070 AW Amsterdam. Het griffierecht bedraagt voor natuurlijke personen € 138, voor rechtspersonen € 276.

Gemeente Amsterdam
Stadsdeel Centrum

Exploitatievergunning voor een speelautomatenhal

Voor

Localiteit	Benedenlokaliteit
Perceel	NIEUWENDIJK 37 H 1012 MA AMSTERDAM

Openingstijden

Zondag t/m zaterdag	10:00 uur tot 24:00 uur

DE BURGEMEESTER VAN AMSTERDAM, NAMENS DEZE, DE VOORZITTER VAN STADSDEEL AMSTERDAM-CENTRUM,

Gezien de aanvraag om bovenvermelde vergunning;
Gelet op de Verordening Speelautomaten(hallen);

VERLEENT aan:

Naam	PLAY IN AMSTERDAM B.V.
Vestigingsplaats	ZANDVOORT

voor de bovenvermelde inrichting tot de in de aanhef genoemde datum vergunning om in de bovenvermelde lokaliteit een speelautomatenhal te exploiteren met ten hoogste speelautomaten.

Als beheerders van deze speelautomatenhal treden op:

VERBINDT AAN DEZE VERGUNNING DE VOLGENDE VOORSCHRIFTEN:

MET BETREKKING TOT DE EXPLOITATIE IN HET ALGEMEEN:

1 Het opstellen van de speelautomaten is alleen toegestaan indien deze in eigendom toebehoren aan een rechtspersoon die in het bezit is van een vergunning als bedoeld in artikel 30h, eerste lid van de wet;
2 De speelautomatenhal mag uitsluitend voor het publiek worden opengesteld tussen 10.00 en 24.00 uur en **op zondagen, hemelvaartsdag en Eerste kerstdag tussen 13.00 en 24.00 uur;**
3 De ondernemer draagt er zorg voor dat aan **personen beneden de leeftijd van 18 jaar** ***geen toegang*** wordt verleend en maakt dit bij de ingang van de hal op duidelijke wijze kenbaar;
4 De ondernemer of een door hem aangewezen beheerder van tenminste 21 jaar dient gedurende de tijden waarop de hal voor het publiek is geopend in de hal aanwezig te zijn;
5 In de speelautomatenhal mogen uitsluitend alcoholvrije dranken worden verstrekt die door middel van automaten kunnen worden verkregen;
6 Aan ambtenaren van politie en van Verispect belast met controle wordt te allen tijde onmiddellijk toegang tot de inrichting verleend en deze vergunning wordt hen op eerste verzoek ter inzage afgegeven;
7 De rechthebbende draagt er zorg voor dat aanwijzingen van ambtenaren van politie worden opgevolgd.

Gemeente Amsterdam
Stadsdeel Centrum

Exploitatievergunning

Voor	Speelautomatenhal
Pagina	2
Zaakadres	NIEUWENDIJK 37 H

BRENGT ONDER DE AANDACHT:

- Voor het bedrijf is een vergunning op grond van de Wet Milieubeheer vereist;
- De vergunning kan worden ingetrokken wanneer met de dagelijkse gang van zaken feitelijk een ander is belast dan de in de vergunning vermelde beheerder;
- Handelen in strijd met een aan deze vergunning verbonden voorschrift of beperking levert een strafbaar feit op en kan leiden tot intrekking van de vergunning;
- Deze vergunning is ***niet overdraagbaar*** en gaat dus niet over op een eventuele rechtsopvolger.

Amsterdam, 4 juli 2007

Hoogachtend,
De Burgemeester van Amsterdam,
namens deze,
de senior medewerker Vergunningen Gebruik,

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.centrum.amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202 1000 AE Amsterdam

Lucky Flipper B.V.
Postbus 756
1440 AT Purmerend

Datum	02-06-2015
Kenmerk	
Behandeld door	M. Zijp, Vergunningen, 020-256 4476, m.zijp@amsterdam.nl
Bijlage	
Onderwerp	Besluit verlenen exploitatievergunning speelautomatenhal

Geachte heer, mevrouw,

U hebt 17 april 2015 een aanvraag ingediend voor het bijschrijven van leidinggevenden op een exploitatievergunning voor een speelautomatenhal gevestigd Nieuwendijk 63 1012 MB Amsterdam. In deze brief informeer ik u over mijn besluit.

Ik heb besloten u de exploitatievergunning te verlenen. Hierbij ontvangt u de vergunning en de daarbij horende voorschriften.

Hebt u nog vragen?
Neem dan contact met mij op via bovenstaand telefoonnummer.

Namens de burgemeester van Amsterdam,
hoogachtend,

M. Zijp,
medewerker Vergunningen

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.centrum.amsterdam.nl

Exploitatievergunning speelautomatenhal

Besluit
De burgemeester van Amsterdam verleent aan:

Lucky Flipper B.V.; Amsterdam

een vergunning voor het exploiteren van een speelautomatenhal. De exploitatievergunning is toegekend op grond van de Verordening Speelautomaten(hallen). U zal in uw bedrijf maximaal 63 speelautomaten plaatsen.

Voor

de locatie:	Nieuwendijk 63 1012 MB Amsterdam
van horecabedrijf :	Lucky Flipper
kenmerk:	

De vergunning geldt voor de volgende lokaliteiten (binnenruimtes):
Lokaliteit(en)
benedenlokaliteit

Openingstijden

maandag t/m zaterdag	10:00uur tot 00:00 uur
zondag	13:00uur tot 00:00 uur

Als beheerder/bedrijfsleider treden op:

Naam	Voornamen	Geb.datum	Geb.plaats, -land
01.			
02			

Vergunningvoorwaarden en voorschriften
Op deze vergunning zijn van toepassing: hoofdstuk 3, paragraaf 5 van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV); Wet op de Kansspelen; Speelautomatenbesluit 2000; Verordening Speelautomaten(hallen); en het daarop gebaseerde beleid. Hieronder volgen enkele belangrijke bepalingen daaruit.

1. Het is niet toegestaan het bedrijf op andere tijden dan hierboven vermeld open te hebben voor bezoekers.
2. Op Hemelvaartsdag en Eerste Kerstdag gelden de openingstijden zoals op zondag.
3. Samen met de beheerders/bedrijfsleiders bent u verantwoordelijk voor de goede gang van zaken in het bedrijf en de directe omgeving. Als vergunninghouder zorgt u dat het komen en gaan van bezoekers ordelijk verloopt.
4. (Eén van) de bovengenoemde beheerders/bedrijfsleiders moet als leidinggevende in het bedrijf optreden. Dat betekent dat zolang het bedrijf open is voor publiek er een beheerder/bedrijfsleider aanwezig moet zijn die verantwoordelijk is voor de gang van zaken.

5. Wijzigingen van personen die als beheerder/bedrijfsleider in het bedrijf optreden geeft u door aan de gemeente. Dit moet via het daarvoor bestemde aanvraagformulier bijschrijven en/of uitschrijven leidinggevende(n). Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
6. De speelautomaten mogen alleen worden opgesteld als de eigenaar van de automaten beschikt over een geldige vergunning als bedoeld in artikel 30h, eerste lid van de wet.
7. De speelautomaten moeten voorzien zijn van een door Verispect afgegeven merkteken, zoals beschreven in de wet.
8. Personen onder de 18 jaar wordt geen toegang verleend. Deze regel moet van buitenaf voor bezoekers duidelijk leesbaar zijn bij de ingang van het bedrijf.
9. U zorgt dat het publiek het bedrijf op het sluitingstijdstip heeft verlaten en voor bezoekers gesloten is.
10. Bij het toelaten en de bejegening van uw publiek mag niet gediscrimineerd worden. Dit geldt ook voor de bedrijfsvoering.
11. In de speelautomatenhal mogen alleen alcoholvrije dranken worden verstrekt uit automaten.
12. U mag in het bedrijf geen alcoholhoudende dranken verkopen, te koop aanbieden of in voorraad hebben.
13. Handelen in strijd met een aan deze vergunning verbonden voorschrift of beperking is strafbaar en kan leiden tot intrekking van de vergunning.
14. Als u zich niet houdt aan de regels, kan de gemeente maatregelen nemen op grond van de geldende Handhavingsstrategie. Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
15. Aanwijzingen van politie en toezichthouders moeten onmiddellijk worden opgevolgd. U moet politie en toezichthouders altijd onmiddellijk tot het bedrijf toelaten. U geeft hun deze vergunning op eerste verzoek ter inzage (digitaal mag ook).
16. Als u muziek draait in uw bedrijf, mag u geen geluidshinder veroorzaken voor omwonenden. Dit betekent dat er geen geluid van(uit) uw bedrijf te horen is in naast- en/of bovengelegen woningen en/of woningen aan de overkant van de weg.
17. Uw bedrijf en de directe omgeving van uw bedrijf (tot 25 meter afstand) moet schoon gehouden worden en in goede staat van onderhoud zijn.
18. U mag geen terras exploiteren. Dat betekent dat uw bezoekers buiten geen consumpties mogen gebruiken en dat u buiten geen terrasmeubilair mag plaatsen.
19. Deze vergunning blijft van kracht, zolang de hierin omschreven exploitatie niet verandert.
20. Deze vergunning is niet overdraagbaar aan andere (rechts-)personen.
21. Beëindiging of overdracht van het bedrijf moet u binnen twee weken schriftelijk melden aan de afdeling vergunningen van de gemeente.

Amsterdam, 02-06-2015
De burgemeester van Amsterdam,
namens deze,

M. Zijp,
medewerker Vergunningen

Niet mee eens?
Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u **binnen zes weken** na de bekendmaking van dit besluit bezwaar maken. Als datum van uw bezwaar geldt de poststempel op uw bezwaarschrift.

Stuur uw bezwaarschrift naar:

De burgemeester van Amsterdam
T.a.v. Directie Juridische Zaken
Postbus 202
1000 AE AMSTERDAM

Of per mail naar: bezwaarenberoep@amsterdam.nl

Vermeld in uw bezwaarschrift altijd:

- uw naam, adres en telefoonnummer
- de datum waarop u het bezwaarschrift schrijft en uw handtekening
- het besluit waartegen u bezwaar maakt, met datum en kenmerk van het besluit
- waarom u bezwaar maakt.

Na ontvangst informeert de gemeente u over de manier waarop zij uw bezwaarschrift gaat behandelen.

Schorsende werking

Het indienen van een bezwaarschrift heeft **geen** schorsende werking. Dat wil zeggen: het besluit waartegen u bezwaar maakt, blijft geldig totdat over uw bezwaar is beslist.

Spoed? Voorlopige voorziening

Bij grote spoed kunt u (tegen kosten) een zogeheten voorlopige voorziening aanvragen. Dat is een spoedprocedure waarmee het genomen besluit tijdelijk kan worden ingetrokken en/of andere maatregelen kunnen worden getroffen. Een voorlopige voorziening vraagt u aan bij:

College van Beroep voor het bedrijfsleven
t.n.v. de Voorzieningenrechter
Postbus 20021
2500 EA DEN HAAG

Meer informatie hierover vindt u op: www.rechtspraak.nl/Naar-de-rechter/Bestuursrechter. Ook kunt u voor meer informatie bellen met de informatiebalie van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (070) 381 28 88.

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202 1000 AE Amsterdam

Mario Patrick Exploitatiemaatschappij B.V.

Datum 07 JUNI 2018
Kenmerk 1012DA/35A
Behandeld door M. de Haan, Vergunningen, Toezicht & Handhaving, m.de.haan@amsterdam.nl
Bijlage

Onderwerp Besluit verlenen exploitatievergunning speelautomatenhal

Geachte heer, mevrouw,

U hebt 21 maart 2018 een aanvraag ingediend voor het bijschrijven van leidinggevenden op de exploitatievergunning voor een speelautomatenhal gevestigd Oudezijds Achterburgwal 35 A, 1012 DA Amsterdam. In deze brief informeer ik u over mijn besluit en over wat u eventueel nog moet regelen.

Ik heb besloten u de bijschrijvingen te verlenen. Hierbij ontvangt u de vergunning en de daarbij horende voorschriften.

Tevens vraag ik uw aandacht voor het volgende. [redacted] is de afgelopen 5 jaar in aanraking gekomen met politie en justitie in verband met verschillende antecedenten. Op dit moment zijn de feiten in hun totaliteit geen aanleiding om aan te nemen dat hij niet voldoet aan de eis van goed levensgedrag die geldt voor leidinggevenden in een horecabedrijf. Echter wanneer [redacted] in verband wordt gebracht met nieuwe strafbare feiten kan hij mogelijk niet meer voldoen aan de eisen die worden gesteld ten aanzien van het levensgedrag in het kader van artikel 3.11 van de Algemeen Plaatselijk Verordening en artikel 30 e van de Wet op de Kansspelen. Ik wil u erop wijzen dat wanneer [redacted] niet meer kan voldoen aan de eis van goed levensgedrag en aanblijft als leidinggevende dit tot gevolg kan hebben dat uw exploitatievergunning wordt ingetrokken.

Naast deze vergunningen zijn er mogelijk nog andere vergunningen en zaken die u moet regelen, bijvoorbeeld:

- een geluidsbegrenzer op de muziekinstallatie
- reclamevergunning
- contract ophalen bedrijfsafval
- ontheffing betalen reinigingsrecht, etc.

Informatie hierover vindt u ook in het digitaal loket
www.amsterdam.nl/ondernemen/vergunningen.

Hebt u nog vragen?
Neem dan contact met mij op via bovenstaand telefoonnummer.

Namens de burgemeester van Amsterdam,
hoogachtend,

07 JUNI 2018

M. de Haan,
Medewerker Vergunningen

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.amsterdam.nl

Exploitatievergunning speelautomatenhal

07 JUNI 2018

Besluit
De burgemeester van Amsterdam verleent aan:

Mario Patrick Exploitatiemaatschappij B.V.; Amsterdam

een vergunning voor het exploiteren van een speelautomatenhal. De exploitatievergunning is toegekend op grond van de Verordening Speelautomaten(hallen). U zal in uw bedrijf maximaal 30 speelautomaten plaatsen.

Voor

de locatie:	Oudezijds Achterburgwal 35 A 1012 DA Amsterdam
van horecabedrijf :	Casino City
kenmerk:	1012DA/35A

De vergunning geldt voor de volgende lokaliteiten (binnenruimtes):
Lokaliteit(en)
Beganegrond verdieping

Openingstijden

maandag t/m zaterdag	10:00uur tot 00:00 uur
zondag	13:00uur tot 00:00 uur

Als beheerder/bedrijfsleider treden op:

Naam	Voornamen	Geb.datum	Geb.plaats, -land
01.			
02.			
03.			
04.			
05.			
06			
07.			
08.			
09.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			

Vergunningvoorwaarden en voorschriften
Op deze vergunning zijn van toepassing: hoofdstuk 3, paragraaf 5 van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV); Wet op de Kansspelen; Speelautomatenbesluit 2000; Verordening

Speelautomaten(hallen); en het daarop gebaseerde beleid. Hieronder volgen enkele belangrijke bepalingen daaruit.

1. Het is niet toegestaan het bedrijf op andere tijden dan hierboven vermeld open te hebben voor bezoekers.
2. Op Hemelvaartsdag en Eerste Kerstdag gelden de openingstijden zoals op zondag.
3. Samen met de beheerders/bedrijfsleiders bent u verantwoordelijk voor de goede gang van zaken in het bedrijf en de directe omgeving. Als vergunninghouder zorgt u dat het komen en gaan van bezoekers ordelijk verloopt.
4. (Eén van) de bovengenoemde beheerders/bedrijfsleiders moet als leidinggevende in het bedrijf optreden. Dat betekent dat zolang het bedrijf open is voor publiek er een beheerder/bedrijfsleider aanwezig moet zijn die verantwoordelijk is voor de gang van zaken.
5. Wijzigingen van personen die als beheerder/bedrijfsleider in het bedrijf optreden geeft u door aan de gemeente. Dit moet via het daarvoor bestemde aanvraagformulier bijschrijven en/of uitschrijven leidinggevende(n). Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
6. De speelautomaten mogen alleen worden opgesteld als de eigenaar van de automaten beschikt over een geldige vergunning als bedoeld in artikel 30h, eerste lid van de wet.
7. De kansspelautoma(a)t(en) moet(en) voorzien zijn van een door de raad van bestuur van de Kansspelautoriteit afgegeven merkteken, zoals bedoeld in artikel 30r van de Wet op de kansspelen.
8. Personen onder de 18 jaar wordt geen toegang verleend. Deze regel moet van buitenaf voor bezoekers duidelijk leesbaar zijn bij de ingang van het bedrijf.
9. U zorgt dat het publiek het bedrijf op het sluitingstijdstip heeft verlaten en voor bezoekers gesloten is.
10. Bij het toelaten en de bejegening van uw publiek mag niet gediscrimineerd worden. Dit geldt ook voor de bedrijfsvoering.
11. In de speelautomatenhal mogen alleen alcoholvrije dranken worden verstrekt uit automaten.
12. U mag in het bedrijf geen alcoholhoudende dranken verkopen, te koop aanbieden of in voorraad hebben.
13. Handelen in strijd met een aan deze vergunning verbonden voorschrift of beperking is strafbaar en kan leiden tot intrekking van de vergunning.
14. Als u zich niet houdt aan de regels, kan de gemeente maatregelen nemen op grond van de geldende Handhavingsstrategie. Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
15. Aanwijzingen van politie en toezichthouders moeten onmiddellijk worden opgevolgd. U moet politie en toezichthouders altijd onmiddellijk tot het bedrijf toelaten. U geeft hun deze vergunning op eerste verzoek ter inzage (digitaal mag ook).
16. Als u muziek draait in uw bedrijf, mag u geen geluidshinder veroorzaken voor omwonenden. Dit betekent dat er geen geluid van(uit) uw bedrijf te horen is in naast- en/of bovengelegen woningen en/of woningen aan de overkant van de weg.
17. Uw bedrijf en de directe omgeving van uw bedrijf (tot 25 meter afstand) moet schoon gehouden worden en in goede staat van onderhoud zijn.
18. U mag geen terras exploiteren. Dat betekent dat uw bezoekers buiten geen consumpties mogen gebruiken en dat u buiten geen terrasmeubilair mag plaatsen.
19. Deze vergunning blijft van kracht, zolang de hierin omschreven exploitatie niet verandert.
20. Deze vergunning is niet overdraagbaar aan andere (rechts-)personen.
21. Beëindiging of overdracht van het bedrijf moet u binnen twee weken schriftelijk melden aan de afdeling vergunningen van de gemeente.

Amsterdam,
De burgemeester van Amsterdam,
namens deze,

07 JUNI 2018

M. de Haan,
Medewerker Vergunningen

Niet mee eens?
Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u **binnen zes weken** na de bekendmaking van dit besluit bezwaar maken. Als datum van uw bezwaar geldt de poststempel op uw bezwaarschrift.

Stuur uw bezwaarschrift naar:
De burgemeester van Amsterdam
T.a.v. Juridisch Bureau
Postbus 483
1000 AL AMSTERDAM
Of per mail naar: bezwaarenberoep@amsterdam.nl

Vermeld in uw bezwaarschrift altijd:
- uw naam, adres en telefoonnummer
- de datum waarop u het bezwaarschrift schrijft en uw handtekening
- het besluit waartegen u bezwaar maakt, met datum en kenmerk van het besluit
- waarom u bezwaar maakt.

Na ontvangst informeert de gemeente u over de manier waarop zij uw bezwaarschrift gaat behandelen.

Schorsende werking
Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking. Dat wil zeggen: het besluit waartegen u bezwaar maakt, blijft geldig totdat over uw bezwaar is beslist.

Spoed? Voorlopige voorziening
Bij grote spoed kunt u (tegen kosten) een zogeheten voorlopige voorziening aanvragen. Dat is een spoedprocedure waarmee het genomen besluit tijdelijk kan worden ingetrokken en/of andere maatregelen kunnen worden getroffen. Een voorlopige voorziening vraagt u aan bij:
College van Beroep voor het bedrijfsleven
t.n.v. de Voorzieningenrechter
Postbus 20021
2500 EA DEN HAAG
Meer informatie hierover vindt u op: www.rechtspraak.nl/Naar-de-rechter/Bestuursrechter. Ook kunt u voor meer informatie bellen met de informatiebalie van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (070) 381 28 88.

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202 1000 AE Amsterdam

De Vreng Amusement B.V.

Datum	9-5-2018
Kenmerk	
Behandeld door	S.Kosedag, Afdeling Vergunningen, 14 020, s.kosedag@amsterdam.nl
Bijlage	
Onderwerp	Besluit verlenen exploitatie vergunning speelautomatenhal

Geachte heer, mevrouw,

U hebt 2 mei 2018 een aanvraag ingediend voor een bijschrijving van leidinggevenden op de exploitatievergunning voor een speelautomatenhal gevestigd Reguliersbreestraat 5, 1017 CL Amsterdam. In deze brief informeer ik u over mijn besluit.

Ik heb besloten u de exploitatievergunning te verlenen. Hierbij ontvangt u de vergunning en de daarbij horende voorschriften.

Hebt u nog vragen?
Neem dan contact met mij op via bovenstaand telefoonnummer.

Namens de burgemeester van Amsterdam,
hoogachtend,

09 MEI 2018

S.Kosedag,
Medewerker vergunningen

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.amsterdam.nl

Exploitatievergunning speelautomatenhal

Besluit

09 MEI 2018

De burgemeester van Amsterdam verleent aan:

Jack's Casino Amsterdam B.V.; 'S-Hertogenbosch

een vergunning voor het exploiteren van een speelautomatenhal. De exploitatievergunning is toegekend op grond van de Verordening Speelautomaten(hallen). U zal in uw bedrijf maximaal 72 speelautomaten plaatsen.

Voor
de locatie: Reguliersbreestraat 5
1017 CL Amsterdam
van horecabedrijf : Jack's Casino
kenmerk:

De vergunning geldt voor de volgende lokaliteiten (binnenruimtes):
Lokaliteit(en)
Benedenlokaliteit
Entresol
Tussenverdieping

Openingstijden

maandag t/m zaterdag	10:00uur tot 00:00 uur
zondag	13:00uur tot 00:00 uur

Als beheerder/bedrijfsleider treden op:

Naam	Voornamen	Geb.datum	Geb.plaats, -land
01.			
02.			
03.			
04.			
05.			
06.			
07.			
08.			
09.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			

18

19.
20.

Vergunningvoorwaarden en voorschriften

Op deze vergunning zijn van toepassing: hoofdstuk 3, paragraaf 5 van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV); Wet op de Kansspelen; Speelautomatenbesluit 2000; Verordening Speelautomaten(hallen); en het daarop gebaseerde beleid. Hieronder volgen enkele belangrijke bepalingen daaruit.

1. Het is niet toegestaan het bedrijf op andere tijden dan hierboven vermeld open te hebben voor bezoekers.
2. Op Hemelvaartsdag en Eerste Kerstdag gelden de openingstijden zoals op zondag.
3. Samen met de beheerders/bedrijfsleiders bent u verantwoordelijk voor de goede gang van zaken in het bedrijf en de directe omgeving. Als vergunninghouder zorgt u dat het komen en gaan van bezoekers ordelijk verloopt.
4. (Eén van) de bovengenoemde beheerders/bedrijfsleiders moet als leidinggevende in het bedrijf optreden. Dat betekent dat zolang het bedrijf open is voor publiek er een beheerder/bedrijfsleider aanwezig moet zijn die verantwoordelijk is voor de gang van zaken.
5. Wijzigingen van personen die als beheerder/bedrijfsleider in het bedrijf optreden geeft u door aan de gemeente. Dit moet via het daarvoor bestemde aanvraagformulier bijschrijven en/of uitschrijven leidinggevende(n). Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
6. De speelautomaten mogen alleen worden opgesteld als de eigenaar van de automaten beschikt over een geldige vergunning als bedoeld in artikel 30h, eerste lid van de wet.
7. De kansspelautoma(a)t(en) moet(en) voorzien zijn van een door de raad van bestuur van de Kansspelautoriteit afgegeven merkteken, zoals bedoeld in artikel 30r van de Wet op de kansspelen.
8. Personen onder de 18 jaar wordt geen toegang verleend. Deze regel moet van buitenaf voor bezoekers duidelijk leesbaar zijn bij de ingang van het bedrijf.
9. U zorgt dat het publiek het bedrijf op het sluitingstijdstip heeft verlaten en voor bezoekers gesloten is.
10. Bij het toelaten en de bejegening van uw publiek mag niet gediscrimineerd worden. Dit geldt ook voor de bedrijfsvoering.
11. In de speelautomatenhal mogen alleen alcoholvrije dranken worden verstrekt uit automaten.
12. U mag in het bedrijf geen alcoholhoudende dranken verkopen, te koop aanbieden of in voorraad hebben.
13. Handelen in strijd met een aan deze vergunning verbonden voorschrift of beperking is strafbaar en kan leiden tot intrekking van de vergunning.
14. Als u zich niet houdt aan de regels, kan de gemeente maatregelen nemen op grond van de geldende Handhavingsstrategie. Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
15. Aanwijzingen van politie en toezichthouders moeten onmiddellijk worden opgevolgd. U moet politie en toezichthouders altijd onmiddellijk tot het bedrijf toelaten. U geeft hun deze vergunning op eerste verzoek ter inzage (digitaal mag ook).
16. Als u muziek draait in uw bedrijf, mag u geen geluidshinder veroorzaken voor omwonenden. Dit betekent dat er geen geluid van(uit) uw bedrijf te horen is in naast- en/of bovengelegen woningen en/of woningen aan de overkant van de weg.

17. Uw bedrijf en de directe omgeving van uw bedrijf (tot 25 meter afstand) moet schoon gehouden worden en in goede staat van onderhoud zijn.
18. U mag geen terras exploiteren. Dat betekent dat uw bezoekers buiten geen consumpties mogen gebruiken en dat u buiten geen terrasmeubilair mag plaatsen.
19. Deze vergunning blijft van kracht, zolang de hierin omschreven exploitatie niet verandert.
20. Deze vergunning is niet overdraagbaar aan andere (rechts-)personen.
21. Beëindiging of overdracht van het bedrijf moet u binnen twee weken schriftelijk melden aan de afdeling vergunningen van de gemeente.

Amsterdam, 9-5-2018
De burgemeester van Amsterdam,
namens deze,

09 MEI 2018

S.Kosedag,
Medewerker vergunningen

Niet mee eens?
Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u **binnen zes weken** na de bekendmaking van dit besluit bezwaar maken. Als datum van uw bezwaar geldt de poststempel op uw bezwaarschrift.

Stuur uw bezwaarschrift naar:
De burgemeester van Amsterdam
T.a.v. Juridisch Bureau
Postbus 483
1000 AL AMSTERDAM
Of per mail naar: bezwaarenberoep@amsterdam.nl

Vermeld in uw bezwaarschrift altijd:
- uw naam, adres en telefoonnummer
- de datum waarop u het bezwaarschrift schrijft en uw handtekening
- het besluit waartegen u bezwaar maakt, met datum en kenmerk van het besluit
- waarom u bezwaar maakt.

Na ontvangst informeert de gemeente u over de manier waarop zij uw bezwaarschrift gaat behandelen.

Schorsende werking
Het indienen van een bezwaarschrift heeft **geen** schorsende werking. Dat wil zeggen: het besluit waartegen u bezwaar maakt, blijft geldig totdat over uw bezwaar is beslist.

Spoed? Voorlopige voorziening
Bij grote spoed kunt u (tegen kosten) een zogeheten voorlopige voorziening aanvragen. Dat is een spoedprocedure waarmee het genomen besluit tijdelijk kan worden ingetrokken en/of andere maatregelen kunnen worden getroffen. Een voorlopige voorziening vraagt u aan bij:
College van Beroep voor het bedrijfsleven
t.n.v. de Voorzieningenrechter
Postbus 20021
2500 EA DEN HAAG
Meer informatie hierover vindt u op: www.rechtspraak.nl/Naar-de-rechter/Bestuursrechter. Ook kunt u voor meer informatie bellen met de informatiebalie van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (070) 381 28 88.

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202 1000 AE Amsterdam

Palacio B.V.

Datum	9-5-2018
Kenmerk	
Behandeld door	S.Kosedag, Afdeling Vergunningen, 14 020, s.kosedag@amsterdam.nl
Bijlage	
Onderwerp	Besluit verlenen exploitatievergunning speelautomatenhal

Geachte heer, mevrouw,

U hebt 2 mei 2018 een aanvraag ingediend voor een bijschrijving van leidinggevenden op de exploitatievergunning voor een speelautomatenhal gevestigd Reguliersbreestraat 11, 1017 CL Amsterdam. In deze brief informeer ik u over mijn besluit.

Ik heb besloten u de exploitatievergunning te verlenen. Hierbij ontvangt u de vergunning en de daarbij horende voorschriften.

Hebt u nog vragen?
Neem dan contact met mij op via bovenstaand telefoonnummer.

Namens de burgemeester van Amsterdam,
hoogachtend,

09 MEI 2018

S.Kosedag,
Medewerker vergunningen

Gemeente Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.amsterdam.nl

Exploitatievergunning speelautomatenhal

Besluit
De burgemeester van Amsterdam verleent aan:

09 MEI 2016

Palacio B.V.; Amsterdam

een vergunning voor het exploiteren van een speelautomatenhal. De exploitatievergunning is toegekend op grond van de Verordening Speelautomaten(hallen). U zal in uw bedrijf maximaal 75 speelautomaten plaatsen.

Voor

de locatie:	Reguliersbreestraat 11 1017 CL Amsterdam
van horecabedrijf :	Palacio
kenmerk:	

De vergunning geldt voor de volgende lokaliteiten (binnenruimtes):
Lokaliteit(en)
Benedenlokaliteit

Openingstijden

maandag t/m zaterdag	10:00uur tot 00:00 uur
zondag	13:00uur tot 00:00 uur

Als beheerder/bedrijfsleider treden op:

	Naam	Voornamen	Geb.datum	Geb.plaats, -land
01				
02.				
03.				
04.				
05.				
06.				
07.				
08.				
09.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				
18.				
19.				

Vergunningvoorwaarden en voorschriften

Op deze vergunning zijn van toepassing: hoofdstuk 3, paragraaf 5 van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV); Wet op de Kansspelen; Speelautomatenbesluit 2000; Verordening Speelautomaten(hallen); en het daarop gebaseerde beleid. Hieronder volgen enkele belangrijke bepalingen daaruit.

1. Het is niet toegestaan het bedrijf op andere tijden dan hierboven vermeld open te hebben voor bezoekers.
2. Op Hemelvaartsdag en Eerste Kerstdag gelden de openingstijden zoals op zondag.
3. Samen met de beheerders/bedrijfsleiders bent u verantwoordelijk voor de goede gang van zaken in het bedrijf en de directe omgeving. Als vergunninghouder zorgt u dat het komen en gaan van bezoekers ordelijk verloopt.
4. (Eén van) de bovengenoemde beheerders/bedrijfsleiders moet als leidinggevende in het bedrijf optreden. Dat betekent dat zolang het bedrijf open is voor publiek er een beheerder/bedrijfsleider aanwezig moet zijn die verantwoordelijk is voor de gang van zaken.
5. Wijzigingen van personen die als beheerder/bedrijfsleider in het bedrijf optreden geeft u door aan de gemeente. Dit moet via het daarvoor bestemde aanvraagformulier bijschrijven en/of uitschrijven leidinggevende(n). Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
6. De speelautomaten mogen alleen worden opgesteld als de eigenaar van de automaten beschikt over een geldige vergunning als bedoeld in artikel 30h, eerste lid van de wet.
7. De kansspelautoma(a)t(en) moet(en) voorzien zijn van een door de raad van bestuur van de Kansspelautoriteit afgegeven merkteken, zoals bedoeld in artikel 30r van de Wet op de kansspelen.
8. Personen onder de 18 jaar wordt geen toegang verleend. Deze regel moet van buitenaf voor bezoekers duidelijk leesbaar zijn bij de ingang van het bedrijf.
9. U zorgt dat het publiek het bedrijf op het sluitingstijdstip heeft verlaten en voor bezoekers gesloten is.
10. Bij het toelaten en de bejegening van uw publiek mag niet gediscrimineerd worden. Dit geldt ook voor de bedrijfsvoering.
11. In de speelautomatenhal mogen alleen alcoholvrije dranken worden verstrekt uit automaten.
12. U mag in het bedrijf geen alcoholhoudende dranken verkopen, te koop aanbieden of in voorraad hebben.
13. Handelen in strijd met een aan deze vergunning verbonden voorschrift of beperking is strafbaar en kan leiden tot intrekking van de vergunning.
14. Als u zich niet houdt aan de regels, kan de gemeente maatregelen nemen op grond van de geldende Handhavingsstrategie. Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
15. Aanwijzingen van politie en toezichthouders moeten onmiddellijk worden opgevolgd. U moet politie en toezichthouders altijd onmiddellijk tot het bedrijf toelaten. U geeft hun deze vergunning op eerste verzoek ter inzage (digitaal mag ook).
16. Als u muziek draait in uw bedrijf, mag u geen geluidshinder veroorzaken voor omwonenden. Dit betekent dat er geen geluid van(uit) uw bedrijf te horen is in naast- en/of bovengelegen woningen en/of woningen aan de overkant van de weg.
17. Uw bedrijf en de directe omgeving van uw bedrijf (tot 25 meter afstand) moet schoon gehouden worden en in goede staat van onderhoud zijn.

18. U mag geen terras exploiteren. Dat betekent dat uw bezoekers buiten geen consumpties mogen gebruiken en dat u buiten geen terrasmeubilair mag plaatsen.
19. Deze vergunning blijft van kracht, zolang de hierin omschreven exploitatie niet verandert.
20. Deze vergunning is niet overdraagbaar aan andere (rechts-)personen.
21. Beëindiging of overdracht van het bedrijf moet u binnen twee weken schriftelijk melden aan de afdeling vergunningen van de gemeente.

Amsterdam, 9-5-2018
De burgemeester van Amsterdam,
namens deze,

09 MEI 2018

S.Kosedag,
Medewerker vergunningen

Niet mee eens?
Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u **binnen zes weken** na de bekendmaking van dit besluit bezwaar maken. Als datum van uw bezwaar geldt de poststempel op uw bezwaarschrift.

Stuur uw bezwaarschrift naar:
De burgemeester van Amsterdam
T.a.v. Juridisch Bureau
Postbus 483
1000 AL AMSTERDAM
Of per mail naar: bezwaarenberoep@amsterdam.nl

Vermeld in uw bezwaarschrift altijd:
- uw naam, adres en telefoonnummer
- de datum waarop u het bezwaarschrift schrijft en uw handtekening
- het besluit waartegen u bezwaar maakt, met datum en kenmerk van het besluit
- waarom u bezwaar maakt.

Na ontvangst informeert de gemeente u over de manier waarop zij uw bezwaarschrift gaat behandelen.

Schorsende werking
Het indienen van een bezwaarschrift heeft **geen** schorsende werking. Dat wil zeggen: het besluit waartegen u bezwaar maakt, blijft geldig totdat over uw bezwaar is beslist.

Spoed? Voorlopige voorziening
Bij grote spoed kunt u (tegen kosten) een zogeheten voorlopige voorziening aanvragen. Dat is een spoedprocedure waarmee het genomen besluit tijdelijk kan worden ingetrokken en/of andere maatregelen kunnen worden getroffen. Een voorlopige voorziening vraagt u aan bij:
College van Beroep voor het bedrijfsleven
t.n.v. de Voorzieningenrechter
Postbus 20021
2500 EA DEN HAAG
Meer informatie hierover vindt u op: www.rechtspraak.nl/Naar-de-rechter/Bestuursrechter. Ook kunt u voor meer informatie bellen met de informatiebalie van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (070) 381 28 88.

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.centrum.amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202 1000 AE Amsterdam

Sunny World B.V.

Datum 24 APR. 2017
Kenmerk
Behandeld door A. de Boer, vergunningen, 020 2564929, Anna.de.Boer@amsterdam.nl
Bijlage

Onderwerp Besluit verlenen exploitatievergunning speelautomatenhal

Geachte directie,

U heeft 9 maart 2017 een aanvraag ingediend voor het bijschrijven van leidinggevenden op de exploitatievergunning voor een speelautomatenhal gevestigd Reguliersbreestraat 31, 1017 CM Amsterdam. In deze brief informeer ik u over mijn besluit.

Ik heb besloten u de exploitatievergunning te verlenen. Hierbij ontvangt u de vergunning en de daarbij horende voorschriften.

Hebt u nog vragen?
Neem dan contact met mij op via bovenstaand telefoonnummer.

Namens de burgemeester van Amsterdam,
hoogachtend,

A. de Boer,
medewerker vergunningen

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.centrum.amsterdam.nl

Exploitatievergunning speelautomatenhal

Besluit
De burgemeester van Amsterdam verleent aan:

Sunny World B.V.; Hoofddorp

een vergunning voor het exploiteren van een speelautomatenhal. De exploitatievergunning is toegekend op grond van de Verordening Speelautomaten(hallen). U zal in uw bedrijf maximaal 200 speelautomaten plaatsen.

Voor

de locatie:	Reguliersbreestraat 31 1017 CM Amsterdam
van horecabedrijf :	Merkur Casino
kenmerk:	31/1017 CM

De vergunning geldt voor de volgende lokaliteiten (binnenruimtes):
Lokaliteit(en)
Benedenlokaliteit
Entresol

Openingstijden

maandag t/m zaterdag	10:00uur tot 00:00 uur
zondag	13:00uur tot 00:00 uur

Als beheerder/bedrijfsleider treden op:

Naam	Voornamen	Geb.datum	Geb.plaats, -land
01.			
02.			
03.			
04.			
05.			
06.			
07.			
08.			
09.			
10.			
11.			

Vergunningvoorwaarden en voorschriften
Op deze vergunning zijn van toepassing: hoofdstuk 3, paragraaf 5 van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV); Wet op de Kansspelen; Speelautomatenbesluit 2000; Verordening Speelautomaten(hallen); en het daarop gebaseerde beleid. Hieronder volgen enkele belangrijke bepalingen daaruit.

1. Het is niet toegestaan het bedrijf op andere tijden dan hierboven vermeld open te hebben voor bezoekers.
2. Op Hemelvaartsdag en Eerste Kerstdag gelden de openingstijden zoals op zondag.
3. Samen met de beheerders/bedrijfsleiders bent u verantwoordelijk voor de goede gang van zaken in het bedrijf en de directe omgeving. Als vergunninghouder zorgt u dat het komen en gaan van bezoekers ordelijk verloopt.
4. (Eén van) de bovengenoemde beheerders/bedrijfsleiders moet als leidinggevende in het bedrijf optreden. Dat betekent dat zolang het bedrijf open is voor publiek er een beheerder/bedrijfsleider aanwezig moet zijn die verantwoordelijk is voor de gang van zaken.
5. Wijzigingen van personen die als beheerder/bedrijfsleider in het bedrijf optreden geeft u door aan de gemeente. Dit moet via het daarvoor bestemde aanvraagformulier bijschrijven en/of uitschrijven leidinggevende(n). Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
6. De speelautomaten mogen alleen worden opgesteld als de eigenaar van de automaten beschikt over een geldige vergunning als bedoeld in artikel 30h, eerste lid van de wet.
7. De speelautomaten moeten voorzien zijn van een door Verispect afgegeven merkteken, zoals beschreven in de wet.
8. Personen onder de 18 jaar wordt geen toegang verleend. Deze regel moet van buitenaf voor bezoekers duidelijk leesbaar zijn bij de ingang van het bedrijf.
9. U zorgt dat het publiek het bedrijf op het sluitingstijdstip heeft verlaten en voor bezoekers gesloten is.
10. Bij het toelaten en de bejegening van uw publiek mag niet gediscrimineerd worden. Dit geldt ook voor de bedrijfsvoering.
11. In de speelautomatenhal mogen alleen alcoholvrije dranken worden verstrekt uit automaten.
12. U mag in het bedrijf geen alcoholhoudende dranken verkopen, te koop aanbieden of in voorraad hebben.
13. Handelen in strijd met een aan deze vergunning verbonden voorschrift of beperking is strafbaar en kan leiden tot intrekking van de vergunning.
14. Als u zich niet houdt aan de regels, kan de gemeente maatregelen nemen op grond van de geldende Handhavingsstrategie. Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
15. Aanwijzingen van politie en toezichthouders moeten onmiddellijk worden opgevolgd. U moet politie en toezichthouders altijd onmiddellijk tot het bedrijf toelaten. U geeft hun deze vergunning op eerste verzoek ter inzage (digitaal mag ook).
16. Als u muziek draait in uw bedrijf, mag u geen geluidshinder veroorzaken voor omwonenden. Dit betekent dat er geen geluid van(uit) uw bedrijf te horen is in naast- en/of bovengelegen woningen en/of woningen aan de overkant van de weg.
17. Uw bedrijf en de directe omgeving van uw bedrijf (tot 25 meter afstand) moet schoon gehouden worden en in goede staat van onderhoud zijn.
18. U mag geen terras exploiteren. Dat betekent dat uw bezoekers buiten geen consumpties mogen gebruiken en dat u buiten geen terrasmeubilair mag plaatsen.
19. Deze vergunning blijft van kracht, zolang de hierin omschreven exploitatie niet verandert.
20. Deze vergunning is niet overdraagbaar aan andere (rechts-)personen.
21. Beëindiging of overdracht van het bedrijf moet u binnen twee weken schriftelijk melden aan de afdeling vergunningen van de gemeente.

Amsterdam,
De burgemeester van Amsterdam, 24 APR. 2017
namens deze,

A. de Boer,
medewerker vergunningen

Niet mee eens?
Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u **binnen zes weken** na de bekendmaking van dit besluit bezwaar maken. Als datum van uw bezwaar geldt de poststempel op uw bezwaarschrift.

Stuur uw bezwaarschrift naar:
De burgemeester van Amsterdam
T.a.v. Directie Juridische Zaken
Postbus 202
1000 AE AMSTERDAM
Of per mail naar: bezwaarenberoep@amsterdam.nl

Vermeld in uw bezwaarschrift altijd:
- uw naam, adres en telefoonnummer
- de datum waarop u het bezwaarschrift schrijft en uw handtekening
- het besluit waartegen u bezwaar maakt, met datum en kenmerk van het besluit
- waarom u bezwaar maakt.

Na ontvangst informeert de gemeente u over de manier waarop zij uw bezwaarschrift gaat behandelen.

Schorsende werking
Het indienen van een bezwaarschrift heeft **geen** schorsende werking. Dat wil zeggen: het besluit waartegen u bezwaar maakt, blijft geldig totdat over uw bezwaar is beslist.

Spoed? Voorlopige voorziening
Bij grote spoed kunt u (tegen kosten) een zogeheten voorlopige voorziening aanvragen. Dat is een spoedprocedure waarmee het genomen besluit tijdelijk kan worden ingetrokken en/of andere maatregelen kunnen worden getroffen. Een voorlopige voorziening vraagt u aan bij:
College van Beroep voor het bedrijfsleven
t.n.v. de Voorzieningenrechter
Postbus 20021
2500 EA DEN HAAG
Meer informatie hierover vindt u op: www.rechtspraak.nl/Naar-de-rechter/Bestuursrechter. Ook kunt u voor meer informatie bellen met de informatiebalie van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (070) 381 28 88.

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.centrum.amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202 1000 AE Amsterdam

De Vries en Vet Automaten B.V.

02 FEB. 2015

Datum
Kenmerk
Behandeld door F.A. Hovenier, Vergunningen, 020-2564480, F.Hovenier@amsterdam.nl
Bijlage

Onderwerp Besluit verlenen exploitatievergunning speelautomatenhal

Geachte heer, mevrouw,

U hebt 14 oktober 2015 een aanvraag ingediend voor een exploitatievergunning voor een speelautomatenhal gevestigd Reguliersbreestraat 39 A, 1017 CM Amsterdam. In deze brief informeer ik u over mijn besluit en over wat u eventueel nog moet regelen.

Ik heb besloten u de exploitatievergunning te verlenen. Hierbij ontvangt u de vergunning en de daarbij horende voorschriften.

Hebt u nog vragen?
Neem dan contact met mij op via bovenstaand telefoonnummer.

Namens de burgemeester van Amsterdam,
hoogachtend,

mw. F.A. Hovenier,
medewerker Vergunningen

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.centrum.amsterdam.nl

Exploitatievergunning speelautomatenhal

Besluit
De burgemeester van Amsterdam verleent aan:

De Vries en Vet Automaten B.V.; Den Ilp

een vergunning voor het exploiteren van een speelautomatenhal. De exploitatievergunning is toegekend op grond van de Verordening Speelautomaten(hallen). U zal in uw bedrijf maximaal 40 speelautomaten plaatsen.

Voor
de locatie: Reguliersbreestraat 39 A
1017 CM Amsterdam
van horecabedrijf : Lucky Jack
kenmerk:

De vergunning geldt voor de volgende lokaliteiten (binnenruimtes):
Lokaliteit(en)
Begane grond verdieping

Openingstijden
maandag t/m zaterdag 10:00uur tot 00:00 uur
zondag 13:00uur tot 00:00 uur

Als beheerder/bedrijfsleider treden op:

Naam	Voornamen	Geb.datum	Geb.plaats, -land
01.			
02.			
03			
04.			
05.			
06.			
07.			
08.			

Vergunningvoorwaarden en voorschriften
Op deze vergunning zijn van toepassing: hoofdstuk 3, paragraaf 5 van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV); Wet op de Kansspelen; Speelautomatenbesluit 2000; Verordening Speelautomaten(hallen); en het daarop gebaseerde beleid. Hieronder volgen enkele belangrijke bepalingen daaruit.

1. Het is niet toegestaan het bedrijf op andere tijden dan hierboven vermeld open te hebben voor bezoekers.
2. Op Hemelvaartsdag en Eerste Kerstdag gelden de openingstijden zoals op zondag.

3. Samen met de beheerders/bedrijfsleiders bent u verantwoordelijk voor de goede gang van zaken in het bedrijf en de directe omgeving. Als vergunninghouder zorgt u dat het komen en gaan van bezoekers ordelijk verloopt.
4. (Eén van) de bovengenoemde beheerders/bedrijfsleiders moet als leidinggevende in het bedrijf optreden. Dat betekent dat zolang het bedrijf open is voor publiek er een beheerder/bedrijfsleider aanwezig moet zijn die verantwoordelijk is voor de gang van zaken.
5. Wijzigingen van personen die als beheerder/bedrijfsleider in het bedrijf optreden geeft u door aan de gemeente. Dit moet via het daarvoor bestemde aanvraagformulier bijschrijven en/of uitschrijven leidinggevende(n). Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
6. De speelautomaten mogen alleen worden opgesteld als de eigenaar van de automaten beschikt over een geldige vergunning als bedoeld in artikel 30h, eerste lid van de wet.
7. De speelautomaten moeten voorzien zijn van een door Verispect afgegeven merkteken, zoals beschreven in de wet.
8. Personen onder de 18 jaar wordt geen toegang verleend. Deze regel moet van buitenaf voor bezoekers duidelijk leesbaar zijn bij de ingang van het bedrijf.
9. U zorgt dat het publiek het bedrijf op het sluitingstijdstip heeft verlaten en voor bezoekers gesloten is.
10. Bij het toelaten en de bejegening van uw publiek mag niet gediscrimineerd worden. Dit geldt ook voor de bedrijfsvoering.
11. In de speelautomatenhal mogen alleen alcoholvrije dranken worden verstrekt uit automaten.
12. U mag in het bedrijf geen alcoholhoudende dranken verkopen, te koop aanbieden of in voorraad hebben.
13. Handelen in strijd met een aan deze vergunning verbonden voorschrift of beperking is strafbaar en kan leiden tot intrekking van de vergunning.
14. Als u zich niet houdt aan de regels, kan de gemeente maatregelen nemen op grond van de geldende Handhavingsstrategie. Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
15. Aanwijzingen van politie en toezichthouders moeten onmiddellijk worden opgevolgd. U moet politie en toezichthouders altijd onmiddellijk tot het bedrijf toelaten. U geeft hun deze vergunning op eerste verzoek ter inzage (digitaal mag ook).
16. Als u muziek draait in uw bedrijf, mag u geen geluidshinder veroorzaken voor omwonenden. Dit betekent dat er geen geluid van(uit) uw bedrijf te horen is in naast- en/of bovengelegen woningen en/of woningen aan de overkant van de weg.
17. Uw bedrijf en de directe omgeving van uw bedrijf (tot 25 meter afstand) moet schoon gehouden worden en in goede staat van onderhoud zijn.
18. U mag geen terras exploiteren. Dat betekent dat uw bezoekers buiten geen consumpties mogen gebruiken en dat u buiten geen terrasmeubilair mag plaatsen.
19. Deze vergunning blijft van kracht, zolang de hierin omschreven exploitatie niet verandert.
20. Deze vergunning is niet overdraagbaar aan andere (rechts-)personen.
21. Beëindiging of overdracht van het bedrijf moet u binnen twee weken schriftelijk melden aan de afdeling vergunningen van de gemeente.

02 FEB. 2016

Amsterdam,
De burgemeester van Amsterdam,
namens deze,

mw. F.A. Hovenier,
medewerker Vergunningen

Niet mee eens?

Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u **binnen zes weken** na de bekendmaking van dit besluit bezwaar maken. Als datum van uw bezwaar geldt de poststempel op uw bezwaarschrift.

Stuur uw bezwaarschrift naar:

De burgemeester van Amsterdam
T.a.v. Directie Juridische Zaken
Postbus 202
1000 AE AMSTERDAM

Of per mail naar: bezwaarenberoep@amsterdam.nl

Vermeld in uw bezwaarschrift altijd:

- uw naam, adres en telefoonnummer
- de datum waarop u het bezwaarschrift schrijft en uw handtekening
- het besluit waartegen u bezwaar maakt, met datum en kenmerk van het besluit
- waarom u bezwaar maakt.

Na ontvangst informeert de gemeente u over de manier waarop zij uw bezwaarschrift gaat behandelen.

Schorsende werking

Het indienen van een bezwaarschrift heeft **geen** schorsende werking. Dat wil zeggen: het besluit waartegen u bezwaar maakt, blijft geldig totdat over uw bezwaar is beslist.

Spoed? Voorlopige voorziening

Bij grote spoed kunt u (tegen kosten) een zogeheten voorlopige voorziening aanvragen. Dat is een spoedprocedure waarmee het genomen besluit tijdelijk kan worden ingetrokken en/of andere maatregelen kunnen worden getroffen. Een voorlopige voorziening vraagt u aan bij:

College van Beroep voor het bedrijfsleven
t.n.v. de Voorzieningenrechter
Postbus 20021
2500 EA DEN HAAG

Meer informatie hierover vindt u op: www.rechtspraak.nl/Naar-de-rechter/Bestuursrechter. Ook kunt u voor meer informatie bellen met de informatiebalie van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (070) 381 28 88.

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.centrum.amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202 1000 AE Amsterdam

Mario Patrick Exploit.mij B.V.

Datum	6-10-2016
Kenmerk	
Behandeld door	de heer J. Akalei, Vergunningen, 020 256 4098, J.Akalei@.amsterdam.nl
Bijlage	
Onderwerp	Besluit verlenen exploitatievergunning speelautomatenhal

Geachte heer, mevrouw,

U hebt 16 september 2016 een aanvraag ingediend voor een exploitatievergunning voor een speelautomatenhal gevestigd Reguliersbreestraat 47, 1017 CM Amsterdam. In deze brief informeer ik u over mijn besluit en over wat u eventueel nog moet regelen.

Ik heb besloten u de exploitatievergunning te verlenen. Hierbij ontvangt u de vergunning en de daarbij horende voorschriften.

Naast deze vergunningen zijn er mogelijk nog andere vergunningen en zaken die u moet regelen, bijvoorbeeld:

- een geluidsbegrenzer op de muziekinstallatie
- reclamevergunning
- contract ophalen bedrijfsafval
- ontheffing betalen reinigingsrecht, etc.

Informatie hierover vindt u ook in het digitaal loket
www.amsterdam.nl/ondernemen/vergunningen.

De gemeente Amsterdam streeft ernaar alleen vergunningen te verlenen aan ondernemers die te goeder trouw zijn en een transparante bedrijfsvoering hebben. In het kader van uw vergunningaanvraag is Bibob-onderzoek gedaan naar uw integriteit en die van uw zakenpartners. Uit dit onderzoek zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen. Derhalve is aan u het bijgesloten certificaat toegekend.

Met dit certificaat hoeft u in beginsel bij een volgende aanvraag om een exploitatievergunning voor deze specifieke vestiging, alleen te verklaren over uw eigen integriteit en eventuele wijzigingen in uw bedrijfsvoering en/of financiering door te geven. Deze gegevens vult u in op het 'Wet Bibob Verkort Formulier'. Administratieve lasten worden hiermee voor uw onderneming zoveel mogelijk beperkt.

Hebt u nog vragen?
Neem dan contact met mij op via bovenstaand telefoonnummer.

Namens de burgemeester van Amsterdam,
hoogachtend,

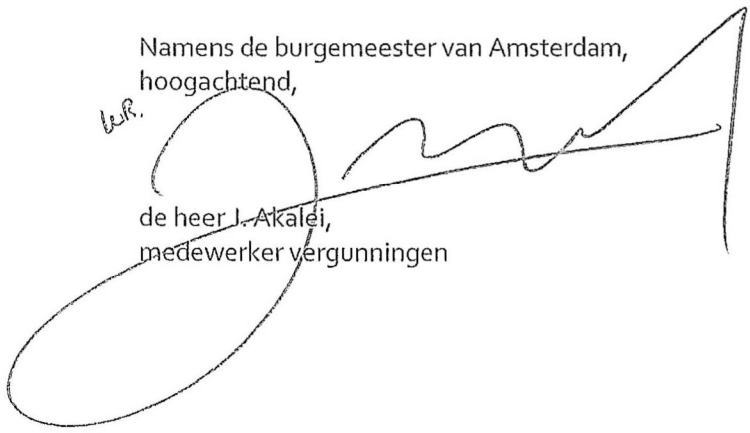

de heer J. Akalei,
medewerker vergunningen

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.centrum.amsterdam.nl

Exploitatievergunning speelautomatenhal

Besluit
De burgemeester van Amsterdam verleent aan:

Mario Patrick Exploit.mij B.V.; Amsterdam

een vergunning voor het exploiteren van een speelautomatenhal. De exploitatievergunning is toegekend op grond van de Verordening Speelautomaten(hallen). U zal in uw bedrijf maximaal 53 speelautomaten plaatsen.

Voor

de locatie:	Reguliersbreestraat 47 1017 CM Amsterdam
van horecabedrijf :	Casino City
kenmerk:	1017CM/47

De vergunning geldt voor de volgende lokaliteiten (binnenruimtes):
Lokaliteit(en)
Beganegrondverdieping

Openingstijden

maandag t/m zaterdag	10:00uur tot 00:00 uur
zondag	13:00uur tot 00:00 uur

Als beheerder/bedrijfsleider treden op:

Naam	Voornamen	Geb.datum	Geb.plaats, -land

Vergunningvoorwaarden en voorschriften
Op deze vergunning zijn van toepassing: hoofdstuk 3, paragraaf 5 van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV); Wet op de Kansspelen; Speelautomatenbesluit 2000; Verordening Speelautomaten(hallen); en het daarop gebaseerde beleid. Hieronder volgen enkele belangrijke bepalingen daaruit.

1. Het is niet toegestaan het bedrijf op andere tijden dan hierboven vermeld open te hebben voor bezoekers.
2. Op Hemelvaartsdag en Eerste Kerstdag gelden de openingstijden zoals op zondag.
3. Samen met de beheerders/bedrijfsleiders bent u verantwoordelijk voor de goede gang van zaken in het bedrijf en de directe omgeving. Als vergunninghouder zorgt u dat het komen en gaan van bezoekers ordelijk verloopt.
4. (Eén van) de bovengenoemde beheerders/bedrijfsleiders moet als leidinggevende in het bedrijf optreden. Dat betekent dat zolang het bedrijf open is voor publiek er een

beheerder/bedrijfsleider aanwezig moet zijn die verantwoordelijk is voor de gang van zaken.

5. Wijzigingen van personen die als beheerder/bedrijfsleider in het bedrijf optreden geeft u door aan de gemeente. Dit moet via het daarvoor bestemde aanvraagformulier bijschrijven en/of uitschrijven leidinggevende(n). Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
6. De speelautomaten mogen alleen worden opgesteld als de eigenaar van de automaten beschikt over een geldige vergunning als bedoeld in artikel 30h, eerste lid van de wet.
7. De speelautomaten moeten voorzien zijn van een door Verispect afgegeven merkteken, zoals beschreven in de wet.
8. Personen onder de 18 jaar wordt geen toegang verleend. Deze regel moet van buitenaf voor bezoekers duidelijk leesbaar zijn bij de ingang van het bedrijf.
9. U zorgt dat het publiek het bedrijf op het sluitingstijdstip heeft verlaten en voor bezoekers gesloten is.
10. Bij het toelaten en de bejegening van uw publiek mag niet gediscrimineerd worden. Dit geldt ook voor de bedrijfsvoering.
11. In de speelautomatenhal mogen alleen alcoholvrije dranken worden verstrekt uit automaten.
12. U mag in het bedrijf geen alcoholhoudende dranken verkopen, te koop aanbieden of in voorraad hebben.
13. Handelen in strijd met een aan deze vergunning verbonden voorschrift of beperking is strafbaar en kan leiden tot intrekking van de vergunning.
14. Als u zich niet houdt aan de regels, kan de gemeente maatregelen nemen op grond van de geldende Handhavingsstrategie. Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
15. Aanwijzingen van politie en toezichthouders moeten onmiddellijk worden opgevolgd. U moet politie en toezichthouders altijd onmiddellijk tot het bedrijf toelaten. U geeft hun deze vergunning op eerste verzoek ter inzage (digitaal mag ook).
16. Als u muziek draait in uw bedrijf, mag u geen geluidshinder veroorzaken voor omwonenden. Dit betekent dat er geen geluid van(uit) uw bedrijf te horen is in naast- en/of bovengelegen woningen en/of woningen aan de overkant van de weg.
17. Uw bedrijf en de directe omgeving van uw bedrijf (tot 25 meter afstand) moet schoon gehouden worden en in goede staat van onderhoud zijn.
18. U mag geen terras exploiteren. Dat betekent dat uw bezoekers buiten geen consumpties mogen gebruiken en dat u buiten geen terrasmeubilair mag plaatsen.
19. Deze vergunning blijft van kracht, zolang de hierin omschreven exploitatie niet verandert.
20. Deze vergunning is niet overdraagbaar aan andere (rechts-)personen.
21. Beëindiging of overdracht van het bedrijf moet u binnen twee weken schriftelijk melden aan de afdeling vergunningen van de gemeente.

Amsterdam, 6-10-2016
De burgemeester van Amsterdam,
namens deze,

de heer J. Akalei,
medewerker vergunningen

Niet mee eens?
Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u **binnen zes weken** na de bekendmaking van dit besluit bezwaar maken. Als datum van uw bezwaar geldt de poststempel op uw bezwaarschrift.

Stuur uw bezwaarschrift naar:
De burgemeester van Amsterdam
T.a.v. Directie Juridische Zaken
Postbus 202
1000 AE AMSTERDAM
Of per mail naar: bezwaarenberoep@amsterdam.nl

Vermeld in uw bezwaarschrift altijd:
- uw naam, adres en telefoonnummer
- de datum waarop u het bezwaarschrift schrijft en uw handtekening
- het besluit waartegen u bezwaar maakt, met datum en kenmerk van het besluit
- waarom u bezwaar maakt.

Na ontvangst informeert de gemeente u over de manier waarop zij uw bezwaarschrift gaat behandelen.

Schorsende werking
Het indienen van een bezwaarschrift heeft **geen** schorsende werking. Dat wil zeggen: het besluit waartegen u bezwaar maakt, blijft geldig totdat over uw bezwaar is beslist.

Spoed? Voorlopige voorziening
Bij grote spoed kunt u (tegen kosten) een zogeheten voorlopige voorziening aanvragen. Dat is een spoedprocedure waarmee het genomen besluit tijdelijk kan worden ingetrokken en/of andere maatregelen kunnen worden getroffen. Een voorlopige voorziening vraagt u aan bij:
College van Beroep voor het bedrijfsleven
t.n.v. de Voorzieningenrechter
Postbus 20021
2500 EA DEN HAAG
Meer informatie hierover vindt u op: www.rechtspraak.nl/Naar-de-rechter/Bestuursrechter. Ook kunt u voor meer informatie bellen met de informatiebalie van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (070) 381 28 88.

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.centrum.amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202 1000 AE Amsterdam

Tegeto B.V.

Datum 04-03-2016
Kenmerk
Behandeld door F.A. Hovenier, Vergunningen, 020 - 2564480, f.hovenier@amsterdam.nl
Bijlage

Onderwerp Besluit verlenen exploitatievergunning speelautomatenhal

Geachte heer, mevrouw,

U hebt 14 oktober 2015 een aanvraag ingediend voor een exploitatievergunning voor een speelautomatenhal gevestigd Rozengracht 237 H, 1016 SX Amsterdam.
In deze brief informeer ik u over mijn besluit en over wat u eventueel nog moet regelen.

Ik heb besloten u de exploitatievergunning te verlenen. Hierbij ontvangt u de vergunning en de daarbij horende voorschriften.

Op 30 november 2015 heb ik aan u de vergunning voor de speelautomatenhal verleend. Echter, ik heb verzuimd het bibob certificaat aan u te verlenen.

De gemeente Amsterdam streeft ernaar alleen vergunningen te verlenen aan ondernemers die te goeder trouw zijn en een transparante bedrijfsvoering hebben. In het kader van uw vergunningaanvraag is Bibob-onderzoek gedaan naar uw integriteit en die van uw zakenpartners. Uit dit onderzoek zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen. Derhalve is aan u het bijgesloten certificaat toegekend.

Met dit certificaat hoeft u in beginsel bij een volgende aanvraag om een exploitatievergunning voor deze specifieke vestiging, alleen te verklaren over uw eigen integriteit en eventuele wijzigingen in uw bedrijfsvoering en/of financiering door te geven. Deze gegevens vult u in op het 'Wet Bibob Verkort Formulier'. Administratieve lasten worden hiermee voor uw onderneming zoveel mogelijk beperkt.

Hierbij stuur ik u alsnog het bibob certificaat behorende bij de op 30 november 2015 verleende vergunning voor de speelautomatenhal.

Hebt u nog vragen?
Neem dan contact met mij op via bovenstaand telefoonnummer.

Namens de burgemeester van Amsterdam,
hoogachtend,

mw. F.A. Hovenier,
medewerker Vergunningen

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.centrum.amsterdam.nl

Exploitatievergunning speelautomatenhal

Besluit
De burgemeester van Amsterdam verleent aan:

Tegeto B.V.; Amsterdam

een vergunning voor het exploiteren van een speelautomatenhal. De exploitatievergunning is toegekend op grond van de Verordening Speelautomaten(hallen). U zal in uw bedrijf maximaal 46 speelautomaten plaatsen.

Voor

de locatie:	Rozengracht 237 H 1016 SX Amsterdam
van horecabedrijf :	Lucky Jack
kenmerk:	1016SX237H

De vergunning geldt voor de volgende lokaliteiten (binnenruimtes):
Lokaliteit(en)
Beganegrondverdieping

Openingstijden

maandag t/m zaterdag	10:00uur tot 00:00 uur
zondag	13:00uur tot 00:00 uur

Als beheerder/bedrijfsleider treden op:

	Naam	Voornamen	Geb.datum	Geb.plaats, -land
1.				
2				
3.				
4.				
5.				
6.				

Vergunningvoorwaarden en voorschriften
Op deze vergunning zijn van toepassing: hoofdstuk 3, paragraaf 5 van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV); Wet op de Kansspelen; Speelautomatenbesluit 2000; Verordening Speelautomaten(hallen); en het daarop gebaseerde beleid. Hieronder volgen enkele belangrijke bepalingen daaruit.

1. Het is niet toegestaan het bedrijf op andere tijden dan hierboven vermeld open te hebben voor bezoekers.
2. Op Hemelvaartsdag en Eerste Kerstdag gelden de openingstijden zoals op zondag.
3. Samen met de beheerders/bedrijfsleiders bent u verantwoordelijk voor de goede gang van zaken in het bedrijf en de directe omgeving. Als vergunninghouder zorgt u dat het komen en gaan van bezoekers ordelijk verloopt.
4. (Eén van) de bovengenoemde beheerders/bedrijfsleiders moet als leidinggevende in het bedrijf optreden. Dat betekent dat zolang het bedrijf open is voor publiek er een

beheerder/bedrijfsleider aanwezig moet zijn die verantwoordelijk is voor de gang van zaken.

5. Wijzigingen van personen die als beheerder/bedrijfsleider in het bedrijf optreden geeft u door aan de gemeente. Dit moet via het daarvoor bestemde aanvraagformulier bijschrijven en/of uitschrijven leidinggevende(n). Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
6. De speelautomaten mogen alleen worden opgesteld als de eigenaar van de automaten beschikt over een geldige vergunning als bedoeld in artikel 30h, eerste lid van de wet.
7. De speelautomaten moeten voorzien zijn van een door Verispect afgegeven merkteken, zoals beschreven in de wet.
8. Personen onder de 18 jaar wordt geen toegang verleend. Deze regel moet van buitenaf voor bezoekers duidelijk leesbaar zijn bij de ingang van het bedrijf.
9. U zorgt dat het publiek het bedrijf op het sluitingstijdstip heeft verlaten en voor bezoekers gesloten is.
10. Bij het toelaten en de bejegening van uw publiek mag niet gediscrimineerd worden. Dit geldt ook voor de bedrijfsvoering.
11. In de speelautomatenhal mogen alleen alcoholvrije dranken worden verstrekt uit automaten.
12. U mag in het bedrijf geen alcoholhoudende dranken verkopen, te koop aanbieden of in voorraad hebben.
13. Handelen in strijd met een aan deze vergunning verbonden voorschrift of beperking is strafbaar en kan leiden tot intrekking van de vergunning.
14. Als u zich niet houdt aan de regels, kan de gemeente maatregelen nemen op grond van de geldende Handhavingsstrategie. Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
15. Aanwijzingen van politie en toezichthouders moeten onmiddellijk worden opgevolgd. U moet politie en toezichthouders altijd onmiddellijk tot het bedrijf toelaten. U geeft hun deze vergunning op eerste verzoek ter inzage (digitaal mag ook).
16. Als u muziek draait in uw bedrijf, mag u geen geluidshinder veroorzaken voor omwonenden. Dit betekent dat er geen geluid van(uit) uw bedrijf te horen is in naast- en/of bovengelegen woningen en/of woningen aan de overkant van de weg.
17. Uw bedrijf en de directe omgeving van uw bedrijf (tot 25 meter afstand) moet schoon gehouden worden en in goede staat van onderhoud zijn.
18. U mag geen terras exploiteren. Dat betekent dat uw bezoekers buiten geen consumpties mogen gebruiken en dat u buiten geen terrasmeubilair mag plaatsen.
19. Deze vergunning blijft van kracht, zolang de hierin omschreven exploitatie niet verandert.
20. Deze vergunning is niet overdraagbaar aan andere (rechts-)personen.
21. Beëindiging of overdracht van het bedrijf moet u binnen twee weken schriftelijk melden aan de afdeling vergunningen van de gemeente.

Amsterdam, 04-03-2016
De burgemeester van Amsterdam,
namens deze,

mw. F.A. Hovenier,
medewerker Vergunningen

Niet mee eens?
Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u **binnen zes weken** na de bekendmaking van dit besluit bezwaar maken. Als datum van uw bezwaar geldt de poststempel op uw bezwaarschrift.

Stuur uw bezwaarschrift naar:
De burgemeester van Amsterdam
T.a.v. Directie Juridische Zaken
Postbus 202
1000 AE AMSTERDAM
Of per mail naar: bezwaarenberoep@amsterdam.nl

Vermeld in uw bezwaarschrift altijd:
- uw naam, adres en telefoonnummer
- de datum waarop u het bezwaarschrift schrijft en uw handtekening
- het besluit waartegen u bezwaar maakt, met datum en kenmerk van het besluit
- waarom u bezwaar maakt.

Na ontvangst informeert de gemeente u over de manier waarop zij uw bezwaarschrift gaat behandelen.

Schorsende werking
Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking. Dat wil zeggen: het besluit waartegen u bezwaar maakt, blijft geldig totdat over uw bezwaar is beslist.

Spoed? Voorlopige voorziening
Bij grote spoed kunt u (tegen kosten) een zogeheten voorlopige voorziening aanvragen. Dat is een spoedprocedure waarmee het genomen besluit tijdelijk kan worden ingetrokken en/of andere maatregelen kunnen worden getroffen. Een voorlopige voorziening vraagt u aan bij:
College van Beroep voor het bedrijfsleven
t.n.v. de Voorzieningenrechter
Postbus 20021
2500 EA DEN HAAG
Meer informatie hierover vindt u op: www.rechtspraak.nl/Naar-de-rechter/Bestuursrechter. Ook kunt u voor meer informatie bellen met de informatiebalie van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (070) 381 28 88.

nr:55611 Ontvangen:

Gemeente Amsterdam
West

VERZONDEN
28 SEP. 2017

Bezoekadres
Bos en Lommerplein 250
1055 EK Amsterdam

Postbus 57239
1040 BC Amsterdam
Telefoon 14 020
www.west.amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 57239 1040 BC Amsterdam

B& G Holding B.V.
Lucky Hall J & J B.V,
[redacted]
Ten Katestraat 5 H
1053 BV Amsterdam

Docnr: UIT-17-55611
Zaaknr:Z-17-29158

Datum	26-9-2017
Kenmerk	Z-17-29158
Behandeld door	Mw. N. Uiterwaal, Drank & Horeca en APV, 020 - 2531072, n.uiterwaal@amsterdam.nl
Bijlage	
Onderwerp	Besluit verlenen exploitatievergunning speelautomatenhal

Geachte heer, mevrouw,

U hebt 12 juli 2017 een aanvraag ingediend voor een exploitatievergunning voor een speelautomatenhal gevestigd Ten Katestraat 5 H
1053 BV Amsterdam. In deze brief informeer ik u over mijn besluit en over wat u eventueel nog moet regelen.

Ik heb besloten u de exploitatievergunning te verlenen. Hierbij ontvangt u de vergunning en de daarbij horende voorschriften.

Naast deze vergunningen zijn er mogelijk nog andere vergunningen en zaken die u moet regelen, bijvoorbeeld:

- een geluidsbegrenzer op de muziekinstallatie
- reclamevergunning
- contract ophalen bedrijfsafval
- ontheffing betalen reinigingsrecht, etc.

Informatie hierover vindt u ook in het digitaal loket
www.amsterdam.nl/ondernemen/vergunningen

Hebt u nog vragen?
Neem dan contact met mij op via bovenstaand telefoonnummer.

Namens de burgemeester van Amsterdam,
hoogachtend,

Mw. N. Uiterwaal,
Medewerker Vergunningen Horeca en Evenementen

nr:55611 Ontvangen:

Gemeente Amsterdam West

Bezoekadres
Bos en Lommerplein 250
1055 EK Amsterdam

Postbus 57239
1040 BC Amsterdam
Telefoon 14 020
www.west.amsterdam.nl

Exploitatievergunning speelautomatenhal

Besluit
De burgemeester van Amsterdam verleent aan:

B& G Holding B.V.; OOSTERHOUT NB
Lucky Hall J & J B.V; Amsterdam
Beltman, Han; 22-4-1969; Stad Delden

een vergunning voor het exploiteren van een speelautomatenhal. De exploitatievergunning is toegekend op grond van de Verordening Speelautomaten(hallen). U zal in uw bedrijf maximaal 50 speelautomaten plaatsen.

Voor

de locatie:	Ten Katestraat 5 H 1053 BV Amsterdam
van horecabedrijf :	Lucky Hall J&J B.V.
kenmerk:	Z-17-29158

Openingstijden

maandag t/m zaterdag	10:00uur tot 00:00 uur
zondag	13:00uur tot 00:00 uur

Als beheerder/bedrijfsleider treden op:

Naam	Voornamen	Geb.datum	Geb.plaats, -land
[redacted]			

Vergunningvoorwaarden en voorschriften
Op deze vergunning zijn van toepassing: hoofdstuk 3, paragraaf 5 van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV); Wet op de Kansspelen; Speelautomatenbesluit 2000; Verordening Speelautomaten(hallen); en het daarop gebaseerde beleid. Hieronder volgen enkele belangrijke bepalingen daaruit.

1. Het is niet toegestaan het bedrijf op andere tijden dan hierboven vermeld open te hebben voor bezoekers.
2. Op Hemelvaartsdag en Eerste Kerstdag gelden de openingstijden zoals op zondag.
3. Samen met de beheerders/bedrijfsleiders bent u verantwoordelijk voor de goede gang van zaken in het bedrijf en de directe omgeving. Als vergunninghouder zorgt u dat het komen en gaan van bezoekers ordelijk verloopt.
4. (Eén van) de bovengenoemde beheerders/bedrijfsleiders moet als leidinggevende in het bedrijf optreden. Dat betekent dat zolang het bedrijf open is voor publiek er een beheerder/bedrijfsleider aanwezig moet zijn die verantwoordelijk is voor de gang van zaken.
5. Wijzigingen van personen die als beheerder/bedrijfsleider in het bedrijf optreden geeft u door aan de gemeente. Dit moet via het daarvoor bestemde aanvraagformulier

nr:55611 Ontvangen:

bijschrijven en/of uitschrijven leidinggevende(n). Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.

6. De speelautomaten mogen alleen worden opgesteld als de eigenaar van de automaten beschikt over een geldige vergunning als bedoeld in artikel 30h, eerste lid van de wet.
7. De kansspelautoma(a)t(en) moet(en) voorzien zijn van een door de raad van bestuur van de Kansspelautoriteit afgegeven merkteken, zoals bedoeld in artikel 30r van de Wet op de kansspelen.
8. Personen onder de 18 jaar wordt geen toegang verleend. Deze regel moet van buitenaf voor bezoekers duidelijk leesbaar zijn bij de ingang van het bedrijf.
9. U zorgt dat het publiek het bedrijf op het sluitingstijdstip heeft verlaten en voor bezoekers gesloten is.
10. Bij het toelaten en de bejegening van uw publiek mag niet gediscrimineerd worden. Dit geldt ook voor de bedrijfsvoering.
11. In de speelautomatenhal mogen alleen alcoholvrije dranken worden verstrekt uit automaten.
12. U mag in het bedrijf geen alcoholhoudende dranken verkopen, te koop aanbieden of in voorraad hebben.
13. Handelen in strijd met een aan deze vergunning verbonden voorschrift of beperking is strafbaar en kan leiden tot intrekking van de vergunning.
14. Als u zich niet houdt aan de regels, kan de gemeente maatregelen nemen op grond van de geldende Handhavingsstrategie. Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
15. Aanwijzingen van politie en toezichthouders moeten onmiddellijk worden opgevolgd. U moet politie en toezichthouders altijd onmiddellijk tot het bedrijf toelaten. U geeft hun deze vergunning op eerste verzoek ter inzage (digitaal mag ook).
16. Als u muziek draait in uw bedrijf, mag u geen geluidshinder veroorzaken voor omwonenden. Dit betekent dat er geen geluid van(uit) uw bedrijf te horen is in naast- en/of bovengelegen woningen en/of woningen aan de overkant van de weg.
17. Uw bedrijf en de directe omgeving van uw bedrijf (tot 25 meter afstand) moet schoon gehouden worden en in goede staat van onderhoud zijn.
18. U mag geen terras exploiteren. Dat betekent dat uw bezoekers buiten geen consumpties mogen gebruiken en dat u buiten geen terrasmeubilair mag plaatsen.
19. Deze vergunning blijft van kracht, zolang de hierin omschreven exploitatie niet verandert.
20. Deze vergunning is niet overdraagbaar aan andere (rechts-)personen.
21. Beëindiging of overdracht van het bedrijf moet u binnen twee weken schriftelijk melden aan de afdeling vergunningen van de gemeente.

Amsterdam, 26-9-2017
De burgemeester van Amsterdam,
namens deze,

Mw. N. Uiterwaal,
Medewerker Vergunningen Horeca en Evenementen

nr:55611 Ontvangen:

Niet mee eens?
Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u **binnen zes weken** na de bekendmaking van dit besluit bezwaar maken. Als datum van uw bezwaar geldt de poststempel op uw bezwaarschrift.

Stuur uw bezwaarschrift naar:
De burgemeester van Amsterdam
T.a.v. Directie Juridische Zaken
Postbus 202
1000 AE AMSTERDAM
Of per mail naar: bezwaarenberoep@amsterdam.nl

Vermeld in uw bezwaarschrift altijd:
- uw naam, adres en telefoonnummer
- de datum waarop u het bezwaarschrift schrijft en uw handtekening
- het besluit waartegen u bezwaar maakt, met datum en kenmerk van het besluit
- waarom u bezwaar maakt.

Na ontvangst informeert de gemeente u over de manier waarop zij uw bezwaarschrift gaat behandelen.

Schorsende werking
Het indienen van een bezwaarschrift heeft **geen** schorsende werking. Dat wil zeggen: het besluit waartegen u bezwaar maakt, blijft geldig totdat over uw bezwaar is beslist.

Spoed? Voorlopige voorziening
Bij grote spoed kunt u (tegen kosten) een zogeheten voorlopige voorziening aanvragen. Dat is een spoedprocedure waarmee het genomen besluit tijdelijk kan worden ingetrokken en/of andere maatregelen kunnen worden getroffen. Een voorlopige voorziening vraagt u aan bij:
College van Beroep voor het bedrijfsleven
t.n.v. de Voorzieningenrechter
Postbus 20021
2500 EA DEN HAAG
Meer informatie hierover vindt u op: www.rechtspraak.nl/Naar-de-rechter/Bestuursrechter. Ook kunt u voor meer informatie bellen met de informatiebalie van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (070) 381 28 88.

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.centrum.amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202 1000 AE Amsterdam

De Vries en Vet Automaten B.V.

02 FEB. 2016

Datum
Kenmerk
Behandeld door F.A. Hovenier, Vergunningen, 020-2564480, F.Hovenier@amsterdam.nl
Bijlage

Onderwerp Besluit verlenen exploitatievergunning speelautomatenhal

Geachte heer, mevrouw,

U hebt 14 oktober 2015 een aanvraag ingediend voor een exploitatievergunning voor een speelautomatenhal gevestigd Utrechtsestraat 134 A
1017 VT Amsterdam. In deze brief informeer ik u over mijn besluit en over wat u eventueel nog moet regelen.

Ik heb besloten u de exploitatievergunning te verlenen. Hierbij ontvangt u de vergunning en de daarbij horende voorschriften.

Hebt u nog vragen?
Neem dan contact met mij op via bovenstaand telefoonnummer.

Namens de burgemeester van Amsterdam,
hoogachtend,

mw. F.A. Hovenier,
medewerker Vergunningen

Gemeente
Amsterdam
Centrum

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
www.centrum.amsterdam.nl

Exploitatievergunning speelautomatenhal

Besluit
De burgemeester van Amsterdam verleent aan:

De Vries en Vet Automaten B.V.; Den Ilp

een vergunning voor het exploiteren van een speelautomatenhal. De exploitatievergunning is toegekend op grond van de Verordening Speelautomaten(hallen). U zal in uw bedrijf maximaal 30 speelautomaten plaatsen.

Voor

de locatie:	Utrechtsestraat 134 A 1017 VT Amsterdam
van horecabedrijf :	Lucky Jack
kenmerk:	1017VT134A

De vergunning geldt voor de volgende lokaliteiten (binnenruimtes):
Lokaliteit(en)
begane grond verdieping

Openingstijden

maandag t/m zaterdag	10:00uur tot 00:00 uur
zondag	13:00uur tot 00:00 uur

Als beheerder/bedrijfsleider treden op:

Naam	Voornamen	Geb.datum	Geb.plaats, -land
01.			
02.			
03.			
04			
05.			
06.			
07.			
08			

Vergunningvoorwaarden en voorschriften
Op deze vergunning zijn van toepassing: hoofdstuk 3, paragraaf 5 van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV); Wet op de Kansspelen; Speelautomatenbesluit 2000; Verordening Speelautomaten(hallen); en het daarop gebaseerde beleid. Hieronder volgen enkele belangrijke bepalingen daaruit.

1. Het is niet toegestaan het bedrijf op andere tijden dan hierboven vermeld open te hebben voor bezoekers.
2. Op Hemelvaartsdag en Eerste Kerstdag gelden de openingstijden zoals op zondag.

3. Samen met de beheerders/bedrijfsleiders bent u verantwoordelijk voor de goede gang van zaken in het bedrijf en de directe omgeving. Als vergunninghouder zorgt u dat het komen en gaan van bezoekers ordelijk verloopt.
4. (Eén van) de bovengenoemde beheerders/bedrijfsleiders moet als leidinggevende in het bedrijf optreden. Dat betekent dat zolang het bedrijf open is voor publiek er een beheerder/bedrijfsleider aanwezig moet zijn die verantwoordelijk is voor de gang van zaken.
5. Wijzigingen van personen die als beheerder/bedrijfsleider in het bedrijf optreden geeft u door aan de gemeente. Dit moet via het daarvoor bestemde aanvraagformulier bijschrijven en/of uitschrijven leidinggevende(n). Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
6. De speelautomaten mogen alleen worden opgesteld als de eigenaar van de automaten beschikt over een geldige vergunning als bedoeld in artikel 30h, eerste lid van de wet.
7. De speelautomaten moeten voorzien zijn van een door Verispect afgegeven merkteken, zoals beschreven in de wet.
8. Personen onder de 18 jaar wordt geen toegang verleend. Deze regel moet van buitenaf voor bezoekers duidelijk leesbaar zijn bij de ingang van het bedrijf.
9. U zorgt dat het publiek het bedrijf op het sluitingstijdstip heeft verlaten en voor bezoekers gesloten is.
10. Bij het toelaten en de bejegening van uw publiek mag niet gediscrimineerd worden. Dit geldt ook voor de bedrijfsvoering.
11. In de speelautomatenhal mogen alleen alcoholvrije dranken worden verstrekt uit automaten.
12. U mag in het bedrijf geen alcoholhoudende dranken verkopen, te koop aanbieden of in voorraad hebben.
13. Handelen in strijd met een aan deze vergunning verbonden voorschrift of beperking is strafbaar en kan leiden tot intrekking van de vergunning.
14. Als u zich niet houdt aan de regels, kan de gemeente maatregelen nemen op grond van de geldende Handhavingsstrategie. Deze kunt u vinden via www.amsterdam.nl/horeca.
15. Aanwijzingen van politie en toezichthouders moeten onmiddellijk worden opgevolgd. U moet politie en toezichthouders altijd onmiddellijk tot het bedrijf toelaten. U geeft hun deze vergunning op eerste verzoek ter inzage (digitaal mag ook).
16. Als u muziek draait in uw bedrijf, mag u geen geluidshinder veroorzaken voor omwonenden. Dit betekent dat er geen geluid van(uit) uw bedrijf te horen is in naast- en/of bovengelegen woningen en/of woningen aan de overkant van de weg.
17. Uw bedrijf en de directe omgeving van uw bedrijf (tot 25 meter afstand) moet schoon gehouden worden en in goede staat van onderhoud zijn.
18. U mag geen terras exploiteren. Dat betekent dat uw bezoekers buiten geen consumpties mogen gebruiken en dat u buiten geen terrasmeubilair mag plaatsen.
19. Deze vergunning blijft van kracht, zolang de hierin omschreven exploitatie niet verandert.
20. Deze vergunning is niet overdraagbaar aan andere (rechts-)personen.
21. Beëindiging of overdracht van het bedrijf moet u binnen twee weken schriftelijk melden aan de afdeling vergunningen van de gemeente.

Amsterdam,
De burgemeester van Amsterdam,
namens deze,

mw. F.A. Hovenier,
medewerker Vergunningen

Niet mee eens?
Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u **binnen zes weken** na de bekendmaking van dit besluit bezwaar maken. Als datum van uw bezwaar geldt de poststempel op uw bezwaarschrift.

Stuur uw bezwaarschrift naar:
De burgemeester van Amsterdam
T.a.v. Directie Juridische Zaken
Postbus 202
1000 AE AMSTERDAM
Of per mail naar: bezwaarenberoep@amsterdam.nl

Vermeld in uw bezwaarschrift altijd:
- uw naam, adres en telefoonnummer
- de datum waarop u het bezwaarschrift schrijft en uw handtekening
- het besluit waartegen u bezwaar maakt, met datum en kenmerk van het besluit
- waarom u bezwaar maakt.

Na ontvangst informeert de gemeente u over de manier waarop zij uw bezwaarschrift gaat behandelen.

Schorsende werking
Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking. Dat wil zeggen: het besluit waartegen u bezwaar maakt, blijft geldig totdat over uw bezwaar is beslist.

Spoed? Voorlopige voorziening
Bij grote spoed kunt u (tegen kosten) een zogeheten voorlopige voorziening aanvragen. Dat is een spoedprocedure waarmee het genomen besluit tijdelijk kan worden ingetrokken en/of andere maatregelen kunnen worden getroffen. Een voorlopige voorziening vraagt u aan bij:
College van Beroep voor het bedrijfsleven
t.n.v. de Voorzieningenrechter
Postbus 20021
2500 EA DEN HAAG
Meer informatie hierover vindt u op: www.rechtspraak.nl/Naar-de-rechter/Bestuursrechter. Ook kunt u voor meer informatie bellen met de informatiebalie van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (070) 381 28 88.

2006/5286

archief exemplaar

Kenmerk: 76-122

EXPLOITATIEVERGUNNING VOOR EEN SPEELAUTOMATENHAL

Voor
Localiteit: "Casino City"
Perceel: Ceintuurbaan 286

Openingstijden
maandag t/m zaterdag: 10.00 uur t/m 24.00 uur;
zondag: 13.00 uur t/m 24.00 uur;

De burgemeester van Amsterdam, namens deze de voorzitter van het stadsdeel Amsterdam Oud Zuid,

- gezien de aanvraag om bovenvermelde vergunning;
- gelet op de Verordening speelautomaten en speelautomatenhallen (hierna: de verordening);

verleent aan:
Mario Patrick Exploitatiemaatschappij B.V., statutair gevestigd te Volendam;

vergunning om in de begane grondverdieping van bovengenoemde inrichting een speelautomatenhal te exploiteren met ten hoogste 50 speelautomaten, waarvan in verband met de grootte van de speelautomatenhal **minimaal 5 meerspelers speelautomaten;**

als beheerders van deze speelautomatenhal treden op:
1. [redacted]
2.
3.
4.

VERBINDT AAN DEZE VERGUNNING DE VOLGENDE VOORSCHRIFTEN:
1. het opstellen van de speelautomaten is alleen toegestaan indien deze in eigendom toebehoren aan een rechtspersoon die in bezit is van een vergunning als bedoeld in artikel 30 h, eerste lid van de wet;
2. de speelautomatenhal mag uitsluitend voor publiek worden opengesteld tussen 10.00 en 24.00 uur en **op zondagen, hemelvaartsdag en Eerste Kerstdag tussen 13.00 en 24.00 uur**;
3. de rechthebbende draagt er zorg voor dat aan personen beneden de leeftijd van 18 jaar ***geen toegang*** wordt verleend en maakt dit bij de ingang van de hal op duidelijke wijze kenbaar;
4. De rechthebbende of een door hem aangewezen beheerder van tenminste 21 jaar dient gedurende de tijden waarop de hal voor het publiek is geopend in de hal aanwezig te zijn;
5. in de speelautomatenhal mogen uitsluitend alcoholvrije dranken worden verstrekt die door middel van automaten kunnen worden verkregen;
6. aan ambtenaren van politie en van Verispect belast met controle wordt te allen tijde onmiddellijk toegang tot de inrichting verleend en deze vergunning wordt hun op eerste verzoek ter inzage afgegeven;
7. de rechthebbende draagt er zorg voor dat aanwijzingen van ambtenaren van politie worden opgevolgd.

BRENGT ONDER DE AANDACHT:
- voor het bedrijf is een vergunning op grond van de Wet Milieubeheer vereist;
- de vergunning kan worden ingetrokken wanneer met de dagelijkse gang van zaken feitelijk een ander is belast dan de in de vergunning vermelde beheerder(s);
- handelen in strijd met een aan deze vergunning verbonden voorschrift of beperking levert een strafbaar feit op en kan leiden tot intrekking van de vergunning;
- deze vergunning is ***niet overdraagbaar*** en gaat dus niet over op een eventuele rechtsopvolger.

1.1.1001/02.04

Kenmerk: 76-122

Amsterdam,

De burgemeester van Amsterdam,
namens deze,
de Voorzitter van stadsdeel Amsterdam Oud Zuid,

E.R. Jaensch

27 FEB. 2006

BEZWAAR.
De belanghebbende bij dit besluit kan op grond van artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht, binnen zes weken na verzending of uitreiking daarvan, tegen dit besluit een bezwaarschrift indienen bij de burgemeester van Amsterdam, Postbus 202, 1000 AE Amsterdam. Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking.
Wel kan er een verzoek om voorlopige voorziening worden ingediend bij de voorzieningenrechter van de Arrondissementsrechtbank te Amsterdam (sector bestuursrecht), postbus 75850, 1070 AW Amsterdam.

archief exemplaar

Amsterdam **Oud Zuid**

Stadsdeel Amsterdam Oud Zuid
Publiekszaken
Vergunningen

Mario Patrick Exploitatiemaatschappij B.V.
T.a.v.: [redacted]

Onderwerp
Besluit op aanvraag verlenging exploitatievergunning speelautomatenhal - Ceintuurbaan 286.

Geachte [redacted]

Datum
27 FEB. 2006

Referentie
76-122

Behandeld door
[redacted]

doorkiesnummer
020 - 678 1678

doorkiesfaxnummer
020 – 678 1679

Bijlage
Besluit

Hierbij ontvangt u het besluit van de Voorzitter van Stadsdeel Amsterdam Oud Zuid op uw aanvraag om verlenging van uw vergunning, voor het exploiteren van uw speelautomatenhal "Casino City" in het perceel Ceintuurbaan 286.

Voor wat betreft de bezwaar– en beroepsmogelijkheden verwijs ik u naar de clausule onder aan het besluit.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Stadsdeel Amsterdam Oud Zuid,
Hoofd afdeling Vergunningen,

Mevrouw mr J. Ros

Koninginneweg 1
Karel du Jardinstraat 65
Postbus 51160
1007 ED Amsterdam

Telefoon
020 6781 678
Telefax
020 6781 679

www.oudzuid.amsterdam.nl

Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

Meester Advocaten
[redacted]
Foeliestraat 18
1011 TM Amsterdam
[redacted]

Datum	8 februari 2019
Ons kenmerk	ZOOV19-2351-Uit-19-628
Behandeld door	Directie Openbare Orde en Veiligheid
Onderwerp	Beslissing op uw verzoek in het kader van de Wet openbaarheid van bestuur d.d. 18 december 2018

Geachte [redacted]

Op 18 december 2018 heeft u met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob) verzocht om alle door de gemeente Amsterdam verleende exploitatievergunningen voor alle in deze gemeente aanwezige speelgelegenheden.

Inventarisatie
Wij hebben de door u opgevraagde exploitatievergunningen verzameld. Deze inventarisatie heeft 19 documenten opgeleverd. De exploitatievergunningen zijn opgenomen in een inventarisatielijst, die als bijlage bij dit besluit is toegevoegd.

Toelichting
De exploitatievergunningen van de Molensteeg 1 en Oudezijds Achterburgwal 30 zijn door de burgemeester ingetrokken. Op deze adressen worden op dit moment geen speelautomatenhallen geëxploiteerd.

Besluit
Ik heb besloten om de exploitatievergunningen met nummers 1 tot en met 19 openbaar te maken met uitzondering van de daarin vermelde persoonsgegevens. Hieronder treft u de motivering voor dit besluit aan.

I. Ten aanzien van de documenten met nummers 1 tot en met 19
Op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder e, van de Wob blijft verstrekking van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang dat de persoonlijke

levenssfeer wordt geëerbiedigd.

In de genoemde documenten staat informatie die raakt aan de persoonlijke levenssfeer van derden. In deze documenten zijn persoonsgegevens zoals namen, (e-mail)adressen en/of telefoonnummers of anderszins tot personen te herleiden informatie over betrokkenen vermeld. Openbaarmaking van deze informatie zou naar mijn oordeel de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen schaden. Aangezien openbaarmaking van namen en tot personen herleidbare gegevens mogelijk kan leiden tot reputatieschade, weegt het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer naar mijn oordeel in dit geval zwaarder dan het belang van openbaarheid van overheidsinformatie. Deze persoonsgegevens worden dan ook niet openbaar gemaakt.

Uit de jurisprudentie blijkt bovendien dat het voor een succesvol beroep op artikel 10, tweede lid, onder e van de Wob niet noodzakelijk is dat de informatie bestaat uit persoonsgegevens in de zin van de Wbp, thans de AVG (zie bijvoorbeeld ABRvS 5 juni 2013, ECLI:NL:RVS:2013:CA2101). Waar het om gaat is of bij openbaarmaking van de gevraagde informatie het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer aan de orde is (zie ABRvS 23 februari 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BP5456). De bovengenoemde documenten bevatten informatie die te herleiden is tot natuurlijke personen. Het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer weegt naar mijn oordeel zwaarder dan het belang van de openbaarheid van overheidsinformatie.

Voor zover het de namen van ambtenaren betreft is hierbij het volgende van belang. Weliswaar kan, waar het gaat om beroepshalve functioneren van ambtenaren, slechts in beperkte mate een beroep worden gedaan op het belang van eerbiediging van hun persoonlijke levenssfeer. Dit ligt anders indien het betreft het openbaar maken van namen van de ambtenaren. Namen zijn immers persoonsgegevens en het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer kan zich tegen het openbaar maken daarvan verzetten. Daarbij is van belang dat het hier gaat om ambtenaren die niet uit hoofde van hun functie in de openbaarheid treden en dat het niet gaat om het opgeven van een naam aan een individuele burger die met een ambtenaar in contact treedt, maar om openbaarmaking van de naam in de zin van de Wob.

Wijze van openbaarmaking
De (gedeeltelijk) openbaar te maken documenten zal ik u per e-mailbericht doen toekomen via het adres: [redacted] Uw Wob-verzoek, het Wob-besluit en de vrijgegeven documenten worden (geanonimiseerd) gepubliceerd op www.amsterdam.nl/wobbesluiten.

Tot slot
Indien u naar aanleiding van deze brief nog vragen heeft, dan kunt u met de gemeente in contact treden via het e-mailadres: woboov@amsterdam.nl.

Met vriendelijke groet,
De burgemeester van Amsterdam,
Namens deze,

Mark de Boer

Tegen dit besluit kan ingevolge de Algemene wet bestuursrecht een bezwaarschrift worden ingediend bij het College van Burgemeester en Wethouders, t.a.v. de Directie Juridische Zaken, Postbus 202, 1000AE, Amsterdam. De termijn voor het indienen van een bezwaarschrift bedraagt zes weken. De termijn vangt aan met ingang van de dag na die waarop het besluit op de voorgeschreven wijze bekend is gemaakt. Belanghebbenden kunnen in afwachting van de behandeling van het bezwaarschrift een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening indienen bij de voorzieningenrechter van de rechtbank te Amsterdam (Rechtbank Amsterdam, sector Bestuursrecht, afdeling voorlopige voorzieningen, Postbus 75850, 1070AW, Amsterdam).

Bijlage: Inventarisatielijst

Nr.	Document	Beoordeling	Wob	Afzender	Ontvanger
1.	Buikslotermeerplein 408-414 Lucky Jack	Gedeeltelijk openbaar	10.2.e	Gemeente Amsterdam	Lucky Jack
2.	Damrak 15 - Amusementspaleis Macao BV	Gedeeltelijk openbaar	10.2.e	Gemeente Amsterdam	Amusements paleis Macao BV
3.	Damrak 52 - Novoplay	Gedeeltelijk openbaar	10.2.e	Gemeente Amsterdam	Novoplay
4.	Damrak 63 - Carrousel Arcade	Gedeeltelijk openbaar	10.2.e	Gemeente Amsterdam	Carrousel Arcade
5.	Jan Evertsenstraat 108 - Casino City	Gedeeltelijk openbaar	10.2.e	Gemeente Amsterdam	Casino City
6.	Korte Leidsedwarsstraat 42 - Jack's Casino Amsterdam City	Gedeeltelijk openbaar	10.2.e	Gemeente Amsterdam	Jack's Casino Amsterdam City
7.	Lange Niezel 1 A - Casino City	Gedeeltelijk openbaar	10.2.e	Gemeente Amsterdam	Casino City
8.	Nieuwendijk 37 - Play In Amsterdam	Gedeeltelijk openbaar	10.2.e	Gemeente Amsterdam	Play In Amsterdam
9.	Nieuwendijk 63 - Lucky Flipper	Gedeeltelijk openbaar	10.2.e	Gemeente Amsterdam	Lucky Flipper
10.	Oudezijds Achterburgwal 35 A - Casino City	Gedeeltelijk openbaar	10.2.e	Gemeente Amsterdam	Casino City
11.	Reguliersbreestraat 5 - Jack's Casino	Gedeeltelijk openbaar	10.2.e	Gemeente Amsterdam	Jack's Casino
12.	Reguliersbreestraat 11 - Palacio	Gedeeltelijk openbaar	10.2.e	Gemeente Amsterdam	Palacio
13.	Reguliersbreestraat 31 - Merkur Casino	Gedeeltelijk openbaar	10.2.e	Gemeente Amsterdam	Merkur Casino
14.	Reguliersbreestraat 39 A - Lucky Jack	Gedeeltelijk openbaar	10.2.e	Gemeente Amsterdam	Lucky Jack
15.	Reguliersbreestraat 47 - Casino City	Gedeeltelijk openbaar	10.2.e	Gemeente Amsterdam	Casino City
16.	Rozengracht 237 H - Lucky Jack	Gedeeltelijk openbaar	10.2.e	Gemeente Amsterdam	Lucky Jack
17.	Ten Katestraat 5 - Lucky Hall J&J	Gedeeltelijk openbaar	10.2.e	Gemeente Amsterdam	Lucky Hall J&J
18.	Utrechtsestraat 134 A - Lucky Jack	Gedeeltelijk openbaar	10.2.e	Gemeente Amsterdam	Lucky Jack
19.	Ceintuurbaan 286 – Casino City	Gedeeltelijk openbaar	10.2.e	Gemeente Amsterdam	Casino City

Meester Advocaten
T 020 409 55 55
F 020 409 54 44
Foeliestraat 18
1011 LM Amsterdam
info@meesteradvocaten.nl
meesteradvocaten.nl

KvK 34342039
BTW NL820866991B01

PER FAX: 020 2564433
Gemeente Amsterdam
T.a.v. de burgemeester
Postbus 483
1000 AL AMSTERDAM

Amsterdam, 18 december 2018

Dossiernummer : [redacted]
Betreft : Verzoek Wet Openbaarheid van Bestuur
Uw kenmerk :

Geachte burgemeester,

Hierbij doe ik het verzoek om mij de navolgende documenten toe te sturen.

Ik verzoek u om mij een afschrift te doen toekomen van alle door u verleende (verschillende soorten) exploitatievergunningen voor alle in uw gemeenten aanwezige speelgelegenheden.

Ik vertrouw erop dat u mij de gegevens binnen de wettelijke termijn zult doen toekomen, waarbij ik ervan uitga dat u deze uit eigener beweging zal verstrekken.

Voor zover vereist doe ik bij het in behandeling nemen van dit verzoek een beroep op hetgeen is bepaald in de Wet openbaarheid van bestuur.

Bij voorbaat hartelijk dank.

Hoogachtend,

[redacted]

Meester Advocaten B.V., een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, is ingeschreven in het handelsregister onder nummer 34342039. Zowel Meester Advocaten als MeesterMeester zijn handelsnamen van Meester Advocaten B.V. Op de inschakeling van Meester Advocaten zijn Algemene Voorwaarden van toepassing die via meesteradvocaten.nl vallen te raadplegen. Iedere aansprakelijkheid is beperkt tot het bedrag dat in het desbetreffende geval onder de beroepsaansprakelijkheidsverzekering wordt uitgekeerd. Derdengelden via rekeningnummer: 03.90.69.049 (NL 66 RABO 0339 0690 49), t.n.v. Stichting Derdengelden mr. drs. A.Z. Bloch / mr. B.G. Meester, Amsterdam (Rabobank Haven).

Nr	Bestandsnaam	Weigeringsgrond	Wel/niet openbaar	Opmerkingen
1	FW 13 december (11u-12.30u) bespreking vervolgonderzoek speelautomatenhallen.pdf	5.1,2,e	Openbaar	
2	FW update en bijeenkomst 7 jan..pdf	5.1,2,e	Openbaar	
3	FW reactie svp.pdf	5.1,2,e en 5.1,2,i	Niet openbaar	Concept definitieve versie doc 7
4	2020-01-06Amsterdam_vragen exploitanten en antwoorden_BEA_5jahreen.docx	5.1,2,e en 5.1,2,i	Niet openbaar	Concept definitieve versie doc 7
5	2020-01-06Amsterdam_vragen exploitanten en antwoorden_BEA_5jan20.docx	5.1,2,e	Openbaar	
6	FW Speelautomatenhallen Amsterdam - vragen exploitanten en beantwoording BEA.pdf	5.1,2,e	Openbaar	
7	Amsterdam_vragen exploitanten en antwoorden BEA_verzonden_pdf_6jan20.pdf	5.1,2,e	Openbaar	
8	FW Procedure onderzoek BEA.pdf	5.1,2,e	Openbaar	
9	20191217 Informatiebrief speelautomatenexploitant.pdf	5.1,2,e	Openbaar	
10	Amsterdam_gespreksleidraad en inventarisatieformat exploitanten_definitief_pdf_16dec19.pdf	5.1,2,e	Openbaar	
11	FW update en bijeenkomst 7 jan..pdf	5.1,2,e	Openbaar	
12	FW update en bijeenkomst 7 jan..pdf	5.1,2,e	Openbaar	
13	FW Vragen van exploitanten - voorlopige beantwoording BEA.pdf	5.1,2,e en 5.1,2,i	Niet openbaar	Concept definitieve versie doc 6
14	Amsterdam_vragen exploitanten en antwoorden_BEA_5jan20.docx	5.1,2,e en 5.1,2,i	Niet openbaar	Concept definitieve versie doc 7
15	Amsterdam_speelautomaten_vragen exploitanten en antwoorden BEA_pdf_5jan20.pdf	5.1,2,e en 5.1,2,i	Niet openbaar	Concept definitieve versie doc 7
16	FW reactie svp.pdf	5.1,2,e en 5.1,2,i	Niet openbaar	Concept definitieve versie doc 6
17	Amsterdam_vragen exploitanten en antwoorden_BEA_5jan20.docx	5.1,2,e en 5.1,2,i	Niet openbaar	Concept definitieve versie doc 7
18	FW Reactie op eindconcept rapport BEA.pdf	5.1,2,e	Openbaar	
19	Amsterdam_feedback exploitanten op concepteindrapport_reactie BEA_pdf_4jun20.pdf	5.1,2,e	Openbaar	
20	29-6-2020 Staf Illegale economie en criminaliteit Voordracht.pdf	5.1,2,e en 5.1,2,i	Niet openbaar	Informatie dubbel. Al openbaar doc 43
21	30-11-2020 Staf Illegale economie en criminaliteit Voordracht (10).pdf	5.1,2,e en 5.1,2,i	Openbaar	
22	Overzicht documenten Woo-verzoek 2022.docx	4.1 (4)	Niet openbaar	Buiten reikwijdte van het Woo-verzoek
23	1-6-2020 Amsterdam_feedback exploitanten op concepteindrapport_reactie BEA_pdf_1juni20.pdf	5.1,2,e en 5.1,2,i	Niet openbaar	Concept definitieve versie doc 19
24	2-6-2020 Amsterdam_feedback exploitanten op concepteindrapport_reactie BEA_pdf_1juni20.pdfmarkering.pdf	5.1,2,e en 5.1,2,i	Niet openbaar	Concept definitieve versie doc 19
25	3-12-2020 Raadsbrief BEA onderzoek en proces.pdf		Openbaar	
26	4-6-2020 Amsterdam_feedback exploitanten op concepteindrapport_reactie BEA.pdf	5.1,2,e	Openbaar	
27	5-11-2019 Amsterdam_offerte vervolgonderzoek speelautomatenhallen_BEA.pdf	5.1.1,c	Niet openbaar	Offerte bevat bedrijfs- en fabricagegegevens en geeft inzicht in strategieen, activiteiten, tijdsbesteding, tarieven en budget van derde-belanghebbende.
28	7-5-2020 Amsterdam_speelautomatenhallen_finaal conceptrapport_BEA.pdf	5.1,2,e en 5.1,2,i	Niet openbaar	Concept definitieve versie doc 32
29	8-5-2020 Advies Pels Rijckenaantal vragen over verdeling speelautomatenhallen.pdf	5.1,2,i en 5.2	Openbaar	Adviezen van externe partij, alleen in belang van het bestuursorgaan.
30	10-3-2020 Amsterdam_voorlopige bevindingen onderzoek speelhallen_BEA.pdf	5.1,2,e	Openbaar	
31	11-12-2019 Amsterdam_gespreksleidraad en inventarisatieformat exploitanten_concept_verzend.pdf	5.1,2,e	Openbaar	

32	12-6-2020 Gemeente Amsterdam_speelautomaten_eindrapport_BEA.pdf		Openbaar	Eindrapport versie 12 juni 2020 reeds openbaar
33	17-2-2020 briefdirOOVbranche.pdf	5.1,2,e	Openbaar	
34	12-7-2019 Advies overgangstermijn en vergunningduur speelautomatenhallen.pdf	5.1,2,i en 5.2	Openbaar	Adviezen van externe partij, alleen in belang van het bestuursorgaan.
35	13-1-2020 Staf Drukte en leefbaarheid Voordracht.pdf	5.1,2,e en 5.1,2,i	Openbaar	
36	13-9-2019 Raadsbrief SEO-onderzoek speelautomatenhallen.pdf		Openbaar	
37	14-5-2020 Amsterdam_onderzoek speelautomaten_samenvatting_finaal concept_BEA.pdf	5.1,2,e en 5.1,2,i	Niet openbaar	Concept definitieve versie doc 39
38	14-5-2020 Amsterdam_onderzoek speelautomatenhallen_finaal concept_BEA.pdf	5.1,2,e en 5.1,2,i	Niet openbaar	Concept definitieve versie doc 39
39	15-5-2020 Amsterdam_onderzoek speelautomatenhallen_versie exploitanten_concept_BEA.pdf	5.1,2,e	Openbaar	
40	19-3-2020 Reactie op voorlopige bevindingen BEA inzake speelautomatenhallen.docx	5.1,2,i en 5.2	Openbaar	Adviezen van externe partij, alleen in belang van het bestuursorgaan.
41	20-3-2020 MemoweekendmapBMspeelautomatenhallenOOV-DJZ.doc.docx	5.1,2,e en 5.1,2,i	Openbaar	
42	23-3-2020 briefdirOOVbranche.pdf	5.1,2,e	Openbaar	
43	28-5-2020 oplegger ibabs burgemeester Halsemamei2020.docx	5.1,2,e en 5.1,2,i	Openbaar	
44	28-11-2019 Amsterdam_aangepaste offerte vervolgonderzoek speelautomatenhallen_BEA_definitief.pdf	5.1.1,c	Niet openbaar	Offerte bevat bedrijfs- en fabricagegegevens en geeft inzicht in strategieen, activiteiten, tijdsbesteding, tarieven en budget van derde-belanghebbende.

Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

5.1, 2, e

Alleen per mail: 5.1, 2, e

Datum	10 april 2023
Ons kenmerk	20220506
Behandeld door	Woo-coördinator directie Openbare Orde en Veiligheid
Bijlage(n)	3
Onderwerp	Woo-besluit inzake rapport Gokken met beleid d.d. 12 juni 2020.

Geachte 5.1, 2, e,

In uw brief van 6 mei 2022, door ons ontvangen op 11 mei 2022, heeft u met een beroep op de Wet open overheid (hierna: Woo) een Woo-verzoek ingediend en informatie verzocht inzake het rapport 'Gokken met beleid, Overgangsperiode en vergunningsduur voor speelautomatenhallen' van 12 juni 2020.

Afhandeling Wob-verzoek
Door de grote werkvoorraad aan Wob- en Woo-verzoeken, hebben wij uw verzoek niet eerder kunnen afhandelen. De late afhandeling is voor u heel vervelend en wij willen u hiervoor graag onze excuses aanbieden.

Zienswijzen
Wij hebben derde-belanghebben in de gelegenheid gesteld om zienswijzen in te dienen. Tijdig ingediende zienswijzen zijn beoordeeld en meegewogen. De definitieve overwegingen treft u onder kopje 'Overwegingen'.

Wettelijk kader
- Ingevolge artikel 1.1 van de Woo heeft een ieder het recht op toegang tot publieke informatie zonder daartoe een belang te hoeven stellen, behoudens bij deze wet gestelde beperkingen.
- Ingevolge artikel 4.1, zevende lid, van de Woo wordt een verzoek om informatie ingewilligd met inachtneming van het bepaalde in hoofdstuk 5 van de Woo, in het bijzonder de uitzonderingsgronden uit artikelen 5.1 en 5.2 van de Woo.

Documenten

Inventarisatie documenten

Er is gezocht naar informatie c.q. documentatie die betrekking hebben op de publieke taak tot het moment van ontvangst van uw verzoek. Dat laatste moment is immers bepalend voor de reikwijdte van uw verzoek.

Gelet op de door u omschreven publieke taak is gezocht binnen de daartoe geëigende systemen van de gemeente Amsterdam. Hierbij is er alles aangedaan om tot een zo volledig mogelijke zoekslag te komen. Er zijn in totaal 44 documenten aangetroffen. Deze documenten zijn opgenomen in een inventarislijst. De inventarislijst is als bijlage bij dit besluit gevoegd en maakt onderdeel uit van de motivering van dit besluit. In dit besluit wordt verwezen naar de corresponderende nummers uit de inventarislijst, zodat per document duidelijk is wat er is besloten.

Besluit

Ik heb besloten voornoemde documenten gedeeltelijk openbaar te maken. De motivering van dit besluit treft u hieronder aan.

Overwegingen

Eerbiediging persoonlijke levenssfeer (artikel 5.1, tweede lid, sub e, van de Woo)

Om herleidbaarheid naar ambtenaren van de gemeente Amsterdam en/of derden te voorkomen, zijn in de documenten (voor zover van toepassing) de namen, telefoonnummers, e-mailadressen, handtekeningen, persoonsgegevens, NAW-gegevens en tot persoon te herleiden gegevens van deze personen onleesbaar gemaakt. Hiernaast zijn in enkele gevallen de functies van de ambtenaren en medewerkers van derde partijen onleesbaar gemaakt, omdat de duiding van de functie eenvoudig te herleiden is naar een persoon. Zo wordt voorkomen dat deze personen in hun persoonlijke levenssfeer worden geschaad door het gebruik van deze informatie op het internet, in artikelen of om fraude te plegen. Ook kunnen de namen worden gebruikt om eventueel contact te zoeken in de privésfeer. Het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van deze personen weegt daarom zwaarder dan het belang van openbaarmaking van deze informatie.

Bedrijfs- en fabricagegegevens (artikel 5.1, eerste lid, onderdeel c, van de Woo)

Artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder c, van de Woo bepaalt dat het verstrekken van informatie achterwege blijft voor zover dit bedrijfs- en fabricageinformatie betreft die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid is medegedeeld. Onder bedrijfsgegevens moet op grond van vaste rechtspraak worden verstaan: al die gegevens waaruit wetenswaardigheden kunnen worden afgelezen of afgeleid met betrekking tot onder meer de bedrijfsvoering, dan wel met betrekking tot de afzet van producten of de kring van afnemers of leveranciers. Cijfers of gegevens die de financiële bedrijfsvoering en financiële stromen betreffen, worden eveneens als bedrijfs- en fabricagegegevens aangemerkt. Ook informatie over cliënten, strategieën, activiteiten en (uur- en/ dag)tarieven betreffen (concurrentie)gevoelige informatie. Die informatie hebben wij onleesbaar gemaakt en voorzien van de aanduiding: 5.1.1.c.

Het goed functioneren van het bestuursorgaan (artikel 5.1, tweede lid, sub i, van de Woo)
Het openbaar maken van informatie blijft achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang van het goed functioneren van het bestuursorgaan. Deze uitzonderingsgrond is van toepassing op informatie, bijvoorbeeld adviezen, prognoses en/of beleidsalternatieven, welke schadelijk kan zijn voor het goed functioneren van de overheid. In deze gevallen prevaleert het belang van vertrouwelijkheid boven het belang bij openbaarmaking. Als deze informatie openbaar wordt gemaakt, dan krijgen derden (de verzoeker en anderen) inzicht in de juridische positie van de gemeente Amsterdam zoals waargenomen door een extern advocatenkantoor. Derden zouden deze informatie kunnen gebruiken om de positie van de gemeente Amsterdam te ondermijnen in (toekomstige) kwesties c.q. processen. Het belang van geheimhouding van de informatie weegt dan ook zwaarder dan het belang van openbaarheid.De informatie is in de documenten onleesbaar gemaakt en zijn te herkennen aan de aanduiding: 5.1.2.i.

Persoonlijke beleidsopvattingen (artikel 5.2, eerste lid, van de Woo)
Uitgangspunt van de Woo is dat overheidsinformatie openbaar is. Dit geldt in principe ook voor documenten opgesteld voor intern beraad. Intern beraad is het overleg tussen ambtenaren binnen een bestuursorgaan, of binnen een kring van bestuursorganen die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor een bestuurlijke aangelegenheid. Documenten die bestemd zijn voor intern beraad kunnen persoonlijke beleidsopvattingen bevatten. Dat is hier ook het geval.

Ten aanzien van de openbaarmaking van deze persoonlijke beleidsopvattingen geldt het volgende. Op grond van artikel 5.2, eerste lid, van de Woo worden persoonlijke beleidsopvattingen in documenten die bestemd zijn voor intern beraad niet openbaar gemaakt. Persoonlijke beleidsopvattingen zijn ambtelijke adviezen, meningen, visies, standpunten en overwegingen ten behoeve van intern beraad. Persoonlijke beleidsopvattingen zijn niet: feiten, prognoses, beleidsalternatieven, de gevolgen van een bepaald beleidsalternatief of andere onderdelen met een overwegend objectief karakter.

Verder wordt opgemerkt dat de gemeente Amsterdam net als ieder ander het recht heeft zich door een advocaat te laten bijstaan. De relatie tussen een advocaat en zijn cliënt is per definitie vertrouwelijk. Ook documenten van externe derden, die zijn opgesteld met het oog op intern beraad, kunnen onder intern beraad vallen mits de externe derde geen ander belang heeft dan het bestuursorgaan vanuit eigen ervaring en deskundigheid eenopvatting te geven over een bestuurlijke aangelegenheid. Adviezen van advocaten vallen binnen het toepassingsbereik van artikel 5.2, eerste lid, van de Woo. Wij verwijzen onder andere naar de uitspraak van de Afdeling van 14 mei 2014, ECLI:NL:RVS:2014:1708.

Het is van belang dat ambtenaren intern vrij met elkaar van gedachten moeten kunnen wisselen over beleidskeuzes. Een zekere mate van veiligheid is nodig om te kunnen komen tot een effectieve besluitvorming. Ik acht het in dit geval ook niet in het belang van een goede en democratische bestuursvoering om met toepassing van artikel 5.2, tweede lid, de persoonlijke beleidsopvattingen toch openbaar te maken. Gelet hierop maak ik in dit dossier de persoonlijke beleidsopvattingen bestemd voor intern beraad niet openbaar.

Wijze van openbaarmaking
De documenten zullen u digitaal worden toegestuurd. Daarnaast worden de documenten op een later moment gepubliceerd op onze website https://archief.amsterdam/inventarissen/details/31245/keywords/wob/withscans/0/start/0/limit/10/flimit/5.

Vragen
Mocht u vragen hebben naar aanleiding van dit besluit of de behandeling van dit Wob-verzoek, dan kunt u contact opnemen met de Wob-coördinator via het e-mailadres 5.1, 2, e @amsterdam.nl.

Met vriendelijke groet,
Namens de burgemeester van Amsterdam,

Pierre van Rossum,
Directeur O[illegible]nbare [illegible]rde en Veili[illegible]heid
5.1, 2, e

Tegen dit besluit kan ingevolge de Algemene wet bestuursrecht een bezwaarschrift worden ingediend bij de Burgemeester, t.a.v. de Directie Juridische Zaken, Postbus 202, 1000AE, Amsterdam. De termijn voor het indienen van een bezwaarschrift bedraagt zes weken. De termijn vangt aan met ingang van de dag na die waarop het besluit op de voorgeschreven wijze bekend is gemaakt. Belanghebbenden kunnen in afwachting van de behandeling van het bezwaarschrift een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening indienen bij de voorzieningenrechter van de rechtbank te Amsterdam (Rechtbank Amsterdam, sector Bestuursrecht, afdeling voorlopige voorzieningen, Postbus 75850, 1070AW, Amsterdam).

Bijlage 1 – Inventarislijst
Bijlage 2 – Documenten bij besluit

Bijlage 3 – Relevante artikelen uit de Woo

5.1 Uitzonderingen

2. Het openbaar maken van informatie blijft eveneens achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:
   a. de betrekkingen van Nederland met andere landen en staten en met internationale organisaties;
   b. de economische of financiële belangen van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen, in geval van milieu-informatie slechts voor zover de informatie betrekking heeft op handelingen met een vertrouwelijk karakter;
   c. de opsporing en vervolging van strafbare feiten;
   d. de inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen;
   e. de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;
   f. de bescherming van andere dan in het eerste lid, onderdeel c, genoemde concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens;
   g. de bescherming van het milieu waarop deze informatie betrekking heeft;
   h. de beveiliging van personen en bedrijven en het voorkomen van sabotage;
   i. het goed functioneren van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen.

Artikel 5.2 Persoonlijke beleidsopvattingen

1. In geval van een verzoek om informatie uit documenten, opgesteld ten behoeve van intern beraad, wordt geen informatie verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen. Onder persoonlijke beleidsopvattingen worden verstaan ambtelijke adviezen, visies, standpunten en overwegingen ten behoeve van intern beraad, niet zijnde feiten, prognoses, beleidsalternatieven, de gevolgen van een bepaald beleidsalternatief of andere onderdelen met een overwegend objectief karakter.

Artikel 4.1 Verzoek

1. Eenieder kan een verzoek om publieke informatie richten tot een bestuursorgaan of een onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan werkzame instelling, dienst of bedrijf. In het laatste geval beslist het verantwoordelijke bestuursorgaan op het verzoek.
2. Een verzoek kan mondeling of schriftelijk worden ingediend en kan elektronisch worden verzonden op de door het bestuursorgaan aangegeven wijze.
3. De verzoeker behoeft bij zijn verzoek geen belang te stellen.
4. De verzoeker vermeldt bij zijn verzoek de aangelegenheid of het daarop betrekking hebbende document, waarover hij informatie wenst te ontvangen.

AANTEKENEN

College van burgemeester en wethouders
Van de gemeente Amsterdam
Postbus 202
1000 AE AMSTERDAM

Afzender:
5.1, 2, e

Datum: 6 mei 2022

Betreft: WOO-verzoek

Op 16 februari 2022 heeft de gemeenteraad van Amsterdam de verordening kansspelautomaten en speelautomatenhallen Amsterdam vastgesteld. Ten behoeve van de totstandkoming van deze verordening is advies gevraagd aan onderzoeksbureau Bureau Economische Argumentatie (BEA), wat heeft geleid tot het rapport *Gokken met beleid. Overgangsperiode en vergunningsduur voor speelautomatenhallen* van 12 juni 2020.

Op pagina 14 van dit rapport wordt in voetnoot 6 verwezen naar een notitie geschreven door Pels Rijcken: Pels Rijcken (Jannetje Bootsma en Irene van der Heijden), *Notitie inzake overgangstermijn en nieuwe vergunningsduur speelautomatenhallen*, 12 juli 2019.

Hierbij verzoek ik u mij deze notitie toe te sturen. Omdat de notitie kennelijk is gedeeld met het onderzoeksbureau en de inhoud ook in het eindrapport wordt samengevat, ga ik ervan uit dat er geen gerechtvaardigd belang bestaat dat zich verzet tegen het openbaar maken van deze notitie.

Hierbij verzoek ik u tevens mij alle documenten (als bedoeld in artikel 2.1 van de Wet open overheid) toe te zenden die verband houden met het in het kader van de verordening vaststellen van de terugverdientijd en/of de overgangstermijn voor speelautomatenhallen, waaronder ook alle interne en externe correspondentie.

Graag ontvang ik op grond van de Wet open overheid zo spoedig mogelijk de hiervoor omschreven informatie. Ik ontvang de stukken bij voorkeur per e-mail: 5.1, 2, e .

Met vriendelijke groet,

5.1, 2, e

R **AANGETEKENDE BRIEF NL**
NL Frankering betaald €9.05
8 gr. 213060

D
PostNL
10-05-2022 14:42
NL

3SRPKS098041616 1000AE 202

College van B&W
Gemeente Amsterdam
Postbus 202
1000 AE Amsterdam

IV - BEDRIJFSVOERING
11 MEI 2022
INGEKOMEN

WOO ONDERSTEUNING

5.1, 2, e

From: "5.1,2,e"
Sent: Mon, 20 Jun 2022 10:55:26 +0100
To: "5.1,2,e" <5.1,2,e@amsterdam.nl>
Cc: "5.1,2,e" <5.1,2,e@amsterdam.nl>
Subject: FW: 13 december (11u-12.30u) bespreking vervolgonderzoek speelautomatenhallen

4.1 (4)

5.1,2,e
Juridisch adviseur
Directie Juridische Zaken
Bestuur en Organisatie
Gemeente Amsterdam

M 5.1,2,e
5.1,2,e @amsterdam.nl
Amstel 1, 1011 PN Amsterdam
amsterdam.nl
Werkdagen: ma, di, wo, do en vrij

Van: 5.1,2,e <5.1,2,e@amsterdam.nl>
Verzonden: vrijdag 13 december 2019 18:26
Aan: 5.1,2,e <5.1,2,e@amsterdam.nl>; 5.1,2,e <5.1,2,e@amsterdam.nl>; 5.1,2,e <5.1,2,e@amsterdam.nl>
CC: 5.1,2,e <5.1,2,e@amsterdam.nl>; 5.1,2,e <5.1,2,e@amsterdam.nl>
Onderwerp: Re: 13 december (11u-12.30u) bespreking vervolgonderzoek speelautomatenhallen

Dank je wel 5.1,2,e Het was een goed gesprek; 5.1,2,e en ik zijn tevreden (BEA ook).

Er was aanvankelijk wel wat weerstand dat er überhaupt een onderzoek komt. Men wilde liever een overgangstermijn van 15 jaar zoals het ook in Zaandam schijnt te zijn. Dat hebben we weten te ontkrachten en hebben positie gemeente uitgelegd (uitspraak Raad v State etc). Verder bestaat er wel behoefte om nog input te leveren op aanpak onderzoek (voor groot deel ondervangen in gesprek al en in onderzoeksopdracht). We hebben daarvoor ruimte gelaten bijvoorbeeld tijdens de gespreksrondes met exploitanten (onderdeel onderzoek) en aangegeven dat wij willen starten met het onderzoek. Dat begrepen ze.
Ander pijnpunt is de tekst op onze website over 1 sept 2022. Verzoek is tekst te verduidelijken. Aanstaande dinsdag is er een meeting tussen branchevertegenwoordiging en exploitanten. Deze zijn zeer wantrouwend richting de gemeente en dat komt door het eerdere SEO onderzoek met gebruikmaking Bibobgegevens. Dus er is wat masseerwerk nodig en ook een gebaar vanuit de gemeente. De datum wordt gezien als een mes van Damocles en dus heb ik gezegd dat ik zal kijken of we de tekst daar wat kunnen verduidelijken/nuanceren (we weten nog niet wat uit het onderzoek gaat komen tbv onderbouwing; kan zomaar zo zijn dat die datum wijzigt dus dan maken we ervan “naar verwachting per 1 september 2022”). Kleine moeite!

Ook de aankondiging van de BM in oktober 2018 zonder duidelijke uitleg dat er een nieuw beleid aankomt, is nogal rauw op het dak gevallen van veel exploitanten.

Kortom: branchevertegenwoording (lokaal en landelijk) gaan de exploitanten bewegen medewerking te verlenen. Geste vanuit ons is tekst op site te verhelderen. Ook maak ik een brief die 5.1,2,e tekent dat onderzoek gaat starten en uitleg verloop onderzoek komende tijd.
5.1,2,e en ik vormen de begeleidingscommissie, dat vinden onderzoekers BEA prettig en branchevertegenwoordiging. Er is een vertrouwensbasis gelegd. Verder hadden ze ook input op beleidsmatig vlak, daarvan heb ik gezegd dat we nog aan het begin staan van het traject en input meegenomen kan worden. Ook hier was wantrouwen over, nl dat we al weten welke kant we opgaan en onderzoek er voor de vorm is. Dat kunnen uitleggen en werkgroep genoemd die naar beleidsuitgangspunten kijkt die ook aan de BM voorgelegd nog gaan worden etc etc.
Al met al een goed gesprek.

Verder het verzoek aan 5.1,2,e om dinsdag even bijgepraat te worden in plaats van maandag omdat ik maandag even nog aan de slag ga met uitwerking van dit gesprek(Di na 11u bijv.).
5.1,2,e maandag leg ik even contact met jou om te kijken naar de tekst aanpassing op de website; dat heb ik toegezegd voor de meewerkstand dinsdag. Tot zover ik houd jullie op de hoogte.

Goed weekend!

5.1,2,e

Op 13 dec. 2019 om 09:16 heeft 5.1,2,e <5.1,2,e@amsterdam.nl> het volgende geschreven:

> Hoi 5.1,2,e
> Succes met het gesprek vandaag!!
> 5.1,2,e zal je maandag even bellen om de vraag toe te lichten of je nog wat kunt doen mbt het opstellen van de bestuurlijke opdracht om te bespreken in een staf in januari.
>
> Hartelijke groet,
> 5.1,2,e
>
> ---
>
> **Van:** 5.1,2,e
> **Verzonden:** donderdag 12 december 2019 10:00
> **Aan:** 5.1,2,e ; 5.1,2,e ; 5.1,2,e
> **CC:** 5.1,2,e
> **Onderwerp:** FW: 13 december (11u-12.30u) bespreking vervolgonderzoek speelautomatenhallen
>
> Hoi allen,
>
> Ter info, het loopt .....misschien zie ik jullie morgen. Las in een verslag dat ik iets moet doen richting staf (januari). Ik hoor dat graag nog mondeling.
>
> Hartelijke groet,
>
> 5.1,2,e
>
> ---
>
> **Van:** 5.1,2,e
> **Verzonden:** donderdag 12 december 2019 09:55
> **Aan:** '5.1,2,e'; '5.1,2,e'; '5.1,2,e'; 5.1,2,e; '5.1,2,e | BEA'; '5.1,2,e@economen.com'
> **CC:** "5.1,2,e@fritshuffnagel.nl' (5.1,2,e@fritshuffnagel.nl)'
> **Onderwerp:** 13 december (11u-12.30u) bespreking vervolgonderzoek speelautomatenhallen
>
> Goedemorgen allemaal,
>
> Hierbij zend ik u een concept-gespreksleidraad en inventarisatieformat exploitanten ter bespreking morgen. De onderzoeksopdracht aan BEA had u al ontvangen, maar zend ik volledigheidshalve nogmaals.
>
> 5.1,2,e zou u deze stukken ook naar de 5.1,2,e willen doorgeleiden?
>
> Tot dan.
>
> Vriendelijke groet,
>
> 5.1,2,e
>
> 5.1,2,e 5.1,2,e
>
> Strategisch adviseur Openbare Orde en Veiligheid

Domein Toezicht & Handhaving en Beheer
Directie Openbare Orde en Veiligheid

& Mediator (MfN)

Bestuur en Organisatie
Gemeente Amsterdam

Bezoekadres: Amstel 1
Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

M: 5.1,2,e
E: 5.1,2,e @amsterdam.nl
W: www.amsterdam.nl/veiligheid

Van: 5.1,2,e <5.1,2,e @amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 2 december 2019 15:05
Aan: '5.1,2,e ' <5.1,2,e @jvh.nl>; 5.1,2,e <5.1,2,e @vaninfo.nl>; '5.1,2,e @vering.com' <5.1,2,e @vering.com>; '5.1,2,e | BEA' <5.1,2,e @bea.nl>; 5.1,2,e @economen.com; 5.1,2,e <5.1,2,e @amsterdam.nl>
Onderwerp: 13 december bespreking vervolgonderzoek speelautomatenhallen

Beste allen,
Dank voor uw berichten. De bespreking zal plaatsvinden op **13 december om 11.00u**-(12.30u). Ik verzoek u zich ca 10 minuten van te voren aan te melden bij de receptie van het stadhuis (Amstel 1).
U wordt dan opgehaald en naar vergaderlocatie 1 E1 gebracht.
Tot dan.
Vriendelijke groet,

5.1,2,e 5.1,2,e
Strategisch adviseur Openbare Orde en Veiligheid
Domein Toezicht & Handhaving en Beheer
Directie Openbare Orde en Veiligheid
& Mediator (MfN)
Bestuur en Organisatie
Gemeente Amsterdam
Bezoekadres: Amstel 1
Postbus 202, 1000 AE Amsterdam
M: 5.1,2,e
E: 5.1,2,e @amsterdam.nl
W: www.amsterdam.nl/veiligheid

From: "5.1,2,e"
Sent: *Mon, 20 Jun 2022 11:35:19 +0100*
To: '5.1,2,e" <5.1,2,e@amsterdam.nl>
Subject: *FW: update en bijeenkomst 7 jan.*

Begeleidingscommissie.

5.1,2,e
Juridisch adviseur
Directie Juridische Zaken
Bestuur en Organisatie
Gemeente Amsterdam

M 5.1,2,e
5.1,2,e @amsterdam.nl
Amstel 1, 1011 PN Amsterdam
amsterdam.nl
Werkdagen: ma, di, wo, do en vrij

Van: 5.1,2,e <5.1,2,e@amsterdam.nl>
Verzonden: vrijdag 3 januari 2020 15:13
Aan: 5.1,2,e <5.1,2,e@amsterdam.nl>
Onderwerp: update en bijeenkomst 7 jan.

Concepttekst, graag je reacte

Concept, definitieve versie doc 12

Tot zover.

Hartelijke groet,

5.1,2,e

5.1,2,e 5.1,2,e

Strategisch adviseur Openbare Orde en Veiligheid

Domein Toezicht & Handhaving en Beheer
Directie Openbare Orde en Veiligheid

& Mediator (MfN)

Bestuur en Organisatie
Gemeente Amsterdam

Bezoekadres: Amstel 1
Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

M: 5.1,2,e
E: 5.1,2,e @amsterdam.nl
W: www.amsterdam.nl/veiligheid

Van: Bureau voor Economische Argumentatie

Datum: 5 januari 2020
Betreft: Vragen van exploitanten over onderzoek en antwoorden van BEA

Aan: exploitanten van speelautomatenhallen in Amsterdam

Geachte mevrouw, meneer,

Via uw adviseurs de heren 5.1,2,e en 5.1,2,e heeft Bureau voor Economische Argumentatie (BEA) een aantal vragen ontvangen over de opzet en beoogde uitvoering van het recent gestarte onderzoek naar de Amsterdamse speelautomatenhallenbranche. Zoals bekend richt het onderzoek zich op het economisch onderbouwen van de duur van de overgangsperiode van het huidige systeem van eeuwigdurende exploitatievergunningen naar een nieuw systeem met exploitatievergunningen voor bepaalde tijd en op de duur van deze nieuwe vergunningen.

Op de ontvangen vragen komen wij graag nader terug in het met de branche ingeplande overleg van dinsdag 7 januari 2020. Vooruitlopend hierop heeft BEA de ontvangen vragen ook voorzien van een beknopt schriftelijk antwoord. Conform afspraak met de 5.1,2,e worden deze antwoorden u toegezonden vóór het overleg van 7 januari a.s.

De vragen worden hierna weergegeven en beantwoord door BEA, in de volgorde waarop deze vragen door ons zijn ontvangen:

1. 5.1,2,e Carrousel Arcade
2. 5.1,2,e Lucky Hall.
3. 5.1,2,e JVH Gaming & Entertainment Group.
4. 5.1,2,e namens De Vries & Vet Entertainment en Tegeto BV.
5. 5.1,2,e namens Lucky Hall.
6. 5.1,2,e namens *Club van 5.*

Ad 1. 5.1,2,e *Carrousel Arcade*

Vragen	**Antwoorden**
De exploitanten vinden het van groot belang dat de door hen (in het geval zij besluiten mee te werken aan het onderzoek) aan te leveren gegevens vertrouwelijk worden behandeld. BEA geeft aan bereid te zijn daar verschillende voorzieningen voor te treffen. De exploitanten zouden om ieder risico te voorkomen willen voorstellen om tussen de individuele exploitanten en de BEA een	Dat is geen probleem zolang de toezeggingen die wij in de geheimhoudingsverklaring doen op hetzelfde neerkomen als de toezeggingen die we in de offerte aan de gemeente hebben gedaan.

Stad van Cahen, Muurhuizen 104
3811 EL Amersfoort
m 06 - 43 03 51 16
i www.bea.nl
e info@bea.nl
KvK nr.: 50690744
ABN AMRO: 49 83 32 969

geheimhoudingsovereenkomst te tekenen zodat de exploitanten er ook daadwerkelijk van verzekerd blijven dat de mogelijk te verstrekken gegevens vertrouwelijk blijven. Is BEA tot het sluiten van een dergelijke overeenkomst bereid?	
De gemeente geeft aan het onderzoek samen met de exploitanten te willen uitvoeren. In dat verband is het goed dat de onderzoekers twee gesprekken met de individuele exploitanten zullen hebben. De exploitanten menen dat het de zorgvuldigheid van het onderzoek ten goede komt indien de exploitanten ook de mogelijkheid krijgen te reageren (een zienswijze te geven) op het conceptrapport.	BEA heeft hier geen bezwaar tegen. Het is uiteindelijk wel aan de gemeente hoe zij hier mee om wil gaan.
Welke rol speelt het rapport dat SEO al heeft opgesteld op dit moment nog? Wordt dit door BEA betrokken bij haar onderzoek en zo ja, op welke manier?	Het rapport van SEO speelt geen rol. We beginnen het onderzoek van voren af aan.
In de offerte is beschreven dat rekening zal worden gehouden met de investeringen die de exploitanten vóór oktober 2018 hebben gedaan. In hoeverre zal BEA ook rekening houden met noodzakelijke/investeringen die exploitanten ná oktober 2018 hebben gepleegd in verband met onder meer de continuïteit van de onderneming en het (kunnen) voldoen aan wettelijke eisen? In hoeverre zal BEA bij het berekenen van de overgangstermijn rekening houden met noodzakelijke/redelijke investeringen die de exploitanten tijdens de overgangsperiode zullen moeten doen?	BEA wil in het onderzoek alle kosten meenemen die voortvloeien uit beslissingen die door de exploitant zijn genomen vóór het moment dat bekend werd dat de eeuwigdurende vergunningen zouden worden ingetrokken. Wellicht zijn exploitanten door externe factoren zijn gedwongen om na oktober 2018 verplichtingen aan te gaan om hun bedrijf gedurende de overgangsperiode te kunnen voortzetten. Met die verplichtingen houden we in het onderzoek rekening voor zover het werkelijk gaat om externe factoren en onvermijdelijke en onvoorziene verplichtingen.
Het afgelopen jaar zijn er belangrijke ontwikkelingen geweest in de markt, die van invloed zijn geweest op de winstgevendheid van de exploitanten. In het kader van het onderzoek zal primair worden gekeken naar de periode 2014-2018. Dan bestaat het risico dat geen of onvoldoende rekening zal worden gehouden met de bedoelde marktontwikkelingen. Het lijkt daarom juist om (ook) gegevens met betrekking tot 2019 en (voor zover beschikbaar) 2020 in het onderzoek te betrekken. Deelt BEA die mening en zo nee, waarom niet?	BEA deelt die mening. In het algemeen geldt dat de onderzoekers blij zijn met alle relevante informatie die exploitanten kunnen aanreiken, ook als ze daar niet al expliciet om hebben gevraagd. Verder is in het onderzoek een marktscan voorzien, die relevante trends en ontwikkelingen in beeld moet brengen voor zover deze van invloed zijn op de toekomstige winstgevendheid en dus de verwachte terugverdientijd op te plegen investeringen.
Klopt het dat het doel van het onderzoek is om een algehele (/generieke) overgangstermijn te bepalen die	Het doel van het onderzoek is om informatie te verzamelen die voor de gemeente relevant is bij het

Commented [5.1,2,e]: Hoe wordt hier normaal gesproken mee om gegaan?
Het lijkt mij dat de reguliere investeringen na oktober 2018 geen rol van betekenis spelen voor dit onderzoek. Kunnen jullie dit nog nader toelichten vanuit economisch oogpunt.
Het lijkt mij dat reguliere investeringen geen reden zijn om een langere overgangstermijn te gunnen.

zal gelden voor alle exploitanten, en niet per afzonderlijke onderneming?	bepalen van een generieke ~~de~~ overgangsperiode en de looptijd van de nieuwe vergunningen. Wanneer blijkt dat de terugverdientijden een grote spreiding vertonen zal BEA daarvan in de rapportage melding maken. Het is aan de gemeente om de overgangsperiode te bepalen.
Op pagina 5 van de offerte heeft BEA een tabel opgenomen waarin de in een aantal gemeenten gehanteerde vergunningsduur is opgenomen. Voor zover er in de betreffende gemeenten voor een bepaalde vergunningsduur is gekozen gaat het (behalve Lelystad) om een duur tussen de 10 en 15 jaar. In hoeverre meent u dat het zinvol is om te beoordelen welke redenen er in de betreffende gemeenten zijn gehanteerd om tot de gekozen vergunningsduur te komen en te bezien of en in hoeverre die redenen niet ook voor de Amsterdamse situatie gelden?	BEA meent dat de vergunningsduur voor Amsterdam het beste kan worden afgestemd op de specifieke situatie van de Amsterdamse speelautomatenhallenmarkt. BEA heeft in zijn aanpak geen vergelijkende analyse opgenomen van beleidsverschillen tussen gemeenten. BEA staat echter zeker open voor elders verricht onderzoek naar overgangsperiode en vergunningsduur van de nieuwe vergunningen en wil eventuele daarin voor de Amsterdamse situatie relevante analyses en inzichten graag betrekken bij het uit te voeren onderzoek.
Het valt op dat BEA zich in de onderzoeksopzet vooral concentreert op terugverdientijden en (het moeten beëindigen van) langlopende verplichtingen. Waarom is er – gelet op de omstandigheid dat de exploitanten over vergunningen voor onbepaalde tijd beschikken en deze een substantiële verdiencapaciteit representeren – niet tevens rekening gehouden met (bijvoorbeeld) a) de als gevolg van het vervallen/beëindigen van de vergunningen tenietgaan van de verdiencapaciteit van de exploitant, b) het (in belangrijke mate) waardeloos worden c.q. niet meer kunnen aanwenden van activa indien de vergunning voor een speelautomatenhal komt te vervallen en c) de middelen en tijd die een exploitant nodig heeft om zich voor te bereiden op het na het vervallen/beëindigen van de vergunning op andere wijze moeten voorzien in inkomsten?	Het onderzoek richt zich primair op het onderbouwden van de overgangsperiode en de duur van de nieuwe vergunningen, en voor beide is de terugverdientijd van belang. Het onderzoek richt zich niet op eventuele schade die exploitanten lijden vanwege het tenietgaan van de verdiencapaciteit van de exploitant. In dit verband is de uitspraak van de Rechtbank Amsterdam over de rondvaartboten relevant (zie pagina 7 van de offerte). "De overgangstermijn is niet bedoeld als volledige compensatie, maar om vergunninghouders de mogelijkheid te bieden zich in te stellen op de nieuwe situatie." Het uitgangspunt van de nieuwe regels is juist om andere geïnteresseerden in staat te stellen om mee te dingen naar het beperkt aantal te verlenen vergunningen die een beperkte looptijd zullen hebben. Er is geen garantie voor exploitanten meer dat een activiteit voor onbepaalde tijd kan blijven worden uitgeoefend als het een schaarse vergunning betreft. Vanaf oktober 2018 kan al worden nagedacht over alternatieve activiteiten.

Commented [5.1,2,e]: Gaat het hier niet om een gemiddeld genomen redelijk handelend ondernemer? Zo ja, moeten we dan hier niet nog aangeven dat het om een enigszins geabstraheerde situatie gaat?

Commented [5.1,2,e]: Ik zou denken dat het punt wel is dat wij niet actief eventuele onderzoeken van andere gemeenten zullen gaan opvragen om die te betrekken. Dit wordt te omvangrijk en lijkt mij niet nodig.

Daarom stel ik voor om deze passage te schrappen.

	Het onderzoek richt zich wel op eventueel waardeverlies op activa vanwege het beëindigen van vergunningen (en ook op de mate waarin en de wijze waarop dergelijke verliezen beperkt kunnen worden). Ook eventuele kosten vanwege het ontbinden van arbeids- en managementcontracten vormen onderdeel van het onderzoek.

Commented [5.1,2,e]: Klopt dit gedeelte? Kan dit nog worden toegelicht?

Ad 2. 5.1,2,e *Lucky Hall*

Vragen	Antwoorden
In de offerte van BEA inzake het vervolgonderzoek speelautomatenhallen wordt uitgegaan van de uitspraak van de Raad van State van 2 november 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2927. Aan deze uitspraak is voorafgaand een conclusie van Advocaat-Generaal 5.1,2,e verschenen(25 mei 2016, ECLI:NL:RVS:2016:1421). In deze conclusie wordt het systeem van de schaarse vergunningen uiteengezet met aanbevelingen voor de praktijk. Ik kom in de offerte geen verwijzing naar deze conclusie tegen, terwijl deze voor de uitleg van het leerstuk schaarse vergunningen in de praktijk van groot belang is.	De conclusie van Advocaat-Generaal 5.1,2,e is zeker interessant. Het citaat in de offerte is echter slechts opgenomen om duidelijk te maken dat de gemeente Amsterdam er niet aan ontkomt om de vergunningen voor onbepaalde tijd om te zetten in vergunningen voor bepaalde tijd en om aan alle gegadigden de ruimte te bieden naar die vergunningen mee te dingen. Daarvoor was dit citaat voldoende en was het niet nodig om uitgebreid in te gaan op de conclusie van de AG. De juridische discussie over schaarse vergunningen zal in een latere fase van het proces worden gevoerd.
Het onderzoek van de BEA betreft een vervolgonderzoek. Op pagina 1 van de offerte staat vermeld: "De gemeente Amsterdam heeft SEO Economisch Onderzoek (SEO) opdracht gegeven onderzoek te doen naar de terugverdientijden van door exploitanten te plegen investeringen, als basis voor het bepalen van een 'redelijke' overgangstermijn en een 'passende' looptijd van de nieuwe vergunningen. Dit onderzoek is echter voortijdig beëindigd omdat vanuit de branche bezwaar is gemaakt tegen het gebruik van op grond van de wet Bibob verkregen informatie. De gemeente Amsterdam heeft daarom behoefte aan een vervolgonderzoek als onderbouwing voor de te hanteren overgangstermijn en doorlooptijd. De gemeente Amsterdam heeft Bureau voor Economische Argumentatie (BEA) gevraagd een voorstel voor dit vervolgonderzoek in te dienen." In dit kader is de vraag aan de orde of BEA ook inzage	Het BEA-onderzoek is alleen 'in de tijd' te zien als een vervolgonderzoek. BEA bouwt echter niet voort op door SEO verzamelde informatie of door SEO geformuleerde bevindingen, conclusies of aanbevelingen. BEA heeft ook geen inzicht gekregen in de dossiers van SEO en heeft ook niet op andere wijze inzicht gekregen in de BIBOB-dossiers.

in de BIBOB-dossiers heeft gekregen. Deze dossiers bevonden zich namelijk in de dossiers van de SEO en is één van de redenen geweest dat u uw medewerking heeft geweigerd.	
De offerte van de BEA is een voorstel gebaseerd op gesprekken met 5.1,2,e 5.1,2,e en 5.1,2,e (advocaat Pels Rijcken). Niet wordt duidelijk waarom bij deze gesprekken geen vertegenwoordigers van de Alliantie zijn uitgenodigd.	BEA heeft als opdrachtgever geen invloed op de wijze waarop de beoogde opdrachtgever haar offerteproces inricht. Wel heeft BEA in zijn aanpak duidelijk aangegeven dat betrokkenheid van de exploitanten en de brancheverenigingen essentieel zijn voor het goed kunnen uitvoeren van het beoogde onderzoek.
Op pagina 4 van de offerte wordt onder voetnoot 4 een notitie vermeld: "Pels Rijcken (5.1,2,e en 5.1,2,e), Notitie inzake overgangstermijn en nieuwe vergunningsduur speelautomatenhallen, 12 juli 2019." Om de insteek van de gemeente juiste kunnen interpreteren is het van belang kennis te nemen van deze notitie. Deze zit thans niet bij de stukken.	Het is niet aan BEA om communicatie tussen haar opdrachtgever en diens juridisch adviseur naar buiten te brengen.
In de offerte wordt niet het rapport van de Rekenkamer Metropool Amsterdam vermeld: Zicht op de schaarse vergunningenstelsel. In dit rapport wordt al een handleiding gegeven om te komen tot een systeem van schaarse vergunningen. Waarom wordt dit rapport buiten de offerte gelaten?	BEA heeft bij het opstellen van zijn offerte kennisgenomen van het rapport van de Rekenkamer. Voor een verwijzing naar dit rapport was geen directe aanleiding, wat onverlet laat dat BEA voor het onderzoek relevante inzichten of aanbevelingen graag benut.
Hoe gaat BEA om met het fenomeen familiebedrijven en speelautomatenhal?	BEA zal in de gesprekken met exploitanten informeren naar de aard van het bedrijf en de invloed die dat heeft op de exploitatie.
Hoe gaat BEA om met bestemmingsplannen en speelautomatenhal?	De praktische implementatie van de omzetting van de vergunningen en alles wat daarbij hoort (waaronder eventuele aanpassing van bestemmingsplannen), vormt geen onderdeel van ons onderzoek.

Ad 3. 5.1,2,e *JVH Gaming & Entertainment Group*

Vragen	**Antwoorden**
Welke schriftelijke informatie heeft BEA van de gemeente of haar vertegenwoordigers ontvangen ten behoeve van het kunnen uitbrengen van een offerte alsmede ten behoeve van het kunnen uitvoeren van de opdracht?	BEA heeft van de gemeente een offerteverzoek ontvangen met: • Een kopie van de Raadsbrief van de Burgemeester aan de leden van de gemeenteraad van 13 september 2019.

	• Een notitie van advocatenkantoor Pels Rijcken gedateerd 12 juli 2019 aan de gemeente Amsterdam over "Overgangstermijn en nieuwe vergunningsduur speelautomatenhallen". • Het SEO-rapport d.d. 5 juli 2019, "Terugverdientijd speelautomatenhallen Amsterdam". • Een samenvatting van de reacties van ondernemers uit de speelautomatenhallenbranche op het SEO-rapport.
Kan JVH een afschrift van deze informatie krijgen? En wanneer?	Het is niet aan BEA om deze informatie aan de ondernemers te verstrekken.
Het lijkt erop dat BEA wel kennis heeft genomen van het SEO rapport, of ten minste de door SEO gehanteerde voorwaarden, maar niet van het inhoudelijke commentaar dat door JVH is geleverd. Klopt deze aanname?	De onderzoekers hebben een samenvatting ontvangen van de reacties van ondernemers uit de speelautomatenhallenbranche op het SEO-rapport. Deze reacties zijn geanonimiseerd opgenomen in dit document. BEA weet niet of de opmerkingen van JHV in deze samenvatting zijn opgenomen, maar we nemen dat wel aan.
JVH heeft in het commentaar op het rapport van SEO kenbaar gemaakt dat niet alleen bedrijfseconomische informatie een rol speelt bij het bepalen van de overgangstermijn alsmede de nieuwe vergunningenduur. De advocaat van de gemeente lijkt die stelling ook in te nemen (zie bladzijde 2 van de offerte). Naar aanleiding van het gesprek op 13 december is weliswaar afgesproken dat er ook een marktscan wordt uitgevoerd, maar zegt dus niets over de vraag of bij de bepaling van de termijnen andere uitgangspunten worden meegenomen, zoals bijvoorbeeld het belang van het kunnen opbouwen van een relatie met een gast vanuit preventie oogpunt. Neemt BEA andere uitgangspunten mee in haar advies over de termijnen? Zo, ja welke dan en zo, nee waarom niet?	BEA heeft van de gemeente opdracht gekregen voor een (economisch) onderzoek naar de overgangs-termijn en de vergunningsduur. Dit laat onverlet dat bij het bepalen van beide ook andere invalshoeken relevant (kunnen) zijn. Wij merken hierbij op dat in deze fase van het proces (namelijk dit onderzoekt) de ~~dat ook~~ niet-economische ontwikkelingen of inzichten (bijvoorbeeld politieke of maatschappelijke overwegingen ten aanzien van preventie) niet relevant zijn. In de fase van beleidsonwikkeling kunnen deze aspecten wel ~~degelijk kunnen~~ doorwerken in de businesscase van exploitanten, maar dat is in de eerste plaats aan de gemeente om hierin afwegingen te maken. ~~. Voor zover dit het geval is, zal BEA deze aspecten ook proberen mee te nemen in het onderzoek.~~
Er wordt steeds gesproken over een vervolgonderzoek, terwijl het er ook op lijkt dat BEA alleen de formule overneemt van SEO. JVH wil graag duidelijkheid hebben of BEA nu wel of niet informatie c.q. conclusies of aannames van SEO bij haar eigen onderzoek betrekt.	Het BEA-onderzoek is alleen 'in de tijd' te zien als een vervolgonderzoek. BEA bouwt echter niet voort op door SEO verzamelde informatie of door SEO geformuleerde bevindingen, conclusies of aanbevelingen.

Commented [5.1,2,e]: Ik zou als uitgangspunt steeds heel scherp willen afbakenen wat er nu in dit economische onderzoek thuis hoort en wat de bestuurders van de gemeente later zullen willen betrekken en afwegen bij het opstellen van het inhoudelijke beleid.

In de offerte lijkt de suggestie te zitten dat de historische gegevens de basis vormen voor het bepalen van de duur van de nieuwe vergunningen. JVH is van mening dat de historische gegevens weinig tot niets zeggen over het gewenste investeringsniveau van nieuw te vestigen speelautomatenhallen die voldoen aan de eisen van deze tijd alsmede regels. Ziet BEA dat verschil ook? En is BEA bereid om gegevens die JVH heeft met betrekking tot nieuw te vestigen speelautomatenhallen mee te nemen in haar onderzoek? JVH heeft de afgelopen jaren diverse nieuwe vestigingen geopend en is derhalve in het bezit van betrouwbare gegevens. In feite gaat het erom dat de bedrijfseconomische uitgangspunten voor een overgangstermijn wezenlijk anders zijn dan voor de bepaling van een duur voor een nieuwe vergunning.	BEA deelt de opvatting van JVH dat een gedegen onderzoek zowel 'terugkijkt' (bijvoorbeeld op in de afgelopen jaren gerealiseerde winstniveaus) als 'vooruitkijkt'. De in het onderzoek opgenomen marktscan moet relevante trends en ontwikkelingen in beeld brengen. De gesprekken met exploitanten en de brancheverenigingen zullen mede ook worden benut om trends en ontwikkelingen in beeld te brengen die er toe (kunnen) leiden dat voor exploitanten noodzakelijke investeringsniveaus veranderen en/of tot gevolg hebben dat de winstgevendheid c.q. het rendement op deze investeringen wijzigen.
JVH wenst de mogelijkheid te krijgen om haar zienswijze op de conclusies van BEA te geven alvorens het rapport openbaar wordt gemaakt. Is dat mogelijk?	BEA levert het rapport op aan de gemeente. Het is aan de gemeente om te bepalen of de betrokken ondernemers de gelegenheid krijgen om voor de publicatiedatum een zienswijze af te geven. In zijn algemeenheid streeft BEA er naar dat over de te rapporteren objectieve bevindingen geen discussie meer zal ontstaan tussen opdrachtgever en de exploitanten als belangrijke stakeholder, gelet op het voorziene intensieve contact met alle exploitanten. Het laat onverlet dat betrokkenen aan deze bevindingen wel uiteenlopende conclusies kunnen verbinden.

Ad 4. 5.1.2,e *& Vet Entertainment en Tegeto BV*

Vragen	Antwoorden
Als het een onafhankelijk onderzoek betreft, waarom schuift de gemeente dan maandag aan?	• De gemeente Amsterdam zal hier a.s. dinsdag op terug komen. Wat BEA betreft heeft een en ander geen relatie met onze onafhankelijkheid.

Ad 5. 5.1.2,e *Lucky Hall*

Vragen	Antwoorden
Het verbaast mij dat 5.1.2,e en zijn collega ook	• Over het overleg van 7 januari a.s. heeft overleg

aanschuiven bij het gesprek dat wij als ondernemers met BEA hebben op 7 januari. Volgens de gemeente is BEA een onafhankelijke onderzoeksbureau. Feit dat BEA in overleg met de gemeente moest afstemmen of zij konden ingaan op onze uitnodiging, geeft mij nou niet een beeld van een bureau dat onafhankelijk te werk gaat. Het neigt voor mijn gevoel een beetje naar wiens brood men eet wiens taal men spreekt. Mijn vraag aan 5.1.2.e is dan ook, waarom schuift u namens de gemeente Amsterdam aan bij een gesprek dat door BEA met de AAA wordt gevoerd? Er zijn in het verleden al gesprekken gevoerd tussen de AAA en de gemeente Amsterdam. Dus wat is u doel om bij dit gesprek aanwezig te zijn?	plaatsgevonden tussen de adviseurs van de Alliantie (AAA), de contactpersonen van de gemeente en de onderzoekers van BEA. De uitkomst van dit gesprek, namelijk dat de gemeente bij het overleg van 7 januari a.s. aanwezig is, heeft geen invloed op de onafhankelijkheid van BEA.

Ad 6. 5.1.2.e namens *Club van 5'*

Vragen	Antwoorden
Is BEA bereid op basis van de suggesties en verzoeken van de exploitanten haar onderzoeksopzet nog aan te passen? Zullen de vragen die de exploitanten graag onderzocht willen zien, ook daadwerkelijk onderzocht worden en meegenomen worden in dit onderzoek?	• De onderzoeksopzet van BEA sluit aan op de door de gemeente geformuleerde vraagstelling voor het onderzoek. Het is aan de gemeente om eventueel tot een wijziging in c.q. een aanscherping van de vraagstelling te komen, gelet op nieuwe inbreng vanuit de exploitanten.
Het onderzoek richt zich op de terugverdientijd van in speelautomatenhallen door exploitanten gepleegde (of te plegen) investeringen. Vraag is met welke einddatum wordt gerekend; op pagina 7 wordt gesuggereerd dat enkel investeringen voor oktober 2018 mee worden gewogen: daarna zouden de exploitanten immers weten dat een stelselwijziging op handen was. Echter, in eerste instantie werd de exploitanten verteld dat de datum 1 september 2021 zou zijn, nu is deze inmiddels al met een jaar vooruit geschoven. Ook deze datum kan uiteraard weer wijzigen; hoe denkt BEA om te gaan met de investeringen van ondernemers in het licht van de onzekerheid van deze datum? Exploitanten zijn echter, om hun bedrijven te kunnen blijven exploiteren genoodzaakt, ook in deze periode van onzekerheid, investeringen te blijven doen. Hoe worden deze meegewogen door BEA?	• In principe gaat BEA ervan uit dat exploitanten vanaf oktober 2018 weten dat een stelselwijziging op handen is. Dit betekent dat investeringen tot deze datum in ieder geval meegenomen zullen worden in het onderzoek (met name voor de overgangsperiode). Reguliere noodzakelijke ~~i~~investeringen die daarna gepleegd zijn en die, bijvoorbeeld vanwege wettelijke eisen of beleidsmatige wensen, onvermijdelijk zijn, zullen in principe ook worden meegewogen in het onderzoek.

Het onderzoek zal volledig openbaar zijn. Daarom zal er niet op het niveau van individuele exploitanten worden gerapporteerd. Vraag is in hoeverre er dan rekening kan worden gehouden met exploitanten die recentelijk grote investeringen hebben gedaan en waarvan de financiële positie evident slechter is dan de gemiddelde exploitant. Hoe zal BEA dit verwerken in haar bevindingen? Op welke wijze denkt BEA recht te doen aan de financiële positie van individuele gevallen? Gaat BEA proberen met één terugverdientijd te komen die voor alle exploitanten zal gelden? BEA lijkt dit af te doen als een politieke keuze, maar zal zij hier wel advies over uitbrengen?	• Hoe een en ander precies vorm zal krijgen, is nu nog niet precies aan te geven. In paragraaf 3.7 van de offerte heeft BEA geschetst hoe de onderzoekers om willen gaan met van individuele exploitanten te ontvangen informatie. • Het kan zo zijn dat blijkt dat één of enkele exploitanten er op bepaalde aspecten 'uit springen'. Aan deze omstandigheid zal in het onderzoeksrapport zodanig recht gedaan moeten worden zonder dat sprake is van herkenbaarheid van individuele exploitanten. • Het is niet het doel van BEA om te komen met één terugverdientijd. Waarschijnlijker is het dat er sprake is van een bandbreedte. BEA levert dan inzichten op ten aanzien van deze bandbreedte, en ook eventueel het gemiddelde, maar het is dan aan de gemeente om op basis daarvan te komen tot nadere waarderingen en besluitvorming.
Op welke wijze denkt BEA in haar rapportage te betrekken dat in de komende jaren door de toename van het online-gokken, de potentiële winst van exploitanten hieronder kan lijden? In hoeverre heeft dit invloed op de terugverdientijd en hoe zal BEA dit meenemen in haar onderzoek?	• De in het onderzoek opgenomen marktscan is er op gericht om de voor de winstgevendheid van de branche, en daarmee ook voor de terugverdientijd van investeringen, relevante trends en ontwikkelingen in beeld te brengen. De te voeren gesprekken met individuele exploitanten en met de brancheverenigingen VAN zijn belangrijk om deze trends en ontwikkelingen goed te kunnen benoemen en op hun consequenties te kunnen waarderen.
Met de aankondiging van het nieuwe beleid ontstaat onzekerheid voor de ondernemers. Zij zullen meer moeite hebben om hun investeringen gefinancierd te krijgen, aangezien geldverstrekkers ook op de hoogte zijn van de onzekerheid die voor hen dreigt, nu al en zeker na 2022. Op welke wijze denkt BEA in haar rapportage te verwerken dat ondernemers hier direct schade van ondervinden?	• Indien in het onderzoek blijkt dat deze ontwikkeling inderdaad optreedt en van belang is voor de businesscase i.c. de winstgevendheid van de exploitanten en de terugverdientijd voor te plegen investeringen, zal dit in het onderzoek door BEA worden meegewogen.
Heeft BEA, aangezien zij op pagina 2 van de offerte hiernaar verwijst, inzicht gekregen in de eerdere rapportage van SEO?	• Wel in de samenvatting van het SEO-onderzoek (van 7 pagina's), niet in de onderliggende stukken of het volledige rapport.
Krijgen de exploitanten alle bijlagen in te zien waarnaar in de offerte wordt verwezen?	• Dat is niet aan BEA, maar aan de opdrachtgever i.c. de gemeente Amsterdam.
Zal BEA ook in haar berekeningen een devaluatie van	• BEA richt zich niet op de consequenties van

de waarde van de panden/percelen meenemen indien deze planologisch minder waard worden. Hoe zal zij omgaan met planschade?	eventuele aan het dossier verbonden planologische besluitvorming door de gemeente Amsterdam (het onderzoek richt zich 'sec' op de gevolgen van het beëindigen van de huidige vergunningen voor onbepaalde tijd, de overgangsperiode en de duur van de nieuwe vergunningen). Ook planschade als gevolg van planologische besluitvorming wordt niet in het onderzoek meegenomen.
Bij een nieuw verdelingssysteem zullen wellicht bestaande locaties verdwijnen en nieuwe locaties toegevoegd worden; dit vergt dan ook een planologische wijziging in het bestemmingsplan. Er wordt nu gesproken over een wenselijke vergunningsduur van 3 jaar. Het wijzigen van een bestemmingsplan (al dan niet middels een omgevingsvergunning), is geen sinecure en heeft waarschijnlijk langlopende bezwaar/beroep/hoger beroep procedures tot gevolg. Het kan dus enkele jaren duren voordat een planologische wijziging onherroepelijk is. Hoe betrekt BEA bij haar advies inzake de termijn voor vergunningsduur de langdurige juridische procedure om het bestemmingsplan te wijzigen ten behoeve van een nieuwe speelautomatenhal?	• Het onderzoek van BEA richt zich niet op eventuele planologische wijzigingen en de mogelijke consequenties daarvan. • BEA kan zich desalniettemin voorstellen dat eventuele planologische wijzigingen, gerelateerd aan het 'dossier speelautomatenhallen', van invloed kunnen zijn op de waarde van panden en percelen. Te ontvangen signalen hierover, zal BEA in het onderzoekstraject noteren en doorgeven aan de gemeente Amsterdam als opdrachtgever.
Hoe gaat BEA in haar berekeningen het verschil verwerken tussen grote en kleine exploitanten? In een nieuw verdelingssysteem zal het immers voor grote exploitanten, op basis van hun schaalgrootte, gemakkelijker zijn om mee te dingen naar elke vrijkomende vergunning. De investeringen die gedaan zullen worden, zoals het opstellen van een plan, exploitatieplan, ruimtelijk plan, etc. zullen voor een grote exploitant makkelijker te dragen zijn. Hoe zal BEA dit meenemen in haar advisering? Gaat BEA beoordelen hoeveel de financiële investering is om mee te dingen naar één vergunning? Gaat BEA beoordelen in hoeverre er daadwerkelijk sprake is van financiële kansengelijkheid tussen partijen?	• Het onderzoek van BEA zal inzicht opleveren in de businesscase voor zowel grotere als middelgrote en kleinere exploitanten. BEA zal over deze inzichten rapporteren, zodat de gemeente Amsterdam optimaal geïnformeerd is om met dergelijke verschillen (al dan niet) rekening te houden bij de inrichting van de verdeelsystematiek voor de nieuw uit te geven exploitatievergunningen.
In de offerte wordt verwezen naar een advies van Pels Rijcken over de wenselijkheid van een nadere onderbouwing van de door SEO voorgestelde	• Er is aan de zijde van BEA geen sprake van vooringenomenheid. BEA heeft het advies van Pels Rijcken zo opgevat dat niet een nadere

vergunningsduur van 5 jaar in het licht van de overgangstermijn van 3 a 4 jaar. Dit duidt op vooringenomenheid die te herleiden is tot het op onrechtmatig verkregen informatie gebaseerde SEO rapport. Is BEA bereid dit kader te schrappen en op basis van eigen bevindingen, zonder voorafgaande sturing, tot een advies te komen? In het verlengde hiervan: in hoeverre kan BEA haar onafhankelijkheid in deze garanderen? Kan BEA nader inzicht geven in de contacten met de gemeente Amsterdam tot dusverre?	onderbouwing gewenst is van een conclusie uit een eerder (SEO) onderzoek maar dat een en ander nader getoetst moet worden. • BEA stapt 'volledig blanco' c.q. niet vooringenomen in, in het gestarte onderzoek. BEA heeft van de zijde van de gemeente geen 'sturing' ervaren in de gewenste uitkomsten van het onderzoek.
In het licht van bovenstaande vraag: Hoe neemt BEA in haar rapportage richting de gemeente mee dat er wel daadwerkelijke kansengelijkheid ontstaat tussen exploitanten.	•
Is BEA het met de exploitanten eens dat bij het bepalen van een redelijke overgangstermijn ook relevant is wat de schade is die zij leiden door de stelselwijziging (bijvoorbeeld in de vorm van waardevermindering van de onderneming)? Gaat BEA deze schade per exploitant nader onderzoeken? Hoe neemt zij dit mee bij het bepalen van de overgangstermijn en / of de termijn van vergunningsduur.	• Het onderzoek van BEA richt zich op het onderzoeken van een overgangsperiode, die recht doet aan tempo en mate van afschrijvingen op gepleegde investeringen vaste activa en door exploitanten aangegane doorlopende verplichtingen (en de kosten die verbonden zijn aan voortijdige beëindiging van deze verplichtingen).
Hoe onderzoekt BEA het verschil tussen grote en kleine ondernemers in het kader van de uitspraak inzake rondvaartboten? Daarin staat: De rechtbank stelt vast dat de overgangstermijn is bedoeld om de vergunninghouder in staat te stellen maatregelen te treffen om de gevolgen van de herziening van het beleid te ondervangen. (Offerte pagina 7 inzake uitspraak d.d. 5 augustus 2015 Rb Amsterdam) Aangezien juist schaalgrootte cruciaal is om de stelselwijziging financieel op te vangen en je gedegen voor te bereiden op een nieuwe situatie, zal dit onderzocht dienen te worden. Hoe zal BEA dit meenemen in haar onderzoek?	• Omdat BEA in het onderzoek alle exploitanten spreekt, grote en kleinere, zal het onderzoek inzicht bieden in de voor beide categorieën exploitanten geldende terugverdientijden (indien deze in belangrijke mate gerelateerd zijn aan de grootte van de exploitant), als mede basis voor besluitvorming over overgangsperiode en duur van de nieuwe vergunningen. Indien er sprake is van een sterk verschillende businesscase voor grote en kleinere exploitanten, zal dit in het onderzoek worden gerapporteerd, zodat de gemeente daar al dan niet consequenties aan kan verbinden.
Grote marktpartijen zijn vaak zelf ook producent van speelautomaten. Hierdoor profiteren zij van een lagere aanschafprijs van de automaten. Kleine exploitanten kunnen niet van dit voordeel genieten. In hoeverre neemt BEA in haar onderzoek dit gegeven	• Als dit een belangrijke factor is in de businesscase van grote respectievelijk kleinere exploitanten, dan kan BEA dit meenemen in zijn onderzoek.

mee?	
Buitenlandse exploitanten die in Nederland een speelautomatenhal exploiteren hebben een fiscaal voordeel als de holding in het buitenland is gevestigd. De belastingen zijn in andere landen vaak veel lager dan in Nederland. Gaat BEA onderzoeken wel concernrelaties er aanwezig zijn bij de huidige Amsterdamse exploitanten en zal BEA het fiscale voordeel voor deze specifieke exploitanten meenemen in haar onderzoek?	• Naar verwachting zal het onderzoek van BEA dit (fiscale) verschil niet diepgaand uitwerken. Mocht dit aspect in het onderzoek van groot belang (b)lijken, dan kan BEA de gemeente Amsterdam eventueel adviseren daar nader onderzoek naar te doen.
Op welke wijze betrekt BEA in haar onderzoek de tijdsduur en opleidingskosten voor werknemers van een speelautomatenhal? Hoe maakt BEA hierbij een onderscheid tussen exploitanten met meerdere casino's (die gebruik kunnen maken van een groter personeelsbestand en relocatie van werknemers) en kleinere exploitanten? (met soms maar een paar werknemers)	• De in het verleden geldende tijdsduur en opleidingskosten van werknemers klinken door in de gerealiseerde financiële resultaten van exploitanten (groot dan wel klein). Indien er in de komende jaren extra opleidingen nodig zijn, zal de marktscan in beeld kunnen brengen hoe dit exploitanten raakt en of hierbij grote en kleinere exploitanten verschillende geraakt worden.
Krijgen de exploitanten nog gelegenheid door middel van een zienswijze te reageren op de door BEA op te stellen conceptrapportage en zal die zienswijze dan ook onderdeel uitmaken van het eindrapport?	• Zie hiervoor.
BEA stelt in opdracht van de gemeente Amsterdam de economische parameter centraal om te komen tot een nieuw vergunningen en verdelingssysteem. Belangrijker dan de economische parameters zijn de consumenten van een speelautomatenhal degenen die beschermd moeten worden tegen onmatig speelgedrag. Voor het opbouwen van een consumentendatabase is tijd nodig, veel tijd. Voor de opbouw van een betrouwbare database is zo 10 jaar nodig. Dit in samenhang met de ontwikkeling en toepassing van nieuwe technieken (gezichtsherkenning) en preventie apps. Zorgplicht, kennen van je consumenten en succesvol interventies plegen vergen een investering van personeel wat betrokken is, lange ervaring heeft en weet wat er leeft. De exploitant gaat een zorgplicht-relatie aan met de consument. Hoe wil BEA deze waarden meenemen in het perspectief van terugverdientijd en vergunningsduur?	• In de marktscan zullen deze ontwikkelingen worden meegenomen, waarbij het ook aan de te spreken exploitanten is om ons te voeden met inzichten over de consequenties van een en ander.
BEA heeft niets opgenomen in het onderzoek over de	• Eventuele noodzakelijke dan wel wenselijke

prestaties van zorgplicht en de huidige bedrijfsvoering. De deelnemers van de Alliantie investeren in bovenwettelijke maatregelen om zorgplicht over de grenzen heen van de verschillende bedrijven om deze op elkaar te laten aansluiten. Bedrijven verkennen momenteel de mogelijkheden tot vrijwillige toegangsverboden voor de gehele stad Amsterdam. Deze gezamenlijke investering kan met een nieuwe verdeling van vergunningen niet doorgaan. Dit leidt tot maatschappelijke schade voor de consumenten, maar ook voor de gemeente Amsterdam en de benodigde zorgvraag. Hoe gaat BEA deze gemeenschappelijke investering, welke gebaseerd is op onderling vertrouwen binnen de Alliantie vertalen naar een nieuw vergunningensysteem?	nieuwe investeringen kunnen relevant zijn voor het bepalen van de looptijd van de nieuwe vergunningen. In de marktscan kunnen deze ontwikkelingen worden meegegeven aan de onderzoekers, waarna zij kunnen bezien of en zo ja in welke mate een en ander van invloed is op de businesscase van exploitanten en daarmee de winstgevendheid en de terugverdientijd.
De deelnemers van de Alliantie hebben vanaf 2017 geïnvesteerd in gezamenlijk preventiebeleid voor Amsterdam. De bedrijven willen deze ambitie versterken in de toekomst. Hoe gaat BEA bovenwettelijke maatregelen (met de daarbij behorende investeringen) als onderdeel van het zorgplicht (nieuwe richtlijn en samenwerkingsopbrengsten) vertalen naar een vergunningsduur voor speelautomatenhallen?	• BEA beschikt op dit moment over onvoldoende inzicht in de branche om hierover nu al een antwoord te geven.
Hoe gaat BEA de huidige concurrentieverhoudingen en bedrijfsvoerings- en verdienmodel van Holland Casino en de deelnemers van de Alliantie vertalen naar een andere vergunningsduur als Holland Casino vanuit het ministerie ten minste 15 jaar vergunningsduur krijgt? Holland Casino is een grote speler met veel schaalvoordelen voor financiering, expertise, openingstijden en service. Deze bestaande concurrent is voor alle genoemde onderdelen nadelig voor de speelautomatenhallen. Met de opening van Amsterdam West met 500 automaten en 24/7 openingstijden is de concurrentie toegenomen en komt het bedrijfsvoerings- en verdien model onder druk te staan. Hoe gaat BEA dit meewegen in een mogelijke nieuwe marktordening?	• De geschetste (mogelijke) ontwikkeling is in principe één van de zaken die in het kader van de uit te voeren marktscan kan worden ingebracht in het onderzoek. BEA kan zich voorstellen dat een gewijzigde concurrentieverhouding ten opzichte van Holland Casino van invloed is op de businesscase van de exploitanten van speelautomatenhallen.
Hoe gaat BEA het gebrek aan horizontale coherentie voor de openingstijden van speelautomatenhallen	• Deze omstandigheid lijkt ons voorlopig met name relevant voor het uit te voeren onderzoek indien

tussen Amsterdam en de omliggende gemeenten meenemen in haar studie? Bedrijven rond Amsterdam kunnen tot wel 72 uur langer open zijn, Holland Casino in Amsterdam West is 72 uur langer open dan de speelautomatenhallen. Hoe gaat deze ongelijke concurrentie verhouding weerslag krijgen in het door Amsterdam te realiseren vergunningensysteem?	de openingstijden van Holland Casino zich wijzigen. Indien dit zo is, kan de businesscase van de exploitanten van speelautomatenhallen wijzigen, wat van invloed kan zijn op de meest passende overgangstermijn en duur van de nieuw uit te geven vergunningen.
Lokale ondernemers en internationale bedrijven hebben niet vergelijkbare financiële mogelijkheden om geld te genereren voor investeringen en het verrekenen van kosten. Hoe gaat BEA het VPB voordeel (wanneer de holding van een bedrijf in het buitenland gevestigd is) meenemen in de beoordeling van de exploitaties van de verschillende bedrijven?	• Deze omstandigheid lijkt ons voorlopig met name relevant voor het uit te voeren onderzoek indien de fiscale verhoudingen zich wijzigen. Verder kan uit het onderzoek blijken dat er wat betreft winstgevendheid of anderszins verschillen zijn tussen grote of kleinere dan wel lokale of internationale ondernemingen. BEA zal hierover dan in het op te leveren rapport rapporteren.
Grote investeerders nemen op dit moment meerdere speelautomaten over. Admiral en Loewe zitten op dit moment bij een holding. Door de veranderende marktomstandigheden (een speelautomatenhal openen in Amsterdam kan gewoon als je hem koopt) komen steeds meer merken onder een holding. Dit kan leiden dat na een verdeling over meerdere partijen na korte tijd blijkt dat bedrijven overgenomen zijn door een investeerder en er een monopoly positie ontstaat. Hoe gaat BEA in haar rapportage deze ontwikkeling mee nemen in een vergunningsduur en een verdeelschema met een divers aanbod?	• BEA kan op dit moment niet toezeggen of en hoe een en ander in het onderzoek zal worden meegewogen.
Hoe worden langdurige consumentenrelaties (consument komt al gedurende heel lange periode als vaste klant bij een speelautomatenhal als vaste klant) gewaardeerd op de balans van de betreffende speelautomatenhal en hoe worden deze meegenomen in de rapportage van BEA?	• Hoe deze op de balans worden gewaardeerd door exploitanten, zal blijken in het onderzoek. BEA kan zich voorstellen dat een vaste klantenkring een belangrijke 'asset' is voor een exploitant.
In Amsterdam is het lastig om locaties te krijgen van meer dan 1.000 m2. In de gemeenten rondom Amsterdam zijn deze locaties wel aanwezig. De huidige locaties zijn over het algemeen klein en hebben een veel lager gemiddeld aantal speelautomaten per m2. Amsterdam zit onder het landelijk gemiddelde voor het aantal automaten / m2. Met een herverdeling van de markt en nieuwe locaties hebben toetreders een voordeel ten opzichte van de	• BEA kan op dit moment niet overzien hoe belangrijk deze waarneming is en ook niet welke consequenties een en ander zou moeten krijgen in het onderzoek. De uit te voeren marktscan is bedoeld om inzicht te krijgen in deze en andere omstandigheden en ontwikkelingen, die van invloed zijn op de businesscase van exploitanten.

huidige exploitanten. Hoe gaat BEA deze situatie meenemen in de beoordeling van een vergunningsduur en overgangstermijn?	
Holland Casino kan op dit moment alcohol schenken aan haar gasten. Het schenken van alcohol is nu niet toegestaan in Amsterdam. In de gemeenten rond Amsterdam wordt nagedacht over het schenken van alcohol, zeker als een speelautomatenhal onderdeel uitmaakt van een vrijetijdsconcept als hotel, bioscoop en amusement. Hoe gaat BEA deze trends vertalen in haar rapportage?	• Als op dit vlak veranderingen optreden, kunnen deze in de marktscan worden meegenomen.
Met de nieuwe Koa geeft de minister aan dat er door de exploitanten hoge niet bedrijfsmatige kosten (<€600k) moeten worden gemaakt om de aansluiting naar de nieuwe wetten en regels mogelijk te maken. Hoe gaat BEA deze landelijke lastenverzwaring om als onderdeel van de op te stellen rapportage?	• Zie hiervoor: de marktscan is het onderzoeksdeel waarin mogelijk relevante trends en ontwikkelingen kunnen worden benoemd.
In de offerte worden gesprekken en uitkomsten gemeld. Kunnen de verslagen van deze gesprekken worden toegevoegd als onderdeel van de documentatie voor dit onderzoek en verstrekt worden aan de exploitanten?	• Zie paragraaf 3.7 van de offerte.
In de offerte wordt uitgegaan dat op basis van kosten uit het verleden een uitspraak gedaan kan worden over de terugverdientijd in relatie tot investeringen in de toekomst. Met de afspraken over de energietransitie moeten bedrijven per 1-7-2019 rapporteren over hun energieverbruik en maatregelen inventariseren welke een terugverdientijd hebben van minder dan vijf jaar. Hoe en op welke wijze neemt BEA deze niet bedrijfsmatige kosten mee in haar rapportage, aangezien de pandeigenaar deze kosten voor zijn rekening moet nemen?	• Dit is niet correct. In het onderzoek van BEA wordt het verleden in kaart gebracht (als basis voor inzicht in winstgevendheid en terugverdientijden zoals die momenteel gelden) en ook een verkenning gepleegd van trends en ontwikkelingen die van invloed zijn op de businesscase van exploitanten in de toekomst. • Het is aan exploitanten om in het kader van deze marktscan aan te geven welke ontwikkelingen vooral relevant zijn (bijvoorbeeld die op het vlak van energieverbruik).
In de offerte wordt uitgegaan dat op basis van kosten uit het verleden een uitspraak kan worden gedaan over de benodigde hoeveelheid middelen om een nieuwe hal rendabel te kunnen exploiteren. In het onderzoek ontbreekt echter de casus van een te starten bedrijf met een daarbij behorend investeringen overzicht. Dit ontbrekende referent maat het onmogelijk de huidige exploitaties te kunnen vergelijken alsmede ook inzicht te krijgen	• Het onderzoek richt zich primair op de huidige exploitanten in Amsterdam. De marktscan kan inzicht opleveren in eventueel relevante toetredingsdrempels voor nieuwkomers op de markt. BEA kan nu nog niet inschatten welke toetredingsdrempels vooral relevant zijn en hoe en in welke mate deze de businesscase voor het exploiteren van een speelautomatenhal beïnvloeden.

hoeveel middelen er (ab ovo) moeten worden ingezet om te komen tot een rendabele exploitatie van bijvoorbeeld een hal met 50 / 80 / 130 automaten. Hoe gaat BEA deze ontbrekende referent onderzoeksvraag meenemen in haar rapportage?	
Hoe gaat BEA bij een verdelingsvorm van vergunningen adviseren dat een oligopolie van aanbieders voorkomen wordt nadat de verdeling heeft plaats gevonden?	• Advisering van BEA over de verdelingsvorm van vergunningen vormt geen onderdeel van het nu voorziene onderzoekstraject.
Hoe gaat BEA in haar onderzoeksvoorstel vergunningen van tijdelijke aard (pag. 5) vergelijken met onbepaalde vergunningen? Lelystad was al tijdelijk (3 jaar) en blijft tijdelijk (3 jaar). Nu blijkt uit de berichten dat de aanbieders die de vergunning gewonnen hebben het college van B&W gevraagd hebben om de vergunningsduur achteraf op te rekken tot een veel langere duur (10 jaar). De gemeente Lelystad wil meewerken aan het achteraf aanpassen van de vergunningsduur. Hoe worden deze ontwikkelingen meegenomen in het onderzoek van BEA?	• ~~De geschetste ontwikkeling in Lelystad kan relevant zijn voor de situatie in Amsterdam. BEA zal informatie over 'Lelystad' graag meenemen in zijn onderzoek.~~ Het onderzoek richt zich in de eerste plaats op de huidige Amsterdamse exploitanten. Het is aan de gemeente om eventueel informatie van andere gemeenten op te vragen.
Familiebedrijven hebben een andere vorm van financiering en opbrengsten dan niet familiebedrijven. Familiebedrijven nemen – vaak – genoegen met een lager rendement om de continuïteit van het bedrijf en het kunnen doorgeven van het bedrijf aan een nieuwe generatie mogelijk te maken. In de politiek in Amsterdam is veel steun aanwezig voor het familiebedrijf. Hoe gaat BEA deze verschillende aanpak ten opzichte van investeerders (met een bepaald te verwachten rendement) vergelijken en meenemen in de beoordeling van de onderzoeksvragen van de gemeente? Hoe wordt dit zichtbaar in de advisering van BEA?	• In het onderzoek zal mogelijk blijken of en hoe familiebedrijven vanuit economsich oogpunt afwijken van andere exploitanten. In principe zou het genoegen nemen met een relatief lage winst door familiebedrijven moeten resulteren in langere terugverdientijden. Dit aspect hoort verder thuis in de later door de gemeente te maken beleidsinhoudelijke afwegingen. • Uitgangspunt daarbij zal zijn dat daarwerkerkelijk sprake zal zijn van transparante en reële mededinging. Het licht voor de hand dat aandachtspunt zal zijn type bedrijven niet categorisch kunnen worden uitgesloten
In de casus N33 voor het oprichten van een windmolenpark langs de N33 heeft de vergunningverlener niet de economische terugverdientijd toegepast als criterium voor de vergunningsduur maar de technische levensduur. Evenzo zou voor het samenwerkingsverband van de Alliantie de uniforme zorgplicht voor Amsterdam (en wat daar voor nodig is) een criterium kunnen zijn. Hoe	• Het onderzoek van BEA heeft een economische invalshoek. Eventuele andere invalshoeken kunnen relevant zijn. Het is dan aan de gemeente Amsterdam om deze al dan niet uit te werken en aan de exploitanten als stakeholders om de gemeente er op te wijzen dat deze invalshoeken relevant zijn.

gaat BEA in haar rapportage met het aanbieden van andere kaders voor een verdeling van de markt om waarbij niet profijt maar maatschappelijk belang en leefbaarheid als te prevaleren uitgangspunten van beleid en systematiek kunnen zijn?	
In tabel 5 wordt de indruk gewekt dat in Rotterdam een vergunning alleen kan worden overgenomen door deze te kopen. Neemt BEA deze mogelijkheid van ordening van de markt mee in haar advies aan de gemeente Amsterdam? Immers in Amsterdam kunnen speelautomatenhallen ook gekocht worden.	• De tabel op pagina 5 heeft als doel om weer te geven welke keuzes elders zijn gemaakt ten aanzien van vergunningsduur en verdelingswijze van nieuwe vergunningen. Het heeft geen directe implicaties voor het door BEA uit te voeren onderzoek.
In de offerte wordt uitgegaan van huurovereenkomsten van 5 jaar. Dit is in de huidige situatie van Amsterdam mogelijk niet juist. De huurtermijn is – met het huidige regime van het vestigen en verplaatsen van speelautomaten – heel anders onderbouwd. Hoe neemt BEA deze andere marktomstandigheden mee in haar rapportage?	• In de gesprekken met exploitanten zal deze omstandigheid, indien van toepassing, naar verwachting worden toegelicht. Indien van belang voor de businesscase en de terugverdientijd op investeringen, zal het worden meegewogen in de rapportage van BEA.
Het personeelsbestand van veel van de huidige bedrijven kenmerkt zicht door heel lange dienstverbanden met daarbij veel ervaring en opgebouwde kennis, kunde en vaardigheden van het personeel. Vooral blijkt dat uit de toepassing van zorgplicht bij de bezoekende consumenten met een problematisch speelgedrag. Met een nieuw beleid wordt deze opgebouwde waarde voor een veilige en leefbare stad ingeruild voor "de laagste kosten" en het "zo snel al mogelijk terugverdienen van de investering". Hoe gaat BEA deze waarde meenemen in haar rapportage voor adviezen voor een nieuw vergunningensysteem?	• In de gesprekken met exploitanten zal deze omstandigheid, indien van toepassing, naar verwachting worden toegelicht. Indien van belang voor de businesscase en de terugverdientijd op investeringen, zal het worden meegewogen in de rapportage van BEA.
Hoe worden de mogelijke investering (dit als reactie op de voorstellen op pag. 8) voor de jaren 2020, 2021, 2022, 2023 en 2024 (bij continuïteit van het huidige beleid) van de huidige exploitanten meegenomen bij de beoordeling door BEA? Achteraf weet een bedrijf hoeveel het verdiend heeft, echter hoeveel er geïnvesteerd moet worden is voor de toekomst veel relevanter. Investeringen zijn onder meer die zaken die een aantrekkelijk aanbod neerzetten voor consumenten in relatie tot het aanbod van de concurrenten. Daarnaast zijn er investeringen nodig	•

om aan wettelijke voorschriften te kunnen voldoen. Meegenomen moet worden dat niet elke investering opbrengt wat er van te voren van wordt verwacht, een risicofactor voor het (deels) mislukken van de investering en het daarna nog een keer investeren moet worden meegenomen bij het onderzoek van BEA.	
In de VNG notitie, maar ook in andere beleidsvormende documenten wordt benadrukt dat niet alleen een economische maar ook een maatschappelijke en in het belang van consumentenbescherming mee telt. Hoe gaat BEA om met deze andere door de VNG geformuleerde aanpak dan die de opdrachtgever Amsterdam nu neerlegt in het offerte voorstel?	• Bij besluitvorming over een nieuw vergunningenstelsel zijn meer invalshoeken van belang dan alleen de economische. Het onderzoek van BEA richt zich op de economische invalshoek. Het is aan de gemeente Amsterdam en ook aan de exploitanten als stakeholder om ervoor te zorgen dat ook de andere relevante invalshoeken voldoende aandacht krijgen.
Na de gesprekken met de verschillende exploitanten en het delen van vertrouwelijke informatie zal de uitkomst waarschijnlijk zijn dat er een heel divers geheel van terugverdientijden en vergunningsduur de uitkomst is. Bijvoorbeeld 1 jaar tot en met 35 jaar voor de verschillende locaties in Amsterdam. Hoe gaat BEA deze spreiding van uitkomsten om in haar advies naar opdrachtgever?	• Het onderzoek heeft primair als doel om dergelijke inzichten te genereren. De grootte van de bandbreedte bepaalt mede of het reëel is om bij beleidsvorming over overgangsperiode en nieuwe vergunningsduur uit te gaan van een gemiddelde.
De uitkomsten van het onderzoek worden gebruikt door de gemeente Amsterdam. In de offerte worden al reeds uitgangspunten genoemd als het onderzoek van Pels Rijcken. Gaat BEA deze uitgangspunten voorzien van reflectie naar aanleiding van de gesprekken met de exploitanten? Hoe gaat BEA haar onafhankelijkheid van het onderzoek garanderen naar de exploitanten zodat er niet naar een conclusie wordt toegeschreven zoals de offerte nu lijkt weer te geven?	• BEA is volledig onafhankelijk. Eventuele voorlopige uitgangspunten (bij de gemeente dan wel bij de onderzoekers, impliciet of expliciet) kunnen door onderzoeksbevindingen ter discussie gesteld worden en uiteindelijk worden bijgesteld als resultaat van het onderzoek.
Door alleen de aankondiging van het nieuwe beleid van de gemeente Amsterdam en de onzekerheid die dit met zich meebrengt is de mogelijkheid om de exploitatie te kunnen verkopen gereduceerd. Historische marktprijzen voor overname als het x voudige EBITDA zijn nu lager. Hoe gaat BEA deze marktsituatie meenemen in haar rapportage?	• De mogelijke verkoopprijzen weerspiegelen de waarde van de ondernemingen c.q. de verwachte toekomstige winstniveaus. Als die wijzigen, kan dat relevant zijn voor het onderzoek, bijvoorbeeld omdat het dan raakt aan de terugverdientijd voor nieuw uit te geven vergunningen.
Hoe gaat BEA de indirecte schade van het veranderende systeem inventariseren? Bedrijven als Eurocoin, Brenda of Reac zijn toeleveranciers voor de	• BEA kan op dit moment de relevantie van deze vraag onvoldoende inschatten. In principe vormen effecten op toeleveranciers van door de gemeente

speelautomatenhallen. Door de marktonzekerheid worden deze bedrijven getroffen. Hoe komt dit terug in de rapportage?	Amsterdam ten aanzien van de speelautomatenhallenbranche te maken keuzes geen onderdeel van het BEA-onderzoek.
Door een mogelijke verandering van het systeem kunnen de leenvoorwaarden van banken en financiers veranderen. Er komt een grotere onzekerheid voor financiering. Hoe gaat BEA deze onzekerheid vertalen naar de kleine, midden en grote exploitanten van speelautomaten? Hoe komt deze terug als onderdeel voor het nieuwe beleid?	• BEA kan een dergelijke veranderingen vaststellen, gevoed door gesprekken met exploitanten. Het is dan aan de exploitanten om eventuele impact daarvan op de businesscase nader toe te lichten.
De Rekenkamer heeft een aantal aanbevelingen gedaan voor schaarse vergunningen in een rapportage. Het College van B&W heeft de aanbevelingen geheel overgenomen. Onderdeel van deze aanbevelingen zijn dat de gemeente een aantal antwoorden moet formuleren voor het schaarse beleid. Dit beleid heeft effecten op de door BEA te onderzoeken onderwerpen (p. 62 tabel 5.1 zicht op schaarse vergunningen, 17 januari 2019). Hoe neemt BEA in haar advies de uitkomsten en aanbevelingen mee in relatie tot het door de gemeentebestuur afgegeven kader voor schaarse vergunningen?	• Het lijkt BEA dat deze aanbevelingen vooral van toepassing zijn op door de gemeente Amsterdam te maken keuzes in brede zin en minder op het nu uit te voeren onderzoek.
Aanbieders van speelautomaten zijn concurrenten van elkaar. Het aanbod voor consumenten kan onderscheidend worden gemaakt door in de bedrijfsvoering te variëren met de opbrengsten van speelautomaten (afstelling automaten uurverlies, hoogte clubmeter, startbedrag jackpot). Bedrijven die zich willen positioneren in de markt kunnen met lagere opbrengsten genoegen nemen in ruil voor meer marktaandeel. Hoe gaat BEA om in haar rapportage met deze variabelen waardoor de ondernemer meer of minder bezoekers kan genereren?	• Dit zal t.z.t. moeten blijken.
In de offerte wordt op pagina 5 gesproken over een billijke vergoeding (overweging 62 bij de Dienstenrichtlijn). Gaat BEA een advies geven over een billijke vergoeding aan opdrachtgever? Hoe gaat BEA deze billijke vergoeding onderbouwen (zeker als er een breed spectrum van uitkomsten is)	• Het bepalen van een 'billijke vergoeding' vormt geen onderdeel van het onderzoek van BEA.
Hoe gaat BEA de aanbevelingen voor de CVAH ten aanzien van schaarse vergunningen die onlangs door	• BEA zal zich hier eerst een goed beeld van moeten vormen, om de relevantie voor het nu uit te voeren

de staatsecretaris zijn overgenomen meenemen in haar rapportage?	onderzoek voldoende te kunnen inschatten.

Wij vertrouwen erop dat deze antwoorden tegemoet komen aan uw vragen. In de bijeenkomst van 7 januari a.s. zullen wij graag een en ander desgewenst nader toelichten.

Met vriendelijke groet,

Bureau voor Economische Argumentatie
namens deze

5.1,2,e

From: "5.1,2,e"
Sent: *Mon, 20 Jun 2022 11:43:45 +0100*
To: '5.1,2,e" <5.1,2,e@amsterdam.nl>
Cc: "5.1,2,e" <5.1,2,e@amsterdam.nl>
Subject: *FW: Speelautomatenhallen Amsterdam - vragen exploitanten en beantwoording BEA*
Attachments: *Amsterdam_vragen exploitanten en antwoorden BEA_verzonden_pdf_6jan20.pdf*

5.1,2,e
Juridisch adviseur
Directie Juridische Zaken
Bestuur en Organisatie
Gemeente Amsterdam

M 5.1,2,e
5.1,2,e@amsterdam.nl
Amstel 1, 1011 PN Amsterdam
amsterdam.nl
Werkdagen: ma, di, wo, do en vrij

Van: 5.1,2,e | BEA <5.1,2,e@bea.nl>
Verzonden: maandag 6 januari 2020 17:37
Aan: 5.1,2,e <5.1,2,e@amsterdam.nl>; 5.1,2,e <5.1,2,e@amsterdam.nl>
Onderwerp: FW: Speelautomatenhallen Amsterdam - vragen exploitanten en beantwoording BEA

Beste 5.1,2,e en 5.1,2,e

Bijgevoegd de aan 5.1,2,e verzonden antwoorden.

Met vriendelijke groet,

5.1,2,e

Bureau voor Economische Argumentatie

Drs. 5.1,2,e (5.1,2,e) 5.1,2,e MPM

Stad van Cahen, Muurhuizen 104
3811 EL Amersfoort
Tel. 06-430 35 116
E-mail: 5.1,2,e@bea.nl
Website: www.bea.nl

Van: 5.1,2,e@bea.nl]
Verzonden: maandag 6 januari 2020 17:35
Aan: 5.1,2,e@vering.com
CC: 5.1,2,e@economen.com
Onderwerp: Speelautomatenhallen Amsterdam - vragen exploitanten en beantwoording BEA

Beste 5.1,2,e

Bijgaand zoals toegezegd de antwoorden van BEA op de via jou en 5.1,2,e aangeleverde vragen van exploitanten.

We lichten een en ander morgen uiteraard graag toe en hopen op een constructieve bijeenkomst.

Met vriendelijke groet,

5.1,2,e

Bureau voor Economische Argumentatie

Drs. 5.1,2,e (5.1,2,e) 5.1,2,e MPM

Stad van Cahen, Muurhuizen 104
3811 EL Amersfoort
Tel. 06-430 35 116
E-mail: 5.1,2,e@bea.nl
Website: www.bea.nl

Van: Bureau voor Economische Argumentatie

Aan: exploitanten van speelautomatenhallen in Amsterdam

Datum: 6 januari 2020
Betreft: Vragen van exploitanten over onderzoek en antwoorden van BEA

Geachte mevrouw, meneer,

Via uw adviseurs de heren 5.1,2,e en 5.1,2,e heeft Bureau voor Economische Argumentatie (BEA) een aantal vragen ontvangen over de opzet en beoogde uitvoering van het recent gestarte onderzoek naar de Amsterdamse speelautomatenhallenbranche. Zoals bekend richt het onderzoek zich op het economisch onderbouwen van de duur van de overgangsperiode van het huidige systeem van eeuwigdurende exploitatievergunningen naar een nieuw systeem met exploitatievergunningen voor bepaalde tijd en op de duur van deze nieuwe vergunningen.

Op de ontvangen vragen komen wij graag nader terug in het met de branche ingeplande overleg van dinsdag 7 januari 2020. Vooruitlopend hierop heeft BEA de ontvangen vragen ook voorzien van een beknopt schriftelijk antwoord. Conform afspraak met de 5.1,2,e worden deze antwoorden u toegezonden vóór het overleg van 7 januari a.s.

De vragen worden hierna weergegeven en beantwoord door BEA, in de volgorde waarop deze vragen door ons zijn ontvangen:

1. 5.1,2,e Carrousel Arcade
2. 5.1,2,e Lucky Hall.
3. 5.1,2,e JVH Gaming & Entertainment Group.
4. 5.1,2,e namens De Vries & Vet Entertainment en Tegeto BV.
5. 5.1,2,e namens Lucky Hall.
6. 5.1,2,e namens *Club van 5.*

Ad 1. 5.1,2,e *Carrousel Arcade*

Vragen	Antwoorden
De exploitanten vinden het van groot belang dat de door hen (in het geval zij besluiten mee te werken aan het onderzoek) aan te leveren gegevens vertrouwelijk worden behandeld. BEA geeft aan bereid te zijn daar verschillende voorzieningen voor te treffen. De exploitanten zouden om ieder risico te voorkomen willen voorstellen om tussen de individuele exploitanten en de BEA een	Dat is geen probleem zolang de toezeggingen die wij in de geheimhoudingsverklaring doen op hetzelfde neerkomen als de toezeggingen die we in de offerte aan de gemeente hebben gedaan.

Stad van Cahen, Muurhuizen 104
3811 EL Amersfoort
m 06 - 43 03 51 16
i www.bea.nl
e info@bea.nl
KvK nr.: 50690744
Bank: NL08 ABNA 0498 3329 69

geheimhoudingsovereenkomst te tekenen zodat de exploitanten er ook daadwerkelijk van verzekerd blijven dat de mogelijk te verstrekken gegevens vertrouwelijk blijven. Is BEA tot het sluiten van een dergelijke overeenkomst bereid?	
De gemeente geeft aan het onderzoek samen met de exploitanten te willen uitvoeren. In dat verband is het goed dat de onderzoekers twee gesprekken met de individuele exploitanten zullen hebben. De exploitanten menen dat het de zorgvuldigheid van het onderzoek ten goede komt indien de exploitanten ook de mogelijkheid krijgen te reageren (een zienswijze te geven) op het conceptrapport.	BEA heeft hier geen bezwaar tegen. De gemeente heeft ook geen bezwaar, mits de zienswijze binnen een redelijke termijn, bijvoorbeeld enkele weken, wordt ontvangen.
Welke rol speelt het rapport dat SEO al heeft opgesteld op dit moment nog? Wordt dit door BEA betrokken bij haar onderzoek en zo ja, op welke manier?	Het rapport van SEO speelt geen rol. We beginnen het onderzoek van voren af aan.
In de offerte is beschreven dat rekening zal worden gehouden met de investeringen die de exploitanten vóór oktober 2018 hebben gedaan. In hoeverre zal BEA ook rekening houden met noodzakelijke/investeringen die exploitanten ná oktober 2018 hebben gepleegd in verband met onder meer de continuïteit van de onderneming en het (kunnen) voldoen aan wettelijke eisen? In hoeverre zal BEA bij het berekenen van de overgangstermijn rekening houden met noodzakelijke/redelijke investeringen die de exploitanten tijdens de overgangsperiode zullen moeten doen?	BEA neemt in het onderzoek in beginsel alle kosten mee die voortvloeien uit beslissingen die door de exploitant zijn genomen tot het moment dat bekend werd dat de eeuwigdurende vergunningen zouden worden ingetrokken. Wellicht zijn exploitanten door externe factoren (bijvoorbeeld wettelijk of beleidsmatig) gedwongen om na oktober 2018 verplichtingen aan te gaan om hun bedrijf gedurende de overgangsperiode te kunnen voortzetten. Met die verplichtingen houden we in het onderzoek rekening voor zover het werkelijk gaat om externe factoren en onvermijdelijke verplichtingen.
Het afgelopen jaar zijn er belangrijke ontwikkelingen geweest in de markt, die van invloed zijn geweest op de winstgevendheid van de exploitanten. In het kader van het onderzoek zal primair worden gekeken naar de periode 2014-2018. Dan bestaat het risico dat geen of onvoldoende rekening zal worden gehouden met de bedoelde marktontwikkelingen. Het lijkt daarom juist om (ook) gegevens met betrekking tot 2019 en (voor zover beschikbaar) 2020 in het onderzoek te betrekken. Deelt BEA die mening en zo nee, waarom niet?	BEA deelt die mening. In het algemeen geldt dat de onderzoekers blij zijn met alle relevante informatie die exploitanten kunnen aanreiken (ook ongevraagd). Verder is in het onderzoek een marktscan voorzien, die relevante trends en ontwikkelingen in beeld moet brengen voor zover deze van invloed zijn op de toekomstige winstgevendheid en dus de verwachte terugverdientijd op te plegen investeringen.
Klopt het dat het doel van het onderzoek is om een	Het doel van het onderzoek is om informatie te

algehele (/generieke) overgangstermijn te bepalen die zal gelden voor alle exploitanten en niet per afzonderlijke onderneming?	verzamelen die voor de gemeente relevant is bij het bepalen van een in beginsel generieke overgangs-periode en looptijd van de nieuwe vergunningen. Wanneer blijkt dat de terugverdientijden een grote spreiding vertonen, uitgaand van een redelijk handelende ondernemer, zal BEA daarvan in de rapportage melding maken. Het is aan de gemeente om de overgangsperiode te bepalen.
Op pagina 5 van de offerte heeft BEA een tabel opgenomen waarin de in een aantal gemeenten gehanteerde vergunningsduur is opgenomen. Voor zover er in de betreffende gemeenten voor een bepaalde vergunningsduur is gekozen gaat het (behalve Lelystad) om een duur tussen de 10 en 15 jaar. In hoeverre meent u dat het zinvol is om te beoordelen welke redenen er in de betreffende gemeenten zijn gehanteerd om tot de gekozen vergunningsduur te komen en te bezien of en in hoeverre die redenen niet ook voor de Amsterdamse situatie gelden?	BEA meent dat de vergunningsduur voor Amsterdam het beste kan worden afgestemd op de specifieke situatie van de Amsterdamse speelautomatenhallenmarkt. BEA heeft in zijn aanpak geen vergelijkende analyse opgenomen van beleidsverschillen tussen gemeenten. Indien exploitanten elders uitgevoerde onderzoeken aanreiken die relevant kunnen zijn voor de Amsterdamse situatie, dan zal BEA daarin opgenomen relevante analyses en inzichten graag betrekken bij het uit te voeren onderzoek.
Het valt op dat BEA zich in de onderzoeksopzet vooral concentreert op terugverdientijden en (het moeten beëindigen van) langlopende verplichtingen. Waarom is er – gelet op de omstandigheid dat de exploitanten over vergunningen voor onbepaalde tijd beschikken en deze een substantiële verdiencapaciteit representeren – niet tevens rekening gehouden met (bijvoorbeeld) a) de als gevolg van het vervallen/beëindigen van de vergunningen tenietgaan van de verdiencapaciteit van de exploitant, b) het (in belangrijke mate) waardeloos worden c.q. niet meer kunnen aanwenden van activa indien de vergunning voor een speelautomatenhal komt te vervallen en c) de middelen en tijd die een exploitant nodig heeft om zich voor te bereiden op het na het vervallen/beëindigen van de vergunning op andere wijze moeten voorzien in inkomsten?	Het onderzoek richt zich primair op het onderzoeken van de te hanteren overgangsperiode en de duur van de nieuwe vergunningen, en voor beide is de terugverdientijd van belang. Het onderzoek richt zich niet op eventuele schade die exploitanten lijden vanwege het tenietgaan van de verdiencapaciteit van de exploitant. In dit verband is de uitspraak van de Rechtbank Amsterdam over de rondvaartboten relevant (zie pagina 7 van de offerte). “De overgangstermijn is niet bedoeld als volledige compensatie, maar om vergunninghouders de mogelijkheid te bieden zich in te stellen op de nieuwe situatie.” Dit is voor de Amsterdamse exploitanten het geval vanaf oktober 2018. Vanwege de recente uitspraak van de RvS zijn vergunningen voor onbepaalde tijd niet houdbaar en dienen andere geïnteresseerden kansen te worden geboden om mee te dingen naar de beschikbare vergunningen. Het onderzoek richt zich wel op eventueel

	waardeverlies van nog niet volledig afgeschreven activa vanwege het beëindigen van vergunningen (en ook op de mate waarin en de wijze waarop dergelijke verliezen beperkt kunnen worden). Ook eventuele kosten vanwege het ontbinden van arbeids- en managementcontracten vormen onderdeel van het onderzoek.

Ad 2. 5.1,2,e *Lucky Hall*

Vragen	Antwoorden
In de offerte van BEA inzake het vervolgonderzoek speelautomatenhallen wordt uitgegaan van de uitspraak van de Raad van State van 2 november 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2927. Aan deze uitspraak is voorafgaand een conclusie van Advocaat-Generaal 5.1,2,e verschenen(25 mei 2016, ECLI:NL:RVS:2016:1421). In deze conclusie wordt het systeem van de schaarse vergunningen uiteengezet met aanbevelingen voor de praktijk. Ik kom in de offerte geen verwijzing naar deze conclusie tegen, terwijl deze voor de uitleg van het leerstuk schaarse vergunningen in de praktijk van groot belang is.	De conclusie van Advocaat-Generaal 5.1,2,e is zeker interessant. Het citaat in de offerte is echter slechts opgenomen om duidelijk te maken dat de gemeente Amsterdam er niet aan ontkomt om de vergunningen voor onbepaalde tijd om te zetten in vergunningen voor bepaalde tijd en om aan alle gegadigden de ruimte te bieden naar die vergunningen mee te dingen. Daarvoor was dit citaat voldoende en was het niet nodig om uitgebreid in te gaan op de conclusie van de AG. De juridische discussie over schaarse vergunningen zal in een latere fase van het proces worden gevoerd.
Het onderzoek van de BEA betreft een vervolgonderzoek. Op pagina 1 van de offerte staat vermeld: “De gemeente Amsterdam heeft SEO Economisch Onderzoek (SEO) opdracht gegeven onderzoek te doen naar de terugverdientijden van door exploitanten te plegen investeringen, als basis voor het bepalen van een ‘redelijke’ overgangstermijn en een ‘passende’ looptijd van de nieuwe vergunningen. Dit onderzoek is echter voortijdig beëindigd omdat vanuit de branche bezwaar is gemaakt tegen het gebruik van op grond van de wet Bibob verkregen informatie. De gemeente Amsterdam heeft daarom behoefte aan een vervolgonderzoek als onderbouwing voor de te hanteren overgangstermijn en doorlooptijd. De gemeente Amsterdam heeft Bureau voor Economische Argumentatie (BEA) gevraagd een voorstel voor dit vervolgonderzoek in te dienen.” In dit kader is de vraag aan de orde of BEA ook	Het BEA-onderzoek is alleen ‘in de tijd’ te zien als een vervolgonderzoek. BEA bouwt echter niet voort op door SEO verzamelde informatie of door SEO geformuleerde bevindingen, conclusies of aanbevelingen. BEA heeft ook geen inzicht gekregen in de dossiers van SEO en heeft ook niet op andere wijze inzicht gekregen in de BIBOB-dossiers.

inzage in de BIBOB-dossiers heeft gekregen. Deze dossiers bevonden zich namelijk in de dossiers van de SEO en is één van de redenen geweest dat u uw medewerking heeft geweigerd.	
De offerte van de BEA is een voorstel gebaseerd op gesprekken met 5.1,2,e 5.1,2,e en 5.1,2,e (advocaat Pels Rijcken). Niet wordt duidelijk waarom bij deze gesprekken geen vertegenwoordigers van de Alliantie zijn uitgenodigd.	BEA heeft als opdrachtnemer geen invloed op de wijze waarop de opdrachtgever haar offerteproces inricht. Wel heeft BEA in zijn aanpak duidelijk aangegeven dat betrokkenheid van de exploitanten en de brancheverenigingen essentieel zijn voor het goed kunnen uitvoeren van het beoogde onderzoek.
Op pagina 4 van de offerte wordt onder voetnoot 4 een notitie vermeld: "Pels Rijcken (5.1,2,e en 5.1,2,e), Notitie inzake overgangstermijn en nieuwe vergunningsduur speelautomatenhallen, 12 juli 2019." Om de insteek van de gemeente juiste kunnen interpreteren is het van belang kennis te nemen van deze notitie. Deze zit thans niet bij de stukken.	Het is niet aan BEA om communicatie tussen haar opdrachtgever en diens juridisch adviseur naar buiten te brengen. De gemeente heeft in beginsel ook geen bezwaar, maar zal eerst Pels Rijcken hierover om toestemming vragen.
In de offerte wordt niet het rapport van de Rekenkamer Metropool Amsterdam vermeld: Zicht op de schaarse vergunningenstelsel. In dit rapport wordt al een handleiding gegeven om te komen tot een systeem van schaarse vergunningen. Waarom wordt dit rapport buiten de offerte gelaten?	BEA heeft bij het opstellen van zijn offerte kennisgenomen van het rapport van de Rekenkamer. Voor een verwijzing naar dit rapport was geen directe aanleiding, wat onverlet laat dat BEA voor het onderzoek relevante inzichten of aanbevelingen graag benut.
Hoe gaat BEA om met het fenomeen familiebedrijven en speelautomatenhal?	BEA zal in de gesprekken met exploitanten informeren naar de aard van het bedrijf en de invloed die dat heeft op de exploitatie.
Hoe gaat BEA om met bestemmingsplannen en speelautomatenhal?	De praktische implementatie van de omzetting van de vergunningen en alles wat daarbij hoort (waaronder eventuele aanpassing van bestemmingsplannen), vormt geen onderdeel van ons onderzoek. Deze onderwerpen worden wel betrokken bij het opstellen van het nieuwe beleid door de gemeente.

Ad 3. 5.1,2,e *JVH Gaming & Entertainment Group*

Vragen	Antwoorden
Welke schriftelijke informatie heeft BEA van de gemeente of haar vertegenwoordigers ontvangen ten behoeve van het kunnen uitbrengen van een offerte alsmede ten behoeve van het kunnen	BEA heeft van de gemeente een offerteverzoek ontvangen met: • Een kopie van de Raadsbrief van de Burgemeester aan de leden van de

uitvoeren van de opdracht?	gemeenteraad van 13 september 2019. • Een notitie van advocatenkantoor Pels Rijcken gedateerd 12 juli 2019 aan de gemeente Amsterdam over “Overgangstermijn en nieuwe vergunningsduur speelautomatenhallen”. • Het SEO-rapport d.d. 5 juli 2019, “Terugverdientijd speelautomatenhallen Amsterdam” (zonder Bibob-gegevens). • Een geanonimiseerde samenvatting van reacties van ondernemers uit de speelautomatenhallen-branche op het SEO-rapport.
Kan JVH een afschrift van deze informatie krijgen? En wanneer?	Het is niet aan BEA om deze informatie aan de ondernemers te verstrekken. Informatie is reeds in uw bezit, met uitzondering van het advies van Pels Rijcken. Voor verstrekking van dit advies zal de gemeente toestemming vragen aan Pels Rijcken.
Het lijkt erop dat BEA wel kennis heeft genomen van het SEO rapport, of ten minste de door SEO gehanteerde voorwaarden, maar niet van het inhoudelijke commentaar dat door JVH is geleverd. Klopt deze aanname?	De onderzoekers hebben een samenvatting ontvangen van de reacties van ondernemers uit de speelautomatenhallenbranche op het SEO-rapport. Deze reacties zijn geanonimiseerd opgenomen in dit document. BEA weet niet of de opmerkingen van JHV in deze samenvatting zijn opgenomen, maar we nemen dat wel aan.
JVH heeft in het commentaar op het rapport van SEO kenbaar gemaakt dat niet alleen bedrijfseconomische informatie een rol speelt bij het bepalen van de overgangstermijn alsmede de nieuwe vergunningenduur. De advocaat van de gemeente lijkt die stelling ook in te nemen (zie bladzijde 2 van de offerte). Naar aanleiding van het gesprek op 13 december is weliswaar afgesproken dat er ook een marktscan wordt uitgevoerd, maar zegt dus niets over de vraag of bij de bepaling van de termijnen andere uitgangspunten worden meegenomen, zoals bijvoorbeeld het belang van het kunnen opbouwen van een relatie met een gast vanuit preventie oogpunt. Neemt BEA andere uitgangspunten mee in haar advies over de termijnen? Zo, ja welke dan en zo, nee waarom niet?	BEA heeft van de gemeente opdracht gekregen voor een (economisch) onderzoek naar de overgangs-termijn en de vergunningsduur. Dit laat onverlet dat bij het bepalen van beide ook andere invalshoeken relevant (kunnen) zijn. Mede om deze reden heeft de gemeente BEA verzocht een marktscan uit te voeren en landelijke ontwikkelingen en trends mee te nemen. Wij merken hierbij op dat ook niet-economische ontwikkelingen of inzichten (bijvoorbeeld politieke of maatschappelijke overwegingen ten aanzien van preventie) kunnen doorwerken in de businesscase van exploitanten. Voor zover dit het geval is, zal BEA deze doorwerking meenemen in het onderzoek. Na de fase van het economisch onderzoek kunnen de niet-economische aspecten wel worden meegewogen door de gemeente in haar beleidsbepaling.

Er wordt steeds gesproken over een vervolgonderzoek, terwijl het er ook op lijkt dat BEA alleen de formule overneemt van SEO. JVH wil graag duidelijkheid hebben of BEA nu wel of niet informatie c.q. conclusies of aannames van SEO bij haar eigen onderzoek betrekt.	Het BEA-onderzoek is alleen 'in de tijd' te zien als een vervolgonderzoek. BEA bouwt echter niet voort op door SEO verzamelde informatie of door SEO geformuleerde bevindingen, conclusies of aanbevelingen.
In de offerte lijkt de suggestie te zitten dat de historische gegevens de basis vormen voor het bepalen van de duur van de nieuwe vergunningen. JVH is van mening dat de historische gegevens weinig tot niets zeggen over het gewenste investeringsniveau van nieuw te vestigen speelautomatenhallen die voldoen aan de eisen van deze tijd alsmede regels. Ziet BEA dat verschil ook? En is BEA bereid om gegevens die JVH heeft met betrekking tot nieuw te vestigen speelautomatenhallen mee te nemen in haar onderzoek? JVH heeft de afgelopen jaren diverse nieuwe vestigingen geopend en is derhalve in het bezit van betrouwbare gegevens. In feite gaat het erom dat de bedrijfseconomische uitgangspunten voor een overgangstermijn wezenlijk anders zijn dan voor de bepaling van een duur voor een nieuwe vergunning.	BEA deelt de opvatting van JVH dat een gedegen onderzoek zowel 'terugkijkt' (bijvoorbeeld op in de afgelopen jaren gerealiseerde winstniveaus) als 'vooruitkijkt'. De in het onderzoek opgenomen marktscan moet relevante trends en ontwikkelingen in beeld brengen. De gesprekken met exploitanten en de branchevereniging zullen mede ook worden benut om trends en ontwikkelingen in beeld te brengen die er toe (kunnen) leiden dat voor exploitanten noodzakelijke investeringsniveaus veranderen en/of tot gevolg hebben dat de winstgevendheid c.q. het rendement op deze investeringen wijzigen. De door JVH opgedane ervaring met nieuw te vestigen speelautomatenhallen kunnen zeker interessant zijn voor het onderzoek. BEA zal graag kennis nemen van daar over bij JVH beschikbare informatie.
JVH wenst de mogelijkheid te krijgen om haar zienswijze op de conclusies van BEA te geven alvorens het rapport openbaar wordt gemaakt. Is dat mogelijk?	BEA levert het rapport op aan de gemeente. Het is aan de gemeente om te bepalen of de betrokken ondernemers de gelegenheid krijgen om voor de publicatiedatum een zienswijze af te geven. In zijn algemeenheid streeft BEA er naar dat over de te rapporteren objectieve bevindingen (feiten) geen discussie meer zal ontstaan tussen opdrachtgever en de exploitanten als belangrijke stakeholder, gelet op het voorziene intensieve contact met alle exploitanten. Het laat onverlet dat betrokkenen aan deze objectieve bevindingen wel uiteenlopende conclusies kunnen verbinden.

Ad 4. 5.1,2,e *& Vet Entertainment en Tegeto BV*

Vragen	Antwoorden
Als het een onafhankelijk onderzoek betreft, waarom schuift de gemeente dan maandag aan?	• De gemeente Amsterdam zal hier a.s. dinsdag op terug komen (als opdrachtgever en

	begeleidingscommissie). Wat BEA betreft heeft een en ander geen relatie met onze onafhankelijkheid.

Ad 5. 5.1,2,e *Lucky Hall*

Vragen	Antwoorden
Het verbaast mij dat 5.1,2,e en zijn collega ook aanschuiven bij het gesprek dat wij als ondernemers met BEA hebben op 7 januari. Volgens de gemeente is BEA een onafhankelijke onderzoeksbureau. Feit dat BEA in overleg met de gemeente moest afstemmen of zij konden ingaan op onze uitnodiging, geeft mij nou niet een beeld van een bureau dat onafhankelijk te werk gaat. Het neigt voor mijn gevoel een beetje naar wiens brood men eet wiens taal men spreekt. Mijn vraag aan 5.1,2,e is dan ook, waarom schuift u namens de gemeente Amsterdam aan bij een gesprek dat door BEA met de AAA wordt gevoerd? Er zijn in het verleden al gesprekken gevoerd tussen de AAA en de gemeente Amsterdam. Dus wat is u doel om bij dit gesprek aanwezig te zijn?	• Over het overleg van 7 januari a.s. heeft overleg plaatsgevonden tussen de adviseurs van de Alliantie (AAA), de contactpersonen van de gemeente en de onderzoekers van BEA. De uitkomst van dit gesprek, namelijk dat de gemeente bij het overleg van 7 januari a.s. aanwezig is, heeft geen invloed op de onafhankelijkheid van BEA. Het stelt exploitanten ook in de gelegenheid niet alleen vragen te stellen over het economische onderzoek zelf, maar ook over de bestuurlijk-beleidsmatige context waarbinnen het onderzoek wordt uitgevoerd. De gemeenten kan hierover het beste vragen beantwoorden.

Ad 6. 5.1,2,e namens *Club van 5'*

Vragen	Antwoorden
Is BEA bereid op basis van de suggesties en verzoeken van de exploitanten haar onderzoeksopzet nog aan te passen? Zullen de vragen die de exploitanten graag onderzocht willen zien, ook daadwerkelijk onderzocht worden en meegenomen worden in dit onderzoek?	• De onderzoeksopzet van BEA sluit aan op de door de gemeente geformuleerde vraagstelling voor het onderzoek. Het is aan de gemeente om eventueel tot een wijziging in c.q. een aanscherping van de vraagstelling te komen, gelet op nieuwe inbreng vanuit de exploitanten.
Het onderzoek richt zich op de terugverdientijd van in speelautomatenhallen door exploitanten gepleegde (of te plegen) investeringen. Vraag is met welke einddatum wordt gerekend; op pagina 7 wordt gesuggereerd dat enkel investeringen voor oktober 2018 mee worden gewogen: daarna zouden de exploitanten immers weten dat een stelselwijziging op handen was. Echter, in eerste instantie werd de exploitanten verteld dat de datum 1 september 2021 zou zijn, nu is deze inmiddels al met een jaar	• In principe gaat BEA ervan uit dat exploitanten vanaf oktober 2018 weten dat een stelselwijziging op handen is. Dit betekent dat investeringen tot deze datum in ieder geval meegenomen zullen worden in het onderzoek (met name voor de overgangsperiode). Reguliere noodzakelijke investeringen die daarna gepleegd zijn en die, bijvoorbeeld vanwege wettelijke eisen of beleidsmatige wensen, onvermijdelijk zijn, zullen in principe ook worden

vooruit geschoven. Ook deze datum kan uiteraard weer wijzigen; hoe denkt BEA om te gaan met de investeringen van ondernemers in het licht van de onzekerheid van deze datum? Exploitanten zijn echter, om hun bedrijven te kunnen blijven exploiteren genoodzaakt, ook in deze periode van onzekerheid, investeringen te blijven doen. Hoe worden deze meegewogen door BEA?	meegewogen in het onderzoek.
Het onderzoek zal volledig openbaar zijn. Daarom zal er niet op het niveau van individuele exploitanten worden gerapporteerd. Vraag is in hoeverre er dan rekening kan worden gehouden met exploitanten die recentelijk grote investeringen hebben gedaan en waarvan de financiële positie evident slechter is dan de gemiddelde exploitant. Hoe zal BEA dit verwerken in haar bevindingen? Op welke wijze denkt BEA recht te doen aan de financiële positie van individuele gevallen? Gaat BEA proberen met één terugverdientijd te komen die voor alle exploitanten zal gelden? BEA lijkt dit af te doen als een politieke keuze, maar zal zij hier wel advies over uitbrengen?	• Hoe een en ander precies vorm zal krijgen, is nu nog niet precies aan te geven. In paragraaf 3.7 van de offerte heeft BEA geschetst hoe de onderzoekers om willen gaan met van individuele exploitanten te ontvangen informatie. • Het kan zo zijn dat blijkt dat één of enkele exploitanten er op bepaalde aspecten 'uit springen'. Aan deze omstandigheid zal in het onderzoeksrapport recht gedaan moeten worden zonder dat sprake is van herkenbaarheid van individuele exploitanten. • Het is niet het doel van BEA om te komen met één terugverdientijd. Waarschijnlijker is het dat er sprake is van een bandbreedte. BEA levert dan inzichten op ten aanzien van deze bandbreedte, en ook eventueel het gemiddelde, maar het is dan aan de gemeente om op basis daarvan te komen tot nadere waarderingen en besluitvorming.
Op welke wijze denkt BEA in haar rapportage te betrekken dat in de komende jaren door de toename van het online-gokken, de potentiële winst van exploitanten hieronder kan lijden? In hoeverre heeft dit invloed op de terugverdientijd en hoe zal BEA dit meenemen in haar onderzoek?	• De in het onderzoek opgenomen marktscan is er op gericht om de voor de winstgevendheid van de branche, en daarmee ook voor de terugverdientijd van investeringen, relevante trends en ontwikkelingen in beeld te brengen. De te voeren gesprekken met individuele exploitanten en met de brancheverenigingen VAN zijn belangrijk om deze trends en ontwikkelingen goed te kunnen benoemen en op hun consequenties te kunnen waarderen.
Met de aankondiging van het nieuwe beleid ontstaat onzekerheid voor de ondernemers. Zij zullen meer moeite hebben om hun investeringen gefinancierd te krijgen, aangezien geldverstrekkers ook op de hoogte zijn van de onzekerheid die voor hen dreigt,	• Indien in het onderzoek blijkt dat deze ontwikkeling inderdaad optreedt en van belang is voor de businesscase i.c. de winstgevendheid van de exploitanten en de terugverdientijd voor te plegen investeringen, zal dit in het onderzoek

nu al en zeker na 2022. Op welke wijze denkt BEA in haar rapportage te verwerken dat ondernemers hier direct schade van ondervinden?	door BEA worden meegewogen.
Heeft BEA, aangezien zij op pagina 2 van de offerte hiernaar verwijst, inzicht gekregen in de eerdere rapportage van SEO?	• Wel in de samenvatting van het SEO-onderzoek (van 7 pagina's), niet in de onderliggende stukken of het volledige rapport.
Krijgen de exploitanten alle bijlagen in te zien waarnaar in de offerte wordt verwezen?	• Dat is niet aan BEA, maar aan de opdrachtgever i.c. de gemeente Amsterdam.
Zal BEA ook in haar berekeningen een devaluatie van de waarde van de panden/percelen meenemen indien deze planologisch minder waard worden. Hoe zal zij omgaan met planschade?	• BEA richt zich niet op de consequenties van eventuele aan het dossier verbonden planologische besluitvorming door de gemeente Amsterdam (het onderzoek richt zich 'sec' op de gevolgen van het beëindigen van de huidige vergunningen voor onbepaalde tijd, de overgangsperiode en de duur van de nieuwe vergunningen). Ook planschade als gevolg van planologische besluitvorming wordt niet in het onderzoek meegenomen.
Bij een nieuw verdelingssysteem zullen wellicht bestaande locaties verdwijnen en nieuwe locaties toegevoegd worden; dit vergt dan ook een planologische wijziging in het bestemmingsplan. Er wordt nu gesproken over een wenselijke vergunningsduur van 3 jaar. Het wijzigen van een bestemmingsplan (al dan niet middels een omgevingsvergunning), is geen sinecure en heeft waarschijnlijk langlopende bezwaar/beroep/hoger beroep procedures tot gevolg. Het kan dus enkele jaren duren voordat een planologische wijziging onherroepelijk is. Hoe betrekt BEA bij haar advies inzake de termijn voor vergunningsduur de langdurige juridische procedure om het bestemmingsplan te wijzigen ten behoeve van een nieuwe speelautomatenhal?	• Het onderzoek van BEA richt zich niet op eventuele planologische wijzigingen en de mogelijke consequenties daarvan. • BEA kan zich desalniettemin voorstellen dat eventuele planologische wijzigingen, gerelateerd aan het 'dossier speelautomatenhallen', van invloed kunnen zijn op de waarde van panden en percelen. Te ontvangen signalen hierover, zal BEA in het onderzoekstraject noteren en doorgeven aan de gemeente Amsterdam als opdrachtgever.
Hoe gaat BEA in haar berekeningen het verschil verwerken tussen grote en kleine exploitanten? In een nieuw verdelingssysteem zal het immers voor grote exploitanten, op basis van hun schaalgrootte, gemakkelijker zijn om mee te dingen naar elke vrijkomende vergunning. De investeringen die gedaan zullen worden, zoals het opstellen van een plan, exploitatieplan, ruimtelijk plan, etc. zullen voor	• Het onderzoek van BEA zal inzicht opleveren in de businesscase voor zowel grotere als middelgrote en kleinere exploitanten. BEA zal over deze inzichten rapporteren, zodat de gemeente Amsterdam optimaal geïnformeerd is om met dergelijke verschillen (al dan niet) rekening te houden bij de inrichting van de verdeelsystematiek voor de nieuw uit te geven

een grote exploitant makkelijker te dragen zijn. Hoe zal BEA dit meenemen in haar advisering? Gaat BEA beoordelen hoeveel de financiële investering is om mee te dingen naar één vergunning? Gaat BEA beoordelen in hoeverre er daadwerkelijk sprake is van financiële kansengelijkheid tussen partijen?	exploitatievergunningen.
In de offerte wordt verwezen naar een advies van Pels Rijcken over de wenselijkheid van een nadere onderbouwing van de door SEO voorgestelde vergunningsduur van 5 jaar in het licht van de overgangstermijn van 3 a 4 jaar. Dit duidt op vooringenomenheid die te herleiden is tot het op onrechtmatig verkregen informatie gebaseerde SEO rapport. Is BEA bereid dit kader te schrappen en op basis van eigen bevindingen, zonder voorafgaande sturing, tot een advies te komen? In het verlengde hiervan: in hoeverre kan BEA haar onafhankelijkheid in deze garanderen? Kan BEA nader inzicht geven in de contacten met de gemeente Amsterdam tot dusverre?	• Er is aan de zijde van BEA geen sprake van vooringenomenheid. BEA heeft het advies van Pels Rijcken zo opgevat dat niet een nadere onderbouwing gewenst is van een conclusie uit een eerder (SEO) onderzoek maar dat een en ander nader getoetst moet worden. • BEA stapt zonder vooringenomenheid in het gestarte onderzoek. BEA heeft van de zijde van de gemeente geen 'sturing' ervaren in de gewenste uitkomsten van het onderzoek.
In het licht van bovenstaande vraag: Hoe neemt BEA in haar rapportage richting de gemeente mee dat er wel daadwerkelijke kansengelijkheid ontstaat tussen exploitanten.	• Het BEA-onderzoek is een onderdeel van een omvangrijker traject dat er op gericht is uiteindelijk te komen tot nieuw beleid op grond waarvan een daadwerkelijke en transparante mededinging mogelijk is. In de uit te voeren marktscan is er aandacht voor eventuele toetredingsdrempels tot de Amsterdamse markt voor exploitatie van speelautomatenhallen.
Is BEA het met de exploitanten eens dat bij het bepalen van een redelijke overgangstermijn ook relevant is wat de schade is die zij leiden door de stelselwijziging (bijvoorbeeld in de vorm van waardevermindering van de onderneming)? Gaat BEA deze schade per exploitant nader onderzoeken? Hoe neemt zij dit mee bij het bepalen van de overgangstermijn en / of de termijn van vergunningsduur.	• Het onderzoek van BEA richt zich op het onderzoeken van een overgangsperiode, die recht doet aan tempo en mate van afschrijvingen op gepleegde investeringen vaste activa en door exploitanten aangegane doorlopende verplichtingen (en de kosten die verbonden zijn aan voortijdige beëindiging van deze verplichtingen).
Hoe onderzoekt BEA het verschil tussen grote en kleine ondernemers in het kader van de uitspraak inzake rondvaartboten? Daarin staat: De rechtbank stelt vast dat de overgangstermijn is bedoeld om de vergunninghouder in staat te stellen maatregelen te	• Omdat BEA in het onderzoek alle exploitanten spreekt, grote en kleinere, zal het onderzoek inzicht bieden in de voor beide categorieën exploitanten geldende terugverdientijden (indien deze in belangrijke mate gerelateerd zijn aan de

treffen om de gevolgen van de herziening van het beleid te ondervangen. (Offerte pagina 7 inzake uitspraak d.d. 5 augustus 2015 Rb Amsterdam) Aangezien juist schaalgrootte cruciaal is om de stelselwijziging financieel op te vangen en je gedegen voor te bereiden op een nieuwe situatie, zal dit onderzocht dienen te worden. Hoe zal BEA dit meenemen in haar onderzoek?	grootte van de exploitant), als mede basis voor besluitvorming over overgangsperiode en duur van de nieuwe vergunningen. Indien er sprake is van een sterk verschillende businesscase voor grote en kleinere exploitanten, zal dit in het onderzoek worden gerapporteerd, zodat de gemeente daar al dan niet consequenties aan kan verbinden.
Grote marktpartijen zijn vaak zelf ook producent van speelautomaten. Hierdoor profiteren zij van een lagere aanschafprijs van de automaten. Kleine exploitanten kunnen niet van dit voordeel genieten. In hoeverre neemt BEA in zijn onderzoek dit gegeven mee?	• Als dit een belangrijke factor is in de businesscase van grote respectievelijk kleinere exploitanten, dan kan BEA dit meenemen in zijn onderzoek.
Buitenlandse exploitanten die in Nederland een speelautomatenhal exploiteren hebben een fiscaal voordeel als de holding in het buitenland is gevestigd. De belastingen zijn in andere landen vaak veel lager dan in Nederland. Gaat BEA onderzoeken wel concernrelaties er aanwezig zijn bij de huidige Amsterdamse exploitanten en zal BEA het fiscale voordeel voor deze specifieke exploitanten meenemen in haar onderzoek?	• Naar verwachting zal het onderzoek van BEA dit (fiscale) verschil niet diepgaand uitwerken. Mocht dit aspect in het onderzoek van groot belang (b)lijken, dan kan BEA de gemeente Amsterdam eventueel adviseren daar nader onderzoek naar te laten doen.
Op welke wijze betrekt BEA in haar onderzoek de tijdsduur en opleidingskosten voor werknemers van een speelautomatenhal? Hoe maakt BEA hierbij een onderscheid tussen exploitanten met meerdere casino's (die gebruik kunnen maken van een groter personeelsbestand en relocatie van werknemers) en kleinere exploitanten? (met soms maar een paar werknemers)	• De in het verleden geldende tijdsduur en opleidingskosten van werknemers klinken door in de gerealiseerde financiële resultaten van exploitanten (groot dan wel klein). Indien er in de komende jaren extra opleidingen nodig zijn, zal de marktscan in beeld kunnen brengen hoe dit exploitanten raakt en of hierbij grote en kleinere exploitanten verschillende geraakt worden.
Krijgen de exploitanten nog gelegenheid door middel van een zienswijze te reageren op de door BEA op te stellen conceptrapportage en zal die zienswijze dan ook onderdeel uitmaken van het eindrapport?	• Zie hiervoor.
BEA stelt in opdracht van de gemeente Amsterdam de economische parameter centraal om te komen tot een nieuw vergunningen en verdelingssysteem. Belangrijker dan de economische parameters zijn de consumenten van een speelautomatenhal degenen die beschermd moeten worden tegen onmatig speelgedrag. Voor het opbouwen van een	• In de marktscan zullen deze ontwikkelingen worden meegenomen, waarbij het ook aan de te spreken exploitanten is om ons te voeden met inzichten over de consequenties van een en ander.

consumentendatabase is tijd nodig, veel tijd. Voor de opbouw van een betrouwbare database is zo 10 jaar nodig. Dit in samenhang met de ontwikkeling en toepassing van nieuwe technieken (gezichtsherkenning) en preventie apps. Zorgplicht, kennen van je consumenten en succesvol interventies plegen vergen een investering van personeel wat betrokken is, lange ervaring heeft en weet wat er leeft. De exploitant gaat een zorgplicht-relatie aan met de consument. Hoe wil BEA deze waarden meenemen in het perspectief van terugverdientijd en vergunningsduur?	
BEA heeft niets opgenomen in het onderzoek over de prestaties van zorgplicht en de huidige bedrijfsvoering. De deelnemers van de Alliantie investeren in bovenwettelijke maatregelen om zorgplicht over de grenzen heen van de verschillende bedrijven om deze op elkaar te laten aansluiten. Bedrijven verkennen momenteel de mogelijkheden tot vrijwillige toegangsverboden voor de gehele stad Amsterdam. Deze gezamenlijke investering kan met een nieuwe verdeling van vergunningen niet doorgaan. Dit leidt tot maatschappelijke schade voor de consumenten, maar ook voor de gemeente Amsterdam en de benodigde zorgvraag. Hoe gaat BEA deze gemeenschappelijke investering, welke gebaseerd is op onderling vertrouwen binnen de Alliantie vertalen naar een nieuw vergunningensysteem?	• Eventuele noodzakelijke dan wel wenselijke nieuwe investeringen kunnen relevant zijn voor het bepalen van de looptijd van de nieuwe vergunningen. In de marktscan kunnen deze ontwikkelingen worden meegegeven aan de onderzoekers, waarna zij kunnen bezien of en zo ja in welke mate een en ander van invloed is op de businesscase van exploitanten en daarmee de winstgevendheid en de terugverdientijd.
De deelnemers van de Alliantie hebben vanaf 2017 geïnvesteerd in gezamenlijk preventiebeleid voor Amsterdam. De bedrijven willen deze ambitie versterken in de toekomst. Hoe gaat BEA bovenwettelijke maatregelen (met de daarbij behorende investeringen) als onderdeel van het zorgplicht (nieuwe richtlijn en samenwerkingsopbrengsten) vertalen naar een vergunningsduur voor speelautomatenhallen?	• BEA beschikt op dit moment over onvoldoende inzicht in de branche om hierover nu al een antwoord te geven.
Hoe gaat BEA de huidige concurrentieverhoudingen en bedrijfsvoerings- en verdienmodel van Holland Casino en de deelnemers van de Alliantie vertalen naar een andere vergunningsduur als Holland	• De geschetste (mogelijke) ontwikkeling is in principe één van de zaken die in het kader van de uit te voeren marktscan kan worden ingebracht in het onderzoek. BEA kan zich

Casino vanuit het ministerie ten minste 15 jaar vergunningsduur krijgt? Holland Casino is een grote speler met veel schaalvoordelen voor financiering, expertise, openingstijden en service. Deze bestaande concurrent is voor alle genoemde onderdelen nadelig voor de speelautomatenhallen. Met de opening van Amsterdam West met 500 automaten en 24/7 openingstijden is de concurrentie toegenomen en komt het bedrijfsvoerings- en verdien model onder druk te staan. Hoe gaat BEA dit meewegen in een mogelijke nieuwe marktordening?	voorstellen dat een gewijzigde concurrentieverhouding ten opzichte van Holland Casino van invloed is op de businesscase van de exploitanten van speelautomatenhallen.
Hoe gaat BEA het gebrek aan horizontale coherentie voor de openingstijden van speelautomatenhallen tussen Amsterdam en de omliggende gemeenten meenemen in haar studie? Bedrijven rond Amsterdam kunnen tot wel 72 uur langer open zijn, Holland Casino in Amsterdam West is 72 uur langer open dan de speelautomatenhallen. Hoe gaat deze ongelijke concurrentie verhouding weerslag krijgen in het door Amsterdam te realiseren vergunningensysteem?	• Deze omstandigheid lijkt ons voorlopig met name relevant voor het uit te voeren onderzoek indien de openingstijden van Holland Casino zich wijzigen. Indien dit zo is, kan de businesscase van de exploitanten van speelautomatenhallen wijzigen, wat van invloed kan zijn op de meest passende overgangstermijn en duur van de nieuw uit te geven vergunningen.
Lokale ondernemers en internationale bedrijven hebben niet vergelijkbare financiële mogelijkheden om geld te genereren voor investeringen en het verrekenen van kosten. Hoe gaat BEA het VPB voordeel (wanneer de holding van een bedrijf in het buitenland gevestigd is) meenemen in de beoordeling van de exploitaties van de verschillende bedrijven?	• Deze omstandigheid lijkt ons voorlopig met name relevant voor het uit te voeren onderzoek indien de fiscale verhoudingen zich wijzigen. Verder kan uit het onderzoek blijken dat er wat betreft winstgevendheid of anderszins verschillen zijn tussen grote of kleinere dan wel lokale of internationale ondernemingen. BEA zal hierover dan in het op te leveren rapport rapporteren.
Grote investeerders nemen op dit moment meerdere speelautomaten over. Admiral en Loewe zitten op dit moment bij een holding. Door de veranderende marktomstandigheden (een speelautomatenhal openen in Amsterdam kan gewoon als je hem koopt) komen steeds meer merken onder een holding. Dit kan leiden dat na een verdeling over meerdere partijen na korte tijd blijkt dat bedrijven overgenomen zijn door een investeerder en er een monopoly positie ontstaat. Hoe gaat BEA in haar rapportage deze ontwikkeling mee nemen in een vergunningsduur en een verdeelschema met een	• BEA kan op dit moment niet toezeggen of en hoe een en ander in het onderzoek zal worden meegewogen.

divers aanbod?	
Hoe worden langdurige consumentenrelaties (consument komt al gedurende heel lange periode als vaste klant bij een speelautomatenhal als vaste klant) gewaardeerd op de balans van de betreffende speelautomatenhal en hoe worden deze meegenomen in de rapportage van BEA?	• Hoe deze op de balans worden gewaardeerd door exploitanten, zal blijken in het onderzoek. Een eventuele relatie tussen langdurige consumentenrelaties enerzijds en terugverdientijden anderzijds wil BEA in het onderzoek graag meenemen.
In Amsterdam is het lastig om locaties te krijgen van meer dan 1.000 m2. In de gemeenten rondom Amsterdam zijn deze locaties wel aanwezig. De huidige locaties zijn over het algemeen klein en hebben een veel lager gemiddeld aantal speelautomaten per m2. Amsterdam zit onder het landelijk gemiddelde voor het aantal automaten / m2. Met een herverdeling van de markt en nieuwe locaties hebben toetreders een voordeel ten opzichte van de huidige exploitanten. Hoe gaat BEA deze situatie meenemen in de beoordeling van een vergunningsduur en overgangstermijn?	• BEA kan op dit moment niet overzien hoe belangrijk deze waarneming is en ook niet welke consequenties een en ander zou moeten krijgen in het onderzoek. De uit te voeren marktscan is bedoeld om inzicht te krijgen in deze en andere omstandigheden en ontwikkelingen, die van invloed zijn op de businesscase van exploitanten.
Holland Casino kan op dit moment alcohol schenken aan haar gasten. Het schenken van alcohol is nu niet toegestaan in Amsterdam. In de gemeenten rond Amsterdam wordt nagedacht over het schenken van alcohol, zeker als een speelautomatenhal onderdeel uitmaakt van een vrijetijdsconcept als hotel, bioscoop en amusement. Hoe gaat BEA deze trends vertalen in haar rapportage?	• Als op dit vlak veranderingen optreden, kunnen deze in de marktscan worden meegenomen.
Met de nieuwe Koa geeft de minister aan dat er door de exploitanten hoge niet bedrijfsmatige kosten (<€600k) moeten worden gemaakt om de aansluiting naar de nieuwe wetten en regels mogelijk te maken. Hoe gaat BEA deze landelijke lastenverzwaring om als onderdeel van de op te stellen rapportage?	• Zie hiervoor: de marktscan is het onderzoeksdeel waarin mogelijk relevante trends en ontwikkelingen kunnen worden benoemd.
In de offerte worden gesprekken en uitkomsten gemeld. Kunnen de verslagen van deze gesprekken worden toegevoegd als onderdeel van de documentatie voor dit onderzoek en verstrekt worden aan de exploitanten?	• Zie paragraaf 3.7 van de offerte.
In de offerte wordt uitgegaan dat op basis van kosten uit het verleden een uitspraak gedaan kan	• Dit is niet correct. In het onderzoek van BEA wordt het verleden in kaart gebracht (als basis

worden over de terugverdientijd in relatie tot investeringen in de toekomst. Met de afspraken over de energietransitie moeten bedrijven per 1-7-2019 rapporteren over hun energieverbruik en maatregelen inventariseren welke een terugverdientijd hebben van minder dan vijf jaar. Hoe en op welke wijze neemt BEA deze niet bedrijfsmatige kosten mee in haar rapportage, aangezien de pandeigenaar deze kosten voor zijn rekening moet nemen?	voor inzicht in winstgevendheid en terugverdientijden zoals die momenteel gelden) en ook een verkenning gepleegd van trends en ontwikkelingen die van invloed zijn op de businesscase van exploitanten in de toekomst. • Het is aan exploitanten om in het kader van deze marktscan aan te geven welke ontwikkelingen vooral relevant zijn (bijvoorbeeld die op het vlak van energieverbruik).
In de offerte wordt uitgegaan dat op basis van kosten uit het verleden een uitspraak kan worden gedaan over de benodigde hoeveelheid middelen om een nieuwe hal rendabel te kunnen exploiteren. In het onderzoek ontbreekt echter de casus van een te starten bedrijf met een daarbij behorend investeringen overzicht. Dit ontbrekende referent maat het onmogelijk de huidige exploitaties te kunnen vergelijken alsmede ook inzicht te krijgen hoeveel middelen er (ab ovo) moeten worden ingezet om te komen tot een rendabele exploitatie van bijvoorbeeld een hal met 50 / 80 / 130 automaten. Hoe gaat BEA deze ontbrekende referent onderzoeksvraag meenemen in haar rapportage?	• Het onderzoek richt zich primair op de huidige exploitanten in Amsterdam. De marktscan kan inzicht opleveren in eventueel relevante toetredingsdrempels voor nieuwkomers op de markt. BEA kan nu nog niet inschatten welke toetredingsdrempels vooral relevant zijn en hoe en in welke mate deze de businesscase voor het exploiteren van een speelautomatenhal beïnvloeden.
Hoe gaat BEA bij een verdelingsvorm van vergunningen adviseren dat een oligopolie van aanbieders voorkomen wordt nadat de verdeling heeft plaats gevonden?	• Advisering van BEA over de verdelingsvorm van vergunningen vormt geen onderdeel van het nu voorziene onderzoekstraject.
Hoe gaat BEA in haar onderzoeksvoorstel vergunningen van tijdelijke aard (pag. 5) vergelijken met onbepaalde vergunningen? Lelystad was al tijdelijk (3 jaar) en blijft tijdelijk (3 jaar). Nu blijkt dat aanbieders die de vergunning gewonnen hebben het college van B&W gevraagd hebben om de vergunningsduur achteraf op te rekken tot een veel langere duur (10 jaar). De gemeente Lelystad wil meewerken aan het achteraf aanpassen van de vergunningsduur. Hoe worden deze ontwikkelingen meegenomen in het onderzoek van BEA?	• Het onderzoek richt zich in de eerste plaats op de huidige Amsterdamse exploitanten. Indien elders relevante ervaringen zijn opgedaan dan wel relevante onderzoeken zijn verricht, kunnen deze door de exploitanten worden aangedragen ten behoeve van het onderzoek.
Familiebedrijven hebben een andere vorm van financiering en opbrengsten dan niet	• In het onderzoek zal mogelijk blijken of en hoe familiebedrijven vanuit economisch oogpunt

familiebedrijven. Familiebedrijven nemen – vaak – genoegen met een lager rendement om de continuïteit van het bedrijf en het kunnen doorgeven van het bedrijf aan een nieuwe generatie mogelijk te maken. In de politiek in Amsterdam is veel steun aanwezig voor het familiebedrijf. Hoe gaat BEA deze verschillende aanpak ten opzichte van investeerders (met een bepaald te verwachten rendement) vergelijken en meenemen in de beoordeling van de onderzoeksvragen van de gemeente? Hoe wordt dit zichtbaar in de advisering van BEA?	afwijken van andere exploitanten. In principe zou het genoegen nemen met een relatief lage winst door familiebedrijven moeten resulteren in langere terugverdientijden. Dit aspect hoort verder thuis in de later door de gemeente te maken beleidsinhoudelijke afwegingen. Uitgangspunt daarbij zal zijn dat daadwerkelijk sprake zal zijn van transparante en reële mededinging.
In de casus N33 voor het oprichten van een windmolenpark langs de N33 heeft de vergunningverlener niet de economische terugverdientijd toegepast als criterium voor de vergunningsduur maar de technische levensduur. Evenzo zou voor het samenwerkingsverband van de Alliantie de uniforme zorgplicht voor Amsterdam (en wat daar voor nodig is) een criterium kunnen zijn. Hoe gaat BEA in haar rapportage met het aanbieden van andere kaders voor een verdeling van de markt om waarbij niet profijt maar maatschappelijk belang en leefbaarheid als te prevaleren uitgangspunten van beleid en systematiek kunnen zijn?	• Het onderzoek van BEA heeft een economische invalshoek. Eventuele andere invalshoeken kunnen relevant zijn. Het is dan aan de gemeente Amsterdam om deze al dan niet uit te werken en aan de exploitanten als stakeholders om de gemeente er op te wijzen dat deze invalshoeken relevant zijn.
In tabel 5 wordt de indruk gewekt dat in Rotterdam een vergunning alleen kan worden overgenomen door deze te kopen. Neemt BEA deze mogelijkheid van ordening van de markt mee in haar advies aan de gemeente Amsterdam? Immers in Amsterdam kunnen speelautomatenhallen ook gekocht worden.	• De tabel op pagina 5 heeft als doel om weer te geven welke keuzes elders zijn gemaakt ten aanzien van vergunningsduur en verdelingswijze van nieuwe vergunningen. Het heeft geen directe implicaties voor het door BEA uit te voeren onderzoek.
In de offerte wordt uitgegaan van huurovereenkomsten van 5 jaar. Dit is in de huidige situatie van Amsterdam mogelijk niet juist. De huurtermijn is – met het huidige regime van het vestigen en verplaatsen van speelautomaten – heel anders onderbouwd. Hoe neemt BEA deze andere marktomstandigheden mee in haar rapportage?	• In de gesprekken met exploitanten zal deze omstandigheid, indien van toepassing, naar verwachting worden toegelicht. Indien van belang voor de businesscase en de terugverdientijd op investeringen, zal het worden meegewogen in de rapportage van BEA.
Het personeelsbestand van veel van de huidige bedrijven kenmerkt zicht door heel lange dienstverbanden met daarbij veel ervaring en opgebouwde kennis, kunde en vaardigheden van het personeel. Vooral blijkt dat uit de toepassing van	• In de gesprekken met exploitanten zal deze omstandigheid, indien van toepassing, naar verwachting worden toegelicht. Indien van belang voor de businesscase en de terugverdientijd op investeringen, zal het worden meegewogen in de

zorgplicht bij de bezoekende consumenten met een problematisch speelgedrag. Met een nieuw beleid wordt deze opgebouwde waarde voor een veilige en leefbare stad ingeruild voor “de laagste kosten” en het “zo snel al mogelijk terugverdienen van de investering”. Hoe gaat BEA deze waarde meenemen in haar rapportage voor adviezen voor een nieuw vergunningensysteem?	rapportage van BEA.
Hoe worden de mogelijke investering (dit als reactie op de voorstellen op pag. 8) voor de jaren 2020, 2021, 2022, 2023 en 2024 (bij continuïteit van het huidige beleid) van de huidige exploitanten meegenomen bij de beoordeling door BEA? Achteraf weet een bedrijf hoeveel het verdiend heeft, echter hoeveel er geïnvesteerd moet worden is voor de toekomst veel relevanter. Investeringen zijn onder meer die zaken die een aantrekkelijk aanbod neerzetten voor consumenten in relatie tot het aanbod van de concurrenten. Daarnaast zijn er investeringen nodig om aan wettelijke voorschriften te kunnen voldoen. Meegenomen moet worden dat niet elke investering opbrengt wat er van te voren van wordt verwacht, een risicofactor voor het (deels) mislukken van de investering en het daarna nog een keer investeren moet worden meegenomen bij het onderzoek van BEA.	• BEA neemt deze opmerkingen voor kennisgeving aan.
In de VNG notitie, maar ook in andere beleidsvormende documenten wordt benadrukt dat niet alleen een economische maar ook een maatschappelijke en in het belang van consumentenbescherming mee telt. Hoe gaat BEA om met deze andere door de VNG geformuleerde aanpak dan die de opdrachtgever Amsterdam nu neerlegt in het offerte voorstel?	• Bij besluitvorming over een nieuw vergunningenstelsel zijn meer invalshoeken van belang dan alleen de economische. Het onderzoek van BEA richt zich op de economische invalshoek. Het is aan de gemeente Amsterdam en ook aan de exploitanten als stakeholder om ervoor te zorgen dat ook de andere relevante invalshoeken voldoende aandacht krijgen.
Na de gesprekken met de verschillende exploitanten en het delen van vertrouwelijke informatie zal de uitkomst waarschijnlijk zijn dat er een heel divers geheel van terugverdientijden en vergunningsduur de uitkomst is. Bijvoorbeeld 1 jaar tot en met 35 jaar voor de verschillende locaties in Amsterdam. Hoe gaat BEA deze spreiding van uitkomsten om in haar advies naar opdrachtgever?	• Het onderzoek heeft primair als doel om dergelijke inzichten te genereren. De grootte van de bandbreedte bepaalt mede of het reëel is om bij beleidsvorming over overgangsperiode en nieuwe vergunningsduur uit te gaan van een gemiddelde.

De uitkomsten van het onderzoek worden gebruikt door de gemeente Amsterdam. In de offerte worden al reeds uitgangspunten genoemd als het onderzoek van Pels Rijcken. Gaat BEA deze uitgangspunten voorzien van reflectie naar aanleiding van de gesprekken met de exploitanten? Hoe gaat BEA haar onafhankelijkheid van het onderzoek garanderen naar de exploitanten zodat er niet naar een conclusie wordt toegeschreven zoals de offerte nu lijkt weer te geven?	• BEA is volledig onafhankelijk. Eventuele voorlopige uitgangspunten (bij de gemeente dan wel bij de onderzoekers, impliciet of expliciet) kunnen door onderzoeksbevindingen ter discussie gesteld worden en uiteindelijk worden bijgesteld als resultaat van het onderzoek.
Door alleen de aankondiging van het nieuwe beleid van de gemeente Amsterdam en de onzekerheid die dit met zich meebrengt is de mogelijkheid om de exploitatie te kunnen verkopen gereduceerd. Historische marktprijzen voor overname als het x voudige EBITDA zijn nu lager. Hoe gaat BEA deze marktsituatie meenemen in haar rapportage?	• Het onderzoek richt zich op de vraag welke overgangsperiode en welke vergunningsduur nodig zijn om de ondernemer de gelegenheid te bieden zich aan de nieuwe situatie aan te passen. De overgangsperiode is niet bedoeld als vergoeding voor schade als gevolg van beleidswijzigingen. Het onderzoek richt zich ook niet op het in beeld brengen van mogelijke waardevermindering van ondernemingen. • Eventueel lagere verkoopprijzen weerspiegelen wel de waarde van de ondernemingen c.q. de verwachte toekomstige winstniveaus. Als deze wijzigen, kan dit relevant zijn voor het onderzoek, bijvoorbeeld omdat het dan raakt aan de terugverdientijd voor nieuw uit te geven vergunningen.
Hoe gaat BEA de indirecte schade van het veranderende systeem inventariseren? Bedrijven als Eurocoin, Brenda of Reac zijn toeleveranciers voor de speelautomatenhallen. Door de marktonzekerheid worden deze bedrijven getroffen. Hoe komt dit terug in de rapportage?	• BEA kan op dit moment de relevantie van deze vraag onvoldoende inschatten. In principe vormen effecten op toeleveranciers van door de gemeente Amsterdam ten aanzien van de speelautomatenhallenbranche te maken keuzes geen onderdeel van het BEA-onderzoek.
Door een mogelijke verandering van het systeem kunnen de leenvoorwaarden van banken en financiers veranderen. Er komt een grotere onzekerheid voor financiering. Hoe gaat BEA deze onzekerheid vertalen naar de kleine, midden en grote exploitanten van speelautomaten? Hoe komt deze terug als onderdeel voor het nieuwe beleid?	• BEA kan een dergelijke veranderingen vaststellen, gevoed door gesprekken met exploitanten. Het is dan aan de exploitanten om eventuele impact daarvan op de businesscase nader toe te lichten.
De Rekenkamer heeft een aantal aanbevelingen gedaan voor schaarse vergunningen. Het College van B&W heeft de aanbevelingen geheel	• Het lijkt BEA dat deze aanbevelingen vooral van toepassing zijn op door de gemeente Amsterdam te maken keuzes in brede zin en minder op het

overgenomen. Onderdeel van deze aanbevelingen is dat de gemeente een aantal antwoorden moet formuleren voor het schaarse beleid. Dit beleid heeft effecten op de door BEA te onderzoeken onderwerpen (p. 62 tabel 5.1 zicht op schaarse vergunningen, 17 januari 2019). Hoe neemt BEA in zijn advies de uitkomsten en aanbevelingen mee in relatie tot het door de gemeentebestuur afgegeven kader voor schaarse vergunningen?	nu uit te voeren onderzoek.
Aanbieders van speelautomaten zijn concurrenten van elkaar. Het aanbod voor consumenten kan onderscheidend worden gemaakt door in de bedrijfsvoering te variëren met de opbrengsten van speelautomaten (afstelling automaten uurverlies, hoogte clubmeter, startbedrag jackpot). Bedrijven die zich willen positioneren in de markt kunnen met lagere opbrengsten genoegen nemen in ruil voor meer marktaandeel. Hoe gaat BEA om in zijn rapportage met deze variabelen waardoor de ondernemer meer of minder bezoekers kan genereren?	• Dit zal t.z.t. moeten blijken.
In de offerte wordt op pagina 5 gesproken over een billijke vergoeding (overweging 62 bij de Dienstenrichtlijn). Gaat BEA een advies geven over een billijke vergoeding aan opdrachtgever? Hoe gaat BEA deze billijke vergoeding onderbouwen (zeker als er een breed spectrum van uitkomsten is)?	• Het bepalen van een 'billijke vergoeding' vormt geen onderdeel van het onderzoek van BEA.
Hoe gaat BEA de aanbevelingen voor de CVAH ten aanzien van schaarse vergunningen die onlangs door de staatsecretaris zijn overgenomen meenemen in haar rapportage?	• BEA zal zich hier eerst een goed beeld van moeten vormen, om de relevantie voor het nu uit te voeren onderzoek voldoende te kunnen inschatten.

Wij vertrouwen erop dat deze antwoorden tegemoet komen aan uw vragen. In de bijeenkomst van 7 januari a.s. zullen wij graag een en ander desgewenst nader toelichten.

Met vriendelijke groet,

Bureau voor Economische Argumentatie
namens deze

5.1,2,e

From: *"5.1,2,e"*
Sent: *Mon, 3 Oct 2022 12:18:21 +0100*
To: *'5.1,2,e" <5.1,2,e@amsterdam.nl>*
Subject: *FW: Procedure onderzoek BEA*
Attachments: *20191217 Informatiebrief speelautomatenexploitant.pdf, Amsterdam_gespreksleidraad en inventarisatieformat exploitanten_definitief_pdf_16dec19.pdf*

Had je deze?

Van: 5.1,2,e <5.1,2,e@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 12 april 2021 14:38
Aan: 5.1,2,e <5.1,2,e@amsterdam.nl>
Onderwerp: FW: Procedure onderzoek BEA

Ook handig voor jou om inzicht te hebben in het hele proces.

5.1,2,e
Juridisch adviseur
Directie Juridische Zaken
Bestuur en Organisatie
Gemeente Amsterdam

M 5.1,2,e
5.1,2,e@amsterdam.nl
Amstel 1, 1011 PN Amsterdam
amsterdam.nl
Werkdagen: ma, di, wo, do en vrij

Van: 5.1,2,e <5.1,2,e@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 18 december 2019 17:19
Aan: '5.1,2,e' <5.1,2,e@verinq.com>; '5.1,2,e | BEA' <5.1,2,e@bea.nl>; 5.1,2,e@economen.com
CC: 5.1,2,e <5.1,2,e@amsterdam.nl>; '5.1,2,e' <5.1,2,e@vaninfo.nl>; 5.1,2,e <5.1,2,e@amsterdam.nl>; 5.1,2,e <5.1,2,e@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Procedure onderzoek BEA

18 december 2019

Geachte 5.1,2,e beste 5.1,2,e

Vanuit de gemeente is er begrip voor de positie van de exploitanten. Graag willen wij de input vanuit exploitanten betrekken en gaan akkoord met het voorstel:

- tot 3 januari a.s. hebben de exploitanten (10) om vragen te stellen aan de onderzoekers over de onderzoeksopzet; de beantwoording zal schriftelijk (via mail) volgen of tijdens de meeting, zie hieronder;
- er volgt een meeting met de exploitanten en onderzoekers van BEA op 7 januari 2020 om 13.00 uur. De 5.1,2,e en ik zullen ook aanschuiven; ik heb hier alleen geen locatie meer beschikbaar op die datum. Kunnen we elkaar op locatie treffen, bij een van de exploitanten?;
- de komende periode tot 3 januari zal alvast benut worden om een planning te maken van de eerste gesprekken tussen de onderzoekers van BEA en de ondernemers.
  (misschien wil je dit oppakken met 5.1,2,e m.b.t. het uitwisselen van contactgegevens).

Tot slot, graag zou ik zien dat de brief van de gemeente en introductie BEA met gespreksleidraad (bijgevoegd) z.s.m. gemaild worden naar de exploitanten, zodat zij ook vanuit de gemeente geïnformeerd zijn en de gevraagde stukken t.b.v de gesprekken tijdig kunnen verzamelen. Alvast dank.

Vriendelijke groet,

5.1,2,e

5.1,2,e 5.1,2,e

Strategisch adviseur Openbare Orde en Veiligheid

Domein Toezicht & Handhaving en Beheer
Directie Openbare Orde en Veiligheid

& Mediator (MfN)

Bestuur en Organisatie
Gemeente Amsterdam

Bezoekadres: Amstel 1
Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

M: 5.1,2,e
E: 5.1,2,e@amsterdam.nl
W: www.amsterdam.nl/veiligheid

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: 5.1,2,e @verinq.com]
Verzonden: woensdag 18 december 2019 15:47
Aan: 5.1,2,e
Onderwerp: Procedure onderzoek BETA

Geachte 5.1,2,e beste 5.1,2,e

Gisteren, dinsdag 17 december, zijn alle exploitanten bijeen geweest om te spreken over de voortgang in het proces rondom de vergunningen. Daarbij is een verslag besproken wat 5.1,2,e en ik hadden gemaakt van de bijeenkomst op 13 december j.l. in de Stopera. Alhoewel de discussie naar aanleiding van het verslag soms diepgaand en intensief was, ziet geen van de aanwezige exploitanten al op voorhand af van deelname aan het onderzoek. Iets positiever uitgedrukt, soms is er begrip voor het in te stellen onderzoek, soms is er argwaan die met name wordt gevoed door de ervaringen in het verleden.

Namens de exploitanten zou ik willen voorstellen om allereerst tot 3 januari a.s. de gelegenheid te geven aan de 10 exploitanten om vragen te stellen aan de onderzoekers over de onderzoeksopzet. Dat is de uitdrukkelijk wens van alle exploitanten.
Ik zal deze vragen verzamelen en doorgeleiden aan de onderzoekers. Daarmee zal ik niet wachten tot 3 januari, maar de vragen die ik tussentijds ontvang ook direct doorgeleiden. Zodoende bereiken we dat er zo weinig mogelijk tijd wordt verloren. De onderzoekers zijn dan ook in staat zich voor te bereiden op de antwoorden. Die antwoorden kunnen uiteraard schriftelijk worden gegeven.

Daarnaast is het de uitdrukkelijke wens van de 10 exploitanten om persoonlijk te spreken met de onderzoekers van BETA. Dat zou wat de Alliantie betreft kunnen op dinsdag 7 januari 2020 om 13.00 uur. Dan kunnen alle exploitanten ook aanwezig zijn. Deze bijeenkomst is mijns inziens een uitgelezen moment om het vertrouwen in de onderzoekers te laten toenemen en verdere feitenverduidelijking aan te brengen.

Daarnaast kunnen we de komende periode tot 3 januari alvast benutten om een planning te maken van de eerste, te voeren, gesprekken tussen de onderzoekers van BEA en de ondernemers.

Ik hoor graag de reactie van de gemeente op dit voorstel.

Vriendelijke groet
5.1,2,e
5.1,2,e
5.1,2,e @verinq.com

Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

Datum	18 december 2019
Ons kenmerk	
Uw kenmerk	
Behandeld door	Directie Openbare Orde en Veiligheid
Onderwerp	Start vervolgonderzoek speelautomatenhallen – informatie voor exploitanten

Geachte heer, mevrouw,

Bij brief van 13 september 2019 heeft de burgemeester de gemeenteraad geïnformeerd over het beëindigen van het SEO-onderzoek naar de terugverdientijd van gedane investeringen door exploitanten van speelautomatenhallen. Ook heeft zij aangegeven dat er een nieuw onderzoek volgt, waarin exploitanten betrokken worden. Recentelijk is de lokale-en landelijke branchevertegenwoordiging hierover nader geïnformeerd.

Inmiddels heeft het Bureau voor Economische Argumentatie (BEA) de opdracht om een onderzoek uit te voeren, die betrekking heeft op:

- De terugverdientijd van in speelautomatenhallen door exploitanten gepleegde (of te plegen) investeringen;
- De meerjarige verplichtingen die exploitanten zijn aangegaan (of moeten aangaan) voor het exploiteren van een speelautomatenhal die niet zonder kosten kunnen worden beëindigd;
- een marktscan, die er op gericht is trends en ontwikkelingen in beeld te brengen die van invloed (kunnen) zijn op het verdienvermogen van exploitanten van speelautomaten-hallen.

Bijgaand treft u een introductiebrief en gespreksleidraad van de onderzoekers van het onderzoeksbureau, waarin zij u nader informeren en uitnodigen aan het onderzoek deel te nemen.

Ik hoop u voor dit moment voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,

5.1,2,e

5.1,2,e

5.1,2,e Toezicht, Handhaving en Beheer

Van: Bureau voor Economische Argumentatie

Aan: gesprekspartners onderzoek speelautomatenhallen Amsterdam

Datum: 16 december 2019
Betreft: Gespreksleidraad
Onze ref.: BEA/A'dam-expl./2

Versie voor exploitanten

Geachte mevrouw, meneer,

De gemeente Amsterdam staat voor de opgave om in haar beleid ten aanzien van speelautomatenhallen recht te doen aan een recente uitspraak van de Raad van State. Kern van de uitspraak is dat de gemeente zorg moet dragen voor een transparant verdeelsysteem waarin potentiële gegadigden gelijke kansen krijgen mee te dingen naar een schaarse vergunning. De gemeente is daarom voornemens het huidige systeem van eeuwigdurende vergunningen te vervangen door een nieuw verdeelsysteem met exploitatievergunningen voor bepaalde tijd. Om een onderbouwde keuze te kunnen maken ten aanzien van

- de dan te hanteren overgangsperiode naar het nieuwe systeem
- de duur van de nieuw uit te geven exploitatievergunningen

heeft de gemeente Amsterdam aan Bureau voor Economische Argumentatie (BEA) opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren.

Het onderzoek richt zich op twee zaken:

1. De terugverdientijd van in speelautomatenhallen door exploitanten gepleegde (of te plegen) investeringen.
2. De meerjarige verplichtingen die exploitanten zijn aangegaan (of moeten aangaan) voor het exploiteren van een speelautomatenhal die niet zonder kosten kunnen worden beëindigd.

Verder omvat het onderzoek een marktscan, gericht op het in beeld brengen van trends en (landelijke) ontwikkelingen die van invloed (kunnen) zijn op het verdienvermogen van exploitanten van speelautomatenhallen. Onder meer een verdere toename van online-gokken, invoering van het rookverbod, nog meer aandacht voor de zorgplicht door opleiding van personeel en toepassing van CRUKS (en in dat verband dan noodzakelijke voorzieningen voor toeristen) kunnen er toe leiden dat de businesscase van speelautomatenhallen wijzigt. Het onderzoek biedt exploitanten de mogelijkheid dergelijke ontwikkelingen in te brengen.

Het is nadrukkelijk de bedoeling de exploitanten, en dus ook u, bij dit onderzoek te betrekken. In het onderzoek zijn twee gespreksrondes gepland met alle Amsterdamse exploitanten van speelautomatenhallen:

- Een eerste gespreksronde met alle exploitanten, gericht op inventarisatie van benodigde gegevens en het maken van afspraken over aanlevering van deze gegevens.
- Een tweede gespreksronde, wederom met alle exploitanten, gericht op verificatie van door de exploitant aangereikte gegevens (in de vorm van een door de exploitant te controleren caseverslag over de activiteiten van de exploitant in Amsterdam).

Stad van Cahen, Muurhuizen 104
3811 EL Amersfoort
m 06 - 43 03 51 16
i www.bea.nl
e info@bea.nl
KvK nr.: 50690744
ABN AMRO: 49 83 32 969

Verder worden bij het onderzoek ook landelijke en lokale branchevertegenwoordigers betrokken.

Voor het onderzoek relevante gegevens hebben onder meer betrekking op:

- Door exploitanten gepleegde investeringen.
- Gehanteerde afschrijvingstermijnen.
- Doorlopende contractuele verplichtingen (bijvoorbeeld huur- of leasecontracten).
- Gerealiseerde nettowinst.

Graag ontvangen wij van u de relevante jaarverslagen voor de jaren 2014 tot en met 2018. Daarnaast willen wij u graag een aantal gerichte vragen voorleggen.

BEA zal door u aangereikte informatie vertrouwelijk behandelen. Omdat het eindrapport uiteindelijk volledig openbaar zal zijn, zal er niet op het niveau van individuele exploitanten worden gerapporteerd en in het rapport opgenomen vertrouwelijke informatie zal niet herleidbaar zijn naar individuele exploitanten. In de bijlage bij deze gespreksleidraad vindt u een nadere toelichting op de in het onderzoek toegepaste waarborgen voor de vertrouwelijke behandeling van door exploitanten aangereikte gegevens.

Het onderzoek van BEA zal uitgevoerd worden door een onderzoeksteam bestaande uit 5.1,2,e en 5.1,2,e Mocht u vragen hebben naar aanleiding van deze gespreksleidraad of anderszins tijdens het onderzoek behoefte hebben aan nader overleg, dan kunt u ons altijd telefonisch of via e-mail bereiken.

Tot slot: navolgend vindt u twee bijlagen

- Bijlage 1 met overzicht van gevraagde informatie.
- Bijlage 2 met toelichting op de wijze waarop met door u verstrekte informatie wordt omgegaan in het onderzoek.

In het eerste gesprek met u zullen wij uiteraard het onderzoek mondeling nader toelichten.

Met vriendelijke groet,

Bureau voor Economische Argumentatie
namens deze

5.1,2,e
5.1,2,e@bea.nl
Tel. 06-430 35 116

in samenwerking met
LangmanEconomen

5.1,2,e
5.1,2,e@economen.com
Tel. 5.1,2,e

Bijlage 1: format met informatiebehoefte

De informatiebehoefte richt zich zoals aangegeven met name op:

1. De terugverdientijd van in speelautomatenhallen door exploitanten gepleegde (of te plegen) investeringen.
2. De mate waarin exploitanten meerjarige verplichtingen zijn aangegaan (of moeten aangaan) voor het exploiteren van een speelautomatenhal en of voortijdige beëindiging van deze verplichtingen met kosten gepaard gaat en zo ja in welke mate.

Daarnaast (3) stellen wij u enkele vragen ten behoeve van een in het onderzoek opgenomen algemene marktscan. De gemeente Amsterdam heeft BEA gevraagd deze marktscan uit te voeren om inzicht te krijgen in trends en ontwikkelingen (niet alleen economisch maar ook maatschappelijk en beleidsmatig) die de winstgevendheid van de exploitanten van speelautomatenhallen beïnvloeden en om inzicht te hebben in eventuele toetredingsbarrières tot de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen.

Ad 1. *Terugverdientijd*

De terugverdientijd is gebaseerd op het door exploitanten in vaste activa geïnvesteerde vermogen enerzijds en de afschrijvingen op deze activa en de nettowinst anderzijds. Graag ontvangen wij de volgende informatie (zo mogelijk per speelautomatenhal in Amsterdam als u eigenaar bent van meerdere speelautomatenhallen:

- Ontwikkeling van vaste activa voor de jaren 2014 t/m 2018.
- Ontwikkeling van nettowinst (idem).
- Ontwikkeling van de afschrijvingen (idem).

Onder vaste activa van een bedrijf worden de bezittingen verstaan waarvan het daarvoor benodigde vermogen voor een periode langer dan een jaar is vastgelegd. Voorbeelden hiervan zijn de gebouwen, inventaris, de machines en installaties, en de transportmiddelen. Ook immateriële zaken zoals merknaam, licenties en goodwill kunnen tot de vaste activa behoren.

Gevraagde informatie:

Tabel 1. Activa-administratie, bij voorkeur per speelautomatenhal (in €, boekwaarde)	2014	2015	2016	2017	2018
Vastgoed (speelhal in eigendom)					
Speelautomaten					
Interieurinrichting en inventaris					
Kantoorapparatuur					
Software e.d.					
Immateriële vaste activa					
… … …					
Totaal: boekwaarde vaste activa					

Gevraagde informatie:

Tabel 2. Activa-administratie, bij voorkeur per speelautomatenhal	Aanschaf-datum	Aan-schafprijs	Afschrij-vingsduur	Actuele boek-waarde	Geschatte actuele markt-waarde
Vastgoed (speelhal in eigendom)					
Speelautomaten					
Interieurinrichting en inventaris					
Kantoorapparatuur					
Software e.d.					
Immateriële vaste activa					
... ...					

Toelichting:

- Het kan zijn dat de exploitant geen inzicht heeft in de geschatte actuele marktwaarde van de verschillende soorten activa of niet van alle soorten activa. Dit kan dan gewoon worden aangegeven.
- Het kan zijn dat er niet één aanschafdatum is voor een bepaalde soort activa maar dat jaarlijks een deel van de activa wordt vervangen (bijvoorbeeld bij speelautomaten). Indien dit zo is, wordt de exploitant gevraagd het patroon van in de afgelopen jaren gepleegde investeringen in de betreffende activa toe te lichten en het van toepassing zijnde afschrijvingspatroon.
- Voor immateriële vaste activa kan gelden dat deze niet is 'aangeschaft' (bijvoorbeeld voor de goodwill).
- Als de actuele boekwaarde overeen komt met de in het jaarverslag over 2018 gerapporteerde boekwaarde, dan kan voor deze kolom worden verwezen naar

Gevraagde informatie:

Tabel 3. Administratie, bij voorkeur per speelautomatenhal (in €, boekwaarde)	2014	2015	2016	2017	2018
Totale boekwaarde vaste activa					
Nettowinst					
Totale afschrijvingen					

Indien de informatie niet beschikbaar is op het niveau van afzonderlijke speelautomatenhallen, dan graag informatie voor het totaal van de Amsterdamse speelautomatenhallen invullen (en dit aangeven).

Ad 2. *Meerjarige verplichtingen*

Voor het bepalen van de overgangsperiode naar het nieuwe verdeelsysteem is het van belang inzicht te krijgen in de mate waarin exploitanten 'vast' zitten aan gepleegde investeringen. Voor de investeringen in vaste activa dekken tabel 1 t/m 3 de informatiebehoefte. Deze tabellen geven een goed inzicht in het tempo

van afschrijvingen en hoe lang deze afschrijvingen nog doorlopen. Daarnaast zijn ook doorlopende verplichtingen op het vlak van huur, leasecontracten of personele contracten van belang.

Gevraagde informatie ten aanzien van huur- en leasecontracten (BEA wil graag inzage in deze contracten):

Tabel 4. Overzicht van langlopende huur- en leaseverplichtingen e.d.	Ingangsdatum contract	Looptijd contract	Jaarlijkse verplichting
Huurcontract pand			
Leasecontract speelautomaten			
... ...			

Gevraagde informatie ten aanzien van personele contracten (BEA wil graag inzage in deze contracten):

Tabel 5. Overzicht van meerjarige personele verplichtingen (huidige situatie i.c. boekjaar 2018 of 2019)	Formatie in personen	Formatie in fte	Totale loonsom of anderszins overeengekomen jaarlijkse vergoedingen
Vaste arbeidscontracten			
Overige meerjarige arbeidscontracten			
Managementcontracten			

Het karakter van familiebedrijven kan inhouden dat bedrijven zich sterk gecommitteerd voelen aan hun werknemers en dat zij daarom mensen in dienst houden ook als dit zakelijk wellicht niet volledig uit kan.

Ten aanzien van de hiervoor geïnventariseerde soorten meerjarige verplichtingen, is verder van belang tegen welke kosten deze verplichtingen kunnen worden beëindigd.

Gevraagde informatie:

Tabel 6. Overzicht van meerjarige verplichtingen in relatie tot mogelijkheden deze snel en kosteloos te beëindigen	Verwachte kosten van onmiddellijke beëindiging (indicatief, zijn er bijvoorbeeld boeteclausules o.i.d.?)	Verwachte mogelijkheden om beëindigingskosten te beperken of te voorkomen
Huurcontract pand		
Leasecontract speelautomaten		
Vaste arbeidscontracten		
Overige meerjarige arbeidscontracten		
Managementcontracten		

Ad 3. *Relevante marktontwikkelingen en trends die van invloed zijn op winstniveau en terugverdientijd*

Graag leggen wij u de volgende vragen voor om een goed beeld te krijgen van de verwachte ontwikkeling van de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen:

Tabel 7. Vragen over trends en ontwikkelingen op de markt voor exploitatie van speelautomatenhallen	
1.	Wat zijn de belangrijkste trends en ontwikkelingen op de markt voor speelautomatenhallen die van invloed (kunnen) zijn op het verdienvermogen van exploitanten van speelautomatenhallen in Amsterdam?
2.	Welke invloed op het toekomstige winstniveau en de terugverdientijd voor investeringen verwacht u van deze trends en ontwikkelingen?
3.	In welke mate is er sprake van toetredingsdrempels tot de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen?
4.	Indien er naar uw mening sprake is van toetredingsdrempels, leiden die dan tot langere terugverdientijden voor nieuwkomers op deze markt?
5.	Welke lokale, nationale en internationale partijen zouden interesse kunnen hebben in toetreding tot de Amsterdamse markt voor de exploitatie van speelautomatenhallen?
6.	Is het gegeven dat een deel van de in Amsterdam actieve speelautomatenhallen behoort tot familiebedrijven, van invloed op de bedrijfsvoering en marktpositie van deze exploitanten en zo ja hoe en verandert dit naar verwachting in de komende jaren?

***

Bijlage 2: behandeling gegevens van exploitanten

Het is in het onderzoek van groot belang dat zorgvuldig wordt omgegaan met van de exploitanten te ontvangen gegevens, met name voor zover deze een vertrouwelijk karakter hebben. Het is verder van belang dat uiteindelijk een rapport wordt opgeleverd dat door de gemeente onbeperkt openbaar gemaakt kan worden.
Om recht te doen aan beide uitgangspunten (vertrouwelijk karakter van te ontvangen gegevens en openbaarheid van eindrapport), heeft BEA in afstemming met de gemeente Amsterdam gekozen voor de volgende werkwijze:

- BEA spreekt alle exploitanten in principe twee keer. De eerste keer om kennis te maken, het onderzoek nader toe te lichten en een eerste inventarisatie te plegen van aanwezige gegevens en overige relevante inzichten en een tweede keer om relevante gegevens en inzichten te toetsen en (ter plekke of daarna) door de exploitant te laten verifiëren.
- Deze tweefasen-aanpak, bestaande uit een inventarisatieronde en een verificatieronde bij alle exploitanten, resulteert in caseverslagen per exploitant die naar de aard van de daarin op te nemen gegevens vertrouwelijk zijn. We leggen het conceptcaseverslag voor aan de exploitant voor commentaar.
- Deze caseverslagen zullen door BEA niet worden toegezonden aan de opdrachtgever i.c. de begeleidingscommissie. Zij vormen ook geen bijlagen bij het op te stellen rapport dat t.z.t. openbaar gemaakt dient te worden. In het rapport zal ook niet op het niveau van individuele exploitanten worden gerapporteerd over vertrouwelijke gegevens en vertrouwelijke gegevens zullen ook niet herleidbaar zijn individuele exploitanten.
- BEA zal aan de begeleidingscommissie mondeling toelichten op de bij de exploitanten verzamelde gegevens en één of twee leden van de begeleidingscommissie de gelegenheid geven om de opgestelde caseverslagen op basis van vertrouwelijkheid in te zien. De begeleidingscommissie krijgt zo de gelegenheid de feitenbasis van het onderzoek wat betreft de door de exploitanten verstrekte informatie te beoordelen en hierover vragen te stellen.
- Zo nodig zal BEA vragen van de begeleidingscommissie doorgeleiden naar de exploitant. Ook de op deze vragen te verkrijgen antwoorden zijn in beginsel vertrouwelijk c.q. deze informatie wordt op dezelfde wijze behandeld als de informatie die al verkregen was van de exploitanten. De aanvullende vragen en daarop ontvangen antwoorden worden toegevoegd aan het caseverslag.
- BEA bewaart deze caseverslagen zorgvuldig en vernietigt deze uiteindelijk op het moment dat alle eventuele bezwaar- en beroepsprocedures aan de zijde van de gemeente en eventuele juridische rechtsgangen zijn afgerond.

Tot slot: het op te stellen, volledig openbare, rapport bevat dus geen vertrouwelijke informatie op het niveau van individuele exploitanten. Bij twijfel wordt aan de betreffende exploitant voorgelegd of informatie vertrouwelijk is of niet en hoe een en ander dan kan worden opgenomen in een openbaar eindrapport.

***

From: "5.1,2,e"
Sent: *Mon, 17 Oct 2022 14:28:38 +0100*
To: '5.1,2,e' <5.1,2,e@amsterdam.nl>
Subject: *FW: update en bijeenkomst 7 jan.*

4.1 (4)

5.1,2,e
Juridisch adviseur
Directie Juridische Zaken
Bestuur en Organisatie
Gemeente Amsterdam

M 5.1,2,e
5.1,2,e @amsterdam.nl
Amstel 1, 1011 PN Amsterdam
amsterdam.nl
Werkdagen: ma, di, wo, do en vrij

Van: 5.1,2,e
Verzonden: vrijdag 3 januari 2020 15:40
Aan: 5.1,2,e <5.1,2,e @amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: update en bijeenkomst 7 jan.

Ha 5.1,2,e

Zie mijn voorstel in jouw tekst.

Groet,
5.1,2,e

5.1,2,e
Juridisch adviseur
Directie Juridische Zaken
Bestuur en Organisatie
Gemeente Amsterdam

M 5.1,2,e
5.1,2,e @amsterdam.nl
Amstel 1, 1011 PN Amsterdam
amsterdam.nl
Werkdagen: ma, di, wo, do en vrij

Van: 5.1,2,e
Verzonden: vrijdag 3 januari 2020 15:13
Aan: 5.1,2,e
Onderwerp: update en bijeenkomst 7 jan.

Concepttekst, graag je reacte

Beste 5.1,2,e

Concept, definitieve versie doc 12

Concept, definitieve versie doc 12

Tot zover.

Hartelijke groet,

5.1,2,e

5.1,2,e 5.1,2,e

Strategisch adviseur Openbare Orde en Veiligheid

Domein Toezicht & Handhaving en Beheer
Directie Openbare Orde en Veiligheid

& Mediator (MfN)

Bestuur en Organisatie
Gemeente Amsterdam

Bezoekadres: Amstel 1
Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

M: 5.1,2,e
E: 5.1,2,e@amsterdam.nl
W: www.amsterdam.nl/veiligheid

From: "5.1.2,e"
Sent: *Mon, 17 Oct 2022 14:30:51 +0100*
To: '5.1.2,e" <5.1.2,e@amsterdam.nl>
Subject: *FW: update en bijeenkomst 7 jan.*

5.1.2,e
Juridisch adviseur
Directie Juridische Zaken
Bestuur en Organisatie
Gemeente Amsterdam

M 5.1.2,e
5.1.2,e @amsterdam.nl
Amstel 1, 1011 PN Amsterdam
amsterdam.nl
Werkdagen: ma, di, wo, do en vrij

Van: 5.1.2,e <5.1.2,e@amsterdam.nl>
Verzonden: zaterdag 4 januari 2020 13:59
Aan: 5.1.2,e@bea.nl; 5.1.2,e@economen.com; 5.1.2,e <5.1.2,e@amsterdam.nl>
Onderwerp: Fwd: update en bijeenkomst 7 jan.

Tk

Begin doorgestuurd bericht:

> **Van:** 5.1.2,e <5.1.2,e@verinq.com>
> **Datum:** 4 januari 2020 om 13:09:25 CET
> **Aan:** "5.1.2,e" <5.1.2,e@amsterdam.nl>
> **Kopie:** 5.1.2,e Mediation Management Kooijman <5.1.2,e@kooijmanmediation.nl>
> **Onderwerp: Antw.:** FSI **update en bijeenkomst 7 jan.** PDI
>
> Beste 5.1.2,e
>
> Jij ook de beste wensen voor het nieuwe jaar 2020. Uiteraard ook voor iedereen die jou dierbaar is.
>
> Ik zal de bijeenkomst voorzitten en jouw voorstel van de opzet van de bijeenkomst komt overeen met het idee dat wij (5.1.2,e en ik) ook al hadden.
>
> Jullie aanwezigheid licht gevoelig bij sommige exploitanten, lang niet bij iedereen.
>
> Ik ben met je eens dat het nu van belang is om op constructieve wijze te blijven samenwerken en het vertrouwen te verstevigen c.q. te herstellen.
>
> vriendelijke groet
> 5.1.2,e
>
> > Op 3 jan. 2020, om 16:01 heeft 5.1.2,e 5.1.2,e <5.1.2,e@amsterdam.nl> het volgende geschreven:

3 jan.2020

Beste 5.1,2,e

Allereerst de beste wensen voor het nieuwe 2020!!
Hierbij een korte update en aandachtspunten voor de bijeenkomst met de exploitanten speelautomatenhallen op **7 januari a.s. om 13.00u in De Veranda**.
De onderzoekers hebben een redelijk aantal gesprekken kunnen inplannen (5 van de 10 exploitanten, goed voor 11 van de 19 afgegeven exploitatievergunningen) en ook hebben zij al een aantal vragen ter voorbereiding ontvangen via jou. Dank daarvoor!

Voorstel opzet bijeenkomst

5.1,2,e en 5.1,2,e (BEA) willen een korte presentatie houden met een hand-out over de opzet van het onderzoek en dan met name ook aandacht geven aan de wijze waarop de exploitanten betrokken worden en hoe BEA zal omgaan met de te ontvangen vertrouwelijke gegevens. Ook zal benoemd worden waar het onderzoek wél/niet betrekking op heeft. Tot slot moet er genoeg ruimte zijn om de vragen die schriftelijk gesteld zijn te laten beantwoorden door de onderzoekers en evt. de gemeente.

Extra aandachtspunt

De onderzoekers hebben van een paar exploitanten de vraag ontvangen over het waarom van aanwezigheid van de gemeente (is toch een onafhankelijk onderzoek?). Het klopt, de onderzoekers zijn onafhankelijk en baseren hun onderzoek op feiten en hun ervaringsdeskundigheid. Zoals besproken eerder zou het fijn zijn als jij de bijeenkomst voorzit (als initiatiefnemer) en ons, 5.1,2,e en mij, introduceert dat wij (namens de burgemeester/gemeente) als opdrachtgever van het onderzoek ook aanwezig zijn om eventuele overige vragen te beantwoorden en om vertrouwen te herstellen c.q. op te bouwen. Ook onze rol als begeleidingscommissie kan genoemd worden (alleen wij twee zullen de bedrijfsspecifieke vertrouwelijke info inzien zoals afgesproken). Uiteraard ook de introductie van 5.1,2,e 5.1,2,e en 5.1,2,e als onderzoekers van BEA.

Het is van belang nu samen op een constructieve wijze te kijken naar de gegevens van exploitanten voor het bepalen van de looptijd van de vergunningen van de huidige exploitanten en de nieuwe looptijd van vergunningen die op grond van het nieuwe beleid worden verleend. Tot zover.

Hartelijke groet,

5.1,2,e

5.1,2,e 5.1,2,e

Strategisch adviseur Openbare Orde en Veiligheid

Domein Toezicht & Handhaving en Beheer
Directie Openbare Orde en Veiligheid

& Mediator (MfN)

Bestuur en Organisatie
Gemeente Amsterdam

Bezoekadres: Amstel 1
Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

M: 5.1,2,e
E: 5.1,2,e@amsterdam.nl
W: www.amsterdam.nl/veiligheid

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als een e-mail niet voor u is bestemd, verzoekt de gemeente u vriendelijk ons van de juiste adressering op de hoogte te stellen en de e-mail te verwijderen zonder de informatie te gebruiken en te delen met anderen. Voor verdere informatie over de rechten op informatie, zie https://www.amsterdam.nl/proclaimer.

From: *"5.1,2,e"*
Sent: *Wed, 19 Oct 2022 14:26:41 +0100*
To: *'5.1,2,e" <5.1,2,e@amsterdam.nl>*
Subject: *FW: Reactie op eindconcept rapport BEA*
Attachments: *Amsterdam_feedback exploitanten op concepteindrapport_reactie BEA_pdf_4jun20.pdf*

5.1,2,e
Juridisch adviseur
Directie Juridische Zaken
Bestuur en Organisatie
Gemeente Amsterdam

M 5.1,2,e
5.1,2,e @amsterdam.nl
Amstel 1, 1011 PN Amsterdam
amsterdam.nl
Werkdagen: ma, di, wo, do en vrij

Van: 5.1,2,e | BEA <5.1,2,e @bea.nl>
Verzonden: donderdag 4 juni 2020 13:07
Aan: 5.1,2,e <5.1,2,e @amsterdam.nl>
CC: 5.1,2,e <5.1,2,e @amsterdam.nl>; 5.1,2,e @economen.com
Onderwerp: RE: Reactie op eindconcept rapport BEA

Dag 5.1,2,e

Bijgaand het document.

Met vriendelijke groet,

5.1,2,e

Bureau voor Economische Argumentatie

Drs. 5.1,2,e (5.1,2,e) 5.1,2,e MPM

Stad van Cahen, Muurhuizen 104
3811 EL Amersfoort
Tel. 00-31-(0)6-430 35 116
E-mail: 5.1,2,e @bea.nl
Website: www.bea.nl

Van: 5.1,2,e @amsterdam.nl]
Verzonden: donderdag 4 juni 2020 12:55
Aan: 5.1,2,e | BEA
CC: 5.1,2,e
Onderwerp: Re: Reactie op eindconcept rapport BEA

Dag 5.1,2,e

Prima zo.

Ontvang ik het vanmiddag?

Hartelijke groet,

5.1.2,e

Op 4 jun. 2020 om 12:40 heeft 5.1.2,e | BEA <5.1.2,e @bea.nl> het volgende geschreven:

> Dag 5.1.2,e
>
> Ik heb je net telefonisch proberen te bereiken. Gaat dan over de tweede zin waarvan jij voorstelt om die eruit te halen (over het door enkele exploitanten werken met een systeem van 'witte lijsten').
>
> Wij zien eigenlijk geen aanleiding om zo'n zin niet over te nemen (bijvoorbeeld toe te voegen aan voetnoot c op pagina 36, dat wordt dan "Dit systeem wordt binnenkort ook verplicht voor speelautomatenhallen (CRUKS). Een deel van de exploitanten geeft aan dat zij op dit moment al wel werken met een systeem van 'witte lijsten' ").
>
> Het verandert het beeld over de concurrentieverhoudingen tussen Holland Casino enerzijds en de speelautomatenhallen anderzijds niet en, belangrijker, het heeft ook geen invloed op onze rekensommen wat betreft CRUKS. Een systeem van 'witte lijsten' is nog geen CRUKS-achtig systeem.
>
> Tot slot: als ik die zin er toch uit haal, dan volgt de tweede zin nergens meer op.
>
> Graag nog even je reactie op dit punt.
>
> Met vriendelijke groet,
>
> 5.1.2,e

Bureau voor Economische Argumentatie <image002.png>

Drs. 5.1.2,e (5.1.2,e) 5.1.2,e MPM

Stad van Cahen, Muurhuizen 104
3811 EL Amersfoort
Tel. 00-31-(0)6-430 35 116
E-mail: 5.1.2,e @bea.nl
Website: www.bea.nl

Van: 5.1.2,e @amsterdam.nl]
Verzonden: dinsdag 2 juni 2020 16:38
Aan: '5.1.2,e | BEA'; 5.1.2,e
CC: 5.1.2,e @economen.com; 5.1.2,e
Onderwerp: RE: Reactie op eindconcept rapport BEA

Dank 5.1.2,e voor de snelle reactie op de input van de exploitanten. In je stuk heb ik 2 delen gemarkeerd. Ik wil dat ze eruit gaan. We gaan niet nog meer scenario's bedenken en ook geen vermelding maken van de witte lijsten. Men had die info eerder kunnen aandragen.

Als je mij de aangepaste versie stuurt, zend ik het door naar de Alliantie met de opmerking dat wij jullie reactie onderschrijven, wat aanpassingen gaan plaatsvinden zoals jullie opmerken en dat er nu eerst een gesprek met de bestuurder gaat plaatsvinden.

Dit onderzoek moet nu tot een afronding komen; het is een degelijk onderzoek. Bovendien is er een gat in de begroting wegens Corona; we moeten dus niet onnodig kosten gaan maken.

Hartelijke groet,

5.1,2,e

5.1,2,e 5.1,2,e 5.1,2,e

Strategisch adviseur Openbare Orde en Veiligheid

Domein Toezicht & Handhaving en Beheer
Directie Openbare Orde en Veiligheid

& Mediator (MfN)

Bestuur en Organisatie
Gemeente Amsterdam

Bezoekadres: Amstel 1
Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

M: 5.1,2,e
E: 5.1,2,e @amsterdam.nl
W: www.amsterdam.nl/veiligheid

Van: 5.1,2,e @bea.nl]
Verzonden: dinsdag 2 juni 2020 07:47
Aan: 5.1,2,e ; 5.1,2,e
CC: 5.1,2,e @economen.com
Onderwerp: RE: Reactie op eindconcept rapport BEA

Goeiemorgen 5.1,2,e en 5.1,2,e

Bijgaand een reactie van BEA op de van de exploitanten ontvangen feedback op het concepteindrapport.

Per saldo zijn er maar een paar opmerkingen die aanleiding geven tot aanpassingen van in het conceptrapport opgenomen teksten. Het gaat om beperkte aanpassingen die voor de strekking van het rapport verder niet van invloed zijn.

Met vriendelijke groet,

5.1,2,e

Bureau voor Economische Argumentatie <image001.png>

Drs. 5.1,2,e (5.1,2,e) 5.1,2,e MPM

Stad van Cahen, Muurhuizen 104
3811 EL Amersfoort
Tel. 00-31-(0)6-430 35 116
E-mail: 5.1,2,e @bea.nl

Van: 5.1.2,e @amsterdam.nl]
Verzonden: vrijdag 29 mei 2020 12:20
Aan: 5.1.2,e ; 5.1.2,e @bea.nl; 5.1.2,e @economen.com
Onderwerp: Fwd: Reactie op eindconcept rapport BEA

Ter info.

Begin doorgestuurd bericht:

> **Van:** Kooijman Mediation & Management | 5.1.2,e <5.1.2,e @kooijmanmediation.nl>
> **Datum:** 29 mei 2020 om 12:11:49 CEST
> **Aan:** "5.1.2,e " <5.1.2,e @amsterdam.nl>
> **Kopie:** 5.1.2,e <5.1.2,e @vering.com>
> **Onderwerp: Reactie op eindconcept rapport BEA**
>
> Geachte 5.1.2,e beste 5.1.2,e
>
> Hierbij doen ondergetekenden namens de ondernemers, die zijn verenigd in de Alliantie Automatenhandel Amsterdam (AAA), jullie de reactie toekomen op het rapport van BEA economische argumentatie. Op een bijeenkomst van 22 mei j.l. hebben wij met de ondernemers van de AAA gesproken. Wij hebben toen verzocht om reacties.
>
> Wellicht is het goed om allereerst te vermelden dat de ondernemers van de AAA over het algemeen tevreden zijn met de inhoud van het rapport. Zij onderschrijven de conclusies van de onderzoekers voor wat betreft de duur van de overgangstermijn en de duur van de nieuw te vergeven vergunningen. Wel plaatsen zij kanttekeningen bij de scenario's 1 tot en met 3 zoals die door BEA zij beschreven in het rapport. Zij gaan er vanuit dat zij in goed overleg met de gemeente Amsterdam kunnen komen tot een te formuleren beleid, wat ook recht doet aan de inspanningen van de ondernemers in de periode tot heden. Tevens menen de ondernemers dat de inhoud van dit rapport ook 'uitstralende werking' zou kunnen hebben naar gemeenten buiten de Amsterdamse stadsgrenzen.
>
> Alle ondernemers hopen dat zij door de gemeente zullen worden gezien als verantwoordelijke- en op overleg gerichte partijen die aan de hand van de rapportage van BEA open staan voor constructief overleg met de gemeente Amsterdam. Om die reden vreten de ondernemers zich af of er geen sprake zou moeten zijn van intensief overleg met de werkgroep op de Stopera die zich nu over dit onderwerp buigt.
>
> 1. Een heel belangrijk punt voor alle ondernemers is de peildatum die wordt gehanteerd als start voor de overgangsperiode (van de geadviseerde 15 jaar). Wanneer gaat de 15 jaars termijn in? Heeft de gemeente al een idee hoe zij dat in de nieuwe Verordening gaat omschrijven? Hierin blijft het rapport van BEA onduidelijk. Niet onbelangrijk daarbij is uiteraard de vraag wat de gemeente wil met vergunningen die zij 'wil verplaatsen'. In het rapport van BEA hebben de ondernemers gemist aan welke locaties de gemeente Amsterdam de voorkeur geeft. Ook dat bepaalt economische uitkomsten. Hierbij speelt uiteraard ook het vraagstuk van de indirecte allocatie: een eigenaar van een pand beslist uiteindelijk wie en wat er in zijn pand wordt gevestigd. Een al te grote inbreuk op de markt van huur en verhuur van overheidszijde is om die reden al een onbegaanbare weg. Daarnaast speelt met betrekking tot de overgangstermijn ook de heel essentiele vraag: 1) zal er sprake zijn van een 'gemiddelde overgangstermijn' of 2) een 'strikt individuele overgangstermijn'.

2. Voor wat betreft de door BEA beschreven scenario's constateren de ondernemers dat, gezien de gedeelde opdracht van de gemeente en de uitgebrachte offerte van BEA, niet werd verwacht dat er scenariostudie door BEA zou plaatsvinden. De ondernemers geven wel nu reeds aan dat er ook andere, meer realistische, scenario's mogelijk zijn en hopen dat met de gemeente in de nabije toekomst te kunnen bespreken. De scenario's hebben namelijk veel gevolgen voor de mate van terugverdiencapaciteit en de juridische risico's van hun bedrijven. Overleg zou de gemeente kunnen helpen een verantwoord nieuw speelautomatenhal-beleid te formuleren. De gemeente zou b.v. kunnen denken aan een scenario waarbij er minder vergunningen zijn zonder aangewezen locaties, maar met een nog te bepalen locatiebeleid. Dat creëert ook een situatie dat pandeigenaren-niet vergunninghouders in een te grote machtspositie komen ten opzichte van huurders. Ook zou aan een scenario kunnen worden gedacht waarbij er een gelimiteerd aantal vergunningen is, en er variatie wordt aangebracht in de aantallen automaten. Ook wordt gemist een scenario met ruimere openingstijden. Al met al zijn er dus nog genoeg mogelijkheden tot een nadere invulling. Het zou de ondernemers storen als de aan te brengen wijzigingen zijn gericht op een 'uitsterfbeleid van speelautomatenhallen' in Amsterdam.

3. Voor wat betreft 'reorganiseren en kosten weer in lijn brengen met het gewijzigde omzetniveau' (p.3, onderaan) vragen de ondernemers zich af wat BEA daar mee bedoelt? Het is de gemeente toch al bekend dat naast de vaste kosten zoals huur, de ondernemers ook te maken hebben met een zorgplicht die met zich meebrengt dat juist de personele inzet in een zekere mate omzetonafhankelijk is.

4. Voor wat betreft bezoekersregistratie (p. 36, tabel) constateren meerdere ondernemers dat de automatenhallen geen voordeel hebben ten opzichte van Holland Casino. Sommige ondernemers kennen al het systeem van de 'witte lijsten' en die constatering wordt gemist in het rapport.

5. Voor wat betreft de verplichte heffing voor het verslavingsfonds (p. 39, 3e bullit)) merken de ondernemers op dat die volgens de planning zal worden ingesteld op 1 januari 2021 en niet per 1 juli 2021, zoals BEA veronderstelt. Ook daar krijgen de ondernemers op korte termijn te maken met meer kosten. Er is dus geen voordeliger positie ten opzichte van Holland Casino.

6. Meerdere ondernemers delen niet het, in het voorwoord opgenomen, uitgangspunt dat de 'vergunningen voor onbepaalde tijd' moeten worden vervangen door 'vergunningen voor bepaalde tijd'. Alhoewel BEA zich daar niet over heeft uitgesproken delen meerdere ondernemers niet dit uitgangspunt van de gemeente.

7. (p. 11, 4e bullit) hier wordt opgemerkt dat een deel van de speelautomatenhallen geldt dat indien de optelsom van nettowinst en afschrijvingen negatief uitkomt, er niet wordt terugverdiend. Deze speelautomatenhallen zijn buiten beschouwing gelaten bij de onderbouwing van een passende overgangsperiode'. Meerdere ondernemers kunnen zich niet vinden in het uitgangspunt van BEA dat een speelautomatenhal met een negatief bedrijffsresultaat niet wordt meegerekend in het geheel. Als BEA dergelijke hallen wel had meegerekend zou dat kunnen leiden tot andere bestuurlijke keuzes.

8. Een aantal ondernemers vragen zich af of de geadviseerde overgangsperiode van 15 jaar een minimum uitgangspunt is, wat bij tegenvallende bedrijfsresultaten tot een langere overgangsperiode zou kunnen leiden.

9. Enkele ondernemers vragen aandacht voor de sociale functie die speelautomatenhallen hebben voor oudere bezoekers. Het gaat niet enkel en alleen om verantwoord speelgedrag, maar juist ook om plezier en ontspanning. Meerdere ondernemers storen zich aan politieke opvattingen die een branche willen ondergraven die al meer dan 40 jaar bestaat. Naar hun oordeel zou er een objectieve waardering van het BEA rapport plaats moeten vinden.

10. Een ondernemer is van mening dat bepaalde passages in de rapportage herleidbaar zijn naar zijn onderneming. Tevens is deze ondernemer van mening dat er KvK informatie is gebruikt waaraan onjuiste conclusies zijn verbonden.

Afrondend komen wij tot de conclusie dat dit rapport van BEA ruimte en mogelijkheden biedt om goed beleid te formuleren, voordat wordt overgegaan tot het wijzigen van de verordening. Ook het Rijk (de afdeling kansspelen van het ministerie van Justitie en Veiligheid) dringt aan op het vooraf formuleren van gemeentelijk beleid (rekening houdende met de landelijke uitgangspunten van het kansspelbeleid). Wij zien een uitnodiging tot nader overleg op ambtelijk en politiek niveau dan ook graag tegemoet. Het draagvlak voor het wijzigen van de Verordening kan door deze gesprekken naar ons oordeel aanzienlijk worden vergroot.

Wij zouden ons kunnen voorstellen dat er een extra informatieronde wordt ingelast om de ondernemers nader te informeren. Wij wachten de nadere berichten van de gemeente af.

Met vriendelijke groet,
5.1,2,e en 5.1,2,e & Management

M: 5.1,2,e

Verinq BV
Postbus 9607
Box A2024
1006 GC Amsterdam
www.verinq.nl
5.1,2,e @verinq.com

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

Van: Bureau voor Economische Argumentatie

Aan: gemeente Amsterdam t.a.v. mevrouw 5.1,2,e 5.1,2,e (OOV) en de 5.1,2,e (JZ)

Datum: 4 juni 2020
Betreft: Reactie BEA op van exploitanten ontvangen feedback op conceptrapport
Onze ref.: BEA/AMS/4

Beste 5.1,2,e en 5.1,2,e

Op 29 mei jl. hebben we via u de feedback ontvangen van de in de Alliantie Automatenhallen Amsterdam (AAA) samenwerkende exploitanten van speelautomatenhallen. Wij lopen navolgend de ontvangen feedback puntsgewijs langs, met name vanuit het perspectief van de vraag of een en ander de feitenbasis van het onderzoek raakt en dus de in het rapport opgenomen analyses en daaraan verbonden conclusies en aanbevelingen raakt.

Nota bene: Een aantal opmerkingen richten zich op door de gemeente te maken keuzes met betrekking tot het verdere proces van besluitvorming over de overgangstermijn en de duur van de nieuwe vergunningen of betreffen beleidsinhoudelijke aspecten die buiten de vraagstelling van het door BEA uitgevoerde onderzoek liggen. BEA gaat op deze opmerkingen navolgend niet in.

Ontvangen feedback	Reactie BEA
Wellicht is het goed om allereerst te vermelden dat de ondernemers van de AAA over het algemeen tevreden zijn met de inhoud van het rapport. Zij onderschrijven de conclusies van de onderzoekers voor wat betreft de duur van de overgangstermijn en de duur van de nieuw te vergeven vergunningen. Wel plaatsen zij kanttekeningen bij de scenario's 1 tot en met 3 zoals die door BEA zij beschreven in het rapport. Zij gaan er vanuit dat zij in goed overleg met de gemeente Amsterdam kunnen komen tot een te formuleren beleid, wat ook recht doet aan de inspanningen van de ondernemers in de periode tot heden. Tevens menen de ondernemers dat de inhoud van dit rapport ook 'uitstralende werking' zou kunnen hebben naar gemeenten buiten de Amsterdamse stadsgrenzen.	Geen aanpassing van rapport vereist (raakt niet aan feitenbasis, ontvangen feedback vormt ook anderszins geen reden om rapport bij te stellen). Op punt van de in het rapport opgenomen scenario's wordt onder punt 2 terug gekomen.
Alle ondernemers hopen dat zij door de gemeente zullen worden gezien als verantwoordelijke- en op overleg gerichte partijen die aan de hand van de	Geen aanpassing van rapport vereist.

Stad van Cahen, Muurhuizen 104
3811 EL Amersfoort
m 06 - 43 03 51 16
i www.bea.nl
e info@bea.nl
KvK nr.: 50690744
Bank: NL08 ABNA 0498 3329 69

rapportage van BEA open staan voor constructief overleg met de gemeente Amsterdam. Om die reden vragen de ondernemers zich af of er geen sprake zou moeten zijn van intensief overleg met de werkgroep op de Stopera die zich nu over dit onderwerp buigt.	
1. Een heel belangrijk punt voor alle ondernemers is de peildatum die wordt gehanteerd als start voor de overgangsperiode (van de geadviseerde 15 jaar). Wanneer gaat de 15 jaarstermijn in? Heeft de gemeente al een idee hoe zij dat in de nieuwe Verordening gaat omschrijven? Hierin blijft het rapport van BEA onduidelijk. Niet onbelangrijk daarbij is uiteraard de vraag wat de gemeente wil met vergunningen die zij 'wil verplaatsen'. In het rapport van BEA hebben de ondernemers gemist aan welke locaties de gemeente Amsterdam de voorkeur geeft. Ook dat bepaalt economische uitkomsten. Hierbij speelt uiteraard ook het vraagstuk van de indirecte allocatie: een eigenaar van een pand beslist uiteindelijk wie en wat er in zijn pand wordt gevestigd. Een al te grote inbreuk op de markt van huur en verhuur van overheidszijde is om die reden al een onbegaanbare weg. Daarnaast speelt met betrekking tot de overgangstermijn ook de heel essentiële vraag: 1) zal er sprake zijn van een 'gemiddelde overgangstermijn' of 2) een 'strikt individuele overgangstermijn'.	In onze rapportage zijn we uitgegaan van een start van de overgangsperiode op de datum van de brief uit 2018 ('ultimo 2018'). Geen aanpassing van rapport vereist. Geen aanpassing van rapport vereist.
2. Voor wat betreft de door BEA beschreven scenario's constateren de ondernemers dat, gezien de gedeelde opdracht van de gemeente en de uitgebrachte offerte van BEA, niet werd verwacht dat er scenariostudie door BEA zou plaatsvinden. De ondernemers geven wel nu reeds aan dat er ook andere, meer realistische, scenario's mogelijk zijn en hopen dat met de gemeente in de nabije toekomst te kunnen bespreken. De scenario's hebben namelijk veel gevolgen voor de mate van	Onderdeel van het onderzoek vormt een marktscan, die met name bedoeld is om te inventariseren welke trends en ontwikkelingen de exploitatie van speelhallen in Amsterdam (kunnen) raken, en daarmee van invloed (kunnen) zijn op de best passende overgangstermijn en duur van de nieuwe vergunningen. Het blijkt dat de beleidsmatige context dan van belang is, zowel landelijk als lokaal. Omdat de lokale beleidskeuzes deels nog gemaakt moeten worden, kan BEA daarover alleen

terugverdiencapaciteit en de juridische risico's van hun bedrijven. Overleg zou de gemeente kunnen helpen een verantwoord nieuw speelautomatenhal-beleid te formuleren. De gemeente zou b.v. kunnen denken aan een scenario waarbij er minder vergunningen zijn zonder aangewezen locaties, maar met een nog te bepalen locatiebeleid. Dat creëert ook een situatie dat pandeigenaren-niet vergunninghouders in een te grote machtspositie komen ten opzichte van huurders. Ook zou aan een scenario kunnen worden gedacht waarbij er een gelimiteerd aantal vergunningen is, en er variatie wordt aangebracht in de aantallen automaten. Ook wordt gemist een scenario met ruimere openingstijden. Al met al zijn er dus nog genoeg mogelijkheden tot een nadere invulling. Het zou de ondernemers storen als de aan te brengen wijzigingen zijn gericht op een 'uitsterfbeleid van speelautomatenhallen' in Amsterdam.	scenariogewijs 'doordenken' wat de eventuele impact is of kan zijn. Om deze reden zijn de drie scenario's in paragraaf 6.3 in het rapport opgenomen. De exploitanten hebben zelf, onder meer in de Veranda-bijeenkomst, maar ook los daarvan (zie bijvoorbeeld ook brief van advocaat van Casino City aan BEA), er op aangedrongen aandacht te besteden aan de mogelijke impact van de beleidsmatige kaders (met name ook lokaal) op de exploitatie en dus op de overgangstermijn en de duur van de nieuwe vergunningen. BEA is van mening dat met name het aantal af te geven vergunningen (en het aantal dan vergunde speelautomaten) en de mate waarin exploitanten vrij zijn hun vestigingsplek te kiezen van belang zijn voor de toekomstige exploitatie. De scenario's gaan hier op in. Opmerkingen vormen wat BEA betreft geen aanleiding het rapport aan te passen.
3. Voor wat betreft 'reorganiseren en kosten weer in lijn brengen met het gewijzigde omzetniveau' (p.3, onderaan) vragen de ondernemers zich af wat BEA daar mee bedoelt? Het is de gemeente toch al bekend dat naast de vaste kosten zoals huur, de ondernemers ook te maken hebben met een zorgplicht die met zich meebrengt dat juist de personele inzet in een zekere mate omzetonafhankelijk is.	Wat BEA bedoelt, is dat de terugverdientijd voor een deel van de exploitanten uitkomt op 15 jaar of (aanmerkelijk) langer. Dit is bij het huidige kostenniveau, aangepast voor extra kosten vanwege CRUKS. BEA acht een overgangstermijn die aanmerkelijk langer is dan 15 jaar om in het rapport toegelichte redenen echter niet realistisch. Dan moeten exploitanten in principe binnen deze overgangstermijn weer investeren in speelautomaten en dergelijke, wat in een overgangstermijn juist niet de bedoeling is. Als een overgangstermijn van 15 jaar voor een deel van de speelhallen bij het huidige kostenniveau niet voldoende is om investeringen terug te verdienen en er geen aanleiding is te veronderstellen dat zij extra omzet kunnen genereren, dan moeten zij hun kosten aanpassen om de bedrijfseconomische situatie te verbeteren. Als zij dit niet doen of als dit niet mogelijk is (omdat kosten voor een groot deel 'vaste kosten' zijn), zijn zij op de langere termijn niet

	levensvatbaar. Wat BEA betreft is op dit punt geen aanpassing van het rapport vereist.
4. Voor wat betreft bezoekersregistratie (p. 36, tabel) constateren meerdere ondernemers dat de automatenhallen geen voordeel hebben ten opzichte van Holland Casino. Sommige ondernemers kennen al het systeem van de 'witte lijsten' en die constatering wordt gemist in het rapport.	BEA kan de waarneming dat sommige exploitanten al een systeem kennen van 'witte lijsten' overnemen in het rapport. BEA heeft in het onderzoek geen toelichting van exploitanten ontvangen waaruit blijkt dat daarom voor deze exploitanten geen investeringen nodig zijn in implementatie van CRUKS. De op te nemen opmerking heeft daarmee wat ons betreft dus geen invloed op de wijze waarop de kosten van CRUKS in het rapport zijn verwerkt in de exploitatie van exploitanten.
5. Voor wat betreft de verplichte heffing voor het verslavingsfonds (p. 39, 3e bullit)) merken de ondernemers op dat die volgens de planning zal worden ingesteld op 1 januari 2021 en niet per 1 juli 2021, zoals BEA veronderstelt. Ook daar krijgen de ondernemers op korte termijn te maken met meer kosten. Er is dus geen voordeliger positie ten opzichte van Holland Casino.	BEA stelt voor deze opmerking over te nemen en de tekst daarop aan te passen.
6. Meerdere ondernemers delen niet het, in het voorwoord opgenomen, uitgangspunt dat de 'vergunningen voor onbepaalde tijd' moeten worden vervangen door 'vergunningen voor bepaalde tijd'. Alhoewel BEA zich daar niet over heeft uitgesproken delen meerdere ondernemers niet dit uitgangspunt van de gemeente.	Geen aanpassing van rapport vereist.
7. (p. 11, 4e bullit) hier wordt opgemerkt dat een deel van de speelautomatenhallen geldt dat indien de optelsom van nettowinst en afschrijvingen negatief uitkomt, er niet wordt terugverdiend. Deze speelautomatenhallen zijn buiten beschouwing gelaten bij de onderbouwing van een passende overgangsperiode'.	Als de optelsom van nettowinst en afschrijvingen (i.c. de vrije kasstroom) negatief is, dan wordt er niet terugverdiend. BEA heeft de speelhallen waarvoor dit nu of na verwerking van voor speelhallen negatieve trends (met name volledig rookverbod en legalisering online kansspelmarkt) geldt, niet buiten beschouwing gelaten in het onderzoek. De tekst kan op dit punt worden aangescherpt. Het is naar onze mening wel zo dat voor deze speelhallen geldt dat zij op langere termijn niet levensvatbaar zijn (tenzij zij hun exploitatie aanpassen, zie hiervoor punt 3). De gemeente kan haar keuzes ten aanzien van een te hanteren overgangstermijn naar onze mening niet baseren op de speelhallen die niet terugverdienen op hun

Meerdere ondernemers kunnen zich niet vinden in het uitgangspunt van BEA dat een speelautomatenhal met een negatief bedrijfsresultaat niet wordt meegerekend in het geheel. Als BEA dergelijke hallen wel had meegerekend zou dat kunnen leiden tot andere bestuurlijke keuzes.	investeringen. BEA heeft verder speelhallen met een negatief bedrijfsresultaat wel betrokken bij het onderbouwen van een passende overgangstermijn (voor zover er dan wel sprake is van een positieve vrije kasstroom en er dus wordt terugverdiend). Deze opmerking geeft wat ons betreft dus geen aanleiding tot aanpassingen in het rapport.
8. Een aantal ondernemers vragen zich af of de geadviseerde overgangsperiode van 15 jaar een minimum uitgangspunt is, wat bij tegenvallende bedrijfsresultaten tot een langere overgangsperiode zou kunnen leiden.	BEA heeft in het onderzoek geïnventariseerd welke afschrijvingstermijnen exploitanten hanteren. Het beeld is dat voor de meeste vaste activa geldt, dat die na 15 jaar volledig afgeschreven zijn. Daarmee kan een periode van 15 jaar naar onze mening praktisch gezien worden als een maximum voor een te hanteren passende overgangstermijn. Als t.z.t. blijkt dat door tegenvallers exploitanten aan 15 jaar alsnog niet genoeg hebben om investeringen terug te verdienen, dan is dat op zich geen reden om de overgangsperiode alsdan te verlengen. Tegenvallers behoren tot het normale bedrijfsrisico van ondernemers. Verlenging van de overgangstermijn zou dan alleen aan de orde kunnen zijn indien de reden van de tegenvaller direct te maken heeft met door de gemeente gaandeweg de overgangstermijn te maken beleidsmatige keuzes die direct raken aan de exploitatie van speelautomatenhallen.
9. Enkele ondernemers vragen aandacht voor de sociale functie die speelautomatenhallen hebben voor oudere bezoekers. Het gaat niet enkel en alleen om verantwoord speelgedrag, maar juist ook om plezier en ontspanning. Meerdere ondernemers storen zich aan politieke opvattingen die een branche willen ondergraven die al meer dan 40 jaar bestaat. Naar hun oordeel zou er een objectieve waardering van het BEA rapport plaats moeten vinden.	Geen aanpassing van rapport vereist.
10. Een ondernemer is van mening dat bepaalde passages in de rapportage herleidbaar zijn naar zijn onderneming. Tevens is deze ondernemer van	BEA zal via 5.1,2,e en 5.1,2,e checken op welke onderneming dit betrekking heeft en op welke passages in de tekst. De betreffende passage

mening dat er KvK informatie is gebruikt waaraan onjuiste conclusies zijn verbonden.	kan dan aangepast worden of eventueel (geheel of gedeeltelijk) komen te vervallen.
Afrondend komen wij tot de conclusie dat dit rapport van BEA ruimte en mogelijkheden biedt om goed beleid te formuleren, voordat wordt overgegaan tot het wijzigen van de verordening. Ook het Rijk (de afdeling kansspelen van het ministerie van Justitie en Veiligheid) dringt aan op het vooraf formuleren van gemeentelijk beleid (rekening houdende met de landelijke uitgangspunten van het kansspelbeleid). Wij zien een uitnodiging tot nader overleg op ambtelijk en politiek niveau dan ook graag tegemoet. Het draagvlak voor het wijzigen van de Verordening kan door deze gesprekken naar ons oordeel aanzienlijk worden vergroot.	Geen aanpassing van rapport vereist.
Wij zouden ons kunnen voorstellen dat er een extra informatieronde wordt ingelast om de ondernemers nader te informeren. Wij wachten de nadere berichten van de gemeente af.	Geen aanpassing van rapport vereist.

***

Nummer VN2020-028344
Directie oov

Gemeente Amsterdam

Staf Illegale economie en criminaliteit **Staf**

Voordracht voor de Staf Illegale economie en criminaliteit van 30 november 2020

Portefeuille Openbare Orde en Veiligheid (4)

Agendapunt B2

Onderwerp

Vervolgtraject Speelautomatenhallen

Gevraagde beslispunten

1. In te stemmen met het vervolgtraject t.a.v. het beleid voor speelautomatenhallen, met de volgende uitgangspunten:

- Binnen de vastgoedtransformatiestrategie van de Aanpak Binnenstad actief in te zetten op kansrijke transformaties van de speelautomatenhallenlocaties in het Centrum tot andere functies, waarbij de gemeente afhankelijk is van marktpartijen.
- Het verdeelbeleid voor de vergunningen voor speelautomatenhallen vorm te geven conform het eerdere op de staf van 29 juni aan u voorgestelde advies van de werkgroep Speelautomatenhallen:
  - Een overgangstermijn van 15 jaar voor de huidige exploitanten;
  - Met het stelsel van een afnemend maximum;
  - het opnemen van een bevoegdheid om gebieden aan te wijzen waar een speelautomatenhal is toegestaan
  - het vastleggen van het huidige aantal automaten per speelhal gedurende de overgangstermijn

2. In te stemmen met een brief aan de gemeenteraad over het rapport BEA waarin wordt aangekondigd dat de 15 jaar overgangstermijn wordt overgenomen

Onderbouwing beslispunten

Bestuurlijke context

Op 29 juni is in de staf met u gesproken over het advies van de werkgroep speelautomatenhallen. 5.1 (2) i

Op 12 november is hier in het BT Binnenstad ook even kort met u over gesproken.

Op 22 oktober 2020 heeft raadslid Boomsma (CDA) vragen gesteld over het bij de exploitanten al bekende rapport van BEA en het vervolg daarop. U heeft toegezegd de raad hierover per brief te informeren. Op 24 november is aan het CDA gemeld dat de brief in de week van 30 november verwacht kan worden.

Aanleiding

- Op grond van de Verordening op de Speelautomatenhallen worden exploitatievergunningen voor speelautomatenhallen verleend voor onbepaalde tijd en alleen voor de huidige locaties die in de Verordening staan vermeld. Er is hierdoor geen ruimte voor nieuwe toetreders. Om die reden wordt sinds 2018 gewerkt aan een nieuwe verdeelsystematiek voor de vergunningen.

- Om na te gaan welke overgangsperiode redelijk is om over te stappen op een nieuw verdeelsysteem, is het onderzoek van BEA uitgevoerd naar de terugverdientijd van investeringen gedaan voor 2018. BEA adviseert een termijn van 15 jaar aan te houden. Dit is gebaseerd op een terugverdientijd van 2 - 8 jaar voor de investeringen en betrekt daarnaast de externe ontwikkelingen zoals gevolgen van het rookverbod, nieuwe regelgeving (Centraal Register Uitsluiting Kansspelen) en de openstelling van de markt voor online kansspelen. De effecten van corona zijn er niet in betrokken. Het BEA rapport bevat een beschrijving van de huidige marktpositie van de speelautomatenhallen in Amsterdam en geeft aan dat de concurrentiepositie verslechterd is door het toegenomen aantal speelhallen in de regio waar vaak een uitgebreide horecacomponent is en ruime parkeergelegenheid. Ook is de winstgevendheid van de hallen al sinds 2008 voor de gehele markt sterk gedaald en blijkt dat sommige hallen structureel verlies draaien en daarnaast ongeveer de helft soms winst en soms verlies draait.

Ad 1 a. Binnen de vastgoedtransformatiestrategie van de Aanpak Binnenstad actief in te zetten op kansrijke transformaties van de speelautomatenhallenlocaties in het Centrum tot andere functies, waarbij de gemeente afhankelijk is van marktpartijen.

- In stadsdeel Centrum bevinden zich 17 van de 21 speelautomatenhallen (twee zijn er momenteel vanwege Bibob-procedures al langdurig gesloten). Van de 21 liggen er negen in het postcodegebied 1012, zeven in de Zuidelijke Binnenstad en één in de Westelijke Binnenstad. De andere vier speelautomatenhallen zijn gevestigd in Noord, West en Zuid.
- Speelautomatenhallen in Centrum zijn met een nadere aanduiding ook als zodanig opgenomen in het bestemmingsplan. Voor een deel van de speelautomatenhallen in Centrum geldt een uitsterfregeling. Dit houdt in dat als er een andere functie komt, er daarna geen speelautomatenhal meer in mag en in sommige gevallen ook als de locatie meer dan een jaar niet wordt gebruikt als speelautomatenhal, deze functie niet meer uitgeoefend mag worden.
- 5.1 (2) i

- Hoewel speelautomatenhallen in hun uitstraling niet bijdragen aan het gewenste beeld van de binnenstad, is wel bekend dat de speelautomatenhallen geen specifieke pull-factor zijn voor toeristen. Echter, invulling van de locaties met andere functies die een bijdrage kunnen leveren aan het gewenste toekomstbeeld van de binnenstad is wel gewenst.
- Het voorstel is dan ook om de locaties van speelautomatenhallen in centrum nadrukkelijk mee te nemen in de voorgestelde vastgoedstrategie binnen de Aanpak Binnenstad, zoals met u besproken in het BT Binnenstad van 24 november
- Hierbij is de gemeente wel afhankelijk van de markt, maar de financiële consequenties zijn veel kleiner dan wanneer wordt ingezet op actieve herbestemming. Uit het rapport van BEA blijkt dat de branche er niet rooskleurig voorstaat, mogelijk zijn er exploitanten die hun bedrijfsvoering willen staken.
- In het BEA rapport staat opgemerkt dat een deel van de huidige exploitanten van een of meer speelautomatenhallen in Amsterdam ook eigenaar is van één of meer panden. Het eigenaarschap van de panden zal komende tijd verder in beeld worden gebracht.

Ad 1. b. Het verdeelbeleid voor de vergunningen voor speelautomatenhallen vorm te geven conform het eerdere op de staf van 29 juni aan u voorgestelde advies van de werkgroep Speelautomatenhallen

- 5.1 (2) i

- Dit zouden we willen doen op de wijze zoals op 29 juni 2020 aan u is voorgelegd, conform het advies van de Werkgroep Speelautomatenhallen (OOV, DJZ, R&D), mede gebaseerd op advies van Pels Rijcken:
  - Met een overgangstermijn van 15 jaar voor de huidige exploitanten. Deze periode is gebaseerd op het BEA onderzoek, zie toelichting hierboven.
  -
  - 5.1 (2) i
  -

Ad 2. Brief aan de raad

Gezien de vragen uit de raad is het voorstel de raad z.s.m. te informeren over het BEA onderzoek, waarbij de samenvatting van het onderzoek wordt gedeeld.

- We stellen voor in de brief inhoudelijk in te gaan op het hierboven genoemde eerste punt, namelijk het overnemen van de conclusies uit het rapport door het instellen van een overgangstermijn van 15 jaar vanaf 2018.
- Daarnaast verwijzen we kort naar de Aanpak Binnenstad
- en beschrijven we het vervolgproces op hoofdlijnen (beleidsvoorstellen in Verordening en Beleidsregels, uiterlijk april 2021).

Volgende processtappen

De uitgangspunten onder 1b. worden verder verwerkt in de nieuwe Verordening (door de raad vast te stellen) en beleidsregels (door burgemeester vast te stellen). De tijdlijn hiervoor:

- Februari bespreken concept verordening en beleidsregels in staf BM
- Februari Gesprek met exploitanten

- Maart/April bespreking college concept raadsvoordracht nieuwe verordening, vrijgeven voor inspraak
- April – mei Inspraakperiode, bespreking in raadscommissie
- Juni Bespreken reacties inspraak en bestuurlijke reactie
- Juli/september definitieve raadsvoordracht in college
- September/oktober vaststellen nieuwe verordening door gemeenteraad, vaststellen beleidsregels door burgemeester

Advies / afstemming

Centrum/Aanpak Binnenstad: akkoord

DJZ: akkoord

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2020-091280	Amsterdam_onderzoek speelautomaten_samenvatting_finaal concept_BEA_pdf_14mei20.pdf (pdf)
AD2020-091275	Staf Illegale economie en criminaliteit Voordracht (pdf)

Behandelend ambtenaar of indienend raadslid (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

OOV, 5.1,2,e 5.1,2,e @amsterdam.nl, 5.1,2,e

Uitslag

A Akkoord

Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Straatnaam 25
0000 AA Amsterdam

Postbus 000
0000 AA Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 000, 0000 AA Amsterdam

Aan de leden van de gemeenteraad

Datum	3 december 2020
Behandeld door	OOV/DJZ
Bijlage(n)	Rapport BEA
Onderwerp	Stand van zaken beleid Speelautomatenhallen

Geachte leden van de gemeenteraad,

In mijn brief van 13 september 2019 heb ik u geïnformeerd over de opdracht tot onderzoek naar de terugverdientijd van gedane investeringen door de exploitanten van speelautomatenhallen. Dit onderzoek is uitgevoerd door het Bureau Economische Argumentatie (BEA) en is inmiddels opgeleverd.

De aanleiding voor het onderzoek is de noodzakelijke aanpassing van het verdeelsysteem voor de vergunningen van speelautomatenhallen in de stad, zoals is toegelicht in mijn brieven van 5 oktober 2018 en 2 juli 2019. Dit is nodig vanwege de jurisprudentie met betrekking tot schaarse vergunningen, waaruit blijkt dat het mogelijk moet zijn om nieuwe toetreders te laten mededingen naar dit soort vergunningen. Het onderzoek moest antwoord geven op de vraag welke overgangstermijn voor de huidige vergunninghouders redelijk is voordat de wijziging van het verdeelsysteem in kan gaan. Daarvoor is met name gekeken naar de terugverdientijd van reeds gedane investeringen en het behalen van een redelijk rendement. Het onderzoek is uitgevoerd in overleg met de branche en er is gebruik gemaakt van gegevens die door de branche zijn overgelegd.

Uit het rapport blijkt dat de gemiddelde terugverdientijd op investeringen uitkomt op 2 tot 8 jaar. Deze periode kan oplopen naarmate negatieve effecten van externe factoren, bijvoorbeeld het rookverbod, de opkomst van online kansspelen en (deels) de effecten van corona meegenomen worden. De terugverdientijd kan in dat geval oplopen tot 15 jaar. BEA adviseert een overgangstermijn van 15 jaar te hanteren voor dat de markt opengesteld wordt door middel van een nieuw verdeelsysteem.

Vervolgproces

De huidige regels voor speelautomatenhallen zijn vastgelegd in de Verordening op de Speelautomatenhallen. Ik ben voornemens de raad voor te stellen om deze Verordening zodanig te wijzigen, dat op grond daarvan een nieuw verdeelsysteem mogelijk zal worden gemaakt. Met de huidige Verordening, waarbij de vergunningen voor speelautomatenhallen voor onbepaalde tijd zijn verleend, is een dergelijk verdeelsysteem niet mogelijk en kan de gemeente door nieuwe toetreders daarvoor aansprakelijk worden gesteld omdat de situatie zoals die nu is niet rechtmatig is. In de nieuwe Verordening wil ik de raad voorstellen het advies van BEA over te nemen en een overgangstermijn te hanteren van 15 jaar gerekend vanaf 2018. In 2018 zijn de exploitanten per brief geïnformeerd over de noodzakelijke aanpassing van de regelgeving. Investeringen van exploitanten die dateren van na die datum komen dan ook voor hun rekening.

De planning is om het voorstel voor de nieuwe verordening in april 2021 aan uw raad voor te leggen ter bespreking, tegelijk met de concept beleidsregels van de burgemeester die een nadere invulling geven van de kaders uit de verordening. Met deze stukken zal ook voor de exploitanten meer duidelijkheid komen over de verdeelsystematiek. Het streven is dat de raad de nieuwe verordening, na een inspraakperiode, uiterlijk oktober 2021 kan vaststellen.

Aanpak Binnenstad
Slechts 4 van de 21 speelautomatenhallen zijn buiten het Centrum gevestigd. Deze overconcentratie is niet wenselijk. Daarom wordt onderzocht hoe binnen het nieuwe verdeelsysteem na de overgangsperiode van 15 jaar meer spreiding bereikt kan worden. In de tussentijd wil de gemeente via de Aanpak Binnenstad transformatie van de huidige locaties van speelautomatenhallen tot andere functies stimuleren.

Ik hoop u hiermee voor nu voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,

Femke Halsema
Burgemeester

Van: Bureau voor Economische Argumentatie

Aan: gemeente Amsterdam t.a.v. mevrouw 5.1,2,e 5.1,2,e (OOV) en de 5.1,2,e (JZ)

Datum: 4 juni 2020
Betreft: Reactie BEA op van exploitanten ontvangen feedback op conceptrapport
Onze ref.: BEA/AMS/4

Beste 5.1,2,e en 5.1,2,e

Op 29 mei jl. hebben we via u de feedback ontvangen van de in de Alliantie Automatenhallen Amsterdam (AAA) samenwerkende exploitanten van speelautomatenhallen. Wij lopen navolgend de ontvangen feedback puntsgewijs langs, met name vanuit het perspectief van de vraag of een en ander de feitenbasis van het onderzoek raakt en dus de in het rapport opgenomen analyses en daaraan verbonden conclusies en aanbevelingen raakt.

Nota bene: Een aantal opmerkingen richten zich op door de gemeente te maken keuzes met betrekking tot het verdere proces van besluitvorming over de overgangstermijn en de duur van de nieuwe vergunningen of betreffen beleidsinhoudelijke aspecten die buiten de vraagstelling van het door BEA uitgevoerde onderzoek liggen. BEA gaat op deze opmerkingen navolgend niet in.

Ontvangen feedback	Reactie BEA
Wellicht is het goed om allereerst te vermelden dat de ondernemers van de AAA over het algemeen tevreden zijn met de inhoud van het rapport. Zij onderschrijven de conclusies van de onderzoekers voor wat betreft de duur van de overgangstermijn en de duur van de nieuw te vergeven vergunningen. Wel plaatsen zij kanttekeningen bij de scenario's 1 tot en met 3 zoals die door BEA zij beschreven in het rapport. Zij gaan er vanuit dat zij in goed overleg met de gemeente Amsterdam kunnen komen tot een te formuleren beleid, wat ook recht doet aan de inspanningen van de ondernemers in de periode tot heden. Tevens menen de ondernemers dat de inhoud van dit rapport ook 'uitstralende werking' zou kunnen hebben naar gemeenten buiten de Amsterdamse stadsgrenzen.	Geen aanpassing van rapport vereist (raakt niet aan feitenbasis, ontvangen feedback vormt ook anderszins geen reden om rapport bij te stellen). Op punt van de in het rapport opgenomen scenario's wordt onder punt 2 terug gekomen.
Alle ondernemers hopen dat zij door de gemeente zullen worden gezien als verantwoordelijke- en op overleg gerichte partijen die aan de hand van de	Geen aanpassing van rapport vereist.

Stad van Cahen, Muurhuizen 104
3811 EL Amersfoort
m 06 - 43 03 51 16
i www.bea.nl
e info@bea.nl
KvK nr.: 50690744
Bank: NL08 ABNA 0498 3329 69

rapportage van BEA open staan voor constructief overleg met de gemeente Amsterdam. Om die reden vragen de ondernemers zich af of er geen sprake zou moeten zijn van intensief overleg met de werkgroep op de Stopera die zich nu over dit onderwerp buigt.	
1. Een heel belangrijk punt voor alle ondernemers is de peildatum die wordt gehanteerd als start voor de overgangsperiode (van de geadviseerde 15 jaar). Wanneer gaat de 15 jaarstermijn in? Heeft de gemeente al een idee hoe zij dat in de nieuwe Verordening gaat omschrijven? Hierin blijft het rapport van BEA onduidelijk. Niet onbelangrijk daarbij is uiteraard de vraag wat de gemeente wil met vergunningen die zij 'wil verplaatsen'. In het rapport van BEA hebben de ondernemers gemist aan welke locaties de gemeente Amsterdam de voorkeur geeft. Ook dat bepaalt economische uitkomsten. Hierbij speelt uiteraard ook het vraagstuk van de indirecte allocatie: een eigenaar van een pand beslist uiteindelijk wie en wat er in zijn pand wordt gevestigd. Een al te grote inbreuk op de markt van huur en verhuur van overheidszijde is om die reden al een onbegaanbare weg. Daarnaast speelt met betrekking tot de overgangstermijn ook de heel essentiële vraag: 1) zal er sprake zijn van een 'gemiddelde overgangstermijn' of 2) een 'strikt individuele overgangstermijn'.	In onze rapportage zijn we uitgegaan van een start van de overgangsperiode op de datum van de brief uit 2018 ('ultimo 2018'). Geen aanpassing van rapport vereist. Geen aanpassing van rapport vereist.
2. Voor wat betreft de door BEA beschreven scenario's constateren de ondernemers dat, gezien de gedeelde opdracht van de gemeente en de uitgebrachte offerte van BEA, niet werd verwacht dat er scenariostudie door BEA zou plaatsvinden. De ondernemers geven wel nu reeds aan dat er ook andere, meer realistische, scenario's mogelijk zijn en hopen dat met de gemeente in de nabije toekomst te kunnen bespreken. De scenario's hebben namelijk veel gevolgen voor de mate van	Onderdeel van het onderzoek vormt een marktscan, die met name bedoeld is om te inventariseren welke trends en ontwikkelingen de exploitatie van speelhallen in Amsterdam (kunnen) raken, en daarmee van invloed (kunnen) zijn op de best passende overgangstermijn en duur van de nieuwe vergunningen. Het blijkt dat de beleidsmatige context dan van belang is, zowel landelijk als lokaal. Omdat de lokale beleidskeuzes deels nog gemaakt moeten worden, kan BEA daarover alleen

terugverdiencapaciteit en de juridische risico's van hun bedrijven. Overleg zou de gemeente kunnen helpen een verantwoord nieuw speelautomatenhal-beleid te formuleren. De gemeente zou b.v. kunnen denken aan een scenario waarbij er minder vergunningen zijn zonder aangewezen locaties, maar met een nog te bepalen locatiebeleid. Dat creëert ook een situatie dat pandeigenaren-niet vergunninghouders in een te grote machtspositie komen ten opzichte van huurders. Ook zou aan een scenario kunnen worden gedacht waarbij er een gelimiteerd aantal vergunningen is, en er variatie wordt aangebracht in de aantallen automaten. Ook wordt gemist een scenario met ruimere openingstijden. Al met al zijn er dus nog genoeg mogelijkheden tot een nadere invulling. Het zou de ondernemers storen als de aan te brengen wijzigingen zijn gericht op een 'uitsterfbeleid van speelautomatenhallen' in Amsterdam.	scenariogewijs 'doordenken' wat de eventuele impact is of kan zijn. Om deze reden zijn de drie scenario's in paragraaf 6.3 in het rapport opgenomen. De exploitanten hebben zelf, onder meer in de Veranda-bijeenkomst, maar ook los daarvan (zie bijvoorbeeld ook brief van advocaat van Casino City aan BEA), er op aangedrongen aandacht te besteden aan de mogelijke impact van de beleidsmatige kaders (met name ook lokaal) op de exploitatie en dus op de overgangstermijn en de duur van de nieuwe vergunningen. BEA is van mening dat met name het aantal af te geven vergunningen (en het aantal dan vergunde speelautomaten) en de mate waarin exploitanten vrij zijn hun vestigingsplek te kiezen van belang zijn voor de toekomstige exploitatie. De scenario's gaan hier op in. Opmerkingen vormen wat BEA betreft geen aanleiding het rapport aan te passen.
3. Voor wat betreft 'reorganiseren en kosten weer in lijn brengen met het gewijzigde omzetniveau' (p.3, onderaan) vragen de ondernemers zich af wat BEA daar mee bedoelt? Het is de gemeente toch al bekend dat naast de vaste kosten zoals huur, de ondernemers ook te maken hebben met een zorgplicht die met zich meebrengt dat juist de personele inzet in een zekere mate omzetonafhankelijk is.	Wat BEA bedoelt, is dat de terugverdientijd voor een deel van de exploitanten uitkomt op 15 jaar of (aanmerkelijk) langer. Dit is bij het huidige kostenniveau, aangepast voor extra kosten vanwege CRUKS. BEA acht een overgangstermijn die aanmerkelijk langer is dan 15 jaar om in het rapport toegelichte redenen echter niet realistisch. Dan moeten exploitanten in principe binnen deze overgangstermijn weer investeren in speelautomaten en dergelijke, wat in een overgangstermijn juist niet de bedoeling is. Als een overgangstermijn van 15 jaar voor een deel van de speelhallen bij het huidige kostenniveau niet voldoende is om investeringen terug te verdienen en er geen aanleiding is te veronderstellen dat zij extra omzet kunnen genereren, dan moeten zij hun kosten aanpassen om de bedrijfseconomische situatie te verbeteren. Als zij dit niet doen of als dit niet mogelijk is (omdat kosten voor een groot deel 'vaste kosten' zijn), zijn zij op de langere termijn niet

	levensvatbaar. Wat BEA betreft is op dit punt geen aanpassing van het rapport vereist.
4. Voor wat betreft bezoekersregistratie (p. 36, tabel) constateren meerdere ondernemers dat de automatenhallen geen voordeel hebben ten opzichte van Holland Casino. Sommige ondernemers kennen al het systeem van de 'witte lijsten' en die constatering wordt gemist in het rapport.	BEA kan de waarneming dat sommige exploitanten al een systeem kennen van 'witte lijsten' overnemen in het rapport. BEA heeft in het onderzoek geen toelichting van exploitanten ontvangen waaruit blijkt dat daarom voor deze exploitanten geen investeringen nodig zijn in implementatie van CRUKS. De op te nemen opmerking heeft daarmee wat ons betreft dus geen invloed op de wijze waarop de kosten van CRUKS in het rapport zijn verwerkt in de exploitatie van exploitanten.
5. Voor wat betreft de verplichte heffing voor het verslavingsfonds (p. 39, 3e bullit)) merken de ondernemers op dat die volgens de planning zal worden ingesteld op 1 januari 2021 en niet per 1 juli 2021, zoals BEA veronderstelt. Ook daar krijgen de ondernemers op korte termijn te maken met meer kosten. Er is dus geen voordeliger positie ten opzichte van Holland Casino.	BEA stelt voor deze opmerking over te nemen en de tekst daarop aan te passen.
6. Meerdere ondernemers delen niet het, in het voorwoord opgenomen, uitgangspunt dat de 'vergunningen voor onbepaalde tijd' moeten worden vervangen door 'vergunningen voor bepaalde tijd'. Alhoewel BEA zich daar niet over heeft uitgesproken delen meerdere ondernemers niet dit uitgangspunt van de gemeente.	Geen aanpassing van rapport vereist.
7. (p. 11, 4e bullit) hier wordt opgemerkt dat een deel van de speelautomatenhallen geldt dat indien de optelsom van nettowinst en afschrijvingen negatief uitkomt, er niet wordt terugverdiend. Deze speelautomatenhallen zijn buiten beschouwing gelaten bij de onderbouwing van een passende overgangsperiode'.	Als de optelsom van nettowinst en afschrijvingen (i.c. de vrije kasstroom) negatief is, dan wordt er niet terugverdiend. BEA heeft de speelhallen waarvoor dit nu of na verwerking van voor speelhallen negatieve trends (met name volledig rookverbod en legalisering online kansspelmarkt) geldt, niet buiten beschouwing gelaten in het onderzoek. De tekst kan op dit punt worden aangescherpt. Het is naar onze mening wel zo dat voor deze speelhallen geldt dat zij op langere termijn niet levensvatbaar zijn (tenzij zij hun exploitatie aanpassen, zie hiervoor punt 3). De gemeente kan haar keuzes ten aanzien van een te hanteren overgangstermijn naar onze mening niet baseren op de speelhallen die niet terugverdienen op hun

Meerdere ondernemers kunnen zich niet vinden in het uitgangspunt van BEA dat een speelautomatenhal met een negatief bedrijfsresultaat niet wordt meegerekend in het geheel. Als BEA dergelijke hallen wel had meegerekend zou dat kunnen leiden tot andere bestuurlijke keuzes.	investeringen. BEA heeft verder speelhallen met een negatief bedrijfsresultaat wel betrokken bij het onderbouwen van een passende overgangstermijn (voor zover er dan wel sprake is van een positieve vrije kasstroom en er dus wordt terugverdiend). Deze opmerking geeft wat ons betreft dus geen aanleiding tot aanpassingen in het rapport.
8. Een aantal ondernemers vragen zich af of de geadviseerde overgangsperiode van 15 jaar een minimum uitgangspunt is, wat bij tegenvallende bedrijfsresultaten tot een langere overgangsperiode zou kunnen leiden.	BEA heeft in het onderzoek geïnventariseerd welke afschrijvingstermijnen exploitanten hanteren. Het beeld is dat voor de meeste vaste activa geldt, dat die na 15 jaar volledig afgeschreven zijn. Daarmee kan een periode van 15 jaar naar onze mening praktisch gezien worden als een maximum voor een te hanteren passende overgangstermijn. Als t.z.t. blijkt dat door tegenvallers exploitanten aan 15 jaar alsnog niet genoeg hebben om investeringen terug te verdienen, dan is dat op zich geen reden om de overgangsperiode alsdan te verlengen. Tegenvallers behoren tot het normale bedrijfsrisico van ondernemers. Verlenging van de overgangstermijn zou dan alleen aan de orde kunnen zijn indien de reden van de tegenvaller direct te maken heeft met door de gemeente gaandeweg de overgangstermijn te maken beleidsmatige keuzes die direct raken aan de exploitatie van speelautomatenhallen.
9. Enkele ondernemers vragen aandacht voor de sociale functie die speelautomatenhallen hebben voor oudere bezoekers. Het gaat niet enkel en alleen om verantwoord speelgedrag, maar juist ook om plezier en ontspanning. Meerdere ondernemers storen zich aan politieke opvattingen die een branche willen ondergraven die al meer dan 40 jaar bestaat. Naar hun oordeel zou er een objectieve waardering van het BEA rapport plaats moeten vinden.	Geen aanpassing van rapport vereist.
10. Een ondernemer is van mening dat bepaalde passages in de rapportage herleidbaar zijn naar zijn onderneming. Tevens is deze ondernemer van	BEA zal via 5.1,2,e en 5.1,2,e checken op welke onderneming dit betrekking heeft en op welke passages in de tekst. De betreffende passage

mening dat er KvK informatie is gebruikt waaraan onjuiste conclusies zijn verbonden.	kan dan aangepast worden of eventueel (geheel of gedeeltelijk) komen te vervallen.
Afrondend komen wij tot de conclusie dat dit rapport van BEA ruimte en mogelijkheden biedt om goed beleid te formuleren, voordat wordt overgegaan tot het wijzigen van de verordening. Ook het Rijk (de afdeling kansspelen van het ministerie van Justitie en Veiligheid) dringt aan op het vooraf formuleren van gemeentelijk beleid (rekening houdende met de landelijke uitgangspunten van het kansspelbeleid). Wij zien een uitnodiging tot nader overleg op ambtelijk en politiek niveau dan ook graag tegemoet. Het draagvlak voor het wijzigen van de Verordening kan door deze gesprekken naar ons oordeel aanzienlijk worden vergroot.	Geen aanpassing van rapport vereist.
Wij zouden ons kunnen voorstellen dat er een extra informatieronde wordt ingelast om de ondernemers nader te informeren. Wij wachten de nadere berichten van de gemeente af.	Geen aanpassing van rapport vereist.

***

PELS RIJCKEN

Notitie

voor	5.1,2,e 5.1,2,e en 5.1,2,e (gemeente Amsterdam)
van	5.1,2,e en 5.1,2,e (Pels Rijcken)
datum	8 mei 2020
inzake	Verdeelprocedure speelautomatenhallen
zaaknr	11013494

1 Inleiding

1.1 5.1 (2) i

1.2 5.1 (2) i

1.3 5.1 (2) i

[1] Amsterdam heeft
- een "Verordening van de gemeenteraad van de gemeente Amsterdam houdende regels omtrent kansspelen Verordening op de kansspeelautomaten en speelautomatenhallen" (Citeertitel: Verordening speelautomaten(hallen)), en
- een "Verordening op de kansspeelautomaten en speelautomatenhallen" (Citeertitel: Verordening kansspeelautomaten en speelautomatenhallen). Beide verordeningen zijn volgens overheid.nl nog van kracht.

Alle werkzaamheden worden verricht op grond van een overeenkomst van opdracht met de naamloze vennootschap Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. gevestigd te Den Haag en ingeschreven in het Handelsregister onder nr. 27283716. Op de overeenkomst zijn de algemene voorwaarden van toepassing, die zijn gedeponeerd ter griffie rechtbank Den Haag onder nr. 19/2015. Daarin is een aansprakelijkheidsbeperking opgenomen. De algemene voorwaarden worden op verzoek toegezonden of zijn te raadplegen op www.pelsrijcken.nl. Kwaliteitsrekening notariaat 21.30.13.495

1.4 Wij hebben voorts in ons overleg van 4 mei 2020 wat breder enkele aspecten van de voorgenomen verdeling, en mogelijke alternatieven, besproken. Wij benoemen die punten ook in dit advies.

2 Samenvatting

5.1 (2) i

5.1 (2) i

5.1 (2) i

Wij lichten dit kort toe.

3 5.1 (2) i

3.1 5.1 (2) i

3.2 5.1 (2) i

5.1 (2) i

3.3 5.1 (2) i

3.4

5.1 (2) i

3.5

5.1 (2) i

5.1 (2) i

3.6

5.1 (2) i

5.1 (2) i

5.1 (2) i

3.7

5.1 (2) i

3.8

5.1 (2) i

3.9

5.1 (2) i

3.10

5.1 (2) i

3.11

5.1 (2) i

5.1 (2) i

3.12 5.1 (2) i

3.13 5.1 (2) i

3.14 5.1 (2) i

5.1 (2) i

3.15 5.1 (2) i

3.16 5.1 (2) i

3.17 5.1 (2) i

3.18 5.1 (2) i

4

4.1 5.1 (2) i

4.2 5.1 (2) i

4.3 5.1 (2) i

5.1 (2) i

4.4 5.1 (2) i

4.5 5.1 (2) i

4.6 5.1 (2) i

4.7 5.1 (2) i

4.8 5.1 (2) i

5

5.1 5.1 (2) i

5.2 5.1 (2) i

5.1 (2) i

5.1 (2) i

5.1 (2) i

5.1 (2) i

5.3 5.1 (2) i

6

6.1 5.1 (2) i

6.2 5.1 (2) i

7

5.1 (2) i

- 5.1 (2) i
- 5.1 (2) i

- 5.1(2)i
- 5.1(2)i
- 5.1(2)i

Voor nader overleg zijn wij vanzelfsprekend graag beschikbaar.

Van: Bureau voor Economische Argumentatie

Aan: gemeente Amsterdam t.a.v. mevrouw 5.1,2,e 5.1,2,e (OOV) en de 5.1,2,e (JZ)

Datum: 10 maart 2020
Betreft: Voorlopige bevindingen, conclusies en aanbevelingen
Onze ref.: BEA/AMS/1

Geachte 5.1,2,e en 5.1,2,e

Zoals afgesproken in de werkgroep Speelhallen van donderdag 5 maart jl., vat Bureau voor Economische Zaken (BEA) de stand van zaken in het onderzoek navolgend beknopt samen en de daarop te baseren voorlopige inzichten. Deze voorlopige inzichten kunnen nog wijzigen mede op basis van nog te ontvangen informatie van exploitanten.

De hoofdconclusies vatten wij als volgt samen:

- De mede op terugverdientijden en doorlopende verplichtingen te baseren overgangstermijn kan oplopen tot 15 jaar. Hierbij speelt mee dat in de overgangstermijn nog aanzienlijke investeringen aan de orde zullen zijn voor met name invoering van CRUKS en dat relevante trends en ontwikkelingen met name negatief uitwerken op het verdienvermogen van speelhallen in Amsterdam.
- Ten aanzien van de looptijd van de nieuwe vergunningen, is de conclusie dat deze in sterke mate afhankelijk zijn van de lokale door de gemeente te bepalen beleidskaders.
- Het inzicht dat de overgangstermijn kan oplopen en dat de datum van september 2022 daarmee niet realistisch is voor het laten ingaan van een nieuw systeem van vergunningen voor bepaalde tijd, biedt ruimte om een visie te ontwikkelen op hoe de gemeente Amsterdam graag ziet dat de speelautomatenbranche zich in de komende jaren zou moeten ontwikkelen en welke beleidskaders daar dan bij horen ten aanzien van met name aantal, type en spreiding van speelhallen in Amsterdam.

Voor de goede orde memoreren wij de vraagstelling voor het lopende onderzoek van BEA:

1. Onderbouw een ‘passende’, werkbare overgangstermijn van het huidige stelsel met (exploitatie-) vergunningen voor onbepaalde tijd naar een stelsel van vergunningen voor bepaalde tijd. Houdt daarbij rekening met terugverdientijden op gepleegde investeringen, doorlopende verplichtingen (o.a. personeel en eventueel huur) en de mate waarin vaste activa zijn afgeschreven.
2. Onderbouw een passende c.q. werkbare looptijd van de nieuwe vergunningen voor bepaalde tijd. Houdt daarbij wederom rekening met terugverdientijden.
3. Voer een marktscan uit op de markt voor speelautomatenhallen in Amsterdam, ten behoeve van voldoende inzicht in de businesscase van exploitanten van speelhallen en welke trends en ontwikkelingen daar dan op van invloed zijn .

Het is expliciet de bedoeling dat de exploitanten van speelautomatenhallen bij het onderzoek worden betrokken, vanuit het inzicht dat dit ten goede komt aan zowel de kwaliteit van het onderzoek als het

Stad van Cahen, Muurhuizen 104
3811 EL Amersfoort
m 06 - 43 03 51 16
i www.bea.nl
e info@bea.nl
KvK nr.: 50690744
Bank: NL08 ABNA 0498 3329 69

draagvlak voor de conclusies. Een en ander laat vanzelfsprekend onverlet dat BEA volledig onafhankelijk is en te ontvangen informatie van exploitanten kritisch toetst.

In het plan van aanpak is voorzien in twee gesprekken met elke exploitant, waarbij het eerste gesprek inventariserend van aard is en het tweede gesprek concluderend. Op basis van deze gesprekken en deskresearch worden caserapporten gemaakt van elke exploitant. Deze zijn vertrouwelijk. In het hoofdrapport wordt geconcludeerd mede op basis van deze door exploitanten geverifieerde caserapporten, maar er wordt uitdrukkelijk niet verwezen naar individuele exploitanten en gevoelige informatie wordt niet traceerbaar opgenomen in het hoofdrapport omdat dit rapport uiteindelijk openbaar is.

De stand van zaken in de contacten met exploitanten laat zich als volgt samenvatten:
- Er is veel wantrouwen van exploitanten jegens gemeente (o.a. vanwege SEO-onderzoek waarbij Bibob-gegevens zijn gebruikt en exploitanten niet zijn betrokken en vasthouden aan datum van 1-9-2022).
- Met alle exploitanten desalniettemin (goede) gesprekken gehad, met de meeste ook een tweede gesprek.
- Proces om exploitanten op dit vlak 'over de streep' te trekken loopt nog. Schatting is dat uiteindelijk 6 tot 11 exploitanten inzicht zullen bieden in financiën.

BEA heeft verder uitgebreide deskresearch gepleegd over relevante trends en ontwikkelingen, voor zover die raken aan de exploitatie van speelautomatenhallen, en gesproken met Kansspelautoriteit (Ksa), branchevereniging VAN en de operationeel expert ('wijkagent') van het basisteam Centrum Burgwallen van de Eenheid Amsterdam van de politie.

BEA vat de voorlopige bevindingen uit het onderzoek navolgend samen, als volgt geclusterd:
a. Karakter van de Amsterdamse markt voor speelhallen.
b. Inzicht in exploitatie en verdienvermogen van (Amsterdamse) speelhallen.
c. Relevante trends en ontwikkelingen (verleden, heden, toekomst).
d. Positionering speelhallen ten opzichte van andere segmenten van de markt voor kansspelen (landelijk, regionaal/lokaal).
e. Relevantie van beleidsmatige kaders en schetsen van enkele beleidsmatige toekomstscenario's.
f. Voorlopige inzichten ten aanzien van passende, werkbare overgangstermijn.
g. Voorlopige inzichten ten aanzien van een passende, werkbare duur van nieuwe vergunningen.

Ad. a. *Karakter van Amsterdamse markt voor speelhallen*

Uit het onderzoek blijkt dat de Amsterdamse markt voor speelhallen in diverse opzichten bijzonder is. De gemeente Amsterdam telt veruit de meeste speelhallen (momenteel 19 speelhallen 'vergund') en de meeste exploitanten zijn familiebedrijf en alleen of voornamelijk in Amsterdam actief.

Kenmerkend voor de Amsterdamse speelautomatenhallenmarkt:
- Familiebedrijven zijn dominant (goed voor 15 van de 19 speelhallen).
- Alle bedrijven werken vooral met vast personeel, met vaak langjarige dienstverbanden.
- Vast personeel is gewenst vanwege goed uitvoeren zorgplicht en aanwezigheid van geld in de zaak.
- Aantal medewerkers loopt op tot circa 200 tot wellicht 250 personen.

- Politie Amsterdam geeft aan dat de branche 'clean' is, geen signalen van verwevenheid met criminaliteit, weinig tot geen overlast (in tegendeel, de speelhallen hebben een positieve invloed op hun omgeving).
- Speelhallen draaien op vaste bezoekers, toegang wordt verleend vanaf 21 jaar.

Een aanzienlijk deel van de speelhallen in Amsterdam is (zeer) klein. Vier hallen in Amsterdam zijn goed voor circa de helft van alle vergunde speelautomaten (samen 775 automaten van in totaal 1.543 vergunde automaten), de overige 15 hallen mogen gemiddeld circa 50 speelautomaten opstellen. De relatief kleine omvang is een handicap voor een rendabele exploitatie, al kan een goede locatie dit compenseren. Exploitanten willen graag naar grotere speelhallen, met een uitgebreider en meer divers aanbod en een hoogwaardiger uitstraling. In veel van de huidige panden is dit niet te realiseren.

Ad. b. *Inzicht in exploitatie en verdienvermogen van (Amsterdamse) speelhallen*

Het onderzoek laat zien dat de winstgevendheid van speelautomatenhallen in de afgelopen jaren sterk onder druk stond. Het voorlopige beeld, gebaseerd op landelijke cijfers t/m 2011 en vooralsnog beperkte 'harde' informatie over de Amsterdamse speelhallen, is als volgt:

- Tot 2008 waren speelhallen vaak behoorlijk rendabel, met winstniveaus die landelijk gemiddeld uitkwamen op 20 tot 25 procent van de bruto omzet.
- Door introductie van de kansspelbelasting en een rookverbod in 2008, bovendien in combinatie met een economische crisis, nam de winst sterk af tot circa 5 procent van de bruto omzet in de eerste jaren na 2008.
- In 2011 leed de Nederlandse speelhallenbranche als geheel verlies (minus 2,4 procent van bruto omzet).
- In de periode vanaf 2011 tot heden hebben exploitanten gewerkt aan het aanpassen van hun bedrijfsvoering (met name kosten) aan de gewijzigde omstandigheden. Er kan daardoor sprake zijn van een herstel van de winstgevendheid, maar deze is naar verwachting fors minder dan in de periode vóór 2008.

Dit beeld wordt herkend door Amsterdamse exploitanten. In aanvulling op dit beeld geven zij aan dat de Amsterdamse markt relatief onaantrekkelijk is voor exploitanten, vanwege onder meer de kleinschaligheid van de hallen, de sterke concentratie op enkele plekken en in de optiek van de branche ongunstige beleidsmatige kaders voor het exploiteren van speelhallen (o.a. gaat het dan over beperkte openingstijden). Het voorlopige beeld t.a.v. de winstgevendheid van de Amsterdamse hallen is als volgt:

- Diverse hallen zijn niet of nauwelijks winstgevend.
- Enkele hallen zijn winstgevend maar de winstniveaus zijn structureel lager dan vóór 2008.
- Kleinere hallen bieden minder kansen op een winstgevende exploitatie.
- Naast de schaal van een speelhal is echter ook de locatie van groot belang voor de winstgevendheid.

Ad. c. *Relevante trends en ontwikkelingen (verleden, heden, toekomst)*

Terugkijkend hebben vooral de volgende landelijke beleidsmatige ontwikkelingen de exploitatie van speelhallen geraakt:

- Invoering per 2008 van de Kansspelbelasting à 29 procent (in plaats van btw).
- Betaalde btw is daardoor niet meer aftrekbaar, resulterend in hogere kosten van inkoop.
- De huur is verder ook verhoogd vanwege afschaffing van de btw.

- Invoering per 1-7-2008 van het rookverbod, resulterend in lagere omzet ('gokkers zijn rokers') en hogere kosten (rookruimtes vergen grote investeringen, fysiek en qua ventilatie e.d.). Doorgaans is 1/4 tot 1/3 van het oppervlak van speelhallen rookruimte.
- "Tijdelijke" verhoging in 2018 van de kansspelbelasting tot 30,1 procent.

Voor de speelhallen in Amsterdam is verder van belang dat de bevolkingssamenstelling ongunstig verandert (yuppen bezoeken geen speelhallen, vaste klanten sterven geleidelijk uit of verhuizen naar buiten Amsterdam). Gunstig voor de speelhallen is wel dat het aantal speelautomaten in de horeca sterk terugloopt. Steeds meer cafés vinden speelautomaten niet passen bij de sfeer die zij in hun zaak nastreven.

Wat betreft het heden, is van belang dat de exploitanten grote onzekerheid ervaren over hun bedrijf. Met de brief van de gemeente aan de exploitanten van oktober 2018, hebben de exploitanten geen zekerheid meer over continuïteit van hun bedrijf. Zeker voor familiebedrijven die alleen of vooral in Amsterdam actief zijn, is dit ingrijpend. Een bedrijf doorgeven aan de volgende generatie wordt lastig. Belangrijk is verder dat de verhandelbaarheid van speelhallen door de aangekondigde beleidswijziging nihil is. Het wegvallen van zekerheid over een duurzaam bedrijfsmodel maakt speelhallen in de ogen van banken en andere financiers veel riskanter, waardoor het verkrijgen van leningen voor te plegen investeringen lastig is geworden. Dit treft kleine ondernemers met voor een deel minder solide financiële structuur extra hard. Uit jaarverslagen van exploitanten van speelautomatenhallen in Amsterdam blijkt, dat van zeker vier van de tien in Amsterdam actieve exploitanten relevante financiële ratio's (t.a.v. liquiditeit en solvabiliteit) reden geven voor zorg.

Ook vooruitkijkend zijn de meeste te voorziene trends en ontwikkelingen negatief vanuit het perspectief van het exploiteren van een speelhal:

- Mogelijk al per 1 april 2020 maar in ieder geval per 1 januari 2022 wordt een volledig rookverbod ingevoerd. Naar verwachting resulteert dit in omzetdalingen omdat bezoekers wegblijven (thuis online gokken is een alternatief) en als zij wel een speelhal bezoeken, staan zij regelmatig buiten wat speelhallen ook omzet kost. De branche schat de impact op circa 10 tot 15 procent lagere omzet. Het definitieve rookverbod levert daarnaast kosten op om rookruimtes af te bouwen e.d.
- In de Wet kansspelen op afstand (Koa) is vastgelegd dat voor speelhallen het Centraal Register Uitsluiting Kansspelen (CRUKS) van toepassing is. Speelhallen moeten investeren in automatisering/software voor registratie en legitimatie van bezoekers en aanpassingen plegen aan hun entree. De incidentele investering wordt door ACTAL (Adviescollege Administratieve Lasten) geraamd op € 242.000 per speelhal gemiddeld.
  Structureel is er sprake van een lastenverzwaring vanwege onder meer de benodigde extra inzet van personeel e.d. die geraamd wordt op € 80.000 tot € 143.000 per hal per jaar.
- Een derde belangrijke ontwikkeling betreft de legalisering van de online kansspelmarkt. Het wetsvoorstel Koa is aangenomen door de Eerste Kamer. De daadwerkelijke opening van de online kansspelmarkt is afhankelijk van het tempo waarmee het ministerie een en ander verder uitwerkt.

Per saldo is het beeld dat de exploitatie van speelautomatenhallen vooral negatief wordt beïnvloed door deze trends en ontwikkelingen.

Ad. d. *Positionering speelhallen t.o.v. andere segmenten van de kansspelmarkt*

De speelautomatenhallen vormen onderdeel van de grotere markt voor kansspelen ('gokmarkt'). Het grootste deel van de omzet komt voor rekening van loterijen (bijna de helft c.q. 47 procent, van de totale omzet van € 1,2 miljard op de kansspelmarkt). Het naar omzet gemeten tweede grootste segment van de markt voor kansspelen betreft de kansspelautomatensector (circa 41 procent. De kansspelautomatensector bestaat uit:

- De speelautomaten bij Holland Casino.
- De speelautomaten in speelautomatenhallen.
- Speelautomaten in horecavestigingen (maximaal 2 per vestiging).

De casinospelen vormen een derde segment met circa 10 procent van de omzet van de gokmarkt. Holland Casino heeft hiervoor een monopolie in Nederland. Tot slot zijn sportweddenschappen goed voor circa 2 procent van de kansspelmarkt.

Vanuit het perspectief van de speelautomatenhallen, vormen met name de speelautomaten bij Holland Casino en de speelautomaten in de horeca directe concurrentie. Een aanzienlijk deel van de bezoekers van speelautomatenhallen bezoekt ook in meer of minder hoge frequentie Holland Casino. Het onderzoek laat zien dat casino en speelhallen naar elkaar toe groeien. In de eerste plaats ontwikkelt Holland Casino zich steeds meer tot een exploitant van speelautomatenhallen, die een directe concurrent is van (ook de Amsterdamse) speelautomatenhallen:

- Holland Casino verdient meer met speelautomaten dan met tafelspelen, roulettetafels e.d. (circa € 340 miljoen in 2018 versus 265,8 miljoen).
- Holland Casino Amsterdam West omvat slechts 12 speeltafels en meer dan 500 speelautomaten. Daarmee heeft dit casino ruim 2x zo veel speelautomaten als de grootste speelhal (Carrousel Arcade op het Damrak met 225 vergunde speelautomaten).
- Holland Casino heeft uitgesproken dat het casino Amsterdam West vooral gericht is op de lokale en regionale markt ("Amsterdammers en Noord-Hollanders) waar het casino aan het Max Euweplein vooral een internationaal publiek bedient.

In de tweede plaats zetten exploitanten van speelautomatenhallen steeds meer in op een groter en meer divers aanbod, met veel meerspelers (speeltafels met elektronische croupier) en een hoogwaardiger uitstraling. Om dit te realiseren zijn grotere speelhallen vereist (tot circa 900 m^2) waar veel speelhallen in Amsterdam op dit moment tussen 100 en 200 m^2 omvatten. In Amsterdam kunnen exploitanten dit streven niet tot uitvoer brengen, maar elders (met name langs snelwegen) verrijzen wel regelmatig nieuwe en grotere speelhallen met een 'casino-achtige' uitstraling. Nieuwe speelhallen met een ruimer aanbod en een luxere uitstraling, met goede parkeermogelijkheden en faciliteiten op het terrein van eten en drinken, zijn geopend in Oostzaan (Jacks Casino), Halfweg (Fair Play Casino in 'Sugar City') en Hoofddorp (Admiral Casino):

Voor de Amsterdamse exploitanten van speelautomaten zijn de mogelijkheden om de concurrentie aan te gaan met deze nieuwe speelhallen en met Holland Casino Amsterdam West beperkt. Beperkingen betreffen naast de schaal van de panden, en daarmee de omvang en diversiteit van het speelaanbod, ook het lastige en dure parkeren en minder ruime openingstijden. Als gevolg hiervan geven Amsterdamse exploitanten aan

dat zij momenteel Amsterdamse klanten verliezen aan omliggende nieuwe speelautomatenhallen, ook omdat er een trend is dat spelers vaker pas 's avonds starten en dus eerder tegen de sluitingstijd van 24 uur 'aan lopen'. Daarnaast trokken de speelhallen in Amsterdam vroeger aanmerkelijk meer bezoekers van buiten Amsterdam.

Amsterdamse exploitanten van speelautomatenhallen ondervinden ook nu al enige concurrentie van het online aanbod aan kansspelen, ook als zijn deze nog niet gelegaliseerd. Een harde kern van gokkers 'kent zijn wegen' ook op het internet. Mogelijk leidt legalisering ertoe dat nog meer bezoekers van speelhallen vaker online en minder vaak in een hal spelen. De invoering van het rookverbod kan daar aan bijdragen. Er zijn geen ramingen beschikbaar van het te verwachten effect op de omzet van speelhallen vanwege legalisering van het online kansspelsegment.

Nota bene: uit gegevens van de gemeente Amsterdam blijkt dat er op dit moment 273 horecagelegenheden zijn met een aanwezigheidsvergunning voor speelautomaten. Daarvan zijn er 97 gevestigd in stadsdeel Centrum, 21 in Nieuw West, 18 in Noord, 34 in Oost, 59 in West, 31 in Zuid en 13 in Zuidoost). Een vraag staat uit om te inventariseren hoeveel horecagelegenheden vier jaar geleden een vergunning hadden, ter onderbouwing van de trend dat cafés steeds vaker besluiten geen speelautomaten op te stellen.

Ad. e. *Relevantie van beleidsmatige kaders en schetsen van enkele toekomstscenario's*

Wettelijke en beleidsmatige kaders, zowel landelijk als lokaal, beïnvloeden in sterke mate de exploitatie van speelautomatenhallen. Toegespitst op de lokale beleidscontext, ervaren exploitanten van speelautomaten vooral de volgende omstandigheden als een handicap voor een gezonde exploitatie:

- Maximering van het aantal speelautomatenhallen binnen de gemeente Amsterdam.
- Beperkte openingstijden (tot 24 uur) in vergelijking met Holland Casino en speelhallen rondom Amsterdam.
- Een sterke concentratie van speelhallen met name in de Reguliersbreestraat en in het gebied Damrak/Nieuwendijk.
- Verbinden van de exploitatievergunning aan een specifiek adres, met in de praktijk weinig tot geen mogelijkheden om als exploitant te verplaatsen naar een andere locatie.
- Vaststelling van het maximaal aantal speelautomaten per speelhal, waardoor groei veelal niet of nauwelijks mogelijk is.

Bij de uitvoering van het lopende onderzoek door BEA zijn er nog geen besluiten genomen door de gemeente over de beleidscontext in de komende jaren. Voor de uitwerking van de businesscase in de nieuwe vergunningsperiode is van groot belang welke keuze de gemeente gaat maken ten aanzien van het aantal speelautomatenhallen en ook welke vrijheid exploitanten hebben om een passende vestigingsplek te zoeken. Wij onderscheiden de volgende scenario's die in principe denkbaar zijn, waarbij de scenario's vooral bedoeld zijn om inzichtelijk te maken wat de effecten (kunnen) zijn van relevante te maken beleidsmatige keuzes:

	Continuering huidig aantal speelhallen	Halvering van aantal speelhallen (19 > 10)	Loslaten van maximum aantal speelhallen
Gemeente kiest locaties waar speelhal gevestigd mag zijn (binnen huidige 19 locaties)	Scenario 1	Scenario 2	
Gemeente laat exploitanten vrij, binnen zekere ruimtelijke en andere kaders			Scenario 3

In scenario 1 gaat BEA uit van zoveel mogelijk continuering van de huidige lokale beleidscontext (met wel overgang van vergunningen naar bepaalde tijd). Dit betekent concreet dat openingstijden ook niet wijzigen, dat vergunningen zijn gekoppeld aan een exploitant én een specifieke locatie en niet overdraagbaar zijn en dat speelhallen niet kunnen verplaatsen. BEA verwacht dat dit scenario de volgende effecten kan hebben:

- Het scenario resulteert niet in een voor exploitanten gunstige spreiding van hallen over de stad.
- Door als gemeente 19 locaties aan te wijzen waar een speelhal zich mag vestigen, wordt de onderhandelingspositie van de betreffende pandeigenaren zeer sterk. Deze sterke positie kan er toe leiden dat huren sterk worden verhoogd, wat ten koste kan gaan van de businesscase van de exploitant die zich hier wil vestigen.
- Een deel van de exploitanten is eigenaar van het pand waarin een speelhal gevestigd is. Enkele hebben aangegeven niet te willen verhuren aan collega-exploitanten (dan liever een winkel o.i.d. als zij op hun huidige locatie niet verder kunnen als speelhal).

Scenario 1 heeft naar verwachting tot gevolg dat terugverdientijden voor exploitanten van speelhallen verder oplopen. Naar verwachting zal de omzet dalen, als gevolg van geschetste trends en ontwikkelingen terwijl kosten voor onder meer huren naar verwachting oplopen. Daarnaast verwacht BEA dat het 'vastpinnen' van de beoogde 19 locaties voor speelhallen op de huidige 19 adressen ertoe leidt dat niet alle adressen benut zullen kunnen worden en dat het voedingsbodem is voor allerlei juridische procedures (je hebt als exploitant dan wel een vergunning gekregen maar het kan desondanks feitelijk onmogelijk zijn die vergunning te benutten).

In scenario 2 gaat BEA ervan uit dat de gemeente een (min of meer) halvering voor staat waarbij het aantal speelhallen wordt beperkt tot 10 hallen waar dit er nu 19 zijn. In dit scenario treden de hiervoor bij scenario 1 benoemde te verwachten effecten op met daarnaast de kanttekening dat de positie van de (nog te selecteren) 10 pandeigenaren nog sterker wordt.

De dan te verwachten mogelijk nog grotere huurstijgingen, vanwege de nog grotere krapte aan panden, gaan ten koste van de businesscase van de speelhalexploitanten c.q. dragen bij aan nog verder oplopende terugverdientijden. Daar tegenover staat het effect dat een speelhal beter rendabel te maken is als er in de directe omgeving minder concurrenten zijn.

In het derde scenario 3 wordt juist ervoor gekozen om als gemeente geen plafond te hanteren voor het aantal speelhallen. Het is dan ook logisch om exploitanten een vrijere keuze te bieden wat betreft vestigingsmogelijkheden. Om eventuele 'wildgroei' te voorkomen, zullen in dit scenario door de gemeente zorgvuldige ruimtelijke en overige beleidskaders geformuleerd moeten worden waarbinnen exploitanten een vestigingsplaats voor een speelhal mogen zoeken. Scenario 3 heeft tot gevolg dat de spreiding van exploitanten over de stad kan verbeteren vanuit het oogpunt van een gezonde exploitatie. De positie van de exploitant is verder duidelijk sterker ten opzichte van pandeigenaren dan in de scenario's 1 en 2. Ook dit komt ten goede aan de exploitatie van speelhallen.

Het aantal speelautomatenhallen dat uiteindelijk wordt geopend, is in belangrijke mate ook afhankelijk van de 'marktruimte'. De ontwikkeling van de winstgevendheid van speelhallen in de afgelopen jaren laat zien dat die marktruimte aan duidelijke grenzen onderhevig is (een aantal speelhallen zijn momenteel al moeilijk of niet rendabel te maken). Verwacht mag worden dat de markt in die zin de eigen capaciteit zal reguleren.

Het loslaten van het plafond, binnen verder stringente ruimtelijke en overige beleidsmatige kaders, heeft als voordeel dat het schaarsteargument vervalt, waardoor in beginsel huidige exploitanten in Amsterdam hun speelhal(len) kunnen continueren omdat voldoende toegang tot de markt alsnog is geborgd. Dit stelt gemeente en exploitanten (huidige en nieuwkomers) in de gelegenheid om gezamenlijk nadere afspraken te maken ten aanzien van de wijze waarop de zorgplicht wordt ingevuld en de wijze waarop en de mate waarin op dit vlak bovenwettelijke afspraken worden gemaakt.

Ad. f. *Voorlopige inzichten ten aanzien van overgangstermijn*

Zoals hiervoor toegelicht, is de beoogde feitenbasis voor het onderzoek nog niet voldoende voor wat betreft het verkrijgen van inzicht in de financiële bedrijfsvoering van de Amsterdamse exploitanten. Wel zijn er in de periode tot 24 maart drie gesprekken ingepland met exploitanten en hun accountant. BEA hoopt en verwacht dat uiteindelijk 6 tot 11 exploitanten op basis van vertrouwelijkheid inzicht zullen bieden in hun exploitatie. De hierna verwoorde denklijn ten aanzien van de overgangstermijn heeft daarmee dus een voorlopige status, die onder invloed van nieuwe gegevens kan worden bijgesteld.
Het voorlopige beeld is als volgt:

- Terugverdientijden die BEA op dit moment voor speelhallen heeft kunnen berekenen, lopen sterk uiteen. Door de ongunstige ontwikkeling van de businesscase van speelhallen, vanwege geschetste trends en ontwikkelingen, is de verwachting dat terugverdientijden de komende jaren zullen oplopen.
- Ook voor de mate waarin vaste activa afgeschreven zijn (gaat dan om inrichting/inventaris, speelautomaten e.d.) geldt dat deze per speelhal sterk uiteen lopen.
- Alle exploitanten van speelautomatenhallen in Amsterdam werken voornamelijk met medewerkers die vast in loondienst zijn, vaak met langjarige dienstverbanden. Het beëindigen van dergelijke dienstverbanden brengt relatief hoge kosten met zich mee (en vormt uiteraard voor de betreffende medewerkers een probleem, zeker omdat de kansrijkheid op de arbeidsmarkt vanwege leeftijd en eenzijdigheid van werkervaring niet groot is naar verwachting).
- Een deel van de exploitanten heeft huurcontracten, die soms nog vele jaren doorlopen (tot 16 jaar resterende huurtijd) en waar niet altijd is vastgelegd dat er tussentijds kan worden opgezegd.

Voor het bepalen van een passende, werkbare overgangstermijn is verder van belang dat exploitanten de komende jaren worden geacht investeringen te plegen vanwege invoering CRUKS. Dit zijn investeringen zonder rendement (zuivere kosten vanuit oogpunt van de exploitatie). Het volledige rookverbod leidt in mindere mate tot kosten maar werkt wel negatief uit op de omzet. Voor een speelhal kunnen deze investeringen al snel enkele keren een jaarwinst kosten.

In dit stadium heeft BEA nog geen harde raming van een passende, werkbare overgangstermijn. Wel is duidelijk dat de periode tot 1 september 2022 te kort zal blijken om in redelijkheid exploitanten in staat te stellen al gepleegde investeringen (tot oktober 2018, moment van informeren van de branche over beëindiging van het huidige stelsel met vergunningen voor onbepaalde termijn) en in de komende jaren nog te plegen investeringen vanwege met name CRUKS te kunnen terugverdienen. Als de terugverdientijd op investeringen wordt gehanteerd als maatstaf voor de overgangstermijn, dan kan deze als volgt worden benaderd:

- Basis vormt de terugverdientijd zoals die (variërend per speelhal) tot dusver in de regel was.
- Additionele terugverdientijd is nodig omdat door trends en ontwikkelingen verwacht mag worden dat omzetten dalen.
- Additionele terugverdientijd is verder nodig vanwege met name CRUKS en ook volledige rookverbod dat in de komende jaren, dus in de terugverdientijd, aan de orde zijn.
- Tot slot is voor ondernemers het terugverdienen van een investering in de regel niet het doel, maar wel het behalen van een 'redelijk' rendement. Als hier rekening mee gehouden wordt, zal de terugverdientijd (inclusief hiervoor benoemde extra's) moeten worden opgehoogd met een extra marge die ook gezien kan worden als compensatie voor door exploitanten ondervonden ondernemersrisico (risicopremie).

Een zeer voorlopige en nog nader te toetsen optelsom zou dan kunnen zijn dat de overgangstermijn wordt gebaseerd op de 'kale terugverdientijd' zoals die tot voor kort gold voor de meeste speelhallen plus extra terugverdientijd voor met name CRUKS en rookverbod, extra tijd vanwege negatieve marktontwikkeling zoals uitbreiding Holland Casino en concurrerende speelhallen rondom Amsterdam en dergelijke en een marge als risicopremie. De gemeente moet er rekening mee houden dat door deze ontwikkelingen een reële overgangstermijn kan oplopen tot mogelijk 15 jaar.

Een dergelijke overgangsperiode is daarmee in lijn met wat elders in Nederland door veel gemeenten wordt aangehouden.

Ad. g. *Voorlopige inzichten ten aanzien van duur van nieuwe vergunningen*

Ook ten aanzien van de looptijd van de nieuwe vergunningen heeft BEA in dit stadium nog geen harde ramingen. Van belang is:

- Door geschetste trends en ontwikkelingen (maatschappelijk, markt en beleid/wetgeving) zal de terugverdientijd eerder oplopen dan verkorten.
- De terugverdientijd is mede afhankelijk van de vraag of de gemeente inzet op c.q. ruimte geeft voor grotere speelhallen (die mogelijk ook luxueuzer worden ingericht) en die hogere investeringen vergen of dat een groot deel van de speelhallen kleinschalig van karakter is en noodgedwongen meer het karakter van 'gokhal' heeft. Met het laatste model speelhal zijn aanmerkelijk lagere investeringen gemoeid, maar

de verwachting is ook dat dergelijke speelhallen steeds moeilijker te exploiteren zijn gelet op de aanwezige en nog toenemende concurrentie (van speelhallen ook buiten Amsterdam, van Holland Casino en van online gokken).
- De basis voor de nieuwe vergunning voor bepaalde tijd is niet 'sec' de terugverdientijd, maar ook in enige mate beloning voor ondernemersrisico.

Zoals hiervoor is toegelicht, zijn beleidsmatige kaders van groot belang voor de mogelijkheden van exploitanten om tot een renderende exploitatie te komen. De beleidsmatige kaders zijn nu nog niet bepaald. Met name is nog niet bekend of de gemeente Amsterdam inzet op continuering van het huidige aantal speelhallen of een reductie nastreeft dan wel het plafond afhaalt van het aantal vergunningen.

***

Bijlage 1: *overzicht speelhallen rondom Amsterdam en vestigingen van Holland Casino*

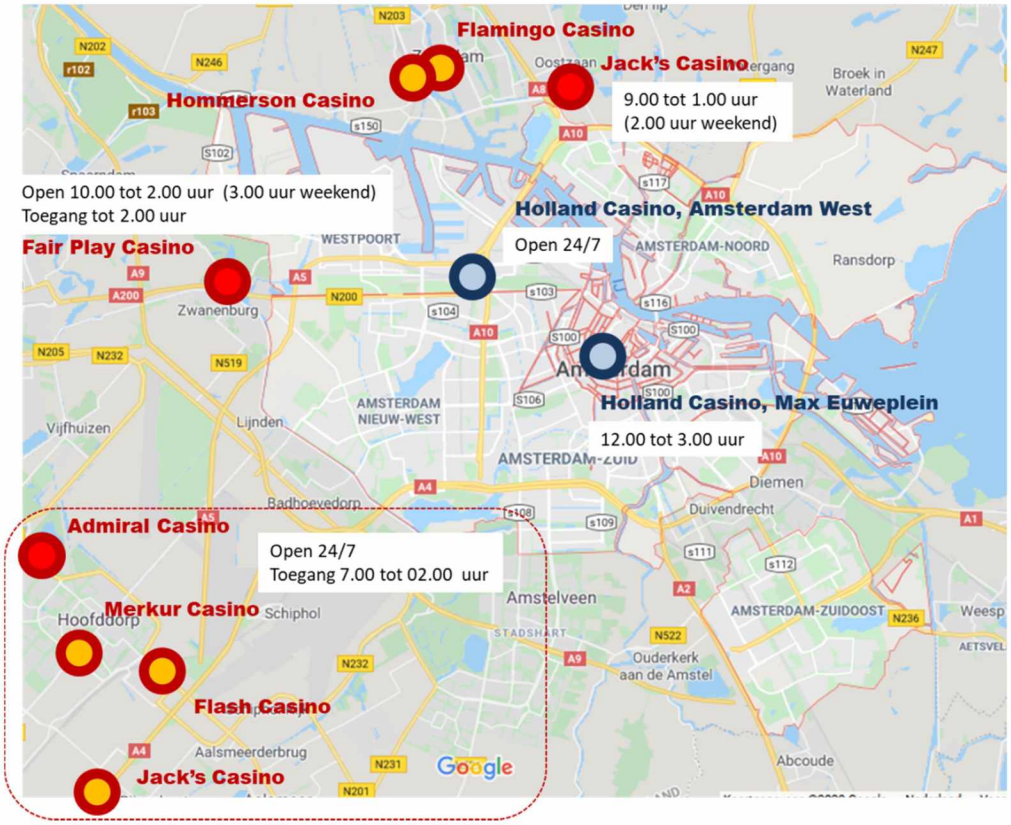

Bijlage 2: *wettelijk regiem van speelautomatenhallen vergeleken met horeca en casino*

Gelegenheid	Max inworp per spel	Uitkerings-percentage	Max gemiddeld uurverlies	Min tijd tussen spelen	Max uitbetaling
Horeca	€ 0,20	≥ 60%	€ 40	3,5 sec[a]	200 maal inzet
Speelhallen (enkelspelers)	€ 0,20	≥ 60%	€ 40	3 sec	200 maal inzet [b]
Speelhallen (meerspelers)	€ 8	≥ 60%	€ 40	Afhankelijk van de inworp, verhouding gelijk aan €0,20 per 3 sec	200 maal inzet [b]
Casino	€ 150	≥ 80%	onbeperkt	3 sec	onbeperkt

Van: Bureau voor Economische Argumentatie

Aan: gesprekspartners onderzoek speelautomatenhallen Amsterdam

Datum: 11 december 2019
Betreft: Concept-gespreksleidraad
Onze ref.: BEA/A'dam-expl./1

Versie voor exploitanten

Geachte mevrouw, meneer,

De gemeente Amsterdam staat voor de opgave om in haar beleid ten aanzien van speelautomatenhallen recht te doen aan een recente uitspraak van de Raad van State. Kern van de uitspraak is dat de gemeente zorg moet dragen voor een transparant verdeelsysteem waarin potentiële gegadigden gelijke kansen krijgen mee te dingen naar een schaarse vergunning. De gemeente is daarom voornemens het huidige systeem van eeuwigdurende vergunningen te vervangen door een nieuw verdeelsysteem met exploitatievergunningen voor bepaalde tijd. Om een onderbouwde keuze te kunnen maken ten aanzien van

- de dan te hanteren overgangsperiode naar het nieuwe systeem
- de duur van de nieuw uit te geven exploitatievergunningen

heeft de gemeente Amsterdam aan Bureau voor Economische Argumentatie (BEA) opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren.

Het onderzoek richt zich op twee zaken:

1. De terugverdientijd van in speelautomatenhallen door exploitanten gepleegde (of te plegen) investeringen.
2. De meerjarige verplichtingen die exploitanten zijn aangegaan (of moeten aangaan) voor het exploiteren van een speelautomatenhal die niet zonder kosten kunnen worden beëindigd.

Het is nadrukkelijk de bedoeling de exploitanten, en dus ook u, bij dit onderzoek te betrekken. In het onderzoek zijn twee gespreksrondes gepland met alle Amsterdamse exploitanten van speelautomatenhallen:

- Een eerste gespreksronde met alle exploitanten, gericht op inventarisatie van benodigde gegevens en het maken van afspraken over aanlevering van deze gegevens.
- Een tweede gespreksronde, wederom met alle exploitanten, gericht op verificatie van door de exploitant aangereikte gegevens (in de vorm van een door de exploitant te controleren caseverslag over de activiteiten van de exploitant in Amsterdam).

Verder worden bij het onderzoek ook landelijke en lokale branchevertegenwoordigers betrokken.

Voor het onderzoek relevante gegevens hebben onder meer betrekking op:

- Door exploitanten gepleegde investeringen.
- Gehanteerde afschrijvingstermijnen.
- Doorlopende contractuele verplichtingen (bijvoorbeeld huur- of leasecontracten).
- Gerealiseerde nettowinst.

Stad van Cahen, Muurhuizen 104
3811 EL Amersfoort
m 06 - 43 03 51 16
i www.bea.nl
e info@bea.nl
KvK nr.: 50690744
ABN AMRO: 49 83 32 969

Graag ontvangen wij van u de relevante jaarverslagen voor de jaren 2014 tot en met 2018. Daarnaast willen wij u graag een aantal gerichte vragen voorleggen.

BEA zal door u aangereikte informatie vertrouwelijk behandelen. Omdat het eindrapport uiteindelijk volledig openbaar zal zijn, zal er niet op het niveau van individuele exploitanten worden gerapporteerd en in het rapport opgenomen vertrouwelijke informatie zal niet herleidbaar zijn naar individuele exploitanten. In de bijlage bij deze gespreksleidraad vindt u een nadere toelichting op de in het onderzoek toegepaste waarborgen voor de vertrouwelijke behandeling van door exploitanten aangereikte gegevens.

Het onderzoek van BEA zal uitgevoerd worden door een onderzoeksteam bestaande uit 5.1,2,e en 5.1,2,e Mocht u vragen hebben naar aanleiding van deze gespreksleidraad of anderszins tijdens het onderzoek behoefte hebben aan nader overleg, dan kunt u ons altijd telefonisch of via e-mail bereiken.

Tot slot: navolgend vindt u twee bijlagen

- Bijlage 1 met overzicht van gevraagde informatie.
- Bijlage 2 met toelichting op de wijze waarop met door u verstrekte informatie wordt omgegaan in het onderzoek.

In het eerste gesprek met u zullen wij uiteraard het onderzoek mondeling nader toelichten.

Met vriendelijke groet,

Bureau voor Economische Argumentatie
namens deze

5.1,2,e
5.1,2,e@bea.nl
Tel. 06-430 35 116

in samenwerking met
LangmanEconomen

5.1,2,e
5.1,2,e@economen.com
Tel. 5.1,2,e

Bijlage 1: format met informatiebehoefte

De informatiebehoefte richt zich zoals aangegeven met name op:

1. De terugverdientijd van in speelautomatenhallen door exploitanten gepleegde (of te plegen) investeringen.
2. De mate waarin exploitanten meerjarige verplichtingen zijn aangegaan (of moeten aangaan) voor het exploiteren van een speelautomatenhal en of voortijdige beëindiging van deze verplichtingen met kosten gepaard gaat en zo ja in welke mate.

Daarnaast (3) stellen wij u enkele vragen ten behoeve van een in het onderzoek opgenomen algemene marktscan. De gemeente Amsterdam heeft BEA gevraagd deze marktscan uit te voeren om inzicht te krijgen in trends en ontwikkelingen die de winstgevendheid van de exploitanten van speelautomatenhallen beïnvloeden en om inzicht te hebben in eventuele toetredingsbarrières tot de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen.

Ad 1. *Terugverdientijd*

De terugverdientijd is gebaseerd op het door exploitanten in vaste activa geïnvesteerde vermogen enerzijds en de afschrijvingen op deze activa en de nettowinst anderzijds. Graag ontvangen wij de volgende informatie (zo mogelijk per speelautomatenhal in Amsterdam als u eigenaar bent van meerdere speelautomatenhallen:

- Ontwikkeling van vaste activa voor de jaren 2014 t/m 2018.
- Ontwikkeling van nettowinst (idem).
- Ontwikkeling van de afschrijvingen (idem).

Onder vaste activa van een bedrijf worden de bezittingen verstaan waarvan het daarvoor benodigde vermogen voor een periode langer dan een jaar is vastgelegd. Voorbeelden hiervan zijn de gebouwen, inventaris, de machines en installaties, en de transportmiddelen. Ook immateriële zaken zoals merknaam, licenties en goodwill kunnen tot de vaste activa behoren.

Gevraagde informatie:

Tabel 1. Activa-administratie, bij voorkeur per speelautomatenhal (in €, boekwaarde)	2014	2015	2016	2017	2018
Speelautomaten					
Interieurinrichting en inventaris					
Kantoorapparatuur					
Software e.d.					
Immateriële vaste activa					
... ...					
Totaal: boekwaarde vaste activa					

Gevraagde informatie:

Tabel 2. Activa-administratie, bij voorkeur per speelautomatenhal	Aanschaf-datum	Aan-schafprijs	Afschrij-vingsduur	Actuele boek-waarde	Geschatte actuele markt-waarde
Speelautomaten					
Interieurinrichting en inventaris					
Kantoorapparatuur					
Software e.d.					
Immateriële vaste activa					
... ...					

Toelichting:

- Het kan zijn dat de exploitant geen inzicht heeft in de geschatte actuele marktwaarde van de verschillende soorten activa of niet van alle soorten activa. Dit kan dan gewoon worden aangegeven.
- Het kan zijn dat er niet één aanschafdatum is voor een bepaalde soort activa maar dat jaarlijks een deel van de activa wordt vervangen (bijvoorbeeld bij speelautomaten). Indien dit zo is, wordt de exploitant gevraagd het patroon van in de afgelopen jaren gepleegde investeringen in de betreffende activa toe te lichten en het van toepassing zijnde afschrijvingspatroon.
- Voor immateriële vaste activa kan gelden dat deze niet is 'aangeschaft' (bijvoorbeeld voor de goodwill).
- Als de actuele boekwaarde overeen komt met de in het jaarverslag over 2018 gerapporteerde boekwaarde, dan kan voor deze kolom worden verwezen naar

Gevraagde informatie:

Tabel 3. Administratie, bij voorkeur per speelautomatenhal (in €, boekwaarde)	2014	2015	2016	2017	2018
Totale boekwaarde vaste activa					
Nettowinst					
Totale afschrijvingen					

Indien de informatie niet beschikbaar is op het niveau van afzonderlijke speelautomatenhallen, dan graag informatie voor het totaal van de Amsterdamse speelautomatenhallen invullen (en dit aangeven).

Ad 2. *Meerjarige verplichtingen*

Voor het bepalen van de overgangsperiode naar het nieuwe verdeelsysteem is het van belang inzicht te krijgen in de mate waarin exploitanten 'vast' zitten aan gepleegde investeringen. Voor de investeringen in vaste activa dekken tabel 1 t/m 3 de informatiebehoefte. Deze tabellen geven een goed inzicht in het tempo van afschrijvingen en hoe lang deze afschrijvingen nog doorlopen.

Daarnaast zijn ook doorlopende verplichtingen op het vlak van huur, leasecontracten of personele contracten van belang.

Gevraagde informatie ten aanzien van huur- en leasecontracten (BEA wil graag inzage in deze contracten):

Tabel 4. Overzicht van langlopende huur- en leaseverplichtingen e.d.	Ingangsdatum contract	Looptijd contract	Jaarlijkse verplichting
Huurcontract pand			
Leasecontract speelautomaten			
... ...			

Gevraagde informatie ten aanzien van personele contracten (BEA wil graag inzage in deze contracten):

Tabel 5. Overzicht van meerjarige personele verplichtingen (huidige situatie i.c. boekjaar 2018 of 2019)	Formatie in personen	Formatie in fte	Totale loonsom of anderszins overeengekomen jaarlijkse vergoedingen
Vaste arbeidscontracten			
Overige meerjarige arbeidscontracten			
Eventuele managementcontracten			

Ten aanzien van de hiervoor geïnventariseerde soorten meerjarige verplichtingen, is verder van belang tegen welke kosten deze verplichtingen kunnen worden beëindigd.

Gevraagde informatie:

Tabel 6. Overzicht van meerjarige verplichtingen in relatie tot mogelijkheden deze snel en kosteloos te beëindigen	Verwachte kosten van onmiddellijke beëindiging (indicatief, zijn er bijvoorbeeld boeteclausules o.i.d.?)	Verwachte mogelijkheden om beëindigingskosten te beperken of te voorkomen
Huurcontract pand		
Leasecontract speelautomaten		
Vaste arbeidscontracten		
Overige meerjarige arbeidscontracten		
Eventuele managementcontracten		

Ad 3. *Relevante marktontwikkelingen en trends die van invloed zijn op winstniveau en terugverdientijd*

Graag leggen wij u de volgende vragen voor om een goed beeld te krijgen van de verwachte ontwikkeling van de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen:

Tabel 7. Vragen over trends en ontwikkelingen op de markt voor exploitatie van speelautomatenhallen	
1.	Wat zijn de belangrijkste trends en ontwikkelingen op de markt voor speelautomatenhallen die van invloed (kunnen) zijn op het verdienvermogen van exploitanten van speelautomatenhallen in Amsterdam?
2.	Welke invloed op het toekomstige winstniveau en de terugverdientijd voor investeringen verwacht u van deze trends en ontwikkelingen?
3.	In welke mate is er sprake van toetredingsdrempels tot de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen?
4.	Indien er naar uw mening sprake is van toetredingsdrempels, leiden die dan tot langere terugverdientijden voor nieuwkomers op deze markt?
5.	Welke lokale, nationale en internationale partijen zouden interesse kunnen hebben in toetreding tot de Amsterdamse markt voor de exploitatie van speelautomatenhallen?

***

Bijlage 2: behandeling gegevens van exploitanten

Het is in het onderzoek van groot belang dat zorgvuldig wordt omgegaan met van de exploitanten te ontvangen gegevens, met name voor zover deze een vertrouwelijk karakter hebben. Het is verder van belang dat uiteindelijk een rapport wordt opgeleverd dat door de gemeente onbeperkt openbaar gemaakt kan worden.
Om recht te doen aan beide uitgangspunten (vertrouwelijk karakter van te ontvangen gegevens en openbaarheid van eindrapport), heeft BEA in afstemming met de gemeente Amsterdam gekozen voor de volgende werkwijze:

- BEA spreekt alle exploitanten in principe twee keer. De eerste keer om kennis te maken, het onderzoek nader toe te lichten en een eerste inventarisatie te plegen van aanwezige gegevens en overige relevante inzichten en een tweede keer om relevante gegevens en inzichten te toetsen en (ter plekke of daarna) door de exploitant te laten verifiëren.
- Deze tweefasen-aanpak, bestaande uit een inventarisatieronde en een verificatieronde bij alle exploitanten, resulteert in caseverslagen per exploitant die naar de aard van de daarin op te nemen gegevens vertrouwelijk zijn. We leggen het conceptcaseverslag voor aan de exploitant voor commentaar.
- Deze caseverslagen zullen door BEA niet worden toegezonden aan de opdrachtgever i.c. de begeleidingscommissie. Zij vormen ook geen bijlagen bij het op te stellen rapport dat t.z.t. openbaar gemaakt dient te worden. In het rapport zal ook niet op het niveau van individuele exploitanten worden gerapporteerd over vertrouwelijke gegevens en vertrouwelijke gegevens zullen ook niet herleidbaar zijn individuele exploitanten.
- BEA zal aan de begeleidingscommissie mondeling toelichten op de bij de exploitanten verzamelde gegevens en één of twee leden van de begeleidingscommissie de gelegenheid geven om de opgestelde caseverslagen op basis van vertrouwelijkheid in te zien. De begeleidingscommissie krijgt zo de gelegenheid de feitenbasis van het onderzoek wat betreft de door de exploitanten verstrekte informatie te beoordelen en hierover vragen te stellen.
- Zo nodig zal BEA vragen van de begeleidingscommissie doorgeleiden naar de exploitant. Ook de op deze vragen te verkrijgen antwoorden zijn in beginsel vertrouwelijk c.q. deze informatie wordt op dezelfde wijze behandeld als de informatie die al verkregen was van de exploitanten. De aanvullende vragen en daarop ontvangen antwoorden worden toegevoegd aan het caseverslag.
- BEA bewaart deze caseverslagen zorgvuldig en vernietigt deze uiteindelijk op het moment dat alle eventuele bezwaar- en beroepsprocedures aan de zijde van de gemeente en eventuele juridische rechtsgangen zijn afgerond.

Tot slot: het op te stellen, volledig openbare, rapport bevat dus geen vertrouwelijke informatie op het niveau van individuele exploitanten. Bij twijfel wordt aan de betreffende exploitant voorgelegd of informatie vertrouwelijk is of niet en hoe een en ander dan kan worden opgenomen in een openbaar eindrapport.

***

BEA
economische
argumentatie

Gokken met beleid

Overgangsperiode en vergunningsduur voor speelautomatenhallen

Vanwege een uitspraak van de Raad van State wil de gemeente Amsterdam de huidige eeuwigdurende vergunningen voor het exploiteren van speelhallen beëindigen en nieuwe vergunningen uitgeven voor bepaalde tijd. Nieuwkomers krijgen hierdoor ook kansen. In opdracht van de gemeente onderzocht BEA wat een passende looptijd van de nieuwe vergunningen is en hoe lang een overgangstermijn moet zijn. Het voorliggende rapport bevat analyses, conclusies en aanbevelingen.

Gemeente Amsterdam

Versie 12 juni 2020

Eindrapport

Gokken met beleid
Speelautomatenhallen in Amsterdam:
overgangsperiode & duur nieuwe vergunningen

Eindrapport

OPGESTELD IN OPDRACHT VAN:

Gemeente Amsterdam

DATUM

12 juni 2020

OPGESTELD DOOR:

Drs. 5.1,2,e (5.1,2,e) 5.1,2,e MPM
i.s.m. 5.1,2,e 5.1,2,e van LangmanEconomen

VOOR INFORMATIE:

Bureau voor Economische Argumentatie

Adres: Stad van Cahen
Muurhuizen 104
3811 EL Amersfoort
Telefoon: 06 – 430 35 116
E-mail: info@bea.nl
Website: www.bea.nl

BEA

Inhoud

Voorwoord 1

Samenvatting 2

Conclusies en aanbevelingen ... 2

Toelichting op feitenbasis en onderbouwing van conclusies ... 9

1 Aanleiding, vraagstelling en onderzoekaanpak 13

1.1 Vraagstelling en context voor onderzoek ... 13

1.2 Toelichting op onderzoekaanpak ... 16

2 Huidige markt voor speelautomatenhallen in Amsterdam 19

2.1 Diversiteit aan aanbieders, met sterke concentratie in centrum ... 19

2.2 Toenemende concurrentie van speelhallen in regio en van Holland Casino ... 22

2.3 Aantal speelautomaten in horeca neemt trendmatig af ... 26

2.4 Financiële positie van deel exploitanten moeizaam ... 27

2.5 Beeld van een 'cleane' sector met inzet op zorgplicht ... 27

3 Positionering en concurrentie op de kansspelmarkt 31

3.1 Opbouw kansspelmarkt en positie van speelautomatenhallen daarbinnen ... 31

3.2 Eisen aan en kenmerken van casino-, speelhal- en horeca-speelautomaten ... 33

3.2 Concurrentiepositie t.o.v. Holland Casino en regionale aanbieders ... 35

4 Trends en ontwikkeling en effect op exploitatie speelhallen 38

4.1 Ontwikkelingen in het landelijke beleid en de lokale beleidskaders ... 38

4.2 Impact van 'de brief van oktober 2018' ... 41

4.3 Maatschappelijke trends en ontwikkelingen ... 42

5 Verdienvermogen speelhallen: ontwikkeling en verklaringen 44

5.1 Toelichting op definiëren en bepalen van 'terugverdientijd' ... 44

5.2 Winstgevendheid van Amsterdamse speelautomatenhallen ... 47

6 Duur van nieuwe vergunningen 51

6.1 Modelmatige constructie speelhallen: klein, middelgroot en groot ... 51

6.2 Raming van terugverdientijden: basis en na verwerking CRUKS en trends ... 53

6.3 Invloed van nog te maken lokale beleidskeuzes ... 57

7 Overgangsperiode 62

7.1 Overgangsperiode: resterende terugverdientijd en impact van trends ... 62

7.2 Impact van doorlopende verplichtingen: personeel en huur ... 66

7.3 Conclusies ten aanzien van de overgangstermijn ... 67

Bijlage I: gesprekspartners 69

Bijlage II: literatuur en bronnen 70

Bijlage III: reactie exploitanten op finale conceptversie rapport 72

Bijlage IV: vragenlijst voor caseonderzoeken exploitanten 78

Bijlage V: behandeling gegevens van exploitanten 82

Bijlage VI: inventarisatie impact rookverbod buiten Nederland 83

Voorwoord

In opdracht van de gemeente Amsterdam heeft Bureau voor Economische Argumentatie (BEA) in de afgelopen maanden onderzoek gedaan naar de markt voor speelautomatenhallen in deze stad. De gemeente Amsterdam oordeelt dat de huidige vergunningen voor onbepaalde tijd vervangen moeten worden door vergunningen voor bepaalde tijd. Het onderzoek van BEA is gericht op het onderbouwen van een passende duur van de nieuwe vergunningen en een werkbare overgangstermijn.

Het voorliggende rapport is in finale conceptvorm gedeeld met de Amsterdamse exploitanten en de adviseurs 5.1,2,e en 5.1,2,e van de Alliantie Automatenhallen Amsterdam (AAA) voor een check op de in het rapport gepresenteerde feitenbasis. De van de exploitanten ontvangen feedback heeft geleid tot een beperkt aantal aanpassingen in het rapport. De ontvangen feedback en de aanpassingen die deze tot gevolg had in het rapport, zijn opgenomen in bijlage III.

BEA heeft in het onderzoek alle exploitanten gesproken, een deel twee of meer keren. Een deel van de exploitanten heeft volledige medewerking gegeven aan het onderzoek, anderen gedeeltelijk waarbij zij met name geen inzage wilden geven in de financiële aspecten van de exploitatie van hun speelautomatenhal(len). De contacten met de exploitanten zijn in het algemeen in een prettige sfeer verlopen, onafhankelijk van de mate van medewerking die zij hebben willen geven aan het onderzoek. Graag wil BEA de exploitanten en de heren 5.1,2,e en 5.1,2,e als externe adviseurs van de AAA danken voor hun inbreng en betrokkenheid bij het onderzoek.

Dank gaat ook uit naar de door de gemeente ingestelde ambtelijke begeleidingscommissie, waarin 5.1,2,e 5.1,2,e (directie Openbare Orde en Veiligheid) en 5.1,2,e 5.1,2,e (directie Juridische Zaken) hebben geparticipeerd, voor de constructieve feedback gedurende het onderzoekstraject en de inzet om goede condities te scheppen voor het uit te voeren onderzoek. Een en ander laat onverlet dat het voorliggende rapport volledig voor rekening komt van het onderzoeksteam. Wij vertrouwen erop dat het onderzoek de gewenste inzichten heeft opgeleverd en zal bijdragen aan onderbouwde besluitvorming over de duur van de nieuwe vergunningen en de te hanteren overgangstermijn.

Amersfoort, 12 juni 2020

Bureau voor Economische Argumentatie
namens deze

5.1,2,e

5.1,2,e@bea.nl

BEA

Samenvatting

De gemeente Amsterdam staat voor de opgave in haar beleid ten aanzien van speelautomatenhallen recht te doen aan een recente uitspraak van de Raad van State. Kern van de uitspraak is dat de gemeente zorg moet dragen voor een transparant verdeelsysteem waarin potentiële gegadigden gelijke kansen krijgen mee te dingen naar een schaarse vergunning. De gemeente is daarom voornemens het huidige stelsel van vergunningen voor onbepaalde tijd te vervangen door een nieuw stelsel met vergunningen voor bepaalde tijd. Om een onderbouwde keuze te kunnen maken ten aanzien van

- de dan te hanteren overgangsperiode naar het nieuwe systeem
- de duur van de nieuw uit te geven exploitatievergunningen

heeft de gemeente Amsterdam aan Bureau voor Economische Argumentatie (BEA) opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren met de volgende vraagstelling:

1. Onderbouw een 'passende' overgangstermijn van het huidige stelsel met (exploitatie-) vergunningen voor onbepaalde tijd naar een stelsel van vergunningen voor bepaalde tijd. Houdt rekening met terugverdientijden op gepleegde investeringen, doorlopende verplichtingen (personeel en huur) en de mate waarin vaste activa zijn afgeschreven.
2. Onderbouw een passende looptijd van de nieuwe vergunningen voor bepaalde tijd. Houdt daarbij wederom rekening met terugverdientijden.
3. Voer een marktscan uit op de markt voor speelautomatenhallen in Amsterdam, ten behoeve van voldoende inzicht in de businesscase van exploitanten van speelhallen en welke trends en ontwikkelingen daar dan op van invloed zijn .

Conclusies en aanbevelingen

Overgangstermijn...

Voor van een passende overgangstermijn concludeert BEA dat deze sterk beïnvloed wordt door actuele trends en ontwikkelingen. De invoering van CRUKS, het invoeren van een volledig rookverbod en het legaliseren van de online-kansspelmarkt hebben naar verwachting een ingrijpend effect op het verdienvermogen van speelautomatenhallen. Door CRUKS lopen de kosten van speelhallen structureel op terwijl CRUKS geen extra omzet oplevert maar juist omzet kan kosten. Het grootste negatieve omzeteffect wordt verwacht van het volledige rookverbod en de opening van de online-kansspelmarkt.

... optelsom

Een analyse van de resultatenrekeningen van zeven van de negentien speelhallen[1] in Amsterdam levert op dat de resterende terugverdientijd op investeringen zonder rekening te houden met CRUKS, rookverbod en online-kansspelen uitkomt op 2 tot 8 jaar (met de langste terugverdientijden in de regel voor de kleinere speelautomatenhallen, waar veelal sprake is van beperkte winstniveaus of het ontbreken van winst). Wordt rekening gehouden met CRUKS, rookverbod en opening van de online-markt, dan loopt de terugverdientijd sterk op. Dit is met name het geval in een scenario waarin de combinatie van een vol-

[1] Deze zeven speelautomatenhallen vormen een redelijk tot goede representatie van alle Amsterdamse speelhallen naar grootte. De selectie omvat zowel grotere als middelgrote en kleinere speelhallen als de omvang wordt afgemeten aan het maximaal aantal toegestane automaten.

ledig rookverbod en opening van de online-kansspelmarkt resulteert in een omzetdaling van 15 procent. BEA acht een dergelijke omzetdaling realistisch, mede gelet op ervaringen in het buitenland. De terugverdientijd komt dan voor de meeste speelautomatenhallen op 15 jaar of meer uit. Voor een deel van de exploitanten zal dit betekenen dat zij niet meer terugverdienen omdat de optelsom van nettowinst en afschrijvingen negatief wordt. Daarnaast moet rekening worden gehouden met:

- Het gegeven dat speelhallen momenteel geen inkomsten hebben door de sluiting als gevolg van corona. Inclusief nasleep in de rest van het lopende jaar, kan corona een verdere verlenging betekenen van de terugverdientijd met 1,5 tot 2 jaar.
- Eventuele transitievergoedingen vanwege het beëindigen van dienstverbanden. Als de overgangstermijn relatief kort is, dan valt daar nauwelijks aan te ontkomen voor exploitanten. Is de overgangstermijn ruimer gesteld, dan dempen natuurlijk verloop en vrijwillig wisselen van baan de transitievergoedingen. Op basis van in de praktijk waargenomen lengte van dienstverbanden en salarisniveaus, raamt BEA de extra noodzakelijke terugverdientijd op 4 maanden voor een grote speelhal tot een jaar voor de kleinere.

Indien wordt uitgegaan van een 15 procent daling van de netto omzet vanwege invoering van een volledig rookverbod en opening van de online-kansspelmarkt, lopen de terugverdientijden op tot meer dan 15 jaar voor de kleinere speelautomatenhallen en een deel van de middelgrote speelautomatenhallen (met daarbij de kanttekening dat exploitanten uiteraard streven naar een redelijk rendement op hun investering):

Overgangstermijn: resterende terugverdientijd plus extra terugverdientijd vanwege CRUKS, algeheel rookverbod en opening online-markt (met daling omzet van 15%), rekening houdend met actuele coronacrisis en eventuele transitievergoedingen			
Optelsom	Klein	Middelgroot	Groot
Resterende terugverdientijd	2-8 jaar		
Effect CRUKS	2 jaar	1-2 jaar	0,5-1 jaar
Rookverbod/online-markt (15% daling netto omzet)	10 jaar tot wellicht 24 jaar	4-10 jaar	2-4 jaar
Corona (effect sluiting 2020)	2 jaar	1,5 jaar	1,5 jaar
Transitievergoedingen	1 jaar	6 maanden	4 maanden
Totaal	17-37 jaar	9-22 jaar	+/- 6,5-15 jaar

Speelhallen in zwaar weer

Bij een omzetdaling van 15 procent in de komende jaren, geldt voor een aanzienlijk deel van de speelautomatenhallen dat de terugverdientijd dan oploopt tot ruim boven de afschrijvingstermijnen van de vaste activa. Bij een dergelijke grote omzetdaling lijden de meeste speelhallen verlies. BEA constateert dat een aanzienlijk deel van de Amsterdamse speelautomatenhallen bij een dergelijke omzetdaling bij de huidige kostenstructuur en voor een deel ook zwakke vermogenspositie een faillissement alleen kan ontlopen door te reorganiseren en kosten weer in lijn te brengen met het gewijzigde omzetniveau.

Reorganiseren is nodig

Een reorganisatie vergt echter investeringen, onder andere in transitievergoedingen, en exploitanten zullen deze investeringen alleen willen plegen bij een naar hun mening voldoende lange terugverdientijd.

De situatie ligt gunstiger in een scenario waarin sprake is van 7,5 procent omzetdaling. De terugverdientijd komt dan, na CRUKS en doorrekening van de impact van het volledige rookverbod en de opening van de online-kansspelmarkt, voor de meeste speelhallen naar verwachting uit op 5 tot 14 jaar (waarbij de terugverdientijd het hoogst is voor de kleinere speelhallen). Ook in dit scenario moet rekening gehouden worden met extra terugverdientijd vanwege corona en eventueel door de exploitant te betalen transitievergoedingen.

Hoofdconclusie 1

Gelet op de bevindingen over de terugverdientijd van het ultimo 2018 door exploitanten in hun speelhallen geïnvesteerde vermogen, concludeert BEA dat een overgangstermijn van 15 jaar het beste past als de gemeente Amsterdam een overgangstermijn wil hanteren waarbij een ruime meerderheid van de speelautomatenhallen in principe in staat is om gepleegde investeringen terug te verdienen, onder wat ons betreft redelijke aannames voor het effect van CRUKS, volledig rookverbod en opening van de legale online-kansspelmarkt, en rekening houdend met de afwikkeling van doorlopende contractuele verplichtingen waarbij met name eventuele transitievergoedingen van belang zijn.

Een langere overgangsperiode is bedrijfseconomisch naar onze mening slecht te onderbouwen, vanwege de afschrijvingstermijnen van de vaste activa van de speelhallen. Wordt een overgangstermijn gehanteerd die veel langer is dan de afschrijvingstermijnen, dan zouden exploitanten eigenlijk weer investeringen moeten plegen in nieuwe vaste activa (die ook weer terugverdiend moeten worden), wat in een overgangsperiode niet de bedoeling is. Een aanmerkelijk kortere overgangsperiode vergroot de kans dat veel speelhallen de overgangsperiode niet overleven. Bij een kortere overgangsperiode zullen diverse exploitanten ook weinig vertrouwen hebben dat zij eventuele investeringen in (met name personele) reorganisaties weer kunnen terugverdienen.

Duur nieuwe vergunningen

Ook bij de onderbouwing van een passende looptijd van de nieuwe vergunningen voor bepaalde tijd spelen genoemde ontwikkelingen een belangrijke rol. De uitkomsten van de door BEA geconstrueerde modelmatige uitwerking van de exploitatie van speelautomatenhallen van uiteenlopende grootte (klein met tussen 35 en 50 speelautomaten, middelgroot met 75 tot 100 speelautomaten en groot met 175 tot 200 speelautomaten) zijn afhankelijk van te maken aannames met betrekking tot de kosten die speelhallen hebben aan CRUKS en vooral het effect van de hiervoor benoemde vooral negatieve trends.

De modelmatige uitwerking van de exploitatie van een aantal stereotiepe speelautomatenhallen heeft geen directe link met de huidige speelautomatenhallen, in die zin dat het geconstrueerde exploitatiemodel met name is opgebouwd op basis van in de branche ge-

hanteerde dan wel door BEA waargenomen kengetallen. Deze kengetallen betreffen investeringskosten naar type vaste activa, bruto spelresultaat per spelersplaats, aantal spelersplaatsen per speelautomaat, aantal speelautomaten en spelersplaatsen per fte, loonkosten per fte en gehanteerde afschrijvingstermijnen. Vanzelfsprekend zijn niet alle voor de exploitatie bepalende factoren in een model te vatten. Met name de invloed van de locatie, de kracht van een concept en de kwaliteit van de ondernemer op de exploitatie laten zich niet vangen in kengetallen.

Met behulp van de modelmatige uitwerking van kleine, middelgrote en grote speelautomatenhallen, concludeert BEA dat bij een realistisch geachte daling van de netto omzet van 15 procent (vanwege invoering van het volledige rookverbod en de opening van de legale online-kansspelmarkt) een looptijd van 10 tot 12 jaar passend kan zijn voor de middelgrote en grote speelautomatenhallen en dat de kleinere speelhallen meer tijd nodig hebben om te plegen investeringen terug te verdienen. De terugverdientijd 'na CRUKS en trends' en met een redelijk rendement op te plegen investeringen, komt voor de kleinere speelhallen uit op minimaal 15 jaar:

Onderbouwing passende duur van nieuwe vergunningen voor bepaalde tijd
o.b.v. modelmatige constructie van de exploitatie van speelautomatenhallen en rekening houdend met (1) CRUKS, (2) relevante trends als opening online-markt en volledig rookverbod en (3) een redelijk rendement op investeringen

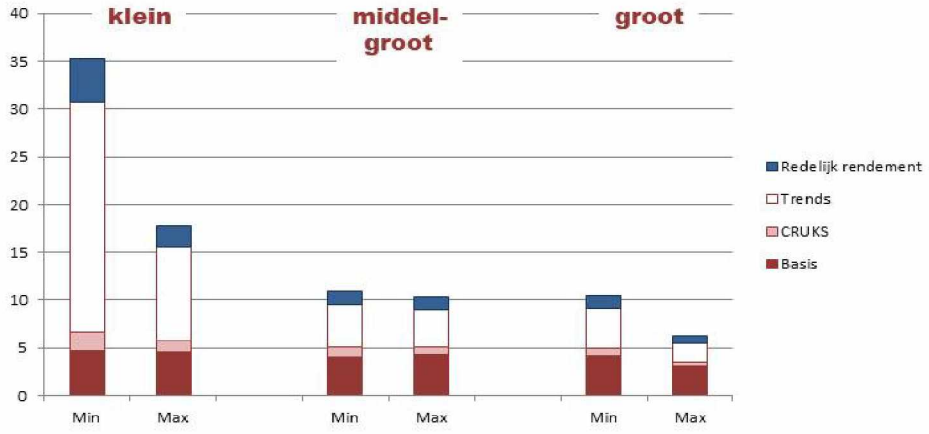

Hoofdconclusie 2
De terugverdientijd voor de middelgrote en grote speelautomatenhallen komt (afgezien van een enkele zeer grote speler) uit op in ieder geval 10 jaar en voor de kleinere op 15 jaar of meer. Een dergelijke periode is in lijn met de afschrijvingstermijnen voor de meeste typen vaste activa waar speelautomatenhallen mee werken (speelautomaten worden meestal in 5 jaar afgeschreven bijvoorbeeld, inventaris meestal over 10 jaar), maar voor verbouwingen en huurdersinvesteringen als een luchtbehandelingsinstallatie gelden vaak afschrijvingstermijnen van 15 jaar. Vanuit dit perspectief is een looptijd van 15 jaar in economisch opzicht ook voor de grotere hallen goed te onderbouwen.

Deze grotere hallen zullen verder willen concurreren met de twee vestigingen van Holland Casino in Amsterdam. Een langere looptijd geeft speelautomatenhallen dan meer mogelijkheden (ook) te investeren in kwalitatief hoogwaardige speelhallen. Bij een eventuele privatisering van Holland Casino wordt in het daarover gaande wetsvoorstel uitgegaan van een vergunningsduur voor de betreffende casino's van 15 jaar. Bij een keuze voor een looptijd van 15 jaar voor de Amsterdamse vergunningen van speelautomatenhallen, wordt op dit vlak gezorgd voor een gelijk speelveld. Meegewogen kan ook worden de concurrentie van nieuwe, grote en kwalitatief hoogwaardige speelautomatenhallen rondom Amsterdam en de vaststelling van de Kansspelautoriteit dat bij het bepalen van de looptijd van (nieuwe) vergunningen niet gekozen moet worden voor te korte doorlooptijden, omdat dit het effect kan hebben dat exploitanten de marges gaan opzoeken wat betreft bijvoorbeeld invulling geven aan de zorgplicht. De Amsterdamse exploitanten willen op dit vlak hun verantwoordelijkheid nemen en doen dit bijvoorbeeld ook met betrekking tot de minimum leeftijd om toegang te krijgen tot speelautomatenhallen (die ligt bij de Amsterdamse speelhallen op 21 jaar en bij Holland Casino en enkele speelautomatenhallen rondom Amsterdam op 18 jaar).

Onzekerheid door corona

Een bijzondere onzekerheid bij het onderbouwen van zowel de overgangstermijn als de duur van de nieuwe vergunningen, betreft de overgang die naar verwachting gemaakt moet worden naar de zogenoemde '1,5 meter-economie'. Als speelautomatenhallen voor langere tijd minder bezoekers mogen toelaten of minder speelautomaten mogen opstellen of kunnen opstellen (omdat anders de 1,5 meter-grens in het gedrang komt), komt de exploitatie nog verder onder druk te staan.

Tijd voor ontwikkelen visie op branche

Het inzicht dat een passende overgangstermijn kan uitkomen op 15 jaar, biedt tijd en gelegenheid voor het ontwikkelen van een visie op hoe volgens de gemeente Amsterdam de speelautomatenhallenbranche zich in de komende jaren zou moeten ontwikkelen en welke beleidskaders daar dan bij horen ten aanzien van het aantal gewenste of toelaatbare speelautomatenhallen, de spreiding van deze hallen over de stad en de vrijheid waarmee exploitanten hun eigen locatie kunnen kiezen. Uit het onderzoek blijkt dat de beleidskaders, zowel landelijk als lokaal, van grote invloed zijn op de exploitatiemogelijkheden van speelautomatenhallen. Het lijkt verder zinvol eerst ook af te wachten hoe de invoering van CRUKS in de praktijk zal plaatsvinden en welke consequenties dat zal hebben voor de exploitatie, welke impact het volledige rookverbod en de opening van de legale online-kansspelmarkt in de praktijk hebben en hoe de '1,5 meter-economie' er in het geval van de speelhallen uit zal zien.

Een visie is gewenst vanwege het economische belang van de branche, die in Amsterdam goed is voor circa 250 banen. Het zijn vooral vaste banen in loondienst, waarbij de dienstverbanden gemiddeld relatief lang zijn. Het onderzoek laat zien dat de financiële positie van een deel van de exploitanten weinig florissant is en dat een substantieel deel van de exploitanten de laatste jaren niet of nauwelijks winst heeft gerealiseerd. De sterke concen-

tratie in het centrum en de kleinschaligheid van de speelautomatenhallen dragen daar aan bij. Er is bij diverse exploitanten een sterke wens om te verplaatsen naar locaties waar de exploitatie kan verbeteren, ook buiten het centrum, en waar eventueel ook groei mogelijk is wat betreft het aantal te plaatsen automaten en daaraan verbonden spelersplaatsen. Een andere locatie kan ook de voorwaarden scheppen voor de door een deel van de exploitanten nagestreefde hoogwaardiger aankleding en uitstraling.

De winstgevendheid, en daarmee de terugverdientijd op investeringen, in de komende jaren is deels afhankelijk van door de overheid te maken keuzes.
Onder meer de volgende door de gemeente Amsterdam te maken keuzes raken direct aan de businesscase van de exploitanten die een vergunning weten te bemachtigen:

1. Besluit ten aanzien van het aantal exploitatievergunningen dat wordt verdeeld.
2. Het maximaal toegestane aantal speelautomaten per vergunning.
3. De mate waarin exploitanten vrij zijn om een vestigingslocatie te zoeken.
4. De houding van de gemeente ten aanzien van de openingstijden.
5. De wijze waarop de vergunningen worden verdeeld.

Scenario's

Toegespitst op het aantal exploitatievergunningen dat wordt verdeeld en de mate waarin exploitanten vrij zijn om een vestigingslocatie te zoeken, ziet BEA de volgende toekomstscenario's:

Aantal vergunningen Locatiekeuze	Continuering huidig aantal speelhallen	Halvering van aantal speelhallen (19 > 10)	Loslaten van maximum aantal speelhallen
Gemeente kiest locaties waar speelhal gevestigd mag zijn (binnen huidige 19 locaties)	Scenario 1	Scenario 2	
Gemeente laat exploitanten vrij, binnen zekere ruimtelijke en andere kaders			Scenario 3

De effecten op de exploitatie van speelautomatenhallen van deze keuzes kunnen ingrijpend zijn.

BEA beoordeelt deze toekomstscenario's als volgt:

Scenario	Beoordeling
Scenario 1: continuering van huidige aantal vergunningen en beperking	• Effect op de exploitatiemogelijkheden is negatief. Door de sterke concentratie in het centrum is de concurrentie groot. Voor een deel van de Amsterdammers worden speelhallen

van vestigingsmogelijkheden tot de adressen waar momenteel speelautomatenhallen gevestigd zijn	net buiten de gemeente aantrekkelijke alternatieven. • Door de vergunningen te koppelen aan adressen, wordt de onderhandelingspositie van de pandeigenaren met exploitanten zeer sterk. Dit kan leiden tot sterke huurstijgingen, met funeste effecten op de exploitatie van de speelhal.
Scenario 2: halvering van huidige aantal vergunningen en beperking van vestigingsmogelijkheden tot de tien adressen waar momenteel de meeste speelautomaten gevestigd mogen zijn	• Door halvering van het aantal exploitatievergunningen, krijgen de overblijvende speelautomatenhallen 'meer ruimte'. De sterke concentratie in het centrum blijft bestaan, waardoor speelhallen de Amsterdamse klanten niet optimaal kunnen bedienen. • Door inperking van het aantal beschikbare locaties tot tien, verdwijnen enkele locaties die nu goed exploiteerbaar lijken. Binnen de te selecteren tien locaties zijn naar verwachting enkele lastig rendabel te exploiteren. Het aantal beschikbare panden dat voor exploitanten interessant is, is in scenario 2 dus kleiner dan in scenario 1. [2] • In vergelijking met scenario 1 wordt de onderhandelingspositie van de overblijvende pandeigenaren nog sterker, waardoor het exploiteren van een speelhal op het betreffende adres uiteindelijk lastig zo niet onmogelijk kan blijken.
Scenario 3: opheffing van plafond op aantal vergunningen en verruimen van vestigingsplaatskeuze binnen zekere ruimtelijke en andere kaders	• Dit scenario heeft als voordelen dat de positie van de exploitant ten opzichte van pandeigenaren wordt versterkt. Spreiding biedt betere kansen voor speelhallen om hun bezoekers goed te bedienen en een concurrerend product te blijven bieden. • Een voordeel kan zijn dat in dit scenario het schaarsteargument vervalt. Dit scenario biedt kansen voor de huidige exploitanten, deels familiebedrijven die al decennia in Amsterdam actief zijn, om hun speelhallen te continueren. • Een risico is dat kansspelbedrijven van buiten Nederland zich per se willen vestigen in Amsterdam en het voor lief nemen als hun speelautomatenhal gedurende mogelijk langere tijd verliesgevend is. Dit kan een bedreiging vormen voor exploitanten op de Amsterdamse markt met minder 'diepe zakken'.

Scenario 1 kent vanuit het perspectief van de exploitanten en het kunnen realiseren van een 'gezonde' exploitatie vooral nadelen en risico's. Bovendien wil naar verwachting een deel van de pandeigenaren niet verhuren aan een andere exploitant, waarbij dit dan met

[2] Als de huidige vestigingslocaties beschikbaar blijven, beleidsmatig en planologisch, bij een halvering van het aantal vergunningen, speelt dit effect niet.

name de pandeigenaren betreft die zelf tevens ook een speelhal exploiteren. In de met exploitanten gevoerde gesprekken, hebben enkelen dit expliciet aangegeven.

De impact op de exploitatiemogelijkheden van speelhallen in scenario 2 is diffuus, met aan de ene kant 'extra marktruimte' per speelhal maar anderzijds, afhankelijk van de te maken keuzes over de voor exploitanten beschikbare locaties, mogelijk een nog slechtere onderhandelingspositie met pandeigenaren dan in scenario 1. Het kan uiteindelijk blijken dat de gecreëerde extra schaarste vooral ten goede komt aan de pandeigenaren en dat als het ware de huidige schaarste aan vergunningen wordt vervangen door een schaarste aan geschikte vestigingslocaties.

Zowel scenario 1 als scenario 2 kunnen juridische problemen genereren. In de regel dienen exploitanten die een exploitatievergunning aanvragen aan te kunnen tonen dat zij over de betreffende locatie kunnen beschikken. Als het aantal geïnteresseerde exploitanten het aantal beschikbare locaties overtreft, kunnen de facto niet alle geïnteresseerde exploitanten daadwerkelijk meedingen naar een exploitatievergunning.

Scenario 3 biedt interessante voordelen (uitzicht op betere spreiding van speelhallen, daardoor betere exploitatiemogelijkheden voor speelhallen, beste mogelijkheden voor continuering van Amsterdamse familiebedrijven) maar kent ook risico's. Niemand wil een "Las Vegas aan de Amstel". BEA verwacht echter dat het inzicht bij exploitanten dat de marktruimte in Amsterdam beperkt is, blijkend uit diverse minder goed renderen speelautomatenhallen op dit moment, voorkomt dat er sprake zal zijn van een wildgroei. Nader uitgezocht kan worden of en zo ja hoe en in welke mate de gemeente dit risico verder kan beperken door middel van onder meer ruimtelijk beleid en verder aan exploitanten en speelhallen te stellen eisen.

Toelichting op feitenbasis en onderbouwing van conclusies

Om de hiervoor samengevatte conclusies en aanbevelingen goed te kunnen waarderen, licht BEA hierna toe van welke gegevens gebruik is gemaakt bij het onderbouwen van de overgangstermijn en de duur van de nieuwe vergunningen en in hoeverre de feitenbasis een goed beeld geeft van de Amsterdamse speelautomatenhallenbranche.

Welke financiële gegevens hebben wij kunnen inzien en van wie?

- BEA heeft met alle tien exploitanten gesprekken gevoerd ten behoeve van het onderzoek, waarbij alle exploitanten toelichting hebben gegeven op de huidige markt voor speelautomatenhallen in Amsterdam en welke trends en ontwikkelingen zij van belang achten voor hun exploitatie in de komende jaren en hoe dit hun exploitatie raakt.
- Van deze tien exploitanten hebben vijf exploitanten alle of vrijwel alle gevraagde financiële informatie aangeleverd over hun speelautomatenhallen in Amsterdam. Daarmee heeft BEA inzicht verworven in de exploitatie van 7 van de 19 speelautomatenhallen in Amsterdam.

- De ontvangen financiële informatie van deze speelautomatenhallen betreft:
  - Activa-administratie met onder meer aanschafwaardes van vaste activa, gehanteerde afschrijvingstermijnen, mate waarin vaste activa afgeschreven zijn, niveau van jaarlijkse afschrijvingen en actuele boekwaardes van vaste activa.
  - Niveau en ontwikkeling van de winst (voor en na belastingen en afschrijvingen).
  - Omvang en looptijd van doorlopende verplichtingen op het terrein van onder meer huur en personeel en indicaties van de mogelijkheden deze verplichtingen voortijdig te beëindigen en de kosten waarmee dat dan gepaard kan gaan.

  De ontvangen informatie heeft betrekking op het jaar 2018 en enkele voorgaande jaren, zodat ook inzicht is verkregen in de mate waarin het jaar 2018 representatief is voor de exploitatie in de afgelopen jaren of juist uitzonderlijk was.
- BEA heeft op basis van gevoerde gesprekken en van exploitanten ontvangen informatie per exploitant een vertrouwelijk caserapport opgesteld en deze voorgelegd voor verificatie aan de betreffende exploitant.
- De zeven speelautomatenhallen waarover BEA financiële informatie heeft ontvangen, bieden een goed beeld van de breedte van de Amsterdamse speelautomatenhallen. De selectie omvat zowel grotere als kleinere en middelgrote speelautomatenhallen; het betreft speelautomatenhallen die structureel winstgevend zijn en enkele die niet of nauwelijks winstgevend zijn of die wisselend winstgevend of verlieslatend zijn gebleken in de afgelopen jaren.
- Gelet op de aan meewerkende exploitanten toegezegde vertrouwelijkheid, kan BEA geen namen verstrekken van deze exploitanten dan wel van de speelautomatenhallen waarover financiële informatie is ontvangen.

Wat is de betrouwbaarheid van de ontvangen gegevens?

- De van exploitanten ontvangen financiële informatie is door BEA op meerdere manieren getoetst op hun betrouwbaarheid. In de eerste plaats is gebruik gemaakt van vastgestelde jaarverslagen of van door accountants aangereikte financiële overzichten.
- In de tweede plaats is zo nodig getoetst of ontvangen informatie spoort met de in het handelsregister van de Kamer van Koophandel voor de betreffende exploitant te vinden informatie over met name ontwikkeling van balans (eigen vermogen, vreemd vermogen) en boekwaardes van vaste activa.
- In de derde plaats heeft BEA door gevoerde gesprekken en deskresearch inzicht verworven in voor de exploitatie van speelautomatenhallen relevante kengetallen.
  - aantal speelautomaten per m^2,
  - aantal spelersplaatsen per speelautomaat en per fte,
  - bruto spelresultaat per spelersplaats (per week),
  - investeringskosten speelautomaten,
  - investeringskosten huurdersinvesteringen en inventaris per m^2,
  - afschrijvingstermijnen per categorie activa (automaten, inventaris, enz.)
  - en loonkosten per fte

  en is daarmee in staat een extra 'reality check' uit te voeren op van exploitanten ont-

vangen informatie.

Hoe is de ontvangen informatie verwerkt en vertaald naar conclusies?

De verkregen informatie en ontwikkelde inzichten vormen de basis voor een raming van de resterende terugverdientijd van in Amsterdamse speelautomatenhallen gepleegde investeringen. Daarbij zijn met name de tot en met 2018 gepleegde investeringen van belang (vanwege het feit dat exploitanten toen door de gemeente geïnformeerd werden over het beëindigen op afzienbare termijn van het huidige stelsel van vergunningen voor onbepaalde tijd).
De terugverdientijd is daarmee in economische zin als volgt gedefinieerd:

$$\text{Terugverdientijd} = \frac{\text{Vaste activa}}{\text{Vrije kasstroom}} = \frac{\text{Vaste activa}}{\text{Afschrijvingen} + \text{nettowinst}}$$

Ter toelichting:

- In de 'teller' van deze definitie is de boekwaarde van de vaste activa opgenomen. De vaste activa bestaan zowel uit materiële als niet-materiële en financiële vaste activa. De materiële vaste activa betreft bijvoorbeeld speelautomaten, inrichting en inventaris, kantoorapparatuur, luchtbehandelingssystemen e.d. Immateriële activa betreffen bijvoorbeeld op de balans opgevoerde goodwill na een gepleegde overname.
- In de 'noemer' wordt de vrije kasstroom voor een jaar bepaald als optelsom van nettowinst (dus na belastingen) en ook na afschrijvingen plus de in dat jaar van toepassing zijnde afschrijving op vaste activa. Dit betekent de facto dat de afschrijvingen niet van invloed zijn op de vrije kasstroom.
- De terugverdientijd van speelautomatenhallen is geen statisch gegeven. De grootste volatiliteit is zichtbaar bij speelautomatenhallen met sterk variërende winstniveaus. Waar deze variatie in winstniveaus toe te schrijven is aan incidentele factoren, los van trends en ontwikkelingen, heeft BEA in samenspraak met de betreffende exploitant getracht te komen tot een 'genormaliseerd' beeld, bijvoorbeeld door uit te gaan van gemiddeldes over een periode van een aantal jaren.
- Voor een deel van de speelautomatenhallen geldt verder dat de optelsom van nettowinst en afschrijvingen negatief uitkomt, zeker als de impact van relevante trends en ontwikkelingen worden meegewogen, waardoor er niet wordt terugverdiend. Deze speelhallen zijn in het onderzoek niet buiten beschouwing gelaten bij de onderbouwing van een passende overgangsperiode. Wel constateert BEA dat de gemeente haar keuzes ten aanzien van een te hanteren overgangstermijn niet kan baseren op speelautomatenhallen die niet terugverdienen op hun investeringen en daarom op langere termijn naar verwachting niet levensvatbaar zijn.

Voor zeven van de negentien speelautomatenhallen was BEA, op basis van de van exploitanten ontvangen informatie, in staat de ultimo 2018 resterende terugverdientijd te bere-

kenen, uitgaand van de op dat moment geldende marktomstandigheden en beleidsmatige kaders voor speelautomatenhallen in Amsterdam.

Omdat de marktomstandigheden door diverse trends en ontwikkelingen veranderen, heeft BEA voor de belangrijkste trends en ontwikkelingen (met name implementatie van CRUKS en invoering van een volledig rookverbod en opening van de legale online-kansspelmarkt) doorgerekend welke extra tijd de exploitant nodig heeft om in de gewijzigde context de gepleegde investeringen terug te verdienen. Daarnaast heeft BEA doordacht welke extra terugverdientijd reëel lijkt vanwege het feit dat de speelautomatenhallen in ieder geval voor een aanzienlijk deel van 2020 gesloten zijn voor publiek en is er ook een raming opgesteld van de eventueel door exploitanten te betalen transitievergoedingen als beëindiging van personele dienstverbanden onontkoombaar is. Tot slot is van belang dat exploitanten niet alleen hun investeringen willen terugverdienen, maar streven naar en redelijk rendement op gepleegde investeringen.

De door BEA onderbouwde overgangstermijn is daarmee te zien als een optelsom van:

- De ultimo 2018 resterende terugverdientijd op tot dan gepleegde investeringen in vaste activa.
- Extra tijd om verplichte investeringen in CRUKS terug te verdienen.
- Extra tijd die nodig is omdat winstniveaus in de komende jaren naar verwachting op een lager niveau liggen dan in de afgelopen jaren vanwege de invoering van een volledig rookverbod en opening van de legale online-kansspelmarkt.
- Extra tijd ter compensatie van het gegeven dat het jaar 2020 geen 'jaar van terugverdienen' zal zijn.
- Extra tijd om eventueel door exploitanten te betalen transitievergoedingen terug te kunnen verdienen.
- Met tot slot enige extra marge omdat exploitanten niet alleen willen terugverdienen maar streven naar een redelijk rendement.

Ten aanzien van de duur van de nieuwe vergunningen voor bepaalde tijd is een identieke benadering gekozen. Dan op basis, zoals aangegeven, van een door BEA geconstrueerde modelmatige uitwerking van speelautomatenhallen met uiteenlopende omvang wat betreft aantal speelautomaten.

***

1 Aanleiding, vraagstelling en onderzoekaanpak

Huidig systeem niet houdbaar

De gemeente Amsterdam staat voor de opgave om in haar beleid ten aanzien van speelautomatenhallen recht te doen aan een recente uitspraak van de Raad van State[3]. In deze uitspraak, die betrekking heeft op een speelautomatenhal in Vlaardingen, stelt de Raad van State het volgende:

- "Naar Nederlands recht bestaat er een rechtsnorm, die ertoe strekt dat bij de verdeling van schaarse vergunningen door het bestuur op enigerlei wijze aan (potentiële) gegadigden ruimte wordt geboden om naar de beschikbare vergunning(en) mee te dingen. Deze rechtsnorm is gebaseerd op het formele gelijkheidsbeginsel, het beginsel van gelijke kansen".
- "Het bestuur kan schaarse vergunningen in beginsel niet voor onbepaalde tijd verlenen. Deze eis vloeit voort uit het materiële gelijkheidsbeginsel en voorkomt dat de 'uitverkoren' vergunninghouder onevenredig wordt bevoordeeld."

Over naar nieuw systeem

Als de exploitatievergunningen voor speelautomatenhallen worden gezien als een schaarse vergunning, bijvoorbeeld doordat de gemeente het aantal exploitatievergunningen van een plafond heeft voorzien, moet het huidige stelsel van vergunningen voor onbepaalde tijd worden omgezet in een stelsel vergunningen voor bepaalde tijd. De uitspraak van de Raad van State betekent dan dat de gemeente zich moet beraden op

1. De bij de beëindiging van de huidige vergunningen te hanteren overgangstermijn.
2. De looptijd van de nieuw uit te geven vergunningen.
3. De bij de uitgifte van de nieuwe vergunningen te hanteren verdeelsystematiek.

SEO-onderzoek en verder

De gemeente Amsterdam heeft aanvankelijk SEO Economisch Onderzoek (SEO) opdracht gegeven onderzoek te doen naar de terugverdientijden van door exploitanten te plegen investeringen, als basis voor het bepalen van een 'redelijke' overgangstermijn en een 'passende' looptijd van de nieuwe vergunningen[4]. Dit onderzoek is echter voortijdig beëindigd omdat vanuit de branche bezwaar is gemaakt tegen het gebruik van op grond van de wet Bibob verkregen informatie[5]. De gemeente Amsterdam had daarom behoefte aan een nieuw onderzoek naar de te hanteren overgangstermijn en doorlooptijd.

1.1 Vraagstelling en context voor onderzoek

Relevante kaders & focus

De gemeente Amsterdam heeft Bureau voor Economische Argumentatie (BEA) gevraagd een voorstel voor dit nieuwe onderzoek in te dienen. November 2019 heeft BEA zijn voorstel ingediend. Dit voorstel was mede gebaseerd op een gesprek d.d. 15 oktober jl. met de begeleidingscommissie bestaande uit 5.1,2,e (directie Openbare

[3] ABRvS 2 november 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2927, Speelautomatenhal Vlaardingen.

[4] SEO Economisch Onderzoek, *Terugverdientijden speelautomatenhallen Amsterdam*, 5 juli 2019.

[5] Gemeente Amsterdam, Brief aan leden van de gemeenteraad, onderwerp: *SEO-onderzoek speelautomatenhallen*, 13 september 2019.

Orde en Veiligheid) en de 5.1,2,e (directie Juridische Zaken) namens de gemeente Amsterdam en een vervolggesprek d.d. 23 oktober jl. waarbij ook 5.1,2,e aanwezig was namens Pels Rijcken. In deze gesprekken is de stand van zaken in het dossier toegelicht en is ingegaan op de volgens de begeleidingscommissie van toepassing zijnde beleidsmatige en juridische kaders. Met name is dan van belang:

- De gemeente Amsterdam kiest niet voor het op basis van prijsconcurrentie verdelen van nieuwe vergunningen. Als manieren om vergunningen te verdelen blijven dan over de loting, de vergelijkende toets en de volgorde van ontvangst van aanvragen.
- Voor zowel de overgangsperiode bij het beëindigen van lopende vergunningen als de doorlooptijd van de nieuwe vergunningen bestaan geen concrete, in jaren uitgedrukte, juridische voorschriften.
- Voor zowel overgangsperiode als doorlooptijd van nieuwe vergunningen geldt, dat deze mede gebaseerd moeten worden op de terugverdientijd van gedane respectievelijk te plegen investeringen, inclusief de tijd die nodig is om een redelijk rendement op het geïnvesteerd vermogen te behalen[6].
- Pels Rijcken wijst er verder op dat bij het onderzoek alle bestaande speelautomatenhallen moeten worden betrokken en dat behalve naar de terugverdientijd ook moet worden gekeken naar eventuele doorlopende contractuele verplichtingen van de speelautomatenhallen en wat de mogelijkheden zijn om die zonder schade af te wikkelen vóór het einde van de overgangstermijn.

Door de gemeente Amsterdam is aangegeven dat het nadrukkelijk gewenst is om de branche c.q. de exploitanten actief te betrekken bij het vervolgonderzoek.

Kernvragen

Op basis van de door de gemeente gegeven toelichting op de stand van zaken op het dossier en de vragen die nu voorliggen voor de gemeente, heeft BEA een onderzoeksvoorstel opgesteld gericht op de beantwoording van de volgende onderzoeksvragen:

Onderzoeksobject	Onderzoeksvragen
1. Overgangsperiode	• Welke investeringen hebben exploitanten moeten plegen om hun vergunning te kunnen exploiteren? • Wat zijn de afschrijvingstermijnen van de vaste activa waarin geïnvesteerd is (bijvoorbeeld pand, speelautomaten, interieurinrichting en inventaris, kantoorapparatuur, software), in welke mate zijn deze inmiddels afgeschreven en van welke restwaarde wordt bij de toegepaste afschrijvingswijze uitgegaan? • Welke marktwaarde vertegenwoordigen afgeschreven vaste activa en wijkt deze af van de restwaarde waarvan bij de afschrijving wordt uitgegaan?

6 Pels Rijcken (5.1,2,e en 5.1,2,e), *Notitie inzake overgangstermijn en nieuwe vergunningsduur speelautomatenhallen*, 12 juli 2019

	• Wat is de terugverdientijd van door exploitanten gepleegde investeringen, geoperationaliseerd als vaste activa gedeeld door vrije kasstroom (i.c. optelsom van afschrijvingen en nettowinst)? • Welke lang- c.q. doorlopende verplichtingen hebben exploitanten moeten aangaan om hun vergunning te kunnen exploiteren (bijvoorbeeld vanwege huur, arbeidsovereenkomsten, managementovereenkomsten, leasecontracten e.d.), om welke bedragen per jaar gaat het en welke duur hebben deze verplichtingen? • Zijn er mogelijkheden voor exploitanten om doorlopende verplichtingen te beëindigen en zo ja, tegen welke kosten?
2. Looptijd nieuwe vergunningen	• Is er vanuit het bedrijfsmodel van exploitanten van speelautomatenhallen een minimum looptijd van nieuwe vergunningen aan te geven, bijvoorbeeld gelet op noodzakelijke investeringen en daaruit voortvloeiende afschrijvingen en doorlopende verplichtingen en te verwachten terugverdientijden? • Is er een maximum aan een te hanteren looptijd te bepalen vanuit het bedrijfsmodel van de exploitanten? • Welke looptijden lijken dan werkbaar vanuit het bedrijfsmodel van exploitanten?

Marktscan

De gemeente Amsterdam heeft BEA verder gevraagd een marktscan uit te voeren om te onderzoeken op welke trends en ontwikkelingen van invloed zijn op de terugverdientijd van investeringen in speelautomatenhallen, zodat de gemeente daar rekening mee kan houden bij het vaststellen van de overgangstermijn en bij het bepalen de duur van de nieuwe vergunningen voor bepaalde tijd.

Onderzoeksobject	Onderzoeksvragen
3. Marktscan	• Welke commerciële partijen zijn momenteel actief op de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen en welke lokale, nationale en internationale partijen zouden interesse kunnen hebben in toetreding op deze markt? • Welke trends en ontwikkelingen zijn er zichtbaar op de markt voor speelautomatenhallen die van invloed (kunnen) zijn op het verdienvermogen van exploitanten van speelautomatenhallen in Amsterdam? • Is er sprake van toetredingsdrempels tot de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen en leiden die tot langere terugverdientijden voor nieuwkomers op deze markt?

1.2 Toelichting op onderzoekaanpak

Toelichting op aanpak

In lijn met de nadrukkelijke wens van de gemeente, heeft BEA een onderzoekaanpak gehanteerd waarbij alle exploitanten zijn betrokken. Het onderzoeksvoorstel bevatte daarom twee gespreksrondes met alle Amsterdamse exploitanten van speelautomatenhallen:

- Een eerste ronde van individuele gesprekken met alle exploitanten, gericht op inventarisatie van voor het onderzoek benodigde gegevens en het maken van afspraken over aanlevering van deze gegevens.
- Een tweede ronde van individuele gesprekken, wederom met in beginsel alle exploitanten, gericht op verificatie van door de exploitant aangereikte gegevens (in de vorm van een door de exploitant te controleren caseverslag over activiteiten van de exploitant in Amsterdam).

Verder zijn bij het onderzoek landelijke en lokale branchevertegenwoordigers betrokken.

Gaandeweg het onderzoek is geconstateerd dat het een meerwaarde zou hebben om een informele bijeenkomst te beleggen met alle exploitanten en de onderzoekers van BEA, waarbij ook de begeleidingscommissie namens de gemeente aanwezig was. Verder heeft BEA gedurende het onderzoek contact onderhouden met de heren 5.1,2,e en 5.1,2,e 5.1,2,e die als externe adviseurs de in de Alliantie Automatenhallen Amsterdam (AAA) verbonden exploitanten ondersteunen op het dossier.

Gaandeweg het onderzoek is ook gebleken dat een deel van de exploitanten volledig mee wilde werken aan het onderzoek en een ander deel van de exploitanten gedeeltelijk (en één exploitant uiteindelijk niet) waarbij in grote lijnen door deze tweede groep exploitanten wel is toegelicht op hun bedrijf en de specifieke kenmerken van de Amsterdamse speelautomatenhalenmarkt en voor deze markt relevante trends en ontwikkelingen, maar waarbij zij geen inzage hebben gegeven in financiële bedrijfsinformatie.

Uiteindelijk heeft BEA volledige inzage gekregen in financiële bedrijfsinformatie van zeven speelautomatenhallen[7]. Aanvullende voor het onderzoek relevante informatie is verkregen uit het handelsregister van de Kamer van Koophandel. Deze selectie lijkt redelijk representatief voor de gehele Amsterdamse populatie van speelautomatenhallen. De selectie omvat zowel enkele grote als enkele middelgrote en enkele kleinere speelhallen. De selectie omvat zowel speelhallen die structureel winstgevend zijn als speelhallen die niet of nauwelijks winstgevend zijn en enkele die wisselend winstgevend of verliesgevend zijn gebleken in de afgelopen jaren.

[7] Zie bijlage IV voor de vragenlijst die in het onderzoek is gehanteerd om op gestructureerde wijze relevante financiële informatie en inzichten in voor de exploitatie relevante trends en ontwikkelingen uit te vragen bij de Amsterdamse exploitanten.

Op basis van via deskresearch geïnventariseerde branchekengetallen, de gevoerde gesprekken en algemene inzichten vanuit de uitgevoerde casestudies, heeft BEA een modelmatige uitwerking van de exploitatie van speelautomatenhallen kunnen construeren, met behulp waarvan terugverdientijden kunnen worden geraamd als onderbouwing voor de overgangstermijn en de duur van de nieuwe vergunningen.

Zorgvuldig & transparant

De aanpak van BEA voldoet hiermee naar onze mening aan de aan het onderzoek te stellen eisen van zorgvuldigheid en degelijkheid. BEA heeft een grote inspanning geleverd om exploitanten bij het onderzoek te betrekken en op die manier optimaal van hun ervaringen en inzichten gebruik te kunnen maken. Voor negen van de tien exploitanten betekent dit dat er een vertrouwelijk caserapport is opgesteld waarvan gebruikt is gemaakt voor het voorliggende onderzoek.

De onderzoeksinspanningen van BEA waren niet alleen gericht op het goed in beeld brengen van de huidige exploitatie van de Amsterdamse speelautomatenhallen (met als peildatum ultimo 2018, vanwege het moment waarop aan exploitanten is gecommuniceerd door de gemeente Amsterdam dat het huidige stelsel van vergunningen voor onbepaalde tijd op afzienbare termijn zal moeten worden vervangen door een stelsel met vergunningen voor bepaalde tijd), maar met name ook op het 'doordenken' van de mogelijke impact van voor de exploitatie in de komende jaren relevante trends en ontwikkelingen. Om hier een goed beeld van te ontwikkelen, is uitgebreide deskresearch gepleegd en ook de met de exploitanten, de Kansspelautoriteit en branchevereniging VAN gevoerde gesprekken zijn daarbij nuttig geweest.

De conclusies ten aanzien van de naar de mening van BEA passende overgangstermijn en duur van de nieuwe vergunningen zijn in de hoofdstukken 7 en 6 voorzien van een uitgebreide onderbouwing en toelichting.

In deze hoofdstukken zijn de gehanteerde aannames zoveel als mogelijk expliciet geformuleerd. Er is ook aangegeven dat de bevindingen omgeven zijn met onzekerheid, bijvoorbeeld wat betreft de uiteindelijke impact op de exploitatie van CRUKS en trends (met name volledig rookverbod en opening van de legale online-kansspelmarkt).

Ten aanzien van de onderbouwing van de overgangstermijn is van belang dat BEA de in het rapport opgenomen bandbreedte heeft gebaseerd op gegevens van speelautomatenhallen die rendabel zijn of dit op afzienbare termijn naar verwachting kunnen worden, met al ingezette aanpassingen in de bedrijfsvoering, of waarvoor in ieder geval geldt dat er sprake is van terugverdienen op gepleegde investeringen (in casu een positieve vrije kasstroom). Daarnaast geldt voor een overgangstermijn in principe het uitgangspunt dat niet meer wordt geïnvesteerd in nieuwe vaste activa (tenzij dit wettelijk wordt verplicht, zoals het geval is voor CRUKS). Een overgangstermijn kan daardoor ook niet te lang zijn omdat de vaste activa dan zullen zijn afgeschreven en er in principe weer geïnvesteerd zou moe-

ten worden in nieuwe vaste activa.

In het onderzoek is verder gebleken dat de terugverdientijd van speelautomatenhallen verre van stabiel is in de tijd. Dit geldt met name voor de kleinere speelautomatenhallen en de speelautomatenhallen waarvan de gerealiseerde winst sterk fluctueert. Omdat de terugverdientijd is gedefinieerd als de boekwaarde van de vaste activa gedeeld door de optelsom van nettowinst en afschrijvingen, werken fluctuaties in de nettowinst sterk door. Voor zover de fluctuaties in de winst terug te voeren zijn op incidentele factoren, bijvoorbeeld hoge kosten in een bepaald jaar vanwege bijzondere omstandigheden of juist een dip in de omzet omdat in de omgeving van de speelhal wegen opgebroken waren, is geprobeerd hiervoor in samenspraak met de betreffende exploitant te corrigeren. Verder is zoveel als mogelijk getracht om de exploitatie van de Amsterdamse speelautomatenhallen zo zuiver mogelijk in beeld te brengen, bijvoorbeeld los van eventuele activiteiten van exploitanten elders en ook los van eventuele financiële verplichtingen van groepsmaatschappijen waartoe speelautomatenhallen soms behoren.

Tot slot is de onderzoeksvraag met betrekking tot de vraag welke nog niet in Amsterdam actieve bedrijven interesse zouden hebben in toetreding tot deze markt niet beantwoord. In overleg met de opdrachtgever is besloten om in dit onderzoek alleen met de huidige in Amsterdam actieve exploitanten contact te hebben.

2 Huidige markt voor speelautomatenhallen in Amsterdam

2.1 Diversiteit aan aanbieders, met sterke concentratie in centrum

Afgegeven vergunningen

De gemeente Amsterdam heeft momenteel 19 vergunningen uitgegeven voor het exploiteren van speelautomatenhallen[8]. In de exploitatievergunning is per speelhal bepaald hoeveel speelautomaten er maximaal opgesteld mogen worden. In totaal beschikken tien exploitanten van speelautomatenhallen in Amsterdam momenteel over een vergunning voor samen ten hoogste 1.543 speelautomaten.

Grote diversiteit

Drie van deze tien exploitanten hebben een vergunning voor meerdere speelhallen. Dit betreft Casino City (met vijf speelhallen), Lucky Jack (met vier speelhallen) en JVH (met drie speelhallen). De andere zeven exploitanten beschikken in Amsterdam over één speelhal:

In Amsterdam gevestigde speelautomatenhallen,
maximaal aantal toegestane speelautomaten per hal, geclusterd naar exploitant

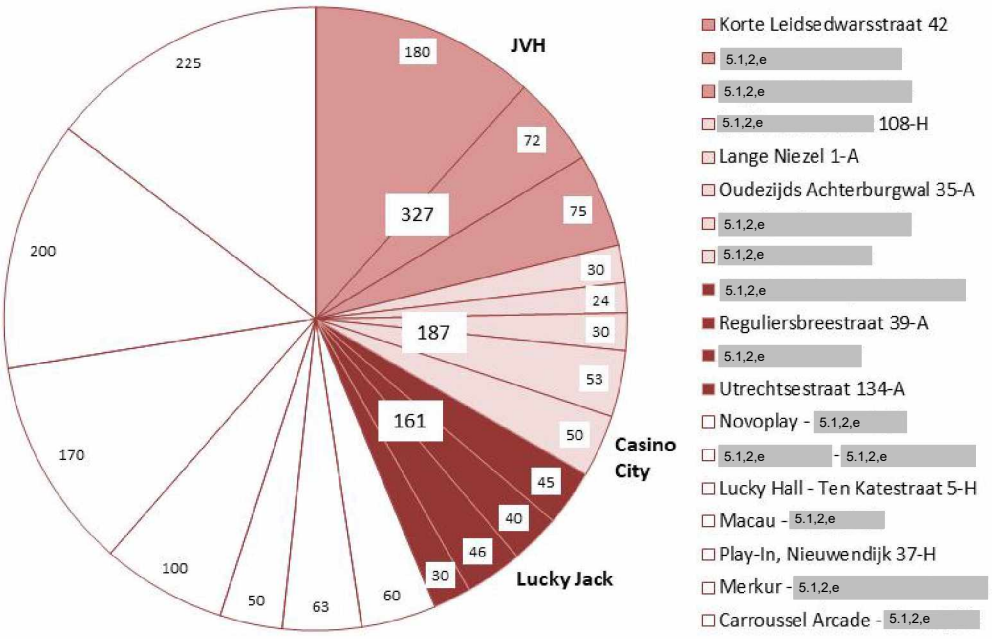

Afgemeten aan het maximale aantal speelautomaten waarvoor exploitanten vergunning hebben, is JVH het grootst in Amsterdam (met in totaal vergunning voor 327 speelautomaten), gevolgd door Carrousel Arcade (met maximaal 225 automaten), Merkur (maximaal 200 automaten, Casino City (maximaal 187 automaten), Play-In (maximaal 170 automa-

[8] Daarnaast zijn in de gemeentelijke verordening op de kansspelautomaten en de speelautomatenhallen nog twee adressen vermeld (5.1,2,e met maximaal 40 speelautomaten en Oudezijds Achterburgwal 30 met maximaal 19 speelautomaten). Deze adressen worden momenteel niet als zodanig gebruikt. De gemeente heeft getracht de bestemming als speelautomatenhal in te trekken.

ten) en Lucky Jack (maximaal 161 automaten). Lucky Hall (maximaal 50 automaten), Novoplay (maximaal 60 automaten) en 5.1,2,e (maximaal 63 automaten) zijn de drie kleinste exploitanten in deze zin, met als grootste van de kleinere speelautomaten tot slot Amusementspaleis Macau met maximaal 100 speelautomaten.

Veel familiebedrijven

De Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen is hiermee een markt met een grote diversiteit aan spelers. Opvallend is dat acht van de tien exploitanten kunnen worden gezien als een familiebedrijf met sterke wortels in Amsterdam. Van deze acht exploitanten hebben er vier alleen in Amsterdam speelhallen:

Exploitant	Aantal speelhallen	
	in Amsterdam	buiten Amsterdam
Casino City	5	0
De Vries en Vet (Lucky Jack)	4	2
JVH (5.1,2,e's Casino, Flash Casino's, Flamingo Casino)	3	> 80
Gauselmann Group (Merkur Casino)	1	> 5 in Nederland, buiten Nederland honderden
Play-In	1	3
Novoplay	1	1
Lucky Hall	1	0
Carrousel Arcade	1	0
Amusementspaleis Macau	1	0
5.1,2,e	1	0

In de met exploitanten gevoerde gesprekken is gebleken dat het karakter van familiebedrijf van invloed is op de bedrijfsvoering van deze speelautomatenhallen. De in de branche toch al sterke gehechtheid aan vast personeel, lijkt bij de familiebedrijven extra groot. Een aanzienlijk deel van de medewerkers is vast in loondienst, waarbij de lengte van de dienstverbanden vaak aanzienlijk is. De familiebedrijven hechten ook zeer sterk aan de continuïteit van hun bedrijf, als een soort oudedagsvoorziening en/of om door te geven aan een volgende generatie. Kenmerkend voor familiebedrijven is dat zij lage rendementseisen hanteren en vaak niet alle kosten meerekenen. Eigenaren en meewerkende gezinsleden krijgen een lage vergoeding voor het aantal gewerkte uren en het bedrijf betaalt weinig huur voor het gebruik van het pand als dit eigendom van de familie. Deze kenmerken zijn ook zichtbaar op de speelautomatenhallenmarkt in Amsterdam.

Concentratie in centrum

Kenmerkend voor de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen, is ook dat er sprake is van een sterke concentratie van speelhallen in het centrum en dan met name op de locaties Damrak/Nieuwendijk, met een aftakking richting de Wallen (met in totaal zeven speelhallen), en in de Reguliersbreestraat (waar vijf speelhallen zijn gevestigd). Daarnaast zijn er drie speelautomatenhallen aan de rand van stadsdeel Centrum, te weten op de

Utrechtsestraat, de Korte Leidsedwarsstraat en de Rozengracht.

Buiten stadsdeel Centrum zijn slechts vier speelautomatenhallen gevestigd, op het Buikslotermeerplein en in de 5.1,2,e de Ten Katestraat en de Ceintuurbaan:

De gemeente Amsterdam heeft geen exploitatievergunningen verstrekt aan speelautomatenhallen buiten de Ring-A10. In de stadsdelen Amsterdam-Noord (wel binnen de Ring A10 gelegen), Nieuw West en Zuidoost is één speelautomatenhal gevestigd (op het Buikslotermeerplein in Noord), terwijl deze stadsdelen goed zijn voor ruim 40 procent van de Amsterdamse bevolking.

Onderlinge concurrentie

De toegelichte sterke concentratie van speelautomatenhallen op met name enkele locaties in stadsdeel Centrum, maakt van de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen een sterk concurrerende markt. Exploitanten geven zonder uitzondering aan dat hun klantenkring voor een groot deel (vaak zeker 75 procent tot soms 90 procent) uit vaste bezoekers bestaat en dat een aanzienlijk deel van deze vaste bezoekers ook andere speelautomatenhallen bezoekt. Het is daarom zaak een voldoende interessant aanbod aan speelautomaten te bieden en om voldoende te scoren op andere voor de bezoeker re-

levante kwaliteitsaspecten. Het gaat dan bijvoorbeeld om de sfeer in een speelautomatenhal (die sterk wordt beïnvloed door het aanwezige personeel, het toelatings- en beveiligingsbeleid), om eventueel gevoerde promotieacties en loyaliteitsprogramma's, het aanbod van gratis consumpties en soms de vergoeding van parkeerkosten tot een bepaald niveau en om de faciliteiten voor rokers,

De onderlinge concurrentie maakt dat speelautomatenhallen moeten blijven investeren in hun aanbod en hun 'formule'. Doen zij dit niet, dan gaat dit al snel ten koste van het aantal bezoekers en de gemiddelde speeltijd van bezoekers en dus de omzet.

2.2 Toenemende concurrentie van speelhallen in regio en van Holland Casino

De speelautomatenhallen ondervinden daarnaast in toenemende mate concurrentie van Holland Casino en speelautomatenhallen in omliggende gemeenten. Met de opening van Holland Casino Amsterdam-West zijn circa 500 speelautomaten toegevoegd aan het Amsterdamse aanbod speelautomaten.

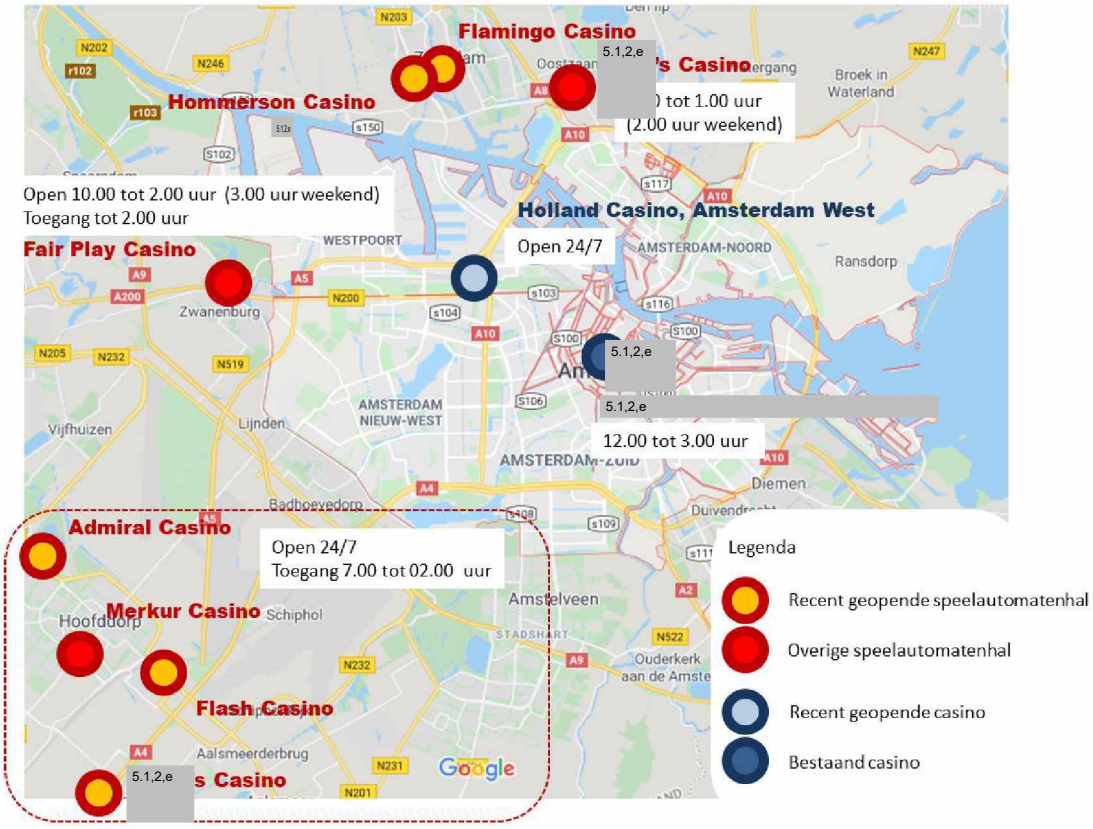

Aanbod regio neemt toe

De Amsterdamse exploitanten van speelautomatenhallen ondervinden verder concurrentie van speelautomatenhallen in omliggende gemeenten, waarvan enkele in de afgelopen jaren zijn geopend. Het betreft onder meer de volgende speelautomatenhallen in de gemeenten Oostzaan, Haarlemmermeer (inclusief de voormalige gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude) en Zaanstad:

Speelautomatenhallen rondom Amsterdam	**Openingstijden**	**Toelichting** op omvang en openingstijden
5.1,2,e's Casino in Oostzaan (geopend sinds juni 2016)	9 tot 1 uur (tot 2 uur vrijdag- en zaterdagnacht)	Maximaal 200 speelautomaten op maximaal 750 m2, leeftijdsgrens is 21 jaar
Fair Play Casino in Halfweg (geopend sinds medio 2018)	10 tot 2 uur (vrijdag t/m zondag tot 3 uur, toegang tot 2 uur)	Totale oppervlak is circa 1.300 m2, leeftijdsgrens is 21 jaar
Admiral Casino in Hoofddorp (geopend sinds begin 2015)	24/7 open, toegang 7 tot 2 uur	Oppervlak circa 1.250 m2, leeftijdsgrens is 21 jaar
5.1,2,e's Casino Brugrestaurant A4 (geopend sinds oktober 2014)	24/7 open, toegang 7 tot 2 uur	
Flash Casino Hoofddorp (geopend in zomer 2017)	24/7 open, toegang 7 tot 2 uur	Circa 50 speelautomaten, leeftijdsgrens is 18 jaar
Merkur Casino Hoofddorp	24/7 open, toegang 7 tot 2 uur	
Flamingo Casino in Zaanstad (geopend in 2005)	10 tot 3 uur.	Toegang vanaf 21 jaar.
Hommerson Casino Zaanstad	10 tot 3 uur.	Meer dan 200 speelautomaten. Toegang vanaf 21 jaar.

In een wat groter regionaal verband, is op te merken dat JVH in 2017 een 5.1,2,e's Casino opende in Eemnes (5.1,2,e) en in 2018 een 5.1,2,e's Casino in Akersloot. Deze voor een deel in de afgelopen jaren geopende speelautomatenhallen hebben op twee manieren invloed op de exploitatie van speelautomatenhallen in Amsterdam:

- Vanwege dit nieuwe aanbod hebben potentiële bezoekers van speelautomatenhallen in Amsterdam vanuit de omliggende gemeenten en verdere regio meer keuze. Er is minder aanleiding om voor een speelautomatenhal naar Amsterdam te gaan.
- Voor een deel van de inwoners van Amsterdam geldt omgekeerd dat het extra aanbod rondom de gemeente interessant kan zijn. Voor inwoners van bijvoorbeeld Geuzenveld is het in 2018 geopende Fair Play Casino in Halfweg dichterbij dan de Amsterdamse speelautomatenhallen. Voor inwoners van Molenwijk, Kadoelen en Tuindorp-Oostzaan geldt hetzelfde met betrekking tot het in 2016 geopende 5.1,2,e's Casino in Oostzaan.

De aantrekkelijkheid van het concurrerende aanbod in de omliggende gemeenten op de exploitatie van de Amsterdamse speelautomatenhallen wordt vergroot door de vaak goede parkeermogelijkheden en ruimere openingstijden die zij kunnen bieden. Voor potentiële bezoekers uit omliggende gemeenten, vormen de hoge en stijgende parkeerkosten in Amsterdam verder een extra drempel.

2e vestiging Holland 5.1,2,e

De Amsterdamse speelautomatenhallen ondervinden daarnaast ook concurrentie van 5.1,2,e Casino. De Nationale Stichting Casinospelen is in 1974 opgericht en in 1976 opende de eerste casino zijn deuren in Zandvoort. Het vijfde Holland Casino opende in Amsterdam (Hilton) in 1986. In 1986 werd 5.1,2,e Casino ook toegestaan om zijn

aanbod uit te breiden met speelautomaten[9]. Deze vestiging van Holland Casino werd in 1991 verplaatst richting Leidseplein (Lido). In 2018 is een tweede Holland Casino geopend in Amsterdam-West (La Guardiaweg). Met het tweede Holland Casino is het aanbod aan speelautomaten uitgebreid met ruim 500. Deze casino-automaten wijken qua wet- en regelgeving en instellingen af van de in speelautomatenhallen toegestane speelautomaten. Het laat onverlet dat er tussen Holland Casino enerzijds en de speelautomatenhallen wel uitwisseling is van bezoekers. Het aandeel bezoekers van Holland Casino dat ook speelautomatenhallen bezoekt, is BEA niet bekend, en hetzelfde geldt voor het aandeel bezoekers van speelautomatenhallen dat Holland Casino bezoekt.

Holland Casino richt met het tweede casino in Amsterdam nadrukkelijk op het lokale publiek, waar het casino in het centrum vooral ook populair is bij een internationaal publiek:

Het Parool

Holland Casino West: 'Gevaarlijk en o zo leuk'

Amsterdam, 9 juni 2018

"Waarom komen mensen naar een casino? De spelletjes kunnen ze overal spelen, zelfs online. Het verschil zit in de sfeer en in de mensen."
Vergeleken met de vestiging bij het Max Euweplein richt Holland 5.1.2.e zich minder op tafels met spellen als roulette en blackjack: 12, terwijl er in het centrum 53 zijn. En een high limit area, waar hogere inzetten zijn toegestaan, ontbreekt.

Er zijn vooral heel veel speelautomaten: 503. Daarnaast is er live-bingo met een grote 'bombo' die de ballen laat ronddraaien.

En nog even over de winkansen: die zijn niet anders dan bij andere vestigingen. "Ook voor een casino is een casino een casino," zegt Hanzon. "Er zijn dagen dat we verlies draaien."

HOLLAND CASINO

Holland Casino nieuwe stijl in Amsterdam West

11 juni 2018

Hollands nieuwste casino
Het nieuwe casino is de 14e vestiging van Holland Casino in Nederland. Met de locaties in het centrum van Amsterdam en in Zandvoort telt Holland Casino nu drie vestigingen in de Metropoolregio Amsterdam. Er is bewust voor Sloterdijk gekozen, een wijk die volledig wordt doorontwikkeld voor wonen, werken, toerisme en uitgaan. Het casino is de komende maanden dagelijks geopend van 12.00 tot 03.00 uur. De openingstijden worden na de zomer verruimd.

Het casino is 5.426 vierkante meter groot, telt 500 nieuwe speelautomaten, heeft de allernieuwste roulette en blackjacktafels en een ruime Multi Roulette-arena, waar gasten via touchscreens en een live verbinding direct kunnen meespelen met roulettetafels in bijvoorbeeld Rotterdam of Venlo. Daarnaast is er elke dag live Bingo, een moderne variant van dit bekende spel, dat met tablets kan worden gespeeld onder leiding van een professionele Bingomaster en met een extra feestelijke uitvoering met live entertainment in het weekend.

Het Parool

'Cooler' casino wil ook jonger publiek

Amsterdam, 22 september 2016

"We wilden al langer een tweede vlaggenschip in Amsterdam. Ons casino aan het Max Euweplein loopt goed, maar het is op vrijdag en zaterdag erg druk. Ook zien we daar veel internationaal publiek. We lopen de Amsterdammers en de inwoners van Noord-Holland een beetje mis."
Sloterdijk wordt een compleet casino, met 5.500 m^2 vergelijkbaar met het casino in Scheveningen.

Van Lambaart wil een 'wat cooler' casino dat ook mensen in de leeftijdscategorie 25-35 jaar trekt. Die zoeken hun amusement veel vaker dan het traditionele casinopubliek groepsgewijs en behoeft meer divers vertier.

In een toelichting op de sponsorstrategie van Holland Casino benadrukken de directeur corporate communicatie en de manager merkstrategie & campagnes dat het bedrijf zich vooral richt op de uitgaans- en entertainmentmarkt en minder op de 'gokmarkt'. Zij formuleren het zo: 'Wij concurreren niet met andere gok-en kansspelaanbieders, maar met bioscoop, theater en restaurant. Bezoekers zoeken bij ons amusement en spanning."

[9] In hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op het onderscheid tussen de speelautomaten bij Holland Casino (casino-automaten), speelautomaten bij speelhallen en horeca-automaten.

Een verzoek van Holland Casino om in Amsterdam een tweede casino te mogen vestigen, is eerder, op 14 december 2004, door de Minister van Justitie afgewezen. Naar de mening van de minister sloot de Wet op de kansspelen vestiging van twee of meer casino's in één gemeente uit. Dit besluit is bij de rechter aangevochten door Holland Casino en de gemeente Amsterdam (en de gemeente Rotterdam, waar een soortgelijke situatie speelde)[10]. De rechtbank heeft de gemeente ontvankelijk verklaard met als reden: "Het belang van de gemeente Amsterdam als rechtspersoon is gelegen in de met de vestiging van een tweede casino in haar gemeente gemoeide planvorming rond het gestelde voorgenomen 'grootschalig leisure en entertainment project' in Amsterdam-Zuidoost." De rechtbank oordeelde dat er geen reden was waarom de minister het verzoek niet had mogen weigeren. In 2017 heeft de minister van Justitie alsnog het besluit genomen Holland Casino toe te staan de vestiging op Schiphol te vervangen door een veel grotere vestiging in Amsterdam. Tegen dit besluit heeft de gemeente Amsterdam, voor zover BEA bekend, geen bezwaar en beroep aangetekend.

De inrichting van Holland Casino Amsterdam West met een sterke focus op speelautomaten en met daarnaast een beperkt aantal roulette- en blackjacktafels, past in een beeld dat al langere tijd zichtbaar is. Het bruto spelresultaat dat Holland Casino realiseert met de casino-automaten, overtreft de laatste jaren het met de tafelspelen gerealiseerde bruto spelresultaat:

Holland Casino, ontwikkeling bruto spelresultaat naar tafelspelen en speelautomaten
in € mln

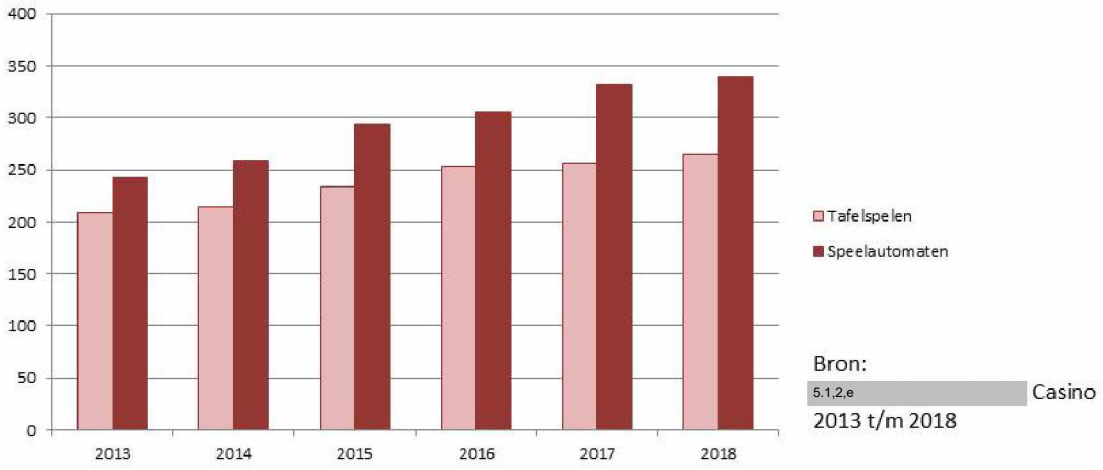

In 2018 bedroeg het bruto spelresultaat op tafelspelen € 265,8 miljoen en op casino-automaten € 340,0 miljoen, oftewel 56,1 procent van het totale bruto spelresultaat van Holland Casino in 2018. Het bruto spelresultaat van casino-automaten is met 40 procent sterker gestegen dan het bruto spelresultaat op de tafelspelen (plus 27 procent). In die zin ontwikkelt Holland Casino zich geleidelijk tot een speelautomatenbedrijf met tafelspelen.

[10] https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBROT:2006:AX8958.

2.3 Aantal speelautomaten in horeca neemt trendmatig af

Het aantal aanwezigheidsvergunningen voor speelautomaten in de horeca telt op tot 273, die met name zijn vergund aan horecabedrijven in stadsdelen Centrum (97) en West (59).

Aantal horecagelegenheden met aanwezigheidsvergunning
Bron: gemeente Amsterdam

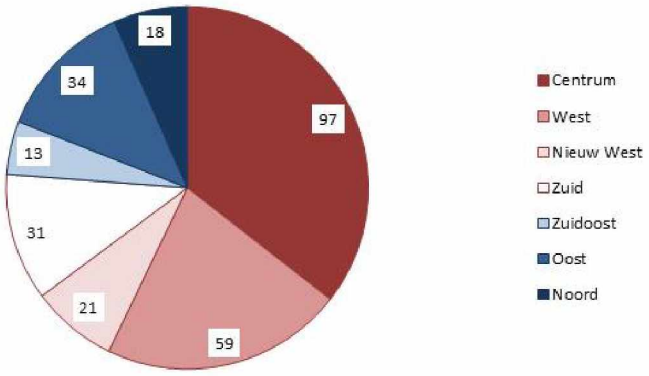

Minder klanten gokken

Het aantal speelautomaten in de horeca is de afgelopen jaren sterk afgenomen[11]. Cafés vinden speelautomaten niet meer passen bij de sfeer die zij nastreven, ondanks dat het opstellen van speelautomaten financieel lucratief kan zijn. De veranderende bevolkingssamenstelling in Amsterdam speelt mee. Een horecaondernemer met cafés in Amsterdam-Oost formuleert het zo: "De mensen die graag gokken verdwijnen. Dan zie je ook dat gokautomaten langzaam verdwijnen. Als mijn klanten om de haverklap vragen naar een bepaald bier van de tap, zou ik gek zijn dat niet aan te schaffen. Dat geldt ook voor klanten die graag een kansspel in het café willen. Maar ik heb die vraag nooit gehad."

Horeca in Amsterdam, aantal vergunningen voor speelautomaten in horecazaken
Bron: gemeente Amsterdam

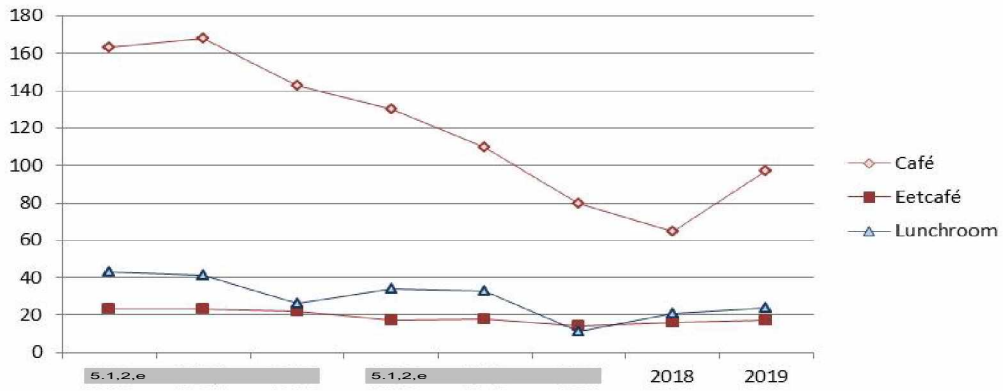

De in de horeca opgestelde speelautomaten zijn niet dezelfde als de speelautomaten in speelautomatenhallen. Op de verschillen tussen beide soorten speelautomaten en de speelautomaten die Holland Casino mag opstellen, wordt nader ingegaan in hoofdstuk 3.

11 5.1.2.e *moderne cafés past de gokkast niet meer*, in: Het Parool, 14 augustus 2016.

2.4 Financiële positie van deel exploitanten moeizaam

BEA heeft zich voor het onderzoek een beeld gevormd van de financiële positie van de Amsterdamse exploitanten van speelautomatenhallen. Van belang is of zij in staat zijn eventuele tegenvallers op te vangen, bijvoorbeeld door ontwikkelingen die resulteren in lagere omzetten of hogere kosten.
Op basis van publiek beschikbare informatie uit het handelsregister van de Kamer van Koophandel concludeert BEA dat dit zeker niet altijd het geval is. Het blijkt dat voor een meerderheid van de exploitanten weliswaar geldt, dat zij gunstig scoren op indicatoren voor liquiditeit en solvabiliteit, maar dat er voor een ander deel reden is voor zorg:

Exploitanten	Current ratio	Quick ratio	Gouden balans	Balanstotaal/ vreemd vermogen	Eigen vermogen/- balanstotaal	Eigen vermogen/ vreemd vermogen
A	3,01	2,98	0,71	5,96	0,83	4,96
B	2,23	2,23	0,55	3,62	0,72	2,62
C	9,78	9,78	0,12	10,96	0,91	9,96
D	1,64	0,63	0,84	5,03	0,80	4,03
E	10,80	10,80	0,17	12,76	0,92	11,76
F	**0,81**	0,81	**1,37**	1,52	**0,34**	0,52
G	**0,80**	0,80	**1,25**	1,09	**0,08**	0,09
H	**0,13**	0,13	**1,85**	1,53	**0,35**	0,53

Bron: 5.1,2,e van Koophandel.
Toelichting:

1. Current ratio, Quick ratio en Gouden balans zijn indicatoren voor de liquiditeit van een onderneming.
2. Current ratio is de verhouding tussen de vlottende activa (inclusief liquide middelen) en het kort vreemd vermogen. Een score van minder dan 1 wordt doorgaans gezien als onwenselijk laag.
3. Ratio's (i) balanstotaal gedeeld door vreemd vermogen, (ii) eigen vermogen gedeeld door balanstotaal en (iii) eigen vermogen gedeeld door vreemd vermogen zijn indicatoren voor de solvabiliteit van een onderneming.
4. De ratio's hebben voor de meeste exploitanten betrekking op 2018, voor sommige op 2017.

De solvabiliteit wordt gebruikt om inzicht te krijgen in de financiële gezondheid van een bedrijf op langere termijn: hoe groter de solvabiliteit, hoe groter in het algemeen het vermogen om zowel de kortlopende alsook de langlopende schulden te kunnen terugbetalen. De bovenstaande gegevens uit het handelsregister tonen dat voor in ieder geval drie van de tien exploitanten dat het eigen vermogen beperkt is ten opzichte van het balanstotaal. Voor vier van de tien exploitanten geldt verder dat hun liquiditeit niet rooskleurig is.

Conclusie

De financiële positie van een deel van de exploitanten is zodanig dat zij maar beperkt in staat zijn tegenslagen te doorstaan. De deels weinig rooskleurige financiële positie van een deel van de speelhallen weerspiegelt de winstgevendheid van deze hallen in de afgelopen jaren. In hoofdstuk 5 wordt dit nader toegelicht.

2.5 Beeld van een 'cleane' sector met inzet op zorgplicht

Voor het onderzoek heeft een gesprek plaatsgevonden met een Operationeel Expert ('wijkagent') van het basisteam Centrum Burgwallen van de Eenheid Amsterdam van de politie. In zijn werkgebied zijn vijf speelautomatenhallen gevestigd op het Damrak en op de Nieu-

wendijk. In dit gesprek is gebleken dat bij hem en bij zijn collega's van de Amsterdamse politie, bij wie hij navraag heeft gedaan, geen aanwijzingen zijn dat de speelautomatenhallen voor overlast zorgen of dat zij betrokken zijn, direct of indirect, bij criminele activiteiten. Hij geeft aan dat dit beeld in de jaren zeventig en tachtig anders was[12].

Speelhallen positieve factor

Het beeld van de Operationeel Expert is dat, waar enkele Amsterdamse speelhallen zich in de jaren zeventig en tachtig wellicht inlieten met witwassen, gefinancierd werden met crimineel geld of anderszins niet binnen de lijntjes kleurden, dit sinds een groot aantal jaren niet meer aan de orde is. De branche is in die zin 'clean' en de exploitanten doen ook hun uiterste best dit zo te houden omdat ze bang zijn anders hun vergunning te verliezen. Dat er soms nog een imagoprobleem kleeft aan de branche, is onterecht (behalve dan dat iemand moreel van mening kan zijn dat gokken 'slecht' is). Het risico van witwassen is minimaal geworden met de strikte controles op de speelautomaten door Verispect[13] en het REAC-systeem dat inleg en uitkering registreert Ook in andere opzichten beschouwt hij de speelautomatenhallen momenteel als een positieve factor in zijn werkgebied:

- Hij geeft aan dat zijn inzet zich richt op het bevorderen van de veiligheid en leefbaarheid in zijn gebied. Hij geeft aan dat de bijdrage van de speelautomatenhallen in zijn gebied positief is. De politiecapaciteit die benodigd is ten behoeve van de speelautomatenhallen in het gebied is nihil.
- Hij geeft aan dat hem geen ervaringen bekend zijn waarbij de speelhallen in het gebied de laatste jaren tot problemen hebben geleid. Van enige overlast op welk terrein dan ook, is geen sprake. Eerder omgekeerd. De speelautomatenhallen dragen bij aan de leefbaarheid van de buurt, doordat er doorgaans een medewerker bij de ingang aanwezig is die de straat ook een beetje in de gaten houdt. Deze 'ogen en oren' kunnen voor de politie soms nuttig zijn.
- Hij signaleert dat de speelhallen werk maken van hun zorgplicht en inzet op preventie van gokverslaving en problematisch speelgedrag. De speelhallen werken vaak met vast personeel en een groot deel van de klanten is vaste klant. Dit maakt het mogelijk om spelers die riskant speelgedrag vertonen aan te spreken zonder dat dit leidt tot 'gedoe'.
- Als speelhallen vooral zouden werken met tijdelijke krachten, zou het veel lastiger worden bezoekers op hun gedrag aan te spreken. Medewerkers moeten hierin geschoold worden en ervaring in het omgaan met allerlei soorten mensen is ook belangrijk.

---

12 5.1,2,e en 5.1,2,e *Gokautomaten met wasprogramma*, in: De Volkskrant, 10 december 1994.

13 In opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het Ministerie van Veiligheid en Justitie zijn de risico's van witwassen en terrorismefinanciering in de kansspelsector onderzocht. Uitkomsten zijn dat de risico's met betrekking tot terrorismefinanciering erg klein zijn maar dat er anderzijds sterke indicaties zijn dat de kansspelsector frequent wordt gebruikt om geld wit te wassen. Ten aanzien van het risico op witwassen wordt geconcludeerd dat deze klein zijn bij loterijen, speelautomatenhallen en gereguleerde sportweddenschappen maar dat de kwetsbaarheid van casino's, illegale sportweddenschappen en online-kansspelen groot is. Zie 5.1,2,e (Decision Support), *Risico's van witwassen en terrorismefinanciering in de kansspelsector*, quickscan, 2 april 2017.

- De Operationeel Expert geeft aan dat je in principe problemen kunt verwachten als iemand op een avond veel geld verspeelt, maar zelfs dan maakt hij niet mee dat bezoekers voor overlast zorgen. De inzet van ervaren personeel zal daarbij ook meehelpen.
- De speelhallen hebben verder geïnvesteerd in camerasystemen en een enkeling bijvoorbeeld ook in toegangssystemen met gezichtsherkenning. Het beeld is dat de speelhallen bereid zijn om te investeren in dergelijke systemen en in het algemeen werk willen maken van de zorgplicht ten aanzien van hun klanten.

De Operationeel Expert heeft zijn beelden en die van zijn collega's ook getoetst aan informatiesystemen van de politie opgeslagen informatie over overlast, incidenten of criminele aanwijzingen. Die toetsing heeft zijn beeld van de branche bevestigd.

Inzet op zorgplicht

De Amsterdamse exploitanten van speelautomatenhallen zijn doordrongen van het belang van het goed invullen van de zorgplicht die zij hebben ten aanzien van hun bezoekers. De zorgplicht is sinds 2019 wettelijk verankerd, met de in dat jaar door de Eerste Kamer aangenomen Wet op de kansspelen (Wok). Ook daarvoor was er al inzet op dit thema door de Amsterdamse exploitanten. De aan exploitanten van speelautomaten gestelde eisen zijn door de Kansspelautoriteit vertaald naar een Leidraad Zorgplicht[14].

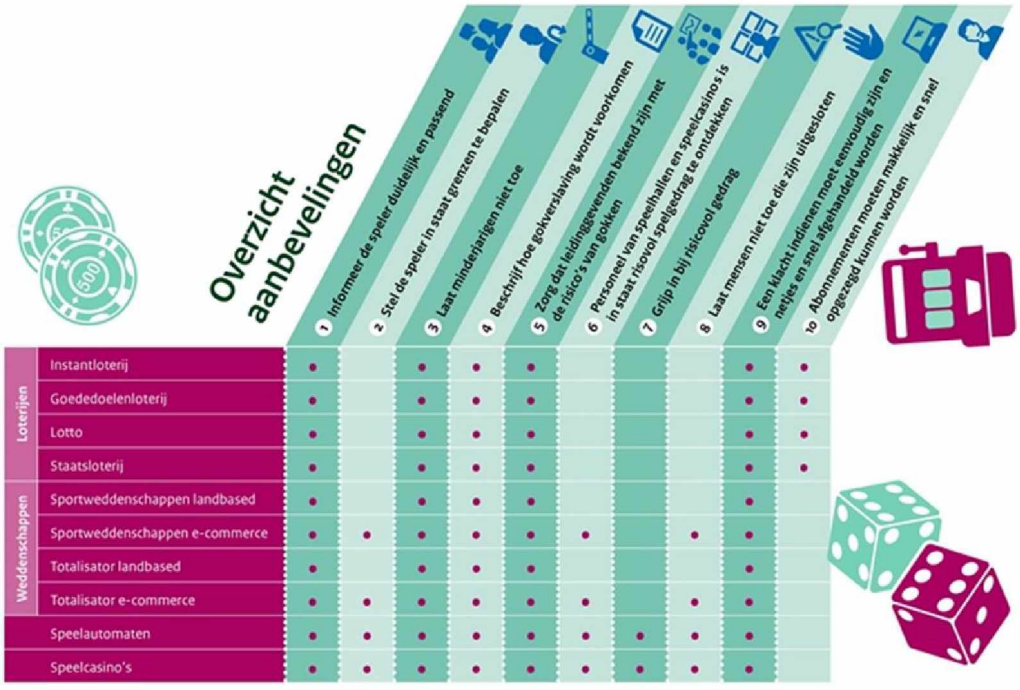

De Ksa concludeerde dat een leidraad gewenst was omdat de in de Wok opgenomen wettelijke bepalingen ten aanzien van de zorgplicht in de praktijk verschillend werden uitgelegd konden worden en er dus behoefte was aan concrete handreikingen voor wat kans-

14 Kansspelautoriteit, *Leidraad Zorgplicht*, 1 juli 2019.

spelaanbieders kunnen en moeten doen. Voor exploitanten van speelautomaten en speelcasino's zijn alle tien in de leidraad geformuleerde handvatten van toepassing:

- Spelers duidelijk en passend informeren.
- Spelers in staat stellen om grenzen te bepalen.
- Minderjarigen niet toelaten in het casino.
- Duidelijk aangeven hoe gokverslaving voorkomen wordt.
- Leidinggevenden dienen bekend te zijn met de risico's die gokken met zich mee brengt.
- Het casinopersoneel dient risicovol spelgedrag te herkennen.
- Er moet ingegrepen worden bij risicovol spelgedrag.
- Klachten moeten snel en netjes afgehandeld worden.
- Mensen die uitgesloten zijn worden niet toegelaten.
- Zelfuitsluiting moet gemakkelijk uit te voeren zijn.

De Amsterdamse exploitanten werken doorgaans met veel vast en ervaren personeel, die gerichte trainingen krijgen in preventie en zorgplicht, wat hun in staat stelt spelers ook daadwerkelijk goed te informeren en in te grijpen wanneer spelgedrag risicovolle vormen aanneemt. Ten aanzien van het weren van minderjarigen, is het beleid van alle exploitanten dat zij een ondergrens hanteren van 21 jaar en daarmee dus 3 jaar 'boven' de wettelijke ondergrens zitten[15].

Voor het uitsluiten van mensen met problematisch speelgedrag door speelautomatenhallen, en voor zelfuitsluiting, is een landelijk Centraal Register Uitsluiting Kansspelen (CRUKS) voorzien.

In Amsterdam hebben exploitanten zich verenigd in de Alliantie Automatenhallen Amsterdam (AAA) om goed invulling te geven aan de zorgplicht. In 2016 is de AAA opgericht. Vanuit de AAA is er ingezet op het met de gemeente tot een akkoord komen over extra bovenwettelijke investeringen in de zorgplicht en transparantie in ruil voor een verruiming van de openingstijden[16]. Een idee was onder meer om op het Leidseplein een anonieme inloop aan te bieden voor spelers die daar behoefte aan hadden, met als doel zowel preventie als het oplossen van problematisch gokgedrag. De AAA heeft dit idee 'on hold' gezet na de brief van de gemeente Amsterdam aan de exploitanten van oktober 2018, met daarin de aankondiging van de beëindiging van de vergunningen voor onbepaalde tijd.

[15] Holland Casino hanteert een minimum leeftijd van 18 jaar. Dit is ook het geval bij diverse speelautomatenhallen in gemeenten rondom Amsterdam.

[16] In meer steden zijn er initiatieven (geweest) om als speelautomatenhallenbranche met de gemeente een convenant te sluiten. Bijvoorbeeld in Eindhoven, waar de exploitanten met burgemeester Van Gijzel in 2017 extra inzet op zorgplicht zijn overeengekomen waaronder verhoging van de leeftijdsgrens voor toegang naar 21 jaar in 'ruil' het kunnen uitbreiden van het aantal speelautomaten in hun vestigingen.

3 Positionering en concurrentie op de kansspelmarkt

Opbouw markt kansspelen

De markt voor speelautomatenhallen is onderdeel van de veel grotere kansspelmarkt . Kansspelen onderscheiden zich van behendigheidsspelen omdat er weinig tot geen invloed is op de winkansen. Bij behendigheidsspelen als het bespelen van een flipperkast, is dit wel het geval. De Kansspelautoriteit (Ksa) deelt de kansspelmarkt als volgt in[17]:

- Loterijen.
- Sportweddenschappen.
- Casinospelen.
- Kansspelautomaten.

Navolgend wordt nader ingegaan op de opbouw van de kansspelmarkt en de onderlinge concurrentie tussen genoemde segmenten van de kansspelmarkt.

3.1 Opbouw kansspelmarkt en positie van speelautomatenhallen daarbinnen

Segmenten kansspelmarkt

Het segment speelautomatenhallen, waar het onderzoek zich op richt, maakt deel uit van de sector 'kansspelautomaten', samen met de casino-automaten en horeca-automaten:

Sector	Segment	Vergunninghouders/aanbieders
Loterijen	Staatsloterij	Staatsloterij BV
	Goededoelenloterijen	Nationale Postcode Loterij NV
		BankGiro Loterij NV
		VriendenLoterij NV
		Samenwerkende non-profit Loterijen
		Fair Share Nederland BV
		Vergunninghouders van incidentele kansspelen
	Lotto's	Lotto BV
	Instantloterijen	Lotto BV
	Promotionele kansspelen	Aanbieders hebben geen vergunning nodig
Sportweddenschappen	Sportprijsvragen	Lotto BV
	Totalisator	SportTech Racing
Casinospelen	Tafelspelen	Holland Casino
Kansspelautomaten	Casino-automaten	Holland Casino
	Speelautomaten	Diverse speelhallen
		Individuele exploitanten
	Horeca-automaten	Diverse horecagelegenheden
		Individuele exploitanten

[17] Kansspelautoriteit, *Marktscan landgebonden kansspelen 2017*, 26 november 2018.

De kansspelmarkt is in Nederland goed voor een bruto spelresultaat (inleg minus uitkeringen) van circa € 2,53 miljard. Het bruto spelresultaat steeg in de afgelopen jaren beperkt:

Bruto spelresultaat totale kansspelmarkt, 2013 t/m 2017
in € 1.000.000
Bron: Kansspelautoriteit, Marktscans t/m 2017

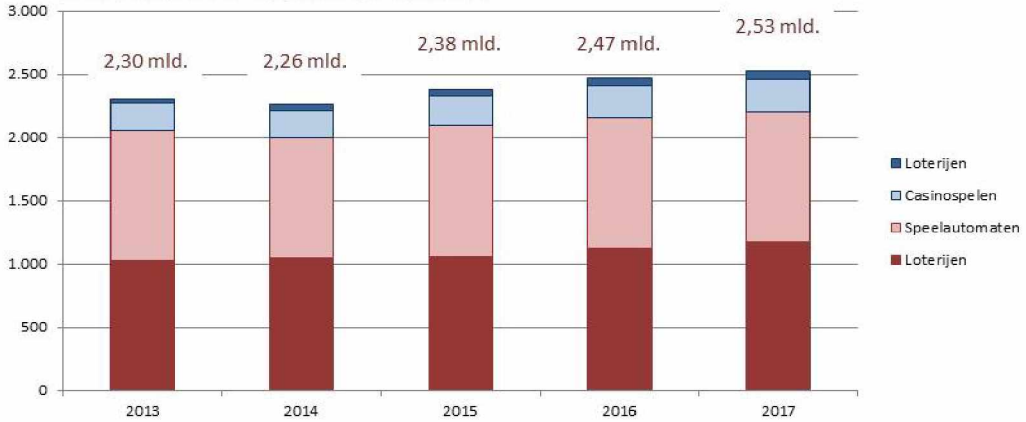

De activiteiten van de speelautomatenhallen vormen onderdeel van de sector 'kansspelautomaten', zoals aangegeven, tezamen met de casinoautomaten en de horeca-automaten. In de door de Ksa periodiek in 'marktscans' verstrekte cijfers ter toelichting op de ontwikkeling van het bruto spelresultaat, wordt het bruto spelresultaat uitgesplitst naar

- Casino-automaten (opgesteld bij Holland Casino-vestigingen).
- Speelautomaten in speelautomatenhallen en horeca-automaten.

Het bruto spelresultaat van speelhalautomaten en horeca-automaten wordt door Ksa niet uitgesplitst maar als één totaal gepresenteerd. In de periode 2015 t/m 2017 bedroeg het bruto spelresultaat van beide segmenten samen tussen € 710 en € 730 miljoen:

Bruto spelresultaat speelhalautomaten en horeca-automaten, 2013 t/m 2017
in € 1.000
Bron: Kansspelautoriteit, Marktscans t/m 2017

Omdat het aantal speelautomaten in de horeca trendmatig daalt, evenals het aantal spelersplaatsen, mag worden aangenomen dat het bruto spelresultaat in de horeca in deze

periode is gedaald. Omdat het totale bruto spelresultaat van horeca-automaten en speelhalautomaten min of meer constant is gebleven in de periode 2015 t/m 2017 betekent dit dat het bruto spelresultaat van speelautomatenhallen in deze periode is toegenomen.

Online kansspelen

In de hiervoor toegelichte indeling van de kansspelmarkt, die in beginsel uitputtend is, ontbreekt een segment dat wel aanwezig is maar dat vooralsnog niet legaal is, namelijk het segment van online kansspelen. Het huidige wettelijk regime kent geen mogelijkheden om een vergunning te verlenen voor het aanbieden van online kansspelen. Dit gaat veranderen. Op 19 februari 2019 nam de Eerste Kamer het wetsvoorstel Kansspelen op afstand aan. Minister Dekker schreef op 15 november 2019 aan de Eerste en 5.1,2,e dat er naar wordt gestreefd de wet op 1 januari 2021 in werking te laten gaan. Als de wet van kracht is, kunnen er bij de Ksa vergunningsaanvragen ingediend worden. Een half jaar na inwerkingtreding van de wet gaat de legale online markt open.

Short odds & long odds

Een belangrijk onderscheid in de kansspelmarkt, is die tussen short odds-kansspelen en long odds-kansspelen. Short odds-kansspelen zijn kansspelen waarbij er heel korte tijd is tussen deelname en winst of verlies. De volgende segmenten van de kansspelmarkt betreft short odds-kansspelen:

- Casinospelen.
- Casinoautomaten.
- Speelhalautomaten.
- Horeca-automaten.
- Krasloten (instant loterijen).

Voor deze segmenten van de kansspelmarkt geldt, dat zij in beginsel meer verslavend kunnen werken dan long odds-kansspelen zoals (niet instant) loterijen.

Los van de al dan niet aanwezige verslavende werking, mag worden aangenomen dat er tussen de verschillende soorten short odds-kansspelen een grotere uitwisseling is van spelers. Op basis van de met exploitanten, de brancheverenigingVAN en de Ksa gevoerde gesprekken, gaat BEA ervan uit dat de grootste uitwisseling aanwezig is tussen de segmenten van speelhalautomaten, casinoautomaten en horeca-automaten, waarbij aangetekend dat er wel verschillen zijn tussen automaten die in de horeca, in de speelhallen en in het casino opgesteld (mogen) worden en dat de drie segmenten ook hun eigen sfeer kennen.

3.2 Eisen aan en kenmerken van casino-, speelhal- en horeca-speelautomaten

Wettelijke eisen

De wettelijke eisen waaraan de horeca-, speelhal- en casino-automaten moeten voldoen, zijn beschreven in het Speelautomatenbesluit 2020 en de Beschikking casinospelen 1996. In grote lijnen kan worden gesteld dat Holland Casino ten opzichte van de exploitanten van speelhallen ruimere mogelijkheden wat betreft de maximale uitbetaling, de maximale inworp en het maximale gemiddelde uurverlies. Tegenover een onbeperkte maximale uitbetaling bij casino-automaten staat een eveneens onbeperkt gemiddeld uurverlies. De

maximale inworp bij casino-automaten is met € 150 per spel ook (zeer) veel hoger dan bij de speelhalautomaten en de horeca-automaten:

Gelegenheid	Max inworp per spel	Uitkerings-percentage	Max gemiddeld uurverlies	Min tijd tussen spelen	Max uitbetaling
Horeca	€ 0,20	≥ 60%	€ 40	3,5 sec[a]	200 maal inzet
Speelhallen (enkelspelers)	€ 0,20	≥ 60%	€ 40	3 sec	200 maal inzet [b]
Speelhallen (meerspelers)	€ 8	≥ 60%	€ 40	Afhankelijk van de inworp, verhouding gelijk aan €0,20 per 3 sec	200 maal inzet
Casino	€ 150	≥ 80%	onbeperkt	3 sec	onbeperkt

Bron: Beschikking casinospelen 1996, Speelautomatenbesluit 2000
a) Gemiddeld tenminste 4 sec
b) Uitzondering hierop vormt het jackpotsysteem, waarbij maximaal € 2.500 uitgekeerd mag worden

Grenzen opzoeken?

De eisen die de overheid stelt aan speelautomaten in horeca en in automatenhallen zijn vastgelegd in het Speelautomatenbesluit.

- Voor horeca-automaten geldt op grond van artikel 12 van het Speelautomatenbesluit een maximale inzet per spel van € 0,20. De gemiddelde uitbetaling bedraagt minimaal 60 procent van de inzet. De tijd die verstrijkt tussen de start van een spel en de start van het daaropvolgende spel bedraagt in de horeca gemiddeld minimaal 4 seconden. Het uurverlies op de automaat bedraagt gemiddeld maximaal € 40,00.
- Voor speelautomaten in speelautomatenhallen geldt op grond van artikel 13 van het Speelautomatenbesluit net als voor de horeca een maximale inzet per spel van € 0,20. De gemiddelde uitbetaling bedraagt net als in de horeca minimaal 60 procent van de inzet. De tijd die verstrijkt tussen de start van een spel en de start van het daaropvolgende spel bedraagt in de automatenhallen minimaal 4 seconden. Het uurverlies op de automaat bedraagt gemiddeld maximaal € 40,00.
- De eisen die de overheid stelt aan speelautomaten in de vestigingen van Holland Casino zijn vastgelegd in de Beschikking Casinospelen 1996.

Voor exploitanten van speelautomaten in speelautomatenhallen (en ook in de horeca) is het niet mogelijk op alle aspecten, met name

- minimale tijd per spel,
- maximale inworp per spel
- en maximaal uurverlies

de grens op te zoeken. Concreet: bij een inworp van € 0,20 per spel en een tijdsduur van 3 seconden per spel (of tussen spelen), kan een speler op een speelautomaat in een speelautomatenhal maximaal € 240 per uur inwerpen. Uitgaand van een maximaal verlies per uur van € 40, betekent dit dat dan een minimale uitkering moet volgen van € 200.

Bij een inworp van € 240 komt een uitkering van € 200 neer op een uitkering van 83,3 procent. Dat is aanmerkelijk hoger dan het wettelijk voor speelautomaten in speelhallen vastgelegde minimale uitkeringspercentage van 60 procent.

Berekening minimaal uitkeringspercentage o.b.v. (1) minimale tijd per spel en (2) maximale inworp per spel	Horeca	Speelautomatenhallen		Casino
		Enkelspelers	Meerspelers	
Min. tijd per spel (sec.)	4*	3	120	3
Max. aantal spellen/uur	900	1.200	30	1.200
Max. inworp per spel	€ 0,20	€ 0,20	€ 8	€ 150
Max. inworp per uur	€ 180	€ 240	€ 240,00	€ 180.000
Max. gem. uurverlies	€ 40	€ 40	€ 40,000	€ 36.000
Minimale uitkering	€ 140	€ 200	€ 200	€ 144.000
Berekend minimaal uitkeringspercentage	78%	83%	83%	80%
Wettelijk minimum	60%	60%	60%	80%

* minimaal 3,5 seconde per spel maar gemiddeld 4 seconden per spel

De wetgever eist bij speelautomaten van Holland Casino een hoger minimaal uitkeringspercentage (80 procent) dan bij de automaten in de speelautomatenhallen en ook in de horeca. De andere eisen, met name de beperking van het maximale uurverlies, dwingen speelautomatenhallen echter om een hoger uitkeringspercentage te hanteren dan het wettelijk vereiste minimum percentage voor Holland Casino. In de praktijk keert Holland Casino meer uit dan het wettelijk vereiste. Op de website van Holland Casino is vermeld dat gemiddeld 92 procent van de inleg van gasten wordt uitgekeerd[18]. Aangegeven wordt dat het uitkeringspercentage bij een tafelspel als Roulette kan oplopen tot 98,6 procent.

3.2 Concurrentiepositie t.o.v. Holland Casino en regionale aanbieders

De toegelichte wettelijke eisen aan de verschillende segmenten van de sector kansspelautomaten binnen de kansspelmarkt, lopen uiteen. Het laat onverlet dat speelautomatenhallen concurreren met Holland Casino en met de horeca en ook met online-aanbieders. Al in 2012 is geconstateerd dat, ondanks uiteenlopende wettelijke vereisten aan opgestelde speelautomaten en uiteenlopende mogelijkheden en vooral onmogelijkheden wat betreft het spelaanbod, "de spelontwikkelingen bij zowel de speelhallen als bij Holland Casino duiden op het naar elkaar toe groeien van deze twee markten"[19]. Een deel van de exploitanten van speelautomatenhallen richt zich vooral op 'high end'-speelautomatenhallen, met een groot en divers aanbod aan speelautomaten en een 'casino-achtige' sfeer in combinatie met een kwalitatief hoogwaardige aankleding. Om een dergelijke formule optimaal te kunnen 'uitrollen', is echter ook voldoende oppervlak nodig. Daar ontbreekt het de meeste speelautomatenhallen in Amsterdam aan. Met name langs snelwegen worden

[18] Als dit percentage ook de tafelspelen omvat, betekent dit dat het uitkeringspercentage van speelautomaten in casino's lager is dan 92 procent.

[19] SEO Economisch Onderzoek, *Speelruimte: naar een nieuwe marktordening van de land-based kansspelmarkt*, i.o.v. Ministerie van Veiligheid en Justitie en Ministerie van Financiën, 12 juli 2019.

de laatste jaren wel voorbeelden van dergelijke 'luxere' speelautomatenhallen ontwikkeld, zoals bijvoorbeeld in Oostzaan,
De concurrentievoordelen en -nadelen van speelautomatenhallen ten opzichte van casino's van Holland Casino vat BEA als volgt samen:

Overzicht van concurrentievoordelen en –nadelen van speelautomatenhallen ten opzichte van Holland Casino	
Voordelen t.o.v. Holland Casino	Nadelen t.o.v. Holland Casino
• Holland Casino heft entree. [a] • Holland Casino heeft hogere uitkeringspercentages. [b] • Holland Casino heeft al een systeem ingevoerd van registratie en uitsluiting van spelers met problematisch speelgedrag. [c]	• Holland Casino mag tafelspelen (met croupier) aanbieden naast casinoautomaten. • Maximale inworp Holland Casino hoger. • De vestigingen van Holland Casino zijn veel groter, met meer mogelijkheden voor de combinatie van kansspelen en horeca of andere vormen van leisure en voor het 'aankleden' van de ruimtes. • De grotere schaal van Holland Casinovestigingen kan bevorderlijk zijn voor de doelmatigheid van werken (bijvoorbeeld bij het invoeren van CRUKS). • Holland Casino heeft ruimere mogelijkheden op het terrein van horeca, onder andere wat betreft het aanbieden van alcoholische dranken aan bezoekers. • Holland Casino laat bezoekers binnen vanaf 18 jaar. • 5.1,2,e Casino in Amsterdam beschikken doorgaans over goede parkeermogelijkheden in de nabije omgeving.

a. Voor het trekken van bezoekers is dit een nadeel voor Holland Casino. Voor de meer frequente bezoeker hanteert Holland Casino wel andere voorwaarden, waarbij entree gratis wordt en andere voordelen worden geboden (er zijn Favorites Cards voor mensen die vaker Holland Casino bezoeken, een Welcome Card (1 tot 3 bezoeken), Black Card (4-11 bezoeken), Plantinum Card (12-24) en een Diamond Card (> 25 bezoeken)[20].
b. De verplichting een groter deel van de inworp uit te keren, is voor Holland Casino een concurrentienadeel ten opzichte van de speelautomatenhallen. Anderzijds profileert Holland Casino zich ook met deze hoge uitkeringspercentages ten opzichte van de speelautomatenhallen.
c. Dit systeem wordt binnenkort ook verplicht voor speelautomatenhallen (CRUKS). Sommige ondernemers kennen al het systeem van de 'witte lijsten'.

[20] Zie https://www.hollandcasino.nl/loyaliteitsprogramma/privileges. Bij een Black Card is niet alleen de eigen entree gratis, maar ook die van een introducé en bij een Platinum Card voor drie introducés.

De uitgangspositie van speelautomatenhallen ten opzichte van horecagelegenheden met speelautomaten, is anders. Zoals hiervoor toegelicht, neemt het aantal speelautomaten in de horeca trendmatig af. Ook in Amsterdam is deze trend goed zichtbaar. De onderscheidende aspecten tussen speelautomatenhallen en horecagelegenheden met speelautomaten vat BEA als volgt samen:

Overzicht van concurrentievoordelen en –nadelen van speelautomatenhallen ten opzichte van horecabedrijven met speelautomaten	
Voordelen t.o.v. horeca met speelautomaten	Nadelen t.o.v. horeca met speelautomaten
• Speelautomatenhallen kunnen een veel groter en meer divers aanbod aan speelautomaten bieden (waaronder ook meerspelers). • Bezoekers die primair komen om te gokken, treffen in speelautomatenhallen gelijkgestemden. • Speelautomatenhallen bieden meer anonimiteit ten opzichte van cafés waar gezelligheid meer centraal staat.	• In de horeca is de combinatie van gokken en alcohol wel mogelijk. • Openingstijden van horecagelegenheden zijn althans in Amsterdam vaak ruimer dan van speelautomatenhallen.

4 Trends en ontwikkeling en effect op exploitatie speelhallen

De speelautomatenhallenmarkt is sterk in ontwikkeling, waarbij zowel maatschappelijke als beleidsmatige veranderingen een rol spelen. Navolgend wordt beknopt ingegaan op de belangrijkste trends en ontwikkelingen, die van invloed (kunnen) zijn op het exploiteren van speelautomatenhallen.

4.1 Ontwikkelingen in het landelijke beleid en de lokale beleidskaders

Landelijk beleid

De branche heeft de afgelopen tijd met verschillende beleidswijzigingen te maken gehad, die ingrijpende invloed hebben gehad op de exploitatie van speelautomatenhallen en waarbij die invloed in de komende tijd nog zal doorwerken. Met name de volgende beleidsmatige ontwikkelingen zijn van belang:

- Invoering per 2008 van de Kansspelbelasting à 29 procent. De Kansspelbelasting kwam in de plaats van de btw. Exploitanten hoeven dus geen btw meer af te dragen, maar ze kunnen betaalde btw ook niet meer aftrekken. Dat zorgt voor hogere kosten van inkopen, maar het zorgt ook voor een hogere huur.
- Invoering per 1-7-2008 van het rookverbod. Dat heeft speelautomaten hard getroffen, omdat gokkers in het algemeen rokers zijn. De realisatie van rookruimtes heeft speelautomatenhallen genoodzaakt grote investeringen te plegen in verbouwingen en aanschaf en installatie van bijvoorbeeld luchtbehandelingssystemen.
- Verhoging met ingang van 1 januari 2018 van het tarief voor de kansspelbelasting van 29 procent naar 30,1 procent. De verhoging is ingevoerd als een tijdelijke maatregel, als dekking voor de derving van inkomsten die de overheid heeft als gevolg van de vertraging van het Wetsvoorstel kansspelen op afstand (Koa). Het is de bedoeling dat de kansspelbelasting weer terug gaat naar 29 procent zes maanden na inwerkingtreding van deze wet. Exploitanten geven aan bevreesd te zijn dat deze toezegging in de praktijk niet zal worden nagekomen.

Vooruitkijkend zijn, in aanvulling op deze veranderingen in het voor speelautomatenhallen relevante beleidskader, nog enkele andere trends en ontwikkelingen waarneembaar, die eveneens ingrijpend (kunnen) zijn voor de exploitatie:

- Per 2020 de invoering van een volledig rookverbod. Exploitanten geven aan dat het verbod op rookruimtes zeer ingrijpend is omdat een groot deel van de bezoekers uit rokers bestaat. Exploitanten vinden het lastig de impact daarvan goed in te schatten, maar gaan uit van een sterk negatief effect dat in de ordegrootte van 10 tot 15 procent minder omzet kan uitkomen.
  Dit negatieve effect ontstaat doordat een deel van de bezoekers afhaakt en voor de bezoekers die wel komen, geldt dat een deel daarvan ook regelmatig 'buiten' staat om te roken. Als de locatie het toelaat, kan de exploitant dit proberen te faciliteren, maar een bezoeker kan dan niet én roken én spelen, wat voorheen wel kon. Als de exploitant ervoor kiest om het roken buiten te faciliteren, dan zal dit ook weer de nodige investeringen vergen.

- Invoering van de Wet kansspelen op afstand (Wet Koa), die per 1 januari 2021 naar verwachting in werking treedt, opent de markt voor online-kansspelen. De legalisering van de online-kansspelmarkt zal effect hebben op de speelautomatenhallen, waarbij aangetekend dat exploitanten aangeven dat een deel van hun bezoekers nu ook reeds gebruik maken van het beschikbare (niet legale) online-aanbod. Ook ten aanzien van de omvang die deze beleidswijziging zal hebben, vinden exploitanten het lastig voorspellingen te doen.
- Invoering van een Centraal Register Uitsluiting Kansspelen (CRUKS) als uitvloeisel van de Wet kansspelen op afstand (Koa). Een deel van de bezoekers is achterdochtig wat registratie betreft, wat een reden kan zijn om een speelautomatenhal niet meer te bezoeken. Invoering van CRUKS zal verder de nodige investeringen vergen, waarbij de specifieke situatie mede bepaalt hoe groot de bouwkundige aanpassingen aan het pand zullen zijn. Los van kosten vanwege fysieke aanpassingen, zullen er ook extra personele kosten ontstaan.
- Per 1 januari 2021 worden speelautomatenhallen verplicht een extra heffing te betalen voor het Verslavingsfonds. De exploitanten en andere kansspelaanbieders krijgen daarmee op korte termijn te maken met meer kosten.

Legalisering online kansspelmarkt

Ten aanzien van de impact op de speelautomatenhallen van het legaliseren van de online kansspelmarkt zijn geen onderbouwde prognoses beschikbaar, voor zover BEA bekend. In 2012 is een onderzoek[21] uitgevoerd naar de substitutie tussen online en offline (i.c. 'landbased') kansspelen. De hoofdconclusie luidt als volgt: "Er zijn vooralsnog geen objectieve, wetenschappelijk verantwoorde studies beschikbaar die een betrouwbaar beeld kunnen geven van de omvang en oorzaken van mogelijke substitutie-effecten tussen de online markt en de online markt." BEA heeft geen recentere op de Nederlandse situatie toegesneden onderzoeken gevonden die wel onderbouwde inschattingen bevatten van de substitutie tussen online kansspelen enerzijds en speelautomatenhallen en casino's anderzijds. Wel geven diverse exploitanten aan dat een deel van hun bezoekers momenteel al actief is online. Zij kunnen niet inschatten in welke mate legalisering van de online-kansspelmarkt ervoor zorgt dat bezoekers van speelautomatenhallen in de komende jaren vaker online zullen gokken en daardoor misschien minder vaak in een speelautomatenhal.

CRUKS

In 5.1,2,e van Toelichting bij het Besluit Kansspelen op afstand[22], op 4 maart jl. door minister Dekker voor Rechtsbescherming toegezonden aan de Tweede Kamer, worden de kosten vanwege CRUKS voor exploitanten van speelautomatenhallen als volgt ingeschat:

- De initiële kosten variëren van circa € 80.000 tot circa € 140.000.
- De structurele jaarlijkse kosten worden geraamd op circa € 240.000.

---

21 APE, *Substitutie tussen online en offline kansspelen, eindrapportage*, januari 2012.

22 Minister van Rechtsbescherming (Ministerie van Justitie en Veiligheid), *Besluit kansspelen op afstand* (voluit Besluit van houdende bepalingen ter uitvoering van de Wet kansspelen op afstand), 3 maart 2020.

De initiële kosten variëren van € 80.000 tot € 140.000. De variatie betreft een bandbreedte voor de mate waarin er fysieke aanpassingen in speelautomatenhallen nodig zijn. De ruimtelijke omstandigheden verschillen per speelautomatenhal. In de ene speelautomatenhal kunnen aanpassingen aan de entree makkelijker worden doorgevoerd dan in andere. Verder zijn er speelautomatenhallen met één entree en speelhallen met meerdere ingangen.

In het voorliggende onderzoek zal BEA deze kostenraming als basis hanteren voor de door de Amsterdamse exploitanten te plegen investeringen. In het onderzoek is gebleken dat exploitanten zelf vaak nog geen onderbouwde kostenraming kunnen afgeven, met name niet omdat voor hen nog niet duidelijk is aan welke eisen CRUKS precies moet voldoen.

Initiële lasten (euro's)	Totaal bedrijfsvreemde regeldruk		Bedrijfsvreemde regeldruk per aanbieder			
	Kansspelen op afstand	Landbased kansspelen	Nederlandse aanbieders KOA	Buitenlandse aanbieders KOA	Speelautomatenhallen	Speelcasino's
De vergunning en de vergunninghouder	Minimaal 3.398.460		Min 49.977	Min 49.977		
	Maximaal 3.416.080		Max 50.236	Max 50.236		
Spelsysteem	34.000.000		500.000	500.000		
Inschrijving & aanmelding	1.470.000		21.618	21.618		
Consumentenbescherming	147.000		2.162	2.162		
Keuring spelsysteem	3.400.000		50.000	50.000		
Toezicht en handhaving	11.486.258		165.212	150.355		
Verslavingspreventie	301.316	Minimaal 14.094.400	4.431	4.431	Minimaal 52.591	
		Maximaal 31.093.400			Maximaal 116.020	
Informatie & voorzieningen	82.000	169.000	1.206	1.206	599	599
Registratie speelgedrag		5.695.000			21.250	
Amendementen		1.540.000			5.000	14.286
Totaal (minimum)	54.285.033	21.498.400	798.309	798.309	79.440	14.885
Totaal (maximum)	54.302.653	38.497.400	798.568	798.568	142.869	14.885

De structurele lasten vanwege CRUKS zijn in potentie belangrijker. Voor speelautomatenhallen met meerdere ingangen raamt het Adviescollege Administratieve Lasten (Actal) op basis van onderzoek van SIRA Consulting dat deze kunnen oplopen tot € 242.000 per jaar vanwege de benodigde inzet van 3 fte extra voor assistentie bij de ingang ten behoeve van legitimatie, registratie en toetsing op de vraag of iemand uitgesloten zou moeten worden van toegang tot de speelautomatenhal.

Structurele lasten (euro's)	Totaal bedrijfsvreemde regeldruk		Bedrijfsvreemde regeldruk per aanbieder			
	Kansspelen op afstand	Landbased kansspelen	Nederlandse aanbieders KOA	Buitenlandse aanbieders KOA	Speelautomatenhallen	Speelcasino's
De vergunning en de vergunninghouder	Minimaal 6.483.967		Min 95.352	Min 95.352		
	Maximaal 8.498.107		Max 124.972	Max 124.972		
Spelsysteem	6.611.111		97.222	97.222		
Inschrijving & aanmelding	46.249		680	680		
Keuring spelsysteem	24.437.538		359.376	359.376		
Registratieverplichtingen	92.800		1.365	1.365		
Toezicht en handhaving	6.685.760		98.320	98.320		
Verslavingspreventie	9.891.511	63.663.860	44.733	211.798	237.552	
Informatie & voorzieningen	16.000	34.000	235	235	121	121
Registratie speelgedrag		1.139.000			4.250	
Amendementen	3.564		52	52		
Totaal (minimum)	54.268.499	64.836.860	697.335	864.401	241.922	121
Totaal (maximum)	56.282.639	64.836.860	726.955	894.021	241.922	121

In een Nota voor de 5.1,2,e wordt toegelicht dat speelautomatenhallen weliswaar al hebben ingezet op preventie en zorgplicht, maar dat het beleid tot dusverre verschilt per speelhal[23]. Met de wijziging op de Wet op de Kansspelen wordt de zorgplicht van speelautomatenhallen op dit vlak meer in lijn gebracht met Holland Casino. Naast het raadplegen van het centraal register voor alle bezoekers, zullen vergunninghouders in het kader van de zorgplicht het speelgedrag van spelers moeten monitoren, analyseren en op basis daarvan waar nodig interveniëren in een persoonlijk onderhoud. Daarnaast moet de vergunninghouder dossiers opbouwen en deze overhandigen en toelichten wanneer hij in het kader van zijn zorgplicht een speler aandraagt voor onvrijwillige uitsluiting. Ook heeft de vergunninghouder een informatieplicht naar de speler. Zo moet hij de speler informeren over de risico's van deelname aan kansspelen en over de mogelijkheden voor hulpverlening.

Deze nieuwe werkzaamheden leiden ertoe dat er structureel kosten gemaakt moeten worden voor de inzet van extra personeel. Tevens moet dit personeel worden opgeleid om te kunnen voldoen aan de zorgplicht. De geraamde kosten van € 242.000 per jaar ontstaan vanwege de door SIRA Consulting nodig geachte inzet van één extra medewerker gedurende de openingsuren. Gelet op de openingstijden van speelautomatenhallen, gaat SIRA Consulting uit van een verwachte inzet van 3 fte voor speelautomatenhallen met meerdere ingangen.

BEA gaat er in het onderzoek vanuit dat deze structurele lastenverzwaring volledig zal gelden voor de grote speelautomatenhallen. Voor de kleinere en middelgrote speelautomatenhallen wordt uitgegaan van lagere kostenniveaus.

4.2 Impact van 'de brief van oktober 2018'

De in oktober 2018 door de gemeente aan de exploitanten van speelautomatenhallen verstuurde brief, met daarin de aankondiging dat de gemeente de exploitatievergunningen voor onbepaalde tijd gaat beëindigen en het huidige stelsel van vergunningen zal vervangen door een stelsel op basis van vergunningen voor bepaalde tijd, heeft op de exploitanten direct grote impact gehad.

De impact kan als volgt worden toegelicht:

- Exploitanten geven aan dat door de aankondiging van het beëindigen van de vergunningen voor onbepaalde tijd, de exploitanten van speelautomatenhallen in de ogen van banken en andere mogelijke financiers in een hogere risicocategorie komen. De vergunning voor onbepaalde tijd biedt meer zekerheden op continuïteit van de exploitatie. Dit maakt het verkrijgen van financiering lastiger en duurder.

[23] Tweede Kamer, vergaderjaar 2014-2015, 33 996, nr. 6, *Wijziging van de Wet op de Kansspelen, de Wet op de kansspelbelasting en enkele andere wetten in verband met het organiseren van kansspelen op afstand*, Nota naar aanleiding van het verslag, 7 april 2015.

- De waarde van de speelautomatenhallen is ingrijpend gedaald. De waarde van de speelautomatenhal zat behalve in een opgebouwde klantenkring, een ontwikkeld bedrijfsconcept, goed opgeleid personeel en allerlei soorten vaste activa met name ook in het bezit van een schaarse vergunning om een speelautomatenhal te mogen exploiteren. Voor met name de kleinere familiebedrijven betekent dit dat de eigenaar zijn opgebouwde pensioen ziet verdampen. Het bedrijf doorgeven aan een volgende generatie, of het bedrijf verkopen aan een geïnteresseerde marktpartij, wordt ook lastig, omdat er geen garantie is op continuïteit van de vergunning.
- De medewerkers van de speelautomatenhallen zien hun baan in gevaar komen. Speelautomatenhallen werken voor een belangrijk deel met medewerkers die vast in loondienst zijn, met dienstverbanden tot tien, twintig of zelfs dertig jaar. Voor met name de oudere medewerkers kan het lastig zijn om, in dien noodzakelijk, weer een andere baan te vinden.
- Vanwege de aankondiging van beëindiging van het huidige vergunningenstelsel, hebben diverse exploitanten voorgenomen investeringen in hun speelautomatenhal(len) uitgesteld of afgesteld. Hierbij kan een ongelijkheid ontstaan tussen enerzijds kleinere en financieel minder sterke bedrijven, die zeer terughoudend zullen zijn met bijvoorbeeld de aanschaf van nieuwe speelautomaten, en anderzijds grotere en financieel sterkere bedrijven die het zich kunnen veroorloven ondanks de aankondiging te blijven investeren.
- Voor exploitanten die recent een speelautomatenhal hebben overgenomen, kan de voorgenomen beëindiging van de vergunningen voor onbepaalde tijd betekenen dat zij hun op de balans geactiveerde goodwill versneld moeten afschrijven. Tegenover de voor de overname aangegane leningen staat dan een lagere boekwaarde aan vaste activa, waardoor de financiële positie aanmerkelijk kan verslechteren.

4.3 Maatschappelijke trends en ontwikkelingen

In aanvulling op de hiervoor toegelichte beleidsmatige trends en ontwikkelingen, die inwerken op de exploitatie van de speelautomatenhallen, zijn er ook enkele maatschappelijke trends en ontwikkelingen belangrijk:

- Diverse exploitanten noemen de veranderende samenstelling van de Amsterdamse bevolking als een negatieve invloed op hun bedrijf. Zij zien vaste klanten vertrekken naar omliggende gemeenten of overlijden, maar de aanwas van nieuwe klanten is beperkt. Een en ander hangt volgens deze exploitanten samen met de 'ver-yupping' van Amsterdam. De jonge, nieuwe inwoners die de laatste jaren in groten getale naar Amsterdam verhuizen voor studie of werk zijn veel minder genegen om een speelautomatenhal te bezoeken.
- Exploitanten signaleren dat hun bezoekers vaker 's avonds komen om te spelen. Waar voorheen de piek in het bezoek aan het einde van de middag en het begin van de avond lag, direct na werktijd, verschuift deze piek naar later op de avond. De openingstijden in Amsterdam, tot uiterlijk 24 uur 's avonds, beginnen daardoor geleidelijk steeds meer te knellen. Exploitanten geven aan dat zij daardoor spelers missen, door-

dat mensen die wat later op de avond nog willen gokken sinds enige tijd kunnen uitwijken naar bijvoorbeeld Oostzaan of Halfweg.
- Tot slot geven exploitanten aan dat parkeren ook een issue is. Voor bezoekers van buiten Amsterdam die met de auto kwamen, wordt parkeren steeds duurder en lastiger.

Een ontwikkeling die in potentie positief is, is de grote populariteit van Amsterdam bij toeristen. Exploitanten geven echter aan dat de toerist desondanks nog maar beperkt zijn of haar weg weet te vinden naar de speelautomatenhallen. Hierbij speelt mee dat de in Nederland opgestelde automaten afwijken van de speelautomaten die zij gewend zijn in hun land van herkomst. Daarnaast geldt voor veel toeristen dat zij niet komen om een speelautomatenhal te bezoeken c.q. dat dit niet op hun 'to do'- of 'must see'-lijstje staat.

5 Verdienvermogen speelhallen: ontwikkeling en verklaringen

De door de gemeente te bepalen overgangstermijn naar een nieuw stelsel van vergunningen voor bepaalde tijd en de duur van de dan uit te geven exploitatievergunningen, worden naar verwachting mede bepaald op basis van het tempo waarmee exploitanten gepleegde respectievelijk dan te plegen investeringen (kunnen) terugverdienen. Deze zogenoemde 'terugverdientijd' is geen statisch gegeven. De terugverdientijd wordt beïnvloed door allerlei voor de individuele exploitant niet te beïnvloeden factoren, op economisch, sociaal en maatschappelijk terrein en op het terrein van wet- en regelgeving en beleid.

Navolgend wordt eerst toegelicht welke benadering BEA hanteert ten aanzien van het in beeld brengen van terugverdientijden en vervolgens wordt nader ingegaan op het huidige verdienvermogen van exploitanten van speelautomatenhallen, landelijk en meer specifiek in Amsterdam, en daarin zichtbare ontwikkelingen.

5.1 Toelichting op definiëren en bepalen van 'terugverdientijd'

Definitie

De terugverdientijd wordt bepaald door de omvang van de gepleegde of te plegen investering af te zetten tegen de zogenoemde vrije kasstroom. De vrije kasstroom wordt bepaald door de optelsom van de nettowinst en de afschrijvingen.

De terugverdientijd is daarmee in economische zin als volgt gedefinieerd:

$$\text{Terugverdientijd} = \frac{\text{Vaste activa}}{\text{Vrije kasstroom}} = \frac{\text{Vaste activa}}{\text{Afschrijvingen} + \text{nettowinst}}$$

Ter toelichting:

- In de 'teller' van deze definitie is de boekwaarde van de vaste activa opgenomen. De vaste activa bestaan zowel uit materiële als niet-materiële en financiële vaste activa. De materiële vaste activa betreft bijvoorbeeld speelautomaten, inrichting en inventaris, kantoorapparatuur, luchtbehandelingssystemen e.d. Immateriële activa betreffen bijvoorbeeld op de balans opgevoerde goodwill na een gepleegde overname.
- In de 'noemer' wordt de vrije kasstroom voor een jaar bepaald als optelsom van nettowinst (dus na belastingen) en ook na afschrijvingen plus de in dat jaar van toepassing zijnde afschrijving op vaste activa. Dit betekent de facto dat de afschrijvingen niet van invloed zijn op de vrije kasstroom.

Geen statisch gegeven

Zoals aangegeven, is de terugverdientijd geen statisch gegeven. De terugverdientijd wordt beïnvloed door allerlei factoren die raken aan de exploitatie van een speelhal door een exploitant. Van belang kunnen bijvoorbeeld maatschappelijke ontwikkelingen als veranderingen in de bevolkingssamenstelling of een veranderende houding ten opzichte van 'gokken' zijn. Ook landelijke wet- en regelgeving is direct van invloed op het verdienvermogen

van exploitanten en daarmee op de terugverdientijden (bijvoorbeeld gaat het dan om het van toepassing zijnde belastingregiem, al dan niet van toepassing zijnde rookverboden, legalisering en opening van de online-kansspelmarkt, enzovoort) en hetzelfde geldt voor lokaal beleid en regelgeving. Wat het laatste betreft is bijvoorbeeld van belang of en zo ja hoe de gemeente limieten stelt aan het aantal exploitanten, het maximale aantal speelautomaten dat zij mogen exploiteren, de vrijheid van vestigingsplaatskeuze van exploitanten en de mogelijkheden om te verplaatsen en ook het beleid ten aanzien van openingstijden.

De als onderdeel van het voorliggende onderzoek uitgevoerde marktscan is nadrukkelijk bedoeld om deze factoren, en hun potentiële en verwachte invloed op de terugverdientijd, goed in beeld te brengen.

Resterende terugverdientijd

In het voorliggende onderzoek is voor het bepalen van de overgangstermijn met name de 'resterende terugverdientijd' van belang, waarbij de resterende terugverdientijd dan 'ingaat' vanaf het moment dat de exploitanten op de hoogte zijn gesteld door de gemeente Amsterdam van de voorgenomen beëindiging (i.c. 4 oktober 2018), op enig moment, van de huidige exploitatievergunningen voor onbepaalde tijd. De resterende terugverdientijd hangt onder meer af van het moment waarop de (meeste) investeringen in een speelautomatenhal zijn gepleegd en de vraag hoeveel tijd een speelautomatenhal al heeft gehad om daar op terug te verdienen:

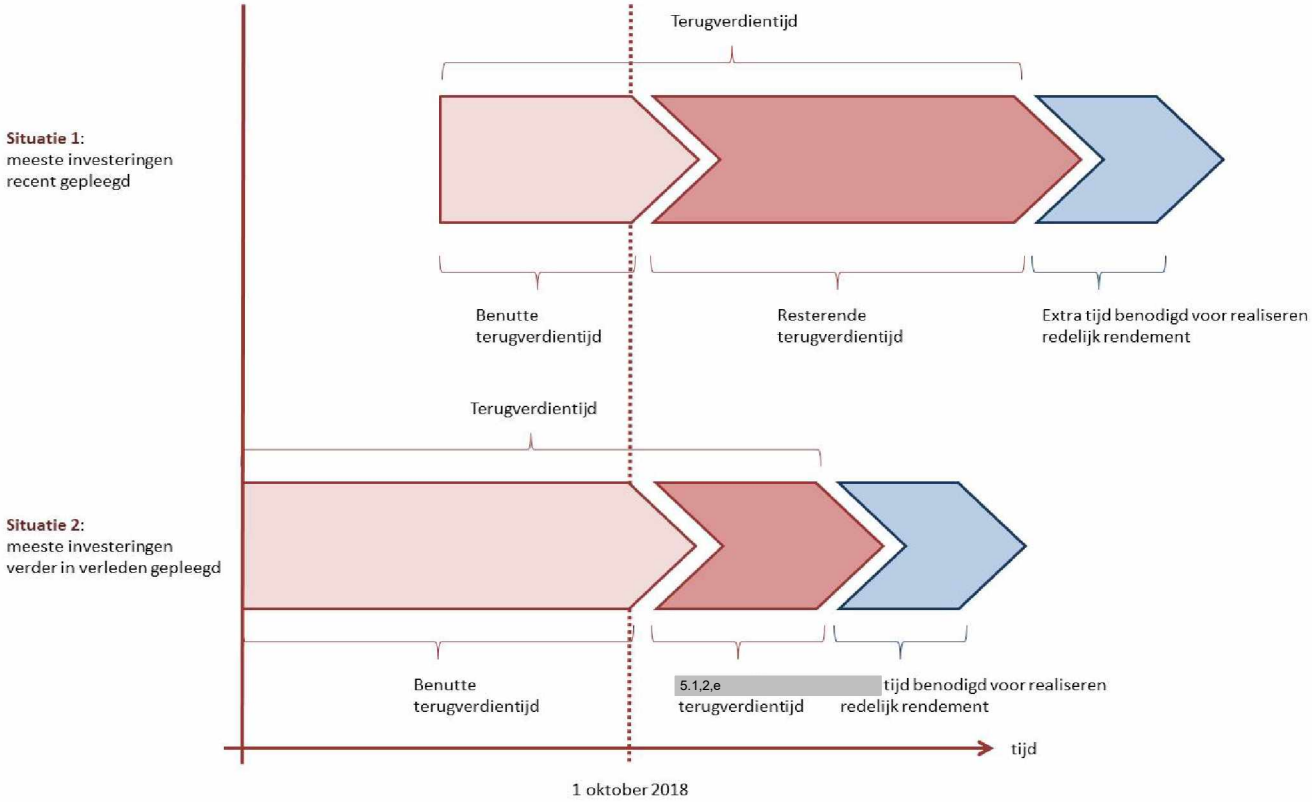

Redelijk rendement

Voor het onderbouwen van een reële overgangsperiode is verder van belang te realiseren dat voor exploitanten van speelautomatenhallen, als ondernemers die ondernemersrisico lopen, het alleen terugverdienen van investeringen niet het doel is. Zowel de overgangstermijn als de vergunningsduur moeten (in ieder geval) worden gebaseerd op de terugverdientijd van de investeringen die de exploitanten hebben gedaan tot 1 oktober 2018, inclusief de tijd die nodig is om een redelijk rendement op het geïnvesteerd vermogen te behalen[24].

Niveau van investeringen

De resterende terugverdientijd wordt ook bepaald door de omvang van de door de exploitant gepleegde investeringen en de vraag hoe lang geleden deze investeringen zijn gepleegd. Voor een exploitant die de laatste jaren niet of nauwelijks meer heeft geïnvesteerd in speelautomaten, inrichting, interieur en apparatuur, geldt in beginsel een kortere terugverdientijd dan voor een overigens (bijvoorbeeld wat betreft niveau van nettowinst na afschrijvingen) vergelijkbare exploitant die wel is blijven investeren in vaste activa. Als onderdeel van het voorliggende onderzoek heeft BEA daarom aan alle exploitanten vragen gesteld over:

- Aanschafdatum en aanschafprijs van de vaste activa.
- De afschrijvingsduur van deze vaste activa.
- De mate waarin deze vaste activa inmiddels zijn afgeschreven.
- De actuele boekwaarde van de vaste activa.

Afschrijvingsduur

Op basis van de beschouwde financiële rapportages van exploitanten in combinatie met algemene inzichten in afschrijvingspraktijken van ondernemingen in Nederland, is het beeld van BEA dat exploitanten over het algemeen de volgende afschrijvingsduren hanteren:

Soort vaste activa	Afschrijvingsduur
Speelautomaten	5 jaar
Kantoorapparatuur	5 jaar
ICT hardware	5 jaar
ICT software, licenties	1-5 jaar
Inventaris	10 jaar
Luchtbehandelingsinstallaties	15 jaar
Verbouwingen/inbouw	15 jaar
Gebouwen	30-40 jaar tot 50% van WOZ-waarde
Goodwill	10 jaar

Bedrijven hebben in de in de praktijk te hanteren afschrijvingstermijnen enige vrijheidsgraden. Het algemene beeld is hoe dan ook dat speelautomaten relatief snel worden afgeschreven. Luchtbehandelingsinstallaties en verbouwingen worden vaak afgeschreven over 15 jaar en hetzelfde geldt voor verbouwingen die niet voor rekening komen van de ver-

[24] Pels Rijcken, *Overgangstermijn en nieuwe vergunningsduur speelautomatenhallen*, 12 juli 2019.

huurder. Als een pand in eigendom is, dan wordt het pand doorgaans in 30 tot 40 jaar afgeschreven tot maximaal 50 procent van de WOZ-waarde. Zeker in de krappe Amsterdamse vastgoedmarkt, is afschrijven echter vaak niet reëel omdat de waarde eerder toeneemt dan daalt.

5.2 Winstgevendheid van Amsterdamse speelautomatenhallen

Landelijk beeld

Ten aanzien van de door exploitanten van speelautomatenhallen behaalde winst, zijn er tot en met 2012 periodiek landelijk representatieve onderzoeken gehouden. In de laatste editie van het 'kengetallenonderzoek' is toegelicht dat de winstgevendheid van de exploitanten van speelautomatenhallen (in dit onderzoek 'amusementscentra' genoemd) sinds 2007 sterk is gedaald[25]. Voor het jaar 2011 geldt zelfs de winst voor alle exploitanten van speelautomatenhallen samen negatief is:

Ontwikkeling winst als percentage van bruto omzet, 2005-2011
Uitgesplitst naar VAN-leden in segmenten horeca en amusementscentra/speelautomatenhallen
Bron: KPMG (2012)

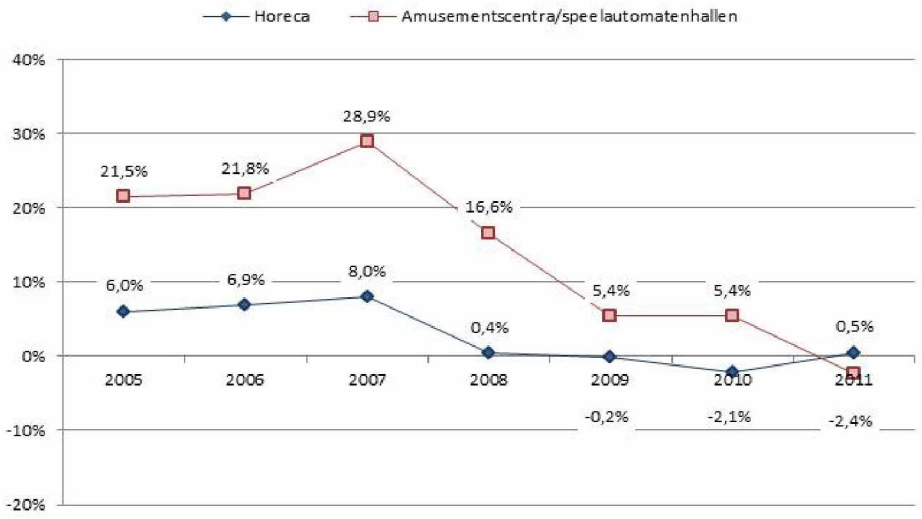

Zoals in hoofdstuk 4 toegelicht, heeft de invoering van kansspelbelasting en een rookverbod in 2008, in combinatie met een economische recessie, geresulteerd in een ingrijpende en structurele daling van de winstniveaus in de branche. De volgende cijfers illustreren de sterk veranderde winstgevendheid van de branche sinds 2008:

- Aandeel exploitanten met winst hoger dan 10 procent van omzet: 45 procent in 2005 (vóór 2008) en 15 procent in 2011 (na 2008).
- Aandeel exploitanten met winst tussen 0 en 10 procent van omzet: 25 procent in 2005 versus 40 procent in 2011.
- Aandeel exploitanten met verlies (winst < 1 procent): 30 procent in 2005 en 45 procent in 2011.

[25] KPMG, *Speelautomaten kengetallen onderzoek 2012*, 21 december 2012.

Ook het bruto spelresultaat per spelersplaats (inworp minus uitgekeerde bedragen vóór kansspelbelasting) is in de periode 2005 tot en met 2011 landelijk sterk gedaald, van aanvankelijk circa € 17.000 per spelersplaats naar circa € 13.000 in 2011. Dit komt neer op een daling van circa 24 procent in deze periode.

Het netto spelresultaat (inworp minus uitgekeerde bedragen na kansspelbelasting) is eveneens sterk gedaald, namelijk van circa € 14.400 in 2005 naar circa € 9.200 in 2011. Dit komt neer op een daling van circa 36 procent, zodat de daling van het netto spelresultaat per spelersplaats aanmerkelijk groter is dan de daling van het bruto spelresultaat per spelersplaats.

Ontwikkeling bruto en netto spelresultaat, landelijk beeld over 2005-2011
Bron: KPMG (2012)

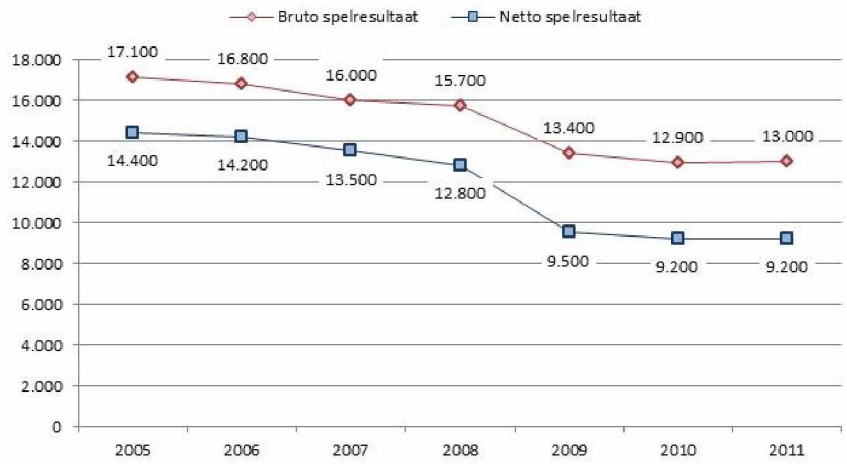

Lokale beeld

Het beeld dat BEA heeft ontwikkeld van de Amsterdamse speelautomaten, laat zich als volgt samenvatten:

- Enkele speelautomatenhallen hebben de afgelopen jaren alleen of voornamelijk verlies gedraaid en ook de vrije kasstroom is negatief geweest. Vanwege de negatieve vrije kasstroom is er voor deze speelhallen geen sprake van terugverdienen op geïnvesteerd vermogen. Voor deze speelautomatenhallen geldt, dat er ingrijpende reorganisaties nodig zijn om de winstgevendheid (soms fors) te verbeteren, waarbij de vraag is of de speelhallen uiteindelijk weer winstgevend kunnen worden in de huidige marktomstandigheden. De speelhallen zijn nog niet gesloten ook omdat de exploitant oordeelt dat de speelhal nog bijdraagt aan de dekking van de vaste kosten en/of vanwege de strategische waarde van de vergunning.
- Enkele speelautomatenhallen hebben de afgelopen jaren vooral verlies gerealiseerd, maar de vrije kasstroom was positief. Deze speelautomatenhallen verdienen terug op hun investeringen, maar er is alle aanleiding om de bedrijfsvoering aan te passen en met name te zoeken naar manieren om kosten te besparen. Het is dan naar verwach-

ting onvermijdelijk om personele aanpassingen door te voeren[26], die op de korte termijn extra kosten opleveren (vanwege dan te betalen transitievergoedingen) maar die op langere termijn de winstgevendheid van de speelhal verbeteren. Het is voor deze exploitanten momenteel lastig dergelijke reorganisatiemaatregelen door te voeren, vanwege de onzekerheid over het kunnen continueren van de exploitatie.

- Voor circa de helft van de speelautomatenhallen schat BEA in dat zij wisselend winst dan wel verlies hebben gedraaid in de afgelopen jaren, maar dat de vrije kasstroom structureel wel positief was.
- Voor de resterende speelautomatenhallen schat BEA in dat zij structureel winstgevend zijn en dat ook de vrije kasstroom positief is.

Het indicatieve beeld van BEA kan als volgt worden samengevat:

Aantal speelhallen ingedeeld op basis van (1) winstgevendheid en (2) niveau van vrije kasstroom
Bron: deels o.b.v. ontvangen financiële gegevens van exploitanten en deels inschattingen BEA

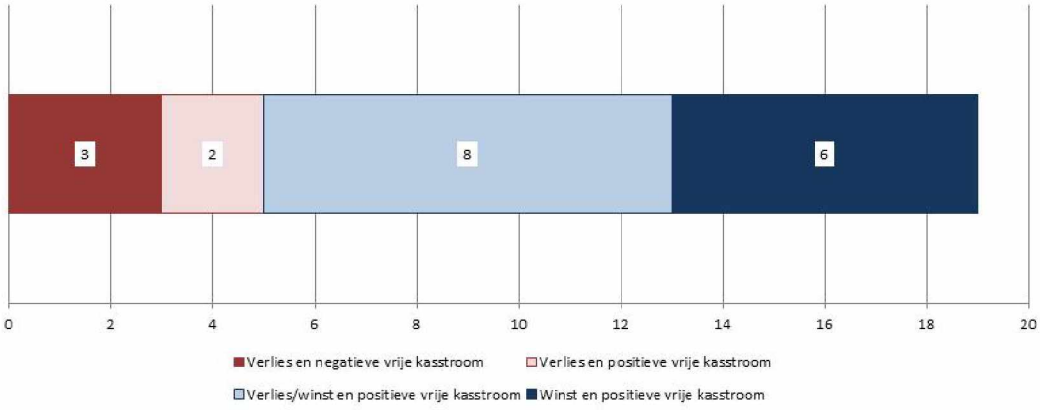

Naast een aantal (soms zeer goed) renderende speelhallen staan diverse exploitanten en speelhallen met een veel lagere nettowinst. Diverse speelautomatenhallen hebben in de afgelopen jaren incidenteel of over meerdere jaren een nettoverlies gerealiseerd. Indien een nettowinst is gerealiseerd, is deze doorgaans beperkt tot tussen 1 en 10 procent van het netto spelresultaat. De marges zijn dun in de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen. Diverse exploitanten zijn op dit moment bezig om hun bedrijfsvoering kritisch te bezien en met name te bezien of op de personele inzet kan worden bespaard.

Het beeld van BEA, op basis van ontvangen financiële gegevens ten behoeve van het voorliggende onderzoek en uit het handelsregister van de Kamer van Koophandel afkomstige

[26] Dit kan concreet neerkomen op het beëindigen van dienstverbanden van medewerkers die al geruime tijd en in loondienst werkzaam zijn voor de betreffende exploitant. Hun salarisniveau is relatief hoog vanwege het aantal dienstjaren en omdat zij vaak in dienst zijn getreden 'nog in de goede tijden' van voor 2008. Behalve dat dit gepaard gaat met aanzienlijke transitievergoedingen, vanwege de lange dienstverbanden en het relatief hoge salarisniveau van deze medewerkers, heeft dit ook als effect dat de speelhal 'ervaring inlevert'.

gegevens, is dat de Amsterdamse exploitanten in de afgelopen jaren zijn blijven investeren in de vaste activa van hun onderneming. In de periode 2015 tot en met 2018 ontwikkelde de boekwaarde van de vaste activa van een selectie van speelhallen in Amsterdam zich als volgt:

Ontwikkeling boekwaarde vaste activa, selectie van speelhallen in Amsterdam
Index ontwikkeling: 2015 = 100

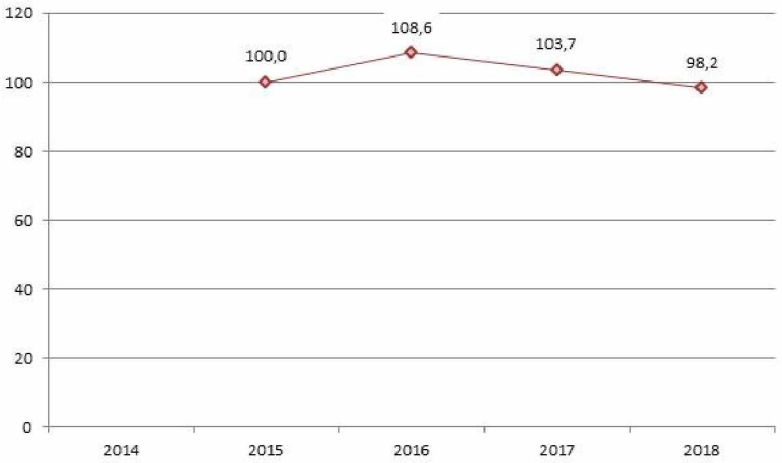

Nota bene: het gaat om zes speelhallen in Amsterdam waarbij voor één speelhal geldt dat de ontwikkeling betrekking heeft op deze hal en een hal buiten Amsterdam. De selectie is beperkt van omvang mede omdat voor een deel van de exploitanten geldt dat op het moment van schrijven van het voorliggende onderzoek financiële jaardocumenten over 2018 nog niet waren gedeponeerd. Het beeld wijzigt niet ingrijpend als de selectie wordt uitgebreid en bijvoorbeeld de periode 2014 tot en met 2017 als basis wordt gehanteerd.

6 Duur van nieuwe vergunningen

Hoofdstuk 6 richt zich op de looptijd van nieuw uit te geven vergunningen voor bepaalde tijd. Centraal in de analyse staat de terugverdientijd van speelautomatenhallen. Navolgend licht BEA eerst toe op een voor dit onderzoek geconstrueerde modelmatige uitwerking van speelautomatenhallen in Amsterdam (paragraaf 6.1). Vervolgens wordt in paragraaf 6.2 voor enkele referentiecases uitgewerkt welke winstniveaus in de Amsterdamse markt haalbaar (kunnen) zijn, ook rekening houdend met relevante trends en ontwikkelingen. In paragraaf 6.3 wordt de invloed doordacht van enkele nog door de gemeente Amsterdam te maken lokale beleidskeuzes.

6.1 Modelmatige constructie speelhallen: klein, middelgroot en groot

Modelopzet exploitatie

Op basis van algemene branchekengetallen en inzichten ontleend aan de uitgevoerde caseonderzoeken van Amsterdamse exploitanten, acht BEA voor een kleine, een middelgrote en een grote speelautomatenhal de volgende exploitatie realistisch:

Indicatieve rekenmodellen speelhallen	Klein		Middelgroot		Groot	
Toegespitst op situatie van huur	huur		huur		huur	
Twee varianten qua omvang	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Speelautomaten	35	50	75	100	175	200
Spelersplaatsen	60	85	130	173	300	340
Oppervlakte (m^2 bvo)	110	185	350	550	950	1.000
Medewerkers	7	10	12	16	20	30
Formatie	7	7,5	11,5	13,5	18	25
Totale personeelskosten/fte	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Netto omzet	750.000	1.062.500	1.750.000	2.350.000	4.750.000	6.500.000
Kosten personeel (salaris, sociale lasten, overig)	350.000	375.000	575.000	675.000	900.000	1.250.000
Overige kosten zonder afschrijving	115.000	225.000	225.000	300.000	1.200.000	1.400.000
Huurkosten	110.000	185.000	350.000	550.000	1.045.000	1.400.000
Afschrijvingen	135.625	205.938	354.625	512.625	929.125	1.017.500
Totale kosten	710.625	990.938	1.504.625	2.037.625	4.074.125	5.067.500
Winst voor belastingen	39.375	71.563	245.375	312.375	675.875	1.432.500
Winst tot 200.000	39.375	71.563	200.000	200.000	200.000	200.000
Winst >200.000			45.375	112.375	475.875	1.232.500
Vpb 1e 200.000 (19 procent)	7.481	13.597	38.000	38.000	38.000	38.000
Vpb >200.000 (25 procent)	0	0	11.344	28.094	118.969	308.125
Vpb totaal	7.481	13.597	49.344	66.094	156.969	346.125
Nettowinst (na Vpb en afschrijvingen)	31.894	57.966	196.031	246.281	518.906	1.086.375
Netto spelresultaat/automaat	21.429	21.250	23.333	23.500	27.143	32.500
Netto spelresultaat/spelersplaats	12.500	12.500	13.462	13.623	15.833	19.118
Bruto spelresultaat/spelersplaats per week	344	344	370	375	436	526
Netto spelresultaat/m^2	6.818	5.743	5.000	4.273	5.000	6.500
Nettowinst/automaat	911	1.159	2.614	2.463	2.965	5.432
Nettowinst/spelersplaats	532	682	1.508	1.428	1.730	3.195
Spelersplaats/spelersautomaat	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Huur/m^2	1.000	1.000	1.000	1.000	1.100	1.400
m^2 per automaat	3,1	3,7	4,7	5,5	5,4	5,0

In bovenstaand overzicht wordt onderscheid gemaakt naar speelautomatenhallen in drie groottecategorieën:

- Categorie 'klein', in twee varianten met respectievelijk 35 speelautomaten (en 60 spelersplaatsen) en 50 speelautomaten (en 85 spelersplaatsen).
- Categorie 'middelgroot', ook in twee varianten met respectievelijk 75 speelautomaten (en 130 spelersplaatsen) en 100 speelautomaten (en 173 spelersplaatsen).
- Categorie 'groot' met als variant een speelhal met 175 speelautomaten (en 300 spelersplaatsen) en een speelhal met 200 speelautomaten (en 340 spelersplaatsen).

Op de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen zijn deze drie categorieën elk vertegenwoordigd. De meeste speelhallen in Amsterdam vallen in de categorie 'klein' of is nog kleiner (in totaal 9 van de 19 speelhallen). In de middencategorie vallen qua vergunde aantal speelautomaten in principe drie speelautomatenhallen, zij het dat in twee van de drie vanwege ruimtegebruik minder speelautomaten staan opgesteld. In de categorie 'groot' vallen vier speelautomatenhallen.

De omzetniveaus in bovenstaand overzicht zijn gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- De netto omzet weerspiegelt de omzet die Amsterdamse speelautomatenhallen op dit moment (kunnen) realiseren. Naast diverse andere bepalende factoren, is vooral het aantal spelersplaatsen van invloed op de netto omzet van speelautomatenhallen. De de netto omzet per spelersplaats neemt in de gemodelleerde constructie toe met de schaalgrootte van speelhallen:
  - Voor kleinere speelhallen is een netto omzet per spelersplaats van circa € 12.500 per jaar aangehouden (oftewel een bruto spelresultaat per week van circa € 345 per spelersplaats)[27].
  - Voor de middelgrote speelautomatenhallen loopt dit enigszins op tot rond € 13.460 per spelersplaats per jaar (circa € 370 per spelersplaats per week).
  - Voor de grote speelautomatenhallen geldt naar verwachting de hoogste netto omzet per spelersplaats per jaar. In het model varieert deze van circa € 15.800 per spelersplaats per jaar tot circa € 19.000 per spelersplaats per jaar.
    Dit komt neer op circa € 435 tot € 525 per spelersplaats per week.
- Het patroon dat een grotere speelautomatenhal per spelersplaats een hogere netto omzet kan realiseren, is geen 'wiskundige wetmatigheid'. Er zijn in Amsterdam ook enkele kleinere maar relatief sterk winstgevende speelautomatenhallen.

De winstgevendheid van speelautomatenhallen is behalve van het aantal spelersplaatsen uiteraard ook afhankelijk van andere factoren. De ligging is onder meer van belang, waarbij uit gesprekken met exploitanten is gebleken dat vestigingen langs snelwegen en/of aan randen van steden op goed bereikbare locaties tegenwoordig vaak winstgevender zijn dan speelautomatenhallen in binnensteden. Exploitanten geven aan dat de Amsterdamse

[27] Rekenvoorbeeld: bij een netto omzet (inworp minus uitgekeerde bedragen minus kansspelbelasting) van € 750.000 per jaar en 60 spelersplaatsen, is het netto spelresultaat per spelersplaats € 12.500 per jaar. Het bruto spelresultaat (vóór kansspelbelasting, die sinds 2020 30,1 procent bedraagt) bedraagt dan € 17.880 per jaar oftewel circa € 344 per week.

markt voor het exploiteren van speelautomatenhallen in het bijzonder lastig is, vanwege de grote concurrentie en beleidsmatige beperkingen die een optimale bedrijfsvoering lastig maken. Het gaat dan niet alleen om regels ten aanzien van de toegestane aantallen speelautomaten, maar ook om bijvoorbeeld regels ten aanzien van openingstijden.

Ten aanzien van de kosten van de speelautomatenhallen, heeft BEA onder meer de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De totale personeelskosten (oftewel salaris plus sociale lasten plus overige personeelskosten) is geraamd op circa € 50.000.
- De aangegeven formaties weerspiegelen de inzet van personeel bij de verschillende grootte-categorieën speelautomatenhallen in Amsterdam (met de kanttekening dat daarbij uitschieters aanwezig zijn en dat het lastig is om goed inzicht te krijgen in de invloed van uitbesteding en externe inhuur).
- Er is verder uitgegaan van de situatie waarin de exploitanten de voor de speelhal benodigde ruimte huren. De kosten van de huur per m^2 per jaar weerspiegelen het niveau dat BEA heeft aangetroffen bij de uitgevoerde casestudies[28]. Voor zeer grote ruimtes is BEA ervan uitgegaan dat deze, zeker in de binnenstad van Amsterdam, dermate schaars zijn, dat daarvoor een hogere huur per m^2 moet worden aangehouden.
- De totale kosten weerspiegelen de kostenniveaus die BEA aantrof in de casestudies, met de kanttekening dat in de hiervoor gepresenteerde modelmatige uitwerking van de exploitatie van een speelautomatenhal is afgezien van in de praktijk soms belangrijke incidentele kostenposten.
- Binnen de totale kosten zijn de personeelskosten en de huurkosten 'harder' te ramen in een modelmatige uitwerking dan de afschrijvingskosten en de categorie 'overige kosten'. Voor de optelsom van alle kosten geldt, dat deze aansluit op de door BEA in de casestudies aangetroffen niveaus (zoals aangegeven zonder incidentele kosten).

Nota bene: het gegeven dat in bovenstaande modelmatige uitwerking alle categorieën speelautomatenhallen een nettowinst realiseren, onderstreept het modelmatige karakter van de uitwerking. In de praktijk geldt voor diverse speelautomatenhallen dat zij geen winst maken (waarbij dit in een enkel geval een structureel karakter heeft).

6.2 Raming van terugverdientijden: basis en na verwerking CRUKS en trends

Met het geconstrueerde model van de exploitatie van speelautomatenhallen in Amsterdam, kan de terugverdientijd worden bepaald als verder bekend is hoeveel de exploitant

[28] Er is wel een grote variëteit zichtbaar, met aan de onderkant een huurniveau van circa € 450 per m^2 per jaar buiten het centrum en in het centrum huurniveaus die oplopen tot € 1.600 per m^2 per jaar. De huurprijzen per m^2 voor vastgoed op de meest populaire plekken van Amsterdam, zoals bijvoorbeeld het Damrak, lopen inmiddels op tot circa € 2.500 per jaar (o.b.v. jaarlijkse huurprijzenonderzoek van JLL). Voor speelautomatenhallen die een nieuwe huurlocatie zoeken, betekenen oplopende huurniveaus een risico voor hun bedrijfsvoering.

heeft geïnvesteerd in de speelautomatenhal dan wel hoeveel hij van plan is te investeren in het geval van een nieuwe speelautomatenhal.

Investeringsbedrag nieuwe speelhallen

Navolgend wordt de terugverdientijd geraamd voor nieuw in te richten speelautomatenhallen (wederom uitgaand van een huursituatie). De te verwachten investeringsbedragen lopen uiteen voor de verschillende groottecategorieën speelautomatenhallen:

- Voor de categorie 'kleine' speelautomatenhallen is uitgegaan van een te verwachten investeringsbedrag (in met name speelautomaten, inventaris, kantoorinrichting en huurdersinvesteringen als luchtbehandelingsinstallaties) van € 0,8 tot € 1,2 miljoen.
- Voor de categorie 'middelgroot' loopt het te verwachten investeringsbedrag op tot circa € 2,2 tot € 3,3 miljoen en voor de categorie 'groot' tot € 6 à € 6,5 miljoen.

Het investeringsbedrag is zoveel mogelijk 'bottom up' opgebouwd, bijvoorbeeld waar het de investeringen in speelautomaten betreft. BEA gaat voor de aanschaf van een speelautomaat uit van een gemiddelde uitgave van circa € 12.500[29].

Terugverdientijd basis

De hiervoor toegelichte nettowinstniveaus in combinatie met de uit de investeringsbedragen voortvloeiende afschrijvingen en de te plegen investering, vormen de basis voor een raming van de terugverdientijd van deze investeringen.

Duur van nieuwe vergunning - basis		Klein		Middelgroot		Groot	
		huur		huur		huur	
		Min	Max	Min	Max	Min	Max
Speelautomaten		35	50	75	100	175	200
Spelersplaatsen		60	85	130	173	300	340
Oppervlakte (m^2 bvo)		110	185	350	550	950	1.000
Medewerkers		7	10	12	16	20	30
Formatie		7	7,5	11,5	13	18	25
Kengetallen investeringen							
Per speelautomaat		12.500	12.500	12.500	12.500	12.500	12.500
Huurdersinvesteringen per m^2		1.000	1.000	1.400	1.400	1.800	1.800
Inventaris en kantoorinrichting per m^2		2.250	2.250	2.250	2.250	2.250	2.250
Investeringsbedrag		795.000	1.226.250	2.215.000	3.257.500	6.035.000	6.550.000
Afschrijvingstermijnen en afschrijvingen							
Speelautomaten	5	87.500	125.000	187.500	250.000	437.500	500.000
Huurdersinvesteringen	10	11.000	18.500	49.000	77.000	171.000	180.000
Inventaris (50% van inventaris en kantoor)	10	12.375	20.813	39.375	61.875	106.875	112.500
Kantoorinrichting (50% van inventaris en kantoor)	5	24.750	41.625	78.750	123.750	213.750	225.000
Totaal afschrijvingen per jaar		135.625	205.938	354.625	512.625	929.125	1.017.500
Nettowinst - basis		31.894	57.966	196.031	246.281	518.906	1.086.375
Afschrijvingen per jaar - nieuw		135.625	205.938	354.625	512.625	929.125	1.017.500
Vrije kasstroom		167.519	263.903	550.656	758.906	1.448.031	2.103.875
Investeringsbedrag		795.000	1.226.250	2.215.000	3.257.500	6.035.000	6.550.000
Terugverdientijd		4,7	4,6	4,0	4,3	4,2	3,1

[29] De aanschafprijs van een speelautomaat is de laatste jaren sterk gestegen, van circa € 3.500 tot € 4.500 per speelautomaat naar momenteel circa € 12.500 per speelautomaat. De zogenoemde meerspelers zijn relatief duur. Aanschafprijzen kunnen oplopen tot € 100.000 of meer.

De aangehouden afschrijvingstermijnen variëren van 5 jaar (voor speelautomaten en kantoorinrichting) tot 10 jaar (voor inventaris en huurdersinvesteringen).
De toegelichte combinatie van kengetallen en aannames resulteert in terugverdientijden die voor de meeste speelhallen uitkomen op 4 tot 5 jaar. Deze terugverdientijden weerspiegelen de huidige marktverhoudingen (i.c. omzetpotentie) van speelautomatenhallen, de actuele kostenstructuur van speelautomatenhallen in Amsterdam en de onder de huidige condities van toepassing zijnde investeringsbedragen voor speelautomatenhallen van uiteenlopende grootte.

Terugverdientijd na CRUKS en trends

Om te kunnen worden gehanteerd als basis voor besluitvorming over de looptijd van de nieuw door de gemeente Amsterdam uit te geven vergunningen, zal deze terugverdientijd aangepast moeten worden om recht te doen aan relevante trends en ontwikkelingen.
Zoals in hoofdstuk 4 belicht, zijn vooral de volgende trends en ontwikkelingen van belang:

- De invoering van een volledig rookverbod met ingang van 2020.
- Opening van de online-kansspelmarkt naar verwachting per 1 januari 2021.
- Invoering van CRUKS naar verwachting per 1 januari 2021.

De gecombineerde impact van deze trends en ontwikkelingen resulteert in fors langere terugverdientijden die kunnen oplopen tot 10 tot 15 jaar en zelfs (fors) hoger:

Duur van nieuwe vergunning - CRUKS en trends		Klein huur		Middelgroot huur		Groot huur	
		Min	Max	Min	Max	Min	Max
Speelautomaten		35	50	75	100	175	200
Spelersplaatsen		60	85	130	173	300	340
Oppervlakte (m^2 bvo)		110	185	350	550	950	1.000
Medewerkers		7	10	12	16	20	30
Formatie		7	7,5	11,5	13,5	18	25
Impact van CRUKS							
Investeringen in CRUKS (extra boekwaarde)		80.000	80.000	140.000	140.000	140.000	140.000
Extra loonkosten CRUKS per jaar		50.000	50.000	121.000	121.000	242.000	242.000
Terugverdientijd na CRUKS		6,6	5,7	5,1	5,1	5,0	3,5
Impact van negatieve trends op omzet							
Omzetdaling	15,0%	112.500	159.375	262.500	352.500	712.500	975.000
Omzet na CRUKS en trends	15,0%	637.500	903.125	1.487.500	1.997.500	4.037.500	5.525.000
Kosten na CRUKS en trends		760.625	1.040.938	1.625.625	2.158.625	4.316.125	5.309.500
Winst voor belastingen na CRUKS en trends		-123.125	-137.813	-138.125	-161.125	-278.625	215.500
Winst tot 200.000		0	0	0	0	0	200.000
Winst > 200.000		0	0	0	0	0	15.500
Vpb tot 200.000	16,5%	0	0	0	0	0	33.000
Vpb > 200.000	25,0%	0	0	0	0	0	3.875
Vpb totaal		0	0	0	0	0	36.875
Nettowinst na Vpb en afschrijvingen		-123.125	-137.813	-138.125	-161.125	-278.625	178.625
Afschrijvingen basis		135.625	205.938	354.625	512.625	929.125	1.017.500
Extra afschrijvingen	5	16.000	16.000	28.000	28.000	28.000	28.000
Vrije kasstroom na CRUKS en trends		28.500	84.125	244.500	379.500	678.500	1.224.125
Terugverdientijd na CRUKS en trends		30,7	15,5	9,6	9,0	9,1	5,5

De gecombineerde impact van CRUKS en een 15 procent lagere netto omzet leidt ertoe dat de winst voor belastingen voor alle speelautomatenhallen, behalve de allergrootste categorie, is omgeslagen naar een verlies. Het gecombineerde effect is, kortom, desastreus. Los van de lengte van de terugverdientijden die rekenkundig uit het model volgen, is een situatie van negatieve winst voor belastingen uiteraard niet duurzaam.
De impact van CRUKS en trends kan als volgt worden geïllustreerd, uitgaand van 15 procent daling van de netto omzet vanwege de betreffende trends en 15 procent extra looptijd om te voorzien in de mogelijkheid een redelijk rendement te verdienen:

Onderbouwing passende duur van nieuwe vergunningen voor bepaalde tijd
o.b.v. modelmatige constructie van de exploitatie van speelautomatenhallen en rekening houdend met (1) CRUKS, (2) relevante trends als opening online-markt en volledig rookverbod en (3) een redelijk rendement op investeringen

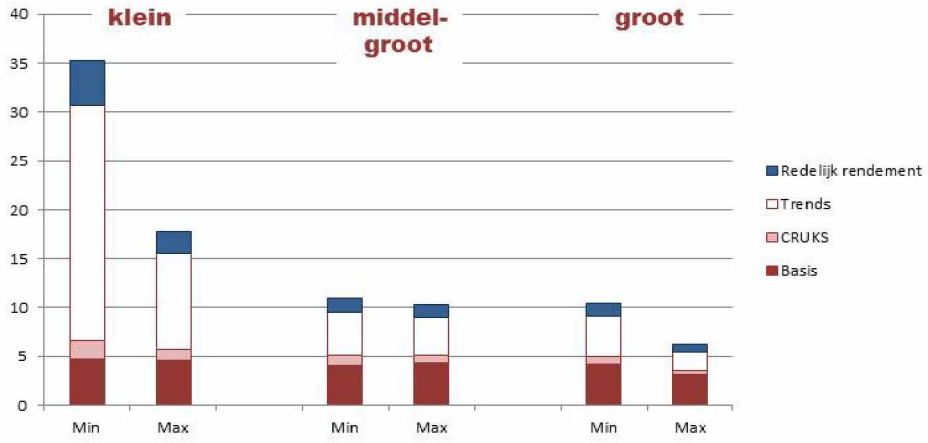

CRUKS

Vanwege CRUKS nemen, zoals toegelicht in hoofdstuk 4, de kosten structureel toe, met name vanwege benodigde extra personele inzet. CRUKS leidt ook tot incidentele uitgaven vanwege investeringen in verbouwingen, apparatuur en software. Tegenover deze investeringen staan geen inkomsten, zoals bij reguliere investeringen uiteraard wel het geval is.
De invoering van CRUKS resulteert voor met name de kleinere speelautomatenhallen in aanzienlijke kosten, die funest zijn voor hun businesscase. In die zin is er bij de implementatie van CRUKS sprake van grote schaalvoordelen.
De impact van CRUKS kan nog verder strekken dan de investeringen en de structurele kostenverhoging, als een deel van de bezoekers vanwege legitimatie en registratie afziet van het bezoeken van speelautomatenhallen. Een aantal exploitanten acht dit een reëel risico. Navolgend focust BEA op de kostenverhogingen die CRUKS kan opleveren.

Nota bene: het is op dit moment nog niet bekend tot welke aanpassingen in de bedrijfsvoering CRUKS precies zal leiden en welke investeringsbedragen gemoeid zijn met aan te schaffen toegangssystemen ten behoeve van legitimatie en registratie. Het is daarom noodzakelijk hierover aannames te doen, waarbij BEA met name het onderzoek van SIRE Consulting in opdracht van ACTAL naar administratieve lastendruk vanwege invoering van de Wet kansspelen op afstand richtinggevend is. De daarin opgenomen kostenindicaties zijn volledig doorgevoerd voor de categorie grote speelautomatenhallen. Voor de kleinere

speelautomatenhallen is uitgegaan van een pragmatische invulling van de CRUKS-vereisten met een sterk neerwaarts aangepast kostenniveau (structureel niet € 242.000 per jaar op basis van drie fte extra tegen door ACTAL aangehouden kosten per fte maar € 50.000 voor één extra fte. De aanname daarbij is dat in kleinere speelhallen de in principe noodzakelijke extra fte per 'shift' alleen nodig is op de piekmomenten in de avond. Voor de middelgrote hallen is er van uitgegaan dat er in tegenstelling tot bij de grote speelhallen geen sprake is van twee ingangen en dat de structurele kosten daardoor halveren.

De terugverdientijd voor de middelgrote en grote speelautomatenhallen komt (afgezien van een enkele zeer grote speler) uit op in ieder geval 10 jaar en voor de kleinere op 15 jaar of meer. Een dergelijke periode is in lijn met de afschrijvingstermijnen voor de meeste typen vaste activa waar speelautomatenhallen mee werken (speelautomaten worden meestal in 5 jaar afgeschreven bijvoorbeeld, inventaris meestal over 10 jaar), maar voor verbouwingen en huurdersinvesteringen als een luchtbehandelingsinstallatie gelden vaak afschrijvingstermijnen van 15 jaar. Vanuit dit perspectief is een looptijd van 15 jaar in economisch opzicht ook voor de grotere hallen goed te onderbouwen.

Vergelijking met jaar 2008

Geconcludeerd wordt dat CRUKS, de invoering van een volledige rookverbod en de opening van de legale online-kansspelmarkt een sterk negatief effect (kunnen) hebben op de exploitatie van de speelautomatenhallen in Amsterdam. Zeker vanwege de combinatie van beide ontwikkelingen. Een vergelijking met het jaar 2008 dringt zich op, waarin tegelijkertijd een (toen nog niet volledig) rookverbod werd ingevoerd en de kansspelbelasting.

6.3 Invloed van nog te maken lokale beleidskeuzes

De winstgevendheid, en daarmee de terugverdientijden op investeringen, in de komende jaren is deels afhankelijk van door de overheid te maken keuzes. Zoals hiervoor toegelicht, werken enkele landelijke beleidswijzigingen ingrijpend door in de exploitatie van speelautomatenhallen ook in Amsterdam.
Hetzelfde geldt naar verwachting voor enkele lokaal, door de gemeente Amsterdam te maken beleidskeuzes. Onder meer de volgende te maken keuzes raken direct aan de businesscase van de exploitanten die een vergunning weten te bemachtigen:

1. Besluit ten aanzien van het aantal exploitatievergunningen dat wordt verdeeld.
2. Het maximaal toegestane aantal speelautomaten per vergunning.
3. De mate waarin exploitanten vrij zijn om een vestigingslocatie te zoeken.
4. De houding van de gemeente ten aanzien van de openingstijden.
5. De wijze waarop de vergunningen worden verdeeld.

BEA heeft het te verwachten effect van op deze aspecten te maken keuzes voorzien van een kwalitatieve 'doordenking'. Toegespitst op het aantal exploitatievergunningen dat wordt verdeeld en de mate waarin exploitanten vrij zijn om een vestigingslocatie te zoeken, ziet BEA de volgende toekomstscenario's:

Aantal vergunningen Locatiekeuze	Continuering huidig aantal speelhallen	Halvering van aantal speelhallen (19 > 10)	Loslaten van maximum aantal speelhallen
Gemeente kiest locaties waar speelhal gevestigd mag zijn (binnen huidige 19 locaties)	Scenario 1	Scenario 2	
Gemeente laat exploitanten vrij, binnen zekere ruimtelijke en andere kaders			Scenario 3

De effecten op de exploitatie van speelautomatenhallen van deze keuzes kunnen ingrijpend zijn. Drie mogelijke scenario's worden navolgend beoordeeld op basis van het te verwachten effect op de exploitatie van de speelhallen en eventuele andere bijeffecten.

Scenario 1

In dit scenario wordt het huidige beleid op hoofdlijnen gecontinueerd. Het aantal exploitatievergunningen blijft gelijk en de vergunningen blijven gekoppeld aan de huidige adressen. BEA ziet vooral nadelen kleven aan dit scenario:

Scenario 1: continuering huidig aantal vergunningen in combinatie met handhaven van huidige beleid ten aanzien van locatiekeuzes van exploitanten	
Kenmerken	(mogelijke) Effecten
• Continuering van het huidige aantal vergunningen (in principe 21 vergunningen, waarvan er momenteel 19 worden gebruikt). • Continueren van het huidige beleid waarin de vergunningen elk gekoppeld zijn aan een bepaald adres en waarbij de vestigingsmogelijkheden beperkt zijn tot de 19 adressen waar momenteel speelautomatenhallen geëxploiteerd worden. • Vergunningen zijn niet overdraagbaar en speelautomatenhallen mogen niet worden verplaatst.	• De huidige spreiding van speelautomatenhallen is vanuit het oogpunt van een gezonde exploitatie niet optimaal. • De sterke concentratie in stadsdeel Centrum in het algemeen en in het bijzonder in de Reguliersbreestraat resulteert in sterke onderlinge concurrentie. • Vanwege de sterke concentratie in het centrum worden potentiële bezoekers in de wijken buiten de Ring A10 minder goed bediend. Alternatieven in Oostzaan, Halfweg of Hoofddorp worden daardoor aantrekkelijk ook voor een deel van de inwoners van Amsterdam. • Door de vergunningen te koppelen aan adressen, wordt de onderhandelingspositie van de pandeigenaren met exploitanten zeer sterk. Dit kan leiden tot sterke huurstijgingen, met funeste effecten op de exploitatie van de speelhal.

Beoordeling: vanuit het perspectief van de exploitanten en het kunnen realiseren van een 'gezonde' exploitatie, kent dit scenario vooral nadelen en risico's. Aan de huidige vanuit de exploitatie beschouwd niet optimale, gebrekkige spreiding van speelhallen verandert dit scenario niets. Bovendien wil naar verwachting een deel van de pandeigenaren niet verhuren aan een andere exploitant, waarbij dit dan met name de pandeigenaren betreft die zelf tevens ook een speelhal exploiteren. In de met exploitanten gevoerde gesprekken, hebben enkelen dit expliciet aangegeven.

In scenario 1 gaat BEA ervan uit dat de vergunningen gekoppeld zullen blijven aan de huidige locaties. Dit betekent dat een bedrijf dat een vergunning bemachtigt deze alleen kan exploiteren als hij een overeenkomst met één van deze eigenaren zal sluiten. Hij zal bij de aanvraag bovendien moeten kunnen aantonen te kunnen beschikken over één van deze panden. In economisch opzicht betekent het dat de gemeente schaarste creëert (dan wel in stand houdt) aan locaties waar gokhallen kunnen worden geëxploiteerd. De pandeigenaar heeft een economische prikkel om die schaarste zo goed mogelijk te benutten. De vergunninghouder zit in een zwakke onderhandelingspositie, omdat hij een overeenkomst met de verhuurder nodig heeft om een vergunning te kunnen benutten. De pandeigenaar zit in een sterke positie, want als deze gegadigde afhaakt, wijst de gemeente wel weer een volgorde aan (indien er voldoende interesse is).

Scenario 2

In een alternatief scenario wordt het aantal exploitatievergunningen verminderd, in combinatie met het handhaven van de huidige koppeling van exploitatievergunningen aan een beperkt aantal adressen. Het aantal adressen wordt verder ook beperkt. De schaarste van de exploitatievergunning, en de waarde die deze dan heeft, wordt in dit scenario als het ware overgedragen aan de pandeigenaren.

Scenario 2: halvering van het huidige aantal vergunningen in combinatie met handhaven van huidige beleid ten aanzien van locatiekeuzes van exploitanten	
Kenmerken	(mogelijke) Effecten
• Halvering van het huidige aantal vergunningen tot tien. • Continueren van het huidige beleid waarin de vergunningen elk gekoppeld zijn aan een bepaald adres. • Vergunningen zijn niet overdraagbaar en speelautomatenhallen mogen niet worden verplaatst. Een vraag is welke adressen gekozen worden als beoogde vestigingsplaats voor een speelautomatenhal. Als dit de tien adressen zijn waar conform de lopende vergunning de	• Door halvering van het aantal exploitatievergunningen, krijgen de overblijvende speelautomatenhallen 'meer ruimte'. • Daardoor vermindert de huidige sterke concentratie enigszins. • Een nadeel blijft dat potentiële bezoekers vanuit de wijken buiten de Ring A10 minder goed bediend worden. Alternatieven in bijvoorbeeld Oostzaan, Halfweg of Hoofddorp worden daardoor aantrekkelijk ook voor een deel van de inwoners van Amsterdam. • Door een inperking van het aantal vesti-

meeste speelautomaten toegestaan zijn, daalt het maximaal te vergunnen aantal speelautomaten van momenteel 1543 naar straks 1.198.	gingsplekken tot 10 van de huidige 19 vestigingsplekken, en daarbij de plekken te kiezen waar conform de huidige vergunning de meeste speelautomaten mogen staan, verdwijnen enkele panden waar momenteel naar verwachting een rendabele exploitatie mogelijk is. • Binnen de 10 aldus te selecteren locaties zijn er naar verwachting enkele die niet of nauwelijks interessant zijn voor exploitanten. • Het aantal beschikbare voor exploitanten interessante locaties is in scenario 2 nog kleiner dan in scenario 1, waardoor de positie van deze pandeigenaren nog sterker wordt[30]. • Als dit zich weerspiegelt in de huurniveaus, wordt het voor de exploitanten nog lastiger hun speelautomatenhal te laten renderen.
Beoordeling: de impact op de exploitatiemogelijkheden van speelhallen is diffuus, met aan de ene kant 'extra marktruimte' per speelhal maar anderzijds een nog slechtere onderhandelingspositie met pandeigenaren dan in scenario 1 als behalve het aantal vergunningen ook het aantal mogelijke vestigingslocaties wordt gehalveerd. Het kan uiteindelijk blijken dat de gecreëerde extra schaarste vooral ten goede komt aan de pandeigenaren en dat als het ware de huidige schaarste aan vergunningen wordt vervangen door een schaarste aan geschikte vestigingslocaties.	

Zowel scenario 1 als scenario 2 kunnen juridische problemen genereren. In de regel dienen exploitanten die een exploitatievergunning aanvragen aan te kunnen tonen dat zij over de betreffende locatie kunnen beschikken. Als het aantal geïnteresseerde exploitanten het aantal beschikbare locaties overtreft, kunnen de facto niet alle geïnteresseerde exploitanten daadwerkelijk meedingen naar een exploitatievergunning.

Scenario 3

Een op het eerste gezicht radicaal scenario, betreft het loslaten van het huidige plafond op het aantal exploitatievergunningen. Dit scenario heeft als mogelijk risico dat er een soort 'Las Vegas' aan de Amstel ontstaat. BEA acht dit risico beperkt, vooral omdat in ieder geval de nu in Amsterdam actieve exploitanten uit ervaring weten dat de marktruimte beperkt is. Tegenover dit risico staat het voordeel dat het 'schaarsteargument' komt te ver-

[30] Als de huidige vestigingslocaties beschikbaar blijven, beleidsmatig en planologisch, bij een halvering van het aantal vergunningen, speelt dit effect niet.

vallen, waardoor de huidige exploitanten hun speelhallen in beginsel kunnen voortzetten.

Scenario 3: loslaten van het huidige plafond op het aantal exploitatievergunningen in combinatie met verruimen van de vrijheid waarmee exploitanten een passende vestigingslocatie kunnen kiezen	
Kenmerken	(mogelijke) Effecten
• Het huidige plafond op het aantal exploitatievergunningen wordt losgelaten. • Wel kan de gemeente allerlei voorwaarden stellen aan zowel exploitanten als type speelhal als de locatie waarop de exploitant een speelhal wil vestigen (en daar ook mede op selecteren). • De huidige koppeling van exploitatievergunningen aan een vast adres komt te vervallen.	• De spreiding van de speelautomatenhallen verbetert. De verwachting van BEA is dat een deel van de exploitanten bijvoorbeeld graag zal willen verplaatsen naar een plek langs de Ring A10. • De positie van de exploitant wordt versterkt ten opzichte van de pandeigenaren[31], waardoor de exploitatiekansen verbeteren. • Het schaarsteargument vervalt. Dit scenario biedt kansen voor de huidige exploitanten, deels familiebedrijven die al decennia in Amsterdam actief zijn, om hun speelhallen te continueren. • Een risico is dat kansspelbedrijven van buiten Nederland zich per se willen vestigen in Amsterdam en het voor lief nemen als hun speelautomatenhal gedurende mogelijk langere tijd verliesgevend is. Dit kan een bedreiging vormen voor exploitanten op de Amsterdamse markt met minder 'diepe zakken'.
Beoordeling: scenario 3 biedt interessante voordelen (uitzicht op betere spreiding van speelhallen, daardoor betere exploitatiemogelijkheden voor speelhallen, mogelijkheid voor continuering van Amsterdamse familiebedrijven) maar kent ook risico's. Nader uitgezocht kan worden of en zo ja hoe en in welke mate de gemeente dit risico verder kan beperken door middel van onder meer ruimtelijk beleid en verder aan exploitanten en speelhallen te stellen eisen.	

[31] Een kanttekening is dat een deel van de huidige exploitanten van een of meer speelautomatenhallen in Amsterdam ook eigenaar is van één of meer panden. Op deze exploitanten heeft het loslaten van het plafond een dubbel effect. Als exploitant profiteren zij van de grotere vrijheid om een vestigingsplek te kiezen, maar als pandeigenaar verliest hun pand wellicht waarde.

7 Overgangsperiode

Basisselectie representatief

BEA heeft op basis van uitgevoerde caseonderzoeken en aanvullend analyse van jaardocumenten uit het handelsregister van de Kamer van Koophandel goed inzicht in de financiële exploitatie van zeven van de negentien momenteel in Amsterdam actieve speelautomatenhallen. Deze selectie lijkt redelijk representatief voor de gehele Amsterdamse populatie van speelautomatenhallen. De selectie omvat zowel grote als middelgrote en kleinere speelhallen. De selectie omvat een aantal speelhallen die structureel winstgevend zijn, diverse die niet of nauwelijks winstgevend zijn en enkele die wisselend winstgevend of verliesgevend zijn gebleken in de afgelopen jaren.

Ten aanzien van een aantal andere speelhallen beschikt BEA over vooral fragmentarische inzichten in de exploitatie.

Deze inzichten in de huidige exploitatie van Amsterdamse speelautomatenhallen vormen een basis onder de navolgend in hoofdstuk 7 uit te werken verkenning van een passende overgangstermijn tussen het huidige stelsel met vergunningen voor onbepaalde tijd naar een stelsel met vergunningen voor bepaalde tijd. Aanvullend heeft BEA bij de huidige exploitanten van speelautomatenhallen de volgende, voor de bepaling van een passende overgangstermijn relevante zaken, geïnventariseerd:

- Doorlopende verplichtingen met betrekking tot personeel.
- Doorlopende verplichtingen wat betreft eventuele huurcontracten.
- Eventuele andere doorlopende verplichtingen, zoals leasecontracten voor speelautomaten of managementovereenkomsten met leidinggevenden.

7.1 Overgangsperiode: resterende terugverdientijd en impact van trends

In hoofdstuk 5 is toegelicht dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen de terugverdientijd van investeringen in een (nieuwe) speelautomatenhal enerzijds en de resterende terugverdientijd van de in de huidige speelhallen gepleegde investeringen .

Voor het bepalen van de overgangstermijn is het van belang inzicht te hebben in deze resterende terugverdientijd van de huidige speelautomatenhallen in Amsterdam. De in hoofdstuk 7 opgenomen raming van de terugverdientijd wijkt daarmee af van de in hoofdstuk 6 opgenomen modelmatige constructie, die vooral op branchekengetallen (wel voor zover mogelijk toegespitst op de Amsterdamse situatie) is gebaseerd.

Resterende terugverdientijd: 2-8 jaar

Het beeld dat BEA heeft ontwikkeld op basis van de uitgevoerde caseonderzoeken, is dat deze resterende terugverdientijd in de regel ligt tussen 2 jaar en 8 jaar. Er zijn echter ook speelautomatenhallen die momenteel niet terugverdienen op hun investeringen. De optelsom van nettowinst en afschrijvingen is dan negatief. De waargenomen resterende terugverdientijd betreft de terugverdientijd ultimo 2018, waarbij deze terugverdientijd is berekend op basis van de dan actuele winstniveaus en niveaus van boekwaarden van vas-

te activa en afschrijvingen per jaar. Als basis voor het bepalen van de overgangsperiode, zal rekening moeten worden gehouden met op dit moment en de komende jaren relevante trends en ontwikkelingen, voor zover deze raken aan het te realiseren winstniveau.

De caseonderzoeken laten voor een aantal van deze speelautomatenhallen zien dat de exploitanten bezig zijn om hun bedrijfsvoering aan te passen, zodanig dat het winstvermogen weer wordt hersteld. Aan de kostenzijde zijn dan efficiencymaatregelen op formatief vlak onvermijdelijk. Kostenverlaging kan worden gerealiseerd door dienstverbanden met relatief dure medewerkers te beëindigen en de formatie aan te vullen met (vaak jongere) medewerkers met een lager salarisniveau. In deze zin zijn de terugverdientijden die BEA heeft geïnventariseerd voor het jaar 2018 niet 'in beton gegoten'. Ondernemers zijn continu bezig hun bedrijfsvoering kritisch te bezien, gelet op de ontwikkeling van het bedrijfsresultaat en de voor de toekomst verwachte ontwikkelingen.

De op basis van de stand van zaken ultimo 2018 bepaalde resterende terugverdientijd van 2 tot 8 jaar kan niet één-op-één worden vertaald naar een passende overgangstermijn. Deze dan geldende resterende terugverdientijd moet worden aangepast voor een aantal belangrijke trends en ontwikkelingen. BEA acht met name de volgende trends en ontwikkelingen van belang om te betrekken bij de besluitvorming over een passende overgangstermijn:

- Implementatie van CRUKS.
- Invoering van een volledig rookverbod in combinatie met het openen van de online-kansspelmarkt.
- Huidige sluiting van de speelautomatenhallen vanwege het coronavirus en mogelijke 'nasleep' daarvan.
- Doel van ondernemers om een 'redelijk rendement' te realiseren waarbij investeringen niet alleen worden terugverdiend maar ook een extra marge opleveren als beloning voor gelopen ondernemersrisico's.

Daarnaast kunnen transitievergoedingen aan de orde zijn voor medewerkers, als speelautomatenhallen hun exploitatie voortijdig moeten beëindigen.

Impact CRUKS, rookverbod & online

De impact van CRUKS en vooral negatieve trends op de terugverdientijd varieert naar de categorie in het onderzoek onderscheiden speelautomatenhallen. De impact is ook afhankelijk van precieze aannames bij de ramingen (deze zijn in het voorgaande hoofdstuk toegelicht). Ten aanzien van de mogelijke effecten van het volledige rookverbod kan niemand goed inschatten wat de impact zal zijn. De door enkele exploitanten uitgesproken verwachting is dat dit mogelijk 10 tot 15 procent omzet zal kosten maar dat het ook meer kan worden.
In het scenario waarin de omzetten met 15 procent dalen, verandert een en ander als volgt:

Overgangstermijn: resterende terugverdientijd plus extra terugverdientijd vanwege CRUKS en invoering algeheel rookverbod en opening online-markt, o.b.v. 15% omzetdaling			
	Klein	Middelgroot	Groot
Resterende terugverdientijd	2-8 jaar		
Effect CRUKS	2 jaar	1-2 jaar	0,5-1 jaar
Rookverbod/online-markt (15% daling netto omzet)	10 jaar tot wellicht 24 jaar	4-10 jaar	2-4 jaar
Totaal	14-34 jaar	7-20 jaar	4,5-13 jaar

De kleinere speelhallen zullen vaker een resterende terugverdientijd hebben van richting 8 jaar en dus eerder uitkomen op langere terugverdientijden van 15 jaar of zels (fors) hoger. Voor deze speelhallen is de kans ook reëel dat de nettowinst dermate negatief wordt, dat de vrije kasstroom negatief wordt en er per saldo niet meer wordt terugverdiend.
Voor de grootste speelhallen geldt dat zij eerder aan de onderzijde van de aangegeven marge uitkomen.

Indien uitgegaan wordt van een optimistisch scenario ten aanzien van de impact van rookverbod en opening van de online-kansspelmarkt (7,5 procent omzetdaling, waar BEA in beginsel uitgaat vaneen daling van 15 procent), loopt de benodigde terugverdientijd als basis voor een te bepalen overgangstermijn op tot circa 5 tot 14 jaar voor de kleine en middelgrote speelautomatenhallen. Voor de grote speelautomatenhallen is de benodigde overgangsperiode naar verwachting wat korter. Er is dan nog geen rekening gehouden met de invloed van corona en de eventueel noodzakelijke transitievergoedingen, die een verlengend effect hebben op de terugverdientijd.

Overgangstermijn: resterende terugverdientijd plus extra terugverdientijd vanwege CRUKS en invoering algeheel rookverbod en opening online-markt, o.b.v. 7,5% omzetdaling			
	Klein	Middelgroot	Groot
Resterende terugverdientijd	2-8 jaar		
Effect CRUKS	2 jaar	1-2 jaar	0,5-1 jaar
Rookverbod/online-markt (7,5% daling netto omzet)	2-4 jaar	1,5-6 jaar	1 jaar
Totaal	6-14 jaar	5,5-16 jaar	3,5-10 jaar

De resterende terugverdientijd ligt voor de kleinere speelhallen doorgaans meer richting 8 jaar dan richting 2 jaar. Voor de grotere hallen geldt het omgekeerde.

De impact van de ongunstige trends (rookverbod en online) kan ook mee vallen. Als de impact daarvan geen 15 procent daling van de netto omzet is maar een daling oplevert van 7,5 procent, komt de terugverdientijd voor de kleinere hallen naar verwachting alsnog uit op 10 tot 15 jaar en voor de middelgrote en grotere hallen zou dan een terugverdientijd van 10 jaar kunnen volstaan.

Als basis voor besluitvorming over de overgangstermijn moet zoals aangegeven nog rekening worden gehouden met de actuele coronacrisis, eventueel te betalen transitievergoedingen en doorlopende verplichtingen op het terrein van personeel en huur. Tot slot wil een ondernemer niet alleen terugverdienen, maar ook een positief rendement behalen.

Corona

Bij de bepaling van de overgangstermijn moet verder rekening worden gehouden met de huidige coronacrisis. Deze heeft tot gevolg dat de speelautomatenhallen al enige weken gesloten zijn en dat dit naar verwachting nog enige tijd kan aanhouden. Daarna is de vraag of bezoekers weer hun weg zullen vinden nar de speelautomatenhallen. Het kan zijn dat hun tijdsbestedingspatronen zijn gewijzigd. Het kan ook zijn dat een deel van de bezoekers het bezoeken van een soms drukke speelautomatenhal te riskant vindt vanuit het oogpunt van corona. Mogelijk zijn er verder aan een opening van de speelautomatenhallen later dit jaar voorwaarden verbonden, als onderdeel van de zogenoemde '1,5 meter-economie'. Als dit betekent dat speelautomatenhallen gelimiteerd worden in het aantal bezoekers dat 'binnen' aanwezig mag zijn of als de speelautomaten verder van elkaar opgesteld moeten worden, dan heeft dit grote impact op de exploitatie van de speelautomatenhallen.

Overgangstermijn: resterende terugverdientijd plus extra terugverdientijd vanwege CRUKS, algeheel rookverbod en opening online-markt (met daling omzet van 15%), rekening houdend met actuele coronacrisis en eventuele transitievergoedingen			
	Klein	Middelgroot	Groot
Resterende terugverdientijd	2-8 jaar		
Effect CRUKS	2 jaar	1-2 jaar	0,5-1 jaar
Rookverbod/online-markt (15% daling netto omzet)	10 jaar tot wellicht 24 jaar	4-10 jaar	2-4 jaar
Corona	2 jaar	1,5 jaar	1,5 jaar
Totaal	16-36 jaar	8,5-21,5 jaar	+/- 6, -14,5 jaar

BEA heeft bij het ramen van de impact van de actuele coronacrisis de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Effect van sluiting: uitgegaan is van een volledige (100 procent) omzetderving gedurende een periode van drie maanden vanwege het verplicht sluiten van de speelautomatenhallen.
- Nasleep rest van het jaar 2020: BEA gaat ervan uit dat de omzet in de rest van het jaar, door genoemde omstandigheden ('1,5 meter-economie, spelers die de speelautomatenhal vermijden vanwege angst corona op te lopen) mogelijk 50 procent zal afnemen ten opzichte van een regulier jaar.
- Overbruggingsmaatregelen kabinet: tot slot gaat BEA ervan uit dat de loonkosten gedurende drie maanden voor 80 procent 'gedekt' zijn op basis van de 'Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor behoud van Werkgelegenheid' (NOW).

Het is op dit moment niet te overzien hoe lang de speelautomatenhallen verplicht zijn te sluiten en ook niet onder welke voorwaarden zij vervolgens weer kunnen openen.

7.2 Impact van doorlopende verplichtingen: personeel en huur

Transitie-vergoedingen

De juridisch adviseur van de gemeente Amsterdam heeft bij de start van het voorliggende onderzoek aangegeven dat bij de bepaling van de terugverdientijd ook moet worden gekeken naar doorlopende contractuele verplichtingen en de mogelijkheid deze zonder schade af te wikkelen vóór het einde van de overgangstermijn. Doorlopende verplichtingen zijn onder meer aan de orde met betrekking tot de vaste dienstverbanden met medewerkers die in loondienst zijn. Een voortijdig beëindigen van de exploitatie, omdat de exploitant geen vergunning bemachtigt, maakt ontslagen onvermijdelijk. De exploitant dient dan rekening te houden met transitievergoedingen.

Op basis van de verrichte caseonderzoeken concludeert BEA dat de eventueel noodzakelijke transitievergoedingen gemiddeld circa € 10.000 tot € 15.000 per fte bedragen[32]. De transitievergoedingen voor de kleinere speelautomatenhallen kunnen dan, gelet op hun formatieve omvang en loonkosten, oplopen tot circa € 100.000. Vertaald naar de terugverdientijd, komt dit neer op circa één jaar extra. Voor de grotere speelautomatenhallen drukken eventuele transitievergoedingen minder zwaar op de exploitatie:

Overgangstermijn: extra benodigde terugverdientijd vanwege eventuele transitievergoedingen			
	Klein	Middelgroot	Groot
Effect transitievergoedingen	1 jaar	6 maanden	4 maanden

De lengte van de overgangsperiode heeft op twee manieren invloed op de mate waarin transitievergoedingen kunnen worden vermeden. Aan de ene kant biedt een langere overgangsperiode exploitanten meer tijd om tot vrijwillige beëindiging van dienstverbanden te komen. Daarnaast zullen door natuurlijk verloop medewerkers uitstromen. Een langere overgangstermijn kan in die zin helpen om de transitievergoedingen te beperken. Anderzijds nemen door een langere overgangstermijn de dienstverbanden verder toe in lengte, waardoor de t.z.t. te betalen transitievergoedingen ook oplopen.

Huur-verplichtingen

Het beeld wat betreft doorlopende huurverplichtingen is diffuus. Een deel van de exploitanten is eigenaar van het pand c.q. van de panden waarin speelhallen worden geëxploiteerd. Vaak is er dan wel voor gekozen om het vastgoed te scheiden van de exploitatie van de speelautomatenhal, waarbij zij in andere BV's ondergebracht zijn. Het beeld loopt ook uiteen wat betreft:

[32] Voor een medewerker die 10 jaar in vaste loondienst is en een bruto maandsalaris van € 3.000, bedraagt de transitievergoeding 1/3 * 10 € 3.000 is € 10.000.

- Lengte van de huurovereenkomst.
- Nog resterende lengte van de huurovereenkomst.
- Mogelijkheden om deze als huurder tussentijds te beëindigen.
- Maandelijkse huurkosten (ook omgerekend naar m^2).

Ten aanzien van het beëindigen van huurcontracten is van belang dat deze in beginsel niet af te kopen zijn. Er is op dit vlak een verschil met arbeidsovereenkomsten, waarvoor je als werkgever naar het UWV kunt voor beëindiging van het dienstverband.
Voor beëindiging van een huurcontract zal een exploitant in overleg met de verhuurder moeten bezien of het contract kan worden beëindigd, waarbij de exploitant kan proberen een voor de verhuurder acceptabele huurder bereid te vinden de huurverplichtingen over te nemen. In de huidige markt in Amsterdam kan dit betekenen dat huurders in staat zijn om op deze wijze onder doorlopende huurverplichtingen uit te komen zonder boete of plicht om nog jaren door te betalen. Een en ander zal ook afhangen van de relatie tussen huurder en verhuurder.
Op basis van de uitgevoerde caseonderzoeken heeft BEA beperkt inzicht gekregen in de huurvoorwaarden. Een aantal huurcontracten loopt af per ultimo 2024 of 2025 en andere lopen nog door tot 2035.

7.3 Conclusies ten aanzien van de overgangstermijn

BEA concludeert dat overgangsperiode, indien gebaseerd op het terugverdienen van in vaste activa geïnvesteerd vermogen, sterk wordt beïnvloed door actuele trends en ontwikkelingen. De invoering van CRUKS, het invoeren van een volledig rookverbod en het openen van de online-kansspelmarkt hebben een ingrijpend effect op de van toepassing zijnde terugverdientijden.
Indien wordt uitgegaan van een 15 procent daling van de netto omzet vanwege invoering van een volledig rookverbod en opening van de online-kansspelmarkt, lopen de terugverdientijden op tot 15 jaar of meer voor de kleinere speelautomatenhallen en een deel van de middelgrote speelautomatenhallen:

Overgangstermijn: resterende terugverdientijd plus extra terugverdientijd vanwege CRUKS, algeheel rookverbod en opening online-markt (met daling omzet van 15%), rekening houdend met actuele coronacrisis en eventuele transitievergoedingen			
	Klein	Middelgroot	Groot
Resterende terugverdientijd	2-8 jaar		
Effect CRUKS	2 jaar	1-2 jaar	0,5-1 jaar
Rookverbod/online-markt (15% daling netto omzet)	10 jaar tot wellicht 24 jaar	4-10 jaar	2-4 jaar
Corona	2 jaar	1,5 jaar	1,5 jaar
Transitievergoedingen	1 jaar	6 maanden	4 maanden
Totaal	17-37 jaar	9-22 jaar	+/- 6,5-15 jaar

BEA

Optelsom

De benodigde terugverdientijd wordt beïnvloed door CRUKS en door de voor de exploitatie van speelhallen ongunstige trends (volledig rookverbod, opening legale online-kansspelmarkt). De resterende terugverdientijd voor de meeste speelhallen ultimo 2018 (2 tot 8 jaar) vormt de basis voor een optelsom om tot een passende overgangsperiode te komen.

- De basis voor de optelsom is de resterende terugverdientijd ultimo 2018.
- Vanwege CRUKS en de ongunstige trends is aanvullende terugverdientijd noodzakelijk.
- Er moet verder verder rekening worden gehouden met het feit dat speelhallen momenteel geen inkomsten hebben door de sluiting als gevolg van corona en dat het jaar 2020 voor de meeste speelautomatenhallen geen 'jaar van terugverdienen' zal zijn.
- Daarnaast kunnen transitievergoedingen aan de orde zijn, waarbij deze voor de kleinere speelautomatenhallen tot 1 jaar extra terugverdientijd aanleiding geven.
- Tot slot zullen exploitanten als ondernemer uiteraard niet alleen hun investering willen terugverdienen, maar daar ook een redelijk rendement op willen behalen.

Gelet op de bevindingen over de terugverdientijd van het ultimo 2018 door exploitanten in hun speelhallen geïnvesteerde vermogen, concludeert BEA dat een overgangstermijn van 15 jaar het beste past als de gemeente Amsterdam een overgangstermijn wil hanteren waarbij een ruime meerderheid van de speelautomatenhallen in principe in staat is om gepleegde investeringen terug te verdienen, onder wat ons betreft redelijke aannames voor het effect van CRUKS, volledig rookverbod en opening van de online-kansspelmarkt, en rekening houdend met de afwikkeling van doorlopende contractuele verplichtingen waarbij met name eventuele transitievergoedingen van belang zijn.

Een langere overgangsperiode is bedrijfseconomisch naar onze mening slecht te onderbouwen, vanwege de afschrijvingstermijnen van de vaste activa van de speelhallen. Wordt een overgangstermijn gehanteerd die veel langer is dan de afschrijvingstermijnen, dan zouden exploitanten eigenlijk weer investeringen moeten plegen in nieuwe vaste activa (die ook weer terugverdiend moeten worden), wat in een overgangsperiode niet de bedoeling is. Een aanmerkelijk kortere overgangsperiode vergroot de kans dat veel speelhallen de overgangsperiode niet overleven. Bij een kortere overgangsperiode zullen diverse exploitanten ook weinig vertrouwen hebben dat zij eventuele investeringen in (met name personele) reorganisaties weer kunnen terugverdienen.

Tot slot moet opgemerkt worden dat de impact van CRUKS en negatieve trends ook mee kan vallen. Als de impact daarvan geen 15 procent daling van de netto omzet is maar een daling oplevert van 7,5 procent, komt de terugverdientijd voor de kleinere hallen naar verwachting alsnog uit op 10 tot 15 jaar en voor de meeste middelgrote en grotere hallen zou dan een terugverdientijd van 10 jaar kunnen volstaan. Bij het hanteren van een overgangsperiode van 10 jaar is de kans wel groter dat de exploitanten voor een deel van de speelautomatenhallen uiteindelijk niet in staat is de gepleegde investeringen volledig terug te verdienen en hun bedrijfsvoering ook niet voldoende kunnen aanpassen aan de zich wijzigende marktomstandigheden.

Bijlage I: gesprekspartners

Ten behoeve van het onderzoek hebben gesprekken plaatsgevonden met vertegenwoordigers van alle in Amsterdam gevestigde speelautomatenhallen en enkele externe betrokkenen.

Exploitanten van in Amsterdam gevestigde speelautomatenhallen:

- Amusementspaleis Macau.
- Carrousel Arcade.
- Casino City.
- JVH (5.1,2,e 's Casino en Flash Casino).
- 5.1,2,e
- Lucky Hall.
- Lucky Jack (De Vries en Vet).
- Merkur
- Play-In Casino.
- Merkur.

Externe betrokkenen:

- 5.1,2,e en 5.1,2,e (branchevereniging VAN).
- 5.1,2,e (Operationeel Expert basisteam Centrum Burgwallen, politie Amsterdam).
- 5.1,2,e en 5.1,2,e (Kansspelautoriteit, Ksa)

***

Bijlage II: literatuur en bronnen

Voor het onderzoek zijn onder meer de volgende documenten gebruikt:

- ABRvS, ECLI:NL:RVS:2016:2927, speelautomatenhal Vlaardingen, 2 november 2016.
- APE (5.1,2,e en 5.1,2,e), *Substitutie tussen online en offline kansspelen, i.o.v. WODC*, januari 2012.
- CVO Research & Consultancy (5.1,2,e), *Kansspelverslaving, risico's en preventie: literatuuronderzoek naar de risico's van kansspelen en de aard en effectiviteit van preventieve maatregelen*, in opdracht van Kansspelautoriteit, 2015.
- ES&E, *Speelautomaten in beeld: onderzoek naar de kwantitatieve en financiële omvang van de speelautomatenbranche in Nederland in 2001*, uitgevoerd in opdracht van het College van toezicht op de kansspelen, 28 augustus 2003.
- 5.1,2,e *moderne cafés past de gokkast niet meer*, in: Het Parool, 14 augustus 2016.
- 5.1,2,e en 5.1,2,e *Gokautomaten met wasprogramma*, in: De Volkskrant, 10 december 1994.
- Gemeente Amsterdam, Brief aan leden van de gemeenteraad, onderwerp: *SEO-onderzoek speelautomatenhallen*, 13 september 2019.
- Intraval Onderzoek en Advies (5.1,2,e 5.1,2,e en 5.1,2,e), *Modernisering kansspelbeleid: nulmeting 2016*, juni 2016.
- 5.1,2,e (Decision Support), i.o.v. WODC, *Risico's van witwassen en terrorismefinanciering in de kansspelsector, quickscan*, 2 april 2017.
- Kansspelautoriteit (Ksa), *Marktscan landgebonden kansspelen 2017*, 26 november 2018.
- Kansspelautoriteit (Ksa), *Leidraad zorgplicht*, 1 juli 2019.
- Kansspelcommissie (België), *Nota rookverbod*, 5 september 2012
- KPMG, *Speelautomaten kengetallen onderzoek 2012*, 21 december 2013.
- Minister van Rechtsbescherming (Ministerie van Justitie en Veiligheid), *Besluit kansspelen op afstand* (voluit Besluit van houdende bepalingen ter uitvoering van de Wet kansspelen op afstand), 3 maart 2020.
- Pels Rijcken (5.1,2,e en 5.1,2,e), *Notitie inzake overgangstermijn en nieuwe vergunningsduur speelautomatenhallen*, 12 juli 2019.
- Rekenkamer Metropoolregio Amsterdam (RMA), *Zicht op schaarse vergunningsstelsel, onderzoeksrapport*, 17 januari 2019.
- SEO Economisch Onderzoek, *Speelruimte: naar een nieuwe marktordening van de landbased kansspelmarkt*, i.o.v. Ministerie van Veiligheid en Justitie en Ministerie van Financiën, juli 2012.
- SIRA Consulting i.o.v. Advies College Administratieve Lasten (ACTAL), *Lastenmeting wetsvoorstel 'Kansspelen op Afstand'*, onderzoek naar de administratieve lasten en nalevingskosten voor bedrijven en burgers uit het wetsvoorstel 'Kansspelen op Afstand', eindrapport v2.1, 23 november 2013.

- Tweede Kamer, vergaderjaar 2014-2015, 33 996, nr. 6, *Wijziging van de Wet op de Kansspelen, de Wet op de kansspelbelasting en enkele andere wetten in verband met het organiseren van kansspelen op afstand*, Nota naar aanleiding van het verslag, 7 april 2015.
- VAN Kansspelen brancheorganisatie, *Reactie op internetconsultatie: privatisering speelcasino's*, 30 maart 2015.
- VAN Kansspelen brancheorganisatie, *"Speel met ♥ en verstand, houd afstand", Protocol Speelautomaten-casino's, protocol voor een verantwoorde en gecontroleerde heropening van de speelautomaten-casino's ten tijde van de coronacrisis*, 30 april 2020.

***

Bijlage III: reactie exploitanten op finale conceptversie rapport

Een finale conceptversie (versie 14 mei 2020) van het voorliggende onderzoeksrapport is voor een check op de feitenbasis voorgelegd aan de Amsterdamse exploitanten en hun adviseurs 5.1,2,e en 5.1,2,e De via deze adviseurs op 29 mei jl. ontvangen en door hen gebundelde feedback van de exploitanten op deze finale conceptversie van het rapport wordt hierna weergegeven (linkerkolom). In de rechterkolom is weergegeven of de ontvangen feedback tot een aanpassing van het rapport heeft geleid en zo ja welke.

Nota bene: Een aantal opmerkingen richten zich op door de gemeente te maken keuzes met betrekking tot het verdere proces van besluitvorming over de overgangstermijn en de duur van de nieuwe vergunningen of betreffen beleidsinhoudelijke aspecten die buiten de vraagstelling van het door BEA uitgevoerde onderzoek liggen. BEA is in het rapport op deze opmerkingen verder niet ingegaan.

Ontvangen feedback	Reactie BEA
Wellicht is het goed om allereerst te vermelden dat de ondernemers van de AAA over het algemeen tevreden zijn met de inhoud van het rapport. Zij onderschrijven de conclusies van de onderzoekers voor wat betreft de duur van de overgangstermijn en de duur van de nieuw te vergeven vergunningen. Wel plaatsen zij kanttekeningen bij de scenario's 1 tot en met 3 zoals die door BEA zij beschreven in het rapport. Zij gaan er vanuit dat zij in goed overleg met de gemeente Amsterdam kunnen komen tot een te formuleren beleid, wat ook recht doet aan de inspanningen van de ondernemers in de periode tot heden. Tevens menen de ondernemers dat de inhoud van dit rapport ook 'uitstralende werking' zou kunnen hebben naar gemeenten buiten de Amsterdamse stadsgrenzen.	Geen aanpassing van rapport vereist (raakt niet aan feitenbasis, ontvangen feedback vormt ook anderszins geen reden om rapport bij te stellen). Op punt van de in het rapport opgenomen scenario's wordt onder punt 2 terug gekomen.
Alle ondernemers hopen dat zij door de gemeente zullen worden gezien als verantwoordelijke- en op overleg gerichte partijen die aan de hand van de rapportage van BEA open staan voor constructief overleg met de gemeente Amsterdam. Om die reden vragen de ondernemers zich af of er geen sprake zou moeten zijn van intensief overleg met	Geen aanpassing van rapport vereist.

de werkgroep op de Stopera die zich nu over dit onderwerp buigt.	
1. Een heel belangrijk punt voor alle ondernemers is de peildatum die wordt gehanteerd als start voor de overgangsperiode (van de geadviseerde 15 jaar). Wanneer gaat de 15 jaarstermijn in? Heeft de gemeente al een idee hoe zij dat in de nieuwe Verordening gaat omschrijven? Hierin blijft het rapport van BEA onduidelijk.	In onze rapportage zijn we uitgegaan van een start van de overgangsperiode op de datum van de brief uit 2018 ('ultimo 2018').
Niet onbelangrijk daarbij is uiteraard de vraag wat de gemeente wil met vergunningen die zij 'wil verplaatsen'. In het rapport van BEA hebben de ondernemers gemist aan welke locaties de gemeente Amsterdam de voorkeur geeft. Ook dat bepaalt economische uitkomsten. Hierbij speelt uiteraard ook het vraagstuk van de indirecte allocatie: een eigenaar van een pand beslist uiteindelijk wie en wat er in zijn pand wordt gevestigd. Een al te grote inbreuk op de markt van huur en verhuur van overheidszijde is om die reden al een onbegaanbare weg.	Geen aanpassing van rapport vereist.
Daarnaast speelt met betrekking tot de overgangstermijn ook de heel essentiële vraag: 1) zal er sprake zijn van een 'gemiddelde overgangstermijn' of 2) een 'strikt individuele overgangstermijn'.	Geen aanpassing van rapport vereist.
2. Voor wat betreft de door BEA beschreven scenario's constateren de ondernemers dat, gezien de gedeelde opdracht van de gemeente en de uitgebrachte offerte van BEA, niet werd verwacht dat er scenariostudie door BEA zou plaatsvinden. De ondernemers geven wel nu reeds aan dat er ook andere, meer realistische, scenario's mogelijk zijn en hopen dat met de gemeente in de nabije toekomst te kunnen bespreken. De scenario's hebben namelijk veel gevolgen voor de mate van terugverdiencapaciteit en de juridische risico's van hun bedrijven. Overleg zou de gemeente kunnen hel-	Onderdeel van het onderzoek vormt een marktscan, die met name bedoeld is om te inventariseren welke trends en ontwikkelingen de exploitatie van speelhallen in Amsterdam (kunnen) raken, en daarmee van invloed (kunnen) zijn op de best passende overgangstermijn en duur van de nieuwe vergunningen. Het blijkt dat de beleidsmatige context dan van belang is, zowel landelijk als lokaal. Omdat de lokale beleidskeuzes deels nog gemaakt moeten worden, kan BEA daarover alleen scenariogewijs 'doordenken' wat de eventuele impact is of kan zijn. Om deze reden zijn de drie scenario's

pen een verantwoord nieuw speelautomatenhal-beleid te formuleren. De gemeente zou b.v. kunnen denken aan een scenario waarbij er minder vergunningen zijn zonder aangewezen locaties, maar met een nog te bepalen locatiebeleid. Dat creëert ook een situatie dat pandeigenaren-niet vergunninghouders in een te grote machtspositie komen ten opzichte van huurders. Ook zou aan een scenario kunnen worden gedacht waarbij er een gelimiteerd aantal vergunningen is, en er variatie wordt aangebracht in de aantallen automaten. Ook wordt gemist een scenario met ruimere openingstijden. Al met al zijn er dus nog genoeg mogelijkheden tot een nadere invulling. Het zou de ondernemers storen als de aan te brengen wijzigingen zijn gericht op een 'uitsterfbeleid van speelautomatenhallen' in Amsterdam.	in paragraaf 6.3 in het rapport opgenomen. De exploitanten hebben zelf, onder meer in de Veranda-bijeenkomst, maar ook los daarvan (zie bijvoorbeeld ook brief van advocaat van Casino City aan BEA), er op aangedrongen aandacht te besteden aan de mogelijke impact van de beleidsmatige kaders (met name ook lokaal) op de exploitatie en dus op de overgangstermijn en de duur van de nieuwe vergunningen. BEA is van mening dat met name het aantal af te geven vergunningen (en het aantal dan vergunde speelautomaten) en de mate waarin exploitanten vrij zijn hun vestigingsplek te kiezen van belang zijn voor de toekomstige exploitatie. De scenario's gaan hier op in. Opmerkingen vormen wat BEA betreft geen aanleiding het rapport aan te passen.
3. Voor wat betreft 'reorganiseren en kosten weer in lijn brengen met het gewijzigde omzetniveau' (p.3, onderaan) vragen de ondernemers zich af wat BEA daar mee bedoelt? Het is de gemeente toch al bekend dat naast de vaste kosten zoals huur, de ondernemers ook te maken hebben met een zorgplicht die met zich meebrengt dat juist de personele inzet in een zekere mate omzetonafhankelijk is.	Wat BEA bedoelt, is dat de terugverdientijd voor een deel van de exploitanten uitkomt op 15 jaar of (aanmerkelijk) langer. Dit is bij het huidige kostenniveau, aangepast voor extra kosten vanwege CRUKS. BEA acht een overgangstermijn die aanmerkelijk langer is dan 15 jaar om in het rapport toegelichte redenen echter niet realistisch. Dan moeten exploitanten in principe binnen deze overgangstermijn weer investeren in speelautomaten en dergelijke, wat in een overgangstermijn juist niet de bedoeling is. Als een overgangstermijn van 15 jaar voor een deel van de speelhallen bij het huidige kostenniveau niet voldoende is om investeringen terug te verdienen en er geen aanleiding is te veronderstellen dat zij extra omzet kunnen genereren, dan moeten zij hun kosten aanpassen om de bedrijfseconomische situatie te verbeteren. Als zij dit niet doen of als dit niet mogelijk is (omdat kosten voor een groot deel 'vaste kosten' zijn), zijn zij op de langere termijn niet le-

	vensvatbaar. Wat BEA betreft is op dit punt geen aanpassing van het rapport vereist.
4. Voor wat betreft bezoekersregistratie (p. 36, tabel) constateren meerdere ondernemers dat de automatenhallen geen voordeel hebben ten opzichte van Holland Casino. Sommige ondernemers kennen al het systeem van de 'witte lijsten' en die constatering wordt gemist in het rapport.	BEA zal de waarneming dat sommige exploitanten al een systeem kennen van 'witte lijsten' overnemen in het rapport. BEA heeft in het onderzoek geen toelichting van exploitanten ontvangen waaruit blijkt dat daarom voor deze exploitanten geen investeringen nodig zijn in implementatie van CRUKS. De op te nemen opmerking heeft daarmee wat ons betreft dus geen invloed op de wijze waarop de kosten van CRUKS in het rapport zijn verwerkt in de exploitatie van exploitanten.
5. Voor wat betreft de verplichte heffing voor het verslavingsfonds (p. 39, 3e bullit)) merken de ondernemers op dat die volgens de planning zal worden ingesteld op 1 januari 2021 en niet per 1 juli 2021, zoals BEA veronderstelt. Ook daar krijgen de ondernemers op korte termijn te maken met meer kosten. Er is dus geen voordeliger positie ten opzichte van Holland Casino.	BEA stelt voor deze opmerking over te nemen en de tekst daarop aan te passen.
6. Meerdere ondernemers delen niet het, in het voorwoord opgenomen, uitgangspunt dat de 'vergunningen voor onbepaalde tijd' moeten worden vervangen door 'vergunningen voor bepaalde tijd'. Alhoewel BEA zich daar niet over heeft uitgesproken delen meerdere ondernemers niet dit uitgangspunt van de gemeente.	Geen aanpassing van rapport vereist.
7. (p. 11, 4e bullit) hier wordt opgemerkt dat een deel van de speelautomatenhallen geldt dat indien de optelsom van nettowinst en afschrijvingen negatief uitkomt, er niet wordt terugverdiend. Deze speelautomatenhallen zijn buiten beschouwing gelaten bij de onderbouwing van een passende overgangsperiode'.	Als de optelsom van nettowinst en afschrijvingen (i.c. de vrije kasstroom) negatief is, dan wordt er niet terugverdiend. BEA heeft de speelhallen waarvoor dit nu of na verwerking van voor speelhallen negatieve trends (met name volledig rookverbod en legalisering online kansspelmarkt) geldt, niet buiten beschouwing gelaten in het onderzoek. De tekst kan op dit punt worden aangescherpt. Het is naar onze mening wel zo dat voor deze speelhallen geldt dat zij op langere termijn niet levensvatbaar zijn (tenzij zij hun exploitatie aanpassen, zie hiervoor punt 3).

Meerdere ondernemers kunnen zich niet vinden in het uitgangspunt van BEA dat een speelautomatenhal met een negatief bedrijfsresultaat niet wordt meegerekend in het geheel. Als BEA dergelijke hallen wel had meegerekend zou dat kunnen leiden tot andere bestuurlijke keuzes.	De gemeente kan haar keuzes ten aanzien van een te hanteren overgangstermijn naar onze mening niet baseren op de speelhallen die niet terugverdienen op hun investeringen. BEA heeft verder speelhallen met een negatief bedrijfsresultaat wel betrokken bij het onderbouwen van een passende overgangstermijn (voor zover er dan wel sprake is van een positieve vrije kasstroom en er dus wordt terugverdiend). Deze opmerking geeft wat ons betreft dus geen aanleiding tot aanpassingen in het rapport.
8. Een aantal ondernemers vragen zich af of de geadviseerde overgangsperiode van 15 jaar een minimum uitgangspunt is, wat bij tegenvallende bedrijfsresultaten tot een langere overgangsperiode zou kunnen leiden.	BEA heeft in het onderzoek geïnventariseerd welke afschrijvingstermijnen exploitanten hanteren. Het beeld is dat voor de meeste vaste activa geldt, dat die na 15 jaar volledig afgeschreven zijn. Daarmee kan een periode van 15 jaar naar onze mening praktisch gezien worden als een maximum voor een te hanteren passende overgangstermijn. Als t.z.t. blijkt dat door tegenvallers exploitanten aan 15 jaar alsnog niet genoeg hebben om investeringen terug te verdienen, dan is dat op zich geen reden om de overgangsperiode alsdan te verlengen. Tegenvallers behoren tot het normale bedrijfsrisico van ondernemers. Verlenging van de overgangstermijn zou dan alleen aan de orde kunnen zijn indien de reden van de tegenvaller direct te maken heeft met door de gemeente gaandeweg de overgangstermijn te maken beleidsmatige keuzes die direct raken aan de exploitatie van speelautomatenhallen.
9. Enkele ondernemers vragen aandacht voor de sociale functie die speelautomatenhallen hebben voor oudere bezoekers. Het gaat niet enkel en alleen om verantwoord speelgedrag, maar juist ook om plezier en ontspanning. Meerdere ondernemers storen zich aan politieke opvattingen	Geen aanpassing van rapport vereist.

die een branche willen ondergraven die al meer dan 40 jaar bestaat. Naar hun oordeel zou er een objectieve waardering van het BEA rapport plaats moeten vinden.	
10. Een ondernemer is van mening dat bepaalde passages in de rapportage herleidbaar zijn naar zijn onderneming. Tevens is deze ondernemer van mening dat er KvK informatie is gebruikt waaraan onjuiste conclusies zijn verbonden.	BEA heeft via 5.1,2,e en 5.1,2,e Kooijman gecheckt op welke onderneming dit betrekking heeft en op welke passages in de tekst. De betreffende passage is aangepast.
Afrondend komen wij tot de conclusie dat dit rapport van BEA ruimte en mogelijkheden biedt om goed beleid te formuleren, voordat wordt overgegaan tot het wijzigen van de verordening. Ook het Rijk (de afdeling kansspelen van het ministerie van Justitie en Veiligheid) dringt aan op het vooraf formuleren van gemeentelijk beleid (rekening houdende met de landelijke uitgangspunten van het kansspelbeleid). Wij zien een uitnodiging tot nader overleg op ambtelijk en politiek niveau dan ook graag tegemoet. Het draagvlak voor het wijzigen van de Verordening kan door deze gesprekken naar ons oordeel aanzienlijk worden vergroot.	Geen aanpassing van rapport vereist.
Wij zouden ons kunnen voorstellen dat er een extra informatieronde wordt ingelast om de ondernemers nader te informeren. Wij wachten de nadere berichten van de gemeente af.	Geen aanpassing van rapport vereist.

***

Bijlage IV: vragenlijst voor caseonderzoeken exploitanten

De informatiebehoefte richt zich zoals aangegeven met name op:

1. De terugverdientijd van in speelautomatenhallen door exploitanten gepleegde (of te plegen) investeringen.
2. De mate waarin exploitanten meerjarige verplichtingen zijn aangegaan (of moeten aangaan) voor het exploiteren van een speelautomatenhal en of voortijdige beëindiging van deze verplichtingen met kosten gepaard gaat en zo ja in welke mate.

Daarnaast (3) stellen wij u enkele vragen ten behoeve van een in het onderzoek opgenomen algemene marktscan.

Ad 1. *Terugverdientijd*

De terugverdientijd is gebaseerd op het door exploitanten in vaste activa geïnvesteerde vermogen enerzijds en de afschrijvingen op deze activa en de nettowinst anderzijds. Graag ontvangen wij de volgende informatie (zo mogelijk per speelautomatenhal in Amsterdam als u eigenaar bent van meerdere speelautomatenhallen:

- Ontwikkeling van vaste activa voor de jaren 2014 t/m 2018.
- Ontwikkeling van nettowinst (idem).
- Ontwikkeling van de afschrijvingen (idem).

Onder vaste activa van een bedrijf worden de bezittingen verstaan waarvan het daarvoor benodigde vermogen voor een periode langer dan een jaar is vastgelegd. Voorbeelden hiervan zijn de gebouwen, inventaris, de machines en installaties, en de transportmiddelen. Ook immateriële zaken zoals merknaam, licenties en goodwill kunnen tot de vaste activa behoren.

Gevraagde informatie:

Tabel 1. Activa-administratie, bij voorkeur per speelautomatenhal (in €, boekwaarde)	2014	2015	2016	2017	2018
Vastgoed (speelhal in eigendom)					
Speelautomaten					
Interieurinrichting en inventaris					
Kantoorapparatuur					
Software e.d.					
Immateriële vaste activa					
… … …					
Totaal: boekwaarde vaste activa					

Gevraagde informatie:

Tabel 2. Activa-administratie, bij voorkeur per speelautomatenhal	**Aanschaf-datum**	**Aan-schafprijs**	**Afschrij-vingsduur**	**Actuele boek-waarde**	**Geschatte actuele markt-waarde**
Vastgoed (speelhal in eigendom)					
Speelautomaten					
Interieurinrichting en inventaris					
Kantoorapparatuur					
Software e.d.					
Immateriële vaste activa					
... ...					

Toelichting:

- Het kan zijn dat de exploitant geen inzicht heeft in de geschatte actuele marktwaarde van de verschillende soorten activa of niet van alle soorten activa. Dit kan dan gewoon worden aangegeven.
- Het kan zijn dat er niet één aanschafdatum is voor een bepaalde soort activa maar dat jaarlijks een deel van de activa wordt vervangen (bijvoorbeeld bij speelautomaten). Indien dit zo is, wordt de exploitant gevraagd het patroon van in de afgelopen jaren gepleegde investeringen in de betreffende activa toe te lichten en het van toepassing zijnde afschrijvingspatroon.
- Voor immateriële vaste activa kan gelden dat deze niet is 'aangeschaft' (bijvoorbeeld voor de goodwill).
- Als de actuele boekwaarde overeen komt met de in het jaarverslag over 2018 gerapporteerde boekwaarde, dan kan voor deze kolom worden verwezen naar

Gevraagde informatie:

Tabel 3. Administratie, bij voorkeur per speelautomatenhal (in €, boekwaarde)	2014	2015	2016	2017	2018
Totale boekwaarde vaste activa					
Nettowinst					
Totale afschrijvingen					

Indien de informatie niet beschikbaar is op het niveau van afzonderlijke speelautomatenhallen, dan graag informatie voor het totaal van de Amsterdamse speelautomatenhallen invullen (en dit aangeven).

Ad 2. *Meerjarige verplichtingen*

Voor het bepalen van de overgangsperiode naar het nieuwe verdeelsysteem is het van belang inzicht te krijgen in de mate waarin exploitanten 'vast' zitten aan gepleegde investeringen. Voor de investeringen in vaste activa dekken tabel 1 t/m 3 de informatiebehoefte. Deze tabellen geven een goed inzicht in het tempo van afschrijvingen en hoe lang deze afschrijvingen nog doorlopen. Daarnaast zijn ook doorlopende verplichtingen op het vlak van huur, leasecontracten of personele contracten van belang.

Gevraagde informatie ten aanzien van huur- en leasecontracten (BEA wil graag inzage in deze contracten):

Tabel 4. Overzicht van langlopende huur- en leaseverplichtingen e.d.	**Ingangsdatum contract**	**Looptijd contract**	**Jaarlijkse verplichting**
Huurcontract pand			
Leasecontract speelautomaten			
... ...			

Gevraagde informatie ten aanzien van personele contracten (BEA wil graag inzage in deze contracten):

Tabel 5. Overzicht van meerjarige personele verplichtingen (huidige situatie i.c. boekjaar 2018 of 2019)	**Formatie** in personen	**Formatie** in fte	**Totale loonsom** of anderszins overeengekomen jaarlijkse vergoedingen
Vaste arbeidscontracten			
Overige meerjarige arbeidscontracten			
Managementcontracten			

Het karakter van familiebedrijven kan inhouden dat bedrijven zich sterk gecommitteerd voelen aan hun werknemers en dat zij daarom mensen in dienst houden ook als dit zakelijk wellicht niet volledig uit kan.

Ten aanzien van de hiervoor geïnventariseerde soorten meerjarige verplichtingen, is verder van belang tegen welke kosten deze verplichtingen kunnen worden beëindigd.

Gevraagde informatie:

Tabel 6. Overzicht van meerjarige verplichtingen in relatie tot mogelijkheden deze snel en kosteloos te beëindigen	**Verwachte kosten van onmiddellijke beëindiging** (indicatief, zijn er bijvoorbeeld boeteclausules o.i.d.?)	**Verwachte mogelijkheden om beëindigingskosten te beperken of te voorkomen**
Huurcontract pand		
Leasecontract speelautomaten		
Vaste arbeidscontracten		
Overige meerjarige arbeidscontracten		
Managementcontracten		

Ad 3. *Relevante marktontwikkelingen en trends die van invloed zijn op winstniveau en terugverdientijd*

Graag leggen wij u de volgende vragen voor om een goed beeld te krijgen van de verwachte ontwikkeling van de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen:

Tabel 7. Vragen over trends en ontwikkelingen op de markt voor exploitatie van speelautomatenhallen	
1.	Wat zijn de belangrijkste trends en ontwikkelingen op de markt voor speelautomatenhallen die van invloed (kunnen) zijn op het verdienvermogen van exploitanten van speelautomatenhallen in Amsterdam?
2.	Welke invloed op het toekomstige winstniveau en de terugverdientijd voor investeringen verwacht u van deze trends en ontwikkelingen?
3.	In welke mate is er sprake van toetredingsdrempels tot de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen?
4.	Indien er naar uw mening sprake is van toetredingsdrempels, leiden die dan tot langere terugverdientijden voor nieuwkomers op deze markt?
5.	Welke lokale, nationale en internationale partijen zouden interesse kunnen hebben in toetreding tot de Amsterdamse markt voor de exploitatie van speelautomatenhallen?
6.	Is het gegeven dat een deel van de in Amsterdam actieve speelautomatenhallen behoort tot familiebedrijven, van invloed op de bedrijfsvoering en marktpositie van deze exploitanten en zo ja hoe en verandert dit naar verwachting in de komende jaren?

***

Bijlage V: behandeling gegevens van exploitanten

Het is in het onderzoek van groot belang dat zorgvuldig wordt omgegaan met van de exploitanten te ontvangen gegevens, met name voor zover deze een vertrouwelijk karakter hebben. Het is verder van belang dat een rapport wordt opgeleverd dat door de gemeente onbeperkt openbaar gemaakt kan worden. Om recht te doen aan beide uitgangspunten (vertrouwelijk karakter van te ontvangen gegevens en openbaar eindrapport), heeft BEA in afstemming met de gemeente Amsterdam gekozen voor de volgende werkwijze:

- BEA spreekt alle exploitanten in principe twee keer. De eerste keer om kennis te maken, het onderzoek nader toe te lichten en een eerste inventarisatie te plegen van aanwezige gegevens en overige relevante inzichten en een tweede keer om relevante gegevens en inzichten te toetsen en (ter plekke of daarna) door de exploitant te laten verifiëren.
- Deze tweefasen-aanpak, bestaande uit een inventarisatieronde en een verificatieronde bij alle exploitanten, resulteert in caseverslagen per exploitant die naar de aard van de daarin op te nemen gegevens vertrouwelijk zijn. We leggen het conceptcaseverslag voor aan de exploitant voor commentaar.
- Deze caseverslagen zullen door BEA niet worden toegezonden aan de opdrachtgever i.c. de begeleidingscommissie. Zij vormen ook geen bijlagen bij het op te stellen rapport dat t.z.t. openbaar gemaakt dient te worden. In het rapport zal ook niet op het niveau van individuele exploitanten worden gerapporteerd over vertrouwelijke gegevens en vertrouwelijke gegevens zullen ook niet herleidbaar zijn individuele exploitanten.
- BEA zal aan de begeleidingscommissie mondeling toelichten op de bij de exploitanten verzamelde gegevens en één of twee leden van de begeleidingscommissie de gelegenheid geven om de opgestelde caseverslagen op basis van vertrouwelijkheid in te zien. De begeleidingscommissie krijgt zo de gelegenheid de feitenbasis van het onderzoek wat betreft de door de exploitanten verstrekte informatie te beoordelen en hierover vragen te stellen.
- Zo nodig zal BEA vragen van de begeleidingscommissie doorgeleiden naar de exploitant. Ook de op deze vragen te verkrijgen antwoorden zijn in beginsel vertrouwelijk c.q. deze informatie wordt op dezelfde wijze behandeld als de informatie die al verkregen was van de exploitanten. De aanvullende vragen en daarop ontvangen antwoorden worden toegevoegd aan het caseverslag.
- BEA bewaart deze caseverslagen zorgvuldig en vernietigt deze uiteindelijk op het moment dat alle eventuele bezwaar- en beroepsprocedures aan de zijde van de gemeente en eventuele juridische rechtsgangen zijn afgerond.

Tot slot: het op te stellen, volledig openbare, rapport bevat dus geen vertrouwelijke informatie op het niveau van individuele exploitanten. Bij twijfel wordt aan de betreffende exploitant voorgelegd of informatie vertrouwelijk is of niet en hoe een en ander dan kan worden opgenomen in een openbaar eindrapport.

Bijlage VI: inventarisatie impact rookverbod buiten Nederland

Zowel de noodzakelijke overgangstermijn als de passende looptijd van de nieuwe vergunningen voor bepaalde tijd zijn in belangrijke mate afhankelijk van het effect van twee ingrijpende ontwikkelingen die op korte termijn op de speelautomatenhallen in Amsterdam (en heel Nederland) afkomen. Het gaat om de invoering van een volledig rookverbod, per 2020, en om de opening van de online-kansspelmarkt (per 1 januari 2021).

In het buitenland zijn diverse voorbeelden van landen (of staten van de Verenigde Staten) waar al eerder een (al dan niet volledig) rookverbod is ingevoerd. Navolgend een globaal overzicht van de effecten waarmee deze ontwikkeling daar gepaard is gegaan. Het overzicht wordt aangevuld en de opgenomen waarnemingen worden nader getoetst op de vraag waar gesignaleerde omzetdalingen betrekking op hebben: op een algeheel rookverbod of op een rookverbod waarbij in speelhallen en casino's nog wel rokersgedeelten toegestaan zijn. De inventarisatie is voor nu vooral bedoeld om de heftigheid van de mogelijke impact van rookverboden op de omzet ontwikkeling van speelhallen te illustreren:

Casus	Beschrijving impact
België, invoering rookverbod per juli 2011	Er is een sterke daling waarneembaar van de omzet van de speelhallen. Weliswaar is de totale omzet van de speelhallen gestegen als 2014 wordt vergeleken met 2010 (laatste jaar voor rookverbod), maar dit is te danken aan de online-omzet van speelhallen. Landbased daalde de omzet. In 2010 werd landbased nog 168,5 miljoen euro omgezet tegen 152 miljoen in 2014. Dit komt neer op een daling van circa 10 procent[33]. In het eerste jaar na de invoering van het rookverbod noteerde de marktleider van casino's in België een daling van de omzet van minstens 25 procent[34].
Zwitserland, invoering rookverbod in 2007 in de kantons Tessin, St. Gallen en Graubünden	De omzet in 2012 van de casino's in Zwitserland bedroeg 757 miljoen Zwitserse franc tegenover 1.020 miljoen in 2007. De daling van ruim 25 procent is mede het gevolg van het na 2007 ingevoerde rookverbod[35].
Frankrijk, invoering rookverbod in 2007	De marktleider op de markt voor casino's in Frankrijk zag de omzet dalen met 10,6 tot 19 procent[36] na invoering van een

33 Zie: https://www.casinosbelgie.be/jaarverslag-kansspelcommissie-belangrijkste-punten/.

34 5.1,2,e artikel in De Morgen, "Rookverbod weg, of einde van sector". Zie: www.demorgen.be/nieuws/rookverbod-weg-of-einde-van-sector~bc701204/.

35 5.1,2,e "Schweiz -- Casinos laufen die Zocker davon". Zie: https://www.srf.ch/news/schweiz/casinos-laufen-die-zocker-davon.

36 Artikel in Le Parisien, "Les casinos francais dans une mauvaise passe". Zie: http://www.leparisien.fr/economie/les-casinos-francais-dans-une-mauvaise-passe-21-09-2008-242238.php.

	rookverbod in 2007. De omzetdaling wordt toegeschreven aan enerzijds het rookverbod in publieke ruimten in Frankrijk en anderzijds striktere identiteitscontroles.
Duitsland, invoering rookverbod in 2007 in enkele deelstaten (daarna zijn andere deelstaten gevolgd)	Speelhallen en casino's in 5.1.2.e en Sleeswijk-Holstein zagen hun omzet in de eerste maand van 2008 dalen met circa 25 tot 30 procent. De Duitse branchevereniging Desia geeft aan dat een groot deel van de rokers na invoering van het rookverbod de speelhallen en casino's niet meer bezoekt en als zij wel komen, minder lang blijven[37]. Afhankelijk van de deelstaat, mogen casino's en speelautomatenhallen wel rookruimtes inrichten, al dan niet met daarin geplaatste speelautomaten.

In België is sinds juli 2011 een rookverbod ingevoerd voor onder meer casino's en speelautomatenhallen. Wel was er de mogelijkheid om zogenoemde rookkamers in te richten. Een aantal casino's en speelautomatenhallen heeft in deze rookkamers vervolgens speelautomaten geplaatst, maar zij ontvingen soms processen-verbaal vanwege het overtreden van het rookverbod. Door de Kansspelcommissie (de Belgische Kansspelautoriteit) is bepleit dat het toegestaan zou moeten zijn voor casino's en speelautomatenhallen om speelautomaten op te stellen in de rookkamers en dat opgestelde processen-verbaal ongrondwettelijk zijn. Een belangrijk argument voor toestaan van speelautomaten in rookkamers is volgens de Kansspelcommissie dat door een volledig verbod rokers uitwijken richting illegale speelhallen, het internet en speelhallen in onder andere Nederland (waar toen nog geen volledig rookverbod van kracht was), waardoor de doelstellingen van de Kansspelcommissie op het gebied van kanalisering (inzet op een beperkt maar strikt gecontroleerd aanbod) in het gedrang komen[38]. De Kansspelcommissie constateert in 2012 dat casino's en speelautomatenhallen die een rookkamer hadden ingericht met daarin speelautomaten, de omzet in de eerste helft van 2012 zagen toenemen met 9,4 procent ten opzichte van de eerste helft van 2011. Voor de casino's en speelautomatenhallen waar het algemeen rookverbod werd toegepast zonder inrichting van een rookkamer met speelautomaten werd daarentegen een omzetdaling geconstateerd van 16,1 procent.

De minister van Volksgezondheid heeft op 22 november 2013 laten weten aan de Kansspelcommissie, dat het rookverbod desalniettemin restrictief moet worden geïnterpreteerd.

---

[37] Artikel in Wirtschafts Woche, "Rauchverbot - Umsatzeinbruch in Kasinos und Spielhallen". Zie: https://www.wiwo.de/unternehmen/rauchverbot-umsatzeinbruch-in-kasinos-und-spielhallen/5349412.html.

[38] Persbureau Belga, *Kansspelcommissie: "Casino's mogen speelautomaten zetten in een rookkamer"*, in Knack, 14 september 2012; en Kansspelcommissie, *Nota rookverbod*, 5 september 2012.

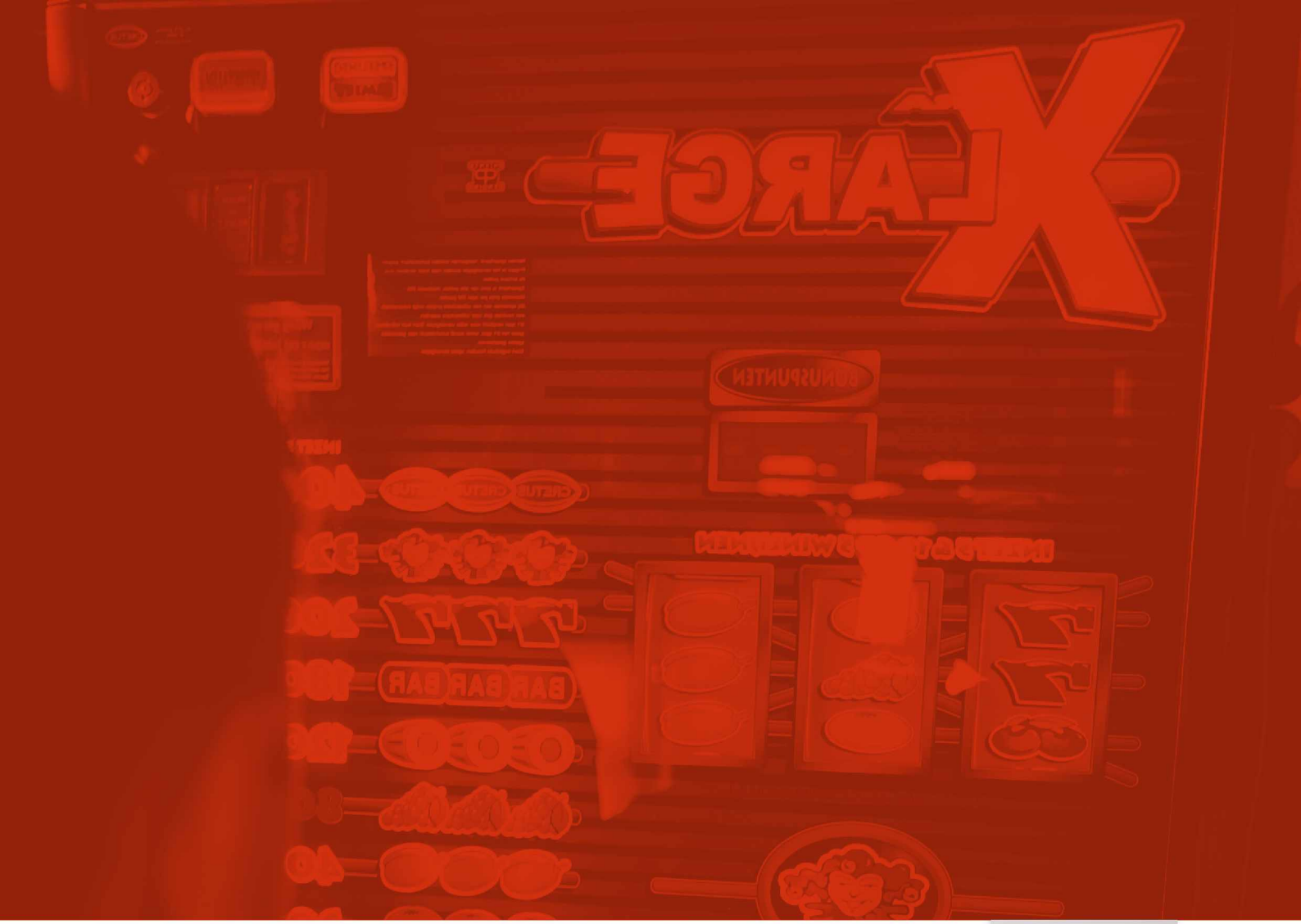

BEA
economische
argumentatie

Bureau voor Economische Argumentatie
Stad van Cahen, Muurhuizen 104
3811 EL Amersfoort

t 06-43 03 51 16
e info@bea.nl
i www.bea.nl

Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

Aan de Alliantie speelautomatenhallen,
de heren 5.1,2,e en 5.1,2,e

Datum 17 februari 2020
Behandeld door Directie Openbare Orde en Veiligheid

Onderwerp Voortgang onderzoek speelautomatenhallen, verordening en beleidsregel

Geachte heren 5.1,2,e en 5.1,2,e

Wij hebben vernomen dat het onderzoeksbureau BEA per abuis een caseverslag, weliswaar zonder vertrouwelijke informatie, van een gesprek met een exploitant naar de accountant van een andere exploitant heeft gestuurd. De onderzoekers hebben de gemeente hierover direct ingelicht en daarbij aangegeven extra zorgvuldigheid te zullen betrachten, ook bij het toesturen van documenten aan de juiste geadresseerden. Voortaan ontvangt slechts de exploitant het document met het verzoek de accountant te informeren.

Ook heeft de gemeente vernomen dat er onvrede bestaat over een tekstvermelding op de gemeentelijke websites met betrekking tot het nieuwe beleid speelautomatenhallen. Eerder zijn op uw verzoek twee websites aangepast met vermelding van de woorden "naar verwachting", betreffende de te verwachten ingangsdatum van het nieuwe beleid en de verordening, per 1 september 2022. Deze datum kan nog wijzigen, op voorhand valt nog niet te zeggen wanneer de exacte ingangsdatum is, omdat we nog midden in het voorbereidingsproces zitten. Tegelijkertijd willen we een streefdatum hanteren om richting te geven aan ondernemers (de links naar de aangepaste websites heeft u al eerder via de mail ontvangen).

U heeft aangegeven drie weken pauze te willen om de rust onder de ondernemers te bewaren. De gemeente heeft weliswaar begrip hiervoor en betreurt de gang van zaken. Echter, dit is voor de gemeente geen reden om nu drie weken te wachten met het verdere verloop van het onderzoek. Zo heeft de burgemeester verzocht om de voortgang van dit hele traject goed te bewaken en hebben we al eerder een paar weken extra verleend (inclusief een extra bijeenkomst met BEA, de gemeente en de exploitanten op 7 januari 2020, waarin verschillende vragen vanuit de exploitanten over het BEA-onderzoek en vragen aan de gemeente uitgebreid aan de orde zijn

geweest). Daarom zal BEA binnenkort de uitnodigingen voor de tweede gespreksronde met exploitanten verzenden.
In het geval blijkt dat de bereidheid om aan het onderzoek mee te werken niet aanwezig is, zal het onderzoek worden afgesloten met een rapport op basis van de gegevens die er wel zijn en met de vaststelling dat er geen bereidheid is voor verdere medewerking.
De gemeente zal dan in ieder geval verder gaan met alle benodigde werkzaamheden om te komen tot een nieuwe verordening en beleidsregel die recht doen aan de huidige juridische stand van zaken. Tijdens de inspraakprocedure kunt u dan uw mening geven over de voorgenomen besluiten van de gemeente.

Ik hoop u hiermee voor nu voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,

P.V.W. van Rossum
Directeur Openbare Orde en Veiligheid

CONCEPT

Notitie

voor	5.1,2,e (gemeente Amsterdam)
van	5.1,2,e en 5.1,2,e (Pels Rijcken)
datum	12 juli 2019
inzake	Overgangstermijn en nieuwe vergunningduur speelautomatenhallen
zaaknr	11011777

1 Uw adviesvraag

1.1 Uw college is voornemens om de exploitatievergunningen voor speelautomatenhallen in de toekomst volgens een transparante verdelingsprocedure en voor bepaalde tijd te gaan uitgeven omdat het om schaarse rechten gaat. De voorbereidingen van de nog in te richten verdelingsprocedure zijn inmiddels in gang gezet. U heeft ons gevraagd om advies over (i) de duur van de overgangstermijn voor de huidige vergunninghouders, die op dit moment beschikken over een vergunning voor onbepaalde tijd en (ii) de vergunningduur voor de nieuwe vergunningen. Met het oog hierop heeft u ons een (concept)onderbouwing voorgelegd die is gebaseerd op (voorlopig) onderzoek dat het bureau SEO in opdracht van uw gemeente heeft gedaan. Daarnaast vraagt u onze inschatting of de overgangstermijn voldoende ruimte geeft voor het voorbereiden en doorlopen van de nieuwe verdelingsprocedure. Hierbij treft u ons advies aan.

1.2 Samengevat komen wij tot de volgende conclusies en aanbevelingen:

- 5.1 (2) i
- 5.1 (2) i

5.1 (2) i

- 5.1 (2) i
- 5.1 (2) i
- 5.1 (2) i

2 Onderbouwing van de overgangstermijn en de nieuwe vergunningduur

2.1 5.1 (2) i

2.2 5.1 (2) i

5.1 (2) i

2.3

5.1 (2) i

2.4

5.1 (2) i

2.5

5.1 (2) i

2.6

5.1 (2) i

2.7

5.1 (2) i

5.1 (2) i

5.1 (2) i

2.8

5.1 (2) i

2.9

5.1 (2) i

2.10

5.1 (2) i

3 Overige aandachtspunten

3.1 5.1 (2) i

3.2 5.1 (2) i

5.1 (2) i

3.3 5.1 (2) i

5.1 (2) i

5.1 (2) i

Bevoegdheidsgrondslag verdelingsprocedure

3.4

5.1 (2) i

Mogelijke samenloop met omgevingsvergunning

3.5

5.1 (2) i

5.1 (2) i

3.6

5.1 (2) i

Tot slot

3.7

5.1 (2) i

3.8 Tot zover ons conceptadvies. Uiteraard zijn wij graag bereid om onze bevindingen nader toe te lichten.

Nummer VN2020-000311

Directie

Gemeente Amsterdam

Staf Drukte en leefbaarheid **Staf**

Voordracht voor de Staf Drukte en leefbaarheid van 13 januari 2020

Portefeuille Openbare Orde en Veiligheid (4)

Agendapunt Bo

Onderwerp

Voortgang dossier Speelautomatenhallen

Gevraagde beslispunten

1. Kennisnemen van start nieuw onderzoek speelautomatenhallen door BEA en bestuursopdracht;
2. Bespreken concept-beleidsuitgangspunten;
3. Instemmen met verdiepingssessie met professionals uit het veld.

Onderbouwing beslispunten

Ad.1 Start nieuw onderzoek en voorbereiding bestuursopdracht

Het nieuwe economische onderzoek door een ander bureau is inmiddels in werking gezet *(activiteiten oktober 2019-januari 2020: selectie bureau, formuleren onderzoeksopdracht, gesprekken gemeente en onderzoekers met branchevertegenwoordiging en exploitanten).*

Achtergrond: in eerdere staven bent u geïnformeerd over de opgave voor de gemeente om in haar beleid ten aanzien van speelautomatenhallen recht te doen aan de uitspraak van de hoogste bestuursrechter, waarin is geoordeeld dat de gemeente zorg moet dragen voor een transparant verdeelsysteem zodat potentiële gegadigden gelijke kansen krijgen om mee te dingen naar een schaarse vergunning (*met uw instemming is het eerdere SEO-onderzoek beëindigd*).

In het nieuwe beleid (*streefdatum inwerkingtreding 1 september 2022*) is het de bedoeling om het huidige systeem van exploitatievergunningen voor onbepaalde tijd te vervangen door een nieuw verdeelsysteem met exploitatievergunningen voor bepaalde tijd. Om een onderbouwde keuze te kunnen maken ten aanzien van:

- de te hanteren overgangsperiode naar het nieuwe systeem; en
- de duur van de nieuw uit te geven exploitatievergunningen,

heeft de gemeente aan Bureau voor Economische Argumentatie (BEA) opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren met betrekking tot:

- de terugverdientijd van in speelautomatenhallen door exploitanten gepleegde (of te plegen) investeringen;
- de meerjarige verplichtingen die exploitanten zijn aangegaan (of moeten aangaan) voor het exploiteren van een speelautomatenhal die niet zonder kosten kunnen worden beëindigd.

BEA zal ook een marktscan uitvoeren zodat trends en (landelijke)ontwikkelingen die van invloed (kunnen) zijn op het verdienvermogen van de exploitanten meegenomen worden in het onderzoek. Hierbij valt te denken aan de invloed op de businesscase vanwege toename van online-gokken, invoering van het rookverbod, extra aandacht voor de zorgplicht door opleiding van personeel en toepassing van CRUKS (centraal register uitsluiting kansspelen).

Het onderzoek biedt alle Amsterdamse exploitanten de mogelijkheid dergelijke ontwikkelingen in te brengen middels een aantal gespreksrondes.

Ook de lokale -en landelijke branchevertegenwoordiging wordt gedurende het traject betrokken. Op 13 december en 7 januari jl. hebben de gemeente (OOV en DJZ) en het onderzoeksbureau BEA aan de branche uitleg gegeven over het doel van dit onderzoek en zijn tientallen vragen hierover van alle exploitanten beantwoord. Om u een indruk hiervan te geven, hebben wij de vragen van de exploitanten en de antwoorden in een bijlage toegevoegd.

Bestuursopdracht Speelautomatenhallen

Alle activiteiten die het afgelopen jaar zijn uitgevoerd (*o.a. bijeenkomsten met exploitanten, onderzoek SEO)* en nog uitgevoerd moeten worden (*o.a. onderzoek BEA, opstellen beleid, aanpassing verordening, bestuurlijke routing, inspraak etc.),* maken inzichtelijk dat dit een omvangrijk dossier betreft waarbij diverse stakeholders betrokken zijn. Om een stadbrede aanpak en coördinatie, deskundigheid en implementatie van het aankomende beleid te kunnen bereiken, is een bestuursopdracht Speelautomatenhallen in voorbereiding, die aan u (en later het college B&W) zal worden voorgelegd.

Ad.2 Uw visie bij concept-beleidsuitgangspunten

In het afgelopen jaar hebben we een paar bijeenkomsten tussen u en de branche georganiseerd, waarin over en weer van gedachten is gewisseld over de diverse aspecten die samenhangen met het exploiteren van speelautomatenhallen.

Ook heeft de ambtelijke werkgroep, bestaande uit diverse organisatieonderdelen (EZ, OOV, DJZ, R&D, Sd Centrum), eerder en eind november 2019 een aantal onderwerpen betreffende het toekomstige beleid speelautomatenhallen nader besproken.

Om weloverwogen keuzes te kunnen maken met betrekking tot het beleid moeten we eerst de uitkomsten van het onderzoek van BEA afwachten (naar verwachting gereed februari/ maart 2020) én overige beleidsmatige-en juridische aspecten nader uitdiepen.

Om het nieuwe beleid verder te kunnen ontwikkelen, heeft de werkgroep de behoefte uw visie ten aanzien van een aantal beleidsuitgangspunten te vernemen. Het gaat om de volgende punten.

Gevraagde beslissing:

Wat is uw gedachte bij:

- 5.1 (2) i

5.1 (2) i

- 5.1 (2) i
- 5.1 (2) i

- 5.1 (2) i
- 5.1 (2) i

Ad 3. Verdiepingssessie met deskundigen uit het veld en exploitanten

5.1 (2) i

5.1 (2) i

5.1 (2) i

- 5.1 (2) i
- 5.1 (2) i
- 5.1 (2) i
- 5.1 (2) i
- 5.1 (2) i
- 5.1 (2) i

Het is goed voorstelbaar als u de behoefte voelt bovenstaande concept-beleidsuitgangspunten scherper te krijgen. In dat geval is ons voorstel aan u om ook met diverse professionals in het veld, zoals wijkagenten, stadsdelen/gebiedsmensen, R&D en 5.1,2,e (branchevertegenwoordiging) hierover te spreken c.q. te brainstormen. Indien u hiermee akkoord gaat, zullen wij dit voor u organiseren (streefplanning maart 2020). In een later stadium (streefplanning april/mei 2020) zullen wij een bijeenkomst tussen u en de exploitanten organiseren conform uw eerdere toezegging aan hen.

Gevraagde beslissing:

Stemt u in met het voorstel een verdiepingssessie tussen u en diverse professionals te organiseren en doen we dit met een aantal vertegenwoordigers (5.1,2,e) van de exploitanten, die vaak hebben aangegeven betrokken te willen zijn bij de inhoudelijke beleidsontwikkeling?

Volgende processtappen

- BM-vz-overleg d.d. 20 januari 2020 of 9 maart 2020
- B&W nnb.
- raadscommissie of gemeenteraad nnb

Advies / afstemming

Werkgroep Speelautomatenhallen (input is verwerkt) en politie (volgt).

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2020-001258	Amsterdam_vragen exploitanten en antwoorden BEA_verzonden_pdf_6jan20.pdf (pdf)
AD2020-001243	Staf Drukte en leefbaarheid Voordracht (pdf)

Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

5.1,2,e 5.1,2,e (OOV), 5.1,2,e @amsterdam.nl; 5.1,2,e 5.1,2,e (DJZ)

Uitslag

Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

Aan de leden van de gemeenteraad

Datum 13 september 2019
Onderwerp SEO-onderzoek speelautomatenhallen

Geachte leden van de gemeenteraad,

In mijn brief van 2 juli jl. heb ik u geïnformeerd over de gesprekken die ik met de Amsterdamse exploitanten van de speelautomatenhallen heb gevoerd. Daarin heb ik u gemeld dat het nieuwe verdeelsysteem van exploitatievergunningen op 1 september 2022 van kracht wordt en dat voor die tijd het nieuwe beleid en een voorstel voor een aangepaste verordening Kansspelautomaten en Speelautomatenhallen aan u voorgelegd zullen worden.

De gemeente heeft bureau SEO (Sociaal Economisch Onderzoek) gevraagd onderzoek te doen naar de terugverdientijd van gedane investeringen door de exploitanten van speelautomatenhallen. De terugverdientijd is relevant voor het laten ingaan van het nieuwe beleid én voor het bepalen van de duur van de vergunning in het nieuwe (nog op te stellen) beleid met een nieuw verdeelsysteem. De branche is in de gelegenheid gesteld hierop te reageren. Zij hebben opgemerkt dat SEO inzicht heeft gekregen in gegevens die zijn aangeleverd op grond van de wet Bibob, terwijl die wet verstrekking slechts in beperkte mate toestaat. Dit is niet zoals het hoort. Hierom heb ik besloten het nog lopende onderzoek te beëindigen en een nieuw onderzoek te laten uitvoeren. De branche zal hierbij betrokken worden.

Daarnaast heb ik besloten om het aanpassen van de verordening Kansspelautomaten en Speelautomatenhallen uit te stellen. Deze lag voor de zomer met een aantal technische wijzigingen bij u voor en staat per abuis geagendeerd voor uw raad van 18 september a.s. De verordening zal dan echter niet worden behandeld. Ik zal eerst nieuw beleid opstellen en dit samen met een gewijzigde verordening aan uw raad voorleggen. Ook hierbij zal de branche worden betrokken.

Ik hoop u hiermede voor nu voldoende geïnformeerd te hebben.
Met vriendelijke groet,

Femke Halsema
Burgemeester van Amsterdam

BEA
economische
argumentatie

Gokken met beleid

Overgangsperiode en vergunningsduur voor speelautomatenhallen

Vanwege een uitspraak van de Raad van State wil de gemeente Amsterdam de huidige eeuwigdurende vergunningen voor het exploiteren van speelhallen beëindigen en nieuwe vergunningen uitgeven voor bepaalde tijd. Nieuwkomers krijgen hierdoor ook kansen. In opdracht van de gemeente onderzocht BEA wat een passende looptijd van de nieuwe vergunningen is en hoe lang een overgangstermijn moet zijn. Het voorliggende rapport bevat analyses, conclusies en aanbevelingen.

Gemeente Amsterdam

Versie 15 mei 2020

Finaal concept-eindrapport

Gokken met beleid
Speelautomatenhallen in Amsterdam:
overgangsperiode & duur nieuwe vergunningen

Finaal concepteindrapport

OPGESTELD IN OPDRACHT VAN:

Gemeente Amsterdam

DATUM

15 mei 2020

OPGESTELD DOOR:

Drs. 5.1,2,e (5.1,2,e) 5.1,2,e MPM
i.s.m. 5.1,2,e 5.1,2,e van LangmanEconomen

VOOR INFORMATIE:

Bureau voor Economische Argumentatie

Adres: Stad van Cahen
Muurhuizen 104
3811 EL Amersfoort
Telefoon: 06 – 430 35 116
E-mail: info@bea.nl
Website: www.bea.nl

BEA

Inhoud

Voorwoord 1

Samenvatting 2

Conclusies en aanbevelingen ... 2

Toelichting op feitenbasis en onderbouwing van conclusies ... 9

1 Aanleiding, vraagstelling en onderzoekaanpak 13

1.1 Vraagstelling en context voor onderzoek ... 13

1.2 Toelichting op onderzoekaanpak ... 16

2 Huidige markt voor speelautomatenhallen in Amsterdam 19

2.1 Diversiteit aan aanbieders, met sterke concentratie in centrum ... 19

2.2 Toenemende concurrentie van speelhallen in regio en van Holland Casino ... 22

2.3 Aantal speelautomaten in horeca neemt trendmatig af ... 26

2.4 Financiële positie van deel exploitanten moeizaam ... 27

2.5 Beeld van een 'cleane' sector met inzet op zorgplicht ... 27

3 Positionering en concurrentie op de kansspelmarkt 31

3.1 Opbouw kansspelmarkt en positie van speelautomatenhallen daarbinnen ... 31

3.2 Eisen aan en kenmerken van casino-, speelhal- en horeca-speelautomaten ... 33

3.2 Concurrentiepositie t.o.v. Holland Casino en regionale aanbieders ... 35

4 Trends en ontwikkeling en effect op exploitatie speelhallen 38

4.1 Ontwikkelingen in het landelijke beleid en de lokale beleidskaders ... 38

4.2 Impact van 'de brief van oktober 2018' ... 41

4.3 Maatschappelijke trends en ontwikkelingen ... 42

5 Verdienvermogen speelhallen: ontwikkeling en verklaringen 44

5.1 Toelichting op definiëren en bepalen van 'terugverdientijd' ... 44

5.2 Winstgevendheid van Amsterdamse speelautomatenhallen ... 47

6 Duur van nieuwe vergunningen 51

6.1 Modelmatige constructie speelhallen: klein, middelgroot en groot ... 51

6.2 Raming van terugverdientijden: basis en na verwerking CRUKS en trends ... 53

6.3 Invloed van nog te maken lokale beleidskeuzes ... 57

7 Overgangsperiode 62

7.1 Overgangsperiode: resterende terugverdientijd en impact van trends ... 62

7.2 Impact van doorlopende verplichtingen: personeel en huur ... 66

7.3 Conclusies ten aanzien van de overgangstermijn ... 67

Bijlage I: gesprekspartners 69

Bijlage II: literatuur en bronnen 70

Bijlage III: vragenlijst voor caseonderzoeken exploitanten 72

Bijlage IV: behandeling gegevens van exploitanten 76

Bijlage V: inventarisatie impact rookverbod buiten Nederland 77

Voorwoord

In opdracht van de gemeente Amsterdam heeft Bureau voor Economische Argumentatie (BEA) in de afgelopen maanden onderzoek gedaan naar de markt voor speelautomatenhallen in deze stad. De gemeente Amsterdam oordeelt dat de huidige vergunningen voor onbepaalde tijd vervangen moeten worden door vergunningen voor bepaalde tijd. Het onderzoek van BEA is gericht op het onderbouwen van een passende duur van de nieuwe vergunningen en een werkbare overgangstermijn.
Het voorliggende rapport is een finaal concept dat wordt gedeeld met de Amsterdamse exploitanten en de adviseurs 5.1,2,e en 5.1,2,e van de Alliantie Automatenhallen Amsterdam (AAA). Het verzoek aan de exploitanten is om eventuele feitelijke onjuistheden te signaleren, zodat BEA deze voor definitieve oplevering kan corrigeren. Het staat de exploitanten vrij om uitgebreider feedback te geven op het rapport en de daarin opgenomen conclusies en aanbevelingen.

BEA heeft in het onderzoek alle exploitanten gesproken, een deel twee of meer keren. Een deel van de exploitanten heeft volledige medewerking gegeven aan het onderzoek, anderen gedeeltelijk waarbij zij met name geen inzage wilden geven in de financiële aspecten van de exploitatie van hun speelautomatenhal(len). Eén exploitant heeft uiteindelijk aangegeven dat het opgestelde caserapport niet kan worden gebruikt. De contacten met de exploitanten zijn in het algemeen in een prettige sfeer verlopen, onafhankelijk van de mate van medewerking die zij hebben willen geven aan het onderzoek. Graag wil BEA de exploitanten en de heren 5.1,2,e en 5.1,2,e als externe adviseurs van de AAA danken voor hun inbreng en betrokkenheid bij het onderzoek.

Dank gaat ook uit naar de door de gemeente ingestelde ambtelijke begeleidingscommissie, waarin 5.1,2,e 5.1,2,e (directie Openbare Orde en Veiligheid) en 5.1,2,e 5.1,2,e (directie Juridische Zaken) hebben geparticipeerd, voor de constructieve feedback gedurende het onderzoekstraject en de inzet om goede condities te scheppen voor het uit te voeren onderzoek. Een en ander laat onverlet dat het voorliggende rapport volledig voor rekening komt van het onderzoeksteam. Wij vertrouwen erop dat het onderzoek de gewenste inzichten heeft opgeleverd en zal bijdragen aan onderbouwde besluitvorming over de duur van de nieuwe vergunningen en de te hanteren overgangstermijn.

Amersfoort, 15 mei 2020

Bureau voor Economische Argumentatie
namens deze

5.1,2,e

5.1,2,e@bea.nl

BEA

Samenvatting

De gemeente Amsterdam staat voor de opgave in haar beleid ten aanzien van speelautomatenhallen recht te doen aan een recente uitspraak van de Raad van State. Kern van de uitspraak is dat de gemeente zorg moet dragen voor een transparant verdeelsysteem waarin potentiële gegadigden gelijke kansen krijgen mee te dingen naar een schaarse vergunning. De gemeente is daarom voornemens het huidige stelsel van vergunningen voor onbepaalde tijd te vervangen door een nieuw stelsel met vergunningen voor bepaalde tijd. Om een onderbouwde keuze te kunnen maken ten aanzien van

- de dan te hanteren overgangsperiode naar het nieuwe systeem
- de duur van de nieuw uit te geven exploitatievergunningen

heeft de gemeente Amsterdam aan Bureau voor Economische Argumentatie (BEA) opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren met de volgende vraagstelling:

1. Onderbouw een 'passende' overgangstermijn van het huidige stelsel met (exploitatie-) vergunningen voor onbepaalde tijd naar een stelsel van vergunningen voor bepaalde tijd. Houdt rekening met terugverdientijden op gepleegde investeringen, doorlopende verplichtingen (personeel en huur) en de mate waarin vaste activa zijn afgeschreven.
2. Onderbouw een passende looptijd van de nieuwe vergunningen voor bepaalde tijd. Houdt daarbij wederom rekening met terugverdientijden.
3. Voer een marktscan uit op de markt voor speelautomatenhallen in Amsterdam, ten behoeve van voldoende inzicht in de businesscase van exploitanten van speelhallen en welke trends en ontwikkelingen daar dan op van invloed zijn .

Conclusies en aanbevelingen

Overgangstermijn...

Voor van een passende overgangstermijn concludeert BEA dat deze sterk beïnvloed wordt door actuele trends en ontwikkelingen. De invoering van CRUKS, het invoeren van een volledig rookverbod en het legaliseren van de online-kansspelmarkt hebben naar verwachting een ingrijpend effect op het verdienvermogen van speelautomatenhallen. Door CRUKS lopen de kosten van speelhallen structureel op terwijl CRUKS geen extra omzet oplevert maar juist omzet kan kosten. Het grootste negatieve omzeteffect wordt verwacht van het volledige rookverbod en de opening van de online-kansspelmarkt.

... optelsom

Een analyse van de resultatenrekeningen van zeven van de negentien speelhallen[1] in Amsterdam levert op dat de resterende terugverdientijd op investeringen zonder rekening te houden met CRUKS, rookverbod en online-kansspelen uitkomt op 2 tot 8 jaar (met de langste terugverdientijden in de regel voor de kleinere speelautomatenhallen, waar veelal sprake is van beperkte winstniveaus of het ontbreken van winst). Wordt rekening gehouden met CRUKS, rookverbod en opening van de online-markt, dan loopt de terugverdientijd sterk op. Dit is met name het geval in een scenario waarin de combinatie van een vol-

[1] Deze zeven speelautomatenhallen vormen een redelijk tot goede representatie van alle Amsterdamse speelhallen naar grootte. De selectie omvat zowel grotere als middelgrote en kleinere speelhallen als de omvang wordt afgemeten aan het maximaal aantal toegestane automaten.

ledig rookverbod en opening van de online-kansspelmarkt resulteert in een omzetdaling van 15 procent. BEA acht een dergelijke omzetdaling realistisch, mede gelet op ervaringen in het buitenland. De terugverdientijd komt dan voor de meeste speelautomatenhallen op 15 jaar of meer uit. Voor een deel van de exploitanten zal dit betekenen dat zij niet meer terugverdienen omdat de optelsom van nettowinst en afschrijvingen negatief wordt. Daarnaast moet rekening worden gehouden met:

- Het gegeven dat speelhallen momenteel geen inkomsten hebben door de sluiting als gevolg van corona. Inclusief nasleep in de rest van het lopende jaar, kan corona een verdere verlenging betekenen van de terugverdientijd met 1,5 tot 2 jaar.
- Eventuele transitievergoedingen vanwege het beëindigen van dienstverbanden. Als de overgangstermijn relatief kort is, dan valt daar nauwelijks aan te ontkomen voor exploitanten. Is de overgangstermijn ruimer gesteld, dan dempen natuurlijk verloop en vrijwillig wisselen van baan de transitievergoedingen. Op basis van in de praktijk waargenomen lengte van dienstverbanden en salarisniveaus, raamt BEA de extra noodzakelijke terugverdientijd op 4 maanden voor een grote speelhal tot een jaar voor de kleinere.

Indien wordt uitgegaan van een 15 procent daling van de netto omzet vanwege invoering van een volledig rookverbod en opening van de online-kansspelmarkt, lopen de terugverdientijden op tot meer dan 15 jaar voor de kleinere speelautomatenhallen en een deel van de middelgrote speelautomatenhallen (met daarbij de kanttekening dat exploitanten uiteraard streven naar een redelijk rendement op hun investering):

Overgangstermijn: resterende terugverdientijd plus extra terugverdientijd vanwege CRUKS, algeheel rookverbod en opening online-markt (met daling omzet van 15%), rekening houdend met actuele coronacrisis en eventuele transitievergoedingen			
Optelsom	Klein	Middelgroot	Groot
Resterende terugverdientijd	2-8 jaar		
Effect CRUKS	2 jaar	1-2 jaar	0,5-1 jaar
Rookverbod/online-markt (15% daling netto omzet)	10 jaar tot wellicht 24 jaar	4-10 jaar	2-4 jaar
Corona (effect sluiting 2020)	2 jaar	1,5 jaar	1,5 jaar
Transitievergoedingen	1 jaar	6 maanden	4 maanden
Totaal	17-37 jaar	9-22 jaar	+/- 6,5-15 jaar

Speelhallen in zwaar weer

Bij een omzetdaling van 15 procent in de komende jaren, geldt voor een aanzienlijk deel van de speelautomatenhallen dat de terugverdientijd dan oploopt tot ruim boven de afschrijvingstermijnen van de vaste activa. Bij een dergelijke grote omzetdaling lijden de meeste speelhallen verlies. BEA constateert dat een aanzienlijk deel van de Amsterdamse speelautomatenhallen bij een dergelijke omzetdaling bij de huidige kostenstructuur en voor een deel ook zwakke vermogenspositie een faillissement alleen kan ontlopen door te reorganiseren en kosten weer in lijn te brengen met het gewijzigde omzetniveau.

Reorganiseren is nodig

Een reorganisatie vergt echter investeringen, onder andere in transitievergoedingen, en exploitanten zullen deze investeringen alleen willen plegen bij een naar hun mening voldoende lange terugverdientijd.

De situatie ligt gunstiger in een scenario waarin sprake is van 7,5 procent omzetdaling. De terugverdientijd komt dan, na CRUKS en doorrekening van de impact van het volledige rookverbod en de opening van de online-kansspelmarkt, voor de meeste speelhallen naar verwachting uit op 5 tot 14 jaar (waarbij de terugverdientijd het hoogst is voor de kleinere speelhallen). Ook in dit scenario moet rekening gehouden worden met extra terugverdientijd vanwege corona en eventueel door de exploitant te betalen transitievergoedingen.

Hoofdconclusie 1

Gelet op de bevindingen over de terugverdientijd van het ultimo 2018 door exploitanten in hun speelhallen geïnvesteerde vermogen, concludeert BEA dat een overgangstermijn van 15 jaar het beste past als de gemeente Amsterdam een overgangstermijn wil hanteren waarbij een ruime meerderheid van de speelautomatenhallen in principe in staat is om gepleegde investeringen terug te verdienen, onder wat ons betreft redelijke aannames voor het effect van CRUKS, volledig rookverbod en opening van de legale online-kansspelmarkt, en rekening houdend met de afwikkeling van doorlopende contractuele verplichtingen waarbij met name eventuele transitievergoedingen van belang zijn.

Een langere overgangsperiode is bedrijfseconomisch naar onze mening slecht te onderbouwen, vanwege de afschrijvingstermijnen van de vaste activa van de speelhallen. Wordt een overgangstermijn gehanteerd die veel langer is dan de afschrijvingstermijnen, dan zouden exploitanten eigenlijk weer investeringen moeten plegen in nieuwe vaste activa (die ook weer terugverdiend moeten worden), wat in een overgangsperiode niet de bedoeling is. Een aanmerkelijk kortere overgangsperiode vergroot de kans dat veel speelhallen de overgangsperiode niet overleven. Bij een kortere overgangsperiode zullen diverse exploitanten ook weinig vertrouwen hebben dat zij eventuele investeringen in (met name personele) reorganisaties weer kunnen terugverdienen.

Duur nieuwe vergunningen

Ook bij de onderbouwing van een passende looptijd van de nieuwe vergunningen voor bepaalde tijd spelen genoemde ontwikkelingen een belangrijke rol. De uitkomsten van de door BEA geconstrueerde modelmatige uitwerking van de exploitatie van speelautomatenhallen van uiteenlopende grootte (klein met tussen 35 en 50 speelautomaten, middelgroot met 75 tot 100 speelautomaten en groot met 175 tot 200 speelautomaten) zijn afhankelijk van te maken aannames met betrekking tot de kosten die speelhallen hebben aan CRUKS en vooral het effect van de hiervoor benoemde vooral negatieve trends.

De modelmatige uitwerking van de exploitatie van een aantal stereotiepe speelautomatenhallen heeft geen directe link met de huidige speelautomatenhallen, in die zin dat het geconstrueerde exploitatiemodel met name is opgebouwd op basis van in de branche ge-

hanteerde dan wel door BEA waargenomen kengetallen. Deze kengetallen betreffen investeringskosten naar type vaste activa, bruto spelresultaat per spelersplaats, aantal spelersplaatsen per speelautomaat, aantal speelautomaten en spelersplaatsen per fte, loonkosten per fte en gehanteerde afschrijvingstermijnen. Vanzelfsprekend zijn niet alle voor de exploitatie bepalende factoren in een model te vatten. Met name de invloed van de locatie, de kracht van een concept en de kwaliteit van de ondernemer op de exploitatie laten zich niet vangen in kengetallen.

Met behulp van de modelmatige uitwerking van kleine, middelgrote en grote speelautomatenhallen, concludeert BEA dat bij een realistisch geachte daling van de netto omzet van 15 procent (vanwege invoering van het volledige rookverbod en de opening van de legale online-kansspelmarkt) een looptijd van 10 tot 12 jaar passend kan zijn voor de middelgrote en grote speelautomatenhallen en dat de kleinere speelhallen meer tijd nodig hebben om te plegen investeringen terug te verdienen. De terugverdientijd 'na CRUKS en trends' en met een redelijk rendement op te plegen investeringen, komt voor de kleinere speelhallen uit op minimaal 15 jaar:

Onderbouwing passende duur van nieuwe vergunningen voor bepaalde tijd
o.b.v. modelmatige constructie van de exploitatie van speelautomatenhallen en rekening houdend met (1) CRUKS, (2) relevante trends als opening online-markt en volledig rookverbod en (3) een redelijk rendement op investeringen

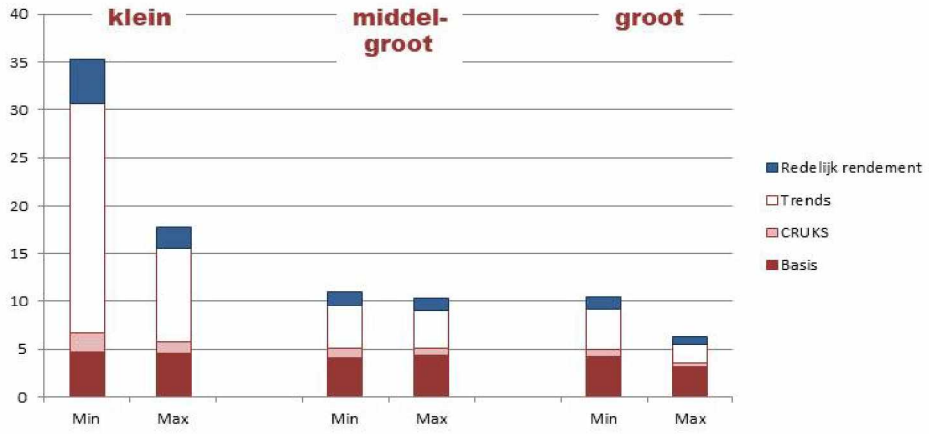

Hoofdconclusie 2
De terugverdientijd voor de middelgrote en grote speelautomatenhallen komt (afgezien van een enkele zeer grote speler) uit op in ieder geval 10 jaar en voor de kleinere op 15 jaar of meer. Een dergelijke periode is in lijn met de afschrijvingstermijnen voor de meeste typen vaste activa waar speelautomatenhallen mee werken (speelautomaten worden meestal in 5 jaar afgeschreven bijvoorbeeld, inventaris meestal over 10 jaar), maar voor verbouwingen en huurdersinvesteringen als een luchtbehandelingsinstallatie gelden vaak afschrijvingstermijnen van 15 jaar. Vanuit dit perspectief is een looptijd van 15 jaar in economisch opzicht ook voor de grotere hallen goed te onderbouwen.

Deze grotere hallen zullen verder willen concurreren met de twee vestigingen van Holland Casino in Amsterdam. Een langere looptijd geeft speelautomatenhallen dan meer mogelijkheden (ook) te investeren in kwalitatief hoogwaardige speelhallen. Bij een eventuele privatisering van Holland Casino wordt in het daarover gaande wetsvoorstel uitgegaan van een vergunningsduur voor de betreffende casino's van 15 jaar. Bij een keuze voor een looptijd van 15 jaar voor de Amsterdamse vergunningen van speelautomatenhallen, wordt op dit vlak gezorgd voor een gelijk speelveld. Meegewogen kan ook worden de concurrentie van nieuwe, grote en kwalitatief hoogwaardige speelautomatenhallen rondom Amsterdam en de vaststelling van de Kansspelautoriteit dat bij het bepalen van de looptijd van (nieuwe) vergunningen niet gekozen moet worden voor te korte doorlooptijden, omdat dit het effect kan hebben dat exploitanten de marges gaan opzoeken wat betreft bijvoorbeeld invulling geven aan de zorgplicht. De Amsterdamse exploitanten willen op dit vlak hun verantwoordelijkheid nemen en doen dit bijvoorbeeld ook met betrekking tot de minimum leeftijd om toegang te krijgen tot speelautomatenhallen (die ligt bij de Amsterdamse speelhallen op 21 jaar en bij Holland Casino en enkele speelautomatenhallen rondom Amsterdam op 18 jaar).

Onzekerheid door corona

Een bijzondere onzekerheid bij het onderbouwen van zowel de overgangstermijn als de duur van de nieuwe vergunningen, betreft de overgang die naar verwachting gemaakt moet worden naar de zogenoemde '1,5 meter-economie'. Als speelautomatenhallen voor langere tijd minder bezoekers mogen toelaten of minder speelautomaten mogen opstellen of kunnen opstellen (omdat anders de 1,5 meter-grens in het gedrang komt), komt de exploitatie nog verder onder druk te staan.

Tijd voor ontwikkelen visie op branche

Het inzicht dat een passende overgangstermijn kan uitkomen op 15 jaar, biedt tijd en gelegenheid voor het ontwikkelen van een visie op hoe volgens de gemeente Amsterdam de speelautomatenhallenbranche zich in de komende jaren zou moeten ontwikkelen en welke beleidskaders daar dan bij horen ten aanzien van het aantal gewenste of toelaatbare speelautomatenhallen, de spreiding van deze hallen over de stad en de vrijheid waarmee exploitanten hun eigen locatie kunnen kiezen. Uit het onderzoek blijkt dat de beleidskaders, zowel landelijk als lokaal, van grote invloed zijn op de exploitatiemogelijkheden van speelautomatenhallen. Het lijkt verder zinvol eerst ook af te wachten hoe de invoering van CRUKS in de praktijk zal plaatsvinden en welke consequenties dat zal hebben voor de exploitatie, welke impact het volledige rookverbod en de opening van de legale online-kansspelmarkt in de praktijk hebben en hoe de '1,5 meter-economie' er in het geval van de speelhallen uit zal zien.

Een visie is gewenst vanwege het economische belang van de branche, die in Amsterdam goed is voor circa 250 banen. Het zijn vooral vaste banen in loondienst, waarbij de dienstverbanden gemiddeld relatief lang zijn. Het onderzoek laat zien dat de financiële positie van een deel van de exploitanten weinig florissant is en dat een substantieel deel van de exploitanten de laatste jaren niet of nauwelijks winst heeft gerealiseerd. De sterke concen-

tratie in het centrum en de kleinschaligheid van de speelautomatenhallen dragen daar aan bij. Er is bij diverse exploitanten een sterke wens om te verplaatsen naar locaties waar de exploitatie kan verbeteren, ook buiten het centrum, en waar eventueel ook groei mogelijk is wat betreft het aantal te plaatsen automaten en daaraan verbonden spelersplaatsen. Een andere locatie kan ook de voorwaarden scheppen voor de door een deel van de exploitanten nagestreefde hoogwaardiger aankleding en uitstraling.

De winstgevendheid, en daarmee de terugverdientijd op investeringen, in de komende jaren is deels afhankelijk van door de overheid te maken keuzes.
Onder meer de volgende door de gemeente Amsterdam te maken keuzes raken direct aan de businesscase van de exploitanten die een vergunning weten te bemachtigen:

1. Besluit ten aanzien van het aantal exploitatievergunningen dat wordt verdeeld.
2. Het maximaal toegestane aantal speelautomaten per vergunning.
3. De mate waarin exploitanten vrij zijn om een vestigingslocatie te zoeken.
4. De houding van de gemeente ten aanzien van de openingstijden.
5. De wijze waarop de vergunningen worden verdeeld.

Scenario's

Toegespitst op het aantal exploitatievergunningen dat wordt verdeeld en de mate waarin exploitanten vrij zijn om een vestigingslocatie te zoeken, ziet BEA de volgende toekomstscenario's:

Aantal vergunningen Locatiekeuze	Continuering huidig aantal speelhallen	Halvering van aantal speelhallen (19 > 10)	Loslaten van maximum aantal speelhallen
Gemeente kiest locaties waar speelhal gevestigd mag zijn (binnen huidige 19 locaties)	Scenario 1	Scenario 2	
Gemeente laat exploitanten vrij, binnen zekere ruimtelijke en andere kaders			Scenario 3

De effecten op de exploitatie van speelautomatenhallen van deze keuzes kunnen ingrijpend zijn.

BEA beoordeelt deze toekomstscenario's als volgt:

Scenario	Beoordeling
Scenario 1: continuering van huidige aantal vergunningen en beperking	• Effect op de exploitatiemogelijkheden is negatief. Door de sterke concentratie in het centrum is de concurrentie groot. Voor een deel van de Amsterdammers worden speelhallen

van vestigingsmogelijkheden tot de adressen waar momenteel speelautomatenhallen gevestigd zijn	net buiten de gemeente aantrekkelijke alternatieven. • Door de vergunningen te koppelen aan adressen, wordt de onderhandelingspositie van de pandeigenaren met exploitanten zeer sterk. Dit kan leiden tot sterke huurstijgingen, met funeste effecten op de exploitatie van de speelhal.
Scenario 2: halvering van huidige aantal vergunningen en beperking van vestigingsmogelijkheden tot de tien adressen waar momenteel de meeste speelautomaten gevestigd mogen zijn	• Door halvering van het aantal exploitatievergunningen, krijgen de overblijvende speelautomatenhallen 'meer ruimte'. De sterke concentratie in het centrum blijft bestaan, waardoor speelhallen de Amsterdamse klanten niet optimaal kunnen bedienen. • Door inperking van het aantal beschikbare locaties tot tien, verdwijnen enkele locaties die nu goed exploiteerbaar lijken. Binnen de te selecteren tien locaties zijn naar verwachting enkele lastig rendabel te exploiteren. Het aantal beschikbare panden dat voor exploitanten interessant is, is in scenario 2 dus kleiner dan in scenario 1. [2] • In vergelijking met scenario 1 wordt de onderhandelingspositie van de overblijvende pandeigenaren nog sterker, waardoor het exploiteren van een speelhal op het betreffende adres uiteindelijk lastig zo niet onmogelijk kan blijken.
Scenario 3: opheffing van plafond op aantal vergunningen en verruimen van vestigingsplaatskeuze binnen zekere ruimtelijke en andere kaders	• Dit scenario heeft als voordelen dat de positie van de exploitant ten opzichte van pandeigenaren wordt versterkt. Spreiding biedt betere kansen voor speelhallen om hun bezoekers goed te bedienen en een concurrerend product te blijven bieden. • Een voordeel kan zijn dat in dit scenario het schaarsteargument vervalt. Dit scenario biedt kansen voor de huidige exploitanten, deels familiebedrijven die al decennia in Amsterdam actief zijn, om hun speelhallen te continueren. • Een risico is dat kansspelbedrijven van buiten Nederland zich per se willen vestigen in Amsterdam en het voor lief nemen als hun speelautomatenhal gedurende mogelijk langere tijd verliesgevend is. Dit kan een bedreiging vormen voor exploitanten op de Amsterdamse markt met minder 'diepe zakken'.

Scenario 1 kent vanuit het perspectief van de exploitanten en het kunnen realiseren van een 'gezonde' exploitatie vooral nadelen en risico's. Bovendien wil naar verwachting een deel van de pandeigenaren niet verhuren aan een andere exploitant, waarbij dit dan met

[2] Als de huidige vestigingslocaties beschikbaar blijven, beleidsmatig en planologisch, bij een halvering van het aantal vergunningen, speelt dit effect niet.

name de pandeigenaren betreft die zelf tevens ook een speelhal exploiteren. In de met exploitanten gevoerde gesprekken, hebben enkelen dit expliciet aangegeven.

De impact op de exploitatiemogelijkheden van speelhallen in scenario 2 is diffuus, met aan de ene kant 'extra marktruimte' per speelhal maar anderzijds, afhankelijk van de te maken keuzes over de voor exploitanten beschikbare locaties, mogelijk een nog slechtere onderhandelingspositie met pandeigenaren dan in scenario 1. Het kan uiteindelijk blijken dat de gecreëerde extra schaarste vooral ten goede komt aan de pandeigenaren en dat als het ware de huidige schaarste aan vergunningen wordt vervangen door een schaarste aan geschikte vestigingslocaties.

Zowel scenario 1 als scenario 2 kunnen juridische problemen genereren. In de regel dienen exploitanten die een exploitatievergunning aanvragen aan te kunnen tonen dat zij over de betreffende locatie kunnen beschikken. Als het aantal geïnteresseerde exploitanten het aantal beschikbare locaties overtreft, kunnen de facto niet alle geïnteresseerde exploitanten daadwerkelijk meedingen naar een exploitatievergunning.

Scenario 3 biedt interessante voordelen (uitzicht op betere spreiding van speelhallen, daardoor betere exploitatiemogelijkheden voor speelhallen, beste mogelijkheden voor continuering van Amsterdamse familiebedrijven) maar kent ook risico's. Niemand wil een "Las Vegas aan de Amstel". BEA verwacht echter dat het inzicht bij exploitanten dat de marktruimte in Amsterdam beperkt is, blijkend uit diverse minder goed renderen speelautomatenhallen op dit moment, voorkomt dat er sprake zal zijn van een wildgroei. Nader uitgezocht kan worden of en zo ja hoe en in welke mate de gemeente dit risico verder kan beperken door middel van onder meer ruimtelijk beleid en verder aan exploitanten en speelhallen te stellen eisen.

Toelichting op feitenbasis en onderbouwing van conclusies

Om de hiervoor samengevatte conclusies en aanbevelingen goed te kunnen waarderen, licht BEA hierna toe van welke gegevens gebruik is gemaakt bij het onderbouwen van de overgangstermijn en de duur van de nieuwe vergunningen en in hoeverre de feitenbasis een goed beeld geeft van de Amsterdamse speelautomatenhallenbranche.

Welke financiële gegevens hebben wij kunnen inzien en van wie?

- BEA heeft met alle tien exploitanten gesprekken gevoerd ten behoeve van het onderzoek, waarbij alle exploitanten toelichting hebben gegeven op de huidige markt voor speelautomatenhallen in Amsterdam en welke trends en ontwikkelingen zij van belang achten voor hun exploitatie in de komende jaren en hoe dit hun exploitatie raakt.
- Van deze tien exploitanten hebben vijf exploitanten alle of vrijwel alle gevraagde financiële informatie aangeleverd over hun speelautomatenhallen in Amsterdam. Daarmee heeft BEA inzicht verworven in de exploitatie van 7 van de 19 speelautomatenhallen in Amsterdam.

- De ontvangen financiële informatie van deze speelautomatenhallen betreft:
  - Activa-administratie met onder meer aanschafwaardes van vaste activa, gehanteerde afschrijvingstermijnen, mate waarin vaste activa afgeschreven zijn, niveau van jaarlijkse afschrijvingen en actuele boekwaardes van vaste activa.
  - Niveau en ontwikkeling van de winst (voor en na belastingen en afschrijvingen).
  - Omvang en looptijd van doorlopende verplichtingen op het terrein van onder meer huur en personeel en indicaties van de mogelijkheden deze verplichtingen voortijdig te beëindigen en de kosten waarmee dat dan gepaard kan gaan.

  De ontvangen informatie heeft betrekking op het jaar 2018 en enkele voorgaande jaren, zodat ook inzicht is verkregen in de mate waarin het jaar 2018 representatief is voor de exploitatie in de afgelopen jaren of juist uitzonderlijk was.
- BEA heeft op basis van gevoerde gesprekken en van exploitanten ontvangen informatie per exploitant een vertrouwelijk caserapport opgesteld en deze voorgelegd voor verificatie aan de betreffende exploitant.
- De zeven speelautomatenhallen waarover BEA financiële informatie heeft ontvangen, bieden een goed beeld van de breedte van de Amsterdamse speelautomatenhallen. De selectie omvat zowel grotere als kleinere en middelgrote speelautomatenhallen; het betreft speelautomatenhallen die structureel winstgevend zijn en enkele die niet of nauwelijks winstgevend zijn of die wisselend winstgevend of verlieslatend zijn gebleken in de afgelopen jaren.
- Gelet op de aan meewerkende exploitanten toegezegde vertrouwelijkheid, kan BEA geen namen verstrekken van deze exploitanten dan wel van de speelautomatenhallen waarover financiële informatie is ontvangen.

Wat is de betrouwbaarheid van de ontvangen gegevens?

- De van exploitanten ontvangen financiële informatie is door BEA op meerdere manieren getoetst op hun betrouwbaarheid. In de eerste plaats is gebruik gemaakt van vastgestelde jaarverslagen of van door accountants aangereikte financiële overzichten.
- In de tweede plaats is zo nodig getoetst of ontvangen informatie spoort met de in het handelsregister van de Kamer van Koophandel voor de betreffende exploitant te vinden informatie over met name ontwikkeling van balans (eigen vermogen, vreemd vermogen) en boekwaardes van vaste activa.
- In de derde plaats heeft BEA door gevoerde gesprekken en deskresearch inzicht verworven in voor de exploitatie van speelautomatenhallen relevante kengetallen.
  - aantal speelautomaten per m^2,
  - aantal spelersplaatsen per speelautomaat en per fte,
  - bruto spelresultaat per spelersplaats (per week),
  - investeringskosten speelautomaten,
  - investeringskosten huurdersinvesteringen en inventaris per m^2,
  - afschrijvingstermijnen per categorie activa (automaten, inventaris, enz.)
  - en loonkosten per fte

  en is daarmee in staat een extra 'reality check' uit te voeren op van exploitanten ont-

vangen informatie.

Hoe is de ontvangen informatie verwerkt en vertaald naar conclusies?

De verkregen informatie en ontwikkelde inzichten vormen de basis voor een raming van de resterende terugverdientijd van in Amsterdamse speelautomatenhallen gepleegde investeringen. Daarbij zijn met name de tot en met 2018 gepleegde investeringen van belang (vanwege het feit dat exploitanten toen door de gemeente geïnformeerd werden over het beëindigen op afzienbare termijn van het huidige stelsel van vergunningen voor onbepaalde tijd).
De terugverdientijd is daarmee in economische zin als volgt gedefinieerd:

$$\text{Terugverdientijd} = \frac{\text{Vaste activa}}{\text{Vrije kasstroom}} = \frac{\text{Vaste activa}}{\text{Afschrijvingen + nettowinst}}$$

Ter toelichting:

- In de 'teller' van deze definitie is de boekwaarde van de vaste activa opgenomen. De vaste activa bestaan zowel uit materiële als niet-materiële en financiële vaste activa. De materiële vaste activa betreft bijvoorbeeld speelautomaten, inrichting en inventaris, kantoorapparatuur, luchtbehandelingssystemen e.d. Immateriële activa betreffen bijvoorbeeld op de balans opgevoerde goodwill na een gepleegde overname.
- In de 'noemer' wordt de vrije kasstroom voor een jaar bepaald als optelsom van nettowinst (dus na belastingen) en ook na afschrijvingen plus de in dat jaar van toepassing zijnde afschrijving op vaste activa. Dit betekent de facto dat de afschrijvingen niet van invloed zijn op de vrije kasstroom.
- De terugverdientijd van speelautomatenhallen is geen statisch gegeven. De grootste volatiliteit is zichtbaar bij speelautomatenhallen met sterk variërende winstniveaus. Waar deze variatie in winstniveaus toe te schrijven is aan incidentele factoren, los van trends en ontwikkelingen, heeft BEA in samenspraak met de betreffende exploitant getracht te komen tot een 'genormaliseerd' beeld, bijvoorbeeld door uit te gaan van gemiddeldes over een periode van een aantal jaren.
- Voor een deel van de speelautomatenhallen geldt verder dat de optelsom van nettowinst en afschrijvingen negatief uitkomt, waardoor er niet wordt terugverdiend. Deze speelhallen zijn buiten beschouwing gelaten bij de onderbouwing van een passende overgangsperiode.

Voor zeven van de negentien speelautomatenhallen was BEA, op basis van de van exploitanten ontvangen informatie, in staat de ultimo 2018 resterende terugverdientijd te berekenen, uitgaand van de op dat moment geldende marktomstandigheden en beleidsmatige kaders voor speelautomatenhallen in Amsterdam.

Omdat de marktomstandigheden door diverse trends en ontwikkelingen veranderen, heeft

BEA voor de belangrijkste trends en ontwikkelingen (met name implementatie van CRUKS en invoering van een volledig rookverbod en opening van de legale online-kansspelmarkt) doorgerekend welke extra tijd de exploitant nodig heeft om in de gewijzigde context de gepleegde investeringen terug te verdienen. Daarnaast heeft BEA doordacht welke extra terugverdientijd reëel lijkt vanwege het feit dat de speelautomatenhallen in ieder geval voor een aanzienlijk deel van 2020 gesloten zijn voor publiek en is er ook een raming opgesteld van de eventueel door exploitanten te betalen transitievergoedingen als beëindiging van personele dienstverbanden onontkoombaar is. Tot slot is van belang dat exploitanten niet alleen hun investeringen willen terugverdienen, maar streven naar en redelijk rendement op gepleegde investeringen.

De door BEA onderbouwde overgangstermijn is daarmee te zien als een optelsom van:

- De ultimo 2018 resterende terugverdientijd op tot dan gepleegde investeringen in vaste activa.
- Extra tijd om verplichte investeringen in CRUKS terug te verdienen.
- Extra tijd die nodig is omdat winstniveaus in de komende jaren naar verwachting op een lager niveau liggen dan in de afgelopen jaren vanwege de invoering van een volledig rookverbod en opening van de legale online-kansspelmarkt.
- Extra tijd ter compensatie van het gegeven dat het jaar 2020 geen 'jaar van terugverdienen' zal zijn.
- Extra tijd om eventueel door exploitanten te betalen transitievergoedingen terug te kunnen verdienen.
- Met tot slot enige extra marge omdat exploitanten niet alleen willen terugverdienen maar streven naar een redelijk rendement.

Ten aanzien van de duur van de nieuwe vergunningen voor bepaalde tijd is een identieke benadering gekozen. Dan op basis, zoals aangegeven, van een door BEA geconstrueerde modelmatige uitwerking van speelautomatenhallen met uiteenlopende omvang wat betreft aantal speelautomaten.

***

1 Aanleiding, vraagstelling en onderzoekaanpak

Huidig systeem niet houdbaar

De gemeente Amsterdam staat voor de opgave om in haar beleid ten aanzien van speelautomatenhallen recht te doen aan een recente uitspraak van de Raad van State[3]. In deze uitspraak, die betrekking heeft op een speelautomatenhal in Vlaardingen, stelt de Raad van State het volgende:

- "Naar Nederlands recht bestaat er een rechtsnorm, die ertoe strekt dat bij de verdeling van schaarse vergunningen door het bestuur op enigerlei wijze aan (potentiële) gegadigden ruimte wordt geboden om naar de beschikbare vergunning(en) mee te dingen. Deze rechtsnorm is gebaseerd op het formele gelijkheidsbeginsel, het beginsel van gelijke kansen".
- "Het bestuur kan schaarse vergunningen in beginsel niet voor onbepaalde tijd verlenen. Deze eis vloeit voort uit het materiële gelijkheidsbeginsel en voorkomt dat de 'uitverkoren' vergunninghouder onevenredig wordt bevoordeeld."

Over naar nieuw systeem

Als de exploitatievergunningen voor speelautomatenhallen worden gezien als een schaarse vergunning, bijvoorbeeld doordat de gemeente het aantal exploitatievergunningen van een plafond heeft voorzien, moet het huidige stelsel van vergunningen voor onbepaalde tijd worden omgezet in een stelsel vergunningen voor bepaalde tijd. De uitspraak van de Raad van State betekent dan dat de gemeente zich moet beraden op

1. De bij de beëindiging van de huidige vergunningen te hanteren overgangstermijn.
2. De looptijd van de nieuw uit te geven vergunningen.
3. De bij de uitgifte van de nieuwe vergunningen te hanteren verdeelsystematiek.

SEO-onderzoek en verder

De gemeente Amsterdam heeft aanvankelijk SEO Economisch Onderzoek (SEO) opdracht gegeven onderzoek te doen naar de terugverdientijden van door exploitanten te plegen investeringen, als basis voor het bepalen van een 'redelijke' overgangstermijn en een 'passende' looptijd van de nieuwe vergunningen[4]. Dit onderzoek is echter voortijdig beëindigd omdat vanuit de branche bezwaar is gemaakt tegen het gebruik van op grond van de wet Bibob verkregen informatie[5]. De gemeente Amsterdam had daarom behoefte aan een nieuw onderzoek naar de te hanteren overgangstermijn en doorlooptijd.

1.1 Vraagstelling en context voor onderzoek

Relevante kaders & focus

De gemeente Amsterdam heeft Bureau voor Economische Argumentatie (BEA) gevraagd een voorstel voor dit nieuwe onderzoek in te dienen. November 2019 heeft BEA zijn voorstel ingediend. Dit voorstel was mede gebaseerd op een gesprek d.d. 15 oktober jl. met de begeleidingscommissie bestaande uit 5.1,2,e (directie Openbare

[3] ABRvS 2 november 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2927, Speelautomatenhal Vlaardingen.

[4] SEO Economisch Onderzoek, *Terugverdientijden speelautomatenhallen Amsterdam*, 5 juli 2019.

[5] Gemeente Amsterdam, Brief aan leden van de gemeenteraad, onderwerp: *SEO-onderzoek speelautomatenhallen*, 13 september 2019.

Orde en Veiligheid) en de 5.1,2,e (directie Juridische Zaken) namens de gemeente Amsterdam en een vervolggesprek d.d. 23 oktober jl. waarbij ook 5.1,2,e aanwezig was namens Pels Rijcken. In deze gesprekken is de stand van zaken in het dossier toegelicht en is ingegaan op de volgens de begeleidingscommissie van toepassing zijnde beleidsmatige en juridische kaders. Met name is dan van belang:

- De gemeente Amsterdam kiest niet voor het op basis van prijsconcurrentie verdelen van nieuwe vergunningen. Als manieren om vergunningen te verdelen blijven dan over de loting, de vergelijkende toets en de volgorde van ontvangst van aanvragen.
- Voor zowel de overgangsperiode bij het beëindigen van lopende vergunningen als de doorlooptijd van de nieuwe vergunningen bestaan geen concrete, in jaren uitgedrukte, juridische voorschriften.
- Voor zowel overgangsperiode als doorlooptijd van nieuwe vergunningen geldt, dat deze mede gebaseerd moeten worden op de terugverdientijd van gedane respectievelijk te plegen investeringen, inclusief de tijd die nodig is om een redelijk rendement op het geïnvesteerd vermogen te behalen[6].
- Pels Rijcken wijst er verder op dat bij het onderzoek alle bestaande speelautomatenhallen moeten worden betrokken en dat behalve naar de terugverdientijd ook moet worden gekeken naar eventuele doorlopende contractuele verplichtingen van de speelautomatenhallen en wat de mogelijkheden zijn om die zonder schade af te wikkelen vóór het einde van de overgangstermijn.

Door de gemeente Amsterdam is aangegeven dat het nadrukkelijk gewenst is om de branche c.q. de exploitanten actief te betrekken bij het vervolgonderzoek.

Kernvragen

Op basis van de door de gemeente gegeven toelichting op de stand van zaken op het dossier en de vragen die nu voorliggen voor de gemeente, heeft BEA een onderzoeksvoorstel opgesteld gericht op de beantwoording van de volgende onderzoeksvragen:

Onderzoeksobject	Onderzoeksvragen
1. Overgangsperiode	• Welke investeringen hebben exploitanten moeten plegen om hun vergunning te kunnen exploiteren? • Wat zijn de afschrijvingstermijnen van de vaste activa waarin geïnvesteerd is (bijvoorbeeld pand, speelautomaten, interieurinrichting en inventaris, kantoorapparatuur, software), in welke mate zijn deze inmiddels afgeschreven en van welke restwaarde wordt bij de toegepaste afschrijvingswijze uitgegaan? • Welke marktwaarde vertegenwoordigen afgeschreven vaste activa en wijkt deze af van de restwaarde waarvan bij de afschrijving wordt uitgegaan?

6 Pels Rijcken (5.1,2,e en 5.1,2,e), *Notitie inzake overgangstermijn en nieuwe vergunningsduur speelautomatenhallen*, 12 juli 2019

	• Wat is de terugverdientijd van door exploitanten gepleegde investeringen, geoperationaliseerd als vaste activa gedeeld door vrije kasstroom (i.c. optelsom van afschrijvingen en nettowinst)? • Welke lang- c.q. doorlopende verplichtingen hebben exploitanten moeten aangaan om hun vergunning te kunnen exploiteren (bijvoorbeeld vanwege huur, arbeidsovereenkomsten, managementovereenkomsten, leasecontracten e.d.), om welke bedragen per jaar gaat het en welke duur hebben deze verplichtingen? • Zijn er mogelijkheden voor exploitanten om doorlopende verplichtingen te beëindigen en zo ja, tegen welke kosten?
2. Looptijd nieuwe vergunningen	• Is er vanuit het bedrijfsmodel van exploitanten van speelautomatenhallen een minimum looptijd van nieuwe vergunningen aan te geven, bijvoorbeeld gelet op noodzakelijke investeringen en daaruit voortvloeiende afschrijvingen en doorlopende verplichtingen en te verwachten terugverdientijden? • Is er een maximum aan een te hanteren looptijd te bepalen vanuit het bedrijfsmodel van de exploitanten? • Welke looptijden lijken dan werkbaar vanuit het bedrijfsmodel van exploitanten?

Marktscan

De gemeente Amsterdam heeft BEA verder gevraagd een marktscan uit te voeren om te onderzoeken op welke trends en ontwikkelingen van invloed zijn op de terugverdientijd van investeringen in speelautomatenhallen, zodat de gemeente daar rekening mee kan houden bij het vaststellen van de overgangstermijn en bij het bepalen de duur van de nieuwe vergunningen voor bepaalde tijd.

Onderzoeksobject	Onderzoeksvragen
3. Marktscan	• Welke commerciële partijen zijn momenteel actief op de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen en welke lokale, nationale en internationale partijen zouden interesse kunnen hebben in toetreding op deze markt? • Welke trends en ontwikkelingen zijn er zichtbaar op de markt voor speelautomatenhallen die van invloed (kunnen) zijn op het verdienvermogen van exploitanten van speelautomatenhallen in Amsterdam? • Is er sprake van toetredingsdrempels tot de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen en leiden die tot langere terugverdientijden voor nieuwkomers op deze markt?

1.2 Toelichting op onderzoekaanpak

Toelichting op aanpak

In lijn met de nadrukkelijke wens van de gemeente, heeft BEA een onderzoekaanpak gehanteerd waarbij alle exploitanten zijn betrokken. Het onderzoeksvoorstel bevatte daarom twee gespreksrondes met alle Amsterdamse exploitanten van speelautomatenhallen:

- Een eerste ronde van individuele gesprekken met alle exploitanten, gericht op inventarisatie van voor het onderzoek benodigde gegevens en het maken van afspraken over aanlevering van deze gegevens.
- Een tweede ronde van individuele gesprekken, wederom met in beginsel alle exploitanten, gericht op verificatie van door de exploitant aangereikte gegevens (in de vorm van een door de exploitant te controleren caseverslag over activiteiten van de exploitant in Amsterdam).

Verder zijn bij het onderzoek landelijke en lokale branchevertegenwoordigers betrokken.

Gaandeweg het onderzoek is geconstateerd dat het een meerwaarde zou hebben om een informele bijeenkomst te beleggen met alle exploitanten en de onderzoekers van BEA, waarbij ook de begeleidingscommissie namens de gemeente aanwezig was. Verder heeft BEA gedurende het onderzoek contact onderhouden met de heren 5.1,2,e en 5.1,2,e 5.1,2,e die als externe adviseurs de in de Alliantie Automatenhallen Amsterdam (AAA) verbonden exploitanten ondersteunen op het dossier.

Gaandeweg het onderzoek is ook gebleken dat een deel van de exploitanten volledig mee wilde werken aan het onderzoek en een ander deel van de exploitanten gedeeltelijk (en één exploitant uiteindelijk niet) waarbij in grote lijnen door deze tweede groep exploitanten wel is toegelicht op hun bedrijf en de specifieke kenmerken van de Amsterdamse speelautomatenhalenmarkt en voor deze markt relevante trends en ontwikkelingen, maar waarbij zij geen inzage hebben gegeven in financiële bedrijfsinformatie.

Uiteindelijk heeft BEA volledige inzage gekregen in financiële bedrijfsinformatie van zeven speelautomatenhallen[7]. Aanvullende voor het onderzoek relevante informatie is verkregen uit het handelsregister van de Kamer van Koophandel. Deze selectie lijkt redelijk representatief voor de gehele Amsterdamse populatie van speelautomatenhallen. De selectie omvat zowel enkele grote als enkele middelgrote en enkele kleinere speelhallen. De selectie omvat zowel speelhallen die structureel winstgevend zijn als speelhallen die niet of nauwelijks winstgevend zijn en enkele die wisselend winstgevend of verliesgevend zijn gebleken in de afgelopen jaren.

[7] Zie bijlage III voor de vragenlijst die in het onderzoek is gehanteerd om op gestructureerde wijze relevante financiële informatie en inzichten in voor de exploitatie relevante trends en ontwikkelingen uit te vragen bij de Amsterdamse exploitanten.

Op basis van via deskresearch geïnventariseerde branchekengetallen, de gevoerde gesprekken en algemene inzichten vanuit de uitgevoerde casestudies, heeft BEA een modelmatige uitwerking van de exploitatie van speelautomatenhallen kunnen construeren, met behulp waarvan terugverdientijden kunnen worden geraamd als onderbouwing voor de overgangstermijn en de duur van de nieuwe vergunningen.

Zorgvuldig & transparant

De aanpak van BEA voldoet hiermee naar onze mening aan de aan het onderzoek te stellen eisen van zorgvuldigheid en degelijkheid. BEA heeft een grote inspanning geleverd om exploitanten bij het onderzoek te betrekken en op die manier optimaal van hun ervaringen en inzichten gebruik te kunnen maken. Voor negen van de tien exploitanten betekent dit dat er een vertrouwelijk caserapport is opgesteld waarvan gebruikt is gemaakt voor het voorliggende onderzoek.

De onderzoeksinspanningen van BEA waren niet alleen gericht op het goed in beeld brengen van de huidige exploitatie van de Amsterdamse speelautomatenhallen (met als peildatum ultimo 2018, vanwege het moment waarop aan exploitanten is gecommuniceerd door de gemeente Amsterdam dat het huidige stelsel van vergunningen voor onbepaalde tijd op afzienbare termijn zal moeten worden vervangen door een stelsel met vergunningen voor bepaalde tijd), maar met name ook op het 'doordenken' van de mogelijke impact van voor de exploitatie in de komende jaren relevante trends en ontwikkelingen. Om hier een goed beeld van te ontwikkelen, is uitgebreide deskresearch gepleegd en ook de met de exploitanten, de Kansspelautoriteit en branchevereniging VAN gevoerde gesprekken zijn daarbij nuttig geweest.

De conclusies ten aanzien van de naar de mening van BEA passende overgangstermijn en duur van de nieuwe vergunningen zijn in de hoofdstukken 7 en 6 voorzien van een uitgebreide onderbouwing en toelichting.

In deze hoofdstukken zijn de gehanteerde aannames zoveel als mogelijk expliciet geformuleerd. Er is ook aangegeven dat de bevindingen omgeven zijn met onzekerheid, bijvoorbeeld wat betreft de uiteindelijke impact op de exploitatie van CRUKS en trends (met name volledig rookverbod en opening van de legale online-kansspelmarkt).

Ten aanzien van de onderbouwing van de overgangstermijn is van belang dat BEA de in het rapport opgenomen bandbreedte heeft gebaseerd op gegevens van speelautomatenhallen die rendabel zijn of dit op afzienbare termijn naar verwachting kunnen worden, met al ingezette aanpassingen in de bedrijfsvoering, of waarvoor in ieder geval geldt dat er sprake is van terugverdienen op gepleegde investeringen (in casu een positieve vrije kasstroom). Daarnaast geldt voor een overgangstermijn in principe het uitgangspunt dat niet meer wordt geïnvesteerd in nieuwe vaste activa (tenzij dit wettelijk wordt verplicht, zoals het geval is voor CRUKS). Een overgangstermijn kan daardoor ook niet te lang zijn omdat de vaste activa dan zullen zijn afgeschreven en er in principe weer geïnvesteerd zou moe-

ten worden in nieuwe vaste activa.

In het onderzoek is verder gebleken dat de terugverdientijd van speelautomatenhallen verre van stabiel is in de tijd. Dit geldt met name voor de kleinere speelautomatenhallen en de speelautomatenhallen waarvan de gerealiseerde winst sterk fluctueert. Omdat de terugverdientijd is gedefinieerd als de boekwaarde van de vaste activa gedeeld door de optelsom van nettowinst en afschrijvingen, werken fluctuaties in de nettowinst sterk door. Voor zover de fluctuaties in de winst terug te voeren zijn op incidentele factoren, bijvoorbeeld hoge kosten in een bepaald jaar vanwege bijzondere omstandigheden of juist een dip in de omzet omdat in de omgeving van de speelhal wegen opgebroken waren, is geprobeerd hiervoor in samenspraak met de betreffende exploitant te corrigeren. Verder is zoveel als mogelijk getracht om de exploitatie van de Amsterdamse speelautomatenhallen zo zuiver mogelijk in beeld te brengen, bijvoorbeeld los van eventuele activiteiten van exploitanten elders en ook los van eventuele financiële verplichtingen van groepsmaatschappijen waartoe speelautomatenhallen soms behoren.

Tot slot is de onderzoeksvraag met betrekking tot de vraag welke nog niet in Amsterdam actieve bedrijven interesse zouden hebben in toetreding tot deze markt niet beantwoord. In overleg met de opdrachtgever is besloten om in dit onderzoek alleen met de huidige in Amsterdam actieve exploitanten contact te hebben.

2 Huidige markt voor speelautomatenhallen in Amsterdam

2.1 Diversiteit aan aanbieders, met sterke concentratie in centrum

Afgegeven vergunningen

De gemeente Amsterdam heeft momenteel 19 vergunningen uitgegeven voor het exploiteren van speelautomatenhallen[8]. In de exploitatievergunning is per speelhal bepaald hoeveel speelautomaten er maximaal opgesteld mogen worden. In totaal beschikken tien exploitanten van speelautomatenhallen in Amsterdam momenteel over een vergunning voor samen ten hoogste 1.543 speelautomaten.

Grote diversiteit

Drie van deze tien exploitanten hebben een vergunning voor meerdere speelhallen. Dit betreft Casino City (met vijf speelhallen), Lucky Jack (met vier speelhallen) en JVH (met drie speelhallen). De andere zeven exploitanten beschikken in Amsterdam over één speelhal:

In Amsterdam gevestigde speelautomatenhallen,
maximaal aantal toegestane speelautomaten per hal, geclusterd naar exploitant

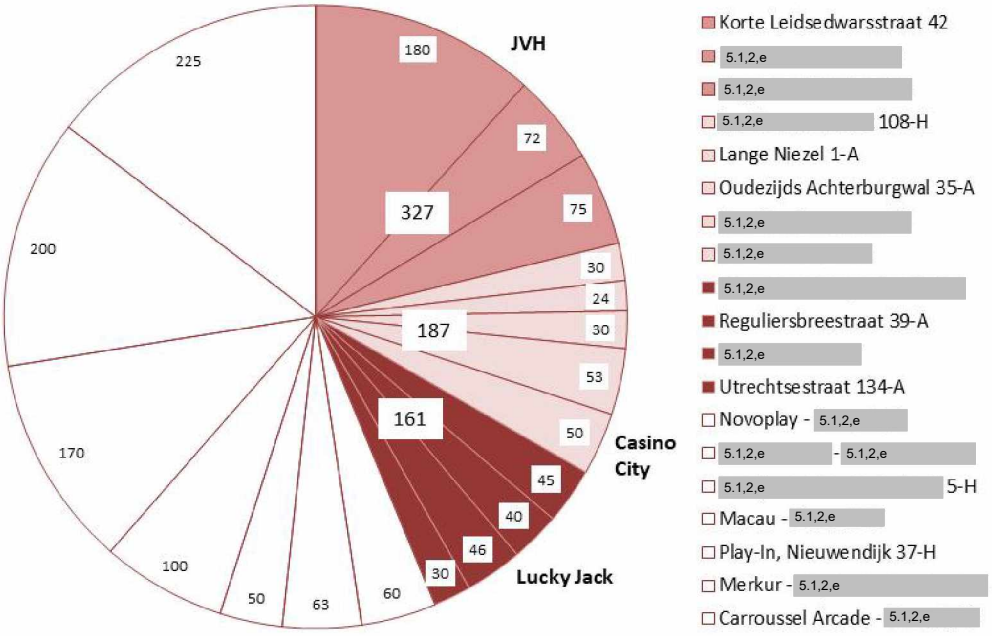

Afgemeten aan het maximale aantal speelautomaten waarvoor exploitanten vergunning hebben, is JVH het grootst in Amsterdam (met in totaal vergunning voor 327 speelautomaten), gevolgd door Carrousel Arcade (met maximaal 225 automaten), Merkur (maximaal 200 automaten, Casino City (maximaal 187 automaten), Play-In (maximaal 170 automa-

[8] Daarnaast zijn in de gemeentelijke verordening op de kansspelautomaten en de speelautomatenhallen nog twee adressen vermeld (5.1,2,e met maximaal 40 speelautomaten en Oudezijds Achterburgwal 30 met maximaal 19 speelautomaten). Deze adressen worden momenteel niet als zodanig gebruikt. De gemeente heeft getracht de bestemming als speelautomatenhal in te trekken.

ten) en Lucky Jack (maximaal 161 automaten). Lucky Hall (maximaal 50 automaten), Novoplay (maximaal 60 automaten) en 5.1,2,e (maximaal 63 automaten) zijn de drie kleinste exploitanten in deze zin, met als grootste van de kleinere speelautomaten tot slot Amusementspaleis Macau met maximaal 100 speelautomaten.

Veel familiebedrijven

De Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen is hiermee een markt met een grote diversiteit aan spelers. Opvallend is dat acht van de tien exploitanten kunnen worden gezien als een familiebedrijf met sterke wortels in Amsterdam. Van deze acht exploitanten hebben er vier alleen in Amsterdam speelhallen:

Exploitant	Aantal speelhallen	
	in Amsterdam	buiten Amsterdam
Casino City	5	0
De Vries en Vet (Lucky Jack)	4	2
JVH (5.1,2,e's Casino, Flash Casino's, Flamingo Casino)	3	> 80
Gauselmann Group (Merkur Casino)	1	> 5 in Nederland, buiten Nederland honderden
Play-In	1	3
Novoplay	1	1
Lucky Hall	1	0
Carrousel Arcade	1	0
Amusementspaleis Macau	1	0
5.1,2,e	1	0

In de met exploitanten gevoerde gesprekken is gebleken dat het karakter van familiebedrijf van invloed is op de bedrijfsvoering van deze speelautomatenhallen. De in de branche toch al sterke gehechtheid aan vast personeel, lijkt bij de familiebedrijven extra groot. Een aanzienlijk deel van de medewerkers is vast in loondienst, waarbij de lengte van de dienstverbanden vaak aanzienlijk is. De familiebedrijven hechten ook zeer sterk aan de continuïteit van hun bedrijf, als een soort oudedagsvoorziening en/of om door te geven aan een volgende generatie. Kenmerkend voor familiebedrijven is dat zij lage rendementseisen hanteren en vaak niet alle kosten meerekenen. Eigenaren en meewerkende gezinsleden krijgen een lage vergoeding voor het aantal gewerkte uren en het bedrijf betaalt weinig huur voor het gebruik van het pand als dit eigendom van de familie. Deze kenmerken zijn ook zichtbaar op de speelautomatenhallenmarkt in Amsterdam.

Concentratie in centrum

Kenmerkend voor de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen, is ook dat er sprake is van een sterke concentratie van speelhallen in het centrum en dan met name op de locaties Damrak/Nieuwendijk, met een aftakking richting de Wallen (met in totaal zeven speelhallen), en in de Reguliersbreestraat (waar vijf speelhallen zijn gevestigd). Daarnaast zijn er drie speelautomatenhallen aan de rand van stadsdeel Centrum, te weten op de

Utrechtsestraat, de Korte Leidsedwarsstraat en de Rozengracht.

Buiten stadsdeel Centrum zijn slechts vier speelautomatenhallen gevestigd, op het Buikslotermeerplein en in de 5.1,2,e de Ten Katestraat en de Ceintuurbaan:

De gemeente Amsterdam heeft geen exploitatievergunningen verstrekt aan speelautomatenhallen buiten de Ring-A10. In de stadsdelen Amsterdam-Noord (wel binnen de Ring A10 gelegen), Nieuw West en Zuidoost is één speelautomatenhal gevestigd (op het Buikslotermeerplein in Noord), terwijl deze stadsdelen goed zijn voor ruim 40 procent van de Amsterdamse bevolking.

Onderlinge concurrentie

De toegelichte sterke concentratie van speelautomatenhallen op met name enkele locaties in stadsdeel Centrum, maakt van de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen een sterk concurrerende markt. Exploitanten geven zonder uitzondering aan dat hun klantenkring voor een groot deel (vaak zeker 75 procent tot soms 90 procent) uit vaste bezoekers bestaat en dat een aanzienlijk deel van deze vaste bezoekers ook andere speelautomatenhallen bezoekt. Het is daarom zaak een voldoende interessant aanbod aan speelautomaten te bieden en om voldoende te scoren op andere voor de bezoeker re-

levante kwaliteitsaspecten. Het gaat dan bijvoorbeeld om de sfeer in een speelautomatenhal (die sterk wordt beïnvloed door het aanwezige personeel, het toelatings- en beveiligingsbeleid), om eventueel gevoerde promotieacties en loyaliteitsprogramma's, het aanbod van gratis consumpties en soms de vergoeding van parkeerkosten tot een bepaald niveau en om de faciliteiten voor rokers,

De onderlinge concurrentie maakt dat speelautomatenhallen moeten blijven investeren in hun aanbod en hun 'formule'. Doen zij dit niet, dan gaat dit al snel ten koste van het aantal bezoekers en de gemiddelde speeltijd van bezoekers en dus de omzet.

2.2 Toenemende concurrentie van speelhallen in regio en van Holland Casino

De speelautomatenhallen ondervinden daarnaast in toenemende mate concurrentie van Holland Casino en speelautomatenhallen in omliggende gemeenten. Met de opening van Holland Casino Amsterdam-West zijn circa 500 speelautomaten toegevoegd aan het Amsterdamse aanbod speelautomaten.

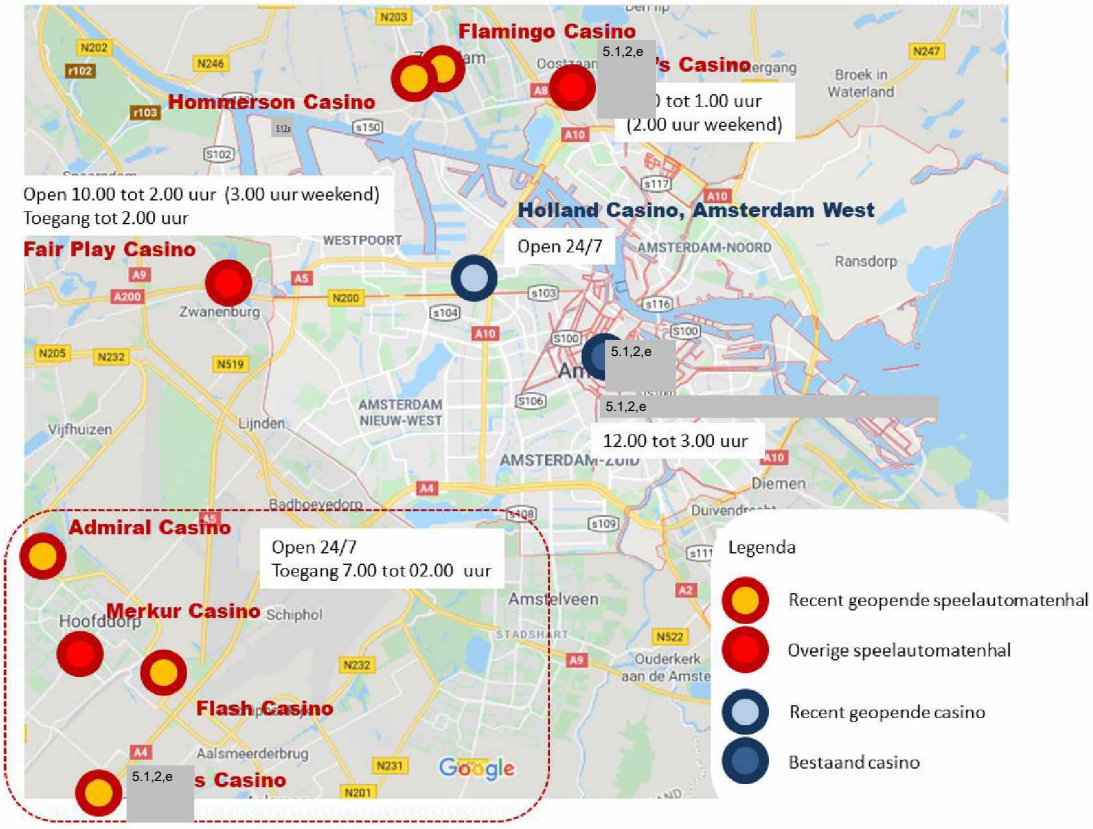

Aanbod regio neemt toe

De Amsterdamse exploitanten van speelautomatenhallen ondervinden verder concurrentie van speelautomatenhallen in omliggende gemeenten, waarvan enkele in de afgelopen jaren zijn geopend. Het betreft onder meer de volgende speelautomatenhallen in de gemeenten Oostzaan, Haarlemmermeer (inclusief de voormalige gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude) en Zaanstad:

Speelautomatenhallen rondom Amsterdam	**Openingstijden**	**Toelichting** op omvang en openingstijden
5.1,2,e 's Casino in Oostzaan (geopend sinds juni 2016)	9 tot 1 uur (tot 2 uur vrijdag- en zaterdagnacht)	Maximaal 200 speelautomaten op maximaal 750 m^2, leeftijdsgrens is 21 jaar
Fair Play Casino in Halfweg (geopend sinds medio 2018)	10 tot 2 uur (vrijdag t/m zondag tot 3 uur, toegang tot 2 uur)	Totale oppervlak is circa 1.300 m^2, leeftijdsgrens is 21 jaar
Admiral Casino in Hoofddorp (geopend sinds begin 2015)	24/7 open, toegang 7 tot 2 uur	Oppervlak circa 1.250 m^2, leeftijdsgrens is 21 jaar
5.1,2,e 's Casino Brugrestaurant A4 (geopend sinds oktober 2014)	24/7 open, toegang 7 tot 2 uur	
Flash Casino Hoofddorp (geopend in zomer 2017)	24/7 open, toegang 7 tot 2 uur	Circa 50 speelautomaten, leeftijdsgrens is 18 jaar
Merkur Casino Hoofddorp	24/7 open, toegang 7 tot 2 uur	
Flamingo Casino in Zaanstad (geopend in 2005)	10 tot 3 uur.	Toegang vanaf 21 jaar.
Hommerson Casino Zaanstad	10 tot 3 uur.	Meer dan 200 speelautomaten. Toegang vanaf 21 jaar.

In een wat groter regionaal verband, is op te merken dat JVH in 2017 een 5.1,2,e 's Casino opende in Eemnes (5.1,2,e) en in 2018 een 5.1,2,e 's Casino in Akersloot. Deze voor een deel in de afgelopen jaren geopende speelautomatenhallen hebben op twee manieren invloed op de exploitatie van speelautomatenhallen in Amsterdam:

- Vanwege dit nieuwe aanbod hebben potentiële bezoekers van speelautomatenhallen in Amsterdam vanuit de omliggende gemeenten en verdere regio meer keuze. Er is minder aanleiding om voor een speelautomatenhal naar Amsterdam te gaan.
- Voor een deel van de inwoners van Amsterdam geldt omgekeerd dat het extra aanbod rondom de gemeente interessant kan zijn. Voor inwoners van bijvoorbeeld Geuzenveld is het in 2018 geopende Fair Play Casino in Halfweg dichterbij dan de Amsterdamse speelautomatenhallen. Voor inwoners van Molenwijk, Kadoelen en Tuindorp-Oostzaan geldt hetzelfde met betrekking tot het in 2016 geopende 5.1,2,e 's Casino in Oostzaan.

De aantrekkelijkheid van het concurrerende aanbod in de omliggende gemeenten op de exploitatie van de Amsterdamse speelautomatenhallen wordt vergroot door de vaak goede parkeermogelijkheden en ruimere openingstijden die zij kunnen bieden. Voor potentiële bezoekers uit omliggende gemeenten, vormen de hoge en stijgende parkeerkosten in Amsterdam verder een extra drempel.

2e vestiging Holland 5.1,2,e

De Amsterdamse speelautomatenhallen ondervinden daarnaast ook concurrentie van 5.1,2,e Casino. De Nationale Stichting Casinospelen is in 1974 opgericht en in 1976 opende de eerste casino zijn deuren in Zandvoort. Het vijfde Holland Casino opende in Amsterdam (Hilton) in 1986. In 1986 werd 5.1,2,e Casino ook toegestaan om zijn

aanbod uit te breiden met speelautomaten[9]. Deze vestiging van Holland Casino werd in 1991 verplaatst richting Leidseplein (Lido). In 2018 is een tweede Holland Casino geopend in Amsterdam-West (La Guardiaweg). Met het tweede Holland Casino is het aanbod aan speelautomaten uitgebreid met ruim 500. Deze casino-automaten wijken qua wet- en regelgeving en instellingen af van de in speelautomatenhallen toegestane speelautomaten. Het laat onverlet dat er tussen Holland Casino enerzijds en de speelautomatenhallen wel uitwisseling is van bezoekers. Het aandeel bezoekers van Holland Casino dat ook speelautomatenhallen bezoekt, is BEA niet bekend, en hetzelfde geldt voor het aandeel bezoekers van speelautomatenhallen dat Holland Casino bezoekt.

Holland Casino richt met het tweede casino in Amsterdam nadrukkelijk op het lokale publiek, waar het casino in het centrum vooral ook populair is bij een internationaal publiek:

Het Parool

Holland Casino West: 'Gevaarlijk en o zo leuk'

Amsterdam, 9 juni 2018

"Waarom komen mensen naar een casino? De spelletjes kunnen ze overal spelen, zelfs online. Het verschil zit in de sfeer en in de mensen."
Vergeleken met de vestiging bij het Max Euweplein richt Holland 5.1.2.e zich minder op tafels met spellen als roulette en blackjack: 12, terwijl er in het centrum 53 zijn. En een high limit area, waar hogere inzetten zijn toegestaan, ontbreekt.

Er zijn vooral heel veel speelautomaten: 503. Daarnaast is er live-bingo met een grote 'bombo' die de ballen laat ronddraaien.

En nog even over de winkansen: die zijn niet anders dan bij andere vestigingen. "Ook voor een casino is een casino een casino," zegt Hanzon. "Er zijn dagen dat we verlies draaien."

HOLLAND CASINO

Holland Casino nieuwe stijl in Amsterdam West

11 juni 2018

Hollands nieuwste casino
Het nieuwe casino is de 14e vestiging van Holland Casino in Nederland. Met de locaties in het centrum van Amsterdam en in Zandvoort telt Holland Casino nu drie vestigingen in de Metropoolregio Amsterdam. Er is bewust voor Sloterdijk gekozen, een wijk die volledig wordt doorontwikkeld voor wonen, werken, toerisme en uitgaan. Het casino is de komende maanden dagelijks geopend van 12.00 tot 03.00 uur. De openingstijden worden na de zomer verruimd.

Het casino is 5.426 vierkante meter groot, telt 500 nieuwe speelautomaten, heeft de allernieuwste roulette en blackjacktafels en een ruime Multi Roulette-arena, waar gasten via touchscreens en een live verbinding direct kunnen meespelen met roulettetafels in bijvoorbeeld Rotterdam of Venlo. Daarnaast is er elke dag live Bingo, een moderne variant van dit bekende spel, dat met tablets kan worden gespeeld onder leiding van een professionele Bingomaster en met een extra feestelijke uitvoering met live entertainment in het weekend.

Het Parool

'Cooler' casino wil ook jonger publiek

Amsterdam, 22 september 2016

"We wilden al langer een tweede vlaggenschip in Amsterdam. Ons casino aan het Max Euweplein loopt goed, maar het is op vrijdag en zaterdag erg druk. Ook zien we daar veel internationaal publiek. We lopen de Amsterdammers en de inwoners van Noord-Holland een beetje mis." Sloterdijk wordt een compleet casino, met 5.500 m^2 vergelijkbaar met het casino in Scheveningen.

Van Lambaart wil een 'wat cooler' casino dat ook mensen in de leeftijdscategorie 25-35 jaar trekt. Die zoeken hun amusement veel vaker dan het traditionele casinopubliek groepsgewijs en behoeft meer divers vertier.

In een toelichting op de sponsorstrategie van Holland Casino benadrukken de directeur corporate communicatie en de manager merkstrategie & campagnes dat het bedrijf zich vooral richt op de uitgaans- en entertainmentmarkt en minder op de 'gokmarkt'. Zij formuleren het zo: 'Wij concurreren niet met andere gok-en kansspelaanbieders, maar met bioscoop, theater en restaurant. Bezoekers zoeken bij ons amusement en spanning."

[9] In hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op het onderscheid tussen de speelautomaten bij Holland Casino (casino-automaten), speelautomaten bij speelhallen en horeca-automaten.

Een verzoek van Holland Casino om in Amsterdam een tweede casino te mogen vestigen, is eerder, op 14 december 2004, door de Minister van Justitie afgewezen. Naar de mening van de minister sloot de Wet op de kansspelen vestiging van twee of meer casino's in één gemeente uit. Dit besluit is bij de rechter aangevochten door Holland Casino en de gemeente Amsterdam (en de gemeente Rotterdam, waar een soortgelijke situatie speelde)[10]. De rechtbank heeft de gemeente ontvankelijk verklaard met als reden: "Het belang van de gemeente Amsterdam als rechtspersoon is gelegen in de met de vestiging van een tweede casino in haar gemeente gemoeide planvorming rond het gestelde voorgenomen 'grootschalig leisure en entertainment project' in Amsterdam-Zuidoost." De rechtbank oordeelde dat er geen reden was waarom de minister het verzoek niet had mogen weigeren. In 2017 heeft de minister van Justitie alsnog het besluit genomen Holland Casino toe te staan de vestiging op Schiphol te vervangen door een veel grotere vestiging in Amsterdam. Tegen dit besluit heeft de gemeente Amsterdam, voor zover BEA bekend, geen bezwaar en beroep aangetekend.

De inrichting van Holland Casino Amsterdam West met een sterke focus op speelautomaten en met daarnaast een beperkt aantal roulette- en blackjacktafels, past in een beeld dat al langere tijd zichtbaar is. Het bruto spelresultaat dat Holland Casino realiseert met de casino-automaten, overtreft de laatste jaren het met de tafelspelen gerealiseerde bruto spelresultaat:

Holland Casino, ontwikkeling bruto spelresultaat naar tafelspelen en speelautomaten
in € mln

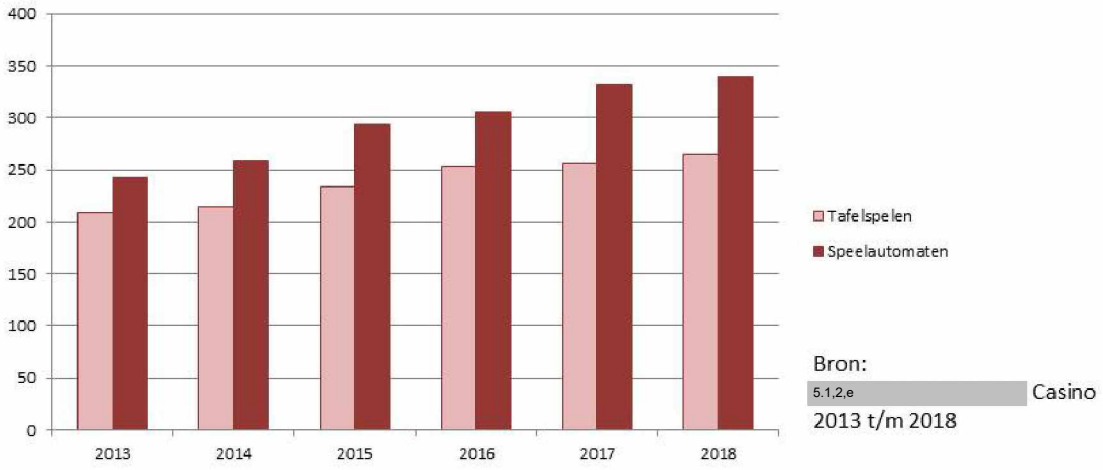

In 2018 bedroeg het bruto spelresultaat op tafelspelen € 265,8 miljoen en op casino-automaten € 340,0 miljoen, oftewel 56,1 procent van het totale bruto spelresultaat van Holland Casino in 2018. Het bruto spelresultaat van casino-automaten is met 40 procent sterker gestegen dan het bruto spelresultaat op de tafelspelen (plus 27 procent). In die zin ontwikkelt Holland Casino zich geleidelijk tot een speelautomatenbedrijf met tafelspelen.

[10] https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBROT:2006:AX8958.

2.3 Aantal speelautomaten in horeca neemt trendmatig af

Het aantal aanwezigheidsvergunningen voor speelautomaten in de horeca telt op tot 273, die met name zijn vergund aan horecabedrijven in stadsdelen Centrum (97) en West (59).

Aantal horecagelegenheden met aanwezigheidsvergunning
Bron: gemeente Amsterdam

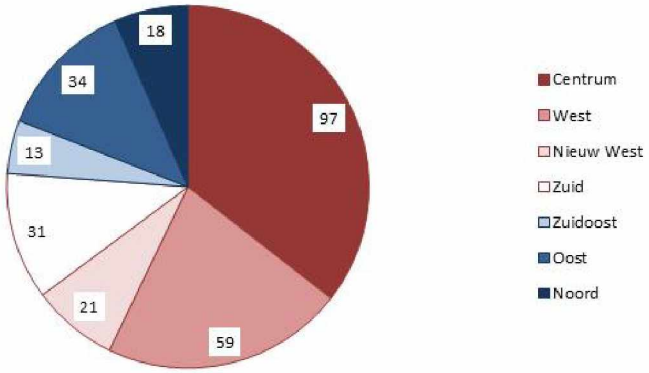

Minder klanten gokken

Het aantal speelautomaten in de horeca is de afgelopen jaren sterk afgenomen[11]. Cafés vinden speelautomaten niet meer passen bij de sfeer die zij nastreven, ondanks dat het opstellen van speelautomaten financieel lucratief kan zijn. De veranderende bevolkingssamenstelling in Amsterdam speelt mee. Een horecaondernemer met cafés in Amsterdam-Oost formuleert het zo: "De mensen die graag gokken verdwijnen. Dan zie je ook dat gokautomaten langzaam verdwijnen. Als mijn klanten om de haverklap vragen naar een bepaald bier van de tap, zou ik gek zijn dat niet aan te schaffen. Dat geldt ook voor klanten die graag een kansspel in het café willen. Maar ik heb die vraag nooit gehad."

Horeca in Amsterdam, aantal vergunningen voor speelautomaten in horecazaken
Bron: gemeente Amsterdam

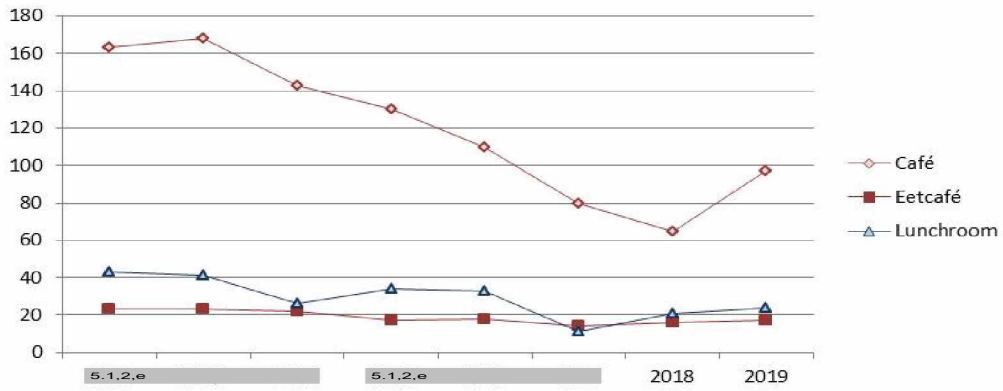

De in de horeca opgestelde speelautomaten zijn niet dezelfde als de speelautomaten in speelautomatenhallen. Op de verschillen tussen beide soorten speelautomaten en de speelautomaten die Holland Casino mag opstellen, wordt nader ingegaan in hoofdstuk 3.

11 5.1.2.e *moderne cafés past de gokkast niet meer*, in: Het Parool, 14 augustus 2016.

2.4 Financiële positie van deel exploitanten moeizaam

BEA heeft zich voor het onderzoek een beeld gevormd van de financiële positie van de Amsterdamse exploitanten van speelautomatenhallen. Van belang is of zij in staat zijn eventuele tegenvallers op te vangen, bijvoorbeeld door ontwikkelingen die resulteren in lagere omzetten of hogere kosten.
Op basis van publiek beschikbare informatie uit het handelsregister van de Kamer van Koophandel concludeert BEA dat dit zeker niet altijd het geval is. Het blijkt dat voor een meerderheid van de exploitanten weliswaar geldt, dat zij gunstig scoren op indicatoren voor liquiditeit en solvabiliteit, maar dat er voor een ander deel reden is voor zorg:

Exploitanten	Current ratio	Quick ratio	Gouden balans	Balanstotaal/ vreemd vermogen	Eigen vermogen/- balanstotaal	Eigen vermogen/ vreemd vermogen
A	3,01	2,98	0,71	5,96	0,83	4,96
B	2,23	2,23	0,55	3,62	0,72	2,62
C	9,78	9,78	0,12	10,96	0,91	9,96
D	1,64	0,63	0,84	5,03	0,80	4,03
E	10,80	10,80	0,17	12,76	0,92	11,76
F	**0,81**	0,81	**1,37**	1,52	**0,34**	0,52
G	**0,80**	0,80	**1,25**	1,09	**0,08**	0,09
H	**0,13**	0,13	**1,85**	1,53	**0,35**	0,53

Bron: 5.1,2,e van Koophandel.
Toelichting:

1. Current ratio, Quick ratio en Gouden balans zijn indicatoren voor de liquiditeit van een onderneming.
2. Current ratio is de verhouding tussen de vlottende activa (inclusief liquide middelen) en het kort vreemd vermogen. Een score van minder dan 1 wordt doorgaans gezien als onwenselijk laag.
3. Ratio's (i) balanstotaal gedeeld door vreemd vermogen, (ii) eigen vermogen gedeeld door balanstotaal en (iii) eigen vermogen gedeeld door vreemd vermogen zijn indicatoren voor de solvabiliteit van een onderneming.
4. De ratio's hebben voor de meeste exploitanten betrekking op 2018, voor sommige op 2017.

De solvabiliteit wordt gebruikt om inzicht te krijgen in de financiële gezondheid van een bedrijf op langere termijn: hoe groter de solvabiliteit, hoe groter in het algemeen het vermogen om zowel de kortlopende alsook de langlopende schulden te kunnen terugbetalen. De bovenstaande gegevens uit het handelsregister tonen dat voor in ieder geval drie van de tien exploitanten dat het eigen vermogen beperkt is ten opzichte van het balanstotaal. Voor vier van de tien exploitanten geldt verder dat hun liquiditeit niet rooskleurig is.

Conclusie

De financiële positie van een deel van de exploitanten is zodanig dat zij maar beperkt in staat zijn tegenslagen te doorstaan. De deels weinig rooskleurige financiële positie van een deel van de speelhallen weerspiegelt de winstgevendheid van deze hallen in de afgelopen jaren. In hoofdstuk 5 wordt dit nader toegelicht.

2.5 Beeld van een 'cleane' sector met inzet op zorgplicht

Voor het onderzoek heeft een gesprek plaatsgevonden met een Operationeel Expert ('wijkagent') van het basisteam Centrum Burgwallen van de Eenheid Amsterdam van de politie. In zijn werkgebied zijn vijf speelautomatenhallen gevestigd op het Damrak en op de Nieu-

wendijk. In dit gesprek is gebleken dat bij hem en bij zijn collega's van de Amsterdamse politie, bij wie hij navraag heeft gedaan, geen aanwijzingen zijn dat de speelautomatenhallen voor overlast zorgen of dat zij betrokken zijn, direct of indirect, bij criminele activiteiten. Hij geeft aan dat dit beeld in de jaren zeventig en tachtig anders was[12].

Speelhallen positieve factor

Het beeld van de Operationeel Expert is dat, waar enkele Amsterdamse speelhallen zich in de jaren zeventig en tachtig wellicht inlieten met witwassen, gefinancierd werden met crimineel geld of anderszins niet binnen de lijntjes kleurden, dit sinds een groot aantal jaren niet meer aan de orde is. De branche is in die zin 'clean' en de exploitanten doen ook hun uiterste best dit zo te houden omdat ze bang zijn anders hun vergunning te verliezen. Dat er soms nog een imagoprobleem kleeft aan de branche, is onterecht (behalve dan dat iemand moreel van mening kan zijn dat gokken 'slecht' is). Het risico van witwassen is minimaal geworden met de strikte controles op de speelautomaten door Verispect[13] en het REAC-systeem dat inleg en uitkering registreert Ook in andere opzichten beschouwt hij de speelautomatenhallen momenteel als een positieve factor in zijn werkgebied:

- Hij geeft aan dat zijn inzet zich richt op het bevorderen van de veiligheid en leefbaarheid in zijn gebied. Hij geeft aan dat de bijdrage van de speelautomatenhallen in zijn gebied positief is. De politiecapaciteit die benodigd is ten behoeve van de speelautomatenhallen in het gebied is nihil.
- Hij geeft aan dat hem geen ervaringen bekend zijn waarbij de speelhallen in het gebied de laatste jaren tot problemen hebben geleid. Van enige overlast op welk terrein dan ook, is geen sprake. Eerder omgekeerd. De speelautomatenhallen dragen bij aan de leefbaarheid van de buurt, doordat er doorgaans een medewerker bij de ingang aanwezig is die de straat ook een beetje in de gaten houdt. Deze 'ogen en oren' kunnen voor de politie soms nuttig zijn.
- Hij signaleert dat de speelhallen werk maken van hun zorgplicht en inzet op preventie van gokverslaving en problematisch speelgedrag. De speelhallen werken vaak met vast personeel en een groot deel van de klanten is vaste klant. Dit maakt het mogelijk om spelers die riskant speelgedrag vertonen aan te spreken zonder dat dit leidt tot 'gedoe'.
- Als speelhallen vooral zouden werken met tijdelijke krachten, zou het veel lastiger worden bezoekers op hun gedrag aan te spreken. Medewerkers moeten hierin geschoold worden en ervaring in het omgaan met allerlei soorten mensen is ook belangrijk.

---

12 5.1,2,e en 5.1,2,e *Gokautomaten met wasprogramma*, in: De Volkskrant, 10 december 1994.

13 In opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het Ministerie van Veiligheid en Justitie zijn de risico's van witwassen en terrorismefinanciering in de kansspelsector onderzocht. Uitkomsten zijn dat de risico's met betrekking tot terrorismefinanciering erg klein zijn maar dat er anderzijds sterke indicaties zijn dat de kansspelsector frequent wordt gebruikt om geld wit te wassen. Ten aanzien van het risico op witwassen wordt geconcludeerd dat deze klein zijn bij loterijen, speelautomatenhallen en gereguleerde sportweddenschappen maar dat de kwetsbaarheid van casino's, illegale sportweddenschappen en online-kansspelen groot is. Zie 5.1,2,e (Decision Support), *Risico's van witwassen en terrorismefinanciering in de kansspelsector*, quickscan, 2 april 2017.

- De Operationeel Expert geeft aan dat je in principe problemen kunt verwachten als iemand op een avond veel geld verspeelt, maar zelfs dan maakt hij niet mee dat bezoekers voor overlast zorgen. De inzet van ervaren personeel zal daarbij ook meehelpen.
- De speelhallen hebben verder geïnvesteerd in camerasystemen en een enkeling bijvoorbeeld ook in toegangssystemen met gezichtsherkenning. Het beeld is dat de speelhallen bereid zijn om te investeren in dergelijke systemen en in het algemeen werk willen maken van de zorgplicht ten aanzien van hun klanten.

De Operationeel Expert heeft zijn beelden en die van zijn collega's ook getoetst aan informatiesystemen van de politie opgeslagen informatie over overlast, incidenten of criminele aanwijzingen. Die toetsing heeft zijn beeld van de branche bevestigd.

Inzet op zorgplicht

De Amsterdamse exploitanten van speelautomatenhallen zijn doordrongen van het belang van het goed invullen van de zorgplicht die zij hebben ten aanzien van hun bezoekers. De zorgplicht is sinds 2019 wettelijk verankerd, met de in dat jaar door de Eerste Kamer aangenomen Wet op de kansspelen (Wok). Ook daarvoor was er al inzet op dit thema door de Amsterdamse exploitanten. De aan exploitanten van speelautomaten gestelde eisen zijn door de Kansspelautoriteit vertaald naar een Leidraad Zorgplicht[14].

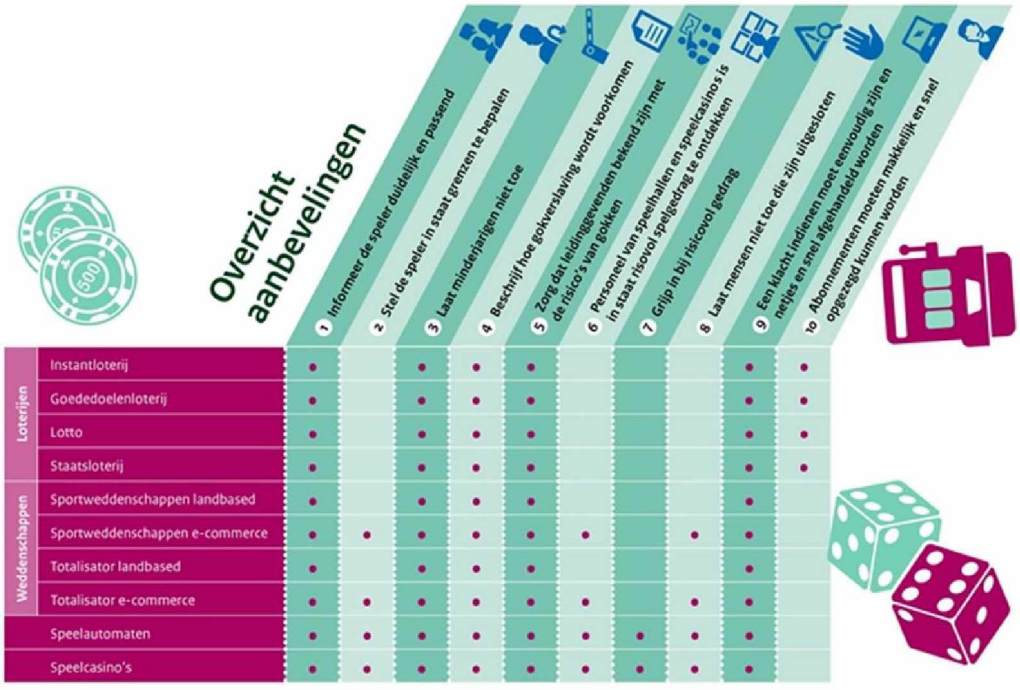

De Ksa concludeerde dat een leidraad gewenst was omdat de in de Wok opgenomen wettelijke bepalingen ten aanzien van de zorgplicht in de praktijk verschillend werden uitgelegd konden worden en er dus behoefte was aan concrete handreikingen voor wat kans-

14 Kansspelautoriteit, *Leidraad Zorgplicht*, 1 juli 2019.

spelaanbieders kunnen en moeten doen. Voor exploitanten van speelautomaten en speelcasino's zijn alle tien in de leidraad geformuleerde handvatten van toepassing:

- Spelers duidelijk en passend informeren.
- Spelers in staat stellen om grenzen te bepalen.
- Minderjarigen niet toelaten in het casino.
- Duidelijk aangeven hoe gokverslaving voorkomen wordt.
- Leidinggevenden dienen bekend te zijn met de risico's die gokken met zich mee brengt.
- Het casinopersoneel dient risicovol spelgedrag te herkennen.
- Er moet ingegrepen worden bij risicovol spelgedrag.
- Klachten moeten snel en netjes afgehandeld worden.
- Mensen die uitgesloten zijn worden niet toegelaten.
- Zelfuitsluiting moet gemakkelijk uit te voeren zijn.

De Amsterdamse exploitanten werken doorgaans met veel vast en ervaren personeel, die gerichte trainingen krijgen in preventie en zorgplicht, wat hun in staat stelt spelers ook daadwerkelijk goed te informeren en in te grijpen wanneer spelgedrag risicovolle vormen aanneemt. Ten aanzien van het weren van minderjarigen, is het beleid van alle exploitanten dat zij een ondergrens hanteren van 21 jaar en daarmee dus 3 jaar 'boven' de wettelijke ondergrens zitten[15].

Voor het uitsluiten van mensen met problematisch speelgedrag door speelautomatenhallen, en voor zelfuitsluiting, is een landelijk Centraal Register Uitsluiting Kansspelen (CRUKS) voorzien.

In Amsterdam hebben exploitanten zich verenigd in de Alliantie Automatenhallen Amsterdam (AAA) om goed invulling te geven aan de zorgplicht. In 2016 is de AAA opgericht. Vanuit de AAA is er ingezet op het met de gemeente tot een akkoord komen over extra bovenwettelijke investeringen in de zorgplicht en transparantie in ruil voor een verruiming van de openingstijden[16]. Een idee was onder meer om op het Leidseplein een anonieme inloop aan te bieden voor spelers die daar behoefte aan hadden, met als doel zowel preventie als het oplossen van problematisch gokgedrag. De AAA heeft dit idee 'on hold' gezet na de brief van de gemeente Amsterdam aan de exploitanten van oktober 2018, met daarin de aankondiging van de beëindiging van de vergunningen voor onbepaalde tijd.

[15] Holland Casino hanteert een minimum leeftijd van 18 jaar. Dit is ook het geval bij diverse speelautomatenhallen in gemeenten rondom Amsterdam.

[16] In meer steden zijn er initiatieven (geweest) om als speelautomatenhallenbranche met de gemeente een convenant te sluiten. Bijvoorbeeld in Eindhoven, waar de exploitanten met burgemeester Van Gijzel in 2017 extra inzet op zorgplicht zijn overeengekomen waaronder verhoging van de leeftijdsgrens voor toegang naar 21 jaar in 'ruil' het kunnen uitbreiden van het aantal speelautomaten in hun vestigingen.

3 Positionering en concurrentie op de kansspelmarkt

Opbouw markt kansspelen

De markt voor speelautomatenhallen is onderdeel van de veel grotere kansspelmarkt . Kansspelen onderscheiden zich van behendigheidsspelen omdat er weinig tot geen invloed is op de winkansen. Bij behendigheidsspelen als het bespelen van een flipperkast, is dit wel het geval. De Kansspelautoriteit (Ksa) deelt de kansspelmarkt als volgt in[17]:

- Loterijen.
- Sportweddenschappen.
- Casinospelen.
- Kansspelautomaten.

Navolgend wordt nader ingegaan op de opbouw van de kansspelmarkt en de onderlinge concurrentie tussen genoemde segmenten van de kansspelmarkt.

3.1 Opbouw kansspelmarkt en positie van speelautomatenhallen daarbinnen

Segmenten kansspelmarkt

Het segment speelautomatenhallen, waar het onderzoek zich op richt, maakt deel uit van de sector 'kansspelautomaten', samen met de casino-automaten en horeca-automaten:

Sector	Segment	Vergunninghouders/aanbieders
Loterijen	Staatsloterij	Staatsloterij BV
	Goededoelenloterijen	Nationale Postcode Loterij NV
		BankGiro Loterij NV
		VriendenLoterij NV
		Samenwerkende non-profit Loterijen
		Fair Share Nederland BV
		Vergunninghouders van incidentele kansspelen
	Lotto's	Lotto BV
	Instantloterijen	Lotto BV
	Promotionele kansspelen	Aanbieders hebben geen vergunning nodig
Sportweddenschappen	Sportprijsvragen	Lotto BV
	Totalisator	SportTech Racing
Casinospelen	Tafelspelen	Holland Casino
Kansspelautomaten	Casino-automaten	Holland Casino
	Speelautomaten	Diverse speelhallen
		Individuele exploitanten
	Horeca-automaten	Diverse horecagelegenheden
		Individuele exploitanten

[17] Kansspelautoriteit, *Marktscan landgebonden kansspelen 2017*, 26 november 2018.

De kansspelmarkt is in Nederland goed voor een bruto spelresultaat (inleg minus uitkeringen) van circa € 2,53 miljard. Het bruto spelresultaat steeg in de afgelopen jaren beperkt:

Bruto spelresultaat totale kansspelmarkt, 2013 t/m 2017
in € 1.000.000
Bron: Kansspelautoriteit, Marktscans t/m 2017

De activiteiten van de speelautomatenhallen vormen onderdeel van de sector 'kansspelautomaten', zoals aangegeven, tezamen met de casinoautomaten en de horeca-automaten. In de door de Ksa periodiek in 'marktscans' verstrekte cijfers ter toelichting op de ontwikkeling van het bruto spelresultaat, wordt het bruto spelresultaat uitgesplitst naar

- Casino-automaten (opgesteld bij Holland Casino-vestigingen).
- Speelautomaten in speelautomatenhallen en horeca-automaten.

Het bruto spelresultaat van speelhalautomaten en horeca-automaten wordt door Ksa niet uitgesplitst maar als één totaal gepresenteerd. In de periode 2015 t/m 2017 bedroeg het bruto spelresultaat van beide segmenten samen tussen € 710 en € 730 miljoen:

Bruto spelresultaat speelhalautomaten en horeca-automaten, 2013 t/m 2017
in € 1.000
Bron: Kansspelautoriteit, Marktscans t/m 2017

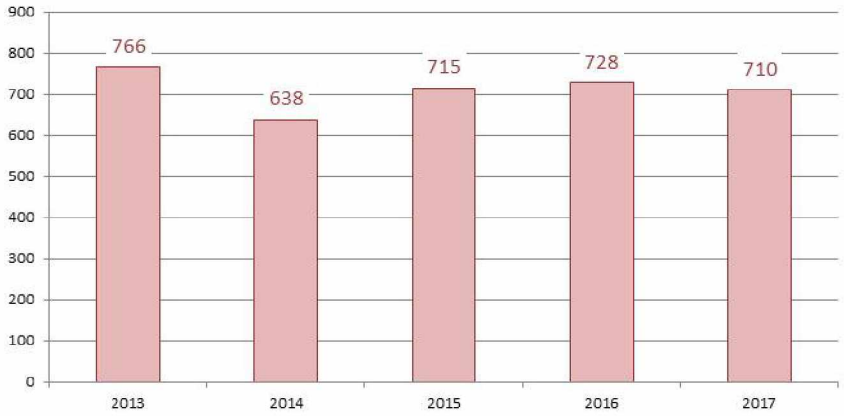

Omdat het aantal speelautomaten in de horeca trendmatig daalt, evenals het aantal spelersplaatsen, mag worden aangenomen dat het bruto spelresultaat in de horeca in deze

periode is gedaald. Omdat het totale bruto spelresultaat van horeca-automaten en speelhalautomaten min of meer constant is gebleven in de periode 2015 t/m 2017 betekent dit dat het bruto spelresultaat van speelautomatenhallen in deze periode is toegenomen.

Online kansspelen

In de hiervoor toegelichte indeling van de kansspelmarkt, die in beginsel uitputtend is, ontbreekt een segment dat wel aanwezig is maar dat vooralsnog niet legaal is, namelijk het segment van online kansspelen. Het huidige wettelijk regime kent geen mogelijkheden om een vergunning te verlenen voor het aanbieden van online kansspelen. Dit gaat veranderen. Op 19 februari 2019 nam de Eerste Kamer het wetsvoorstel Kansspelen op afstand aan. Minister Dekker schreef op 15 november 2019 aan de Eerste en 5.1,2,e dat er naar wordt gestreefd de wet op 1 januari 2021 in werking te laten gaan. Als de wet van kracht is, kunnen er bij de Ksa vergunningsaanvragen ingediend worden. Een half jaar na inwerkingtreding van de wet gaat de legale online markt open.

Short odds & long odds

Een belangrijk onderscheid in de kansspelmarkt, is die tussen short odds-kansspelen en long odds-kansspelen. Short odds-kansspelen zijn kansspelen waarbij er heel korte tijd is tussen deelname en winst of verlies. De volgende segmenten van de kansspelmarkt betreft short odds-kansspelen:

- Casinospelen.
- Casinoautomaten.
- Speelhalautomaten.
- Horeca-automaten.
- Krasloten (instant loterijen).

Voor deze segmenten van de kansspelmarkt geldt, dat zij in beginsel meer verslavend kunnen werken dan long odds-kansspelen zoals (niet instant) loterijen.

Los van de al dan niet aanwezige verslavende werking, mag worden aangenomen dat er tussen de verschillende soorten short odds-kansspelen een grotere uitwisseling is van spelers. Op basis van de met exploitanten, de brancheverenigingVAN en de Ksa gevoerde gesprekken, gaat BEA ervan uit dat de grootste uitwisseling aanwezig is tussen de segmenten van speelhalautomaten, casinoautomaten en horeca-automaten, waarbij aangetekend dat er wel verschillen zijn tussen automaten die in de horeca, in de speelhallen en in het casino opgesteld (mogen) worden en dat de drie segmenten ook hun eigen sfeer kennen.

3.2 Eisen aan en kenmerken van casino-, speelhal- en horeca-speelautomaten

Wettelijke eisen

De wettelijke eisen waaraan de horeca-, speelhal- en casino-automaten moeten voldoen, zijn beschreven in het Speelautomatenbesluit 2020 en de Beschikking casinospelen 1996. In grote lijnen kan worden gesteld dat Holland Casino ten opzichte van de exploitanten van speelhallen ruimere mogelijkheden wat betreft de maximale uitbetaling, de maximale inworp en het maximale gemiddelde uurverlies. Tegenover een onbeperkte maximale uitbetaling bij casino-automaten staat een eveneens onbeperkt gemiddeld uurverlies. De

maximale inworp bij casino-automaten is met € 150 per spel ook (zeer) veel hoger dan bij de speelhalautomaten en de horeca-automaten:

Gelegenheid	Max inworp per spel	Uitkerings-percentage	Max gemiddeld uurverlies	Min tijd tussen spelen	Max uitbetaling
Horeca	€ 0,20	≥ 60%	€ 40	3,5 sec[a]	200 maal inzet
Speelhallen (enkelspelers)	€ 0,20	≥ 60%	€ 40	3 sec	200 maal inzet [b]
Speelhallen (meerspelers)	€ 8	≥ 60%	€ 40	Afhankelijk van de inworp, verhouding gelijk aan €0,20 per 3 sec	200 maal inzet
Casino	€ 150	≥ 80%	onbeperkt	3 sec	onbeperkt

Bron: Beschikking casinospelen 1996, Speelautomatenbesluit 2000
a) Gemiddeld tenminste 4 sec
b) Uitzondering hierop vormt het jackpotsysteem, waarbij maximaal € 2.500 uitgekeerd mag worden

Grenzen opzoeken?

De eisen die de overheid stelt aan speelautomaten in horeca en in automatenhallen zijn vastgelegd in het Speelautomatenbesluit.

- Voor horeca-automaten geldt op grond van artikel 12 van het Speelautomatenbesluit een maximale inzet per spel van € 0,20. De gemiddelde uitbetaling bedraagt minimaal 60 procent van de inzet. De tijd die verstrijkt tussen de start van een spel en de start van het daaropvolgende spel bedraagt in de horeca gemiddeld minimaal 4 seconden. Het uurverlies op de automaat bedraagt gemiddeld maximaal € 40,00.
- Voor speelautomaten in speelautomatenhallen geldt op grond van artikel 13 van het Speelautomatenbesluit net als voor de horeca een maximale inzet per spel van € 0,20. De gemiddelde uitbetaling bedraagt net als in de horeca minimaal 60 procent van de inzet. De tijd die verstrijkt tussen de start van een spel en de start van het daaropvolgende spel bedraagt in de automatenhallen minimaal 4 seconden. Het uurverlies op de automaat bedraagt gemiddeld maximaal € 40,00.
- De eisen die de overheid stelt aan speelautomaten in de vestigingen van Holland Casino zijn vastgelegd in de Beschikking Casinospelen 1996.

Voor exploitanten van speelautomaten in speelautomatenhallen (en ook in de horeca) is het niet mogelijk op alle aspecten, met name

- minimale tijd per spel,
- maximale inworp per spel
- en maximaal uurverlies

de grens op te zoeken. Concreet: bij een inworp van € 0,20 per spel en een tijdsduur van 3 seconden per spel (of tussen spelen), kan een speler op een speelautomaat in een speelautomatenhal maximaal € 240 per uur inwerpen. Uitgaand van een maximaal verlies per uur van € 40, betekent dit dat dan een minimale uitkering moet volgen van € 200.

Bij een inworp van € 240 komt een uitkering van € 200 neer op een uitkering van 83,3 procent. Dat is aanmerkelijk hoger dan het wettelijk voor speelautomaten in speelhallen vastgelegde minimale uitkeringspercentage van 60 procent.

Berekening minimaal uitkeringspercentage o.b.v. (1) minimale tijd per spel en (2) maximale inworp per spel	Horeca	Speelautomatenhallen		Casino
		Enkelspelers	Meerspelers	
Min. tijd per spel (sec.)	4*	3	120	3
Max. aantal spellen/uur	900	1.200	30	1.200
Max. inworp per spel	€ 0,20	€ 0,20	€ 8	€ 150
Max. inworp per uur	€ 180	€ 240	€ 240,00	€ 180.000
Max. gem. uurverlies	€ 40	€ 40	€ 40,000	€ 36.000
Minimale uitkering	€ 140	€ 200	€ 200	€ 144.000
Berekend minimaal uitkeringspercentage	78%	83%	83%	80%
Wettelijk minimum	60%	60%	60%	80%

* minimaal 3,5 seconde per spel maar gemiddeld 4 seconden per spel

De wetgever eist bij speelautomaten van Holland Casino een hoger minimaal uitkeringspercentage (80 procent) dan bij de automaten in de speelautomatenhallen en ook in de horeca. De andere eisen, met name de beperking van het maximale uurverlies, dwingen speelautomatenhallen echter om een hoger uitkeringspercentage te hanteren dan het wettelijk vereiste minimum percentage voor Holland Casino. In de praktijk keert Holland Casino meer uit dan het wettelijk vereiste. Op de website van Holland Casino is vermeld dat gemiddeld 92 procent van de inleg van gasten wordt uitgekeerd[18]. Aangegeven wordt dat het uitkeringspercentage bij een tafelspel als Roulette kan oplopen tot 98,6 procent.

3.2 Concurrentiepositie t.o.v. Holland Casino en regionale aanbieders

De toegelichte wettelijke eisen aan de verschillende segmenten van de sector kansspelautomaten binnen de kansspelmarkt, lopen uiteen. Het laat onverlet dat speelautomatenhallen concurreren met Holland Casino en met de horeca en ook met online-aanbieders. Al in 2012 is geconstateerd dat, ondanks uiteenlopende wettelijke vereisten aan opgestelde speelautomaten en uiteenlopende mogelijkheden en vooral onmogelijkheden wat betreft het spelaanbod, "de spelontwikkelingen bij zowel de speelhallen als bij Holland Casino duiden op het naar elkaar toe groeien van deze twee markten"[19]. Een deel van de exploitanten van speelautomatenhallen richt zich vooral op 'high end'-speelautomatenhallen, met een groot en divers aanbod aan speelautomaten en een 'casino-achtige' sfeer in combinatie met een kwalitatief hoogwaardige aankleding. Om een dergelijke formule optimaal te kunnen 'uitrollen', is echter ook voldoende oppervlak nodig. Daar ontbreekt het

[18] Als dit percentage ook de tafelspelen omvat, betekent dit dat het uitkeringspercentage van speelautomaten in casino's lager is dan 92 procent.

[19] SEO Economisch Onderzoek, *Speelruimte: naar een nieuwe marktordening van de land-based kansspelmarkt*, i.o.v. Ministerie van Veiligheid en Justitie en Ministerie van Financiën, 12 juli 2019.

de meeste speelautomatenhallen in Amsterdam aan. Met name langs snelwegen worden de laatste jaren wel voorbeelden van dergelijke 'luxere' speelautomatenhallen ontwikkeld, zoals bijvoorbeeld in Oostzaan,
De concurrentievoordelen en -nadelen van speelautomatenhallen ten opzichte van casino's van Holland Casino vat BEA als volgt samen:

Overzicht van concurrentievoordelen en –nadelen van speelautomatenhallen ten opzichte van Holland Casino	
Voordelen t.o.v. Holland Casino	Nadelen t.o.v. Holland Casino
• Holland Casino heft entree. [a] • Holland Casino heeft hogere uitkeringspercentages. [b] • Holland Casino heeft al een systeem ingevoerd van registratie en uitsluiting van spelers met problematisch speelgedrag. [c]	• Holland Casino mag tafelspelen (met croupier) aanbieden naast casinoautomaten. • Maximale inworp Holland Casino hoger. • De vestigingen van Holland Casino zijn veel groter, met meer mogelijkheden voor de combinatie van kansspelen en horeca of andere vormen van leisure en voor het 'aankleden' van de ruimtes. • De grotere schaal van Holland Casinovestigingen kan bevorderlijk zijn voor de doelmatigheid van werken (bijvoorbeeld bij het invoeren van CRUKS). • Holland Casino heeft ruimere mogelijkheden op het terrein van horeca, onder andere wat betreft het aanbieden van alcoholische dranken aan bezoekers. • Holland Casino laat bezoekers binnen vanaf 18 jaar. • 5.1,2,e Casino in Amsterdam beschikken doorgaans over goede parkeermogelijkheden in de nabije omgeving.

a. Voor het trekken van bezoekers is dit een nadeel voor Holland Casino. Voor de meer frequente bezoeker hanteert Holland Casino wel andere voorwaarden, waarbij entree gratis wordt en andere voordelen worden geboden (er zijn Favorites Cards voor mensen die vaker Holland Casino bezoeken, een Welcome Card (1 tot 3 bezoeken), Black Card (4-11 bezoeken), Plantinum Card (12-24) en een Diamond Card (> 25 bezoeken)[20].

b. De verplichting een groter deel van de inworp uit te keren, is voor Holland Casino een concurrentienadeel ten opzichte van de speelautomatenhallen. Anderzijds profileert Holland Casino zich ook met deze hoge uitkeringspercentages ten opzichte van de speelautomatenhallen.

c. Dit systeem wordt binnenkort ook verplicht voor speelautomatenhallen (CRUKS).

[20] Zie https://www.hollandcasino.nl/loyaliteitsprogramma/privileges. Bij een Black Card is niet alleen de eigen entree gratis, maar ook die van een introducé en bij een Platinum Card voor drie introducés.

De uitgangspositie van speelautomatenhallen ten opzichte van horecagelegenheden met speelautomaten, is anders. Zoals hiervoor toegelicht, neemt het aantal speelautomaten in de horeca trendmatig af. Ook in Amsterdam is deze trend goed zichtbaar. De onderscheidende aspecten tussen speelautomatenhallen en horecagelegenheden met speelautomaten vat BEA als volgt samen:

Overzicht van concurrentievoordelen en –nadelen van speelautomatenhallen ten opzichte van horecabedrijven met speelautomaten	
Voordelen t.o.v. horeca met speelautomaten	Nadelen t.o.v. horeca met speelautomaten
• Speelautomatenhallen kunnen een veel groter en meer divers aanbod aan speelautomaten bieden (waaronder ook meerspelers). • Bezoekers die primair komen om te gokken, treffen in speelautomatenhallen gelijkgestemden. • Speelautomatenhallen bieden meer anonimiteit ten opzichte van cafés waar gezelligheid meer centraal staat.	• In de horeca is de combinatie van gokken en alcohol wel mogelijk. • Openingstijden van horecagelegenheden zijn althans in Amsterdam vaak ruimer dan van speelautomatenhallen.

4 Trends en ontwikkeling en effect op exploitatie speelhallen

De speelautomatenhallenmarkt is sterk in ontwikkeling, waarbij zowel maatschappelijke als beleidsmatige veranderingen een rol spelen. Navolgend wordt beknopt ingegaan op de belangrijkste trends en ontwikkelingen, die van invloed (kunnen) zijn op het exploiteren van speelautomatenhallen.

4.1 Ontwikkelingen in het landelijke beleid en de lokale beleidskaders

Landelijk beleid

De branche heeft de afgelopen tijd met verschillende beleidswijzigingen te maken gehad, die ingrijpende invloed hebben gehad op de exploitatie van speelautomatenhallen en waarbij die invloed in de komende tijd nog zal doorwerken. Met name de volgende beleidsmatige ontwikkelingen zijn van belang:

- Invoering per 2008 van de Kansspelbelasting à 29 procent. De Kansspelbelasting kwam in de plaats van de btw. Exploitanten hoeven dus geen btw meer af te dragen, maar ze kunnen betaalde btw ook niet meer aftrekken. Dat zorgt voor hogere kosten van inkopen, maar het zorgt ook voor een hogere huur.
- Invoering per 1-7-2008 van het rookverbod. Dat heeft speelautomaten hard getroffen, omdat gokkers in het algemeen rokers zijn. De realisatie van rookruimtes heeft speelautomatenhallen genoodzaakt grote investeringen te plegen in verbouwingen en aanschaf en installatie van bijvoorbeeld luchtbehandelingssystemen.
- Verhoging met ingang van 1 januari 2018 van het tarief voor de kansspelbelasting van 29 procent naar 30,1 procent. De verhoging is ingevoerd als een tijdelijke maatregel, als dekking voor de derving van inkomsten die de overheid heeft als gevolg van de vertraging van het Wetsvoorstel kansspelen op afstand (Koa). Het is de bedoeling dat de kansspelbelasting weer terug gaat naar 29 procent zes maanden na inwerkingtreding van deze wet. Exploitanten geven aan bevreesd te zijn dat deze toezegging in de praktijk niet zal worden nagekomen.

Vooruitkijkend zijn, in aanvulling op deze veranderingen in het voor speelautomatenhallen relevante beleidskader, nog enkele andere trends en ontwikkelingen waarneembaar, die eveneens ingrijpend (kunnen) zijn voor de exploitatie:

- Per 2020 de invoering van een volledig rookverbod. Exploitanten geven aan dat het verbod op rookruimtes zeer ingrijpend is omdat een groot deel van de bezoekers uit rokers bestaat. Exploitanten vinden het lastig de impact daarvan goed in te schatten, maar gaan uit van een sterk negatief effect dat in de ordegrootte van 10 tot 15 procent minder omzet kan uitkomen.
  Dit negatieve effect ontstaat doordat een deel van de bezoekers afhaakt en voor de bezoekers die wel komen, geldt dat een deel daarvan ook regelmatig 'buiten' staat om te roken. Als de locatie het toelaat, kan de exploitant dit proberen te faciliteren, maar een bezoeker kan dan niet én roken én spelen, wat voorheen wel kon. Als de exploitant ervoor kiest om het roken buiten te faciliteren, dan zal dit ook weer de nodige investeringen vergen.

- Invoering van de Wet kansspelen op afstand (Wet Koa), die per 1 januari 2021 naar verwachting in werking treedt, opent de markt voor online-kansspelen. De legalisering van de online-kansspelmarkt zal effect hebben op de speelautomatenhallen, waarbij aangetekend dat exploitanten aangeven dat een deel van hun bezoekers nu ook reeds gebruik maken van het beschikbare (niet legale) online-aanbod. Ook ten aanzien van de omvang die deze beleidswijziging zal hebben, vinden exploitanten het lastig voorspellingen te doen.
- Invoering van een Centraal Register Uitsluiting Kansspelen (CRUKS) als uitvloeisel van de Wet kansspelen op afstand (Koa). Een deel van de bezoekers is achterdochtig wat registratie betreft, wat een reden kan zijn om een speelautomatenhal niet meer te bezoeken. Invoering van CRUKS zal verder de nodige investeringen vergen, waarbij de specifieke situatie mede bepaalt hoe groot de bouwkundige aanpassingen aan het pand zullen zijn. Los van kosten vanwege fysieke aanpassingen, zullen er ook extra personele kosten ontstaan.
- Waarschijnlijk per 1 juli 2021 worden speelautomatenhallen verplicht een extra heffing te betalen voor het Verslavingsfonds.

Legalisering online kansspelmarkt

Ten aanzien van de impact op de speelautomatenhallen van het legaliseren van de online kansspelmarkt zijn geen onderbouwde prognoses beschikbaar, voor zover BEA bekend. In 2012 is een onderzoek[21] uitgevoerd naar de substitutie tussen online en offline (i.c. 'landbased') kansspelen. De hoofdconclusie luidt als volgt: "Er zijn vooralsnog geen objectieve, wetenschappelijk verantwoorde studies beschikbaar die een betrouwbaar beeld kunnen geven van de omvang en oorzaken van mogelijke substitutie-effecten tussen de online markt en de online markt." BEA heeft geen recentere op de Nederlandse situatie toegesneden onderzoeken gevonden die wel onderbouwde inschattingen bevatten van de substitutie tussen online kansspelen enerzijds en speelautomatenhallen en casino's anderzijds. Wel geven diverse exploitanten aan dat een deel van hun bezoekers momenteel al actief is online. Zij kunnen niet inschatten in welke mate legalisering van de online-kansspelmarkt ervoor zorgt dat bezoekers van speelautomatenhallen in de komende jaren vaker online zullen gokken en daardoor misschien minder vaak in een speelautomatenhal.

CRUKS

In 5.1,2,e van Toelichting bij het Besluit Kansspelen op afstand[22], op 4 maart jl. door minister Dekker voor Rechtsbescherming toegezonden aan de Tweede Kamer, worden de kosten vanwege CRUKS voor exploitanten van speelautomatenhallen als volgt ingeschat:

- De initiële kosten variëren van circa € 80.000 tot circa € 140.000.
- De structurele jaarlijkse kosten worden geraamd op circa € 240.000.

---

21 APE, *Substitutie tussen online en offline kansspelen, eindrapportage*, januari 2012.

22 Minister van Rechtsbescherming (Ministerie van Justitie en Veiligheid), *Besluit kansspelen op afstand* (voluit Besluit van houdende bepalingen ter uitvoering van de Wet kansspelen op afstand), 3 maart 2020.

De initiële kosten variëren van € 80.000 tot € 140.000. De variatie betreft een bandbreedte voor de mate waarin er fysieke aanpassingen in speelautomatenhallen nodig zijn. De ruimtelijke omstandigheden verschillen per speelautomatenhal. In de ene speelautomatenhal kunnen aanpassingen aan de entree makkelijker worden doorgevoerd dan in andere. Verder zijn er speelautomatenhallen met één entree en speelhallen met meerdere ingangen.

In het voorliggende onderzoek zal BEA deze kostenraming als basis hanteren voor de door de Amsterdamse exploitanten te plegen investeringen. In het onderzoek is gebleken dat exploitanten zelf vaak nog geen onderbouwde kostenraming kunnen afgeven, met name niet omdat voor hen nog niet duidelijk is aan welke eisen CRUKS precies moet voldoen.

Initiële lasten (euro's)	Totaal bedrijfsvreemde regeldruk		Bedrijfsvreemde regeldruk per aanbieder			
	Kansspelen op afstand	Landbased kansspelen	Nederlandse aanbieders KOA	Buitenlandse aanbieders KOA	Speelautomatenhallen	Speelcasino's
De vergunning en de vergunninghouder	Minimaal 3.398.460		Min 49.977	Min 49.977		
	Maximaal 3.416.080		Max 50.236	Max 50.236		
Spelsysteem	34.000.000		500.000	500.000		
Inschrijving & aanmelding	1.470.000		21.618	21.618		
Consumentenbescherming	147.000		2.162	2.162		
Keuring spelsysteem	3.400.000		50.000	50.000		
Toezicht en handhaving	11.486.258		165.212	150.355		
Verslavingspreventie	301.316	Minimaal 14.094.400	4.431	4.431	Minimaal 52.591	
		Maximaal 31.093.400			Maximaal 116.020	
Informatie & voorzieningen	82.000	169.000	1.206	1.206	599	599
Registratie speelgedrag		5.695.000			21.250	
Amendementen		1.540.000			5.000	14.286
Totaal (minimum)	54.285.033	21.498.400	798.309	798.309	79.440	14.885
Totaal (maximum)	54.302.653	38.497.400	798.568	798.568	142.869	14.885

De structurele lasten vanwege CRUKS zijn in potentie belangrijker. Voor speelautomatenhallen met meerdere ingangen raamt het Adviescollege Administratieve Lasten (Actal) op basis van onderzoek van SIRA Consulting dat deze kunnen oplopen tot € 242.000 per jaar vanwege de benodigde inzet van 3 fte extra voor assistentie bij de ingang ten behoeve van legitimatie, registratie en toetsing op de vraag of iemand uitgesloten zou moeten worden van toegang tot de speelautomatenhal.

Structurele lasten (euro's)	Totaal bedrijfsvreemde regeldruk		Bedrijfsvreemde regeldruk per aanbieder			
	Kansspelen op afstand	Landbased kansspelen	Nederlandse aanbieders KOA	Buitenlandse aanbieders KOA	Speelautomatenhallen	Speelcasino's
De vergunning en de vergunninghouder	Minimaal 6.483.967		Min 95.352	Min 95.352		
	Maximaal 8.498.107		Max 124.972	Max 124.972		
Spelsysteem	6.611.111		97.222	97.222		
Inschrijving & aanmelding	46.249		680	680		
Keuring spelsysteem	24.437.538		359.376	359.376		
Registratieverplichtingen	92.800		1.365	1.365		
Toezicht en handhaving	6.685.760		98.320	98.320		
Verslavingspreventie	9.891.511	63.663.860	44.733	211.798	237.552	
Informatie & voorzieningen	16.000	34.000	235	235	121	121
Registratie speelgedrag		1.139.000			4.250	
Amendementen	3.564		52	52		
Totaal (minimum)	54.268.499	64.836.860	697.335	864.401	241.922	121
Totaal (maximum)	56.282.639	64.836.860	726.955	894.021	241.922	121

In een Nota voor de 5.1,2,e wordt toegelicht dat speelautomatenhallen weliswaar al hebben ingezet op preventie en zorgplicht, maar dat het beleid tot dusverre verschilt per speelhal[23]. Met de wijziging op de Wet op de Kansspelen wordt de zorgplicht van speelautomatenhallen op dit vlak meer in lijn gebracht met Holland Casino. Naast het raadplegen van het centraal register voor alle bezoekers, zullen vergunninghouders in het kader van de zorgplicht het speelgedrag van spelers moeten monitoren, analyseren en op basis daarvan waar nodig interveniëren in een persoonlijk onderhoud. Daarnaast moet de vergunninghouder dossiers opbouwen en deze overhandigen en toelichten wanneer hij in het kader van zijn zorgplicht een speler aandraagt voor onvrijwillige uitsluiting. Ook heeft de vergunninghouder een informatieplicht naar de speler. Zo moet hij de speler informeren over de risico's van deelname aan kansspelen en over de mogelijkheden voor hulpverlening.

Deze nieuwe werkzaamheden leiden ertoe dat er structureel kosten gemaakt moeten worden voor de inzet van extra personeel. Tevens moet dit personeel worden opgeleid om te kunnen voldoen aan de zorgplicht. De geraamde kosten van € 242.000 per jaar ontstaan vanwege de door SIRA Consulting nodig geachte inzet van één extra medewerker gedurende de openingsuren. Gelet op de openingstijden van speelautomatenhallen, gaat SIRA Consulting uit van een verwachte inzet van 3 fte voor speelautomatenhallen met meerdere ingangen.

BEA gaat er in het onderzoek vanuit dat deze structurele lastenverzwaring volledig zal gelden voor de grote speelautomatenhallen. Voor de kleinere en middelgrote speelautomatenhallen wordt uitgegaan van lagere kostenniveaus.

4.2 Impact van 'de brief van oktober 2018'

De in oktober 2018 door de gemeente aan de exploitanten van speelautomatenhallen verstuurde brief, met daarin de aankondiging dat de gemeente de exploitatievergunningen voor onbepaalde tijd gaat beëindigen en het huidige stelsel van vergunningen zal vervangen door een stelsel op basis van vergunningen voor bepaalde tijd, heeft op de exploitanten direct grote impact gehad.

De impact kan als volgt worden toegelicht:

- Exploitanten geven aan dat door de aankondiging van het beëindigen van de vergunningen voor onbepaalde tijd, de exploitanten van speelautomatenhallen in de ogen van banken en andere mogelijke financiers in een hogere risicocategorie komen. De vergunning voor onbepaalde tijd biedt meer zekerheden op continuïteit van de exploitatie. Dit maakt het verkrijgen van financiering lastiger en duurder.

[23] Tweede Kamer, vergaderjaar 2014-2015, 33 996, nr. 6, *Wijziging van de Wet op de Kansspelen, de Wet op de kansspelbelasting en enkele andere wetten in verband met het organiseren van kansspelen op afstand*, Nota naar aanleiding van het verslag, 7 april 2015.

- De waarde van de speelautomatenhallen is ingrijpend gedaald. De waarde van de speelautomatenhal zat behalve in een opgebouwde klantenkring, een ontwikkeld bedrijfsconcept, goed opgeleid personeel en allerlei soorten vaste activa met name ook in het bezit van een schaarse vergunning om een speelautomatenhal te mogen exploiteren. Voor met name de kleinere familiebedrijven betekent dit dat de eigenaar zijn opgebouwde pensioen ziet verdampen. Het bedrijf doorgeven aan een volgende generatie, of het bedrijf verkopen aan een geïnteresseerde marktpartij, wordt ook lastig, omdat er geen garantie is op continuïteit van de vergunning.
- De medewerkers van de speelautomatenhallen zien hun baan in gevaar komen. Speelautomatenhallen werken voor een belangrijk deel met medewerkers die vast in loondienst zijn, met dienstverbanden tot tien, twintig of zelfs dertig jaar. Voor met name de oudere medewerkers kan het lastig zijn om, in dien noodzakelijk, weer een andere baan te vinden.
- Vanwege de aankondiging van beëindiging van het huidige vergunningenstelsel, hebben diverse exploitanten voorgenomen investeringen in hun speelautomatenhal(len) uitgesteld of afgesteld. Hierbij kan een ongelijkheid ontstaan tussen enerzijds kleinere en financieel minder sterke bedrijven, die zeer terughoudend zullen zijn met bijvoorbeeld de aanschaf van nieuwe speelautomaten, en anderzijds grotere en financieel sterkere bedrijven die het zich kunnen veroorloven ondanks de aankondiging te blijven investeren.
- Voor exploitanten die recent een speelautomatenhal hebben overgenomen, kan de voorgenomen beëindiging van de vergunningen voor onbepaalde tijd betekenen dat zij hun op de balans geactiveerde goodwill versneld moeten afschrijven. Tegenover de voor de overname aangegane leningen staat dan een lagere boekwaarde aan vaste activa, waardoor de financiële positie aanmerkelijk kan verslechteren.

4.3 Maatschappelijke trends en ontwikkelingen

In aanvulling op de hiervoor toegelichte beleidsmatige trends en ontwikkelingen, die inwerken op de exploitatie van de speelautomatenhallen, zijn er ook enkele maatschappelijke trends en ontwikkelingen belangrijk:

- Diverse exploitanten noemen de veranderende samenstelling van de Amsterdamse bevolking als een negatieve invloed op hun bedrijf. Zij zien vaste klanten vertrekken naar omliggende gemeenten of overlijden, maar de aanwas van nieuwe klanten is beperkt. Een en ander hangt volgens deze exploitanten samen met de 'ver-yupping' van Amsterdam. De jonge, nieuwe inwoners die de laatste jaren in groten getale naar Amsterdam verhuizen voor studie of werk zijn veel minder genegen om een speelautomatenhal te bezoeken.
- Exploitanten signaleren dat hun bezoekers vaker 's avonds komen om te spelen. Waar voorheen de piek in het bezoek aan het einde van de middag en het begin van de avond lag, direct na werktijd, verschuift deze piek naar later op de avond. De openingstijden in Amsterdam, tot uiterlijk 24 uur 's avonds, beginnen daardoor geleidelijk steeds meer te knellen. Exploitanten geven aan dat zij daardoor spelers missen, door-

dat mensen die wat later op de avond nog willen gokken sinds enige tijd kunnen uitwijken naar bijvoorbeeld Oostzaan of Halfweg.
- Tot slot geven exploitanten aan dat parkeren ook een issue is. Voor bezoekers van buiten Amsterdam die met de auto kwamen, wordt parkeren steeds duurder en lastiger.

Een ontwikkeling die in potentie positief is, is de grote populariteit van Amsterdam bij toeristen. Exploitanten geven echter aan dat de toerist desondanks nog maar beperkt zijn of haar weg weet te vinden naar de speelautomatenhallen. Hierbij speelt mee dat de in Nederland opgestelde automaten afwijken van de speelautomaten die zij gewend zijn in hun land van herkomst. Daarnaast geldt voor veel toeristen dat zij niet komen om een speelautomatenhal te bezoeken c.q. dat dit niet op hun 'to do'- of 'must see'-lijstje staat.

5 Verdienvermogen speelhallen: ontwikkeling en verklaringen

De door de gemeente te bepalen overgangstermijn naar een nieuw stelsel van vergunningen voor bepaalde tijd en de duur van de dan uit te geven exploitatievergunningen, worden naar verwachting mede bepaald op basis van het tempo waarmee exploitanten gepleegde respectievelijk dan te plegen investeringen (kunnen) terugverdienen. Deze zogenoemde 'terugverdientijd' is geen statisch gegeven. De terugverdientijd wordt beïnvloed door allerlei voor de individuele exploitant niet te beïnvloeden factoren, op economisch, sociaal en maatschappelijk terrein en op het terrein van wet- en regelgeving en beleid.

Navolgend wordt eerst toegelicht welke benadering BEA hanteert ten aanzien van het in beeld brengen van terugverdientijden en vervolgens wordt nader ingegaan op het huidige verdienvermogen van exploitanten van speelautomatenhallen, landelijk en meer specifiek in Amsterdam, en daarin zichtbare ontwikkelingen.

5.1 Toelichting op definiëren en bepalen van 'terugverdientijd'

Definitie

De terugverdientijd wordt bepaald door de omvang van de gepleegde of te plegen investering af te zetten tegen de zogenoemde vrije kasstroom. De vrije kasstroom wordt bepaald door de optelsom van de nettowinst en de afschrijvingen.

De terugverdientijd is daarmee in economische zin als volgt gedefinieerd:

$$\text{Terugverdientijd} = \frac{\text{Vaste activa}}{\text{Vrije kasstroom}} = \frac{\text{Vaste activa}}{\text{Afschrijvingen} + \text{nettowinst}}$$

Ter toelichting:

- In de 'teller' van deze definitie is de boekwaarde van de vaste activa opgenomen. De vaste activa bestaan zowel uit materiële als niet-materiële en financiële vaste activa. De materiële vaste activa betreft bijvoorbeeld speelautomaten, inrichting en inventaris, kantoorapparatuur, luchtbehandelingssystemen e.d. Immateriële activa betreffen bijvoorbeeld op de balans opgevoerde goodwill na een gepleegde overname.
- In de 'noemer' wordt de vrije kasstroom voor een jaar bepaald als optelsom van nettowinst (dus na belastingen) en ook na afschrijvingen plus de in dat jaar van toepassing zijnde afschrijving op vaste activa. Dit betekent de facto dat de afschrijvingen niet van invloed zijn op de vrije kasstroom.

Geen statisch gegeven

Zoals aangegeven, is de terugverdientijd geen statisch gegeven. De terugverdientijd wordt beïnvloed door allerlei factoren die raken aan de exploitatie van een speelhal door een exploitant. Van belang kunnen bijvoorbeeld maatschappelijke ontwikkelingen als veranderingen in de bevolkingssamenstelling of een veranderende houding ten opzichte van 'gokken' zijn. Ook landelijke wet- en regelgeving is direct van invloed op het verdienvermogen

van exploitanten en daarmee op de terugverdientijden (bijvoorbeeld gaat het dan om het van toepassing zijnde belastingregiem, al dan niet van toepassing zijnde rookverboden, legalisering en opening van de online-kansspelmarkt, enzovoort) en hetzelfde geldt voor lokaal beleid en regelgeving. Wat het laatste betreft is bijvoorbeeld van belang of en zo ja hoe de gemeente limieten stelt aan het aantal exploitanten, het maximale aantal speelautomaten dat zij mogen exploiteren, de vrijheid van vestigingsplaatskeuze van exploitanten en de mogelijkheden om te verplaatsen en ook het beleid ten aanzien van openingstijden.

De als onderdeel van het voorliggende onderzoek uitgevoerde marktscan is nadrukkelijk bedoeld om deze factoren, en hun potentiële en verwachte invloed op de terugverdientijd, goed in beeld te brengen.

Resterende terugverdientijd

In het voorliggende onderzoek is voor het bepalen van de overgangstermijn met name de 'resterende terugverdientijd' van belang, waarbij de resterende terugverdientijd dan 'ingaat' vanaf het moment dat de exploitanten op de hoogte zijn gesteld door de gemeente Amsterdam van de voorgenomen beëindiging (i.c. 4 oktober 2018), op enig moment, van de huidige exploitatievergunningen voor onbepaalde tijd. De resterende terugverdientijd hangt onder meer af van het moment waarop de (meeste) investeringen in een speelautomatenhal zijn gepleegd en de vraag hoeveel tijd een speelautomatenhal al heeft gehad om daar op terug te verdienen:

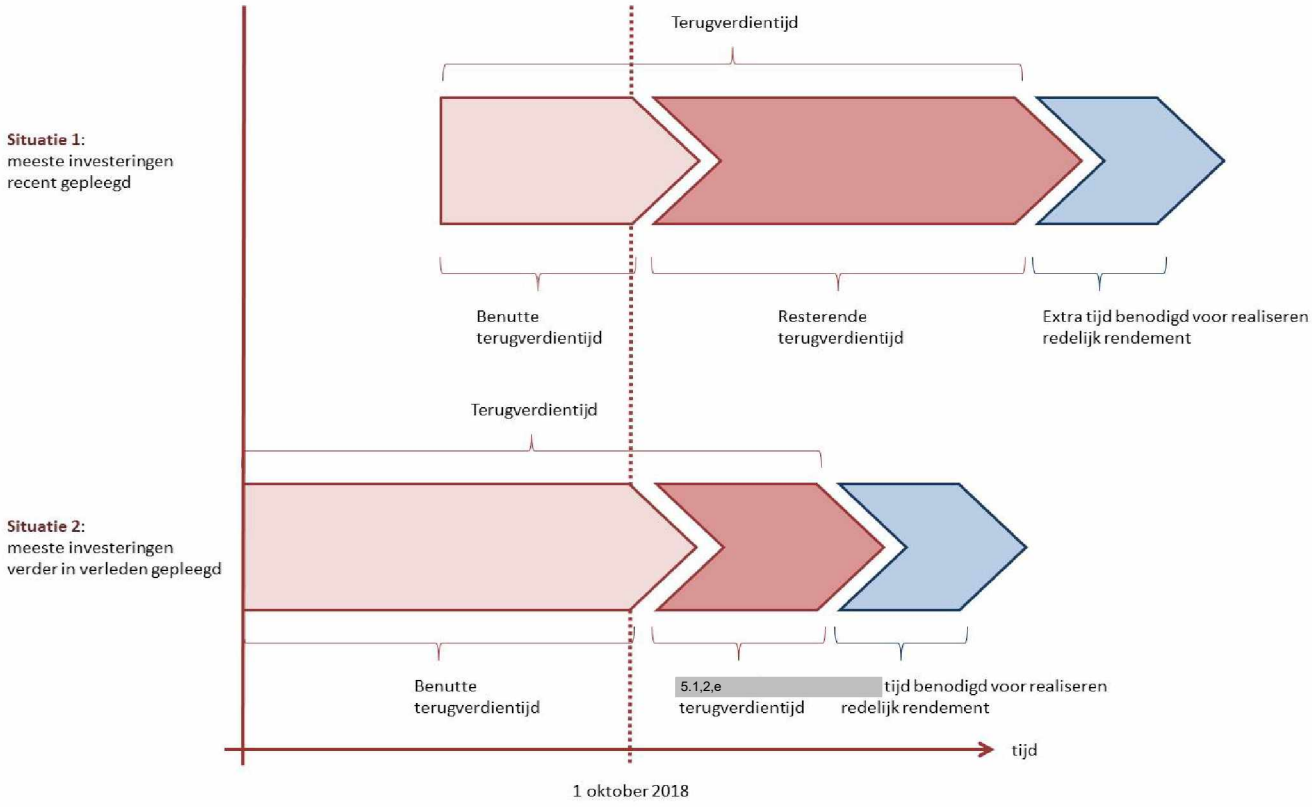

BEA

Redelijk rendement

Voor het onderbouwen van een reële overgangsperiode is verder van belang te realiseren dat voor exploitanten van speelautomatenhallen, als ondernemers die ondernemersrisico lopen, het alleen terugverdienen van investeringen niet het doel is. Zowel de overgangstermijn als de vergunningsduur moeten (in ieder geval) worden gebaseerd op de terugverdientijd van de investeringen die de exploitanten hebben gedaan tot 1 oktober 2018, inclusief de tijd die nodig is om een redelijk rendement op het geïnvesteerd vermogen te behalen[24].

Niveau van investeringen

De resterende terugverdientijd wordt ook bepaald door de omvang van de door de exploitant gepleegde investeringen en de vraag hoe lang geleden deze investeringen zijn gepleegd. Voor een exploitant die de laatste jaren niet of nauwelijks meer heeft geïnvesteerd in speelautomaten, inrichting, interieur en apparatuur, geldt in beginsel een kortere terugverdientijd dan voor een overigens (bijvoorbeeld wat betreft niveau van nettowinst na afschrijvingen) vergelijkbare exploitant die wel is blijven investeren in vaste activa. Als onderdeel van het voorliggende onderzoek heeft BEA daarom aan alle exploitanten vragen gesteld over:

- Aanschafdatum en aanschafprijs van de vaste activa.
- De afschrijvingsduur van deze vaste activa.
- De mate waarin deze vaste activa inmiddels zijn afgeschreven.
- De actuele boekwaarde van de vaste activa.

Afschrijvingsduur

Op basis van de beschouwde financiële rapportages van exploitanten in combinatie met algemene inzichten in afschrijvingspraktijken van ondernemingen in Nederland, is het beeld van BEA dat exploitanten over het algemeen de volgende afschrijvingsduren hanteren:

Soort vaste activa	Afschrijvingsduur
Speelautomaten	5 jaar
Kantoorapparatuur	5 jaar
ICT hardware	5 jaar
ICT software, licenties	1-5 jaar
Inventaris	10 jaar
Luchtbehandelingsinstallaties	15 jaar
Verbouwingen/inbouw	15 jaar
Gebouwen	30-40 jaar tot 50% van WOZ-waarde
Goodwill	10 jaar

Bedrijven hebben in de in de praktijk te hanteren afschrijvingstermijnen enige vrijheidsgraden. Het algemene beeld is hoe dan ook dat speelautomaten relatief snel worden afgeschreven. Luchtbehandelingsinstallaties en verbouwingen worden vaak afgeschreven over 15 jaar en hetzelfde geldt voor verbouwingen die niet voor rekening komen van de ver-

[24] Pels Rijcken, *Overgangstermijn en nieuwe vergunningsduur speelautomatenhallen*, 12 juli 2019.

huurder. Als een pand in eigendom is, dan wordt het pand doorgaans in 30 tot 40 jaar afgeschreven tot maximaal 50 procent van de WOZ-waarde. Zeker in de krappe Amsterdamse vastgoedmarkt, is afschrijven echter vaak niet reëel omdat de waarde eerder toeneemt dan daalt.

5.2 Winstgevendheid van Amsterdamse speelautomatenhallen

Landelijk beeld

Ten aanzien van de door exploitanten van speelautomatenhallen behaalde winst, zijn er tot en met 2012 periodiek landelijk representatieve onderzoeken gehouden. In de laatste editie van het 'kengetallenonderzoek' is toegelicht dat de winstgevendheid van de exploitanten van speelautomatenhallen (in dit onderzoek 'amusementscentra' genoemd) sinds 2007 sterk is gedaald[25]. Voor het jaar 2011 geldt zelfs de winst voor alle exploitanten van speelautomatenhallen samen negatief is:

Ontwikkeling winst als percentage van bruto omzet, 2005-2011
Uitgesplitst naar VAN-leden in segmenten horeca en amusementscentra/speelautomatenhallen
Bron: KPMG (2012)

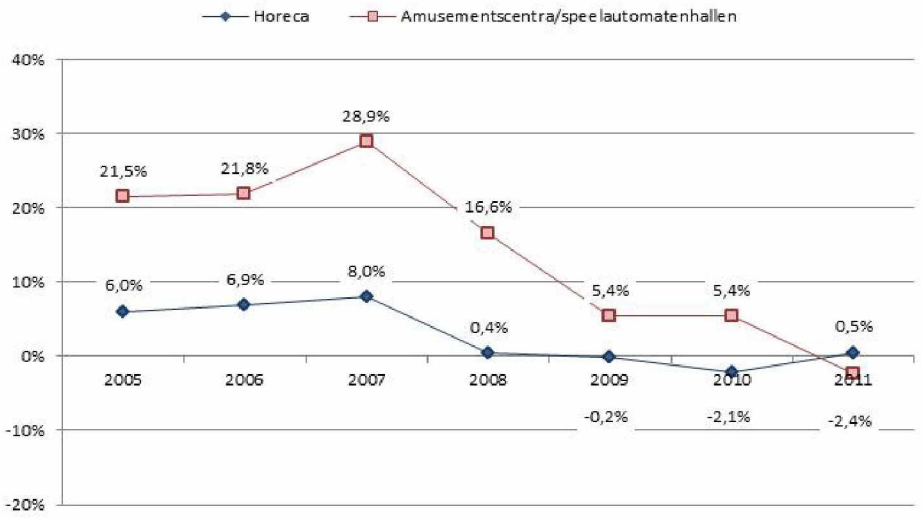

Zoals in hoofdstuk 4 toegelicht, heeft de invoering van kansspelbelasting en een rookverbod in 2008, in combinatie met een economische recessie, geresulteerd in een ingrijpende en structurele daling van de winstniveaus in de branche. De volgende cijfers illustreren de sterk veranderde winstgevendheid van de branche sinds 2008:

- Aandeel exploitanten met winst hoger dan 10 procent van omzet: 45 procent in 2005 (vóór 2008) en 15 procent in 2011 (na 2008).
- Aandeel exploitanten met winst tussen 0 en 10 procent van omzet: 25 procent in 2005 versus 40 procent in 2011.
- Aandeel exploitanten met verlies (winst < 1 procent): 30 procent in 2005 en 45 procent in 2011.

[25] KPMG, *Speelautomaten kengetallen onderzoek 2012*, 21 december 2012.

Ook het bruto spelresultaat per spelersplaats (inworp minus uitgekeerde bedragen vóór kansspelbelasting) is in de periode 2005 tot en met 2011 landelijk sterk gedaald, van aanvankelijk circa € 17.000 per spelersplaats naar circa € 13.000 in 2011. Dit komt neer op een daling van circa 24 procent in deze periode.

Het netto spelresultaat (inworp minus uitgekeerde bedragen na kansspelbelasting) is eveneens sterk gedaald, namelijk van circa € 14.400 in 2005 naar circa € 9.200 in 2011. Dit komt neer op een daling van circa 36 procent, zodat de daling van het netto spelresultaat per spelersplaats aanmerkelijk groter is dan de daling van het bruto spelresultaat per spelersplaats.

Ontwikkeling bruto en netto spelresultaat, landelijk beeld over 2005-2011
Bron: KPMG (2012)

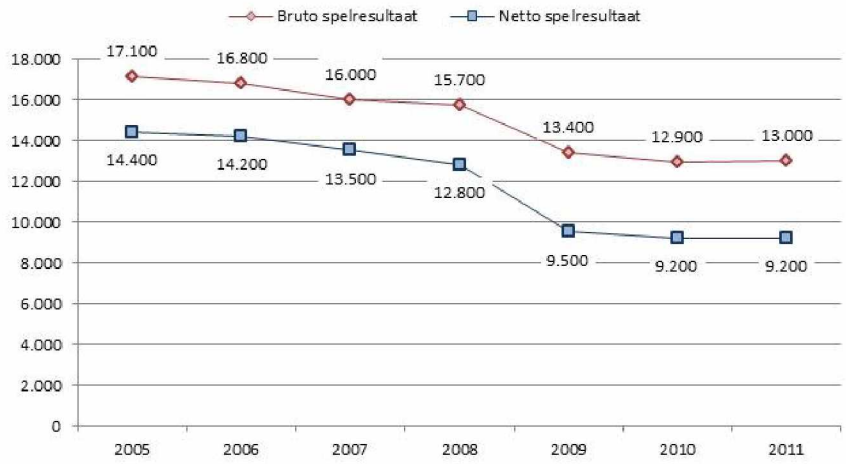

Lokale beeld

Het beeld dat BEA heeft ontwikkeld van de Amsterdamse speelautomaten, laat zich als volgt samenvatten:

- Enkele speelautomatenhallen hebben de afgelopen jaren alleen of voornamelijk verlies gedraaid en ook de vrije kasstroom is negatief geweest. Vanwege de negatieve vrije kasstroom is er voor deze speelhallen geen sprake van terugverdienen op geïnvesteerd vermogen. Voor deze speelautomatenhallen geldt, dat er ingrijpende reorganisaties nodig zijn om de winstgevendheid (soms fors) te verbeteren, waarbij de vraag is of de speelhallen uiteindelijk weer winstgevend kunnen worden in de huidige marktomstandigheden. De speelhallen zijn nog niet gesloten ook omdat de exploitant oordeelt dat de speelhal nog bijdraagt aan de dekking van de vaste kosten en/of vanwege de strategische waarde van de vergunning.
- Enkele speelautomatenhallen hebben de afgelopen jaren vooral verlies gerealiseerd, maar de vrije kasstroom was positief. Deze speelautomatenhallen verdienen terug op hun investeringen, maar er is alle aanleiding om de bedrijfsvoering aan te passen en met name te zoeken naar manieren om kosten te besparen. Het is dan naar verwach-

ting onvermijdelijk om personele aanpassingen door te voeren[26], die op de korte termijn extra kosten opleveren (vanwege dan te betalen transitievergoedingen) maar die op langere termijn de winstgevendheid van de speelhal verbeteren. Het is voor deze exploitanten momenteel lastig dergelijke reorganisatiemaatregelen door te voeren, vanwege de onzekerheid over het kunnen continueren van de exploitatie.

- Voor circa de helft van de speelautomatenhallen schat BEA in dat zij wisselend winst dan wel verlies hebben gedraaid in de afgelopen jaren, maar dat de vrije kasstroom structureel wel positief was.
- Voor de resterende speelautomatenhallen schat BEA in dat zij structureel winstgevend zijn en dat ook de vrije kasstroom positief is.

Het indicatieve beeld van BEA kan als volgt worden samengevat:

Aantal speelhallen ingedeeld op basis van (1) winstgevendheid en (2) niveau van vrije kasstroom
Bron: deels o.b.v. ontvangen financiële gegevens van exploitanten en deels inschattingen BEA

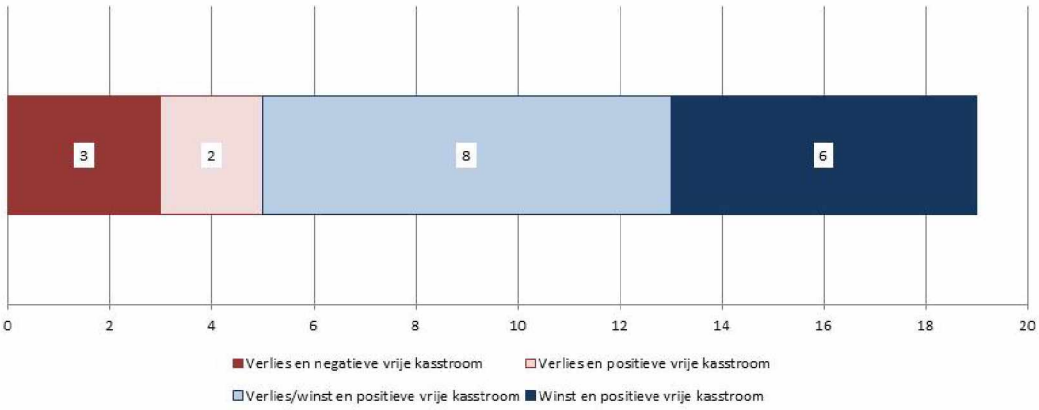

Voor één van de naar verwachting best renderende speelautomatenhallen in Amsterdam kan op basis van gegevens uit het handelsregister worden geconcludeerd dat deze speelautomatenhal in de periode van 2010 tot en met 2013 een netto resultaat realiseerde van 12 tot 13 procent van het eigen vermogen. De ontwikkeling van het eigen vermogen indiceert dat dit niveau in de jaren daarna gecontinueerd kon worden. De nettowinst als percentage van het eigen vermogen is als indicator voor de winstgevendheid kwetsbaar voor aanpassingen in de financiële structuur van een onderneming[27]. De nettowinst als per-

[26] Dit kan concreet neerkomen op het beëindigen van dienstverbanden van medewerkers die al geruime tijd en in loondienst werkzaam zijn voor de betreffende exploitant. Hun salarisniveau is relatief hoog vanwege het aantal dienstjaren en omdat zij vaak in dienst zijn getreden 'nog in de goede tijden' van voor 2008. Behalve dat dit gepaard gaat met aanzienlijke transitievergoedingen, vanwege de lange dienstverbanden en het relatief hoge salarisniveau van deze medewerkers, heeft dit ook als effect dat de speelhal 'ervaring inlevert'.

[27] De betreffende onderneming is vrijwel volledig gefinancierd met eigen vermogen. Was dit niet het geval geweest, dan was de nettowinst als percentage van het eigen vermogen, bij een gelijkblijvende winstgevendheid, hoger geweest.

centage van het bruto spelresultaat (oftewel de inworp minus de uitgekeerde bedragen) is een robuustere maatstaf voor de winstgevendheid. Voor genoemde naar verwachting relatief zeer goed presterende exploitant komt de nettowinst als percentage van het bruto spelresultaat uit op 26 tot 32 procent in de jaren 2010 tot en met 2013.

Tegenover deze zeer goed renderende exploitant staan diverse exploitanten en speelhallen met een veel lagere nettowinst. Diverse speelautomatenhallen hebben in de afgelopen jaren incidenteel of over meerdere jaren een nettoverlies gerealiseerd. Indien een nettowinst is gerealiseerd, is deze doorgaans beperkt tot tussen 1 en 10 procent van het netto spelresultaat. De marges zijn dun in de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen. Diverse exploitanten zijn op dit moment bezig om hun bedrijfsvoering kritisch te bezien en met name te bezien of op de personele inzet kan worden bespaard.

Het beeld van BEA, op basis van ontvangen financiële gegevens ten behoeve van het voorliggende onderzoek en uit het handelsregister van de Kamer van Koophandel afkomstige gegevens, is dat de Amsterdamse exploitanten in de afgelopen jaren zijn blijven investeren in de vaste activa van hun onderneming. In de periode 2015 tot en met 2018 ontwikkelde de boekwaarde van de vaste activa van een selectie van speelhallen in Amsterdam zich als volgt:

Ontwikkeling boekwaarde vaste activa, selectie van speelhallen in Amsterdam
Index ontwikkeling: 2015 = 100

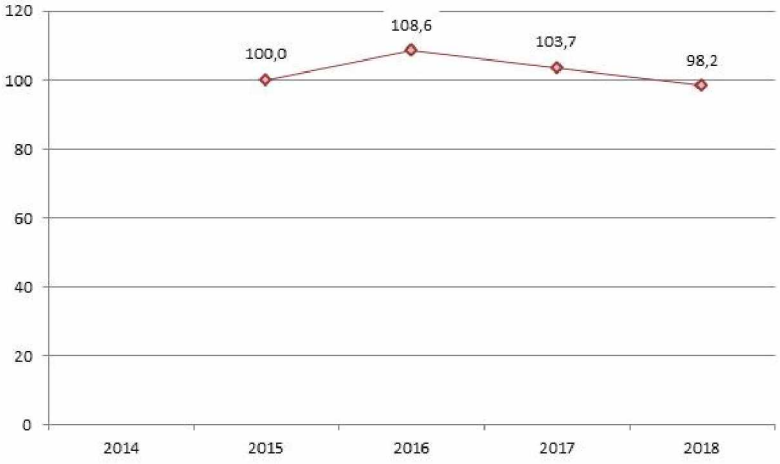

Nota bene: het gaat om zes speelhallen in Amsterdam waarbij voor één speelhal geldt dat de ontwikkeling betrekking heeft op deze hal en een hal buiten Amsterdam. De selectie is beperkt van omvang mede omdat voor een deel van de exploitanten geldt dat op het moment van schrijven van het voorliggende onderzoek financiële jaardocumenten over 2018 nog niet waren gedeponeerd. Het beeld wijzigt niet ingrijpend als de selectie wordt uitgebreid en bijvoorbeeld de periode 2014 tot en met 2017 als basis wordt gehanteerd.

6 Duur van nieuwe vergunningen

Hoofdstuk 6 richt zich op de looptijd van nieuw uit te geven vergunningen voor bepaalde tijd. Centraal in de analyse staat de terugverdientijd van speelautomatenhallen. Navolgend licht BEA eerst toe op een voor dit onderzoek geconstrueerde modelmatige uitwerking van speelautomatenhallen in Amsterdam (paragraaf 6.1). Vervolgens wordt in paragraaf 6.2 voor enkele referentiecases uitgewerkt welke winstniveaus in de Amsterdamse markt haalbaar (kunnen) zijn, ook rekening houdend met relevante trends en ontwikkelingen. In paragraaf 6.3 wordt de invloed doordacht van enkele nog door de gemeente Amsterdam te maken lokale beleidskeuzes.

6.1 Modelmatige constructie speelhallen: klein, middelgroot en groot

Modelopzet exploitatie

Op basis van algemene branchekengetallen en inzichten ontleend aan de uitgevoerde caseonderzoeken van Amsterdamse exploitanten, acht BEA voor een kleine, een middelgrote en een grote speelautomatenhal de volgende exploitatie realistisch:

Indicatieve rekenmodellen speelhallen	Klein		Middelgroot		Groot	
Toegespitst op situatie van huur	huur		huur		huur	
Twee varianten qua omvang	Min	Max	Min	Max	Min	Max
Speelautomaten	35	50	75	100	175	200
Spelersplaatsen	60	85	130	173	300	340
Oppervlakte (m^2 bvo)	110	185	350	550	950	1.000
Medewerkers	7	10	12	16	20	30
Formatie	7	7,5	11,5	13,5	18	25
Totale personeelskosten/fte	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Netto omzet	750.000	1.062.500	1.750.000	2.350.000	4.750.000	6.500.000
Kosten personeel (salaris, sociale lasten, overig)	350.000	375.000	575.000	675.000	900.000	1.250.000
Overige kosten zonder afschrijving	115.000	225.000	225.000	300.000	1.200.000	1.400.000
Huurkosten	110.000	185.000	350.000	550.000	1.045.000	1.400.000
Afschrijvingen	135.625	205.938	354.625	512.625	929.125	1.017.500
Totale kosten	710.625	990.938	1.504.625	2.037.625	4.074.125	5.067.500
Winst voor belastingen	39.375	71.563	245.375	312.375	675.875	1.432.500
Winst tot 200.000	39.375	71.563	200.000	200.000	200.000	200.000
Winst >200.000			45.375	112.375	475.875	1.232.500
Vpb 1e 200.000 (19 procent)	7.481	13.597	38.000	38.000	38.000	38.000
Vpb >200.000 (25 procent)	0	0	11.344	28.094	118.969	308.125
Vpb totaal	7.481	13.597	49.344	66.094	156.969	346.125
Nettowinst (na Vpb en afschrijvingen)	31.894	57.966	196.031	246.281	518.906	1.086.375
Netto spelresultaat/automaat	21.429	21.250	23.333	23.500	27.143	32.500
Netto spelresultaat/spelersplaats	12.500	12.500	13.462	13.623	15.833	19.118
Bruto spelresultaat/spelersplaats per week	344	344	370	375	436	526
Netto spelresultaat/m^2	6.818	5.743	5.000	4.273	5.000	6.500
Nettowinst/automaat	911	1.159	2.614	2.463	2.965	5.432
Nettowinst/spelersplaats	532	682	1.508	1.428	1.730	3.195
Spelersplaats/spelersautomaat	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Huur/m^2	1.000	1.000	1.000	1.000	1.100	1.400
m^2 per automaat	3,1	3,7	4,7	5,5	5,4	5,0

In bovenstaand overzicht wordt onderscheid gemaakt naar speelautomatenhallen in drie groottecategorieën:

- Categorie 'klein', in twee varianten met respectievelijk 35 speelautomaten (en 60 spelersplaatsen) en 50 speelautomaten (en 85 spelersplaatsen).
- Categorie 'middelgroot', ook in twee varianten met respectievelijk 75 speelautomaten (en 130 spelersplaatsen) en 100 speelautomaten (en 173 spelersplaatsen).
- Categorie 'groot' met als variant een speelhal met 175 speelautomaten (en 300 spelersplaatsen) en een speelhal met 200 speelautomaten (en 340 spelersplaatsen).

Op de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen zijn deze drie categorieën elk vertegenwoordigd. De meeste speelhallen in Amsterdam vallen in de categorie 'klein' of is nog kleiner (in totaal 9 van de 19 speelhallen). In de middencategorie vallen qua vergunde aantal speelautomaten in principe drie speelautomatenhallen, zij het dat in twee van de drie vanwege ruimtegebruik minder speelautomaten staan opgesteld. In de categorie 'groot' vallen vier speelautomatenhallen.

De omzetniveaus in bovenstaand overzicht zijn gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- De netto omzet weerspiegelt de omzet die Amsterdamse speelautomatenhallen op dit moment (kunnen) realiseren. Naast diverse andere bepalende factoren, is vooral het aantal spelersplaatsen van invloed op de netto omzet van speelautomatenhallen. De de netto omzet per spelersplaats neemt in de gemodelleerde constructie toe met de schaalgrootte van speelhallen:
  - Voor kleinere speelhallen is een netto omzet per spelersplaats van circa € 12.500 per jaar aangehouden (oftewel een bruto spelresultaat per week van circa € 345 per spelersplaats)[28].
  - Voor de middelgrote speelautomatenhallen loopt dit enigszins op tot rond € 13.460 per spelersplaats per jaar (circa € 370 per spelersplaats per week).
  - Voor de grote speelautomatenhallen geldt naar verwachting de hoogste netto omzet per spelersplaats per jaar. In het model varieert deze van circa € 15.800 per spelersplaats per jaar tot circa € 19.000 per spelersplaats per jaar.
    Dit komt neer op circa € 435 tot € 525 per spelersplaats per week.
- Het patroon dat een grotere speelautomatenhal per spelersplaats een hogere netto omzet kan realiseren, is geen 'wiskundige wetmatigheid'. Er zijn in Amsterdam ook enkele kleinere maar relatief sterk winstgevende speelautomatenhallen.

De winstgevendheid van speelautomatenhallen is behalve van het aantal spelersplaatsen uiteraard ook afhankelijk van andere factoren. De ligging is onder meer van belang, waarbij uit gesprekken met exploitanten is gebleken dat vestigingen langs snelwegen en/of aan randen van steden op goed bereikbare locaties tegenwoordig vaak winstgevender zijn dan speelautomatenhallen in binnensteden. Exploitanten geven aan dat de Amsterdamse

[28] Rekenvoorbeeld: bij een netto omzet (inworp minus uitgekeerde bedragen minus kansspelbelasting) van € 750.000 per jaar en 60 spelersplaatsen, is het netto spelresultaat per spelersplaats € 12.500 per jaar. Het bruto spelresultaat (vóór kansspelbelasting, die sinds 2020 30,1 procent bedraagt) bedraagt dan € 17.880 per jaar oftewel circa € 344 per week.

markt voor het exploiteren van speelautomatenhallen in het bijzonder lastig is, vanwege de grote concurrentie en beleidsmatige beperkingen die een optimale bedrijfsvoering lastig maken. Het gaat dan niet alleen om regels ten aanzien van de toegestane aantallen speelautomaten, maar ook om bijvoorbeeld regels ten aanzien van openingstijden.

Ten aanzien van de kosten van de speelautomatenhallen, heeft BEA onder meer de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De totale personeelskosten (oftewel salaris plus sociale lasten plus overige personeelskosten) is geraamd op circa € 50.000.
- De aangegeven formaties weerspiegelen de inzet van personeel bij de verschillende grootte-categorieën speelautomatenhallen in Amsterdam (met de kanttekening dat daarbij uitschieters aanwezig zijn en dat het lastig is om goed inzicht te krijgen in de invloed van uitbesteding en externe inhuur).
- Er is verder uitgegaan van de situatie waarin de exploitanten de voor de speelhal benodigde ruimte huren. De kosten van de huur per m^2 per jaar weerspiegelen het niveau dat BEA heeft aangetroffen bij de uitgevoerde casestudies[29]. Voor zeer grote ruimtes is BEA ervan uitgegaan dat deze, zeker in de binnenstad van Amsterdam, dermate schaars zijn, dat daarvoor een hogere huur per m^2 moet worden aangehouden.
- De totale kosten weerspiegelen de kostenniveaus die BEA aantrof in de casestudies, met de kanttekening dat in de hiervoor gepresenteerde modelmatige uitwerking van de exploitatie van een speelautomatenhal is afgezien van in de praktijk soms belangrijke incidentele kostenposten.
- Binnen de totale kosten zijn de personeelskosten en de huurkosten 'harder' te ramen in een modelmatige uitwerking dan de afschrijvingskosten en de categorie 'overige kosten'. Voor de optelsom van alle kosten geldt, dat deze aansluit op de door BEA in de casestudies aangetroffen niveaus (zoals aangegeven zonder incidentele kosten).

Nota bene: het gegeven dat in bovenstaande modelmatige uitwerking alle categorieën speelautomatenhallen een nettowinst realiseren, onderstreept het modelmatige karakter van de uitwerking. In de praktijk geldt voor diverse speelautomatenhallen dat zij geen winst maken (waarbij dit in een enkel geval een structureel karakter heeft).

6.2 Raming van terugverdientijden: basis en na verwerking CRUKS en trends

Met het geconstrueerde model van de exploitatie van speelautomatenhallen in Amsterdam, kan de terugverdientijd worden bepaald als verder bekend is hoeveel de exploitant

[29] Er is wel een grote variëteit zichtbaar, met aan de onderkant een huurniveau van circa € 450 per m^2 per jaar buiten het centrum en in het centrum huurniveaus die oplopen tot € 1.600 per m^2 per jaar. De huurprijzen per m^2 voor vastgoed op de meest populaire plekken van Amsterdam, zoals bijvoorbeeld het Damrak, lopen inmiddels op tot circa € 2.500 per jaar (o.b.v. jaarlijkse huurprijzenonderzoek van JLL). Voor speelautomatenhallen die een nieuwe huurlocatie zoeken, betekenen oplopende huurniveaus een risico voor hun bedrijfsvoering.

heeft geïnvesteerd in de speelautomatenhal dan wel hoeveel hij van plan is te investeren in het geval van een nieuwe speelautomatenhal.

Investeringsbedrag nieuwe speelhallen

Navolgend wordt de terugverdientijd geraamd voor nieuw in te richten speelautomatenhallen (wederom uitgaand van een huursituatie). De te verwachten investeringsbedragen lopen uiteen voor de verschillende groottecategorieën speelautomatenhallen:

- Voor de categorie 'kleine' speelautomatenhallen is uitgegaan van een te verwachten investeringsbedrag (in met name speelautomaten, inventaris, kantoorinrichting en huurdersinvesteringen als luchtbehandelingsinstallaties) van € 0,8 tot € 1,2 miljoen.
- Voor de categorie 'middelgroot' loopt het te verwachten investeringsbedrag op tot circa € 2,2 tot € 3,3 miljoen en voor de categorie 'groot' tot € 6 à € 6,5 miljoen.

Het investeringsbedrag is zoveel mogelijk 'bottom up' opgebouwd, bijvoorbeeld waar het de investeringen in speelautomaten betreft. BEA gaat voor de aanschaf van een speelautomaat uit van een gemiddelde uitgave van circa € 12.500[30].

Terugverdientijd basis

De hiervoor toegelichte nettowinstniveaus in combinatie met de uit de investeringsbedragen voortvloeiende afschrijvingen en de te plegen investering, vormen de basis voor een raming van de terugverdientijd van deze investeringen.

Duur van nieuwe vergunning - basis		Klein huur Min	Klein huur Max	Middelgroot huur Min	Middelgroot huur Max	Groot huur Min	Groot huur Max
Speelautomaten		35	50	75	100	175	200
Spelersplaatsen		60	85	130	173	300	340
Oppervlakte (m^2 bvo)		110	185	350	550	950	1.000
Medewerkers		7	10	12	16	20	30
Formatie		7	7,5	11,5	13	18	25
Kengetallen investeringen							
Per speelautomaat		12.500	12.500	12.500	12.500	12.500	12.500
Huurdersinvesteringen per m^2		1.000	1.000	1.400	1.400	1.800	1.800
Inventaris en kantoorinrichting per m^2		2.250	2.250	2.250	2.250	2.250	2.250
Investeringsbedrag		795.000	1.226.250	2.215.000	3.257.500	6.035.000	6.550.000
Afschrijvingstermijnen en afschrijvingen							
Speelautomaten	5	87.500	125.000	187.500	250.000	437.500	500.000
Huurdersinvesteringen	10	11.000	18.500	49.000	77.000	171.000	180.000
Inventaris (50% van inventaris en kantoor)	10	12.375	20.813	39.375	61.875	106.875	112.500
Kantoorinrichting (50% van inventaris en kantoor)	5	24.750	41.625	78.750	123.750	213.750	225.000
Totaal afschrijvingen per jaar		135.625	205.938	354.625	512.625	929.125	1.017.500
Nettowinst - basis		31.894	57.966	196.031	246.281	518.906	1.086.375
Afschrijvingen per jaar - nieuw		135.625	205.938	354.625	512.625	929.125	1.017.500
Vrije kasstroom		167.519	263.903	550.656	758.906	1.448.031	2.103.875
Investeringsbedrag		795.000	1.226.250	2.215.000	3.257.500	6.035.000	6.550.000
Terugverdientijd		4,7	4,6	4,0	4,3	4,2	3,1

[30] De aanschafprijs van een speelautomaat is de laatste jaren sterk gestegen, van circa € 3.500 tot € 4.500 per speelautomaat naar momenteel circa € 12.500 per speelautomaat. De zogenoemde meerspelers zijn relatief duur. Aanschafprijzen kunnen oplopen tot € 100.000 of meer.

De aangehouden afschrijvingstermijnen variëren van 5 jaar (voor speelautomaten en kantoorinrichting) tot 10 jaar (voor inventaris en huurdersinvesteringen).
De toegelichte combinatie van kengetallen en aannames resulteert in terugverdientijden die voor de meeste speelhallen uitkomen op 4 tot 5 jaar. Deze terugverdientijden weerspiegelen de huidige marktverhoudingen (i.c. omzetpotentie) van speelautomatenhallen, de actuele kostenstructuur van speelautomatenhallen in Amsterdam en de onder de huidige condities van toepassing zijnde investeringsbedragen voor speelautomatenhallen van uiteenlopende grootte.

Terugverdientijd na CRUKS en trends

Om te kunnen worden gehanteerd als basis voor besluitvorming over de looptijd van de nieuw door de gemeente Amsterdam uit te geven vergunningen, zal deze terugverdientijd aangepast moeten worden om recht te doen aan relevante trends en ontwikkelingen.
Zoals in hoofdstuk 4 belicht, zijn vooral de volgende trends en ontwikkelingen van belang:

- De invoering van een volledig rookverbod met ingang van 2020.
- Opening van de online-kansspelmarkt naar verwachting per 1 januari 2021.
- Invoering van CRUKS naar verwachting per 1 januari 2021.

De gecombineerde impact van deze trends en ontwikkelingen resulteert in fors langere terugverdientijden die kunnen oplopen tot 10 tot 15 jaar en zelfs (fors) hoger:

Duur van nieuwe vergunning - CRUKS en trends		Klein huur		Middelgroot huur		Groot huur	
		Min	Max	Min	Max	Min	Max
Speelautomaten		35	50	75	100	175	200
Spelersplaatsen		60	85	130	173	300	340
Oppervlakte (m^2 bvo)		110	185	350	550	950	1.000
Medewerkers		7	10	12	16	20	30
Formatie		7	7,5	11,5	13,5	18	25
Impact van CRUKS							
Investeringen in CRUKS (extra boekwaarde)		80.000	80.000	140.000	140.000	140.000	140.000
Extra loonkosten CRUKS per jaar		50.000	50.000	121.000	121.000	242.000	242.000
Terugverdientijd na CRUKS		6,6	5,7	5,1	5,1	5,0	3,5
Impact van negatieve trends op omzet							
Omzetdaling	15,0%	112.500	159.375	262.500	352.500	712.500	975.000
Omzet na CRUKS en trends	15,0%	637.500	903.125	1.487.500	1.997.500	4.037.500	5.525.000
Kosten na CRUKS en trends		760.625	1.040.938	1.625.625	2.158.625	4.316.125	5.309.500
Winst voor belastingen na CRUKS en trends		-123.125	-137.813	-138.125	-161.125	-278.625	215.500
Winst tot 200.000		0	0	0	0	0	200.000
Winst > 200.000		0	0	0	0	0	15.500
Vpb tot 200.000	16,5%	0	0	0	0	0	33.000
Vpb > 200.000	25,0%	0	0	0	0	0	3.875
Vpb totaal		0	0	0	0	0	36.875
Nettowinst na Vpb en afschrijvingen		-123.125	-137.813	-138.125	-161.125	-278.625	178.625
Afschrijvingen basis		135.625	205.938	354.625	512.625	929.125	1.017.500
Extra afschrijvingen	5	16.000	16.000	28.000	28.000	28.000	28.000
Vrije kasstroom na CRUKS en trends		28.500	84.125	244.500	379.500	678.500	1.224.125
Terugverdientijd na CRUKS en trends		30,7	15,5	9,6	9,0	9,1	5,5

De gecombineerde impact van CRUKS en een 15 procent lagere netto omzet leidt ertoe dat de winst voor belastingen voor alle speelautomatenhallen, behalve de allergrootste categorie, is omgeslagen naar een verlies. Het gecombineerde effect is, kortom, desastreus. Los van de lengte van de terugverdientijden die rekenkundig uit het model volgen, is een situatie van negatieve winst voor belastingen uiteraard niet duurzaam.
De impact van CRUKS en trends kan als volgt worden geïllustreerd, uitgaand van 15 procent daling van de netto omzet vanwege de betreffende trends en 15 procent extra looptijd om te voorzien in de mogelijkheid een redelijk rendement te verdienen:

Onderbouwing passende duur van nieuwe vergunningen voor bepaalde tijd
o.b.v. modelmatige constructie van de exploitatie van speelautomatenhallen en rekening houdend met (1) CRUKS, (2) relevante trends als opening online-markt en volledig rookverbod en (3) een redelijk rendement op investeringen

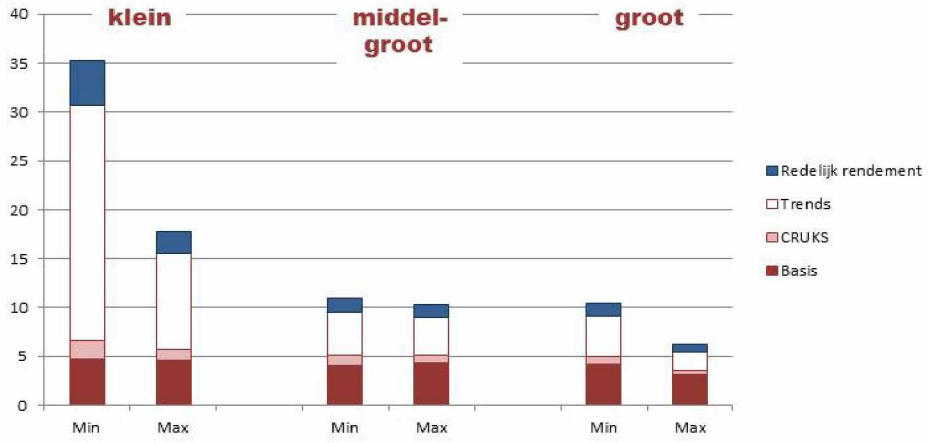

CRUKS

Vanwege CRUKS nemen, zoals toegelicht in hoofdstuk 4, de kosten structureel toe, met name vanwege benodigde extra personele inzet. CRUKS leidt ook tot incidentele uitgaven vanwege investeringen in verbouwingen, apparatuur en software. Tegenover deze investeringen staan geen inkomsten, zoals bij reguliere investeringen uiteraard wel het geval is.
De invoering van CRUKS resulteert voor met name de kleinere speelautomatenhallen in aanzienlijke kosten, die funest zijn voor hun businesscase. In die zin is er bij de implementatie van CRUKS sprake van grote schaalvoordelen.
De impact van CRUKS kan nog verder strekken dan de investeringen en de structurele kostenverhoging, als een deel van de bezoekers vanwege legitimatie en registratie afziet van het bezoeken van speelautomatenhallen. Een aantal exploitanten acht dit een reëel risico. Navolgend focust BEA op de kostenverhogingen die CRUKS kan opleveren.

Nota bene: het is op dit moment nog niet bekend tot welke aanpassingen in de bedrijfsvoering CRUKS precies zal leiden en welke investeringsbedragen gemoeid zijn met aan te schaffen toegangssystemen ten behoeve van legitimatie en registratie. Het is daarom noodzakelijk hierover aannames te doen, waarbij BEA met name het onderzoek van SIRE Consulting in opdracht van ACTAL naar administratieve lastendruk vanwege invoering van de Wet kansspelen op afstand richtinggevend is. De daarin opgenomen kostenindicaties zijn volledig doorgevoerd voor de categorie grote speelautomatenhallen. Voor de kleinere

speelautomatenhallen is uitgegaan van een pragmatische invulling van de CRUKS-vereisten met een sterk neerwaarts aangepast kostenniveau (structureel niet € 242.000 per jaar op basis van drie fte extra tegen door ACTAL aangehouden kosten per fte maar € 50.000 voor één extra fte. De aanname daarbij is dat in kleinere speelhallen de in principe noodzakelijke extra fte per 'shift' alleen nodig is op de piekmomenten in de avond. Voor de middelgrote hallen is er van uitgegaan dat er in tegenstelling tot bij de grote speelhallen geen sprake is van twee ingangen en dat de structurele kosten daardoor halveren.

De terugverdientijd voor de middelgrote en grote speelautomatenhallen komt (afgezien van een enkele zeer grote speler) uit op in ieder geval 10 jaar en voor de kleinere op 15 jaar of meer. Een dergelijke periode is in lijn met de afschrijvingstermijnen voor de meeste typen vaste activa waar speelautomatenhallen mee werken (speelautomaten worden meestal in 5 jaar afgeschreven bijvoorbeeld, inventaris meestal over 10 jaar), maar voor verbouwingen en huurdersinvesteringen als een luchtbehandelingsinstallatie gelden vaak afschrijvingstermijnen van 15 jaar. Vanuit dit perspectief is een looptijd van 15 jaar in economisch opzicht ook voor de grotere hallen goed te onderbouwen.

Vergelijking met jaar 2008

Geconcludeerd wordt dat CRUKS, de invoering van een volledige rookverbod en de opening van de legale online-kansspelmarkt een sterk negatief effect (kunnen) hebben op de exploitatie van de speelautomatenhallen in Amsterdam. Zeker vanwege de combinatie van beide ontwikkelingen. Een vergelijking met het jaar 2008 dringt zich op, waarin tegelijkertijd een (toen nog niet volledig) rookverbod werd ingevoerd en de kansspelbelasting.

6.3 Invloed van nog te maken lokale beleidskeuzes

De winstgevendheid, en daarmee de terugverdientijden op investeringen, in de komende jaren is deels afhankelijk van door de overheid te maken keuzes. Zoals hiervoor toegelicht, werken enkele landelijke beleidswijzigingen ingrijpend door in de exploitatie van speelautomatenhallen ook in Amsterdam.
Hetzelfde geldt naar verwachting voor enkele lokaal, door de gemeente Amsterdam te maken beleidskeuzes. Onder meer de volgende te maken keuzes raken direct aan de businesscase van de exploitanten die een vergunning weten te bemachtigen:

1. Besluit ten aanzien van het aantal exploitatievergunningen dat wordt verdeeld.
2. Het maximaal toegestane aantal speelautomaten per vergunning.
3. De mate waarin exploitanten vrij zijn om een vestigingslocatie te zoeken.
4. De houding van de gemeente ten aanzien van de openingstijden.
5. De wijze waarop de vergunningen worden verdeeld.

BEA heeft het te verwachten effect van op deze aspecten te maken keuzes voorzien van een kwalitatieve 'doordenking'. Toegespitst op het aantal exploitatievergunningen dat wordt verdeeld en de mate waarin exploitanten vrij zijn om een vestigingslocatie te zoeken, ziet BEA de volgende toekomstscenario's:

Aantal vergunningen Locatiekeuze	Continuering huidig aantal speelhallen	Halvering van aantal speelhallen (19 > 10)	Loslaten van maximum aantal speelhallen
Gemeente kiest locaties waar speelhal gevestigd mag zijn (binnen huidige 19 locaties)	Scenario 1	Scenario 2	
Gemeente laat exploitanten vrij, binnen zekere ruimtelijke en andere kaders			Scenario 3

De effecten op de exploitatie van speelautomatenhallen van deze keuzes kunnen ingrijpend zijn. Drie mogelijke scenario's worden navolgend beoordeeld op basis van het te verwachten effect op de exploitatie van de speelhallen en eventuele andere bijeffecten.

Scenario 1

In dit scenario wordt het huidige beleid op hoofdlijnen gecontinueerd. Het aantal exploitatievergunningen blijft gelijk en de vergunningen blijven gekoppeld aan de huidige adressen. BEA ziet vooral nadelen kleven aan dit scenario:

Scenario 1: continuering huidig aantal vergunningen in combinatie met handhaven van huidige beleid ten aanzien van locatiekeuzes van exploitanten	
Kenmerken	(mogelijke) Effecten
• Continuering van het huidige aantal vergunningen (in principe 21 vergunningen, waarvan er momenteel 19 worden gebruikt). • Continueren van het huidige beleid waarin de vergunningen elk gekoppeld zijn aan een bepaald adres en waarbij de vestigingsmogelijkheden beperkt zijn tot de 19 adressen waar momenteel speelautomatenhallen geëxploiteerd worden. • Vergunningen zijn niet overdraagbaar en speelautomatenhallen mogen niet worden verplaatst.	• De huidige spreiding van speelautomatenhallen is vanuit het oogpunt van een gezonde exploitatie niet optimaal. • De sterke concentratie in stadsdeel Centrum in het algemeen en in het bijzonder in de Reguliersbreestraat resulteert in sterke onderlinge concurrentie. • Vanwege de sterke concentratie in het centrum worden potentiële bezoekers in de wijken buiten de Ring A10 minder goed bediend. Alternatieven in Oostzaan, Halfweg of Hoofddorp worden daardoor aantrekkelijk ook voor een deel van de inwoners van Amsterdam. • Door de vergunningen te koppelen aan adressen, wordt de onderhandelingspositie van de pandeigenaren met exploitanten zeer sterk. Dit kan leiden tot sterke huurstijgingen, met funeste effecten op de exploitatie van de speelhal.

Beoordeling: vanuit het perspectief van de exploitanten en het kunnen realiseren van een 'gezonde' exploitatie, kent dit scenario vooral nadelen en risico's. Aan de huidige vanuit de exploitatie beschouwd niet optimale, gebrekkige spreiding van speelhallen verandert dit scenario niets. Bovendien wil naar verwachting een deel van de pandeigenaren niet verhuren aan een andere exploitant, waarbij dit dan met name de pandeigenaren betreft die zelf tevens ook een speelhal exploiteren. In de met exploitanten gevoerde gesprekken, hebben enkelen dit expliciet aangegeven.

In scenario 1 gaat BEA ervan uit dat de vergunningen gekoppeld zullen blijven aan de huidige locaties. Dit betekent dat een bedrijf dat een vergunning bemachtigt deze alleen kan exploiteren als hij een overeenkomst met één van deze eigenaren zal sluiten. Hij zal bij de aanvraag bovendien moeten kunnen aantonen te kunnen beschikken over één van deze panden. In economisch opzicht betekent het dat de gemeente schaarste creëert (dan wel in stand houdt) aan locaties waar gokhallen kunnen worden geëxploiteerd. De pandeigenaar heeft een economische prikkel om die schaarste zo goed mogelijk te benutten. De vergunninghouder zit in een zwakke onderhandelingspositie, omdat hij een overeenkomst met de verhuurder nodig heeft om een vergunning te kunnen benutten. De pandeigenaar zit in een sterke positie, want als deze gegadigde afhaakt, wijst de gemeente wel weer een volgorde aan (indien er voldoende interesse is).

Scenario 2

In een alternatief scenario wordt het aantal exploitatievergunningen verminderd, in combinatie met het handhaven van de huidige koppeling van exploitatievergunningen aan een beperkt aantal adressen. Het aantal adressen wordt verder ook beperkt. De schaarste van de exploitatievergunning, en de waarde die deze dan heeft, wordt in dit scenario als het ware overgedragen aan de pandeigenaren.

Scenario 2: halvering van het huidige aantal vergunningen in combinatie met handhaven van huidige beleid ten aanzien van locatiekeuzes van exploitanten	
Kenmerken	(mogelijke) Effecten
• Halvering van het huidige aantal vergunningen tot tien. • Continueren van het huidige beleid waarin de vergunningen elk gekoppeld zijn aan een bepaald adres. • Vergunningen zijn niet overdraagbaar en speelautomatenhallen mogen niet worden verplaatst. Een vraag is welke adressen gekozen worden als beoogde vestigingsplaats voor een speelautomatenhal. Als dit de tien adressen zijn waar conform de lopende vergunning de	• Door halvering van het aantal exploitatievergunningen, krijgen de overblijvende speelautomatenhallen 'meer ruimte'. • Daardoor vermindert de huidige sterke concentratie enigszins. • Een nadeel blijft dat potentiële bezoekers vanuit de wijken buiten de Ring A10 minder goed bediend worden. Alternatieven in bijvoorbeeld Oostzaan, Halfweg of Hoofddorp worden daardoor aantrekkelijk ook voor een deel van de inwoners van Amsterdam. • Door een inperking van het aantal vesti-

meeste speelautomaten toegestaan zijn, daalt het maximaal te vergunnen aantal speelautomaten van momenteel 1543 naar straks 1.198.	gingsplekken tot 10 van de huidige 19 vestigingsplekken, en daarbij de plekken te kiezen waar conform de huidige vergunning de meeste speelautomaten mogen staan, verdwijnen enkele panden waar momenteel naar verwachting een rendabele exploitatie mogelijk is. • Binnen de 10 aldus te selecteren locaties zijn er naar verwachting enkele die niet of nauwelijks interessant zijn voor exploitanten. • Het aantal beschikbare voor exploitanten interessante locaties is in scenario 2 nog kleiner dan in scenario 1, waardoor de positie van deze pandeigenaren nog sterker wordt[31]. • Als dit zich weerspiegelt in de huurniveaus, wordt het voor de exploitanten nog lastiger hun speelautomatenhal te laten renderen.
Beoordeling: de impact op de exploitatiemogelijkheden van speelhallen is diffuus, met aan de ene kant 'extra marktruimte' per speelhal maar anderzijds een nog slechtere onderhandelingspositie met pandeigenaren dan in scenario 1 als behalve het aantal vergunningen ook het aantal mogelijke vestigingslocaties wordt gehalveerd. Het kan uiteindelijk blijken dat de gecreëerde extra schaarste vooral ten goede komt aan de pandeigenaren en dat als het ware de huidige schaarste aan vergunningen wordt vervangen door een schaarste aan geschikte vestigingslocaties.	

Zowel scenario 1 als scenario 2 kunnen juridische problemen genereren. In de regel dienen exploitanten die een exploitatievergunning aanvragen aan te kunnen tonen dat zij over de betreffende locatie kunnen beschikken. Als het aantal geïnteresseerde exploitanten het aantal beschikbare locaties overtreft, kunnen de facto niet alle geïnteresseerde exploitanten daadwerkelijk meedingen naar een exploitatievergunning.

Scenario 3

Een op het eerste gezicht radicaal scenario, betreft het loslaten van het huidige plafond op het aantal exploitatievergunningen. Dit scenario heeft als mogelijk risico dat er een soort 'Las Vegas' aan de Amstel ontstaat. BEA acht dit risico beperkt, vooral omdat in ieder geval de nu in Amsterdam actieve exploitanten uit ervaring weten dat de marktruimte beperkt is. Tegenover dit risico staat het voordeel dat het 'schaarsteargument' komt te ver-

[31] Als de huidige vestigingslocaties beschikbaar blijven, beleidsmatig en planologisch, bij een halvering van het aantal vergunningen, speelt dit effect niet.

vallen, waardoor de huidige exploitanten hun speelhallen in beginsel kunnen voortzetten.

Scenario 3: loslaten van het huidige plafond op het aantal exploitatievergunningen in combinatie met verruimen van de vrijheid waarmee exploitanten een passende vestigingslocatie kunnen kiezen	
Kenmerken	(mogelijke) Effecten
• Het huidige plafond op het aantal exploitatievergunningen wordt losgelaten. • Wel kan de gemeente allerlei voorwaarden stellen aan zowel exploitanten als type speelhal als de locatie waarop de exploitant een speelhal wil vestigen (en daar ook mede op selecteren). • De huidige koppeling van exploitatievergunningen aan een vast adres komt te vervallen.	• De spreiding van de speelautomatenhallen verbetert. De verwachting van BEA is dat een deel van de exploitanten bijvoorbeeld graag zal willen verplaatsen naar een plek langs de Ring A10. • De positie van de exploitant wordt versterkt ten opzichte van de pandeigenaren[32], waardoor de exploitatiekansen verbeteren. • Het schaarsteargument vervalt. Dit scenario biedt kansen voor de huidige exploitanten, deels familiebedrijven die al decennia in Amsterdam actief zijn, om hun speelhallen te continueren. • Een risico is dat kansspelbedrijven van buiten Nederland zich per se willen vestigen in Amsterdam en het voor lief nemen als hun speelautomatenhal gedurende mogelijk langere tijd verliesgevend is. Dit kan een bedreiging vormen voor exploitanten op de Amsterdamse markt met minder 'diepe zakken'.
Beoordeling: scenario 3 biedt interessante voordelen (uitzicht op betere spreiding van speelhallen, daardoor betere exploitatiemogelijkheden voor speelhallen, mogelijkheid voor continuering van Amsterdamse familiebedrijven) maar kent ook risico's. Nader uitgezocht kan worden of en zo ja hoe en in welke mate de gemeente dit risico verder kan beperken door middel van onder meer ruimtelijk beleid en verder aan exploitanten en speelhallen te stellen eisen.	

[32] Een kanttekening is dat een deel van de huidige exploitanten van een of meer speelautomatenhallen in Amsterdam ook eigenaar is van één of meer panden. Op deze exploitanten heeft het loslaten van het plafond een dubbel effect. Als exploitant profiteren zij van de grotere vrijheid om een vestigingsplek te kiezen, maar als pandeigenaar verliest hun pand wellicht waarde.

7 Overgangsperiode

Basisselectie representatief

BEA heeft op basis van uitgevoerde caseonderzoeken en aanvullend analyse van jaardocumenten uit het handelsregister van de Kamer van Koophandel goed inzicht in de financiële exploitatie van zeven van de negentien momenteel in Amsterdam actieve speelautomatenhallen. Deze selectie lijkt redelijk representatief voor de gehele Amsterdamse populatie van speelautomatenhallen. De selectie omvat zowel grote als middelgrote en kleinere speelhallen. De selectie omvat een aantal speelhallen die structureel winstgevend zijn, diverse die niet of nauwelijks winstgevend zijn en enkele die wisselend winstgevend of verliesgevend zijn gebleken in de afgelopen jaren.

Ten aanzien van een aantal andere speelhallen beschikt BEA over vooral fragmentarische inzichten in de exploitatie.

Deze inzichten in de huidige exploitatie van Amsterdamse speelautomatenhallen vormen een basis onder de navolgend in hoofdstuk 7 uit te werken verkenning van een passende overgangstermijn tussen het huidige stelsel met vergunningen voor onbepaalde tijd naar een stelsel met vergunningen voor bepaalde tijd. Aanvullend heeft BEA bij de huidige exploitanten van speelautomatenhallen de volgende, voor de bepaling van een passende overgangstermijn relevante zaken, geïnventariseerd:

- Doorlopende verplichtingen met betrekking tot personeel.
- Doorlopende verplichtingen wat betreft eventuele huurcontracten.
- Eventuele andere doorlopende verplichtingen, zoals leasecontracten voor speelautomaten of managementovereenkomsten met leidinggevenden.

7.1 Overgangsperiode: resterende terugverdientijd en impact van trends

In hoofdstuk 5 is toegelicht dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen de terugverdientijd van investeringen in een (nieuwe) speelautomatenhal enerzijds en de resterende terugverdientijd van de in de huidige speelhallen gepleegde investeringen .

Voor het bepalen van de overgangstermijn is het van belang inzicht te hebben in deze resterende terugverdientijd van de huidige speelautomatenhallen in Amsterdam. De in hoofdstuk 7 opgenomen raming van de terugverdientijd wijkt daarmee af van de in hoofdstuk 6 opgenomen modelmatige constructie, die vooral op branchekengetallen (wel voor zover mogelijk toegespitst op de Amsterdamse situatie) is gebaseerd.

Resterende terugverdientijd: 2-8 jaar

Het beeld dat BEA heeft ontwikkeld op basis van de uitgevoerde caseonderzoeken, is dat deze resterende terugverdientijd in de regel ligt tussen 2 jaar en 8 jaar. Er zijn echter ook speelautomatenhallen die momenteel niet terugverdienen op hun investeringen. De optelsom van nettowinst en afschrijvingen is dan negatief. De waargenomen resterende terugverdientijd betreft de terugverdientijd ultimo 2018, waarbij deze terugverdientijd is berekend op basis van de dan actuele winstniveaus en niveaus van boekwaarden van vas-

te activa en afschrijvingen per jaar. Als basis voor het bepalen van de overgangsperiode, zal rekening moeten worden gehouden met op dit moment en de komende jaren relevante trends en ontwikkelingen, voor zover deze raken aan het te realiseren winstniveau.

De caseonderzoeken laten voor een aantal van deze speelautomatenhallen zien dat de exploitanten bezig zijn om hun bedrijfsvoering aan te passen, zodanig dat het winstvermogen weer wordt hersteld. Aan de kostenzijde zijn dan efficiencymaatregelen op formatief vlak onvermijdelijk. Kostenverlaging kan worden gerealiseerd door dienstverbanden met relatief dure medewerkers te beëindigen en de formatie aan te vullen met (vaak jongere) medewerkers met een lager salarisniveau. In deze zin zijn de terugverdientijden die BEA heeft geïnventariseerd voor het jaar 2018 niet 'in beton gegoten'. Ondernemers zijn continu bezig hun bedrijfsvoering kritisch te bezien, gelet op de ontwikkeling van het bedrijfsresultaat en de voor de toekomst verwachte ontwikkelingen.

De op basis van de stand van zaken ultimo 2018 bepaalde resterende terugverdientijd van 2 tot 8 jaar kan niet één-op-één worden vertaald naar een passende overgangstermijn. Deze dan geldende resterende terugverdientijd moet worden aangepast voor een aantal belangrijke trends en ontwikkelingen. BEA acht met name de volgende trends en ontwikkelingen van belang om te betrekken bij de besluitvorming over een passende overgangstermijn:

- Implementatie van CRUKS.
- Invoering van een volledig rookverbod in combinatie met het openen van de online-kansspelmarkt.
- Huidige sluiting van de speelautomatenhallen vanwege het coronavirus en mogelijke 'nasleep' daarvan.
- Doel van ondernemers om een 'redelijk rendement' te realiseren waarbij investeringen niet alleen worden terugverdiend maar ook een extra marge opleveren als beloning voor gelopen ondernemersrisico's.

Daarnaast kunnen transitievergoedingen aan de orde zijn voor medewerkers, als speelautomatenhallen hun exploitatie voortijdig moeten beëindigen.

Impact CRUKS, rookverbod & online

De impact van CRUKS en vooral negatieve trends op de terugverdientijd varieert naar de categorie in het onderzoek onderscheiden speelautomatenhallen. De impact is ook afhankelijk van precieze aannames bij de ramingen (deze zijn in het voorgaande hoofdstuk toegelicht). Ten aanzien van de mogelijke effecten van het volledige rookverbod kan niemand goed inschatten wat de impact zal zijn. De door enkele exploitanten uitgesproken verwachting is dat dit mogelijk 10 tot 15 procent omzet zal kosten maar dat het ook meer kan worden.
In het scenario waarin de omzetten met 15 procent dalen, verandert een en ander als volgt:

Overgangstermijn: resterende terugverdientijd plus extra terugverdientijd vanwege CRUKS en invoering algeheel rookverbod en opening online-markt, o.b.v. 15% omzetdaling			
	Klein	Middelgroot	Groot
Resterende terugverdientijd	2-8 jaar		
Effect CRUKS	2 jaar	1-2 jaar	0,5-1 jaar
Rookverbod/online-markt (15% daling netto omzet)	10 jaar tot wellicht 24 jaar	4-10 jaar	2-4 jaar
Totaal	14-34 jaar	7-20 jaar	4,5-13 jaar

De kleinere speelhallen zullen vaker een resterende terugverdientijd hebben van richting 8 jaar en dus eerder uitkomen op langere terugverdientijden van 15 jaar of zels (fors) hoger. Voor deze speelhallen is de kans ook reëel dat de nettowinst dermate negatief wordt, dat de vrije kasstroom negatief wordt en er per saldo niet meer wordt terugverdiend.
Voor de grootste speelhallen geldt dat zij eerder aan de onderzijde van de aangegeven marge uitkomen.

Indien uitgegaan wordt van een optimistisch scenario ten aanzien van de impact van rookverbod en opening van de online-kansspelmarkt (7,5 procent omzetdaling, waar BEA in beginsel uitgaat vaneen daling van 15 procent), loopt de benodigde terugverdientijd als basis voor een te bepalen overgangstermijn op tot circa 5 tot 14 jaar voor de kleine en middelgrote speelautomatenhallen. Voor de grote speelautomatenhallen is de benodigde overgangsperiode naar verwachting wat korter. Er is dan nog geen rekening gehouden met de invloed van corona en de eventueel noodzakelijke transitievergoedingen, die een verlengend effect hebben op de terugverdientijd.

Overgangstermijn: resterende terugverdientijd plus extra terugverdientijd vanwege CRUKS en invoering algeheel rookverbod en opening online-markt, o.b.v. 7,5% omzetdaling			
	Klein	Middelgroot	Groot
Resterende terugverdientijd	2-8 jaar		
Effect CRUKS	2 jaar	1-2 jaar	0,5-1 jaar
Rookverbod/online-markt (7,5% daling netto omzet)	2-4 jaar	1,5-6 jaar	1 jaar
Totaal	6-14 jaar	5,5-16 jaar	3,5-10 jaar

De resterende terugverdientijd ligt voor de kleinere speelhallen doorgaans meer richting 8 jaar dan richting 2 jaar. Voor de grotere hallen geldt het omgekeerde.

De impact van de ongunstige trends (rookverbod en online) kan ook mee vallen. Als de impact daarvan geen 15 procent daling van de netto omzet is maar een daling oplevert van 7,5 procent, komt de terugverdientijd voor de kleinere hallen naar verwachting alsnog uit op 10 tot 15 jaar en voor de middelgrote en grotere hallen zou dan een terugverdientijd van 10 jaar kunnen volstaan.

Als basis voor besluitvorming over de overgangstermijn moet zoals aangegeven nog rekening worden gehouden met de actuele coronacrisis, eventueel te betalen transitievergoedingen en doorlopende verplichtingen op het terrein van personeel en huur. Tot slot wil een ondernemer niet alleen terugverdienen, maar ook een positief rendement behalen.

Corona

Bij de bepaling van de overgangstermijn moet verder rekening worden gehouden met de huidige coronacrisis. Deze heeft tot gevolg dat de speelautomatenhallen al enige weken gesloten zijn en dat dit naar verwachting nog enige tijd kan aanhouden. Daarna is de vraag of bezoekers weer hun weg zullen vinden nar de speelautomatenhallen. Het kan zijn dat hun tijdsbestedingspatronen zijn gewijzigd. Het kan ook zijn dat een deel van de bezoekers het bezoeken van een soms drukke speelautomatenhal te riskant vindt vanuit het oogpunt van corona. Mogelijk zijn er verder aan een opening van de speelautomatenhallen later dit jaar voorwaarden verbonden, als onderdeel van de zogenoemde '1,5 meter-economie'. Als dit betekent dat speelautomatenhallen gelimiteerd worden in het aantal bezoekers dat 'binnen' aanwezig mag zijn of als de speelautomaten verder van elkaar opgesteld moeten worden, dan heeft dit grote impact op de exploitatie van de speelautomatenhallen.

Overgangstermijn: resterende terugverdientijd plus extra terugverdientijd vanwege CRUKS, algeheel rookverbod en opening online-markt (met daling omzet van 15%), rekening houdend met actuele coronacrisis en eventuele transitievergoedingen			
	Klein	Middelgroot	Groot
Resterende terugverdientijd	2-8 jaar		
Effect CRUKS	2 jaar	1-2 jaar	0,5-1 jaar
Rookverbod/online-markt (15% daling netto omzet)	10 jaar tot wellicht 24 jaar	4-10 jaar	2-4 jaar
Corona	2 jaar	1,5 jaar	1,5 jaar
Totaal	16-36 jaar	8,5-21,5 jaar	+/- 6, -14,5 jaar

BEA heeft bij het ramen van de impact van de actuele coronacrisis de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Effect van sluiting: uitgegaan is van een volledige (100 procent) omzetderving gedurende een periode van drie maanden vanwege het verplicht sluiten van de speelautomatenhallen.
- Nasleep rest van het jaar 2020: BEA gaat ervan uit dat de omzet in de rest van het jaar, door genoemde omstandigheden ('1,5 meter-economie, spelers die de speelautomatenhal vermijden vanwege angst corona op te lopen) mogelijk 50 procent zal afnemen ten opzichte van een regulier jaar.
- Overbruggingsmaatregelen kabinet: tot slot gaat BEA ervan uit dat de loonkosten gedurende drie maanden voor 80 procent 'gedekt' zijn op basis van de 'Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor behoud van Werkgelegenheid' (NOW).

Het is op dit moment niet te overzien hoe lang de speelautomatenhallen verplicht zijn te sluiten en ook niet onder welke voorwaarden zij vervolgens weer kunnen openen.

7.2 Impact van doorlopende verplichtingen: personeel en huur

5.1,2,e

vergoedingen

de start van het voorliggende onderzoek, heeft Pels Rijcken aangegeven dat bij de bepaling van de terugverdientijd ook moet worden gekeken naar doorlopende contractuele verplichtingen en de mogelijkheid deze zonder schade af te wikkelen vóór het einde van de overgangstermijn. Doorlopende verplichtingen zijn onder meer aan de orde met betrekking tot de vaste dienstverbanden met medewerkers die in loondienst zijn. Een voortijdig beëindigen van de exploitatie, omdat de exploitant geen vergunning bemachtigt, maakt ontslagen onvermijdelijk. De exploitant dient dan rekening te houden met transitievergoedingen.

Op basis van de verrichte caseonderzoeken concludeert BEA dat de eventueel noodzakelijke transitievergoedingen gemiddeld circa € 10.000 tot € 15.000 per fte bedragen[33]. De transitievergoedingen voor de kleinere speelautomatenhallen kunnen dan, gelet op hun formatieve omvang en loonkosten, oplopen tot circa € 100.000. Vertaald naar de terugverdientijd, komt dit neer op circa één jaar extra. Voor de grotere speelautomatenhallen drukken eventuele transitievergoedingen minder zwaar op de exploitatie:

Overgangstermijn: extra benodigde terugverdientijd vanwege eventuele transitievergoedingen			
	Klein	Middelgroot	Groot
Effect transitievergoedingen	1 jaar	6 maanden	4 maanden

De lengte van de overgangsperiode heeft op twee manieren invloed op de mate waarin transitievergoedingen kunnen worden vermeden. Aan de ene kant biedt een langere overgangsperiode exploitanten meer tijd om tot vrijwillige beëindiging van dienstverbanden te komen. Daarnaast zullen door natuurlijk verloop medewerkers uitstromen. Een langere overgangstermijn kan in die zin helpen om de transitievergoedingen te beperken. Anderzijds nemen door een langere overgangstermijn de dienstverbanden verder toe in lengte, waardoor de t.z.t. te betalen transitievergoedingen ook oplopen.

Huurverplichtingen

Het beeld wat betreft doorlopende huurverplichtingen is diffuus. Een deel van de exploitanten is eigenaar van het pand c.q. van de panden waarin speelhallen worden geëxploiteerd. Vaak is er dan wel voor gekozen om het vastgoed te scheiden van de exploitatie van de speelautomatenhal, waarbij zij in andere BV's ondergebracht zijn. Het beeld loopt ook uiteen wat betreft:

[33] Voor een medewerker die 10 jaar in vaste loondienst is en een bruto maandsalaris van € 3.000, bedraagt de transitievergoeding 1/3 * 10 € 3.000 is € 10.000.

- Lengte van de huurovereenkomst.
- Nog resterende lengte van de huurovereenkomst.
- Mogelijkheden om deze als huurder tussentijds te beëindigen.
- Maandelijkse huurkosten (ook omgerekend naar m^2).

Ten aanzien van het beëindigen van huurcontracten is van belang dat deze in beginsel niet af te kopen zijn. Er is op dit vlak een verschil met arbeidsovereenkomsten, waarvoor je als werkgever naar het UWV kunt voor beëindiging van het dienstverband.
Voor beëindiging van een huurcontract zal een exploitant in overleg met de verhuurder moeten bezien of het contract kan worden beëindigd, waarbij de exploitant kan proberen een voor de verhuurder acceptabele huurder bereid te vinden de huurverplichtingen over te nemen. In de huidige markt in Amsterdam kan dit betekenen dat huurders in staat zijn om op deze wijze onder doorlopende huurverplichtingen uit te komen zonder boete of plicht om nog jaren door te betalen. Een en ander zal ook afhangen van de relatie tussen huurder en verhuurder.
Op basis van de uitgevoerde caseonderzoeken heeft BEA beperkt inzicht gekregen in de huurvoorwaarden. Een aantal huurcontracten loopt af per ultimo 2024 of 2025 en andere lopen nog door tot 2035.

7.3 Conclusies ten aanzien van de overgangstermijn

BEA concludeert dat overgangsperiode, indien gebaseerd op het terugverdienen van in vaste activa geïnvesteerd vermogen, sterk wordt beïnvloed door actuele trends en ontwikkelingen. De invoering van CRUKS, het invoeren van een volledig rookverbod en het openen van de online-kansspelmarkt hebben een ingrijpend effect op de van toepassing zijnde terugverdientijden.
Indien wordt uitgegaan van een 15 procent daling van de netto omzet vanwege invoering van een volledig rookverbod en opening van de online-kansspelmarkt, lopen de terugverdientijden op tot 15 jaar of meer voor de kleinere speelautomatenhallen en een deel van de middelgrote speelautomatenhallen:

Overgangstermijn: resterende terugverdientijd plus extra terugverdientijd vanwege CRUKS, algeheel rookverbod en opening online-markt (met daling omzet van 15%), rekening houdend met actuele coronacrisis en eventuele transitievergoedingen			
	Klein	Middelgroot	Groot
Resterende terugverdientijd	2-8 jaar		
Effect CRUKS	2 jaar	1-2 jaar	0,5-1 jaar
Rookverbod/online-markt (15% daling netto omzet)	10 jaar tot wellicht 24 jaar	4-10 jaar	2-4 jaar
Corona	2 jaar	1,5 jaar	1,5 jaar
Transitievergoedingen	1 jaar	6 maanden	4 maanden
Totaal	17-37 jaar	9-22 jaar	+/- 6,5-15 jaar

BEA

Optelsom

De benodigde terugverdientijd wordt beïnvloed door CRUKS en door de voor de exploitatie van speelhallen ongunstige trends (volledig rookverbod, opening legale online-kansspelmarkt). De resterende terugverdientijd voor de meeste speelhallen ultimo 2018 (2 tot 8 jaar) vormt de basis voor een optelsom om tot een passende overgangsperiode te komen.

- De basis voor de optelsom is de resterende terugverdientijd ultimo 2018.
- Vanwege CRUKS en de ongunstige trends is aanvullende terugverdientijd noodzakelijk.
- Er moet verder verder rekening worden gehouden met het feit dat speelhallen momenteel geen inkomsten hebben door de sluiting als gevolg van corona en dat het jaar 2020 voor de meeste speelautomatenhallen geen 'jaar van terugverdienen' zal zijn.
- Daarnaast kunnen transitievergoedingen aan de orde zijn, waarbij deze voor de kleinere speelautomatenhallen tot 1 jaar extra terugverdientijd aanleiding geven.
- Tot slot zullen exploitanten als ondernemer uiteraard niet alleen hun investering willen terugverdienen, maar daar ook een redelijk rendement op willen behalen.

Gelet op de bevindingen over de terugverdientijd van het ultimo 2018 door exploitanten in hun speelhallen geïnvesteerde vermogen, concludeert BEA dat een overgangstermijn van 15 jaar het beste past als de gemeente Amsterdam een overgangstermijn wil hanteren waarbij een ruime meerderheid van de speelautomatenhallen in principe in staat is om gepleegde investeringen terug te verdienen, onder wat ons betreft redelijke aannames voor het effect van CRUKS, volledig rookverbod en opening van de online-kansspelmarkt, en rekening houdend met de afwikkeling van doorlopende contractuele verplichtingen waarbij met name eventuele transitievergoedingen van belang zijn.

Een langere overgangsperiode is bedrijfseconomisch naar onze mening slecht te onderbouwen, vanwege de afschrijvingstermijnen van de vaste activa van de speelhallen. Wordt een overgangstermijn gehanteerd die veel langer is dan de afschrijvingstermijnen, dan zouden exploitanten eigenlijk weer investeringen moeten plegen in nieuwe vaste activa (die ook weer terugverdiend moeten worden), wat in een overgangsperiode niet de bedoeling is. Een aanmerkelijk kortere overgangsperiode vergroot de kans dat veel speelhallen de overgangsperiode niet overleven. Bij een kortere overgangsperiode zullen diverse exploitanten ook weinig vertrouwen hebben dat zij eventuele investeringen in (met name personele) reorganisaties weer kunnen terugverdienen.

Tot slot moet opgemerkt worden dat de impact van CRUKS en negatieve trends ook mee kan vallen. Als de impact daarvan geen 15 procent daling van de netto omzet is maar een daling oplevert van 7,5 procent, komt de terugverdientijd voor de kleinere hallen naar verwachting alsnog uit op 10 tot 15 jaar en voor de meeste middelgrote en grotere hallen zou dan een terugverdientijd van 10 jaar kunnen volstaan. Bij het hanteren van een overgangsperiode van 10 jaar is de kans wel groter dat de exploitanten voor een deel van de speelautomatenhallen uiteindelijk niet in staat is de gepleegde investeringen volledig terug te verdienen en hun bedrijfsvoering ook niet voldoende kunnen aanpassen aan de zich wijzigende marktomstandigheden.

Bijlage I: gesprekspartners

Ten behoeve van het onderzoek hebben gesprekken plaatsgevonden met vertegenwoordigers van alle in Amsterdam gevestigde speelautomatenhallen en enkele externe betrokkenen.

Exploitanten van in Amsterdam gevestigde speelautomatenhallen:

- Amusementspaleis Macau.
- Carrousel Arcade.
- Casino City.
- JVH (5.1,2,e's Casino en Flash Casino).
- 5.1,2,e
- Lucky Hall.
- Lucky Jack (De Vries en Vet).
- Merkur
- Play-In Casino.
- Merkur.

Externe betrokkenen:

- 5.1,2,e en 5.1,2,e (branchevereniging VAN).
- 5.1,2,e (Operationeel Expert basisteam Centrum Burgwallen, politie Amsterdam).
- 5.1,2,e en 5.1,2,e (Kansspelautoriteit, Ksa)

***

Bijlage II: literatuur en bronnen

Voor het onderzoek zijn onder meer de volgende documenten gebruikt:

- ABRvS, ECLI:NL:RVS:2016:2927, speelautomatenhal Vlaardingen, 2 november 2016.
- APE (5.1,2,e en 5.1,2,e), *Substitutie tussen online en offline kansspelen, i.o.v. WODC*, januari 2012.
- CVO Research & Consultancy (5.1,2,e), *Kansspelverslaving, risico's en preventie: literatuuronderzoek naar de risico's van kansspelen en de aard en effectiviteit van preventieve maatregelen*, in opdracht van Kansspelautoriteit, 2015.
- ES&E, *Speelautomaten in beeld: onderzoek naar de kwantitatieve en financiële omvang van de speelautomatenbranche in Nederland in 2001*, uitgevoerd in opdracht van het College van toezicht op de kansspelen, 28 augustus 2003.
- 5.1,2,e *moderne cafés past de gokkast niet meer*, in: Het Parool, 14 augustus 2016.
- 5.1,2,e en 5.1,2,e *Gokautomaten met wasprogramma*, in: De Volkskrant, 10 december 1994.
- Gemeente Amsterdam, Brief aan leden van de gemeenteraad, onderwerp: *SEO-onderzoek speelautomatenhallen*, 13 september 2019.
- Intraval Onderzoek en Advies (5.1,2,e 5.1,2,e en 5.1,2,e), *Modernisering kansspelbeleid: nulmeting 2016*, juni 2016.
- 5.1,2,e (Decision Support), i.o.v. WODC, *Risico's van witwassen en terrorismefinanciering in de kansspelsector, quickscan*, 2 april 2017.
- Kansspelautoriteit (Ksa), *Marktscan landgebonden kansspelen 2017*, 26 november 2018.
- Kansspelautoriteit (Ksa), *Leidraad zorgplicht*, 1 juli 2019.
- Kansspelcommissie (België), *Nota rookverbod*, 5 september 2012
- KPMG, *Speelautomaten kengetallen onderzoek 2012*, 21 december 2013.
- Minister van Rechtsbescherming (Ministerie van Justitie en Veiligheid), *Besluit kansspelen op afstand* (voluit Besluit van houdende bepalingen ter uitvoering van de Wet kansspelen op afstand), 3 maart 2020.
- Pels Rijcken (5.1,2,e en 5.1,2,e), *Notitie inzake overgangstermijn en nieuwe vergunningsduur speelautomatenhallen*, 12 juli 2019.
- Rekenkamer Metropoolregio Amsterdam (RMA), *Zicht op schaarse vergunningsstelsel, onderzoeksrapport*, 17 januari 2019.
- SEO Economisch Onderzoek, *Speelruimte: naar een nieuwe marktordening van de landbased kansspelmarkt*, i.o.v. Ministerie van Veiligheid en Justitie en Ministerie van Financiën, juli 2012.
- SIRA Consulting i.o.v. Advies College Administratieve Lasten (ACTAL), *Lastenmeting wetsvoorstel 'Kansspelen op Afstand'*, onderzoek naar de administratieve lasten en nalevingskosten voor bedrijven en burgers uit het wetsvoorstel 'Kansspelen op Afstand', eindrapport v2.1, 23 november 2013.

- Tweede Kamer, vergaderjaar 2014-2015, 33 996, nr. 6, *Wijziging van de Wet op de Kansspelen, de Wet op de kansspelbelasting en enkele andere wetten in verband met het organiseren van kansspelen op afstand*, Nota naar aanleiding van het verslag, 7 april 2015.
- VAN Kansspelen branche-organisatie, *Reactie op internetconsultatie: privatisering speelcasino's*, 30 maart 2015.
- VAN Kansspelen branche-organisatie, *"Speel met ♥ en verstand, houd afstand", Protocol Speelautomaten-casino's, protocol voor een verantwoorde en gecontroleerde heropening van de speelautomaten-casino's ten tijde van de coronacrisis*, 30 april 2020.

***

Bijlage III: vragenlijst voor caseonderzoeken exploitanten

De informatiebehoefte richt zich zoals aangegeven met name op:

1. De terugverdientijd van in speelautomatenhallen door exploitanten gepleegde (of te plegen) investeringen.
2. De mate waarin exploitanten meerjarige verplichtingen zijn aangegaan (of moeten aangaan) voor het exploiteren van een speelautomatenhal en of voortijdige beëindiging van deze verplichtingen met kosten gepaard gaat en zo ja in welke mate.

Daarnaast (3) stellen wij u enkele vragen ten behoeve van een in het onderzoek opgenomen algemene marktscan.

Ad 1. *Terugverdientijd*

De terugverdientijd is gebaseerd op het door exploitanten in vaste activa geïnvesteerde vermogen enerzijds en de afschrijvingen op deze activa en de nettowinst anderzijds. Graag ontvangen wij de volgende informatie (zo mogelijk per speelautomatenhal in Amsterdam als u eigenaar bent van meerdere speelautomatenhallen:

- Ontwikkeling van vaste activa voor de jaren 2014 t/m 2018.
- Ontwikkeling van nettowinst (idem).
- Ontwikkeling van de afschrijvingen (idem).

Onder vaste activa van een bedrijf worden de bezittingen verstaan waarvan het daarvoor benodigde vermogen voor een periode langer dan een jaar is vastgelegd. Voorbeelden hiervan zijn de gebouwen, inventaris, de machines en installaties, en de transportmiddelen. Ook immateriële zaken zoals merknaam, licenties en goodwill kunnen tot de vaste activa behoren.

Gevraagde informatie:

Tabel 1. Activa-administratie, bij voorkeur per speelautomatenhal (in €, boekwaarde)	2014	2015	2016	2017	2018
Vastgoed (speelhal in eigendom)					
Speelautomaten					
Interieurinrichting en inventaris					
Kantoorapparatuur					
Software e.d.					
Immateriële vaste activa					
… … …					
Totaal: boekwaarde vaste activa					

Gevraagde informatie:

Tabel 2. Activa-administratie, bij voorkeur per speelautomatenhal	**Aanschaf-datum**	**Aan-schafprijs**	**Afschrij-vingsduur**	**Actuele boek-waarde**	**Geschatte actuele markt-waarde**
Vastgoed (speelhal in eigendom)					
Speelautomaten					
Interieurinrichting en inventaris					
Kantoorapparatuur					
Software e.d.					
Immateriële vaste activa					
... ...					

Toelichting:

- Het kan zijn dat de exploitant geen inzicht heeft in de geschatte actuele marktwaarde van de verschillende soorten activa of niet van alle soorten activa. Dit kan dan gewoon worden aangegeven.
- Het kan zijn dat er niet één aanschafdatum is voor een bepaalde soort activa maar dat jaarlijks een deel van de activa wordt vervangen (bijvoorbeeld bij speelautomaten). Indien dit zo is, wordt de exploitant gevraagd het patroon van in de afgelopen jaren gepleegde investeringen in de betreffende activa toe te lichten en het van toepassing zijnde afschrijvingspatroon.
- Voor immateriële vaste activa kan gelden dat deze niet is 'aangeschaft' (bijvoorbeeld voor de goodwill).
- Als de actuele boekwaarde overeen komt met de in het jaarverslag over 2018 gerapporteerde boekwaarde, dan kan voor deze kolom worden verwezen naar

Gevraagde informatie:

Tabel 3. Administratie, bij voorkeur per speelautomatenhal (in €, boekwaarde)	2014	2015	2016	2017	2018
Totale boekwaarde vaste activa					
Nettowinst					
Totale afschrijvingen					

Indien de informatie niet beschikbaar is op het niveau van afzonderlijke speelautomatenhallen, dan graag informatie voor het totaal van de Amsterdamse speelautomatenhallen invullen (en dit aangeven).

Ad 2. *Meerjarige verplichtingen*

Voor het bepalen van de overgangsperiode naar het nieuwe verdeelsysteem is het van belang inzicht te krijgen in de mate waarin exploitanten 'vast' zitten aan gepleegde investeringen. Voor de investeringen in vaste activa dekken tabel 1 t/m 3 de informatiebehoefte. Deze tabellen geven een goed inzicht in het tempo van afschrijvingen en hoe lang deze afschrijvingen nog doorlopen. Daarnaast zijn ook doorlopende verplichtingen op het vlak van huur, leasecontracten of personele contracten van belang.

Gevraagde informatie ten aanzien van huur- en leasecontracten (BEA wil graag inzage in deze contracten):

Tabel 4. Overzicht van langlopende huur- en leaseverplichtingen e.d.	**Ingangsdatum contract**	**Looptijd contract**	**Jaarlijkse verplichting**
Huurcontract pand			
Leasecontract speelautomaten			
... ...			

Gevraagde informatie ten aanzien van personele contracten (BEA wil graag inzage in deze contracten):

Tabel 5. Overzicht van meerjarige personele verplichtingen (huidige situatie i.c. boekjaar 2018 of 2019)	**Formatie** in personen	**Formatie** in fte	**Totale loonsom** of anderszins overeengekomen jaarlijkse vergoedingen
Vaste arbeidscontracten			
Overige meerjarige arbeidscontracten			
Managementcontracten			

Het karakter van familiebedrijven kan inhouden dat bedrijven zich sterk gecommitteerd voelen aan hun werknemers en dat zij daarom mensen in dienst houden ook als dit zakelijk wellicht niet volledig uit kan.

Ten aanzien van de hiervoor geïnventariseerde soorten meerjarige verplichtingen, is verder van belang tegen welke kosten deze verplichtingen kunnen worden beëindigd.

Gevraagde informatie:

Tabel 6. Overzicht van meerjarige verplichtingen in relatie tot mogelijkheden deze snel en kosteloos te beëindigen	**Verwachte kosten van onmiddellijke beëindiging** (indicatief, zijn er bijvoorbeeld boeteclausules o.i.d.?)	**Verwachte mogelijkheden om beëindigingskosten te beperken of te voorkomen**
Huurcontract pand		
Leasecontract speelautomaten		
Vaste arbeidscontracten		
Overige meerjarige arbeidscontracten		
Managementcontracten		

Ad 3. *Relevante marktontwikkelingen en trends die van invloed zijn op winstniveau en terugverdientijd*

Graag leggen wij u de volgende vragen voor om een goed beeld te krijgen van de verwachte ontwikkeling van de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen:

Tabel 7. Vragen over trends en ontwikkelingen op de markt voor exploitatie van speelautomatenhallen	
1.	Wat zijn de belangrijkste trends en ontwikkelingen op de markt voor speelautomatenhallen die van invloed (kunnen) zijn op het verdienvermogen van exploitanten van speelautomatenhallen in Amsterdam?
2.	Welke invloed op het toekomstige winstniveau en de terugverdientijd voor investeringen verwacht u van deze trends en ontwikkelingen?
3.	In welke mate is er sprake van toetredingsdrempels tot de Amsterdamse markt voor speelautomatenhallen?
4.	Indien er naar uw mening sprake is van toetredingsdrempels, leiden die dan tot langere terugverdientijden voor nieuwkomers op deze markt?
5.	Welke lokale, nationale en internationale partijen zouden interesse kunnen hebben in toetreding tot de Amsterdamse markt voor de exploitatie van speelautomatenhallen?
6.	Is het gegeven dat een deel van de in Amsterdam actieve speelautomatenhallen behoort tot familiebedrijven, van invloed op de bedrijfsvoering en marktpositie van deze exploitanten en zo ja hoe en verandert dit naar verwachting in de komende jaren?

***

Bijlage IV: behandeling gegevens van exploitanten

Het is in het onderzoek van groot belang dat zorgvuldig wordt omgegaan met van de exploitanten te ontvangen gegevens, met name voor zover deze een vertrouwelijk karakter hebben. Het is verder van belang dat een rapport wordt opgeleverd dat door de gemeente onbeperkt openbaar gemaakt kan worden. Om recht te doen aan beide uitgangspunten (vertrouwelijk karakter van te ontvangen gegevens en openbaar eindrapport), heeft BEA in afstemming met de gemeente Amsterdam gekozen voor de volgende werkwijze:

- BEA spreekt alle exploitanten in principe twee keer. De eerste keer om kennis te maken, het onderzoek nader toe te lichten en een eerste inventarisatie te plegen van aanwezige gegevens en overige relevante inzichten en een tweede keer om relevante gegevens en inzichten te toetsen en (ter plekke of daarna) door de exploitant te laten verifiëren.
- Deze tweefasen-aanpak, bestaande uit een inventarisatieronde en een verificatieronde bij alle exploitanten, resulteert in caseverslagen per exploitant die naar de aard van de daarin op te nemen gegevens vertrouwelijk zijn. We leggen het conceptcaseverslag voor aan de exploitant voor commentaar.
- Deze caseverslagen zullen door BEA niet worden toegezonden aan de opdrachtgever i.c. de begeleidingscommissie. Zij vormen ook geen bijlagen bij het op te stellen rapport dat t.z.t. openbaar gemaakt dient te worden. In het rapport zal ook niet op het niveau van individuele exploitanten worden gerapporteerd over vertrouwelijke gegevens en vertrouwelijke gegevens zullen ook niet herleidbaar zijn individuele exploitanten.
- BEA zal aan de begeleidingscommissie mondeling toelichten op de bij de exploitanten verzamelde gegevens en één of twee leden van de begeleidingscommissie de gelegenheid geven om de opgestelde caseverslagen op basis van vertrouwelijkheid in te zien. De begeleidingscommissie krijgt zo de gelegenheid de feitenbasis van het onderzoek wat betreft de door de exploitanten verstrekte informatie te beoordelen en hierover vragen te stellen.
- Zo nodig zal BEA vragen van de begeleidingscommissie doorgeleiden naar de exploitant. Ook de op deze vragen te verkrijgen antwoorden zijn in beginsel vertrouwelijk c.q. deze informatie wordt op dezelfde wijze behandeld als de informatie die al verkregen was van de exploitanten. De aanvullende vragen en daarop ontvangen antwoorden worden toegevoegd aan het caseverslag.
- BEA bewaart deze caseverslagen zorgvuldig en vernietigt deze uiteindelijk op het moment dat alle eventuele bezwaar- en beroepsprocedures aan de zijde van de gemeente en eventuele juridische rechtsgangen zijn afgerond.

Tot slot: het op te stellen, volledig openbare, rapport bevat dus geen vertrouwelijke informatie op het niveau van individuele exploitanten. Bij twijfel wordt aan de betreffende exploitant voorgelegd of informatie vertrouwelijk is of niet en hoe een en ander dan kan worden opgenomen in een openbaar eindrapport.

Bijlage V: inventarisatie impact rookverbod buiten Nederland

Zowel de noodzakelijke overgangstermijn als de passende looptijd van de nieuwe vergunningen voor bepaalde tijd zijn in belangrijke mate afhankelijk van het effect van twee ingrijpende ontwikkelingen die op korte termijn op de speelautomatenhallen in Amsterdam (en heel Nederland) afkomen. Het gaat om de invoering van een volledig rookverbod, per 2020, en om de opening van de online-kansspelmarkt (per 1 januari 2021).

In het buitenland zijn diverse voorbeelden van landen (of staten van de Verenigde Staten) waar al eerder een (al dan niet volledig) rookverbod is ingevoerd. Navolgend een globaal overzicht van de effecten waarmee deze ontwikkeling daar gepaard is gegaan. Het overzicht wordt aangevuld en de opgenomen waarnemingen worden nader getoetst op de vraag waar gesignaleerde omzetdalingen betrekking op hebben: op een algeheel rookverbod of op een rookverbod waarbij in speelhallen en casino's nog wel rokersgedeelten toegestaan zijn. De inventarisatie is voor nu vooral bedoeld om de heftigheid van de mogelijke impact van rookverboden op de omzet ontwikkeling van speelhallen te illustreren:

Casus	Beschrijving impact
België, invoering rookverbod per juli 2011	Er is een sterke daling waarneembaar van de omzet van de speelhallen. Weliswaar is de totale omzet van de speelhallen gestegen als 2014 wordt vergeleken met 2010 (laatste jaar voor rookverbod), maar dit is te danken aan de online-omzet van speelhallen. Landbased daalde de omzet. In 2010 werd landbased nog 168,5 miljoen euro omgezet tegen 152 miljoen in 2014. Dit komt neer op een daling van circa 10 procent[34]. In het eerste jaar na de invoering van het rookverbod noteerde de marktleider van casino's in België een daling van de omzet van minstens 25 procent[35].
Zwitserland, invoering rookverbod in 2007 in de kantons Tessin, St. Gallen en Graubünden	De omzet in 2012 van de casino's in Zwitserland bedroeg 757 miljoen Zwitserse franc tegenover 1.020 miljoen in 2007. De daling van ruim 25 procent is mede het gevolg van het na 2007 ingevoerde rookverbod[36].
Frankrijk, invoering rookverbod in 2007	De marktleider op de markt voor casino's in Frankrijk zag de omzet dalen met 10,6 tot 19 procent[37] na invoering van een

34 Zie: https://www.casinosbelgie.be/jaarverslag-kansspelcommissie-belangrijkste-punten/.

35 5.1,2,e artikel in De Morgen, "Rookverbod weg, of einde van sector". Zie: www.demorgen.be/nieuws/rookverbod-weg-of-einde-van-sector~bc701204/.

36 5.1,2,e "Schweiz -- Casinos laufen die Zocker davon". Zie: https://www.srf.ch/news/schweiz/casinos-laufen-die-zocker-davon.

37 Artikel in Le Parisien, "Les casinos francais dans une mauvaise passe". Zie: http://www.leparisien.fr/economie/les-casinos-francais-dans-une-mauvaise-passe-21-09-2008-242238.php.

	rookverbod in 2007. De omzetdaling wordt toegeschreven aan enerzijds het rookverbod in publieke ruimten in Frankrijk en anderzijds striktere identiteitscontroles.
Duitsland, invoering rookverbod in 2007 in enkele deelstaten (daarna zijn andere deelstaten gevolgd)	Speelhallen en casino's in 5.1.2.e en Sleeswijk-Holstein zagen hun omzet in de eerste maand van 2008 dalen met circa 25 tot 30 procent. De Duitse brancheverenigingDesia geeft aan dat een groot deel van de rokers na invoering van het rookverbod de speelhallen en casino's niet meer bezoekt en als zij wel komen, minder lang blijven[38]. Afhankelijk van de deelstaat, mogen casino's en speelautomatenhallen wel rookruimtes inrichten, al dan niet met daarin geplaatste speelautomaten.

In België is sinds juli 2011 een rookverbod ingevoerd voor onder meer casino's en speelautomatenhallen. Wel was er de mogelijkheid om zogenoemde rookkamers in te richten. Een aantal casino's en speelautomatenhallen heeft in deze rookkamers vervolgens speelautomaten geplaatst, maar zij ontvingen soms processen-verbaal vanwege het overtreden van het rookverbod. Door de Kansspelcommissie (de Belgische Kansspelautoriteit) is bepleit dat het toegestaan zou moeten zijn voor casino's en speelautomatenhallen om speelautomaten op te stellen in de rookkamers en dat opgestelde processen-verbaal ongrondwettelijk zijn. Een belangrijk argument voor toestaan van speelautomaten in rookkamers is volgens de Kansspelcommissie dat door een volledig verbod rokers uitwijken richting illegale speelhallen, het internet en speelhallen in onder andere Nederland (waar toen nog geen volledig rookverbod van kracht was), waardoor de doelstellingen van de Kansspelcommissie op het gebied van kanalisering (inzet op een beperkt maar strikt gecontroleerd aanbod) in het gedrang komen[39]. De Kansspelcommissie constateert in 2012 dat casino's en speelautomatenhallen die een rookkamer hadden ingericht met daarin speelautomaten, de omzet in de eerste helft van 2012 zagen toenemen met 9,4 procent ten opzichte van de eerste helft van 2011. Voor de casino's en speelautomatenhallen waar het algemeen rookverbod werd toegepast zonder inrichting van een rookkamer met speelautomaten werd daarentegen een omzetdaling geconstateerd van 16,1 procent.

De minister van Volksgezondheid heeft op 22 november 2013 laten weten aan de Kansspelcommissie, dat het rookverbod desalniettemin restrictief moet worden geïnterpreteerd.

[38] Artikel in Wirtschafts Woche, "Rauchverbot - Umsatzeinbruch in Kasinos und Spielhallen". Zie: https://www.wiwo.de/unternehmen/rauchverbot-umsatzeinbruch-in-kasinos-und-spielhallen/5349412.html.

[39] Persbureau Belga, *Kansspelcommissie: "Casino's mogen speelautomaten zetten in een rookkamer"*, in Knack, 14 september 2012; en Kansspelcommissie, *Nota rookverbod*, 5 september 2012.

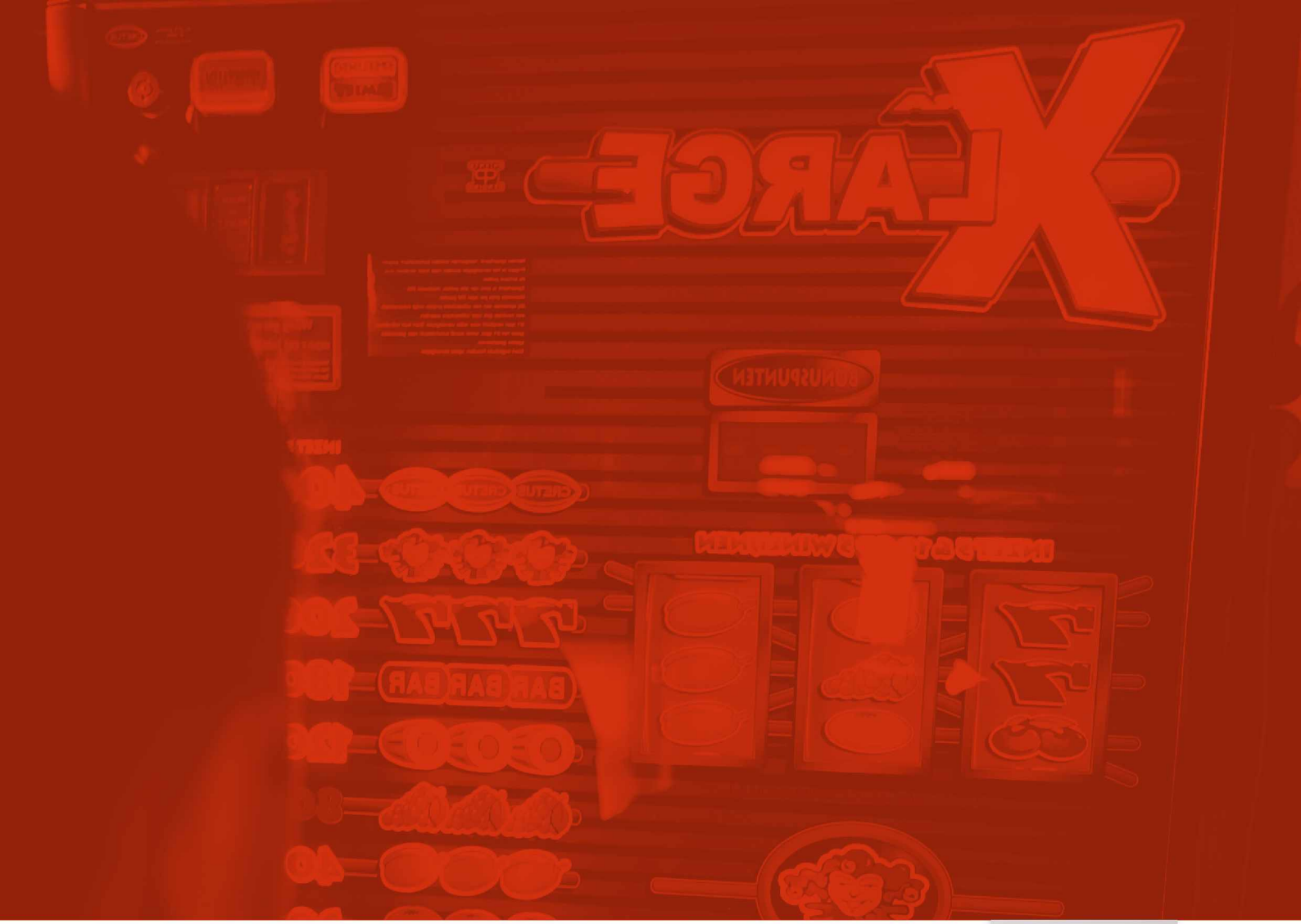

BEA
economische
argumentatie

Bureau voor Economische Argumentatie
Stad van Cahen, Muurhuizen 104
3811 EL Amersfoort

t 06-43 03 51 16
e info@bea.nl
i www.bea.nl

PELS RIJCKEN

Notitie

voor	Gemeente Amsterdam
van	5.1,2,e en 5.1,2,e
datum	19 maart 2020
inzake	Voorlopige bevindingen BEA inzake speelautomatenhallen
zaaknr	11013494

1 Inleiding

1.1 De gemeente Amsterdam werkt aan een herziening van het beleid op het gebied van speelautomatenhallen in Amsterdam.

1.2 U heeft het Bureau voor Economische Argumentatie (BEA) verzocht om te adviseren over kort gezegd de redelijke duur van nieuw uit te geven vergunningen en over de vraag hoe lang een overgangsperiode naar een nieuw stelsel zou moeten zijn als die zou worden gekozen op basis van het uitgangspunt dat de huidige vergunninghouders in staat moeten worden gesteld om investeringen die voorafgaand aan de peildatum van 1 oktober 2018 zijn verricht, terug te verdienen.

1.3 Het BEA heeft op 10 maart 2020 zijn voorlopige bevindingen gedeeld.

1.4 De bevindingen van BEA moeten dienen om de besluitvorming op te baseren. Daarbij moet er rekening mee gehouden worden dat er procedures over die besluiten zullen worden gevoerd.

1.5 U heeft ons daarom gevraagd om met een juridische blik naar de voorlopige bevindingen van BEA te kijken. Het gaat daarbij vooral om de vragen of de besluitvorming vanuit juridisch perspectief op de richting van de (voorlopige) bevindingen gebaseerd kan worden en of met de richting van de (voorlopige) bevindingen de toets van de rechter naar verwachting kan worden doorstaan. Daarvoor is het in het bijzonder van belang dat de voorlopige bevindingen aansluiten bij hoe juridisch met de verschillende vragen die aan BEA zijn gesteld, wordt omgegaan en wat daarvoor het kader is.

1.6 Bij de beantwoording van uw vraag nemen wij de voorlopige bevindingen van BEA als uitgangspunt.

Alle werkzaamheden worden verricht op grond van een overeenkomst van opdracht met de naamloze vennootschap Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. gevestigd te Den Haag en ingeschreven in het Handelsregister onder nr. 27283716. Op de overeenkomst zijn de algemene voorwaarden van toepassing, die zijn gedeponeerd ter griffie rechtbank Den Haag onder nr. 19/2015. Daarin is een aansprakelijkheidsbeperking opgenomen. De algemene voorwaarden worden op verzoek toegezonden of zijn te raadplegen op www.pelsrijcken.nl. Kwaliteitsrekening notariaat 21.30.13.495

2 BEA-onderzoek

Algemeen

2.1 5.1 (2) i

2.2 5.1 (2) i

Toetsingskader in juridische procedures

2.3 5.1 (2) i

2.4 5.1 (2) i

2.5 5.1 (2) i

Zorgvuldigheid totstandkoming advies

2.6 5.1 (2) i

2.7 5.1 (2) i

2.8 5.1 (2) i

2.9 5.1 (2) i

5.1 (2) i

5.1 (2) i

5.1 (2) i

Inhoudelijke motivering en de vraag of het advies concludent is

2.10 5.1 (2) i

2.11 5.1 (2) i

2.12 5.1 (2) i

2.13 5.1 (2) i

Sluit de door BEA gevolgde benadering aan bij de juridische toets van een overgangstermijn en een redelijke vergunningduur?

2.14 5.1 (2) i

2.15 5.1 (2) i

(1) Duur nieuw uit te geven vergunningen

2.16 5.1 (2) i

2.17 5.1 (2) i

2.18 5.1 (2) i

2.19 5.1 (2) i

2.20 5.1 (2) i

5.1 (2) i

(2) Overgangstermijn oude vergunningen

2.21 5.1 (2) i

2.22 5.1 (2) i

2.23 5.1 (2) i

: 5.1 (2) i

2.24 5.1 (2) i

5.1(2) i

2.25

5.1(2) i

2.26

5.1(2) i

3 Tijdsverloop

3.1

5.1(2) i

5.1(2) i

3.2

5.1(2) i

5.1(2)i

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1

5.1(2)i

- 5.1(2)i
- 5.1(2)i
- 5.1(2)i
- 5.1(2)i

5.1 (2) i

- 5.1 (2) i

Gemeente Amsterdam

Memo weekendmap

Aan	Burgemeester
Cc	Pierre van Rossum, 5.1,2,e
Van	5.1,2,e 5.1,2,e OOV (5.1,2,e), 5.1,2,e 5.1 (2) e/DJZ (5.1,2,e)
Datum	20 maart 2020
Onderwerp	Voortgang dossier speelautomatenhallen

Kern: op de staf Drukte & leefbaarheid van 23 maart a.s. hadden we met u, de onderzoeksbevindingen van het onderzoeksbureau BEA, de concept-beleidsregel en concept-verordening inzake het dossier speelautomatenhallen willen bespreken. Door een variëteit aan complexe zaken moeten we de planning helaas aanpassen.
Via deze memo willen wij u over de voortgang informeren, waarbij de planning is om op 6 mei in de staf verder met u te praten.

Achtergrond: in eerdere staven bent u geïnformeerd over de opgave voor de gemeente om in haar beleid ten aanzien van speelautomatenhallen recht te doen aan de uitspraak van de hoogste bestuursrechter, waarin is geoordeeld dat de gemeente zorg moet dragen voor een transparant verdeelsysteem zodat potentiële gegadigden gelijke kansen krijgen om mee te dingen naar een schaarse vergunning (*met uw instemming is het eerdere SEO-onderzoek beëindigd*).

Voortgang onderzoek BEA
De gemeente heeft eind november 2019 aan Bureau voor Economische Argumentatie (BEA) opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren om:
- de overgangstermijn te kunnen bepalen voor de huidige exploitanten;
- de looptijd (vergunningduur) van de nieuw uit te geven vergunningen te helpen bepalen.

5.1 (2) i

Er stonden nog een paar gesprekken gepland met exploitanten om inzicht te geven in de financiële stukken en langlopende verplichtingen, maar mede vanwege het Corona en wantrouwen richting de gemeente, is het de vraag of deze informatie verstrekt zal worden. Een aantal exploitanten heeft al aangegeven deze gegevens niet te zullen verstrekken. Voor de gemeente is het van belang opnieuw helder te communiceren dat het onderzoek niet oneindig is en dat dataverzameling per 1 april stopt om het onderzoek te kunnen afronden. Op 17 februari jl. heeft de gemeente een brief gestuurd aan de exploitanten met het verzoek om medewerking te verlenen aan het onderzoek.

Het voorstel is om na de bespreking met u in de staven van 6 mei en 27 mei de branche/exploitanten te informeren over de beleidsuitgangspunten van de gemeente. Daarna willen wij voorstellen om met de stukken de formele inspraak in te gaan.

Voorlopige bevindingen BEA d.d. 10 maart 2020

1. De mede op terugverdientijden en doorlopende verplichtingen te baseren overgangstermijn kan oplopen **tot 15 jaar**. Hierbij speelt mee dat in de overgangstermijn nog aanzienlijke investeringen aan de orde zullen zijn voor met name invoering van CRUKS (registratiesysteem gokverslaving) en dat relevante trends en ontwikkelingen met name negatief uitwerken op het verdienvermogen van speelhallen in Amsterdam.
2. Ten aanzien van de looptijd van de nieuwe vergunningen, is de conclusie dat deze in sterke mate afhankelijk zijn van de lokale door de gemeente te bepalen beleidskaders.
3. Het inzicht dat de overgangstermijn kan oplopen en dat de datum van september 2022 daarmee niet realistisch is voor het laten ingaan van een nieuw systeem van vergunningen voor bepaalde tijd, biedt ruimte om een visie te ontwikkelen op hoe de gemeente Amsterdam graag ziet dat de speelautomatenbranche zich in de komende jaren zou moeten ontwikkelen en welke beleidskaders daar dan bij horen ten aanzien van met name aantal, type en spreiding van speelhallen in Amsterdam.

Advies Pels Rijcken (gemeenteadvocaat) d.d. 19 maart 2020 t.a.v. voorlopige bevindingen BEA

Na bestudering van de voorlopige bevindingen van BEA hebben wij onze gemeenteadvocaat gevraagd om met een juridische blik naar de voorlopige bevindingen van BEA te kijken. Het gaat daarbij vooral om vragen of de besluitvorming vanuit juridisch perspectief op de richting van de (voorlopige) bevindingen gebaseerd kan worden en of met de richting van de (voorlopige) bevindingen de toets van de rechter naar verwachting kan worden doorstaan. Daarvoor is het in het bijzonder van belang dat de voorlopige bevindingen aansluiten bij hoe juridisch met de verschillende vragen die aan BEA zijn gesteld, wordt omgegaan.

Pels Rijcken komt tot de volgende conclusies:

- 5.1 (2) i

- 5.1 (2) i
- 5.1 (2) i
- 5.1 (2) i
- 5.1 (2) i

Verfijning beleidsregel en verordening

5.1 (2) i

1.
2. 5.1 (2) i
3.

4. 5.1 (2) i

5. 5.1 (2) i

6. 5.1 (2) i

Tot slot
Wij zijn gaarne bereid tot een toelichting aan u, indien u dat wenst.

Vriendelijke groet,

5.1.2,e en 5.1.2,e

Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

Aan de Alliantie speelautomatenhallen,
de heren 5.1,2,e en 5.1,2,e

Datum 23 maart 2020
Behandeld door Directie Openbare Orde en Veiligheid

Onderwerp Afronding onderzoek BEA per 1 april 2020

Geachte heren 5.1,2,e en 5.1,2,e

Bij brief van 17 februari 2020 heeft de gemeente nogmaals het belang van medewerking van exploitanten aan het onderzoek door BEA onderstreept.

In de contacten met u en de exploitanten, heeft BEA aangegeven dat afronding van het onderzoek (aanvankelijk gepland begin 2020) is verlengd naar maart 2020. De gemeente heeft, in overleg met BEA, besloten om de fase van dataverzameling aan de zijde van exploitanten nog een laatste keer te verlengen **tot 1 april a.s**.

De exploitanten kunnen de nog ontbrekende informatie via de mail aanleveren bij de onderzoekers (de basis is de gespreksonderzoeksleidraad van BEA d.d. 16 december 2019, zoals eind december 2019 naar u is toegezonden). In dit kader gaat het met name om jaarverslagen, vaste activa-administratie, toelichting op doorlopende verplichtingen en de investeringen die zijn gedaan **vóór** de peildatum van 1 oktober 2018.
BEA zal de onderzoeksbevindingen op basis van de door de exploitanten beschikbaar gestelde gegevens, inclusief caseverslagen (na verificatie door de exploitanten en accountants), in de eerste twee weken van april afronden. Hierna wordt het definitieve openbare rapport van BEA opgeleverd aan de gemeente.

Zoals eerder aan u is bericht per brief van 17 februari 2020, zal de gemeente in ieder geval verder gaan met alle benodigde werkzaamheden om te komen tot een nieuwe verordening en beleidsregel die recht doen aan de huidige juridische stand van zaken. Tijdens de inspraakprocedure (naar verwachting medio 2020) hebben de exploitanten de gelegenheid hun mening te geven over de voorgenomen besluiten van de gemeente.

Ik hoop u hiermee voor nu voldoende geïnformeerd te hebben en verzoek u dit bericht door te geleiden naar alle exploitanten speelautomatenhallen.

De gemeente zal de gemeenteraad ook informeren over de stand van zaken in het dossier speelautomatenhallen.

Met vriendelijke groet,

P.V.W. van Rossum
Directeur Openbare Orde en Veiligheid

Oplegger ibabs burgemeester Halsema

datum	28 mei 2020
Onderwerp	Voortgang dossier Speelautomatenhallen
Beslispunt/ vraag	1. Instemmen met het advies van de werkgroep 5.1 (2) i 2. Kennisnemen van het advies van de gemeenteadvocaat Pels Rijcken d.d. 8 mei 2020; 3. Kennisnemen van de samenvatting concept-rapport BEA d.d. 14 mei 2020; 4. Kennis te nemen van een lobby van de branche richting u naar aanleiding van de huidige Coronamaatregelen die volgens hen onvoldoende rekening houdt met de belangen van de exploitanten van speelautomatenhallen.
Toelichting	Op de staf van 13 januari 2020 en via de weekendmap van 20 maart 2020 hebben wij u op de hoogte gebracht van de ontwikkelingen in het dossier Speelautomatenhallen (*inhoudende de start van het onderzoek door BEA naar de speelautomatenhallen en het bespreken van beleidsuitgangspunten op hoofdlijnen).* Het onderzoek van het onderzoeksbureau BEA naar de terugverdientijden en nieuwe looptijd vergunning is onlangs gereed gekomen (vertraging o.a. wegens Corona). De werkgroep komt na bestudering van dit concept-rapport en het advies van Pels Rijcken met een voorstel aan u.
Contactpersoon (naam, directie, mail, tel nr	5.1,2,e 5.1,2,e directie Openbare Orde & Veiligheid; 5.1,2,e @amsterdam.nl, 5.1,2,e (medeopstellers: 5.1,2,e 5.1 (2) e /directie Juridische Zaken en 5.1,2,e /Ruimte en Duurzaamheid)

Aanleiding

De gemeente staat, blijkens een uitspraak van de afdeling Bestuursrechtspraak van de raad van state, voor de opgave om de Verordening speelautomaten(hallen) aan te passen. De Algemene Rekenkamer heeft op 17 januari 2019 een rapport uitgebracht over het schaarse vergunningsstelsel. In dit rapport is als voorbeeld van een dergelijk vergunningstelsel de speelautomatenhallen genoemd. Een van de vragen die in dat rapport worden gesteld is of er ook alternatieven zijn voor schaarse vergunningen. Daarom hebben we ook een andere optie dan het handhaven van het huidige schaars vergunningsstelsel bekeken. Dat alternatief bespreken we eerst onder optie 1. Het schaarse vergunningsstelsel zoals we dat aan u willen voorstellen

bespreken we onder optie 2. Maar eerst lichten we de eerder gekozen uitgangspunten nog eens toe en de daarbij behorende juridische risico's.

De eerdere beleidsuitgangspunten op een rij:

- 5.1 (2) i

Juridische risico's in dit dossier

In dit dossier zitten de juridische risico's op de volgende punten:

1.
2. 5.1 (2) i

Toelichting op deze risico's:

Ad 1.

5.1 (2) i

[1] Recent hebben exploitanten speelautomatenhallen een verzoek ingediend om ruimere openingstijden te overwegen, vanwege verliezen die geleden zijn door Covid-19.

5.1 (2) i

Ad 2.

5.1 (2) i

Juridische consequenties voor de gemeente

5.1 (2) i

5.1 (2) i

1.

2. 5.1 (2) i

5.1 (2) i

- 5.1 (2) i

5.1 (2) i

5.1 (2) i

5.1 (2) i

[2] Een dergelijke periode is in lijn met de afschrijvingstermijnen voor de meeste typen vaste activa waar speelautomatenhallen mee werken (speelautomaten worden meestal in 5 jaar afgeschreven bijvoorbeeld, inventaris meestal over 10 jaar), maar voor verbouwingen en huurdersinvesteringen als een luchtbehandelingsinstallatie gelden vaak afschrijvingstermijnen van 15 jaar (bron: BEA).

[3] Centraal Register Uitsluiting Kansspelen: voordat een speler kan gokken, moet de kansspelaanbieder controleren of de speler staat geregistreerd. Als dat zo is, mag de speler niet worden toegelaten. Cruks is een belangrijk instrument om kansspelverslaving tegen te gaan. Aanbieders van fysieke kansspelen (speelhallen en speelcasino's) en online aanbieders moeten zich aansluiten op Cruks. Speelhallen en speelcasino's moeten 1 januari 2021 (de streefdatum van inwerkingtreding van de Wet Koa) zover zijn.

5.1 (2) i

5.1 (2) i

5.1 (2) i

5.1 (2) i

5.1 (2) i

5.1 (2) i

Inkijk naar de toekomstige nieuwe Omgevingswet

Over hoe dit toekomstperspectief zal werken in het ruimtelijke spoor, dat tegen die tijd lang en breed zal zijn opgevolgd door de Omgevingswet, is het volgende op te merken. Uitgangspunten op een rij zijn:

- geen locaties worden bestemd waar geen speelautomatenhal aanwezig is;
- nieuwe locaties kunnen worden toegestaan door middel van een vergunning voor een 'omgevingsplanactiviteit' *(de opvolger van de huidige afwijkvergunning. Deze vergunning kan ook voor een bepaalde termijn worden verleend)*;
- of en op welke wijze de nieuwe speelautomatenhallen bij de uitrol van het omgevingsplan op de verbeelding zullen worden opgenomen, kan van geval tot geval worden bezien *(aanduidingen 'speelautomatenhal toegestaan' op locaties waar feitelijk geen speelautomatenhal meer aanwezig is omdat er geen exploitatievergunning voor is verleend, zullen bij de uitrol van het omgevingsplan niet op de verbeelding terugkeren);*
- dat zal geen titel voor nadeelcompensatie op grond van de Omgevingswet opleveren, aangezien het eventuele nadeel niet voortkomt uit het omgevingsplan, maar uit het ontbreken van een exploitatievergunning;
- causaliteit tussen nadeel en omgevingsplan ontbreekt dus.

Advies werkgroep

5.1 (2) i

Gevraagde beslissing

Gaat u akkoord met het advies om voor optie 2 te kiezen? Zo ja, dan zullen wij verder gaan met de afronding van de verordening Speelautomatenhallen en het bestuurlijke proces voorbereiden.

Tot slot

Onder beslispunt 4 heeft u kunnen lezen dat er vanuit de branche een lobby gaande is om vanwege de effecten van Covid 19 op de branche, de regels rondom Speelautomatenhallen te versoepelen (bijvoorbeeld verruiming openingstijden en eerder open dan 1 september a.s.). Wij hebben van de diverse brieven kennis genomen en hebben de Alliantie van de Speelautomatenhallen (o.a. 5.1,2,e) bericht dat wij de exploitanten naar het Rijk zullen doorverwijzen.

Verder zullen wij conform uw verzoek een afspraak met u laten inplannen om dit dossier te bespreken en een reactie richting 5.1,2,e e.a. voor te bereiden.

[4] Deelnemers: OOV (vz), DJZ, R&D, Jellinek, Stadsdeel Centrum, Juridisch bureau, EZ.